OLORIS

JANEZ DULAR
IRENA ŠAVEL
SNEŽA TECCO HVALA

JANEZ DULAR
IRENA ŠAVEL
SNEŽA TECCO HVALA

BRONASTODOBNO NASELJE OLORIS PRI DOLNJEM LAKOŠU
BRONZEZEITLICHE SIEDLUNG OLORIS BEI DOLNJI LAKOŠ

© 2002, Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC

Urednik/Redakteur Dragan Božič
Prevod/Übersetzung Marija Javor Briški
Oblikovanje/Gestaltung Milojka Žalik Huzjan
Risbe gradiva/Zeichnungen Dragica Knific Lunder, Drago Valoh
Karte/Karten Mateja Belak

Izdal/Herausgegeben von Inštitut za arheologijo ZRC SAZU
Zanj/Verantwortlich Jana Horvat
Založil/Verlegt Založba ZRC
Zanjo/Verantwortlich Oto Luthar
Glavni urednik/Chefredakteur Vojislav Likar

Tisk/Druck Littera picta, Ljubljana

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

903/904(497.4 Oloris)

DULAR, Janez
Bronastodobno naselje Oloris pri Dolnjem Lakošu = Bronzezeitliche Siedlung Oloris bei Dolnji Lakoš / Janez Dular, Irena Šavel, Sneža Tecco Hvala ; [prevod, Marija Javor Briški ; risbe gradiva Dragica Knific Lunder, risbe tlorisov in profilov Drago Valoh]. - Ljubljana : Založba ZRC, 2002. - (Opera Instituti archaeologici Sloveniae ; 5)

ISBN 961-6358-42-1
1. Šavel, Irena 2. Tecco Hvala, Sneža. - I. Hvala, Sneža Tecco glej Tecco Hvala, Sneža
114674688

Janez Dular
Irena Šavel
Sneža Tecco Hvala

BRONASTODOBNO NASELJE ***OLORIS*** PRI DOLNJEM LAKOŠU

BRONZEZEITLICHE SIEDLUNG ***OLORIS*** BEI DOLNJI LAKOŠ

ZALOŽBA ZRC

LJUBLJANA 2002

Kadarkoli stopim v oloriški svet, se mi zdi, da je ta svet drugačen, lepši, verjetno zato, ker črpa svojo lepoto iz časa, ki ga ni več in verjetno zato, ker so oloriška polja daleč naokoli edina neokrnjena narava s spomini, ki si jih nismo upali izbrisati. Mit Olorisa je v njegovem spominu in v njegovem pripovedovanju zgodbe o pradavnem naselju in njegovih prebivalcih.

Zahvaljujem se vsem, ki so prispevali da se je oloriški spomin ohranil.

Irena Šavel

VSEBINA

Janez Dular, Irena Šavel, Sneža Tecco Hvala

OLORIS PRI DOLNJEM LAKOŠU

Uvod ... 13
Potek raziskovanj ... 16
Predhodna poročila o izkopavanjih ... 19
Metoda izkopavanj ... 21
Terenski izvidi ... 23
Sondiranje oboda naselja ... 23
Sonda 1 ... 23
Sonda 2 ... 25
Sonda 3 ... 25
Sonda 4 ... 27
Sonda 5 ... 28
Sonda 6 ... 29
Sonda 7 ... 30
Sondi 8 in 9 ... 31
Povzetek rezultatov sondiranj ... 31
Notranjost naselja ... 33
Jame ... 34
Peči ... 36
Ognjišči ... 38
Pitos in skleda ... 39
Luknje za stojke in hišni omet ... 39
Poskus interpretacjie stavbnih ostalin ... 41
Katalog najdb ... 47
Table 1-65 ... 75

INHALTSVERZEICHNIS

Janez Dular, Irena Šavel, Sneža Tecco Hvala

OLORIS BEI DOLNJI LAKOŠ

Einleitung ... 13
Forschungsverlauf ... 16
Vorberichte über die Ausgrabungen ... 19
Ausgrabungsmethode ... 21
Befunde ... 23
Sondierung der Siedlungsumrandung ... 23
Schnitt 1 ... 23
Schnitt 2 ... 25
Schnitt 3 ... 25
Schnitt 4 ... 27
Schnitt 5 ... 29
Schnitt 6 ... 29
Schnitt 7 ... 30
Schnitt 8 und Schnitt 9 ... 31
Zusammenfassung der Sondierungsergebnisse ... 31
Innenbereich der Siedlung ... 33
Gruben ... 34
Öfen ... 36
Herdstellen ... 38
Pythos und Schüssel ... 39
Pfostenlöcher und Wandverputz ... 40
Versuch einer Interpretation der Gebäudereste ... 41
Katalog der Funde ... 47
Tafeln 1-65 ... 75

Janez Dular

DOLNJI LAKOŠ IN MLAJŠA BRONASTA DOBA MED MURO IN SAVO

Štajerska in Dolenjska ... 143
Dolnji Lakoš ... 143
Tipologija keramičnega gradiva ... 145
Lonci ... 145
Sklede ... 150
Vrči ... 154
Skodele ... 154
Ročaji ... 155
Držaji ... 155
Ornamenti ... 155
Keramika v lakoškem naselju ... 159
Rabelčja vas ... 163
Primerjava Rabelčje vasi z Dolnjim Lakošem ... 168
Časovna uvrstitev naselij v Dolnjem Lakošu in Rabelčji vasi ... 170
Ostala najdišča v Sloveniji ... 174
Nižinska naselja ... 174
Višinska naselja ... 177
Grobišča ... 177
Zahodna Transdanubija ... 182
Skupina Bakony ... 183
Skupina Balaton ... 184
Primerjava Dolnjega Lakoša z najdišči Bakony in Balaton skupine ... 194
Porečje Drave in Save ... 197
Skupina Virovitica ... 197
Skupina Gređani ... 206
Primerjava Dolnjega Lakoša z najdišči skupine Virovitica in Gređani ... 213
Sklep ... 215
Seznami h kartam razprostranjenosti ... 221
Seznam literature ... 224

Janez Dular

DOLNJI LAKOŠ UND DIE JUNGBRONZEZEIT ZWISCHEN DER MUR UND DER SAVE

Štajersko und Dolenjsko ... 143
Dolnji Lakoš ... 143
Typologie Des keramischen Materials ... 145
Töpfe ... 145
Schüsseln ... 150
Krüge ... 154
Schalen ... 154
Henkel ... 155
Griffe ... 155
Ornamente ... 155
Die Keramik in der Siedlung von Dolnji Lakoš ... 159
Rabelčja Vas ... 163
Ein Vergleich von Rabelčja vas und Dolnji Lakoš ... 168
Datierung der Siedlungen in Dolnji Lakoš und Rabelčja vas ... 170
Die übrigen Fundorte in Slowenien ... 174
Flachsiedlungen ... 174
Höhensiedlungen ... 177
Gräberfelder ... 179
Westtransdanubien ... 182
Bakony-Gruppe ... 183
Balaton-Gruppe ... 184
Vergleich zwischen Dolnji Lakoš und den Fundorten der Gruppen Bakony und Balaton ... 194
Einzugsgebiet der Drau und der Save ... 197
Virovitica-Gruppe ... 197
Gređani-Gruppe ... 206
Vergleich zwischen Dolnji Lakoš und den Fundorten der Virovitica- und der Gređani-Gruppe ... 213
Schlusswort ... 215
Listen zu den Verbreitungskarten ... 221
Literaturverzeichnis ... 224

JANEZ DULAR, IRENA ŠAVEL, SNEŽA TECCO HVALA

OLORIS PRI DOLNJEM LAKOŠU
OLORIS BEI DOLNJI LAKOŠ

UVOD

Pokrajina pri Lendavi je nižinski svet, ki ga na severovzhodni strani obrobljajo slikovite Lendavske gorice, na jugu pa reka Mura. Pretežen del ravnine je aluvialna naplavina, kjer se na sušnih območjih širijo njive, v vlažnih predelih pa travniki in gozd. Mura je v preteklosti pogosto menjala svojo strugo, zato so za njo ostali številni mrtvi rokavi in zavoji. Druga voda, ki teče preko ravnice, je Ledava. Ob vznožju Lendavskih goric se vanjo najprej izliva Kobiljski potok z Bukovniškim kanalom, nato Črnec s Črnim potokom in Libenico, tik pred sotočjem z Muro pa sprejme še Krko. Ker so v deževnih obdobjih vode pogosto prestopale bregove, so ljudje že od nekdaj urejali njihove struge. V sedemdesetih letih so bile opravljene obsežne regulacije potoka Ledave s pritoki pa tudi reke Mure. Izkopani so bili razbremenilni kanali in zgrajeni varovalni nasipi.

Prazgodovinska naselbina Oloris pri Dolnjem Lakošu je prav gotovo najpomembnejše najdišče v okolici Lendave. Leži v ravninskem predelu, kjer so bili nekoč pašniki in močvirni predeli z obsežnimi gozdovi, danes pa je pokrajina zaradi agromelioracijskih del spremenjena v velika in ravna polja. V bližnji okolici je več arheoloških najdišč (Šavel 1991, 51 s in 58 ss. – *sl. 1*):

1. Vaška šuma pri Gaberju (gomila).
2. Ob Črncu pri Gornjem Lakošu (naselje, rimska doba).
3. Pašnik pri Gornjem Lakošu (naselje, prazgodovina).
4. Pokopališke njive pri Kotu (rimska cesta).
5. Kapitan domb pri Lendavi (naselje, bakrena doba, rimska doba).
6. Gaborkert pri Lendavi (naselje, prazgodovina).
7. Oloris pri Dolnjem Lakošu (naselje, bakrena doba, mlajša železna doba, srednji vek).
8. Golyafa pri Trimlinih (gomila).
9. Zatok pri Čentibi (gomila).

Poselitev območja ob koncu mlajše kamene dobe in v bakreni dobi izpričujejo tudi posamične najdbe kamnitega orodja (Lendavske gorice pri Pincah, Hrasti

EINLEITUNG

Die Landschaft bei Lendava ist ein Tiefland, das an der Nordostseite die malerischen Lendavske gorice und im Süden der Fluß Mur umranden. Der überwiegende Teil der Ebene ist alluviale Ablagerung, wo sich in Trockengebieten Felder ausbreiten und in den feuchten Gebieten Wiesen und Wälder. Die Mur veränderte in der Vergangenheit häufig ihr Flußbett, deswegen hinterließ sie zahlreiche Altarme und Windungen. Das zweite Gewässer, das durch die Ebene fließt ist die Ledava. Am Fuße der Lendavske gorice mündet darin zunächst der Bach Kobiljski potok mit dem Bukovniški kanal, dann der Črnec mit dem Črni potok und der Libenica, unmittelbar vor dem Zusammenfluß von Ledava und Mura noch die Krka. Weil in Regenzeiten die Wasserläufe häufig über ihre Ufer traten, regulierten die Menschen schon von alters her ihre Flußbetten. In den 70er Jahren wurden umfangreiche Regulierungen des Baches Ledava mit seinen Nebenbächen und des Mur-Flusses durchgeführt. Es wurden Entlastungskanäle gegraben und Schutzwälle errichtet.

Die vorgeschichtliche Siedlung Oloris bei Dolnji Lakoš ist sicherlich der bedeutendste Fundort in der Umgebung von Lendava. Er liegt im Tiefland, wo sich einst Weiden und Moorgebiete mit weiten Wäldern befanden, heute ist die Landschaft infolge der Agromelioration in große und ebene Felder verwandelt. In der näheren Umgebung liegen mehrere archäologische Fundorte (Šavel 1991, 51 f und 58 ff. – *Abb. 1*):

1. Vaška šuma bei Gaberje (Tumulus).
2. Ob Črncu bei Gornji Lakoš (Siedlung, römische Zeit).
3. Pašnik bei Gornji Lakoš (Siedlung, Vorgeschichte).
4. Pokopališke njive bei Kot (Römerstraße)
5. Kapitan domb bei Lendava (Siedlung, Kupferzeit, römische Zeit).
6. Gaborkert bei Lendava (Siedlung, Vorgeschichte).
7. Oloris bei Dolnji Lakoš (Siedlung, Kupferzeit, jüngere Eisenzeit, Mittelalter).
8. Golyafa bei Tri Mlini (Tumulus).
9. Zatok bei Čentiba (Tumulus).

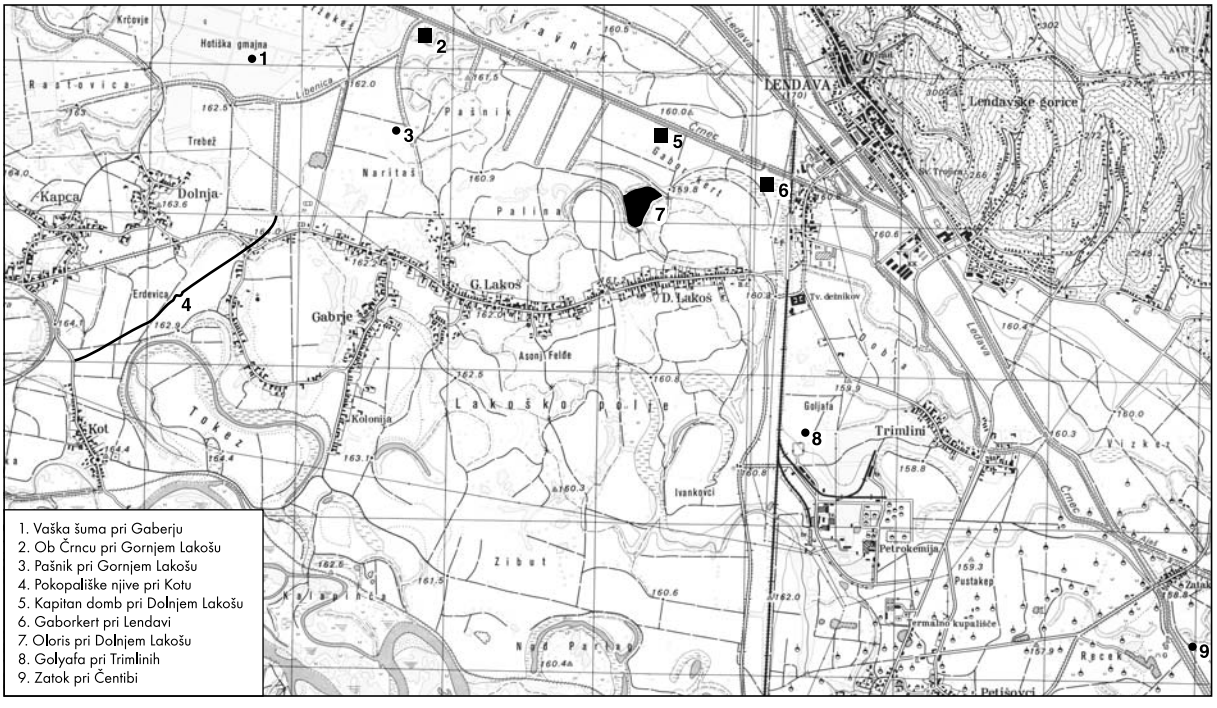

Sl. 1: Oloris pri Dolnjem Lakošu in druga arheološka najdišča v okolici Lendave. M. = 1:50.000.
Abb. 1. Oloris bei Dolnji Lakoš und andere archäologische Fundstellen in der Umgebung von Lendava. M. = 1:50.000.

Die Besiedlung des Gebietes am Ende der Jungsteinzeit und in der Kupferzeit bezeugen auch einzelne Funde von Steingeräten (Lendavske gorice bei Pince, Hrasti bei Tri Mlini, Dolnji Lakoš, Kovačevi bei Dolina, Gazdagovi bei Dolga vas).

Der leichteste Zugang zur Siedlung führt von der Hauptstraße Murska Sobota -Lendava. Mitten in Dolnji Lakoš zweigt am Gemeindehauses ein Feldweg ab, der uns nach 500 m bis zu einem Steg über den Graben führt,

Sl. 2: Oloris pri Dolnjem Lakošu. M. = 1:5.000.
Abb. 2: Oloris bei Dolnji Lakoš. M. = 1:5.000.

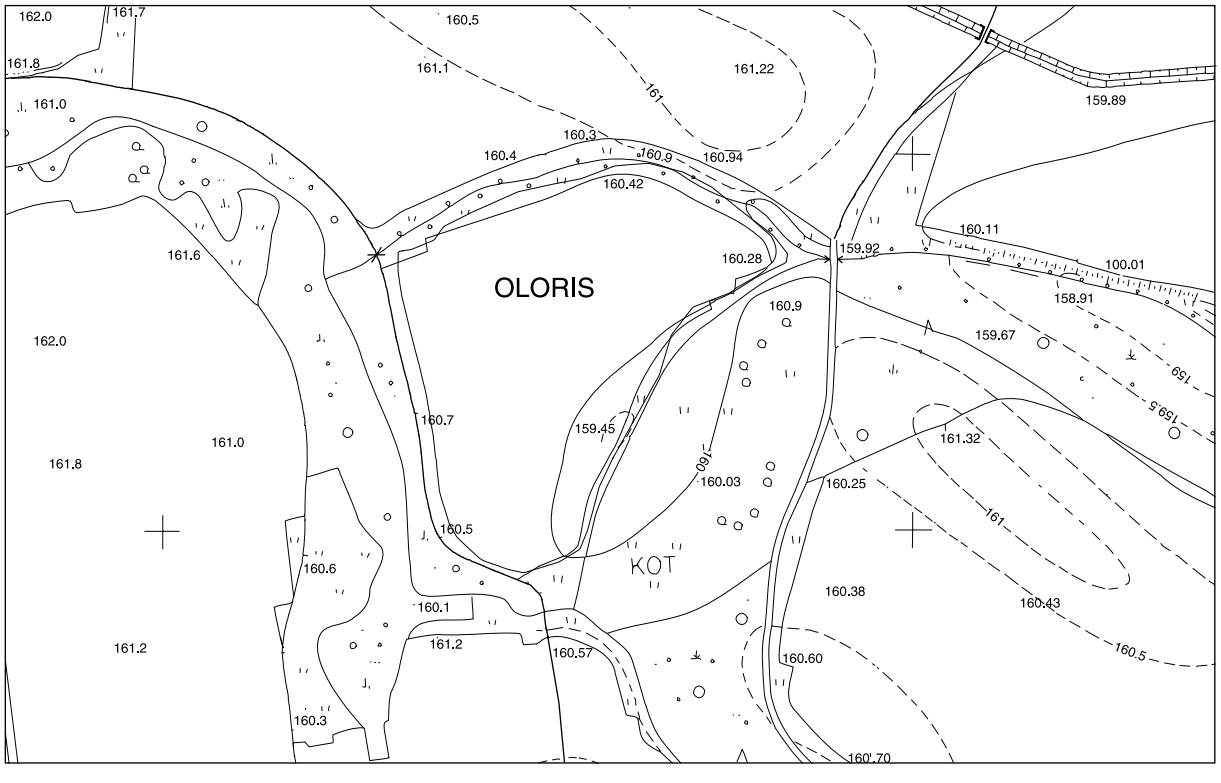

pri Trimlinih, Dolnji Lakoš, Kovačevi pri Dolini, Gazdagovi pri Dolgi vasi).

Najlažji dostop do naselja je z glavne ceste Murska Sobota – Lendava. Sredi Dolnjega Lakoša se pri vaškem domu odcepi poljska pot, ki nas po 500 metrih pripelje do mostiča čez jarek, kjer je dostop na dolge in ozke njive, ki jim domačini pravijo Oloris. Ime je staro in se prenaša iz roda v rod, zanj pa ne vedo ne pravega pomena in ne izvora. Poljska pot poteka ob skrajnem zahodnem robu njiv do drugega mostiča, ki je na severozahodnem koncu Olorisa. Njive omejuje do dva metra širok jarek, v katerem se je še pred leti stalno zadrževala voda, danes pa ga napolnijo le še večja deževja. Jarek je močno obraščen z močvirsko vegetacijo in drevjem, med katerim prevladuje jelša.

Oloriške njive imajo obliko trikotnika, ki meri od severa proti jugu 280 m, od zahoda proti vzhodu pa zgoraj 250 m, medtem ko se v spodnjem delu zoži na 80 m širine (*sl. 2 in 3*). Najnižja točka je na obrobju Olorisa in sicer 160,3 m. Od tu se teren proti sredini skoraj neopazno dviguje in doseže najvišji točki 161,6 m oziroma 161,7 m na dveh ploskih vzpetinah. Višinska razlika med najnižjo in najvišjo točko je torej le nekaj več kot meter (1,4 m). Koncentracija površinskih najdb je največja prav na obeh rahlo dvignjenih predelih, zato lahko z gotovostjo trdimo, da je bilo na tem mestu tudi središče nekdanjega naselja (*pril. 1*).

wo man Zugang zu den langen und schmalen Feldern hat, die von den Einheimischen Oloris genannt werden. Der Name ist alt und wird von Generation zu Generation weitergegeben, dafür kennt man weder die richtige Bedeutung noch den Ursprung. Der Feldweg verläuft am äußersten Westrand der Felder bis zum zweiten Steg, der sich am Nordwestrand vom Oloris befindet. Die Felder begrenzt ein bis zu zwei Meter breiter Graben, worin noch vor Jahren ununterbrochen Wasser stand, heute füllen ihn nur noch größere Regenfälle an. Der Graben ist stark mit Sumpfvegetation und Bäumen bewachsen, worunter die Erle vorherrschend ist.

Die Oloris-Felder haben die Form eines Dreiecks, das von Norden nach Süden 280 m groß ist, von Westen nach Osten indes oben 250 m, während es sich im unteren Teil auf 80 m Breite verengt (*Abb. 2 und 3*). Der tiefste Punkt liegt im Randbereich vom Oloris, und zwar 160,3 m über dem Meeresspiegel. Von hier steigt das Gelände zur Mitte hin fast unauffällig an und erreicht die höchsten Punkte 161,6 m bzw. 161,7 m auf zwei flachen Anhöhen. Der Höhenunterschied zwischen dem niedrigsten und dem höchsten Punkt beträgt also nur etwas mehr als einen Meter (1,4 m). Die Konzentration der Oberflächenfunde ist gerade in beiden leicht erhöhten Teilen am größten, deswegen muß an diesem Ort das Zentrum der ehemaligen Siedlung gelegen haben (*Beil. 1*).

Sl. 3: Oloris pri Dolnjem Lakošu. Zračni posnetek območja naselja (foto B. Kerman).
Abb. 3: Oloris bei Dolnji Lakoš. Luftaufnahme des Siedlungsareals (Photo B. Kerman).

POTEK RAZISKOVANJ

Sledovi naselja so bili odkriti pri obdelovanju polj. Na dvignjenem predelu Olorisa so namreč po oranju na površino prihajale različne najdbe (deli posod, hišni lep), na katere je postal pozoren Pavel Szunyogh iz Dolnjega Lakoša, njegov sin Sandor, novinar Nepujszaga iz Lendave, pa je pobrane predmete prinesel v Pokra-

FORSCHUNGSVERLAUF

Spuren der Siedlung wurden bei Feldarbeiten entdeckt. Auf dem erhöhten Teil vom Oloris kamen nämlich nach dem Pflügen verschiedene Funde (Teile von Gefäßen, Hausverputz) an die Oberfläche, die die Aufmerksamkeit von Pavel Szunyogh aus Dolnji Lakoš erregten, sein Sohn Sandor, Journalist der Zeitung Nepujszag von

Sl. 4: Oloris pri Dolnjem Lakošu. Pogled z juga.
Abb. 4: Oloris bei Dolnji Lakoš. Blick von Süden.

Sl. 5: Oloris pri Dolnjem Lakošu. Pogled z zahoda.
Abb. 5: Oloris bei Dolnji Lakoš. Blick von Westen.

jinski muzej v Murski Soboti. Spomladi 1975 so si teren ogledali sodelavci Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Maribora, Pokrajinskega muzeja iz Murske Sobote in Muzeja-galerije iz Lendave ter se odločili, da opravijo prva sondiranja. Le-ta so se pričela 25. septembra istega leta in so trajala do 10. oktobra. Pri izkopavanjih so sodelovali: arheologinji Mira Strmčnik-Gulič in Irena Šavel, vodja muzeja v Lendavi Ferenc Kiraly in dijaki srednje tehnične šole iz Lendave. Na več parcelah je bilo izkopanih osem manjših sond, ki so pokazale, da je kulturna plast debela 50 cm, pričenja pa se tik pod površino. Ob bronastodobnih najdbah (deli lončenih posod, hišni omet, konica bronastega bodala) so prišle na dan tudi srednjeveške ostaline iz časa med 12. in 14. stoletjem (Šavel 1975, 19; ista 1977, 175 ss).

Ker sodi bronasta doba v Sloveniji med slabše poznana obdobja, je bilo delo slovenskih prazgodovinarjev v letih med 1976 in 1980 usmerjeno predvsem v iskanje novih bronastodobnih najdišč z namenom, da se najbolj obetavno izbere za sistematično raziskovanje. Tako je bilo leta 1977 opravljeno večje sondiranje tudi na Olorisu pri Dolnjem Lakošu, ki ga je izvedel Pokrajinski muzej iz Murske Sobote. Pri izkopavanjih so sodelovali arheologinja Irena Šavel, preparator Franc Kramar, študent arheologije Tone Zavec in domačini iz Dolnjega Lakoša. Izkopane so bile tri večje sonde. Sonda 1 (velikost 12 m x 8 m) je bila postavljena v centralnem delu naselja (parc št. 296 k. o. Dolnji Lakoš), sonda 2 (velikost 12 m x 8 m) štirideset metrov severneje (parc. št. 287), medtem ko se je sonda 3 (velikost 10 m x 8 m) na vzhodni strani stikala s sondo 1 (cfr. Šavel 1981 sl. 1). V vseh sondah je bila ugotovljena podobna stratigrafija: površino prekriva 20 cm debel sloj temnorjave ornice, tej pa sledi rjava zemlja, debela 25 cm. To je kulturna plast z najdbami kot so

Sl. 6: Oloris pri Dolnjem Lakošu. Kvadranti 217, 244, 271, 290, 308. Pogled z juga.
Abb. 6: Oloris bei Dolnji Lakoš. Quadranten 217, 244, 271, 290, 308. Blick von Süden.

Lendava, brachte die aufgelesenen Gegenstände ins Regionalmuseum Murska Sobota. Im Frühjahr 1975 besichtigten das Gelände die Mitarbeiter des Amtes für Natur- und Denkmalschutz Maribor, des Regionalmuseums Murska Sobota und der Museumsgalerie Lendava, sie trafen den Entschluß, die ersten Sondierungen durchzuführen. Diese begannen am 25. September desselben Jahres und dauerten bis zum 10. Oktober. Bei den Ausgrabungen wirkten mit: die Archäologinnen Mira Strmčnik-Gulič und Irena Šavel, der Leiter des Museums in Lendava Ferenc Kiraly und die Schüler der technischen Fachschule von Lendava. Auf mehreren Parzellen wurden acht kleinere Schnitte gelegt, die gezeigt haben, daß die Kulturschicht 50 cm dick ist und unmittelbar unter der Oberfläche beginnt. Neben den bronzezeitlichen Funden (Teile von Keramikgefäßen, Hausverputz, bronzene Dolchspitze) kamen auch mittelalterliche Funde aus der Zeit vom 12. bis zum 14. Jahrhundert an den Tag (Šavel 1975, 19; dies. 1977, 175 ff).

Da die Bronzezeit in Slowenien zu den schlechter erforschten Epochen gehört, war die Arbeit der slowenischen Vorgeschichtler in den Jahren von 1975 bis 1980 vor allem auf die Suche neuer bronzezeitlicher Fundorte gerichtet, mit der Absicht, den meistversprechenden für systematische Grabungen auszuwählen. So wurde im Jahre 1977 eine größere Sondierung auch im Oloris bei Dolnji Lakoš durchgeführt, die das Regionalmuseum Murska Sobota durchführte. Bei den Grabungen wirkten mit: die Archäologin Irena Šavel, der Präparator Franc Kramar, der Student Tone Zavec und Einheimische aus Dolnji Lakoš. Es wurden drei größere Schnitte gelegt. Schnitt 1 (Größe 12 m x 8 m) wurde im zentralen Teil der Siedlung gelegt (Parz.-Nr. 296 k. o. Dolnji Lakoš), Schnitt 2 (Größe 12 m x 8 m) 40 m weiter nördlich (Parz.-Nr. 287), während sich Schnitt 3 (Größe 10 m x 8 m) an der Ostseite mit Schnitt 1 berührte (vgl. Šavel 1981, Abb. 1). In allen Schnitten wurde eine ähnliche Stratigraphie festgestellt: Die Oberfläche bedeckt eine 20 cm dicke Schicht dunkelbrauner Ackerkrume, dieser folgt braune, 25 cm dicke Erde. Das ist die Kulturschicht mit den Funden, wie den Gefäßfragmenten, dem Hausverputz und der Brandschicht. In einer Tiefe zwischen 40 und 50 cm liegt eine sterile gelbbraune Lehmschicht. Darin waren an der Oberfläche die Umrisse der Pfostenlöcher der einstigen Häuser sichtbar. Die Materialfunde wurden ins Ende der Mittelbronzezeit datiert (Šavel 1977, 30 f; dies. 1979, 261 ff; dies. 1981, 51 ff).

Die Resultate der Sondierungen haben ermöglicht, daß die Erforschung der Siedlung im Oloris bei Dolnji Lakoš ins mittelfristige Programm aufgenommen wurde. Die Grabungen übernahmen das Regionalmuseum Murska Sobota und das Institut für Archäologie des Forschungszentrums der Slowenischen Akademie der Wisssenschaften und Künste (ZRC SAZU) in Ljubljana,

fragmenti posod, hišni lep in žganina. Na globini med 40 in 50 cm se pojavi rumenorjava ilovica, ki je sterilna. V njej so bili na površini dobro vidni obrisi lukenj za kole nekdanjih hiš. Materialne ostaline so bile opredeljene v konec srednje bronaste dobe (Šavel 1977, 30 s; ista 1979, 261 ss; ista 1981, 51 ss).

Rezultati sondiranj so omogočili, da je bilo raziskovanje naselja na Olorisu pri Dolnjem Lakošu sprejeto v srednjeročni program. Izkopavanja sta prevzela Pokrajinski muzej iz Murske Sobote in Inštitut za arheologijo ZRC SAZU iz Ljubljane, ki sta pet let sistematično raziskovala notranjost naselja, obodni jarek in poselitev bližnje okolice.

Leta 1981 (od 14. 9. do 16. 10.) smo raziskali 500 m^2 površine na južni vzpetini Olorisa. To so bili kvadranti 217, 244, 271, 290 in 308 (*pril. 1 in 4*).

Leta 1982 (od 1. 9. do 29. 9.) smo raziskali notranjost naselja v obsegu 400 m^2 in sicer kvadrante 289, 291, 307 in 309. To leto smo ugotavljali tudi poseljenost izven Olorisa. Sondirali smo predel na Kapitan dombu, manjši vzpetini severno od Olorisa. Izkopali smo dve sondi (30 m x 2 m in 20 m x 2 m), ki sta pokazali, da je bil Kapitan domb poseljen v času bakrene in rimske dobe.

Leta 1983 (od. 3. 9. do 4. 10.) smo nadaljevali z raziskovanjem v centralnem delu naselja. Odprli smo površino 300 m^2 in sicer kvadrante 325, 326 in 327.

die fünf Jahre den Innenbereich der Siedlung, den Graben und die Besiedlung der näheren Umgebung systematisch erforschten.

Im Jahre 1981 (vom 14. 9. bis 16. 10.) erforschten wir eine Fläche von 500 m^2 auf der südlichen Anhöhe vom Oloris. Das waren die Quadranten 217, 244, 271, 290 und 308 (*Beil. 1 und 4*).

Im Jahre 1982 (vom 1. 9. bis 29. 9.) erforschten wir den Innenbereich der Siedlung in einem Umfang von 400 m^2, und zwar die Quadranten 289, 291, 307 und 309. In diesem Jahre stellten wir auch die Besiedlung außerhalb von Oloris fest. Wir sondierten den Bereich des Kapitan domb, einer kleineren Erhebung nördlich vom Oloris. Wir legten zwei Schnitte (30 m x 2 m und 20 m x 2 m), diese zeigten, daß der Kapitan domb in der Kupfer- und der römischen Zeit besiedelt war.

Im Jahre 1983 (vom 3. 9. bis 4. 10.) setzten wir die Forschungen im zentralen Teil der Siedlung fort. Wir legten eine Fläche von 300 m^2 frei, und zwar die Quadranten 325, 326 und 327. Wir sondierten auch das Befestigungssystem der Siedlung. Am Nordostrand von Oloris legten wir drei Schnitte, wovon einer den Graben durchtrennte und zwei neben dem Graben auch die Ufer (Schnitte 1, 2, 3).

Im Jahre 1984 (vom 3. 9. bis 29. 9.) erforschten wir im Innenbereich der Siedlung eine 400 m^2 große

Sl. 7: Delovni posnetek: ob odmoru.
Abb. 7: Abb. Arbeitssituation: wehrend einer Arbeitspause.

Sondirali smo tudi obodni sistem naselja. Na severovzhodnem robu Olorisa smo izkopali tri sonde, od katerih je ena presekala jarek, dve pa poleg jarka tudi brežine (sonde 1, 2, 3).

Leta 1984 (od 3. 9. do 29. 9.) smo v notranjosti naselja raziskali 400 m^2 veliko površino. Izkop je bil opravljen na severni vzpetini Olorisa, kjer sta bila v kvadrantih 95-98 odkrita tlorisa dveh hiš, med katerima je potekal 1 m globok jarek.

Projekt se je zaključil leta 1985, ko smo med 4. 9. in 27. 9. sondirali obrobje naselja. Na severovzhodni strani Olorisa smo izkopali štiri sonde (sonde 4, 5, 7, 8) in na njegovem jugovzhodnem koncu eno (sonda 6). Raziskovanje je zajelo tudi prostor izven naselja, kjer smo na severni strani jarka prerezali gomili podobno tvorbo, vendar pa izkop ni dal pozitivnih rezultatov (sonda 9).

Vseh pet let je pri projektu sodelovala v glavnem ista ekipa. Vodstvo izkopavanj je bilo poverjeno dr. Janezu Dularju in Ireni Šavel, za risarsko dokumentacijo pa je skrbela Andreja Dolenc. Zadnje leto jo je zamenjala Sneža Tecco Hvala. Leta 1983 je pri izkopavanjih sodeloval tudi kustos Pokrajinskega muzeja iz Ptuja Brane Lamut. Dragocena je bila pomoč preparatorja soboškega muzeja Franca Kramarja in preparatorja ptujskega muzeja Ivana Žižka, ki je vzorno restavriral keramične posode iz jam in peči. Pri izkopavanjih so si nabirali terenske izkušnje tudi študentje arheologije in sicer Marko Frelih, Suzana Golubov, Branko Kerman, Barbara Ravnik, Zdenko Roškar, Jože Varga, Romana Vidmar in Tone Zavec. Fizična dela so vsa leta opravljali domačini iz Dolnjega Lakoša.

Deset let po končanih izkopavanjih je Pokrajinski muzej iz Murske Sobote med 2. in 25. 10. 1995 v notranjosti naselja raziskal še en kvadrant (371). Izkopavanje je bilo povezano s snemanjem dokumentarnega filma o Olorisu pri Dolnjem Lakošu, pri katerem je sodelovala RTV Slovenija. Dela je vodila arheologinja Irena Šavel, poleg pa sta sodelovala še konservator Jože Varga in risarka Vesna Verbič. Film je režiral Miki Roš. Najdb in terenskih izvidov s teh izkopavanj v naši monografiji ne objavljamo.

Fläche. Die Grabung wurde auf der nördlichen Anhöhe durchgeführt, wo in den Quadranten 95-98 die Grundrisse zweier Häuser entdeckt wurden, zwischen denen ein 1 m tiefer Graben verlief.

Das Projekt wurde im Jahre 1985 abgeschlossen, als wir vom 4. 9. und 27. 9. den Randbereich der Siedlung sondierten. An der Nordostseite von Oloris legten wir vier Schnitte (die Schnitte 4, 5, 7, 8) und an dessen südöstlichem Ende einen (Schnitt 6). Die Erforschungen umfaßten auch den Bereich außerhalb der Siedlung, wo wir an der Nordseite des Grabens ein grabhügelähnliches Gebilde durchschnitten, jedoch ergab die Ausgrabung keine positiven Resultate (Schnitt 9).

Die ganzen fünf Jahre arbeitete im wesentlichen dasselbe Team zusammen. Die Leitung der Grabungen wurde Dr. Janez Dular und Irena Šavel übertragen, für die zeichnerische Dokumentation sorgte Andreja Dolenc. Im letzten Jahr ersetzte sie Sneža Tecco Hvala. Im Jahre 1983 wirkte bei den Grabungen auch der Kustos des Regionalmuseums Ptuj Brane Lamut mit. Wertvoll war die Hilfe des Präparators des Museums Murska Sobota Franc Kramar und des Präparators des Museums Ptuj Ivan Žižek, der die Keramikgefäße aus den Gruben und Öfen vorbildlich restaurierte. Bei den Grabungen sammelten auch die Stundenten Marko Frelih, Suzana Golubov, Branko Kerman, Barbara Ravnik, Zdenko Roškar, Jože Varga, Romana Vidmar und Tone Zavec Erfahrungen. Alle Handarbeiten bewältigten die Einheimischen von Dolnji Lakoš.

Zehn Jahre nach den abgeschlossenen Grabungen erforschte das Regionalmuseum Murska Sobota in der Zeit vom 2. bis zum 25. 10. 1995 im Siedlungsinneren noch einen Quadranten (371). Die Grabungen hingen zusammen mit den Aufnahmen eines Dokumentarfilms über Oloris bei Dolnji Lakoš, wo auch die Radio- und Fernsehanstalt RTV Slovenija mitwirkte. Die Arbeiten leitete die Archäologin Irena Šavel, daneben wirkten noch der Präparator Jože Varga und die Zeichnerin Vesna Verbič mit. Die Filmregie führte Miki Roš. Die Funde und die Befunde von diesen Grabungen werden in unserer Monographie allerdings nicht veröffentlicht.

PREDHODNA POROČILA O IZKOPAVANJIH

Že med izkopavanji je bilo o naselju pri Dolnjem Lakošu objavljenih več predhodnih poročil, ki so izšla v strokovnih revijah in v dnevnem časopisju, prav tako pa so bile najdbe iz Olorisa predstavljene tudi v katalogih stalnih in občasnih razstav.

VORBERICHTE ÜBER DIE AUSGRABUNGEN

Schon während der Grabungen wurden über die Siedlung in Dolnji Lakoš mehrere Vorberichte veröffentlicht, die in Fachzeitschriften und in der Tagespresse erschienen sind, ebenso wurden die Funde von Oloris in Ausstellungskatalogen vorgestellt.

Strokovni članki/Fachzeitschriften

I. Šavel, *Dolnji Lakoš pri Lendavi*. – Arh. pregled 17, 1975, 19

I. Šavel, *Dolnji Lakoš pri Lendavi*. – Arh. pregled 19, 1977, 39.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – Varstvo spom. 21, 1977, 175 s.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – Varstvo spom. 22, 1979, 261 ss.

I. Šavel, *Rezultati sondiranja v Dolnjem Lakošu*. – Situla 20-21, 1981, 51 ss.

I. Šavel, *Lendava z okolico skozi arheološka obdobja*. – V: Zbornik 7. občine Lendava. – Lendava 1981, 8 ss.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – Varstvo spom. 25, 1983, 196.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – Varstvo spom. 26, 1984, 198 s.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – Varstvo spom. 27, 1985, 224.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*, *Oloris*. – Arh. pregled 1985, 62 s.

I. Šavel, *Naselbina v Dolnjem Lakošu*. – Lendavski zvezki, Lendvai füzetek 8, 1986, 31 ss.

I. Šavel, *Bronastodobna naselbina Oloris pri Dolnjem Lakošu*. – Arh. vest. 39-40, 1988-1989, 127 ss.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – V: Enciklopedija Slovenije 2, 1988, 303.

I. Šavel, *Oloris*. – V*: Arheološka topografija Slovenije. Topografsko področje XX (Prekmurje)* 1991, 60 s.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – Prazgodovinske naselbine v Pomurju. Murska Sobota 1994, 53 ss.

I. Šavel, *Kulturni vplivi v prazgodovini v pokrajini ob Muri*. – V*:* Ljudje ob Muri (Népek a Mura mentén; Völker an der Mur; Ljudi uz Muru). Murska Sobota, Zalaegerszeg 1996, 13 ss.

J. Dular, *Starejša, srednja in mlajša bronasta doba v Sloveniji – stanje raziskav in problemi*. – Arh. vest. 50, 1999, 81 ss.

Poljudne objave/Zeitungsartikel

B. Hegeduš, *Odkritje v Dolnjem Lakošu*. – Večer 31, 1975, št. 239 (14. 10.), 9.

I. Šavel, *Arheološka izkopavanja v Dolnjem Lakošu*. – Vestnik 27, 1975, št. 43 (6. 11), 5.

I. Šavel, *Regészeti ásatások Alsólakósban*. – Népújság 19, 1975, št. 44 (14. 11), 3.

I. Šavel, *Bronastodobno naselje v Dolnjem Lakošu*. – Vestnik 28, 1977 (10. 11) št. 43, 6.

I. Šavel, *Bronzkorszakbeli település Alsólakósban*. – Naptar ’78, 1977, 132 ss.

I. Šavel, *Arheološka najdišča v Pomurju*. – Vestnik 30, 1979, št. 31 (16. 8.), 7.

I. Šavel, *A Lakosi bronzkorszakbeli település szakszerú feltárásának kezdete.* – Naptar ’82, 1981, 113 ss.

M. Skledar, *Odkrivanje sledov davnih prednikov*. – Vestnik 33, 1981, št. 60 (8. 10.), 9.

J. Pojbič, *Arheologi v Dolnjem Lakošu- Bronasta doba v atomskem veku.* – Večer 36, 1981, št. 238 (14. 10.), 9.

S. Szunyogh, *Osök nyomait kutatva*. – Népujság 25, 1981, št. 41 (15. 10.), 6.

I. Gerenčer, *Končana arheološka izkopavanjav Dolnjem Lakošu*. – Delo 23, 1981, št. 241 (17. 10.), 2.

I. Gerenčer, *Nove najdbe iz bronaste dobe*. – Delo 23, 1981, št. 243 (20. 10.), 8.

S. Szunyogh, *Folytatják az ásatásokat*. – Népujság 26, 1982, št. 37 (16. 9.), 4.

I. Gerenčer, *Arheološka izkopavanja v Dolnjem Lakošu*. – Delo 24, 1982, št. 204, (2. 9.), 5.

B. Bavčar, *Odkrivanje bronastodobne naselbine*. – Vestnik 34, 1982, št. 36 (16. 9.), 7.

B. Cipot, *Dragocene najdbe*. – Večer 38, 1982, št. 221 (22. 9.), 9.

I. Gerenčer, *Izkopanine iz starih časov*. – Delo 24, 1982, št. 250 (26. 10.), 14.

B. Cipot, *Zanimive najdbe*. – Večer 39, 1983, št. 220 (22. 9.), 7.

I. Šavel, *Ostaline iz Lakoša*. – Vestnik 35, 1983, št. 42 (27. 10.), 5.

D. Vuga, *Dolnji Lakoš pri Lendavi*. – Pionir 1984, št. 7, 24 ss.

B. Bavčar, *Bronastodobne najdbe izhodišče za mednarodni simpozij*. – Vestnik 37, 1985, št. 39 (3.10.), 5.

B. Bavčar, *Arheologi in panonska širokogrudnost*. – Vestnik 38, 1986, št. 13 (3. 4.), 5.

Katalogi razstav/Ausstellungskataloge

I. Šavel, *Soboški muzej I (Arheološka zbirka Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti).* – Zbirka vodnikov kulturni in naravni spomeniki Slovenije 69, 1976, 30.

I. Šavel, *Arheološki oddelek, Kulturni center, delovna enota Pokrajinski muzej Murska Sobota. (Zloženka).* – Murska Sobota 1979.

I. Šavel, *Oloris, bronastodobna naselbina pri Dolnjem Lakošu.* – Murska Sobota, Lendava 1990, 45.

I. Šavel, *O času, ki se mu pravi prazgodovina*. – V: Katalog stalne razstave Pokrajinskega muzeja Murska Sobota. Murska Sobota 1997, 13 ss.

I. Šavel, *Prazgodovina*. – V: Vodnik po stalni razstavi Pokrajinskega muzeja Murska Sobota. Murska Sobota 1997, 4 s.

I. Šavel, *Dolnji Lakoš*. – V: Rešena arheološka dediščina – Slovenije 1945-1980. Ljubljana 1980, 59.

I. Šavel, *Prazgodovinske naselbine v Pomurju*. – V: Zloženka. Radenci 1982.

J. Dular, *Naselja*. – V: Bronasta doba na Slovenskem. Ljubljana 1987, 37 ss.

Dokumentarni film: /Dokumentarfilm

Luščenje Olorisa – pozno bronastodobna naselbina na robu Slovenije (dokumentarni film RTV Slovenija), 1995. Avtor: Milivoj Miki Roš; tekst: I. Šavel; Glasba: Rudi Pančur; Kamera: Janez Hrovat, Lado Klar; Animacija: Vesna Veberič; Scenarij: Irena Brejc. Film je bil prikazan na RTV SLO, na Arheo film festu v Parizu in Forliju leta 1996.

The Oloris Layers. – V: *Archeofilmfest, rassegna internazionale del film archeologico*. – Forli 10, 15 settembre 1996, 94 s.

METODA IZKOPAVANJ

Pred začetkom izkopavanj je bil teren geodetsko izmerjen in narejen načrt v merilu 1: 200 z izohipsami na 1 decimeter. Nato je bila za celotno območje Olorisa narejena koordinatna mreža s kvadranti velikimi 10 m x 10 m. Vsi kvadranti so dobili zaporedne številke, kar je omogočilo vzpostavitev enotne dokumentacije, ki se je vodila za vsak kvadrant posebej. Kvadranti so bili razdeljeni še na manjše enote (100 mikrokvadrantov po 1 m^2).

Kot so pokazala že predhodna sondiranja, je bila ločljivost plasti zelo slaba, zato smo pri delu uporabili metodo kopanja po režnjih. Ti so bili v povprečju debeli 15 cm, po potrebi pa tudi manj, pač odvisno od situacije, ki jo je narekoval terenski izvid. Tako smo s prvo poglobitvijo odstranili ornico, z naslednjima dvema pa kulturno plast. Ker je bila kulturna plast zelo tenka (v povprečju 25 cm), smo s tretjim režnjem običajno že dosegli geološko osnovo. Četrta poglobitev je bila potrebna le v nekaj primerih.

Stratigrafsko metodo kopanja smo lahko uporabili le takrat, ko smo zadeli na strnjene ostanke objektov (podrte stene hiš, ognjišča, peči), sicer pa so bile meje med posameznimi plastmi tako zabrisane, da jih ni bilo

AUSGRABUNGSMETHODE

Vor Beginn der Grabungen wurde das Gelände geodätisch vermessen und ein Plan im Maßstab von 1 : 200 mit den Isohypsen zu je 1 Dezimeter angefertigt. Dann wurde für den gesamten Bereich vom Oloris ein Koordinatennetz mit 10 m x 10 m großen Quadranten gezeichnet. Alle Quadranten wurden fortlaufend nummeriert, was die Errichtung einer einheitlichen Dokumentation ermöglichte, die für jeden Quadranten gesondert geführt wurde. Die Quadranten waren in noch kleinere Einheiten eingeteilt (100 Mikroquadranten zu je 1 m^2).

Wie schon die Sondierungen gezeigt haben, war die Unterscheidung der Schichten sehr schlecht, deswegen wurden die Grabungsflächen in horizontalen Plana abgetragen. Einzelne Abhübe waren im Durchschnitt 15 cm dick, nach Bedarf auch weniger, abhängig von der Situation, die der Befund erforderte. So entfernten wir mit der ersten Vertiefung die Ackerkrume und mit den beiden folgenden die Kulturschicht. Weil die Kulturschicht sehr dünn war (im Durchschnitt 25 cm), erreichten wir mit dem dritten Abhub in der Regel schon die geologische Grundlage. Die vierte Vertiefung war nur in einigen Fällen notwendig.

Sl. 8: Delovni posnetek: pri čiščenju planuma.
Abb. 8: Arbeitssituation: Reinigung eines Planums.

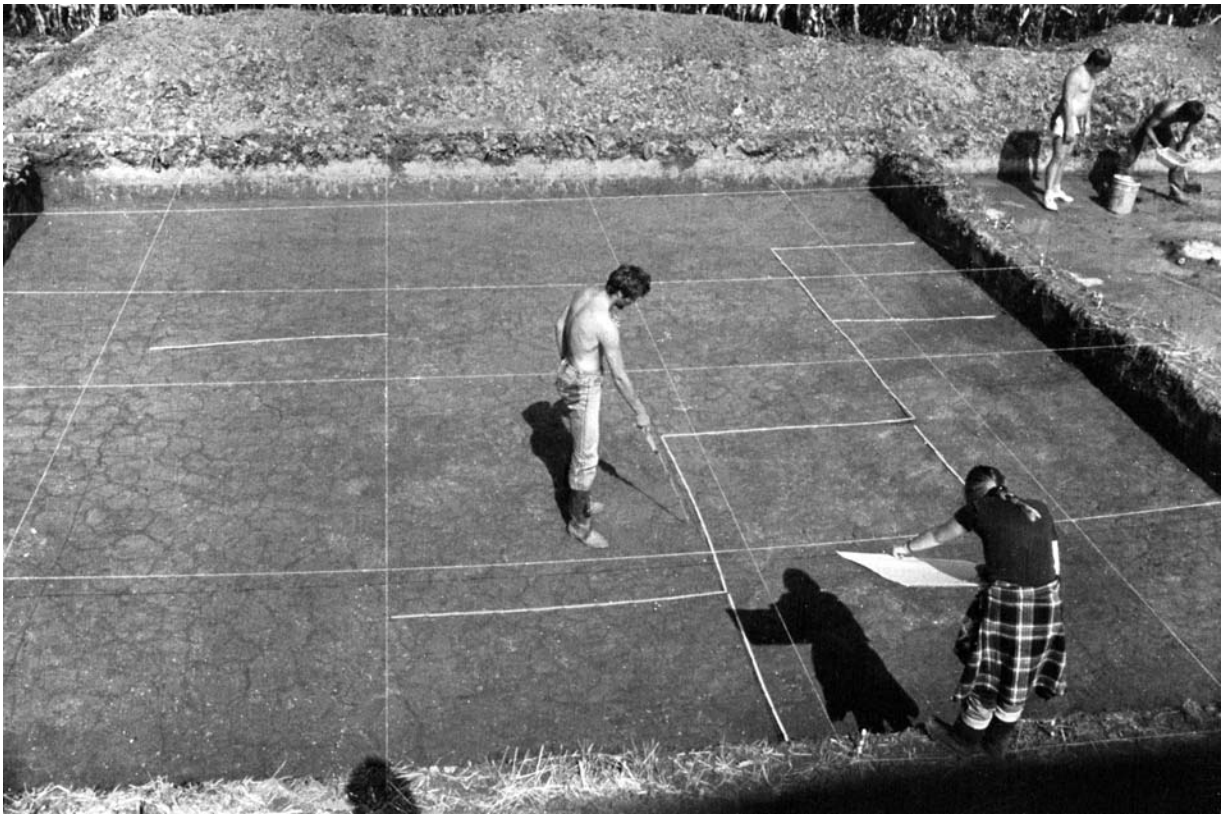

Sl. 9: Delovni posnetek: pri risanju planuma.
Abb. 9: Arbeitssituation: beim Zeichnen eines Planums.

mogoče zanesljivo določiti. Tudi obrise lukenj za stojke smo skoraj po pravilu zaznali šele v geološki osnovi. Čeznje smo vedno naredili profile, da bi ugotovili njihovo obliko in globino.

Po izkopu vsakega režnja smo narisali planum in izmerili višine. Najdbe smo dvigali po mikrokvadrantih, velikih 1 m^2, ki so bili tekoče oštevilčeni. Izjema so bile seveda najdbe iz zaključenih objektov, kot so jame in peči, ki smo jih izpraznili šele po končanem izkopu.

Po izkopavanju so bile najdbe oprane, sortirane in statistično obdelane. Vsi profilirani in ornamentirani kosi so bili inventarizirani in skupaj z ostalim gradivom shranjeni v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti.

Die stratigraphische Grabungsmethode konnten wir nur dann anwenden, wenn wir auf dicht zusammenliegende Reste von Objekten (Versturz von Hauswänden, Herdstellen, Öfen) stießen, allerdings waren die Grenzen zwischen den einzelnen Schichten so verwischt, daß man sie nicht zuverlässig bestimmen konnte. Auch die Umrisse der Pfostenlöcher erkannten wir in der Regel erst in der geologischen Grundlage. Darüber errichteten wir stets Profile, um ihre Form und Tiefe festzustellen.

Nach jedem Abhub zeichneten wir das Planum und maßen die Höhen. Die Funde hoben wir aus den einzelnen 1 m^2 großen Mikroquadranten heraus, die fortlaufend nummeriert waren. Ausnahmen bildeten natürlich die Funde aus abgeschlossenen Objekten, wie Gruben und Öfen, die wir erst nach Abschluß der Grabungen entleerten.

Nach den Grabungen wurden die Funde gewaschen, sortiert und statistisch bearbeitet. Alle profilierten Stücke wurden inventarisiert und im Regionalmuseum Murska Sobota aufbewahrt.

TERENSKI IZVIDI

SONDIRANJE OBODA NASELJA

Leta 1983 in 1985 smo na robu Olorisa izkopali devet sond. S tem raziskovalnim posegom smo skušali doseči troje: prvič, določiti smo morali, do kod se je širilo naselje; drugič, skušali smo ugotoviti strukturo sedimentov v jarku, in tretjič, z dvema manjšima sondama smo preverjali, če drži pripoved domačinov, da se je nekoč severno od Olorisa širilo gomilno grobišče.

SONDA 1

Lega: Sondo 1 smo postavili na severovzhodni konec Olorisa (*pril. 1*). Orientirana je bila tako, da je presekala rob naselja in pobočje na nasprotnem (zunanjem) bregu. Na ta način smo po vsej širini prerezali jarek, ki je nekoč obdajal naselje. Sonda je bila dolga 20 m in široka 1,5 m.

Terenski izvidi: Kot je razbrati iz severozahodnega profila, je razpored plasti jasen in razmeroma enostaven (*pril 2A*). Na dnu jarka se namreč vleče pas sivozelene mastne ilovice *(plast 1)*, ki ga med x=3,5 in x=10,7 prekine rečni prod *(plast 2)*; le-ta je na nekaterih mestih pomešan s sivozeleno mivko in ilovico. Na tej osnovi leži *plast 3*. To je rumeno-siva ilovica, ki je prav tako jalova, saj ni bilo v njej nobenih najdb.

Kulturne ostaline vsebujeta šele naslednji dve plasti. Izdatnejša z najdbami je bila *plast 4*. V rjavo-sivi ilovici je namreč ležalo precej prežganega glinastega ometa, del razbitih žrmelj in celo kos žlindre. Razmeroma številni so bili tudi fragmenti keramičnih posod (*t. 1: 1-17; 2: 1-3*). *Plast 5* (rjavo-črna ilovica), ki je prav tako ležala neposredno na rečnem produ, je bila glede najdb skromnejša. Omeniti velja predvsem glinast omet in drobce oglja.

Kulturne ostaline je vsebovala tudi rjavo-rdeča ilovica, ki smo jo na risbi profila označili kot *plast 7*. Raztezala se je od začetka sonde pa vse do linije x=5,3. V njej je bilo veliko koščkov prežganega glinastega ometa in fragmentov posod (*t. 2: 4-17; 3: 1-13*), ki pa so leža-

BEFUNDE

SONDIERUNG DER SIEDLUNGSUMRANDUNG

In den Jahren 1983 und 1985 legten wir am Rande von Oloris neun Schnitte. Mit diesem Forschungseingriff versuchten wir dreierlei zu erreichen: erstens, wir mußten ermitteln, von wo sich die Siedlung ausbreitete; zweitens, wir versuchten die Struktur der Sedimente im Graben festzustellen, und drittens, mit zwei kleineren Schnitten überprüften wir, ob die Überlieferung der Einheimischen zutrifft, daß sich einst nördlich von Oloris ein Hügelgräberfeld erstreckte.

SCHNITT 1

Lage: Schnitt 1 legten wir ans nordöstliche Ende von Oloris (*Beil. 1*). Er war so ausgerichtet, daß er den Siedlungsrand und den Hang am gegenüberliegenden (Außen-) Ufer durchschnitt. Auf diese Weise haben wir in der gesamten Breite den Graben durchschnitten, der einst die Siedlung umgeben hatte. Der Schnitt war 20 m lang und 1,5 m breit.

Befunde: Wie man dem norwestlichen Profil entnehmen kann, ist die Anordnung der Schichten klar und relativ einfach (*Beil. 2A*). Auf dem Boden des Grabens erstreckt sich nämlich ein fetter grau-grüner Lehmstreifen (*Schicht 1*), den zwischen x=3,5 und x=10,7 Flußkies (*Schicht 2*) unterbricht; dieser ist an einigen Stellen mit graugrünem Sand und Lehm vermischt. Auf dieser Grundlage liegt *Schicht 3*. Es handelt sich um gelb-grauen Lehm, der ebenso keine Funde enthielt.

Kulturreste enthalten erst die beiden folgenden Schichten. Reicher an Funden war *Schicht 4*. In braungrauem Lehm lag nämlich ziemlich viel gebrannter Lehmverputz, ein Teil eines zerbrochenen Mahlsteins und sogar ein Schlackenbrocken. Relativ zahlreich waren auch die Fragmente von Keramikgefäßen (*Taf. 1: 1-17; 2: 1-3*). *Schicht 5* (braun-schwarzer Lehm), die ebenso unmittelbar auf dem Flußkies lag, war hinsichtlich der Funde bescheidener. Besondere Erwäh-

li razpršeno in niso tvorili večjih koncentracij. Prav tako nismo v plasti 7 zasledili nobenih bivalnih oziroma hodnih površin, kar govori v prid dejstvu, da je plast nastala s postopnim nasipavanjem skozi daljši čas. Iz profila je torej moč razbrati, da je poselitev segala le do roba jarka, ne pa tudi na njegov breg.

Podobno lahko rečemo za *plast 8*, ki se širi med x=13 in x=20 na nasprotnem, zunanjem bregu jarka. Tvori jo rjavo-rumena ilovica, v kateri se tu in tam pojavljajo koščki glinastega ometa, oglje in posamične črepinje posod (*t. 3: 14*). Tudi te najdbe so ležale v plasti razpršeno, zato o bivalni površini ne moremo govoriti. Očitno so prišle na svoje mesto z naplavljanjem z višje ležečih polj, ki se širijo severno od Olorisa.

Nekako v sredini jarka (med x=8,7 in x=11,7) smo v sondi naleteli na ostanke lesa, ki so ležali neposredno na rečnem produ. Na risbi profila so označeni kot *plast 6*. Ugotovili smo, da je les ostanek konstrukcije, ki je bila sestavljena iz navpičnih, v prodnata tla zabitih kolov, iz posamičnih brun in iz tanjših vej, ki so ležale prepletene druga vrh druge na nekdanjem dnu jarka (*sl. 10*). Ksilotomske raziskave so pokazale, da je prevladoval trd les, saj je bil med petnajstimi vzorci, ki smo jih poslali v analizo, kar dvanajstkrat ugotovljen hrast (graden in dob), preostali trije pa so pripadali bukvi, topolu in jerebiki. Naselje je torej obdajala lesena ograda, za katero pa s sondiranjem nismo uspeli ugotoviti, kako je bila zgrajena. Še najverjetneje je šlo za preprost plot, ki je bil narejen iz navpično zabitih kolov, med katerimi so bile prepletene tanjše veje.

Ostanke ograde prekriva siva ilovica. Na risbi profila je označena kot *plast 10*. Gre za značilno vodno

nung verdienen der Lehmverputz und die Holzkohlenbrocken.

Kulturreste enthielt auch der braun-rote Lehm, den wir auf der Profilzeichnung als *Schicht 7* kennzeichneten. Sie erstreckte sich vom Beginn des Schnittes bis zur Linie x=5,3. Darin befanden sich viele Stücke von gebranntem Lehmverputz und Gefäßfragmenten (*Taf. 2: 4-17; 3: 1-13*), die allerdings verstreut lagen und keine größeren Konzentrationen bildeten. Desgleichen haben wir in *Schicht 7* keine Wohn- bzw. Laufflächen entdeckt, was für die Tatsache spricht, daß die Schicht durch allmähliche Ablagerung über einen längeren Zeitraum entstanden ist. Dem Profil kann man also entnehmen, daß die Besiedlung nur bis zum Rand des Grabens reichte, aber nicht auch an dessen Ufer.

Ähnliches können wir für *Schicht 8* sagen, die sich zwischen x=13 und x=20, am gegenüberliegenden Außenufer des Grabens, ausbreitet. Diese bildet braungelber Lehm, worin hier und da Lehmverputzbrocken, Holzkohle und einzelne Gefäßfragmente vorkommen (*Taf. 3: 14*). Auch diese Funde lagen in der Schicht verstreut, deswegen können wir von keiner Wohnfläche sprechen. Offensichtlich gelangten sie an ihren Platz durch Anschwemmungen von den höher gelegenen Feldern, die sich nördlich von Oloris ausbreiten.

Etwa in der Mitte des Grabens (zwischen x=8,7 und x=11,7) stießen wir im Schnitt auf Holzreste, die unmittelbar auf dem Flußkies lagen. Auf der Profilzeichnung sind sie als *Schicht 6* gekennzeichnet. Wie wir festgestellt haben, ist das Holz der Rest einer Konstruktion, die aus senkrechten, in den Kiesboden eingerammten Pfählen, aus einzelnen Balken und dünneren Zweigen bestand, die übereinander geflochten am ehemaligen Grabenboden lagen (*Abb. 10*). Die xylotomischen Analysen haben ergeben, daß hartes Holz vorherrschend war, weil man unter den fünfzehn Proben, die wir zur Analyse geschickt haben, zwölfmal Eiche (Stein- und Stieleiche) feststellte, die drei übrigen gehörten zur Rotbuche, Pappel und Esche. Die Siedlung war also von einem Holzzaun umgeben, allerdings konnten wir durch die Sondierung nicht feststellen, wie er gebaut war. Höchstwahrscheinlich handelte es sich um einen einfachen Zaun, der aus senkrecht eingerammten Pfählen errichtet war, zwischen die dünnere Zweige gewunden waren.

Die Zaunreste bedeckt grauer Lehm. Auf der Zeichnung ist er als *Schicht 10* gekennzeichnet. Es handelt sich um eine typische Wasserablagerung, die gewissermaßen keine Funde enthielt, weil sie erst enstand, nachdem die Siedlung schon verlassen worden war.

Nach Aufgabe der Siedlung entstand auch *Schicht*

Sl. 10: Sonda 1. Ostanki lesene ograde.
Abb. 10: Schnitt 1. Zaunreste.

usedlino, ki je bila praktično brez najdb, saj je nastala šele potem, ko je bilo naselje že zapuščeno.

Po opustitvi naselja je nastala tudi *plast 9*. To je rjava orna zemlja, ki smo jo ugotovili na obeh bregovih jarka in ki ob sedanjih vodnih režimih nikoli ne pride pod vodo. Bila je praktično brez najdb, saj smo v njej našli le nekaj črepinj in drobcev oglja.

SONDA 2

Lega: S sondo 2 smo presekali breg jarka na skrajnem severovzhodnem vogalu naselja. Bila je 6 m dolga in 3,5 m široka in ni dosegla sredine jarka (*pril. 1*).

Trenski izvidi: Sonda je dala skromen rezultat. Kot je razbrati iz profila (*pril. 2B*), smo presekali le štiri plasti. Na dnu smo zadeli na sivo ilovico, ki je bila sterilna in je na risbi označena kot *plast 1*. Na njej je ležala približno 0,4 m debela plast rjavo-rdeče ilovice, ki je segala od začetka sonde pa vse do x=4 (*plast 2*). Vsebovala je drobce oglja in posamezne fragmente keramike (*t. 3: 15,16*), sicer pa nismo v njej ugotovili nobenih naselbinskih struktur. Gre torej za kulturno plast, ki je nastala s postopnim nalaganjem za časa obstoja naselja.

Bronastodobno kulturno plast je prekrivala rjava zemlja, ki se je širila po celotni dolžini profila (*plast 3*). Nastala je po opustitvi bronastodobnega naselja, saj smo v njej našli posamezne črepinje prazgodovinskih in recentnih posod.

SONDA 3

Lega: Sondo 3 smo izkopali na severovzhodni strani Olorisa, le 10 metrov vstran od sonde 1 (*pril. 1*). Bila je krajša, saj smo želeli raziskati le strukturo plasti v sredini jarka, ne pa tudi na obeh njegovih bregovih. Dolga je bila 7 m in široka 2,5 m.

Terenski izvidi: Vrstni red plasti lahko najbolje ponazorimo s severozahodnim profilom (*pril. 2C*). Izkop je segal vse do sterilne osnove oziroma do plasti rečnega proda, ki je na risbi označen kot *plast 1*. Prod ni bil naložen enako debelo, kar gre pripisati dejavnosti potoka, ki je nekoč tekel v jarku. Razlika v nivoju je precejšnja in znaša na razdalji šestih metrov (med x=1 in x=7) več kot pol metra.

Med x=0 in x=3,7 se razteza *plast 2*, ki leži neposredno na produ. To je siva peščena ilovica, v kateri ni bilo najdb. Plast je nastala še pred poselitvijo Olorisa.

Prav v sredini jarka smo v sondi zadeli na ostanke lesa, ki so se izkazali za del kasetnega vodnjaka, od katerega pa se je žal ohranilo samo dno (*sl. 11*). Vodnjak je bil narejen tako, da so v plast peščene ilovice in proda najprej izkopali luknjo, nato pa vanjo namestili leseno konstrukcijo, ki je preprečevala posipanje sten.

9. Das ist brauner Ackerboden, den wir an beiden Ufern des Grabens feststellten und der beim gegenwärtigen Wasserstand nie unter Wasser steht. Sie war gewissermaßen ohne Funde, denn wir entdeckten darin nur einige Scherben und Holzkohlebrocken.

SCHNITT 2

Lage: Mit Schnitt 2 haben wir das Grabenufer an der äußersten nordöstlichen Ecke der Siedlung durchschnitten. Er war 6 m lang und 3,5 m breit und erreichte nicht die Mitte des Grabens (*Beil. 1*).

Befunde: Der Schnitt hat ein bescheidenes Resultat ergeben. Wie man dem Profil entnehmen kann (*Beil. 2B*), haben wir nur vier Schichten durchschnitten. Auf dem Boden stießen wir auf grauen Lehm, der steril war und auf der Zeichnung als *Schicht 1* gekennzeichnet ist. Darauf lag eine ca. 0,4 m breite braun-rote Lehmschicht, die vom Beginn des Schnittes bis x=4 reichte (*Schicht 2*). Sie enthielt Holzkohlenbrocken und einzelne Keramikfragmente (*Taf. 3: 15,16*), sonst haben wir darin keine Siedlungsstrukturen festgestellt. Es handelt sich also um eine Kulturschicht, die durch allmähliche Ablagerung während des Bestehens der Siedlung entstanden war.

Die bronzezeitliche Kulturschicht bedeckte braune Erde, die sich auf der gesamten Profillänge erstreckte (*Schicht 3*). Sie entstand nach Aufgabe der bronzezeitlichen Siedlung, denn wir fanden darin einzelne Scherben vorgeschichtlicher und rezenter Gefäße.

SCHNITT 3

Lage: Schnitt 3 legten wir an der Nordostseite von Oloris, nur 10 m von Schnitt 1 entfernt (*Beil. 1*). Er war kürzer, weil wir nur die Struktur der Schichten in der Mitte des Grabens, aber nicht auch an seinen beiden Ufern erforschen wollten. Er war 7 m lang und 2,5 m breit.

Befunde: Die Reihenfolge können wir am besten mit dem nordwestlichen Profil veranschaulichen (*Beil. 2C*). Die Grabung reichte bis zur sterilen Grundlage bzw. bis zur Flußkiesschicht, die in der Zeichnung als *Schicht 1* gekennzeichnet ist. Der Kies war nicht gleich dick abgelagert, was der Tätigkeit des Baches zuzuschreiben ist, der einst im Graben floß. Der Niveauunterschied ist ziemlich groß und beträgt in einem Abstand von sechs Metern (zwischen x=1 und x=7) mehr als einen halben Meter.

Zwischen x=0 und x=3,7 erstreckt sich *Schicht 2*, die unmittelbar auf dem Kies liegt. Das ist grauer sandiger Lehm, worin keine Funde lagen. Die Schicht entstand schon vor der Besiedlung von Oloris.

Gerade in der Mitte des Grabens stießen wir auf Holzreste, die sich als Teil eines Kastenbrunnens her-

Sl. 11: Sonda 3. Kasetni vodnjak.
Abb. 11: Schnitt 3. Kastenbrunnen.

Kaseta kvadratne oblike (mere 57 cm x 65 cm) je bila narejena iz štirih tesanih hrastovih desk. Le-te so bile med seboj spojene z utori, ki so bili izžagani enkrat na spodnji in drugič na zgornji strani. Posamični deli kasete so bili torej povezani med seboj s sedličenjem, zato

Sl. 12: Sonda 3. Skleda v lesenem vodnjaku.
Abb. 12: Schnitt 3. Schüssel im Holzbrunnen

ausstellten, wovon aber leider nur der Boden erhalten ist (*Abb. 11*). Der Brunnen wurde so errichtet, daß man in die Sandlehm- und Kiesschicht zunächst ein Loch grub und anschließend darin eine Holzkonstruktion aufstellte, die das Einstreuen der Wände verhinderten. Der quadratförmige Kasten (Maße 57 cm x 65 cm) wurde aus vier behauenen Eichenbrettern hergestellt. Diese waren miteinander mit Einschnitten verbunden, die einmal an der unteren, ein andermal an der oberen Seite herausgesägt worden waren. Die einzelnen Kastenteile waren also miteinander durch Verkämmung verbunden, deswegen waren die Bretter an den Ecken nicht abgehauen, sondern ragten nach außen. Die Bretter waren 2-3 cm dick.

An der südlichen Seitenwand des Kastens stießen wir auf vier Eichenpfähle. Sie waren unmittelbar an der Seitenwand eingehauen, so daß sich diese an sie anlehnte. In ähnlicher Weise stützten auch die westliche Seitenwand des Kastens vier Pfähle, während an der Ostseite unmittelbar am Brett ein Eichenbalken lag.

deske v vogalih niso bile odsekane, ampak so štrlele navzven. Deske so bile debele 2-3 cm.

Ob južni stranici kasete smo zadeli na štiri hrastove kole. Zabiti so bili tik ob stranici, tako da se je le-ta nanje naslanjala. Podobno je bila s štirimi koli podprta tudi zahodna stranica kasete, medtem ko je na vzhodni strani tik ob deski ležalo hrastovo bruno. Na dnu vodnjaka je ležala na bok prevrnjena skleda z izvihanim ustjem (*sl. 12*) in nekaj fragmentov razbitih posod (*t. 4: 3-5*).

Kaseto vodnjaka so prekrivali kosi glinastega ometa, ki so na risbi profila označeni kot *plast 3*. Vmes je ležalo tudi nekaj fragmentov posod in skleda s tremi vodoravno prevrtanimi ročaji (*t. 4: 6*). Plast 3 je nastala po tem, ko je bil vodnjak že opuščen. Kaj predstavlja prežgan glinast omet v sredini jarka, nismo uspeli pojasniti. Morda je bila z njim ometana vrhnja konstrukcija vodnjaka, še bolj verjetna pa je razlaga, da je glinast omet del podrte stene hiše, ki je stala na robu jarka.

Glinast omet se je namreč pojavljal tudi v *plasti 5*, ki se je med x=0 in x=3,4 raztezala po južnem delu sonde. Vmes so ležali tudi drobci oglja in precej fragmentov keramičnih posod (*t. 5: 9-18; 6: 1-22*), tako da lahko plast 5 z zanesljivostjo označimo kot hodno površino. Žal nismo v njej zasledili nobenih drugih bivalnih struktur.

Glinast omet nad kaseto vodnjaka je prekrivala sivo-zelena mastna ilovica, s katero je bila zapolnjena tudi večja jama, ki je bila izkopana tik ob vodnjaku. Na risbi profila je označena kot *plast 4*. Tudi v njej so se tu in tam pojavljali drobci oglja in glinastega ometa, vsebovala pa je tudi nekaj fragmentov posod (*t. 5: 1-8*). Glede na strukturo je plast zanesljivo vodna naplavina.

Kot vodno naplavino moramo označiti tudi *plast 7*. To je rjavo-siva ilovica, v kateri je bilo raztresenih nekaj drobcev oglja in glinastega ometa. Več oglja je vsebovala siva ilovica, ki se je raztezala med x=3,7 in x=4,9, zato smo jo na risbi profila označili kot *plast 6*. Tudi v tej plasti ni bilo razen oglja nobenih drugih omembe vrednih najdb.

Plast 7 je zanesljivo nastala po opustitvi naselja. Prekrivala jo je rjava zemlja (*plast 8*), ki smo jo lahko dokumentirali na obeh bregovih, medtem ko je bilo dno jarka zapolnjeno s humusom (*plast 9*).

SONDA 4

Lega: Tudi sondo 4 smo izkopali v severovzhodnem predelu Olorisa, kjer je rob naselja jasno omejen z obodnim jarkom (*pril 1*). Orientirana je bila tako, da je presekala rob naselja, dno jarka in brežino na nasprotni strani jarka. Sonda je bila 15 m dolga in 2,5 m široka.

Terenski izvidi: Kot je razbrati iz severozahodne-

Am Brunnenboden lagen eine auf die Seite umgestürzte Schale mit ausladendem Mundsaum (*Abb. 12*) und einige Fragmente von zerbrochenen Gefäßen (*Taf. 4: 3-5*).

Den Kasten des Brunnens bedeckten Lehmverputzstücke, die in der Zeichnung des Profils als *Schicht 3* gekennzeichnet sind. Dazwischen lagen auch einige Gefäßfragmente und eine Schüssel mit drei horizontal dorchbohrten Henkeln (*Taf. 4: 6*). Schicht 3 entstand erst, nachdem der Brunnen nicht mehr benutzt worden war. Was der durchgebrannte Lehmverputz in der Mitte des Grabens darstellt, konnten wir nicht erklären. Vielleicht war damit die obere Konstruktion des Brunnens verputzt, noch wahrscheinlicher ist die Erklärung, daß der Lehmverputz einen Teil einer eingestürzten Wand eines Hauses darstellt, das am Rande des Grabens gestanden hatte.

Der Lehmverputz trat nämlich auch in *Schicht 5* auf, die sich zwischen x=0 und x=3,4 im südlichen Teil des Schnittes erstreckte. Dazwischen lagen auch Holzkohlebrocken und ziemlich viele Fragmente von Keramikgefäßen (*Taf. 5: 9-18; 6: 1-22*), so daß wir Schicht 5 mit Sicherheit als Lauffläche betrachten können. Leider haben wir darin keine anderen Wohnstrukturen gefunden.

Den Lehmverputz über dem Kasten des Brunnens bedeckte grau-grüner fetter Lehm, womit auch die größere Grube angefüllt war, die dicht neben dem Brunnen ausgehoben worden war. Auf der Profilzeichnung ist sie als *Schicht 4* gekennzeichnet. Auch darin kamen hier und da Holzkohle- und Lehmverputzbrocken vor, sie enthielt allerdings auch einige Gefäßfragmente (*Taf. 5: 1-8*). Im Hinblick auf die Struktur handelt es sich bei der Schicht sicherlich um eine Anschwemmung.

Als Anschwemmung müssen wir auch *Schicht 7* bezeichnen. Das ist braun-grauer Lehm, worin einige Holzkohlebrocken und Lehmverputzstücke verstreut waren. Mehr Holzkohle enthielt der graue Lehm, der sich zwischen x=3,7 und x=4,9 erstreckte, deswegen kennzeichneten wir ihn in der Profilzeichnung als *Schicht 6*. Auch in dieser Schicht gab es neben der Holzkohle keine anderen erwähnenswerten Funde.

Schicht 7 entstand gewiß, nachdem die Siedlung verlassen worden war. Sie war mit brauner Erde (*Schicht 8*) bedeckt, die wir an beiden Ufern dokumentieren konnten, während der Boden des Grabens mit Humus (*Schicht 9*) angefüllt war.

SCHNITT 4

Lage: Auch Schnitt 4 legten wir im nordöstlichen Teil von Oloris, wo der Siedlungsrand klar durch den Graben begrenzt ist (*Beil. 1*). Er war so ausgerichtet, daß er den Siedlungsrand, den Grabenboden und das Ufer an der gegenüberliegenden Seite des Grabens durchschnitt. Der Schnitt war 15 m lang und 2,5 m breit.

ga profila (*pril 3A*), je izkop segal do sterilnih tal. Ta so v večjem delu sonde iz sive peščene ilovice (*plast 1*), ki jo na krajšem odseku med x=2,2 in x=7,2 zamenja rečni prod (*plast 2*). V obeh plasteh nismo našli nobenih kulturnih ostalin. Prve najdbe so se pojavile šele v sivi ilovici, ki se je širila med x=0 pa vse do vertikalno zabitega kola pri x=3,8 in je na risbi profila označena kot *plast 3*. Plast je očitno ostanek nekdanje hodne površine, saj smo v njej našli veliko kosov glinastega ometa in fragmentov keramike. Prevladovala so seveda ostenja, vendar pa so bili vmes tudi ustja, dna in ročaji posod ter nekaj z vrezi okrašenih kosov (*t. 7: 2-15; 8: 1-13*). Iz gostote najdb, zlasti ometa, bi lahko sklepali, da je na tem mestu na obrežju jarka stala stavba, žal pa nimamo za njen obstoj nobenih drugih konkretnih dokazov.

Severno od plasti 3, torej v smeri proti sredini jarka, se je med x=2,8 in x=10,5 razprostirala rjava peščena ilovica, ki je na risbi profila označena kot *plast 5*. Deloma je prekrivala kulturno plast 3, sicer pa je bila naložena neposredno na rečni prod oziroma sterilno sivo ilovico. V njej smo našli ostanke lesa, v glavnem vejevja in okroglih brun, ki so bodisi ležala, ali pa so bila vertikalno zabita v prodnata tla. Pri x=4,1 je bilo prečno čez sondo položeno obtesano hrastovo bruno in pri x=3,1 jesenova deska. Sicer pa so tudi ksilotomske analize nadaljnih desetih naključno pobranih vzorcev dokazale prisotnost le teh dveh vrst lesa: šestkrat dob in štirikrat veliki jesen.

Poleg lesa, ki ga še najlažje interpretiramo kot dele uničene ograde naselja, smo v plasti 5 naleteli tudi na razmeroma številne kulturne ostaline. Prevladoval je glinast omet, vmes pa so bili tudi fragmenti posod, glinasta utež in celo bronasta trakasta zapestnica (*t. 8: 18*).

Ko je bila ograda uničena in naselje opuščeno, se je nad kulturnimi ostalinami postopoma naložila *plast 4*. V profilu smo jo lahko registrirali na odseku med x=0 in x=3. To je bila rjavo-rdeča ilovica, v kateri so se prav tako pojavljale posamične črepinje (*t. 8: 14*) in glinast omet, vendar pa so najdbe ležale zelo razpršeno, zato ne more biti dvoma, da je plast 4 nastala s postopnim nalaganjem po propadu naselja.

Še višje je ležala rjavo-siva ilovica (*plast 6*), ki se je raztezala po celi dolžini sonde. Bila je praktično brez najdb, tako kot rjava zemlja nad njo (*plast 7*). Obe plasti je na območju med x=11 in x=12 prerezal jarek potoka, ki ga je zapolnjeval humus.

SONDA 5

Lega: Sonda 5 je bila postavljena na severozahodni rob naselja (*pril 1*). Bila je 8 m dolga in 2 m široka, presekala pa je le rob naselja in pobočje jarka.

Terenski izvidi: Profil je pokazal razmeroma enostavno strukturo, saj smo lahko v nekaj več kot meter

Befunde: Wie man dem nordwestlichen Profil (*Beil. 3A*) entnehmen kann, reichte der Schnitt bis zum sterilen Boden. Dieser besteht im größeren Teil des Schnittes aus grauem Sandlehm (*Schicht 1*), der im kürzeren Abschnitt zwischen x=2,2 und x=7,2 durch Flußkies (*Schicht 2*) ersetzt wird. In keiner der beiden Schichten fanden wir Kulturreste. Die ersten Funde traten erst im grauen Lehm in Erscheinung, der sich zwischen x=0 bis zum vertikal eingeschlagenen Pfahl bei x=3,8 erstreckte und in der Profilzeichnung als *Schicht 3* markiert ist. Die Schicht ist offensichtlich ein Rest der ehemaligen Lauffläche, denn wir fanden darin viele Lehmverputzstücke und Keramikfragmente. Vorherrschend waren natürlich die Gefäßwände, dazwischen befanden sich aber auch Mundsäume, Böden und Henkel von Gefäßen und einige mit Ritzen verzierte Stücke (*Taf. 7: 2-15; 8: 1-13*). Aus der Dichte der Funde, vor allem des Wandverputzes, könnten wir schließen, daß an dieser Stelle am Grabenufer ein Gebäude stand, aber leider haben wir für sein Bestehen keine anderen konkreten Beweise.

Nördlich der Schicht 3, also in der Richtung zur Grabenmitte hin, erstreckte sich zwischen x=2,8 und x=10,5 brauner Sandlehm, der auf der Profilzeichnung als *Schicht 5* gekennzeichnet ist. Zum Teil bedeckte sie die Kulturschicht 3, sonst war sie unmittelbar auf dem Flußkies bzw. auf sterilem grauen Lehm abgelagert. Darin fanden wir Holzreste, in der Hauptsache von Ästen und runden Balken, die entweder auf dem Kiesboden lagen oder hineingeschlagen waren. Bei x=4,1 wurde quer über den Schnitt ein behauener Eichenbalken gelegt und bei x=3,1 ein Eschenbrett. Übrigens haben auch die xylotomischen Analysen der weiteren zehn zufällig gesammelten Proben das Vorhandensein nur dieser beiden Holzarten gezeigt: sechsmal Stieleiche und viermal Esche.

Neben dem Holz, das wir noch am leichtesten als Teile des zerstörten Siedlungszaunes interpretieren, stießen wir in Schicht 5 auch auf relativ zahlreiche Kulturreste. Vorherrschend war Lehmverputz, dazwischen befanden sich auch Gefäßfragmente, ein Tongewicht und sogar ein bronzener Bandarmring (*Taf. 8: 18*).

Als der Zaun zerstört und die Siedlung verlassen worden war, lagerte sich über den Kulturresten allmählich *Schicht 4* ab. Im Profil konnten wir sie im Abschnitt zwischen x=0 und x=3 registrieren. Das war braun-roter Lehm, worin desgleichen einzelne Scherben (*Taf. 8: 14*) und Lehmverputz auftraten, jedoch lagen die Funde sehr verstreut, deswegen entstand Schicht 4 zweifellos durch allmähliche Ablagerung nach dem Verfall der Siedlung.

Noch höher lag braun-grauer Lehm (*Schicht 6*), der sich in der ganzen Schnittlänge erstreckte. Er war gewissermaßen ohne Funde so wie die darüberliegende braune Erde (*Schicht 7*). Beide Schichten durchschnitt bei x=11 und x=12 der Graben des Baches, der mit Humus angefüllt war.

in pol globokem izkopu ugotovili le šest plasti (*pril. 3B*). Tudi tokrat smo na dnu sonde zadeli na sivo peščeno ilovico (*plast 1*), ki je bila sterilna. Že *plast 2*, ki je ležala nad njo in jo je tvorila rumeno-siva ilovica, pa je vsebovala kulturne ostaline. Bile so zelo redke, saj smo našli le drobce glinastega ometa in nekaj črepinj (*t. 9: 7,8*).

Nekoliko bogatejša je bila rjava ilovica, ki je na risbi profila označena kot *plast 3*. Vsebovala je koščke glinastega ometa in posamične črepinje, med najdbami pa moramo omeniti tudi dve fragmentirani kamniti sekiri (*t. 9: 9-11*).

Obe pravkar opisani kulturni plasti je prekrivala rjavo-rumena ilovica, ki se je vlekla čez celotno dolžino profila (*plast 4*). Na nekaj mestih je bila debela tudi čez pol metra, vsebovala pa je razmeroma veliko najdb. Prevladoval je seveda glinast omet, vendar pa je bilo vmes tudi precej črepinj (*t. 9: 12,13; 10: 1-15*). Najdbe so ležale v plasti razpršeno in niso tvorile večjih koncentracij. To bi govorilo v prid ugotovitvi, da je *plast 4* nastala s postopnim nasipavanjem. Stavbnih ostalin namreč nismo zasledili, zato lahko rečemo, da se naselje na tem predelu Olorisa ni širilo prav do roba jarka.

Kot *plast 5* je na risbi profila označena rjava zemlja, ki je bila debela do 0,5 m in se je prav tako vlekla čez celotno dolžino profila. V njej smo naleteli na kose glinastega ometa, drobce oglja in črepinje posod. Omembe vreden je tudi fragment rezila kamnite sekire (*t. 11: 3*). Plast je nastala po opustitvi naselja, najdbe v njej pa so bile zaradi oranja pomešane.

SONDA 6

Lega: Sonda je bila zakoličena v jugovzhodnem koncu Olorisa (*pril 1*). Presekala je rob platoja in pobočje jarka vse do sedanjega korita potoka. Dolga je bila 8 m in široka 1,3 m.

Terenski izvidi: Podobno kot v drugih sondah, smo tudi v sondi 6 na dnu izkopa zadeli na sivo sterilno ilovico (*plast 1*). Le-ta se vleče po sredini jarka, medtem ko jo na brežini zamenja rumeno-siva ilovica, ki je na risbi profila (*pril. 3C*) označena kot *plast 2*. Obe sta sterilni, saj nismo v njih našli nobenih najdb.

Plast 3, ki je naložena zelo na debelo, je iz rjave ilovice. V njej se tu in tam pojavljajo drobci glinastega ometa in posamični fragmenti keramike.

Pravo kulturno plast predstavlja šele rjavo-rumena ilovica, ki se vleče skoraj po celi dolžini sonde in je na risbi profila označena kot *plast 4*. Vsebovala je precej kosov glinastega ometa in črepinj, ki pa so bile skoraj vse neznačilnih oblik (v glavnem ostenja posod). Zanimivo je, da smo v tej plasti med x=3 in x=4 zadeli na večjo površino močno prežganega ometa, ki je bil debel skoraj 10 cm. Omet je zanesljivo ostanek hiše, ki je stala prav na robu Olorisa.

SCHNITT 5

Lage: Schnitt 5 wurde am nordwestlichen Siedlungsrand gelegt (*Beil. 1*). Er war 8 m lang und 2 m breit und durchschnitt nur den Rand der Siedlung und das Ufer des Grabens.

Befunde: Das Profil zeigte eine relativ einfache Struktur, denn wir konnten in einem mehr als 1,5 m tiefen Aushub nur sechs Schichten entdecken (*Beil 3B*). Auch diesmal stießen wir auf dem Boden des Schnittes auf grauen Sandlehm (*Schicht 1*), der steril war. Schon *Schicht 2*, die darüber lag und aus gelb-grauem Lehm bestand, enthielt Kulturreste. Sie waren sehr selten, denn wir fanden nur Lehmverputzbrocken und einige Tonscherben (*Taf. 9: 7,8*).

Etwas reicher war der braune Lehm, der in der Zeichnung des Profils als *Schicht 3* gekennzeichnet ist. Sie enthielt Lehmverputzstücke und einzelne Scherben, unter den Funden seien auch zwei fragmentierte Steinbeile erwähnt (*Taf. 9: 9-11*).

Beide oben beschriebene Kulturschichten bedeckte braun-gelber Lehm, der sich in der Gesamtlänge des Profils erstreckte (*Schicht 4*). An einigen Stellen war er auch über einen halben Meter dick und enthielt relativ viele Funde. Vorherrschend war natürlich Lehmverputz, jedoch gab es darunter ziemlich viele Fragmente (*Taf. 9: 12,13; 10: 1-15*). Die Funde lagen verstreut in der Schicht und bildeten keine größeren Konzentrationen. Das spräche für die Feststellung, daß *Schicht 4* durch allmähliche Ablagerung entstanden ist. Gebäudereste haben wir nämlich nicht gefunden, folglich erstreckte sich die Siedlung in diesem Teil von Oloris nicht bis zum Grabenrand.

Als *Schicht 5* ist in der Profilzeichnung braune Erde gekennzeichnet, die bis 0,5 m dick war und sich ebenso über die ganze Profillänge erstreckte. Darin stießen wir auf Lehmverputzstücke, Holzkohlebrocken und Gefäßfragmente. Erwähnenswert ist auch das Fragment einer Steinbeilschneide (*Taf. 11: 3*). Die Schicht entstand nach Aufgabe der Siedlung, die Funde darin waren infolge des Pflügens vermischt.

SCHNITT 6

Lage: Der Schnitt wurde im südöstlichen Ende von Oloris abgesteckt (*Beil. 1*). Er durchschnitt den Plateaurand und das Ufer des Grabens bis zum heutigen Bachbett. Er war 8 m lang und 1,3 m breit.

Befunde: Ähnlich wie in den anderen Schnitten stießen wir auf dem Boden von Schnitt 6 auf grauen sterilen Lehm (*Schicht 1*). Dieser erstreckt sich in der Mitte des Grabens, während er am Ufer durch gelbgrauen Lehm ersetzt wird, der in der Profilzeichnung (*Beil. 3C*) als *Schicht 2* gekennzeichnet ist. Beide sind steril, weil darin keine Funde entdeckt wurden.

Po opustitvi naselja se je na pobočju jarka nabrala rumena ilovica (*plast 5*), ki jo je na vrhu prekril humus.

SONDA 7

Lega: Sondo 7 smo izkopali na severovzhodnem delu Olorisa (*pril 1*). Postavljena je bila sredi obodnega jarka, vendar tako, da ni segala do današnjega korita potoka. Sonda je bila 4 m dolga in prav toliko široka.

Terenski izvidi: Sondo smo izkopali zato, ker smo želeli še enkrat dokumentirati leseno ograd, ki je obdajala naselje. Poskus se nam ni najbolje posrečil, saj je bila ograda prav na mestu, kjer smo postavili sondo, zelo slabo ohranjena. Strukturo in vrstni red plasti na 1 m globokem profilu je prikazan na *sl. 13*.

Na dnu smo zadeli na sterilno sivo peščeno ilovico (*plast 1*), ki ni bila povsem enotne strukture, saj so se v njej izmenjevali enkrat zelo mastni in drugič bolj peščeni vložki.

Na sterilni ilovici je ležala *plast 2*. To je bila rjava peščena ilovica, v kateri je v profilu dobro viden vrinek rečnega proda (*plast 3*). Na produ smo odkrili skromne ostanke lesa, v glavnem vej in tanjših brun, ki so bodisi ležala, ali pa so bila zabita v tla. Med lesom so bili tudi trije obdelani kosi. V plasti 2 smo našli nekaj kosov glinastega ometa in keramike, vendar pa najdbe niso bile številne *(t. 11: 8-11*).

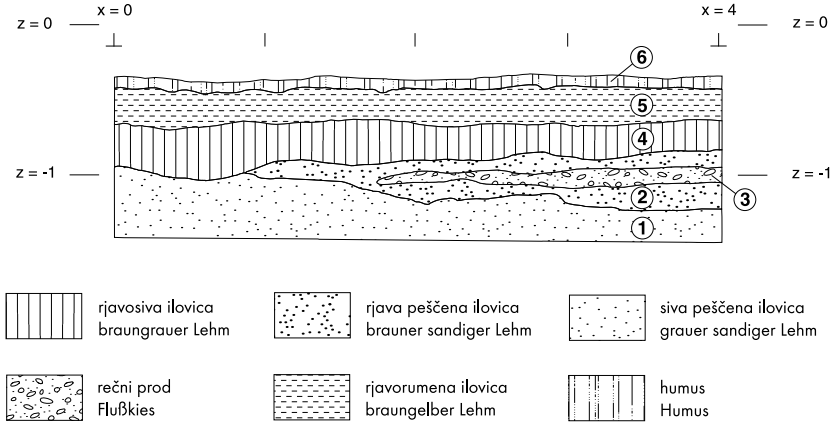

Sl. 13: Sonda 7. Severozahodni profil. M. = 1:50.
Abb. 13: Schnitt 7. Nordwestprofil. M. = 1:50.

Kulturne ostaline je vsebovala tudi *plast 4*. Tvorila jo je rjavo-siva ilovica, ki se je vlekla po celi dolžini sonde. Tudi tu so med najdbami prevladovali koščki glinastega ometa, medtem ko je bilo črepinj manj, pa še med temi smo zasledili le nekaj profiliranih kosov (*t. 11: 5-7*).

Schicht 3, die sehr dick abgelagert ist, besteht aus braunem Lehm. Darin treten hier und da Lehmverputzbrocken und einzelne Keramikfragmente auf.

Eine richtige Kulturschicht stellt erst der braungelbe Lehm dar, der sich fast in der gesamten Länge des Schnittes erstreckt und in der Profilzeichnung als *Schicht 4* gekennzeichnet ist. Sie enthielt ziemlich viel Lehmverputz und Fragmente, die fast alle von untypischen Formen waren (Wandscherben). Interessanterweise entdeckten wir in dieser Schicht zwischen x=3 und x=4 eine größere Fläche von stark gebranntem Lehmverputz, der fast 10 cm dick war. Der Verputz ist sicherlich der Rest eines Hauses, das unmittelbar am Rand von Oloris gestanden hatte.

Nachdem die Siedlung verlassen worden war, sammelte sich am Ufer des Grabens gelber Lehm an (*Schicht 5*), den oben Humus bedeckte.

SCHNITT 7

Lage: Schnitt 7 gruben wir im nordöstlichen Teil von Oloris (*Beil. 1*). Er wurde mitten im Graben gelegt, jedoch reichte er nicht bis zum heutigen Bachbett. Der Schnitt war 4 m lang und ebenso breit.

Befunde: Den Schnitt hatten wir deshalb gelegt, weil wir noch einmal den Holzzaun, der die Siedlung umgeben hatte, dokumentieren wollten. Der Versuch ist uns nicht am besten gelungen, denn der Zaun war gerade an der Stelle, wo wir den Schnitt legten, sehr schlecht erhalten. Die Struktur und die Reihenfolge der Schichten in dem 1 m tiefen Profil sind auf *Abb. 13.* dargestellt.

Auf dem Boden stießen wir auf sterilen grauen Sandlehm (*Schicht 1*), der keine ganz einheitliche Struktur aufwies, denn es wechselten sich darin einmal sehr fette und ein andermal sandigere Einlagen ab.

Auf dem sterilen Lehm lag *Schicht 2*. Das war brauner Sandlehm, worin im Profil eingeschobener Flußkies (*Schicht 3*) gut erkennbar ist. Auf dem Kies entdeckten wir bescheidene Holzreste, hauptsächlich von Ästen und dünneren Balken, die entweder lagen oder in den Boden eingerammt waren. Unter dem Holz befanden sich auch drei bearbeitete Stücke. In Schicht 2 fanden wir einige Stücke Lehmverputz und Keramik, aber die Funde waren nicht zahlreich (*Taf. 11: 8-11*).

Kulturreste enthielt auch *Schicht 4*. Sie bildete braun-grauer Lehm, der sich in der Gesamtlänge des Schnittes erstreckte. Auch hier herrschten unter den

Profil je na vrhu zaključevala plast rjavo-rumene ilovice in humus.

SONDA 8 IN SONDA 9

Lega: Obe sondi smo izkopali v severovzhodnem predelu Olorisa, vendar na nasprotnem bregu jarka. Na tem mestu se danes pričenjajo meliorirane njivske površine, po pripovedovanju domačinov pa naj bi tu nekoč stale gomile. S sondiranjem smo torej želeli preveriti domnevo, če se je severno od Olorisa res širilo grobišče. Sondi smo postavili na dve gomilam podobni tvorbi (višina 0,5 m, premer 5 m), ki sta bili med seboj oddaljeni dobrih deset metrov (*pril. 1*).

Terenski izvidi: Sondiranje ni dokazalo obstoja gomil, saj nismo našli nobenih grobnih ostankov. Pač pa smo z izkopom prerezali tri plasti, ki so se med seboj razlikovale tako po barvi, kot po strukturi: na dnu je ležala siva ilovica, nad njo rjavo-siva ilovica in na vrhu rjava zemlja. Redosled plasti je bil torej podoben, kot smo ga ugotovili v sondah 1 in 4, ki sta segali na nasprotni breg jarka. Vse plasti so nastale s postopnim nasipavanjem. V njih smo našli le nekaj fragmentov keramike (*t. 11: 12-17*) in drobcev oglja, medtem ko glinastega ometa nismo zasledili.

POVZETEK REZULTATOV SONDIRANJ

Kot smo že omenili, smo želeli s sondami raziskati obodni sistem naselja. Večina sond je bila zato postavljena na severovzhodnem koncu naselja, saj sta jarek in brežina na tem predelu Olorisa najbolje ohranjena. Z dvema manjšima sondama smo preverjali tudi obstoj gomilnega grobišča na nasprotnem bregu jarka, kar pa ni dalo pozitivnih rezultatov.

Rob oziroma jarek ob naselju smo raziskali s sedmimi sondami. Pri tem so se med posameznimi sondami sicer pokazale določene razlike, še več pa je bilo podobnosti, zato lahko rezultate strnemo v nekaj zaključkov.

S sondiranji smo ugotovili, da je na območju, ki smo ga raziskali, stratigrafija plasti skoraj identična. Na sterilno prodnato ali ilovnato podlago so bile namreč naložene dve do tri kulturne plasti, ki jih je na vrhu prekrivala orna zemlja in humus. Z ostalinami najbogatejša plast je ležala praviloma na sterilni osnovi,

Funden Lehmverputzstücke vor, während es weniger Scherben gab; darunter fanden wir nur wenig profilierte Stücke (*Taf. 11: 5-7*).

Das Profil schlossen oben eine braun-gelbe Lehmschicht und Humus ab.

SCHNITT 8 UND 9

Lage: Beide Schnitte legten wir im nordöstlichen Teil von Oloris, aber am gegenüberliegenden Grabenufer. An dieser Stelle beginnen heute die meliorierten Akkerflächen, nach Überlieferung der Einheimischen sollen hier einst Grabhügel gestanden haben. Mit den Sondierungen haben wir also die Vermutung, ob sich nördlich von Oloris tatsächlich ein Gräberfeld erstreckt haben soll, überprüfen wollen. Die Schnitte legten wir auf zwei grabhügelähnlichen Gebilden (Höhe 0,5 m, Durchmesser 5 m), die gute zehn Meter voneinander entfernt waren (*Beil. 1*).

Befunde: Die Sondierung bestätigte keine Grabhügel. Wir durschnitten nur drei Schichten, die sich voneinander sowohl durch die Farbe als auch durch die Struktur unterschieden: Auf dem Boden lag grauer Lehm, darüber braun-grauer Lehm und oben braune Erde. Die Reihenfolge der Schichten ähnelte also derjenigen, die wir in den Schnitten 1 und 4 festgestellt haben, die bis zur gegenüberliegenden Seite des Grabens reichten. Alle Schichten entstanden durch allmähliche Aufschüttung. Darin fanden wir nur einige Keramikfragmente (*Taf. 11: 12-17*) und Holzkohlebrocken, während wir keinen Lehmverputz entdeckten.

ZUSAMMENFASSUNG DER SONDIERUNGSERGEBNISSE

Wie schon erwähnt, wollten wir mit den Schnitten das Umfassungssystem der Siedlung erforschen. Die Mehrzahl der Schnitte wurde deshalb im nordöstlichen Teil der Siedlung gelegt, denn der Graben und das Ufer sind in diesem Teil von Oloris am besten erhalten. Mit zwei kleineren Schnitten überprüften wir auch das Bestehen eines Hügelgräberfeldes am gegenüberliegenden Ufer des Grabens, was aber keine positiven Resultate ergab.

Den Rand bzw. den Graben neben der Siedlung erforschten wir mit 7 Schnitten. Dabei zeigten sich bei einigen Schnitten zwar gewisse Unterschiede, aber noch mehr gab es Ähnlichkeiten, deswegen können wir die Resultate in einigen Schlüssen zusammenfassen.

Mit den Sondierungen stellten wir fest, daß im erforschten Bereich die Stratigraphie der Schichten fast identisch ist. Auf der sterilen Kies- oder Lehmgrundlage lagen nämlich zwei oder drei Kulturschichten, die oben Ackerkrume und Humus bedeckten. Die fundreichste

med najdbami pa moramo omeniti prežgan glinast omet, črepinje posod in drobce oglja.

Večje koncentracije prežganega glinastega ometa smo odkrili le v treh sondah in sicer v sondi 3 nad leseno kaseto vodnjaka, v sondi 4 v plasti 3 in v sondi 6 v plasti 4. V vseh treh primerih gre za kompaktne površine, velike do 1,5 m^2, ki jih še najlažje pojasnimo kot ostanke podrtih sten. Žal pa nismo našli drugih stavbnih ostalin (npr. lukenj za stojke), kar moramo verjetno pripisati razmeroma ozkim sondam. Če je torej naša interpretacija pravilna, potem so vsaj na nekaterih predelih Olorisa stale stavbe tudi na robu naselja, oziroma ob sami brežini jarka. V ostalih štirih sondah namreč takšnih koncentracij najdb nismo zasledili. Koščki glinastega ometa in fragmenti keramike so ležali razpršeno, kar kaže na postopno nastajanje nasutij.

Pomembno je bilo odkritje lesenega kasetnega vodnjaka, na katerega ostanke smo zadeli v sondi 3. Zgrajen je bil iz tesanih hrastovih desk, ki so bile med seboj spojene s sedličenjem, celotna konstrukcija pa je bila vkopana v prodnata tla. Kasetni vodnjaki so v srednjeevropskem prostoru dokaj pogosti. Po načinu gradnje lahko razlikujemo dva osnovna tehnična principa: pri prvem so leseni zaboji sestavljeni v tehniki sedličenja, pri drugem pa opažne deske spajajo vogalni koli (Zippelius 1954, 26 ss; Hinz 1981). Nas zanimajo predvsem prvi, saj je tudi zaboj iz Dolnjega Lakoša narejen po principu blokovne gradnje s tako imenovano sedlasto zvezo. Najstarejše lesene vodnjake, ki so bili zgrajeni na tak način, poznamo že v neolitu in sicer v naseljih kulture trakaste keramike (Weiner 1992; Windl 1995). Njihova uporaba je dokazana tudi v bronasti in železni dobi (Heierli 1907; Maier et al. 1992, 45 ss; Boudet 1996, 79 ss; Wieland 1999, 16 ss), številni pa so tudi primerki iz rimskega in zgodnjesrednjeveškega obdobja, ko se pri njihovi gradnji uveljavijo novi in bolj zahtevni načini spajanja desk (Richter 1923; Waller 1929; Fehring 1979; Herklotz in Stuchly 1987; Georges-Leroy 1991; Trier 1993). Lakoški vodnjak torej v srednji Evropi ne predstavlja redkosti, je pa dokaz, da so takratni prebivalci dobro vedeli, kako pomembna je preskrba z zdravo pitno vodo.

V treh sondah (sonde 1, 4 in 7), smo zadeli na ostanke lesa. Iz lege kolov, ki so bili bodisi zabiti v tla, ali pa so ležali na produ, smo lahko razbrali, da je naselje obdajal lesen plot. Kakšna je bila njegova konstrukcija, zaradi slabe ohranjenosti nismo uspeli ugotoviti, zelo verjetno pa je, da je bila ograda narejena iz navpičnih kolov, med katerimi je bil preplet iz tanjših vej. Nekaj obdelanih brun, ki smo jih našli v sondah 4 in 7, pa kaže, da so pri njegovi gradnji vsaj delno uporabili tudi tesan les. Kot gradbeni material je prevladoval trd les, saj smo med 27 naključno pobranimi vzorci iz sond 1 in 4 ugotovili kar 19 primerkov hrasta, 5 velikega jesena, po en vzorec pa je pripadal bukvi, topolu in jerebiki.

Schicht lag in der Regel auf steriler Grundlage, von den Funden seien der gebrannte Lehmverputz, die Gefäßfragmente und Holzkohlebrocken erwähnt.

Größere Konzentrationen von gebranntem Lehm entdeckten wir nur in drei Schnitten, und zwar in Schnitt 3 über dem Holzkasten des Brunnens, in Schnitt 4 in Schicht 3 und in Schnitt 6 in Schicht 4. In allen drei Fällen handelt es sich um kompakte, bis zu 1,5 m^2 große Flächen, die wir am leichtesten als Reste eingestürzter Wände erklären können. Leider fanden wir keine anderen Gebäudereste (z. B. Pfostenlöcher), was wir wahrscheinlich den relativ engen Schnitten zuschreiben müssen. Wenn also unsere Interpretation richtig ist, dann standen wenigstens in einigen Teilen von Oloris die Gebäude auch am Siedlungsrand oder am Grabenufer. In den vier übrigen Schnitten haben wir solche Konzentrationen von Funden nicht entdeckt. Die Lehmverputzstücke und die Keramikfragmente lagen verstreut, was auf eine allmähliche Entstehung der Aufschüttungen hindeutet.

Von Bedeutung war die Entdeckung des Holzkastenbrunnens, auf dessen Reste wir in Schnitt 3 stießen. Gebaut war er aus behauenen Eichenbrettern, die miteinander durch Verkämmung verbunden waren. Die gesamte Konstruktion war im Kiesboden eingegraben. Die Kastenbrunnen sind im mitteleuropäischen Raum ziemlich häufig. Nach der Bauweise können wir zwei technische Prinzipien unterscheiden: Beim ersten sind die Holzkasten in der Verkämmungstechnik zusammengesetzt, beim anderen verbinden die Wandbretter Eckpfähle (Zippelius 1954, 26 ff; Hinz 1981). Uns interessieren vor allem die ersteren, weil auch der Kasten von Dolnji Lakoš nach dem Blockbauprinzip mit der sogenannten Verkämmung hergestellt wurde. Die ältesten Holzbrunnen, die auf eine solche Weise errichtet wurden, sind schon vom Neolithikum her bekannt, und zwar in Siedlungen der Linearbandkeramikkultur (Weiner 1992, Windl 1995). Ihr Gebrauch ist auch in der Bronze- und der Eisenzeit bezeugt (Heierli 1907; Maier u. a. 1992, 45 ff; Boudet 1996, 79 ff; Wieland 1999, 16 ff), zahlreich sind auch die Exemplare aus der römischen Zeit und dem frühen Mittelalter, als sich bei ihrem Bau neue Bretterverbindungen durchsetzen (Richter 1923; Waller 1929; Fehring 1979; Herklotz und Stuchly 1987; Georges-Leroy 1991; Trier 1993).

In drei Schnitten (Schnitt 1, 4 und 7) stießen wir auf Holzreste. Der Lage der Pfähle, die entweder in den Boden eingerammt waren oder auf dem Kies lagen, konnten wir entnehmen, daß die Siedlung von einem Holzzaun umgeben war. Wie es mit seiner Konstruktion beschaffen war, konnten wir wegen des schlechten Erhaltungszustandes nicht feststellen, aller Wahrscheinlichkeit nach war der Zaun aus senkrechten Pfählen errichtet, zwischen denen Flechtwerk von dünneren Zweigen angebracht war. Einige bearbeitete Balken, die wir in den Schnitten 4 und 7 fanden zeigen

Pomembna je ugotovitev, da smo kulturne ostaline odkrili tudi na nasprotnem bregu jarka, torej izven naselbine. V glavnem gre za posamične fragmente posod, ki pa vendarle kažejo, da se je življenje odvijalo na obeh bregovih potoka.

Zanimivo je, da smo na zunanjem bregu in v samem jarku našli tudi nekaj značilnih bakrenodobnih črepinj (*t. 3: 14; 11: 9,13*), ki so bile očitno prinešene k potoku iz eneolitskega naselja, ki se je širilo severno od Olorisa na njivah Kapitan domba. Iz tega poselitvenega območja izvirajo najverjetneje tudi fragmenti treh kamnitih sekir (*t. 4: 17; 9: 10,11*) in dvoje orodij iz roženca (*t. 11: 14,18).*

NOTRANJOST NASELJA

Glaven namen izkopavanj v Dolnjem Lakošu je bil raziskati notranjost naselja. Pri lociranju izkopnih polj so bili odločujoči predhodni površinski pregledi, ki so pokazali, da se najdbe (keramika in hišni omet) najpogosteje pojavljajo na obeh rahlo dvignjenih predelih Olorisa. Te ugotovitve so potrdila tudi sondiranja, ki jih je v letih 1975 in 1977 opravil Pokrajinski muzej iz Murske Sobote.

S sondažami smo dobili tudi natančne podatke o stratigrafiji najdišča, ki smo jih s pridom uporabili pri kasnejšem raziskovanju. Izkazalo se je, da se na vrhu vleče do 0,20 m debela plast orne zemlje, v kateri je ležalo razmeroma veliko najdb. Bile so močno razdrobljene, kar je posledica obdelovanja polj. Ornici je sledila plast rjave zemlje s kulturnimi ostalinami. V povprečju je bila debela 0,25 m, v njej pa so v razpršeni legi ležali koščki glinastega ometa in deli lončenih posod. Na večje površine prevrnjenih sten smo naleteli le na nekaj mestih. V plasti so ležali tudi ostanki ognjišč in peči, medtem ko je bilo moč obrise lukenj za stojke ugotoviti le v redkih primerih.

Le-te smo lahko dokumentirali šele po odstranitvi kulturne plasti, ko je izkop segel do geološke osnove. Ta je na Olorisu iz rumenorjave ilovice, v kateri se tu in tam pojavlja droben rečni prod. Vendar pa je potrebno poudariti, da so bili tudi v sterilni ilovici nekateri obrisi lukenj za stojke komaj prepoznavni, saj se njihovo polnilo po barvi in strukturi skorajda ni ločilo od okolice.

Razmeroma slabo so bile ohranjene tudi druge ar-

allerdings, daß man bei seinem Bau wenigstens zum Teil auch behauenes Holz verwendete. Als Baumaterial herrschte festes Holz vor, denn wir stellten unter den 27 zufällig aufgesammelten Proben 19 Fälle von Eiche, 5 von Esche fest und je eine Probe war Buche, Pappel und Eberesche.

Wichtig ist die Feststellung, daß wir Kulturreste auch am gegenüberliegenden Ufer des Grabens gefunden haben, also außerhalb der Siedlung. In der Hauptsache handelt es sich um einzelne Fragmente von Gefäßen.

Interessanterweise fanden wir am Außenufer und im Graben selbst auch einige typische kupferzeitliche Stücke (*Taf. 3: 14; 11: 9,13*), die offensichtlich aus der äneolithischen Siedlung, die sich nördlich von Oloris auf den Feldern des Kapitan domb ausbreitete, zum Bach gebracht wurden. Aus diesem Besiedlungsbereich stammen höchstwahrscheinlich auch die Fragmente dreier Steinbeile (*Taf. 4: 17; 9: 10,11*) und zwei Geräte aus Feuerstein (*Taf. 11: 14,18*).

INNENBEREICH DER SIEDLUNG

Die Hauptabsicht der Grabungen in Dolnji Lakoš war, den Innenbereich der Siedlung zu erforschen. Bei der Lozierung der Grabungsflächen waren die vorhergehenden Begehungen, die gezeigt haben, daß die Funde (Keramik und Wandverputz) am häufigsten auf beiden leicht erhöhten Teilen von Oloris auftreten, ausschlaggebend. Diese Feststellungen bestätigten auch die Sondierungen, die in den Jahren 1975 und 1977 das Regionalmuseum Murska Sobota durchführte.

Dank der Sondierungen haben wir auch genaue Angaben zur Stratigraphie des Fundortes erhalten, die wir bei der späteren Erforschung gut nutzen konnten. Wie sich herausstellte, erstreckt sich oben eine bis zu 0,20 m dicke Ackerkrumenschicht, worin relativ viel Funde lagen. Sie waren stark zerbröckelt, was eine Folge des Ackerbaus ist. Auf die Ackerkrume folgte eine braune Erdschicht mit Kulturresten. Im Durchschnitt war sie 0,25 m dick, darin lagen verstreut Lehmverputzbrocken und Teile von Keramikgefäßen. Auf größere Flächen eingestürzter Wände stießen wir nur an einigen Stellen. In der Schicht lagen auch Reste von Herdstellen und Öfen, die Umrisse der Pfostenlöcher konnte man indes nur in seltenen Fällen feststellen.

Diese konnten wir erst nach Entfernung der Kulturschicht dokumentieren, als die Grabung bis zur geologischen Grundlage reichte. Diese besteht in Oloris aus gelbbraunem Lehm, worin hier und da feiner Flußkies in Erscheinung tritt. Jedoch sei darauf hingewiesen, daß im sterilen Lehm einige Umrisse von Pfostenlöchern kaum wiederzuerkennen waren, denn ihre Auffüllung

hitekturne ostaline, ki so jih v glavnem uničili z globokim oranjem. Če dodamo k temu še dejstvo, da je bil Oloris poseljen tudi v mlajši železni dobi in v srednjem veku, potem se ne smemo čuditi, da smo od nekdanjega bronastodobnega naselja dokumentirali le skromne ostanke.

Poleg lukenj za stojke lahko kot zanesljive dele nekdanje arhitekture označimo še jame, ognjišča in peči. Ti objekti niso bili kdovekako številni, pomembni pa so predvsem zaradi tega, ker so vsebovali gradivo, ki ima značaj zaključenih stratigrafskih enot. K ostankom stavb lahko prištejemo še dele podrtih sten in glinast omet.

Pregled jam, ognjišč in peči je urejen po posameznih kvadrantih. Pričenjamo ga z južnim vrhom Olorisa, kjer so bili objekti nekoliko številnejši, končujemo pa s severno ležečim izkopnim poljem (*pril 4*).

JAME

JAMA J-326

Jama je bila v severovzhodnem vogalu kvadranta 326. Bila je okrogle oblike, prečen profil pa je pokazal, da je imela banjasto dno (*sl. 14: A*). Čeprav jo je na vrhu poškodoval srednjeveški vkop, je njena globina še vedno znašala 0,6 m. Jama je bila zapolnjena s temnorjavo zemljo, v kateri je bilo precej kosov glinastega ometa in fragmentov lončenih posod. Vmes so se pojavljali tudi drobci oglja. Med posodjem so prevladovali lonci in sklede, omeniti pa velja tudi kos glinastega svitka (*t. 12: 8*).

JAMA J-309

Jama je bila v zahodni polovici kvadranta 309. Prekrival jo je del podrte hišne stene. Ko je bil kup prežganega stenskega ometa odstranjen, se je pod njim pokazal pravokoten obris, ki je bil dolg 2,4 m in širok 1,5 m. Daljši stranici sta bili skoraj ravni in vzporedni, krajši pa rahlo zaobljeni. Prečen profil je pokazal, da je bila jama vkopana v sterilno rumenorjavo ilovico. Stene so bile skoraj navpične, globina jame pa je znašala 0,6 m (*sl. 14: C*).

Jama je bila na dnu zapolnjena s sivo zemljo, v kateri so se tu in tam pojavljale črepinje posod. Nad njo je bila plast rumenkaste ilovice z drobci oglja. Na tem nivoju je bilo očitno dno jame, preden je bila zatrpana z ruševino. Rumeno ilovico je namreč prekrivala do 5 cm debela plast žganine, na njej pa je ležal kup razbitega posodja, med katerim je bilo tudi precej zdrobljenega glinastega ometa. Posodje in omet je zapolnjeval tudi zgornji del jame, le da koncentracija najdb ni bila tako močna. Črepinje so bile pomešane s temnorjavo zemljo. Jamo je prekrivala kompaktna plast prežganega ometa, ki jo lahko z gotovostjo interpretiramo kot del podrte hišne stene.

war nach Farbe und Struktur von der Umgebung kaum zu unterscheiden.

Relativ schlecht erhalten waren auch die anderen Gebäudereste, die hauptsächlich durch tiefes Pflügen zerstört wurden. In Anbetracht der Tatsache, daß Oloris auch in der jüngeren Eisenzeit und im Mittelalter besiedelt war, ist es nicht verwunderlich, daß wir von der ehemaligen bronzezeitlichen Siedlung nur bescheidene Reste dokumentieren konnten.

Neben den Pfostenlöchern als zuverlässige Teile von einstigen Bauten kennzeichnen wir noch die Gruben, Herdstellen und Öfen. Diese Objekte waren nicht zahlreich, bedeutend sind sie vor allem deshalb, weil sie Material enthielten, das den Charakter geschlossener stratigraphischer Einheiten aufweist. Zu den Gebäuderesten können wir noch die Teile eingestürzter Wände und den Lehmverputz zählen.

Der Überblick über die Gruben, Herdstellen und Öfen ist nach den einzelnen Quadranten angeordnet. Wir beginnen ihn mit der südlichen Erhebung von Oloris, wo die Objekte etwas zahlreicher waren, und schließen ihn mit der im Norden liegenden Grabungsfläche ab (*Beil. 4*).

GRUBEN

GRUBE J-326

Die Grube lag in der nordöstlichen Ecke des Quadranten 326. Sie war von runder Form und das Querprofil zeigte, daß sie einen wannenförmigen Boden hatte (*Abb. 14: A*). Obwohl sie oben durch eine mittelalterliche Eingrabung beschädigt wurde, beträgt ihre Tiefe noch immer 0,6 m. Die Grube war mit dunkelbrauner Erde angefüllt, worin ziemlich viele Lehmverputzbrocken und Keramikgefäßfragmente lagen. Dazwischen kamen auch Holzkohlebrocken vor. Unter den Gefäßen waren Töpfe und Schüsseln vorherrschend, erwähnenswert ist auch ein fragmentiertes Tonring (*Taf. 12: 8*).

GRUBE J-309

Die Grube lag in der Westhälfte des Quadranten 309. Bedeckt wurde sie von einem Teil einer eingestürzten Hauswand. Nachdem der Haufen des gebrannten Wandverputzes entfernt worden war, kam darunter ein rechteckiger Umriß zum Vorschein, der 2,4 m lang und 1,5 m breit war. Die längeren Seiten waren fast gerade und verliefen parallel, die kürzeren waren dagegen leicht abgerundet. Das Querprofil zeigte, daß die Grube in sterilen gelbbraunen Lehm gegraben worden war. Die Wände waren nahezu senkrecht und die Tiefe der Grube betrug 0,6 m (*Abb. 14: C*).

Die Grube war am Boden mit grauer Erde angefüllt, worin hier und da Gefäßscherben auftraten. Darüber lag eine gelbliche Lehmschicht mit Holzkohle-

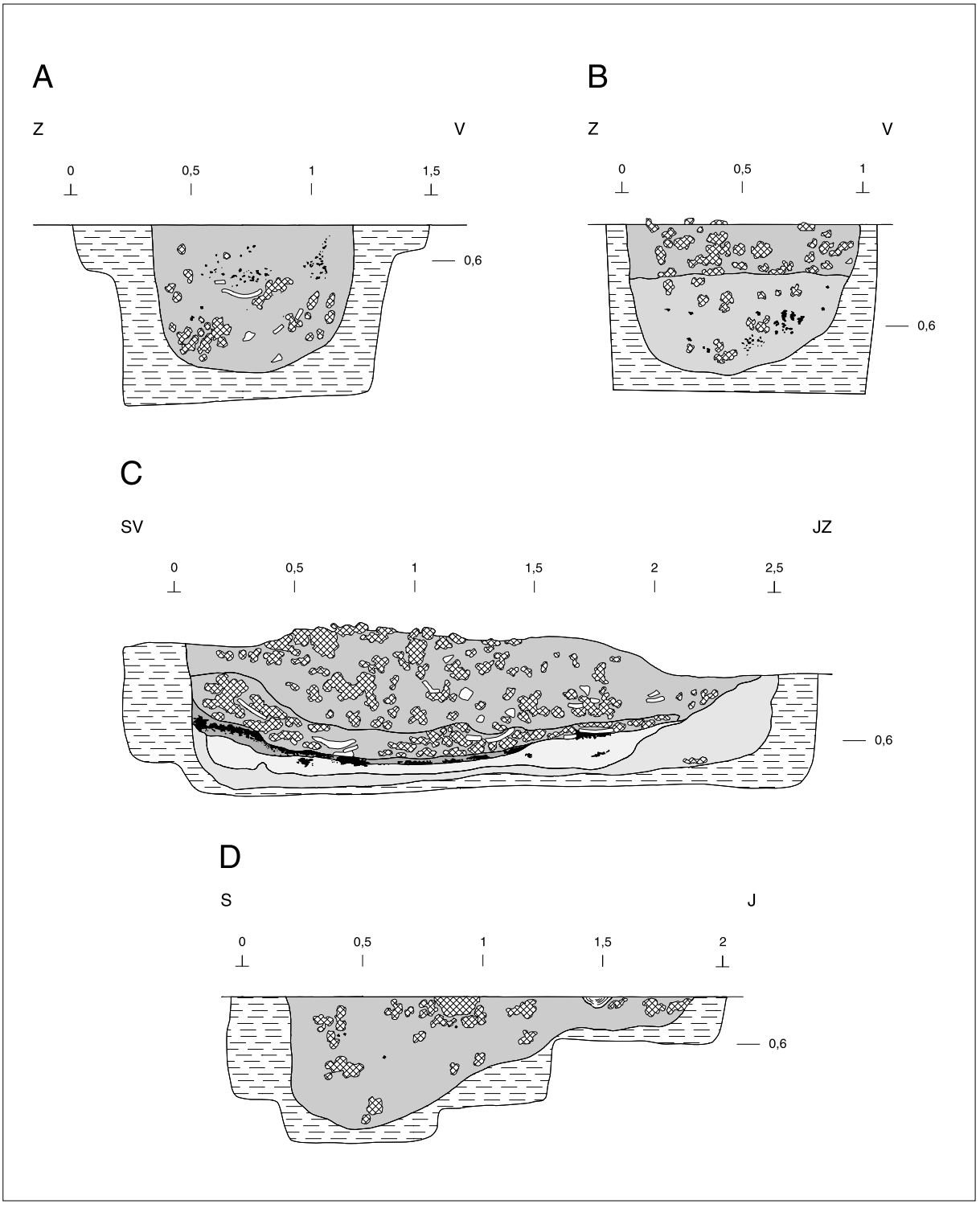

Sl. 14: A: jama J-326 (severni profil); B: jama J-96 (severni profil); C: jama J-309 (jugovzhodni profil); D: jama J-308 (vzhodni profil). M. = 1:25.
Abb. 14: A: Grube J-326 (Nordprofil); B: Grube J-96 (Nordprofil); C: Grube J-309 (Südostprofil); D: Grube J-308 (Ostprofil). M. = 1:25.

brocken. Auf diesem Niveau befand sich offensichtlich der Boden der Grube, bevor sie mit Versturz angefüllt worden war. Den gelben Lehm bedeckte nämlich eine bis zu 5 cm dicke Brandschicht, darauf lag ein Haufen zerbrochener Gefäße, worunter es auch ziemlich viel zerbröckelten Lehmverputz gab. Die Gefäße und der Verputz füllte auch den oberen Teil der Grube,

Iz črepinj, s katerimi je bila zatrpana jama, se je dalo sestaviti nekaj celih posod, sicer pa so med lončenino prevladovali fragmenti loncev in skled (*t. 13-22*). Razmeroma številne so bile tudi skodele oziroma njihovi ročaji. Nekatere posode so bile bogato ornamentirane (npr. *t. 14: 1,2*).

JAMA J-308

Jama je bila v vzhodni polovici kvadranta 308. Imela je nepravilno obliko (velikost 3,0 m x 1,7 m), na najnižjem delu pa je segala 0,5 m globoko. Prečni profil je pokazal, da je imela na severni strani skoraj navpično steno. Njeno dno ni bilo ravno, ampak se je postopoma dvigalo proti jugu (*sl. 14: D*). Jama je bila do roba zapolnjena s temnorjavo zemljo, v kateri se je pojavljal zdrobljen glinast omet. Nekaj večjih grud ometa je ležalo na vrhu zasutja. S profilom smo prerezali tudi polkrožen obris sprhnjenega bruna. Na površini planuma ni bil viden, verjetno pa gre za del podrte lesene konstrukcije, ki je stala v bližini jame.

Poleg prežganega ometa je bilo v zasutju jame tudi nekaj drobcev oglja, od keramičnih izdelkov pa naj omenimo dno lonca in fragment glinaste uteži (*t. 23: 1,2*).

JAMA J-96

Jama je bila v zahodni polovici kvadranta 96. Imela je pravilno okroglo obliko s premerom 1 m. Vkopana je bila v plast rumenorjave sterilne ilovice, prečni profil pa je pokazal, da je imela banjasto dno (*sl. 14: B*). Globoka je bila 0,6 m. Spodnji del jame je bil zasut z rjavo-sivo zemljo, v kateri je bilo precej zdrobljenega glinastega ometa, oglja in fragmentov posod. Še številnejše so bile najdbe v temnorjavi zemlji, ki je zapolnjevala vrhnji del jame, vendar pa je tu prevladoval glinast omet, med katerim je bilo tudi nekaj večjih kosov. Omenimo naj še to, da je na dnu jame ležal skoraj cel lonec, ki ima pod ustjem trakast ročaj (*t. 23: 3*).

PEČI

PEČ P-308

Na peč smo zadeli v severozahodnem delu kvadranta 308. Deloma so jo poškodovali z oranjem, njeni ostanki pa so se ohranili kot kup zdrobljenega glinastega ometa, ki je imel v tlorisu ovalno obliko (*sl. 15*). Omet se je raztezal na površini 1,6 m x 1,3 m. Posamezni kosi so ležali narinjeni eden vrh drugega, kup pa je bil zaradi pritiska zemlje sploščen.

Na več kosih glinastega ometa so se ohranili odtisi lesa. Zanimiva je ugotovitev, da so na obrobju kupa prevladovali odtisi večjih vej, medtem ko smo na kosih, ki so ležali v sredini, zasledili v glavnem le odtise protja. Vse kaže, da je imela peč kupolast svod, odprtina za kurjenje pa je bila na jugozahodni strani objekta.

nur war die Konzentration der Funde nicht so stark. Die Scherben waren mit dunkelbrauner Erde vermischt. Die Grube bedeckte eine kompakte Schicht von gebranntem Verputz, den wir mit Sicherheit als Teil einer eingestürzten Hauswand interpretieren können.

Aus den Scherben, womit die Grube angefüllt war, konnte man einige ganze Gefäße zusammensetzen, ansonsten herrschten unter der Keramik Fragmente von Töpfen und Schüsseln vor (*Taf. 13-22*). Relativ zahlreich waren auch die Schalen bzw. ihre Henkel. Einige Gefäße waren reich ornamentiert (z. B. *Taf. 14: 1,2*).

GRUBE J-308

Die Grube befand sich in der östlichen Hälfte des Quadranten 308. Sie hatte eine unregelmäßige Form (Größe 3,0 m x 1,7 m), im niedrigsten Teil reichte sie 0,5 m tief. Das Querprofil hat gezeigt, daß sie an der Nordseite eine fast senkrechte Wand hatte. Ihr Boden war nicht gerade, sondern stieg allmählich nach Süden hin an (*Abb. 14: D*). Die Grube war bis zum Rand mit dunkelbrauner Erde angefüllt, worin zerbröckelter Lehmverputz vorkam. Einige größere Verputzbrocken lagen oben auf der Auffüllung. Mit dem Profil haben wir auch den halbkreisförmigen Umriß des morsch gewordenen Balkens durchschnitten. An der Planumoberfläche war er nicht erkennbar, wahrscheinlich handelt es sich um einen Teil einer eingestürzten Holzkonstruktion, die in Grubennähe stand.

Neben dem gebrannten Verputz befanden sich in der Auffüllung der Grube auch einige Holzkohlenstücke, ein Topfboden und ein Tongewichtfragment (*Taf. 23: 1,2*).

GRUBE J-96

Die Grube lag in der Westhälfte des Quadranten 96. Sie hatte eine regelmäßige runde Form mit einem Durchschnitt von 1m. Eingegraben war sie in einer gelbbraunen sterilen Lehmschicht, das Querprofil zeigte, daß sie einen wannenförmigen Boden hatte (*Abb. 14: B*). Sie war 0,6 m tief. Der untere Teil der Grube war mit braun-grauer Erde angefüllt, worin ziemlich viel zerbröckelter Lehmverputz, Holzkohle und Gefäßfragmente vorhanden waren. Noch zahlreicher waren die Funde in dunkelbrauner Erde, die den oberen Teil der Grube anfüllte, jedoch herrschte auch hier Lehmverputz vor, worunter es auch einige größere Stücke gab. Ferner lag auf dem Boden der Grube noch ein fast ganzer Topf, der unter dem Mundsaum einen Bandhenkel hat (*Taf. 23: 3*).

ÖFEN

OFEN P-308

Auf den Ofen stießen wir im nordwestlichen Teil des Quadranten 308. Zum Teil wurde er durch Pflügen

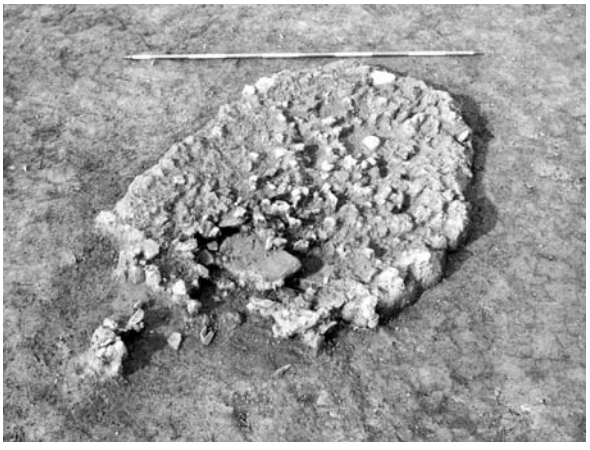

Sl. 15: Peč P-308.
Abb. 15: Ofen P-308.

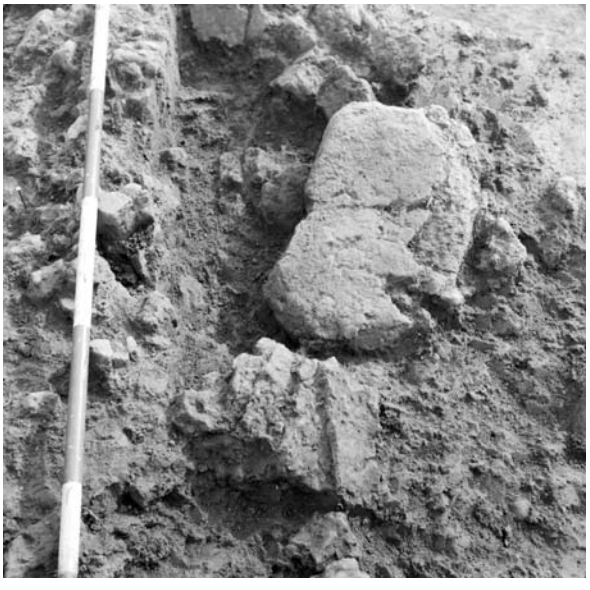

Sl. 16: Glinasta plošča v odprtini peči.
Abb. 16: Tonplatte in der Öffnung des Ofens.

Tu je bilo namreč v kupu glinastega ometa opaziti polkrožno vrzel, sredi katere je ležala 4 cm debela plošča iz žgane gline. Bila je pravokotne oblike, velika 40 cm x 24 cm, na obeh straneh pa je imela zglajeno površino (*sl. 16*). Čemu je služila, je težko reči, verjetno so z njo zapirali odprtino peči. Ko smo namreč odstranili vrhnjo plast ometa, se je pod njim pokazal ovalen obris spodnjega dela peči, ki ga je obrobljal do 17 cm širok venec iz močno prežgane gline. Tudi v vencu je bilo jasno videti presledek in sicer prav na mestu, kjer je ležala glinasta plošča (*sl. 17*). Dno peči ni segalo globoko, saj so ga vkopali le dobrih 10 cm pod površino okolice.

Notranjost peči je bila zatrpana z deli kupole, ogljem in fragmenti keramičnih posod. Prevladovali so lonci in skodele, vmes pa so ležali tudi kosi piramidalnih uteži (*t. 24-25*).

zerstört, seine Reste sind als Haufen zerbröckelten Lehmverputzes erhalten, der im Grundriß eine ovale Form hatte (*Abb. 15*). Der Verputz erstreckte sich auf einer Fläche von 1,6 m x 1,3 m. Einzelne Stücke lagen übereinander geschoben und der Haufen war infolge des Erddruckes abgeflacht.

An mehreren Stücken Lehmverputz sind Holzabdrücke erhalten. Interessant ist die Feststellung, daß am Rand des Haufens die Abdrücke größerer Zweige vorherrschten, während wir an den Stücken, die in der Mitte lagen, im wesentlichen nur die Abdrücke von Ruten fanden. Alles deutet darauf hin, daß der Ofen ein Kuppelgewölbe hatte, die Öffnung zum Heizen befand sich an der südwestlichen Seite des Objektes. Hier war nämlich im Lehmverputzhaufen eine halbrunde Lücke zu erkennen, in deren Mitte eine 4 cm dicke Platte aus gebranntem Ton lag. Sie war von rechteckiger Form, 40 cm x 24 cm groß und hatte an beiden Seiten eine geglättete Oberfläche (*Abb. 16*). Wozu sie diente, ist schwer zu sagen, wahrscheinlich verschloß man damit die Ofenöffnung. Als wir nämlich die obere Schicht entfernt hat-

Sl. 17: Spodnji del peči.
Abb. 17. Grundfläche des Ofens.

ten, kam darunter der ovale Umriß des unteren Ofenteils zum Vorschein, den ein 17 cm breiter Kranz aus stark gebranntem Ton umrandete. Auch im Kranz war eine Lücke deutlich zu erkennen, und zwar genau an der Stelle, wo die Tonplatte lag (*Abb. 17*). Der Ofenboden reichte nicht tief, denn er wurde nur gut 10 cm unter die Oberfläche der Umgebung eingegraben.

Der Innenbereich des Ofens war mit Teilen der Kuppel, Holzkohle und Gefäßfragmenten angefüllt. Vorherrschend waren Töpfe und Schüsseln, darunter befanden sich Stücke pyramidaler Gewichte (*Taf. 24-25*).

OFEN P-307

Der Ofen stand im nordöstlichen Teil des Quadranten 307. Er war von runder Form mit einem Durchmesser von 0,9 m. Sein Umriß war sehr deutlich, denn

PEČ P-307

Peč je stala v severovzhodnem predelu kvadranta 307. Bila je okrogle oblike s premerom 0,9 m. Njen obris je bil zelo jasen, saj jo je obrobljal do 10 cm debel venec iz močno prežgane ilovice (*sl. 18*). Venec je očitno ostanek zgornjega dela peči, ki je imela leseno, z glino premazano ogrodje. Za takšno konstrukcijo govore kosi prežganega ometa, v katerih so se ohranili odtisi lesa. Kako je konstrukcija izgledala, ni bilo mogoče ugotoviti.

Spodnji del peči, ki je imel valjasto obliko, pa je bil vkopan v sterilno rumenorjavo ilovico. Segal je približno 0,7 m pod nekdanjo hodno površino in je imel skoraj ravno dno (*sl. 19*).

Sl. 18: Peč P-307.
Abb. 18. Ofen P-307.

Notranjost peči je bila zatrpana s kosi prežganega glinastega ometa, temnosivo zemljo, ogljem in keramiko. Med posodjem velja omeniti predvsem lonce, dele posod na nogah, številne ročaje in več uteži (*t. 26-29*). Vmes je ležal tudi skoraj cel lonček z ročajem, ki je okrašen z vodoravnim rebrom (*t. 27: 1*). Bronasta igla (*t. 27: 7*), ki je bila prav tako najdena v zasutju peči, je imela žal odlomljeno glavico.

OGNJIŠČI

Na območju južnega vrha Olorisa so bili odkriti tudi skromni ostanki dveh ognjišč. Ognjišče v severovzhodnem delu kvadranta 326 (O-326) je imelo ovalno obliko (0,6 m x 0,4 m), narejeno pa je bilo iz rečnih prodnikov, ki so jih prevlekli z ilovnatim premazom. Prerez preko ognjišča je pokazal, da so bile oblice in

ihn umrandete ein bis zu 10 cm dicker Kranz aus stark gebranntem Lehm (*Abb. 18*). Der Kranz war offensichtlich der Rest des oberen Teils eines Ofens, der ein hölzernes, mit Ton überzogenes Gestell hatte. Für eine solche Konstruktion sprechen die Stücke des gebrannten Verputzes, worin Holzabdrücke erhalten sind. Wie die Konstruktion ausgesehen hat, konnte nicht festgestellt werden.

Der untere walzenförmige Teil des Ofens war in sterilem gelbbraunem Lehm eingegraben. Er reichte etwa 0,7 m unter die einstige Lauffläche und hatte einen fast geraden Boden (*Abb. 19*).

Der Innenbereich des Ofens war mit Stücken durchgebrannten Lehmverputzes, dunkelgrauer Erde, Holzkohle und Keramik angefüllt. Unter den Gefäßen

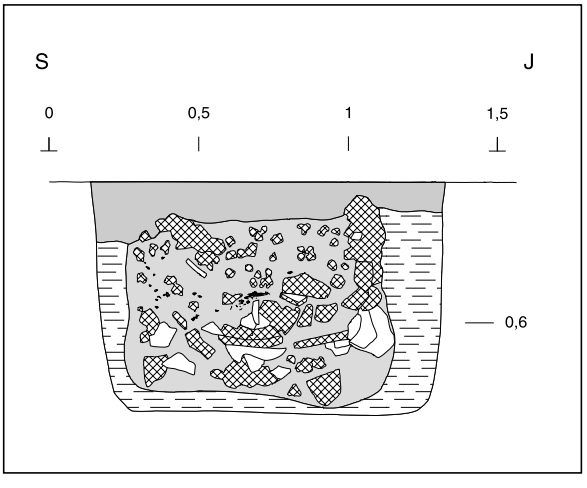

Sl. 19: Peč P-307 (vzhodni profil). M. = 1:25.
Abb. 19: Ofen P-307 (Ostprofil). M. = 1:25.

verdienen vor allem die Töpfe, Teile von Fußgefäßen, zahlreiche Henkel und mehrere Gewichte besondere Erwähnung (*Taf. 26-29*). Dazwischen lag auch ein fast ganzer kleiner Topf mit Henkel, der mit einer horizontalen Tonleiste verziert ist (*Taf. 27: 1*). Bei der Bronzenadel (*Taf. 27: 7*), die desgleichen in der Aufschüttung des Ofens gefunden wurde, war der Kopf leider abgebrochen.

HERDSTELLEN

Im Bereich der südlichen Erhebung von Oloris wurden auch die bescheidenen Reste zweier Herdstellen entdeckt. Die Herdstelle im nordöstlichen Teil des Quadranten 326 (O-326) hatte eine ovale Form (0,6 m x 0,4 m), angefertigt wurde sie aus Geröllsteinen, die mit Lehmüberzug bestrichen wurden. Wie der Quer-

premaz nanešeni v dveh plasteh. Ognjišče je bilo torej vsaj enkrat obnovljeno.

Drugo ognjišče (O-290) je bilo odkrito sredi kvadranta 290. Bilo je sicer nekoliko večje (0,8 m x 0,6 m), naredili pa so ga na podoben način. Tudi za to ognjišče so za osnovo uporabili rečni prod, preko katerega so nanesli ilovnat premaz. Plast ilovice je bila debela do 4 cm. Imela je zglajeno površino, zaradi kurjenja pa je bila močno prežgana.

PITOS IN SKLEDA

Med izkopavanji smo izven jam in peči naleteli le na dve popolnoma ohranjeni keramični posodi. Prva je velik pitos z izvihanim ustjem in štirimi ročaji, ki so med seboj povezani z razčlenjenimi rebri (*t. 32: 2*). Najden je bil v kvadrantu 97. Sodeč po legi hišnega ometa v neposredni okolici posode, je bil do ramen vkopan v nekdanja tla naselbine (*sl. 20*). Gre torej za tipično hrambeno posodo, ki pa je bila žal prazna, saj nismo med zemljenim polnilom našli nobenih organskih ostankov.

Sl. 20: Pitos v kvadrantu 97.
Abb. 20: Pitos im Quadranten 97.

Druga v celoti ohranjena posoda je bila najdena v kvadrantu 325. Njeno dno je bilo na nivoju nekdanje površine naselja (*sl. 21*). Po opravljeni preparaciji se je izkazalo, da gre za veliko skledo z izvihanim ustjem, pod katerim sta paralelno postavljena dva trakasta ročaja (*t. 59: 14*).

LUKNJE ZA STOJKE IN HIŠNI OMET

Poleg peči ognjišč in jam so se od arhitekture ohranili še obrisi lukenj za stojke in stenski omet. Na luknje smo

schnitt durch die Herdstelle ergeben hat, wurde das Geröll und der Überzug in zwei Schichten angebracht. Die Herdstelle wurde also wenigstens einmal renoviert.

Die zweite Herdstelle (O-290) wurde in der Mitte des Quadranten 290 entdeckt. Sie war zwar etwas größer (0,8 m x 0,6 m) als die erste, aber sie wurde auf ähnliche Weise errichtet. Auch für diese Herdstelle benutzte man als Grundlage Flußkies, den man mit Lehmüberzug bestrich. Die Lehmschicht war bis zu 4 cm dick. Sie hatte eine geglättete Oberfläche, infolge des Heizens war sie stark gebrannt.

PYTHOS UND SCHÜSSEL

Während der Grabungen stießen wir außerhalb der Gruben und Öfen nur auf zwei vollständig erhaltene Keramikgefäße. Das erste ist ein großer Pythos mit ausladendem Mundsaum und vier Henkeln, die miteinander mit Kerbleisten verbunden sind (*Taf. 32: 2*). Gefunden wurde er im Quadranten 97. Der Lage des Hausverputzes in unmittelbarer Nähe des Gefäßes nach zu urteilen, war er bis zu den Schultern in den ehemaligen

Sl. 21: Skleda v kvadrantu 325.
Abb. 21: Sshüssel im Quadranten 325.

Boden eingegraben (*Abb. 20*). Es handelt sich also um ein typisches Vorratsgefäß, das aber leider leer war, denn wir haben in der Erdauffüllung keine organischen Reste entdeckt.

Das zweite vollständig erhaltene Gefäß wurde im Quadranten 325 entdeckt. Sein Boden befand sich auf dem Niveau der einstigen Lauffläche der Siedlung (*Abb. 21*). Nach der durchgeführten Restaurierung stellte sich heraus, daß es sich um eine große Schüssel mit ausladendem Mundsaum handelt, unter dem zwei Bandhenkel parallel angebracht waren (*Taf. 59: 14*).

naleteli v vseh kvadrantih, najševilnejše pa so bile na obeh nekoliko dvignjenih predelih Olorisa. V kulturni plasti je bilo moč zaznati le redke obrise. Praviloma smo jih lahko registrirali šele takrat, ko smo z izkopom dosegli nivo geološke osnove. Vendar pa tudi v sterilni rumenorjavi ilovici vse luknje za stojke niso bile enako dobro vidne. Tiste, ki jih je zapolnjevala mastna sivorjava ilovica, so se od okolice razmeroma dobro ločile, druge, ki so bile zatrpane z rjavkasto ilovico, pa je bilo na površini planumov komaj zaznati. Njihovo pristnost so potrdili oziroma ovrgli šele prečni profili.

Luknje za stojke so bile večinoma vkopane od 0,25 do 0,45 m pod nekdanjo hodno površino, katere nivo smo določili s pomočjo lege ognjišč in ostankov podrtih sten. Zelo redke so bile globje od 0,5 m, slaba četrtina pa je bila plitvejših. Zlasti tiste, ki so segale komaj 15 cm globoko, smo označili kot nezanesljive in jih pri poskusu rekonstrukcije stavb nismo upoštevali.

Profili preko lukenj za stojke so pokazali, da so imele večinoma navpične stene. Dna so bila običajno ravna ali rahlo banjasta. Široke so bile med 0,3 do 0,4 m, tiste s premerom 0,5 m pa so že imele obliko manjših jam (*sl. 22*). V luknjah nismo zasledili obrisov stojk, pač pa so se v njih skoraj vedno pojavljali drobci oglja in zdrobljen glinast omet. Stojk v tla niso zabijali, kar lahko sklepamo po tem, da so imele luknje ravna dna.

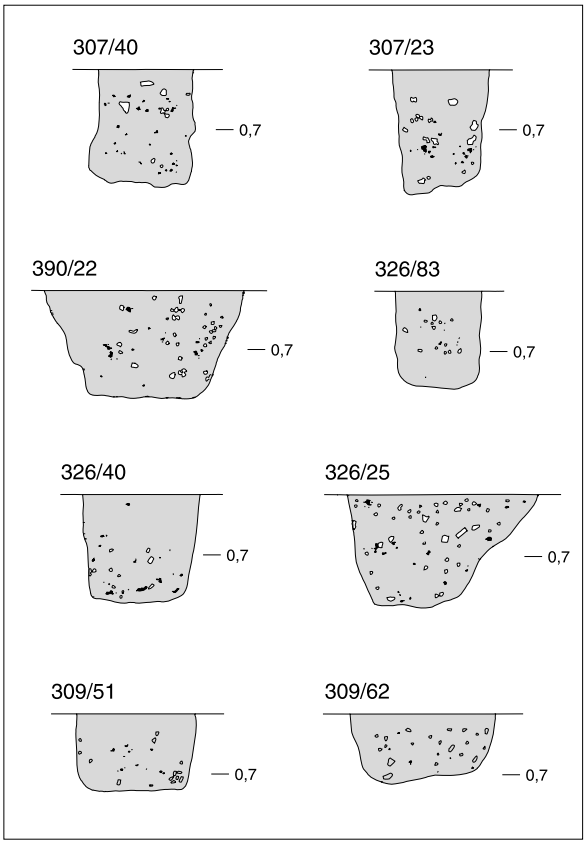

Sl. 22: Profili lukenj za stojke. M. = 1:25.
Abb. 22: Profile der Pfostenlöcher. M. = 1:25.

PFOSTENLÖCHER UND WANDVERPUTZ

Neben den Öfen, Herdstellen und Gruben sind von den Bauten noch die Pfostenlöcher und der Wandverputz erhalten. Auf die Pfostenlöcher stießen wir in allen Quadranten, am zahlreichsten waren sie in den beiden leicht erhöhten Bereichen von Oloris. In der Kulturschicht konnte man nur seltene Umrisse erkennen. In der Regel konnten wir sie erst dann registrieren, als wir mit der Grabung das Niveau der geologischen Grundlage erreicht hatten. Jedoch waren auch in dem sterilen gelb-braunen Lehm alle Pfostenlöcher nicht gleich gut erkennbar. Diejenigen, die mit fettem graubraunem Lehm angefüllt waren, unterschieden sich relativ gut von der Umgebung, die anderen, die mit bräunlichem Lehm vollgestopft waren, waren an der Oberfläche der Plana kaum zu erkennen. Ihre Echtheit bestätigten oder verwarfen erst die Querprofile.

Die Pfostenlöcher waren größtenteils von 0,25 bis 0,45 m unter der ehemaligen Lauffläche eingegraben, deren Niveau wir mit Hilfe der Herdstellenlage und den Resten der eingestürzten Wände bestimmt haben. Sehr wenige waren tiefer als 0,5 m, kaum ein Viertel war indes flacher. Insbesondere diejenigen, die kaum 15 cm in die Tiefe reichten, haben wir als unzuverlässig gekennzeichnet und bei der Rekonstruktion der Gebäude nicht berücksichtigt.

Wie die Profile durch die Pfostenlöcher zeigten, hatten sie in der Mehrzahl senkrechte Wände. Der Boden war gewöhnlich gerade oder leicht wannenförmig. Sie waren von 0,3 bis 0,4 m breit, diejenigen, die einen Durchmesser von 0,5 m aufweisen, hatten schon die Form kleinerer Gruben (*Abb. 22*). In den Löchern fan-

Sl. 23: Stenski omet v kv. 309.
Abb. 23: Wandverputz im Kv. 309.

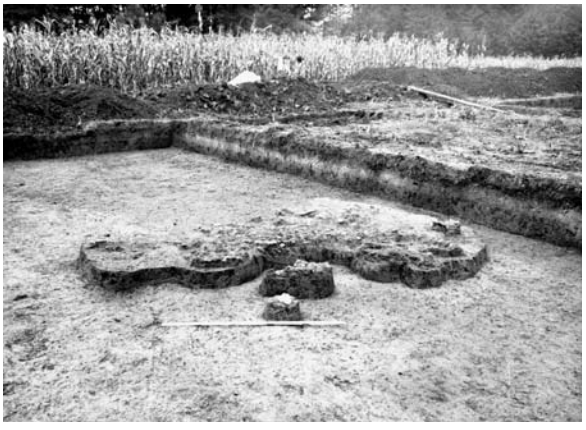

Od ostankov stavb moramo na koncu omeniti še stenski omet. Našli smo ga razmeroma veliko, na žalost pa je bil močno zdrobljen. Na strnjene površine smo naleteli le na nekaj mestih. Največja je ležala v kvadrantu 309 in je merila čez 4 m^2 (*sl. 23*). Prežgan lep je zanesljivo del hišne stene, ki se je po požaru prevrnila in pod seboj pokopala odpadno jamo J-309. Na dve površini prežganega ometa smo naleteli tudi v kvadrantu 290. Bili sta nekoliko slabše ohranjeni, vendar pa ju moramo prav tako označiti kot ostanke podrtih hišnih sten (*sl. 24*).

V drugih kvadrantih so bile strnjene površine hišnega lepa bistveno manjše. Večinoma gre za kupčke, ki jih ni raznesel plug. Ves preostali omet, ki smo ga našli, pa je bil močno zdrobljen in razmetan po celi površini izkopnega polja. Kjub temu smo ga skrbno pobrali in količinsko izmerili. Dobljene rezultate smo uporabili pri rekonstrukciji tlorisov hiš.

Iz odtisov lesa, ki so se ohranili na večjih kosih ometa, se je dalo ugotoviti, da so pri gradnji sten uporabljali veje oziroma oblice, katerih premeri so se gibali med tremi in osmimi centimetri (*sl. 25*). Na odtise, ki dokazujejo uporabo tesanega lesa, smo naleteli le na nekaj kosih ometa (*sl. 25:* 7,8). Verjetno gre za detajle v predelih oken ali vrat. Hiše so bile torej zgrajene v stojkasti tehniki s stenami iz prepleta, ki je bil narejen tako, da so med vodoravne lege vstavili drobne vertikalne palice (*sl. 25: 9*). Stene so bile prevlečene z glinastim ometom, ki je imel slabo zglajeno površino. Na nekaj kosih so se ohranili sledovi potez s prsti (*sl. 25: 9*).

POSKUS INTERPRETACIJE STAVBNIH OSTALIN

Preden se lotimo poskusa interpretacije stavnih ostalin, moramo dosedanja izvajanja strniti v nekaj ugotovitev. Izkopavanja so pokazala, da je imelo najdišče Oloris pri Dolnjem Lakošu zelo enostavno stratigrafijo. Če namreč odmislimo ornico, smo povsod ugotovili le eno kulturno plast. Druga značilnost najdišča se

Sl. 24: Stenski omet v kv. 290.
Abb. 24: Wandverputz im Qu. 290.

den wir keine Umrisse von Pfosten, darin kamen fast immer Holzkohlebrocken und zerbröckelter Lehmverputz vor. Die Pfosten wurden nicht in den Boden eingeschlagen, was wir aus dem geraden Boden der Löcher schließen können.

Von den Gebäuderesten sei schließlich noch der Wandverputz erwähnt, wovon wir relativ viel fanden, leider war er aber stark zerbröckelt. Auf geschlossene Flächen stießen wir nur an einigen Stellen. Die größte lag im Quadranten 309 und war über 4 m^2 groß (*Abb. 23*). Der gebrannte Lehm ist sicherlich der Teil einer Hauswand, die bei einem Brand eingestürzt war und unter sich die Abfallgrube J-309 begrub. Auf zwei Flächen gebrannten Verputzes stießen wir auch im Quadranten 290. Sie waren etwas schlechter erhalten, jedoch müssen wir sie desgleichen als Reste von eingestürzten Hauswänden kennzeichnen (*Abb. 24*).

In den anderen Quadranten waren die geschlossenen Hausverputzflächen wesentlich kleiner. Größtenteils handelt es sich um kleine Haufen, die der Pflug nicht verstreut hat. Der übrige Verputz, den wir gefunden haben, war allerdings stark zerbröckelt und lag verstreut auf der gesamten Grabungsfläche. Trotzdem haben wir ihn sorgfältig aufgesammelt und dessen Menge gemessen. Die erhaltenen Resultate gebrauchten wir bei der Rekonstruktion der Häusergrundrisse.

Anhand der Holzabdrücke, die in den größten Verputzstücken erhalten sind, konnte man feststellen, daß man beim Bau der Wände Äste oder Rundholz verwendete, dessen Durchmesser zwischen drei und acht Zentimetern schwankte (*Abb. 25*). Auf Abdrücke, die die Verwendung behauenen Holzes beweisen, stießen wir nur bei einigen Verputzstücken (*Abb. 25: 7,8*). Die Häuser wurden also in der Pfostenbautechnik mit Wänden aus Flechtwerk errichtet (*Abb. 25: 9*). Die Wände waren mit Lehmverputz überzogen, der eine schlecht geglättete Oberfläche hatte. An einigen Stücken sind Fingerstrichen erhalten (*Abb. 25: 9*).

VERSUCH EINER INTERPRETATION DER GEBÄUDERESTE

Bevor wir versuchen die Gebäudereste zu interpretieren, müssen wir die bisherigen Ausführungen in einigen Feststellungen zusammenfassen. Wie die Grabungen ergeben haben, hatte die Siedlung Oloris bei Dolnji Lakoš eine sehr einfache Stratigraphie. Abgesehen von der Ackerkrume stellten wir überall nur eine Kulturschicht fest. Das zweite Merkmal des Fundortes ist der sehr schlechte Erhaltungszustand. Das tiefe Pflügen

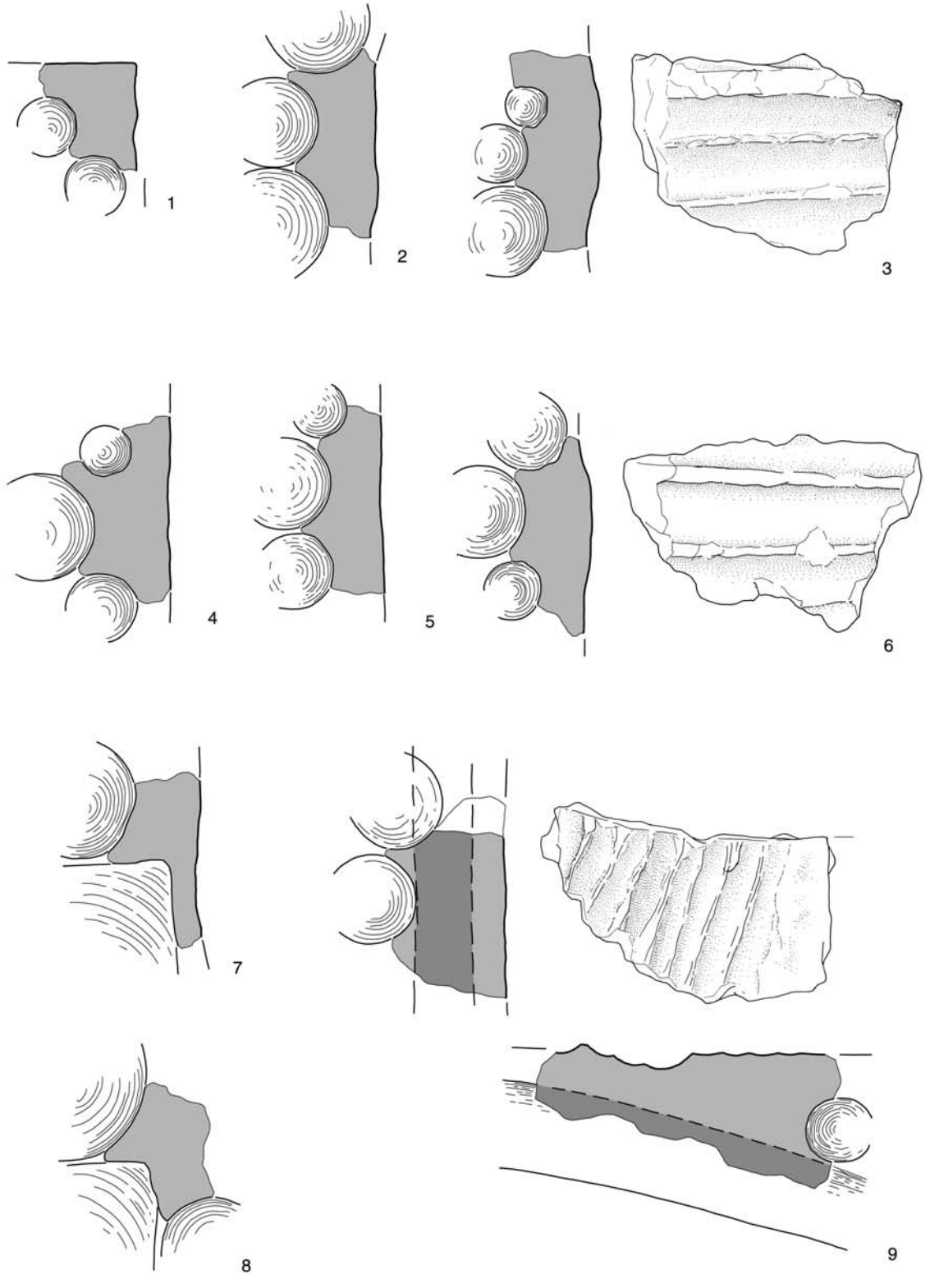

Sl. 25: Odtisi lesa na glinastem ometu.
Abb. 25: Holzabdrücke im Vandverputz.

kaže v tem, da je bilo zelo slabo ohranjeno. Globoko oranje je seglo vse do kulturnih ostalin, zato ni čudno, da so se od nekdanjih objektov ohranili le borni ostanki. Tretja ugotovitev se nanaša na razprostranjenost lukenj za stojke. Te so za rekonstrukcijo stavb najpomembnejše, žal pa iz njihovih leg na Olorisu ni bilo moč razbrati jasnih in popolnih tlorisov. Nekatere luknje so namreč zabrisali z oranjem, vsaj del pa jih je zaradi slabe ločljivosti sedimentov ušlo naši pozornosti. Tako se ne smemo čuditi, da imamo pred seboj dokaj okrnjen tloris naselja, iz katerega pa lahko kjub temu razberemo nekaj značilnosti (*pril. 4*).

Iz razprostranjenosti lukenj za stojke je namreč razvidno, da sta bila najintenzivneje poseljena oba dvignjena predela Olorisa. Razmeroma velika gostota je hkrati dokaz, da so stavbe, ki so stale na tem mestu, večkrat obnavljali. Poleg tega lahko opazimo, da se luknje za stojke grupirajo v bolj ali manj pravokotno križajočih se linijah, ki so za približno 25° odklonjene od severa. Ta ugotovitev je pomembna, saj kaže na to, da je bilo naselje načrtno pozidano. Stavbe so bile namreč ves čas usmerjene približno v isto smer.

Pri poskusu rekonstrukcije posameznih objektov in s tem tudi notranje strukture naselja smo se skušali kar najbolj držati vnaprej določenih kriterijev, ki so nam pomagali posamezne elemente povezati v kolikor toliko verodostojne gradbene enote. Ti kriteriji so:

- stavbe morajo imeti vogalne stojke
- razlike med globinami lukenj za stojke naj ne presegajo 15 cm
- razpon čelne stene naj ne presega 5 m
- ognjišča in hrambne jame so praviloma v stavbah
- koncentracije hišnega lepa nakazujejo položaje stavb oziroma uničenih sten

Poskus naše analize je predstavljen na *prilogi 5*. Poudariti moramo, da je model hipotetičen, vendar še najbliže tistemu, kar je bilo možno izvleči iz obstoječih podatkov.

HIŠA 1

Stavba je bila 4,2 m široka, po dolžini pa je nismo raziskali v celoti. V jugovzhodno steno smo lahko povezali šest lukenj za stojke, v nasprotno pa le tri. Tri stojke so očitno nosile tudi čelno steno.

HIŠA 2

Tloris stavbe (4 m x 9 m) je najpopolnejši, kar smo jih odkrili v Dolnjem Lakošu. V vzhodni steni je na enakih razdaljah stalo šest stojk, v zahodni pa smo

reichte bis zu den Kulturschichten, deswegen ist es nicht verwunderlich, daß von den einstigen Objekten nur armselige Überreste erhalten sind. Die dritte Feststellung bezieht sich auf die Ausbreitung der Pfostenlöcher. Diese sind für die Rekonstruktion der Häuser am bedeutendsten, aber leider konnte man ihrer Lagen auf dem Oloris keine klaren und vollständigen Grundrisse entnehmen. Einige Löcher wurden nämlich durch das Pflügen verwischt, wenigstens ein Teil ist uns wegen der schlechten Trennbarkeit der Sedimente entgangen. So dürfen wir uns nicht wundern, daß ein ziemlich verstümmelter Grundriß der Siedlung vorliegt, dem wir dennoch einige Merkmale entnehmen können (*Beil 4*).

Die Verbreitung der Pfostenlöcher zeigt, daß die beiden erhöhten Bereiche von Oloris am intensivsten besiedelt waren. Die relativ große Dichte ist zugleich ein Beweis dafür, daß die Gebäude, die an dieser Stelle standen, mehrmals renoviert wurden. Die Pfostenlöcher gruppieren sich in mehr oder weniger einander rechtwinklig kreuzenden Linien, die etwa 25° von Norden abweichen. Diese Feststellung ist wichtig, weil sie darauf hindeutet, daß die Siedlung planmäßig errichtet worden war. Die Gebäude waren nämlich die ganze Zeit in dieselbe Richtung orientiert.

Beim Versuch der Rekonstruktion einzelner Objekte und damit auch der inneren Struktur der Siedlung versuchten wir uns an die zuvor festgelegten Kriterien zu halten, die uns halfen, die einzelnen Elemente in möglichst glaubwürdige Baueinheiten zu verbinden. Es handelt sich um folgende Kriterien:

- Die Gebäude müssen Eckpfosten haben.
- Der Unterschied zwischen den Tiefen der Pfostenlöcher dürfen 15 cm nicht überschreiten.
- Die Spannbreite der Frontwände sollten 5 m nicht überschreiten.
- Die Herdstellen und die Vorratsgruben befinden sich in der Regel in den Gebäuden.
- Die Konzentration des Hausverputzes deutet die Lage der Gebäude bzw. der zerstörten Wände an.

Der Versuch unserer Analyse ist auf *Beilage 5* dargestellt. Das Modell ist, was eigens hervorgehoben werden muß, hypothetisch, jedoch ähnelt es dem am meisten, was man den bestehenden Angaben entnehmen konnte.

HAUS 1

Das Gebäude war 4,2 m breit, in der Länge haben wir es nicht vollständig erforscht. Zu der südöstlichen Wand konnten wir sechs Pfostenlöcher verbinden, zur gegenüberliegenden indes nur drei. Drei Pfosten trugen offensichtlich auch die Stirnwand.

HAUS 2

Der Grundriß des Gebäudes (4 m x 9 m) ist der vollständigste, den wir in Dolnji Lakoš entdeckt haben. In der östlichen Wand standen in gleichem Ab-

registrirali le štiri. Dve manjkata, saj so bile stojke očitno postavljene v parih. Streha je počivala na slemenskih stojkah, kar je moč razbrati iz razporeditev lukenj v severni stranici hiše. V severozahodnem delu stavbe je bila jama J-96.

HIŠA 3

Tloris stavbe (5 m x 6 m) je hipotetičen, saj smo ga definirali le s štirimi vogalnimi stojkami.

HIŠA 4

Tudi obliko te stavbe (4,5 m x 5 m) določajo štiri vogalne stojke, ki pa jim lahko dodamo še slemensko stojko v južni steni in veliko zaplato stenskega ometa, ki se je ohranil prav na tem mestu.

HIŠA 5

Velikosti in oblike stavbe ni mogoče določiti, da je stala na tem mestu, pa lahko sklepamo na osnovi močne koncentracije zdrobljenega stenskega ometa.

HIŠA 6

Od stavbe (4,5 m x 6 m) je jasen le potek severozahodne stranice s šestimi luknjami za stojke. Ostali del hiše je bil očitno uničen, vendar smo jo vseeno poskušali zamejiti z vogalnimi stojkami. Pri določanju njene oblike smo upoštevali tudi lego manjšega ognjišča in velik kup prežganega ometa, ki je najverjetneje ostanek jugozahodne stene.

HIŠA 7

Tloris stavbe (4 m x 8 m) ni zanesljiv, saj je bil določen le s pomočjo vogalnih stojk.

HIŠA 8

Stavba (4 m x 7,5 m) je bila odkrita le delno. Vzhodno steno so nosile štiri stojke, ki so bile postavljene v pravilnih razmakih 2,8 m. Od drugih gradbenih elementov je bila odkrita le severozahodna vogalna stojka, položaj sten na tem mestu pa dodatno določa razprostranjenost zdrobljenega ometa.

HIŠA 9

Stavbo smo hipotetično zamejili s štirimi vogalnimi stojkami in sicer tako, da je vanjo vključena tudi velika odpadna jama J-309. Dodaten dokaz za njen obstoj je prežgan stenski omet, ki se je na tem mestu ohranil v večjih površinah.

stand sechs Pfosten, in der westlichen registrierten wir dagegen nur vier. Zwei fehlen, denn die Pfosten standen offensichtlich in Paaren. Das Dach ruhte auf Firstpfosten, was man der Anordnung der Löcher in der Nordseite des Hauses entnehmen kann. Im nordwestlichen Teil des Gebäudes lag die Grube J-96.

HAUS 3

Der Grundriß des Gebäudes (5 m x 6 m) ist hypothetisch, denn wir definierten ihn nur anhand von vier Eckpfosten.

HAUS 4

Auch die Form dieses Gebäudes (4,5 m x 5 m) bestimmen vier Eckpfosten, denen wir noch den Firstpfosten in der Südwand und das große Stück Wandverputz, das gerade an dieser Stelle erhalten ist, hinzufügen können.

HAUS 5

Die Größe und die Form des Gebäudes ist nicht bestimmbar. Daß es gerade an dieser Stelle stand, können wir aus der starken Konzentration des zerbröckelten Hausverputzes schließen.

HAUS 6

Von dem Gebäude (4,5 m x 6 m) ist nur der Velauf der Nordwestseite mit sechs Pfostenlöchern deutlich. Der übrige Teil des Hauses wurde offensichtlich zerstört, wir versuchten es dennoch mit den Eckpfosten zu begrenzen. Bei der Bestimmung ihrer Form berücksichtigten wir die Lage der kleineren Herdstelle und den großen Haufen gebrannten Verputzes, der höchstwahrscheinlich den Rest der Südwestwand darstellt.

HAUS 7

Der Grundriß des Gebäudes (4 m x 8 m) ist nicht klar, denn er wurde nur mit Hilfe der Eckpfosten bestimmt.

HAUS 8

Das Gebäude (4 m x 7,5 m) wurde nur zum Teil entdeckt. Die Ostwand trugen vier Pfosten, die in regelmäßigen Abständen von 2,8 m aufgestellt worden waren. Von den anderen Bauelementen wurde nur der nordwestliche Eckpfosten entdeckt, die Lage der Wände an dieser Stelle bestimmt zusätzlich die Verbreitung des zerbröckelten Verputzes.

HAUS 9

Das Gebäude begrenzten wir hypothetisch anhand von vier Eckpfosten, und zwar auf die Weise, daß darin auch die große Abfallgrube J-309 eingeschlossen ist. Ein zusätzlicher Beweis für sein Bestehen ist der gebrannte Wandverputz, der an dieser Stelle in größeren Flächen erhalten ist.

HIŠA 10

Tloris stavbe ni zanesljiv. Njeno obliko in velikost (4,8 m x 7 m) določajo vogalne stojke, na jugozahodni strani pa tudi zaplate prežganega stenskega ometa.

HIŠA 11

Stavba ima razmeroma jasen tloris (4 m x 7 m). Smer jugovzhodne stene določajo tri, severozahodne pa štiri stojke. Od te stene se je ohranil tudi kup prežganega glinastega ometa, ki je ležal severno od stavbe. Streha je očitno slonela na slemenskih stojkah, kar bi lahko sklepali na osnovi sredinske luknje v severovzhodni stranici hiše. V notranjosti stavbe je bila manjša jama (J-326) in ognjišče.

HIŠA 12

Tloris stavbe ni zanesljiv in smo ga zarisali zgolj na osnovi dveh pravokotno sekajočih se linij lukenj za stojke.

HIŠA 13

Tloris stavbe smo odkrili le delno. Severovzhodno steno določajo štiri stojke, ki so postavljene v enakomernih razmakih, medtem ko smo od severozahodne stene ugotovili le dve.

Analize so pokazale, da ni bilo mogoče določiti niti enega samega popolnega tlorisa hiše. Za slabo ohranjenost ostalin je v največji meri krivo globoko oranje, k temu pa je treba prišteti še dejstvo, da so že v prazgodovini na istih površinah stavbe velikokrat popravljali oziroma gradili na novo.

Še najbolj verodostojni sta hiši 1 in 2 na severni vzpetini Olorisa, ki ju je ločeval nekaj manj kot 2 m širok jarek. Tudi tlorisa hiše 6 in hiše 12 na južni vzpetini sta dokaj zanesljiva, čeprav nista bila ohranjena v celoti. Vse druge stavbe pa moramo označiti za bolj ali manj hipotetične. Zanesljivo je le to, da je bil prostor, kamor smo jih umestili, pozidan.

Ne glede na omenjene zadržke, pa se v nakazanem modelu pozidave Olorisa vendarle kažejo nekatere značilnosti. Že na prvi pogled lahko opazimo, da je vsem trinajstim tlorisom skupna približno enaka velikost in usmerjenost. Stavbe so namreč obrnjene z enim vogalom proti severozahodu, kar verjetno ni slučaj. Naselje na Olorisu je imelo torej nek notranji red, ki se kaže v premišljenem lociranju stavb. Da ni nastalo nenačrtno, dokazuje tudi pozidava južne vzpetine. Hiše so namreč razvrščene okoli dvoriščnega prostora, na katerem sta stali dve peči. Naš model torej kaže, da je bilo naselje pri Dolnjem Lakošu načrtno zasnovano in da se raster pozidave ves čas ni bistveno spreminjal.

HAUS 10

Der Grundriß des Gebäudes ist nicht zuverlässig. Seine Form und Größe (4,8 m x 7 m) bestimmen die Eckpfosten, an der Südwestseite auch die Flächen gebrannten Wandverputzes.

HAUS 11

Das Gebäude hat einen relativ klaren Grundriß (4 m x 7 m). Die Richtung der Südostwand bestimmen drei, die Nordwestwand vier Pfosten. Von der Wand ist ein Haufen gebrannten Lehmverputzes erhalten, der nördlich des Gebäudes lag. Das Dach ruhte offensichtlich auf den Firstpfosten, worauf wir aus dem mittleren Loch in der Nordostseite des Hauses schließen könnten. Im Innenbereich des Gebäudes befanden sich eine kleinere Grube (J-326) und eine Herdstelle.

HAUS 12

Der Grundriß des Gebäudes ist nicht klar und wir zeichneten ihn nur auf der Grundlage zweier Linien von Pfostenlöchern, die sich im rechten Winkel schneiden.

HAUS 13

Den Grundriß des Gebäudes haben wir nur zum Teil entdeckt. Die Nordostwand bestimmen vier Pfosten, die in gleichmäßigen Abständen aufgestellt waren, von der Nordwestwand haben wir indes nur zwei festgestellt.

Wie die Analysen ergeben haben, war es nicht möglich, einen einzigen vollständigen Gebäudegrundriß festzustellen. Am schlechten Erhaltungszustand der Funde trägt die meiste Schuld das tiefe Pflügen, dem ist noch die Tatsache hinzuzufügen, daß man schon in der Vorgeschichte auf den selben Flächen des Gebäudes häufig Reparaturen durchführte oder neue baute.

Am glaubwürdigsten sind die Häuser 1 und 2 auf der nördlichen Anhöhe von Oloris, die durch einen weniger als 2 m breiten Graben getrennt waren. Auch die Grundrisse von Haus 6 und Haus 12 auf der südlichen Erhebung sind ziemlich zuverlässig, obwohl sie nicht vollständig erhalten waren. Alle anderen Gebäude müssen wir mehr oder weniger als hypothetisch bezeichnen. Zuverlässig ist nur, daß der Bereich, wohin wir sie loziert haben, bebaut gewesen war.

Ungeachtet der obigen Vorbehalte zeichnen sich im angedeuteten Modell der Bebauung von Oloris dennoch einige Merkmale ab. Wie wir schon auf den ersten Blick erkennen können, haben alle dreizen Grundrisse eine relativ gleiche Größe und Ausrichtung. Die Gebäude waren nämlich mit einer Ecke nach Nordwesten gerichtet, was wahrscheinlich kein Zufall ist. Die Siedlung auf dem Oloris hatte also eine innere Ordnung, die sich schon in der wohl überlegten Lozierung

der Gebäude zeigt. Daß sie nicht unplanmäßig entstanden ist, beweist auch die Bebauung der südlichen Anhöhe. Die Häuser sind nämlich um den Hofbereich angeordnet, wo zwei Öfen standen. Nach unserem Modell war also die Siedlung bei Dolnji Lakoš planmäßig konzipiert und das Raster der Bebauung hatte sich die ganze Zeit über nicht wesentlich verändert.

KATALOG NAJDB

KATALOG DER FUNDE

V katalogu so najprej predstavljene najdbe iz zaključenih in zanesljivih najdiščnih skupkov. V sondah so to plasti, v notranjosti naselja pa jame in peči. Vse ostalo gradivo pa je razvrščeno po kvadrantih, pri čemer so natančni podatki o legi za vsak predmet navedeni v tekstu kataloga. Združevanje najdb po posameznih hišah namreč ni bilo izvedljivo, saj je razporeditev stavb, kot smo jo predstavili v zaključnem poglavju, zgolj ena od možnih.

Im Katalog sind zunächst die Funde aus den geschlossenen und zuverlässigen Fundkomplexen vorgestellt. In den Schnitten sind dies die Schichten, im Innenbereich der Siedlung dagegen die Gruben und die Öfen. Das übrige Material ist dagegen nach Quadranten angeordnet, wobei die genauen Angaben zur Lage für jeden Gegenstand im Katalogtext angegeben sind. Die Verbindung von Funden nach den einzelnen Häusern war nämlich nicht mehr durchführbar, weil die Anordnung der Gebäude, wie wir sie im Schlußkapitel vorgestellt haben, nur eine der möglichen war.

TABLA 1

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 3548-2; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3551-3; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 3545-4; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj svetlosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3545-9; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3551-4; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3545-3; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3545-7; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3547-11; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
9. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3550-5; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
10. Frag. ročaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3547-12; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
11. Frag. ročaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3550-4; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
12. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3547-14; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3550-7; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3547-6; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3553-6; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3550-8; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3547-13; lega: sonda 1; skupek: plast 4.

TABLA 2

1. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3552-5; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
2. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3546-1; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
3. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vtisi na robovih; inv. št. 3554; lega: sonda 1; skupek: plast 4.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3536-1; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3539-5; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3542-3; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3536-6; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
8. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3542-4; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3539-12; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj sivordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3539-6; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3542-2; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorumena, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3535-1; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rdeča; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: rdeče barvana; opomba: eneolitik?; inv. št. 3544-1; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
14. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3541-11; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
15. Frag. ročaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3544-3; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rjavorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. 3541-5; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj siva; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljena razčlenjena rebra; inv. št. 3541-7; lega: sonda 1; skupek: plast 7.

TABLA 3

1. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3542-1; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
2. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 3541-2; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
3. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjavočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3541-3; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez in vbodi pred žganjem; inv. št. 3541-13; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumena, znotraj rumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3541-9; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3541-8; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3538-1; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3540-2; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3537-4; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3537-8; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3540-7; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
12. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3540-6; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
13. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3537-3; lega: sonda 1; skupek: plast 7.
14. Frag. zajemalke; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3547-5; lega: sonda 1; skupek: plast 8.
15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3559; lega: sonda 2; skupek: plast 2.
16. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3567-1; lega: sonda 2; skupek: plast 2.

TABLA 4

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3587; lega: sonda 3.
2. Frag. ročaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3596; lega: sonda 3.
3. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3960; lega: sonda 3; skupek: na dnu vodnjaka.
4. Frag. ostenja z narebrenim ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečečrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3597-1; lega: sonda 3; skupek: na dnu vodnjaka.
5. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3598-1; lega: sonda 3; skupek: na dnu vodnjaka.
6. Skleda na nogah, s tremi ročaji; izdelana prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: fasetirano ustje na notranji strani; inv. št. 3959; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3591-1; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 3595-1; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3589-3; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3589-1; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3590-1; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
12. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3590-3; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: izvlečena bradavica in kanelura; inv. št. 3593-2; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
14. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3594; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3590-2; lega: sonda 3; skupek: plast 3.
16. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3593-1; lega: sonda 3; skupek: plast 3.

17. Frag. kamnite sekirice; inv. št. 3599; lega: sonda 3; skupek: plast 3.

TABLA 5

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj rdečečrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3582-2; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3584-2; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: fasetiranje; inv. št. 3582-3 in 3591-2; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3586-1; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3582-1; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3583-5; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
7. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3583-2; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3585-1; lega: sonda 3; skupek: plast 4.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3570-1; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3576-1; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: laten ?; inv. št. 3579-2; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3579-7; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
13. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3573-2; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
14. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3579-12; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3579-6; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
16. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3573-1; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
17. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3578-1; lega: sonda 3; skupek: plast 5.

18. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3576-3; lega: sonda 3; skupek: plast 5.

TABLA 6

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3579-1; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3573-4; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3579-4; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3576-6; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3576-2; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3573-5; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
7. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3580-1; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3580-6; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3580-3; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3580-2; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3580-10; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
12. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3580-8; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
13. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3580-7; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
14. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3579-5; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
15. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3575-7; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
16. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3575-8; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
17. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3578-3; lega: sonda 3; skupek: plast 5.

18. Frag. ročaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3578-6; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
19. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena rebra in bradavica; inv. št. 3572-7; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
20. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavorumena, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena razčlenjena rebra; inv. št. 3572-2; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
21. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeni rebri; inv. št. 3572-3; lega: sonda 3; skupek: plast 5.
22. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečesiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 3581-2; lega: sonda 3; skupek: plast 5.

TABLA 7

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3984-3 in 3990-2 ; lega: sonda 4.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3984-2; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3987-2; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3987-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
5. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3989-2; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
6. Frag. ustja; izdelan na počasnem vretenu; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: laten ?; inv. št. 3984-6; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rdeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3984-9; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
8. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3984-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
9. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3973-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
10. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3986-2; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
11. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3986-4; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
12. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava

grobozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-3; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
13. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3989-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
14. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3986-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
15. Frag. ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 3986-13; lega: sonda 4; skupek: plast 3.

TABLA 8

1. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-5; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
2. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-6; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
3. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-7; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-9; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
5. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3988-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
6. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3988-2; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
7. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3985-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
8. Frag. ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3988-3; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3982-1; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
10. Frag. ostenja z luknjo; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-8; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-10; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-11; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3986-12; lega: sonda 4; skupek: plast 3.
14. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3970-2; lega: sonda 4; skupek: plast 4.
15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: eneolitik ?; inv. št. 3993-1; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
16. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3978-4; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
17. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3990-1; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
18. Bronasta zapestnica; brez inv. št.; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
19. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3978-2; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
20. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3976-2; lega: sonda 4; skupek: plast 5.

TABLA 9

1. Frag. utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3977; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
2. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3995-1; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
3. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3980-1; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
4. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj svetlosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3992-1; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
5. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3995-2; lega: sonda 4; skupek: plast 5.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepka; inv. št. 3961; lega: sonda 4; skupek: plast 7.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4042-2; lega: sonda 5; skupek: plast 2.
8. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4040-1; lega: sonda 5; skupek: plast 2.
9. Frag. ustja in ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 4034-1; lega: sonda 5; skupek: plast 3.
10. Frag. sekire iz serpentina; inv. št. 4033; lega: sonda 5; skupek: plast 3.

11. Frag. sekire iz serpentina; inv. št. 4045; lega: sonda 5; skupek: plast 3.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno in gladko rebro; inv. št. 4007-1; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
13. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečečrna, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4032-1; lega: sonda 5; skupek: plast 4.

TABLA 10

1. Frag. ustja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: eneolitik; inv. št. 4028-2; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4046-6; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4031-3; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 4025-1; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4012; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4046-3; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4010-2; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
8. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 4010-1, inv. št. 4027-2 in 4028-1; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 4025-5; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4031-2; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
11. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 4046-1; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4007-3; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
13. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepka; inv. št. 4031-1; lega: sonda 5; skupek: plast 4.
14. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4025-3; lega: sonda 5; skupek: plast 4.

15. Frag. vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4021; lega: sonda 5; skupek: plast 4.

TABLA 11

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; opomba: pesek na površini; inv. št. 4001-2; lega: sonda 5; skupek: plast 5.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4001-3; lega: sonda 5; skupek: plast 5.
3. Frag. sekire iz serpentina; inv. št. 4000; lega: sonda 5; skupek: plast 5.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. 4003-1; lega: sonda 5; skupek: plast 5.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: eneolitik ?; inv. št. 4064-3; lega: sonda 7; skupek: plast 4.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4059-1; lega: sonda 7; skupek: plast 4.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 4062-4; lega: sonda 7; skupek: plast 4.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; opomba: eneolitik ?; inv. št. 4075; lega: sonda 7; skupek: plast 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: eneolitik; inv. št. 4071-2; lega: sonda 7; skupek: plast 2.
10. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno in gladko rebro; inv. št. 4067-1; lega: sonda 7; skupek: plast 2.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj črna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 4069-1; lega: sonda 7; skupek: plast 2.
12. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4085-2; lega: sonda 8.
13. Frag. glinene žlice; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4082; lega: sonda 8.
14. Amorfni odbitek iz rdečega kremena; inv. št. 4094; lega: sonda 9.
15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 4091-1; lega: sonda 9.
16. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4091-2; lega: sonda 9.
17. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 4098-1; lega: sonda 9.

18. Frag. rezila iz sivega kremena; inv. št. 4090; lega: sonda 9.

TABLA 12

1. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rumenočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 3303-1; skupek: jama J-326.
2. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3316-1; skupek: jama J-326.
3. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3304-1; skupek: jama J-326.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3306-2; skupek: jama J-326.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3324-1; skupek: jama J-326.
6. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3319-3; skupek: jama J-326.
7. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3316-13; skupek: jama J-326.
8. Frag. svitka; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3324-2; skupek: jama J-326.

TABLA 13

1. Frag. ustja in ostenja z ročajema; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeni razčlenjeni rebri in kvadratni nalepki; inv. št. 2611; skupek: jama J-309.
2. Frag. ustja in ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2617-1; skupek: jama J-309.

TABLA 14

1. Lonec; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rumenordeča; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: štirje ročaji in štiri bradavice s kaneluro; inv. št. 2610; skupek: jama J-309.
2. Frag. ustja in ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2613; skupek: jama J-309.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2711-1; skupek: jama J-309.

TABLA 15

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-50; skupek: jama J-309.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-28; skupek: jama J-309.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-32; skupek: jama J-309.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-48; skupek: jama J-309.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-40; skupek: jama J-309.
6. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2607-8; skupek: jama J-309.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-18; skupek: jama J-309.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2609-111; skupek: jama J-309.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-88; skupek: jama J-309.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-67; skupek: jama J-309.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: plitev vrez pred žganjem; inv. št. 2607-30; skupek: jama J-309.
12. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 2691-4; skupek: jama J-309.
13. Frag. pokrov; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: štiri luknjice na obodu; inv. št. 2615; skupek: jama J-309.

TABLA 16

1. Frag. ustja in ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: plitev vrez pred žganjem; inv. št. 2607-1; skupek: jama J-309.
2. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2607-4; skupek: jama J-309.
3. Frag. ustja z ročaji; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2693; skupek: jama J-309.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerja-

va, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2695-1; skupek: jama J-309.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2695-2; skupek: jama J-309.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2697-1 in 2697 - 5; skupek: jama J-309.
7. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-24; skupek: jama J-309.

TABLA 17

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-41; skupek: jama J-309.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-87 in 2607 - 63; skupek: jama J-309.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-20; skupek: jama J-309.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; brez inv. št.; skupek: jama J-309.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-46; skupek: jama J-309.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-70; skupek: jama J-309.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-17; skupek: jama J-309.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-65; skupek: jama J-309.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-92; skupek: jama J-309.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2607-36; skupek: jama J-309.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2607-6; skupek: jama J-309.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-47; skupek: jama J-309.
13. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2609-1 in 2609 - 12; skupek: jama J-309.

TABLA 18

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-12; skupek: jama J-309.
2. Frag. ustja in ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; opomba: "rogljičasto" oblikovano ustje; inv. št. 2616-2; skupek: jama J-309.
3. skleda z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: "rogljičasto" oblikovano ustje na štirih mestih; inv. št. 2612; skupek: jama J-309.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-7; skupek: jama J-309.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2711-12; skupek: jama J-309.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-94; skupek: jama J-309.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepka; inv. št. 2607-27 in 2607 - 15; skupek: jama J-309.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečečrna, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-21; skupek: jama J-309.
9. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2619-1, 2619 - 2 in 2619 - 3; skupek: jama J-309.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-29; skupek: jama J-309.

TABLA 19

1. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-23; skupek: jama J-309.
2. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2691-1; skupek: jama J-309.
3. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-77; skupek: jama J-309.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-13; skupek: jama J-309.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-16; skupek: jama J-309.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečečrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2607-14; skupek: jama J-309.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrna-

ta; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2607-38; skupek: jama J-309.
8. Skodela; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2614; skupek: jama J-309.
9. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rdeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2694-1; skupek: jama J-309.
10. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-9; skupek: jama J-309.
11. Frag. ustja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: razčlenjeno ustje; inv. št. 2694-2; skupek: jama J-309.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: plitev vrez pred žganjem; inv. št. 2607-19; skupek: jama J-309.
13. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2692-4; skupek: jama J-309.

TABLA 20

1. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-24; skupek: jama J-309.
2. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-16; skupek: jama J-309.
3. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2696-1; skupek: jama J-309.
4. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-9; skupek: jama J-309.
5. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-8; skupek: jama J-309.
6. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-3; skupek: jama J-309.
7. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2608-42; skupek: jama J-309.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-28; skupek: jama J-309.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-20; skupek: jama J-309.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-11; skupek: jama J-309.
11. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608-7; skupek: jama J-309.
12. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2698; skupek: jama J-309.

13. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2608; skupek: jama J-309.
14. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2703; skupek: jama J-309.

TABLA 21

1. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2609-7; skupek: jama J-309.
2. Ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2609-9; skupek: jama J-309.
3. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2609-24; skupek: jama J-309.
4. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2609-3; skupek: jama J-309.
5. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2609-19; skupek: jama J-309.
6. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2617-4; skupek: jama J-309.
7. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2609-106; skupek: jama J-309.
8. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2609-48; skupek: jama J-309.
9. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2609-65; skupek: jama J-309.
10. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2609-47; skupek: jama J-309.
11. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2609-34; skupek: jama J-309.
12. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2609-30; skupek: jama J-309.
13. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2609-26; skupek: jama J-309.
14. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2609-11; skupek: jama J-309.
15. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zu-

naj siva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena razčlenjena rebra; inv. št. 2609-27; skupek: jama J-309.

16. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2609-49; skupek: jama J-309.

TABLA 22

1. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2609-6; skupek: jama J-309.
2. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2609-14; skupek: jama J-309.
3. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2609-8; skupek: jama J-309.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2609-4; skupek: jama J-309.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2609-5; skupek: jama J-309.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2609-22; skupek: jama J-309.
7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2607-73; skupek: jama J-309.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2609-136; skupek: jama J-309.
9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljena bradavica s kaneluro; inv. št. 2710-9; skupek: jama J-309.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena bradavica s kaneluro; inv. št. 2710-1; skupek: jama J-309.
11. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2609-2; skupek: jama J-309.
12. Ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2704; skupek: jama J-309.
13. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2702; skupek: jama J-309.
14. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva;

površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2701; skupek: jama J-309.

15. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2705; skupek: jama J-309.
16. Frag. utež; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2699; skupek: jama J-309.

TABLA 23

1. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2252; skupek: jama J-308.
2. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2269; skupek: jama J-308.
3. Lonec z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; brez inv. št.; skupek: jama J-96.
4. Frag. ustja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3806-3; skupek: jama J-96.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečerumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3807-10; skupek: jama J-96.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez pred žganjem in nalepljeno rebro; inv. št. 3806-2; skupek: jama J-96.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: razčlenjeno ustje; inv. št. 3806-8; skupek: jama J-96.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3808-11; skupek: jama J-96.
9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 3808-9; skupek: jama J-96.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3806-11; skupek: jama J-96.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3806-1; skupek: jama J-96.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 3808-7; skupek: jama J-96.
13. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3807-3; skupek: jama J-96.
14. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3807-6; skupek: jama J-96.
15. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3809; skupek: jama J-96.

16. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3711-2; skupek: jarek.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3779-2; skupek: jarek.
18. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: žigosanje; inv. št. 3639; skupek: jarek.
19. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3711-1; skupek: jarek.
20. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3643-1; skupek: jarek.

TABLA 24

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2266-11; skupek: peč P-308.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2266-6; skupek: peč P-308.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2266-2; skupek: peč P-308.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2266-8; skupek: peč P-308.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2266-5; skupek: peč P-308.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2266-15; skupek: peč P-308.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2266-16; skupek: peč P-308.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2266-17; skupek: peč P-308.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2266-3; skupek: peč P-308.
10. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2267-4; skupek: peč P-308.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rdeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2265-10; skupek: peč P-308.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2265-13; skupek: peč P-308.
13. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2263; skupek: peč P-308.
14. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2262; skupek: peč P-308.

TABLA 25

1. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2266-1; skupek: peč P-308.
2. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2266-4; skupek: peč P-308.
3. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2261; skupek: peč P-308.
4. Frag. ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj rjavočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2265-4 in 2265 - 5; skupek: peč P-308.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2265-8; skupek: peč P-308.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2265-12; skupek: peč P-308.
7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj črna; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2265-1; skupek: peč P-308.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rdeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2267-2; skupek: peč P-308.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2267-3; skupek: peč P-308.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2268-32; skupek: peč P-308.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2267-1; skupek: peč P-308.

TABLA 26

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2945-32; skupek: peč P-307.
2. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2947-3; skupek: peč P-307.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-7; skupek: peč P-307.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-35; skupek: peč P-307.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumeno-

rjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-16; skupek: peč P-307.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-8; skupek: peč P-307.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2945-33; skupek: peč P-307.
8. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2947-10; skupek: peč P-307.
9. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2947-2; skupek: peč P-307.
10. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2947-8; skupek: peč P-307.
11. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2947-6; skupek: peč P-307.

TABLA 27

1. Lonec z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2953; skupek: peč P-307.
2. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2945-20; skupek: peč P-307.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2945-34; skupek: peč P-307.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-3; skupek: peč P-307.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rumenordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-38; skupek: peč P-307.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-2; skupek: peč P-307.
7. Bronasta igla; inv. št. 2950; skupek: peč P-307.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2945-37; skupek: peč P-307.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2945-1; skupek: peč P-307.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: izvlečena bradavica; inv. št. 2947-17; skupek: peč P-307.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. 2945-9; skupek: peč P-307.

12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavorumena, znotraj rjavorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2945-29; skupek: peč P-307.
13. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2946-14; skupek: peč P-307.
14. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2946-11; skupek: peč P-307.
15. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2946-17; skupek: peč P-307.

TABLA 28

1. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2946-19; skupek: peč P-307.
2. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2946-15; skupek: peč P-307.
3. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2946-4; skupek: peč P-307.
4. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2946-12; skupek: peč P-307.
5. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-14; skupek: peč P-307.
6. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-10; skupek: peč P-307.
7. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-12; skupek: peč P-307.
8. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-11; skupek: peč P-307.
9. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-13; skupek: peč P-307.
10. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-8; skupek: peč P-307.

TABLA 29

1. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-6; skupek: peč P-307.
2. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-7; skupek: peč P-307.
3. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2949-2; skupek: peč P-307.
4. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-3; skupek: peč P-307.

5. Frag. utež; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-1; skupek: peč P-307.
6. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-9; skupek: peč P-307.
7. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-4; skupek: peč P-307.
8. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2948-5; skupek: peč P-307.

TABLA 30

1. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3638-2; kv.: 95; mkv.: 24; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 3624; kv.: 95; mkv.: 10; reženj: 1.
3. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3642-1; kv.: 95; mkv.: 48; reženj: 2.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. 3671-1; kv.: 95; mkv.: 34; reženj: 2.
5. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3634; kv.: 95; mkv.: 7; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: fasetiranje na notranji strani; inv. št. 3686; kv.: 95; mkv.: 29; reženj: 3.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3644; kv.: 95; mkv.: 55; reženj: 2.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3677; kv.: 95; mkv.: 56; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3640-5; kv.: 95; mkv.: 34; reženj: 2.

TABLA 31

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3753-2; kv.: 96; mkv.: 30; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3739-1; kv.: 96; mkv.: 73; reženj: 1.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3794; kv.: 96; mkv.: 9; reženj: 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3751; kv.: 96; mkv.: 24; reženj: 2.
5. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3797; kv.: 96; mkv.: 46; reženj: 3.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3753-1; kv.: 96; mkv.: 30; reženj: 2.
7. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3773; kv.: 96; mkv.: 86; reženj: 2.
8. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3766; kv.: 96; mkv.: 29; reženj: 2.
9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 3781-1; kv.: 96; mkv.: 20; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3829-3; kv.: 97; mkv.: 25; reženj: 2.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3825-1; kv.: 97; mkv.: 18; reženj: 2.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3829-1; kv.: 97; mkv.: 25; reženj: 2.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3852-1; kv.: 97; mkv.: 71; reženj: 2.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3845-2; kv.: 97; mkv.: 18; reženj: 2.
15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 3829-2; kv.: 97; mkv.: 25; reženj: 2.
16. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjavordeča; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3832-2; kv.: 97; mkv.: 40; reženj: 2.
17. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3845-8; kv.: 97; mkv.: 18; reženj: 2.
18. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3845-7; kv.: 97; mkv.: 18; reženj: 2.
19. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3837; kv.: 97; mkv.: 18; reženj: 2.

TABLA 32

1. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3844-2; kv.: 97; mkv.: 3; reženj: 2.
2. Lonec s štirimi ročaji; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena razčlenjena rebra; inv. št. 3863; kv.: 97; mkv.: 49; reženj: 2.

3. Frag. kamnit tolkač; inv. št. 3856; kv.: 97; mkv.: 18; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj rjavočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 3828; kv.: 97; mkv.: 23; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena narezana rebra; inv. št. 3834; kv.: 97; mkv.: 81; reženj: 2.

TABLA 33

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 3888; kv.: 98; mkv.: 90; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: izvlečeno rebro; inv. št. 3880-2; kv.: 98; mkv.: 21; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3938; kv.: 98; mkv.: 55; reženj: 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3890; kv.: 98; mkv.: 92; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3887; kv.: 98; mkv.: 86; reženj: 2.
6. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3892; kv.: 98; mkv.: 99; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3937; kv.: 98; mkv.: 23; reženj: 3.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3907-1; kv.: 98; mkv.: 91; reženj: 2.
9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3907-3; kv.: 98; mkv.: 91; reženj: 2.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 3907-2; kv.: 98; mkv.: 91; reženj: 2.
11. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3933; kv.: 98; mkv.: 25; reženj: 2.
12. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 1164; kv.: 192; mkv.: 13.

TABLA 34

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1887-6; kv.: 217; mkv.: 13; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1897; kv.: 217; mkv.: 81; reženj: 2.

3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1877-1; kv.: 217; reženj: 1.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1918; kv.: 217; mkv.: 71; reženj: 3.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1898-1; kv.: 217; mkv.: 60; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1903-1; kv.: 217; mkv.: 45; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1877-10; kv.: 217; reženj: 1.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1889; kv.: 217; mkv.: 9; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1898-2; kv.: 217; mkv.: 60; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1921; kv.: 217; mkv.: 60; reženj: 3.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1908-2; kv.: 217; mkv.: 68; reženj: 2.
12. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 1892-1; kv.: 217; mkv.: 39; reženj: 2.
13. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1903-2; kv.: 217; mkv.: 45; reženj: 2.

TABLA 35

1. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 1919-1; kv.: 217; mkv.: 42; reženj: 3.
2. Frag. držaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1876-10; kv.: 217; reženj: 1.
3. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1909-1; kv.: 217; mkv.: 73; reženj: 2.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1876-5; kv.: 217; reženj: 1.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; brez inv. št.; kv.: 217; mkv.: 56; reženj: 3.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeni rebri; inv. št. 1876-8; kv.: 217; reženj: 1.

7. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1881; kv.: 217; mkv.: 8; reženj: 2.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 1902-1; kv.: 217; mkv.: 68; reženj: 2.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1895; kv.: 217; mkv.: 87; reženj: 2.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1907-1; kv.: 217; mkv.: 62; reženj: 2.
11. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1879-2; kv.: 217; mkv.: 91; reženj: 2.
12. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1879-1; kv.: 217; mkv.: 91; reženj: 2.
13. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1849-1; kv.: 244; mkv.: 93; reženj: 2.
14. Frag. ročaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1862; kv.: 244; mkv.: 88; reženj: 3.
15. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1836-2; kv.: 244; reženj: 1.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj svetlosiva, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; brez inv. št.; kv.: 244; mkv.: 89; reženj: 2.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjavordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1856; kv.: 244; mkv.: 6; reženj: 3.
18. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rdeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1842-1; kv.: 244; mkv.: 18; reženj: 2.
19. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1836-9; kv.: 244; reženj: 1.
20. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1859; kv.: 244; mkv.: 39; reženj: 2.

TABLA 36

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 1852-4; kv.: 244; mkv.: 8; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1866-3; kv.: 244; mkv.: 78; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: fasetiranje; inv. št. 1861; kv.: 244; mkv.: 78; reženj: 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1852-1; kv.: 244; mkv.: 8; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1866-4; kv.: 244; mkv.: 78; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1866-5; kv.: 244; mkv.: 78; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1866-6; kv.: 244; mkv.: 78; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1852-2; kv.: 244; mkv.: 8; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1836-1; kv.: 244; reženj: 1.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1851-1; kv.: 244; mkv.: 79; reženj: 2.

TABLA 37

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1817; kv.: 271; mkv.: 84; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1801-2; kv.: 271; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; opomba: v ognju; inv. št. 1794-1; kv.: 271; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1807; kv.: 271; mkv.: 73; reženj: 1.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; opomba: v ognju; inv. št. 1818-2; kv.: 271; mkv.: 57; reženj: 2.
6. Frag. ustja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1814; kv.: 271; mkv.: 74; reženj: 1.
7. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1819; kv.: 271; mkv.: 80; reženj: 2.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1820; kv.: 271; mkv.: 65; reženj: 2.
9. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1812; kv.: 271; mkv.: 40; reženj: 1.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepka; inv. št. 1823; kv.: 271; mkv.: 28; reženj: 2.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1827-3; kv.: 271; mkv.: 34; reženj: 2.

12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1827-2; kv.: 271; mkv.: 34; reženj: 2.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: plitev vrez pred žganjem; inv. št. 1809-1; kv.: 271; mkv.: 60; reženj: 1.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrezi pred žganjem; inv. št. 1810-2; kv.: 271; mkv.: 7; reženj: 1.

TABLA 38

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2731; kv.: 289; mkv.: 97; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2729-1; kv.: 289; mkv.: 77; reženj: 2.
3. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2735; kv.: 289; mkv.: 71; reženj: 2.
4. Frag. ročaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2736; kv.: 289; mkv.: 79; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1991-2; kv.: 290; mkv.: 30; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1984-7; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1997-2; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1984-1; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1997-1; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.

TABLA 39

1. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rjavorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2077; kv.: 290; mkv.: 95; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1953-1; kv.: 290; mkv.: 71; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1927-3; kv.: 290; reženj: 1.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1954-1; kv.: 290; mkv.: 84; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1997-6; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1984-2; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: razčlenjeno ustje; inv. št. 1927-1; kv.: 290; reženj: 1.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1984-3; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1960-5; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.

TABLA 40

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1954-2; kv.: 290; mkv.: 84; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1955-3; kv.: 290; mkv.: 81; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 1942-1; kv.: 290; mkv.: 65; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2003-3; kv.: 290; mkv.: 17; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2012-1; kv.: 290; mkv.: 25; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1952-1; kv.: 290; mkv.: 97; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1959-2; kv.: 290; mkv.: 73; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2003-5; kv.: 290; mkv.: 17; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1953-2; kv.: 290; mkv.: 71; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2005; kv.: 290; mkv.: 76; reženj: 2.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2070-3; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 4.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1971-2; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 2.
13. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjavorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1958-3; kv.: 290; mkv.: 96; reženj: 2.

Tabla 41

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 1952-2; kv.: 290; mkv.: 97; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1997-3; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1958-4; kv.: 290; mkv.: 96; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1984-5; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2070-2; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 4.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1997-5; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1984-12; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2063; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 4.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1991-1; kv.: 290; mkv.: 30; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2056; kv.: 290; mkv.: 73; reženj: 3.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2070-4; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 4.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1970-1; kv.: 290; mkv.: 83; reženj: 2.
13. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2068; kv.: 290; mkv.: 6; reženj: 4.
14. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1951; kv.: 290; mkv.: 63; reženj: 2.

TABLA 42

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2070-1; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 4.
2. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rumenordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepka; inv. št. 1996-1; kv.: 290; mkv.: 81; reženj: 2.
3. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1944; kv.: 290; mkv.: 56; reženj: 2.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2058; kv.: 290; mkv.: 63; reženj: 3.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1933; kv.: 290; mkv.: 23; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2003-4; kv.: 290; mkv.: 17; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2070-5; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 4.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1927-6; kv.: 290; reženj: 1.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1957; kv.: 290; mkv.: 56; reženj: 2.
10. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1931-1; kv.: 290; mkv.: 17; reženj: 2.
11. Frag. ustja in ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavorumena, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2000-1; kv.: 290; mkv.: 84; reženj: 2.
12. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj svetlorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2078; kv.: 290; mkv.: 95; reženj: 2.
13. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1971-1; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 2.

TABLA 43

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1959-3; kv.: 290; mkv.: 73; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2096-2; kv.: 290; mkv.: 12; reženj: 4.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1959-1; kv.: 290; mkv.: 73; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2014; kv.: 290; mkv.: 54; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj rjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1942-2; kv.: 290; mkv.: 65; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1990-1; kv.: 290; mkv.: 36; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1960-1; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1939-1; kv.: 290; mkv.: 74; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2069-1; kv.: 290; mkv.: 12; reženj: 4.

TABLA 44

1. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1983-1; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
2. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1983-2; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
3. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1929-8; kv.: 290; reženj: 1.
4. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1985; kv.: 290; mkv.: 15; reženj: 2.
5. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1929-4; kv.: 290; reženj: 1.
6. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1980; kv.: 290; mkv.: 82; reženj: 2.
7. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1974-2; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1965-2; kv.: 290; mkv.: 74; reženj: 2.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1974-1; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1994; kv.: 290; mkv.: 54; reženj: 2.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2015; kv.: 290; mkv.: 63; reženj: 2.
12. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1929-5; kv.: 290; reženj: 1.
13. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1978; kv.: 290; mkv.: 75; reženj: 2.
14. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1987; kv.: 290; mkv.: 17; reženj: 2.
15. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1993; kv.: 290; mkv.: 25; reženj: 2.
16. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rdeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1968; kv.: 290; mkv.: 32; reženj: 2.
17. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečečrna, znotraj rjavočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 1974-4; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.
18. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1981; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
19. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1975; kv.: 290; mkv.: 87; reženj: 2.
20. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1976; kv.: 290; mkv.: 85; reženj: 2.

TABLA 45

1. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1999-1; kv.: 290; mkv.: 74; reženj: 2.
2. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1999-3; kv.: 290; mkv.: 74; reženj: 2.
3. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj svetlorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 1945-1; kv.: 290; mkv.: 7; reženj: 2.
4. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1934-1; kv.: 290; mkv.: 27; reženj: 2.
5. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2013-1; kv.: 290; mkv.: 85; reženj: 2.
6. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1932-3; kv.: 290; mkv.: 25; reženj: 2.
7. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 2012-5; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
8. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2013-2; kv.: 290; mkv.: 85; reženj: 2.
9. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 1999-4; kv.: 290; mkv.: 74; reženj: 2.
10. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2012-9; kv.: 290; reženj: 1.
11. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2012-2; kv.: 290; reženj: 1.
12. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2012-14; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
13. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2012-4; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepka; inv. št. 1935-1; kv.: 290; mkv.: 54; reženj: 2.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepka; inv. št. 1928-6; kv.: 290; reženj: 1.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 2000-2; kv.: 290; mkv.: 84; reženj: 2.

17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1936-2; kv.: 290; mkv.: 63; reženj: 2.
18. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1934-2; kv.: 290; mkv.: 27; reženj: 2.
19. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 1932-4; kv.: 290; mkv.: 25; reženj: 2.

TABLA 46

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 1928; kv.: 290; reženj: 1.
2. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 2012-12; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
3. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 2012-6; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 2012-8; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 1949-9; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 2012-15; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 1931-2; kv.: 290; mkv.: 17; reženj: 2.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečečrna, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1998-2; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.
9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1998-3; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1998-1; kv.: 290; mkv.: 94; reženj: 2.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2012-3; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1949-1; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2012-13; kv.: 290; mkv.: 26; reženj: 2.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1949-5; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2075-2; kv.: 290; mkv.: 95; reženj: 2.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1948-4; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 1999-5; kv.: 290; mkv.: 74; reženj: 2.
18. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rahlo razčlenjeno rebro; inv. št. 2013-3; kv.: 290; mkv.: 85; reženj: 2.
19. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1949-11; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
20. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1949-6; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.
21. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 1999-2; kv.: 290; mkv.: 74; reženj: 2.
22. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 1949-8; kv.: 290; mkv.: 16; reženj: 2.

TABLA 47

1. Bronasta igla; okras: vrezi; brez inv. št.; kv.: 291; mkv.: 34.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2761-2; kv.: 291; mkv.: 16; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2769-1; kv.: 291; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2758; kv.: 291; mkv.: 5; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2764-1; kv.: 291; mkv.: 25; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata;

okras: nalepljena rebra; inv. št. 2761-1; kv.: 291; mkv.: 16; reženj: 2.

7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2768-1; kv.: 291; mkv.: 34; reženj: 2.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2785; kv.: 291; mkv.: 28; reženj: 2.
9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2786-1; kv.: 291; mkv.: 29; reženj: 2.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 2781-2; kv.: 291; mkv.: 16; reženj: 2.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 2781-3; kv.: 291; mkv.: 16; reženj: 2.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2778; kv.: 291; mkv.: 10; reženj: 2.
13. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2783-2; kv.: 291; mkv.: 25; reženj: 2.
14. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2786-2; kv.: 291; mkv.: 29; reženj: 2.

TABLA 48

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2916; kv.: 307; mkv.: 39; reženj: 3.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2840-1; kv.: 307; mkv.: 59; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2912-1; kv.: 307; mkv.: 10; reženj: 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2838-1; kv.: 307; mkv.: 57; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2918; kv.: 307; mkv.: 43; reženj: 3.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2832; kv.: 307; mkv.: 28; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2831-2; kv.: 307; mkv.: 21; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2919-1; kv.: 307; mkv.: 45; reženj: 3.

9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2819-1; kv.: 307; mkv.: 10; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2818-1; kv.: 307; mkv.: 7; reženj: 2.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro in kanelure; inv. št. 2831-1; kv.: 307; mkv.: 21; reženj: 2.

TABLA 49

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2933-1; kv.: 307; mkv.: 34; reženj: 3.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2821; kv.: 307; mkv.: 16; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2835; kv.: 307; mkv.: 54; reženj: 2.
4. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2840-2; kv.: 307; mkv.: 59; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2839-2; kv.: 307; mkv.: 58; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2830; kv.: 307; mkv.: 47; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2841; kv.: 307; mkv.: 60; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2845; kv.: 307; mkv.: 89; reženj: 2.
9. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: razčlenjena nalepka; inv. št. 2895; kv.: 307; mkv.: 69; reženj: 2.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2872-1; kv.: 307; mkv.: 25; reženj: 2.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2901-2; kv.: 307; mkv.: 90; reženj: 2.
12. Glinast predmet; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2904; kv.: 307; mkv.: 21; reženj: 2.
13. Frag. brusa; inv. št. 2906; kv.: 307; mkv.: 22; reženj: 2.
14. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2934-3; kv.: 307; mkv.: 34; reženj: 3.
15. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2862-2; kv.: 307; mkv.: 68; reženj: 2.

16. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj siva; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2934-1; kv.: 307; mkv.: 34; reženj: 3.
17. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2858; kv.: 307; mkv.: 66; reženj: 2.

TABLA 50

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2085-4; kv.: 308; reženj: 1.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2085-36; kv.: 308; mkv.: 3; reženj: 1.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2085-14; kv.: 308; reženj: 1.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-1; kv.: 308; mkv.: 4; reženj: 1.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-28; kv.: 308; reženj: 1.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2160-5; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2181; kv.: 308; mkv.: 23; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-2; kv.: 308; reženj: 1.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2188-1; kv.: 308; mkv.: 11; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: razčlenjeno ustje; inv. št. 2169-1; kv.: 308; mkv.: 100; reženj: 2.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2173-5; kv.: 308; mkv.: 44; reženj: 2.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-15; kv.: 308; reženj: 1.
13. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: izvlečeno rebro; inv. št. 2160-1; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
14. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2258-1; kv.: 308; mkv.: 98; reženj: 3.

TABLA 51

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-35; kv.: 308; reženj: 1.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2163-1; kv.: 308; mkv.: 60; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2246; kv.: 308; mkv.: 59; reženj: 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2162; kv.: 308; mkv.: 63; reženj: 2.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj svetlorjava, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2163-3; kv.: 308; mkv.: 60; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2168; kv.: 308; mkv.: 95; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2157-2; kv.: 308; mkv.: 97; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj črna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2085-12; kv.: 308; mkv.: 2; reženj: 1.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2159-1; kv.: 308; mkv.: 81; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2330; kv.: 308; mkv.: 53; reženj: 2.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2174-2; kv.: 308; mkv.: 54; reženj: 2.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2086-6; kv.: 308; reženj: 1.
13. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2163-6; kv.: 308; mkv.: 60; reženj: 2.
14. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2189; kv.: 308; mkv.: 57; reženj: 2.
15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2085-9; kv.: 308; reženj: 1.

TABLA 52

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: razčlenjeno ustje; inv. št. 2277; kv.: 308; mkv.: 95; reženj: 3.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; opomba: v ognju; inv. št. 2085-22; kv.: 308; mkv.: 6; reženj: 1.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-23; kv.: 308; reženj: 1.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna,

znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2185; kv.: 308; mkv.: 33; reženj: 2.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2172; kv.: 308; mkv.: 42; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2173-3; kv.: 308; mkv.: 44; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2160-3; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2173-1; kv.: 308; mkv.: 44; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeni rebri; inv. št. 2171-1; kv.: 308; mkv.: 2; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: izvlečeno rebro; inv. št. 2160-4; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2174-1; kv.: 308; mkv.: 54; reženj: 2.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2175-2; kv.: 308; mkv.: 49; reženj: 2.
13. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-25; kv.: 308; reženj: 1.
14. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2085-13; kv.: 308; reženj: 1.

TABLA 53

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2258-2; kv.: 308; mkv.: 98; reženj: 3.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2167; kv.: 308; mkv.: 76; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2164; kv.: 308; mkv.: 71; reženj: 2.
4. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2243; kv.: 308; mkv.: 57; reženj: 3.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-30; kv.: 308; reženj: 1.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj rumenorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-34; kv.: 308; mkv.: 5; reženj: 1.
7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 2144-2; kv.: 308; mkv.: 85; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2085-11; kv.: 308; reženj: 1.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2163-2; kv.: 308; mkv.: 60; reženj: 2.
10. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2116-1; kv.: 308; mkv.: 43; reženj: 2.
11. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rdečesiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2187-2; kv.: 308; mkv.: 30; reženj: 2.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2153-1; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
13. Frag. ustja, ostenja in dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavočrna, znotraj rjavočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2088; kv.: 308; mkv.: 84; reženj: 2.
14. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2147-1; kv.: 308; mkv.: 100; reženj: 2.

TABLA 54

1. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2086-1; kv.: 308; reženj: 1.
2. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2101-1; kv.: 308; mkv.: 81; reženj: 2.
3. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2098-1; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
4. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2086-13; kv.: 308; mkv.: 15; reženj: 1.
5. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2086-4; kv.: 308; reženj: 1.
6. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2098-2; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
7. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2086-16; kv.: 308; reženj: 1.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2098-4; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2114; kv.: 308; mkv.: 60; reženj: 2.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2097-1; kv.: 308; mkv.: 43; reženj: 2.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2115-2; kv.: 308; mkv.: 69; reženj: 2.

12. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2103; kv.: 308; mkv.: 49; reženj: 2.
13. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2108; kv.: 308; mkv.: 44; reženj: 2.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno narezano rebro; inv. št. 2130; kv.: 308; mkv.: 12; reženj: 2.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2122; kv.: 308; mkv.: 39; reženj: 2.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: naljepljeno narezano rebro; inv. št. 2149; kv.: 308; mkv.: 63; reženj: 2.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2129-1; kv.: 308; mkv.: 11; reženj: 2.
18. Frag. kozice; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2089; kv.: 308; mkv.: 60; reženj: 2.
19. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2090; kv.: 308; mkv.: 81; reženj: 2.
20. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2092; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
21. Frag. brus iz peščenca; inv. št. 2093; kv.: 308; mkv.: 27; reženj: 2.

TABLA 55

1. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2160-6; kv.: 308; mkv.: 70; reženj: 2.
2. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2137; kv.: 308; mkv.: 27; reženj: 2.
3. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2145-1; kv.: 308; mkv.: 86; reženj: 2.
4. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2257-1; kv.: 308; mkv.: 40; reženj: 3.
5. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2147-2; kv.: 308; mkv.: 100; reženj: 2.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2118; kv.: 308; mkv.: 34; reženj: 2.
7. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2156-3; kv.: 308; mkv.: 54; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: razčlenjeno ustje; inv. št. 2253; kv.: 308; mkv.: 100; reženj: 3.
9. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2155-3; kv.: 308; mkv.: 69; reženj: 2.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. 2155-4; kv.: 308; mkv.: 69; reženj: 2.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljena bradavica; inv. št. 2129-2; kv.: 308; mkv.: 11; reženj: 2.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepka; inv. št. 2086-10; kv.: 308; reženj: 1.
13. Frag. držaja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2128-1; kv.: 308; mkv.: 7; reženj: 2.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2256-3; kv.: 308; mkv.: 86; reženj: 3.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2123; kv.: 308; mkv.: 57; reženj: 2.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2133; kv.: 308; mkv.: 23; reženj: 2.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2128-2; kv.: 308; mkv.: 7; reženj: 2.
18. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2265-18; kv.: 308; mkv.: 72; reženj: 2.
19. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. ; kv.: 308; mkv.: 85; reženj: 2.
20. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj svetlosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: vrez pred žganjem; inv. št. 2120-2; kv.: 308; mkv.: 49; reženj: 2.
21. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2139; kv.: 308; mkv.: 41; reženj: 2.
22. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2126; kv.: 308; mkv.: 19; reženj: 2.
23. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava gro-

bozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2254-1; kv.: 308; mkv.: 98; reženj: 3.

24. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2086-11; kv.: 308; mkv.: 16; reženj: 1.
25. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2144-1; kv.: 308; mkv.: 85; reženj: 2.
26. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2156-1; kv.: 308; mkv.: 54; reženj: 2.
27. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2156-5; kv.: 308; mkv.: 1; reženj: 2.

TABLA 56

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj svetlosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2603-2; kv.: 309; mkv.: 57; reženj: 3.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2557; kv.: 309; mkv.: 58; reženj: 3.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2603-6; kv.: 309; mkv.: 57; reženj: 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2461; kv.: 309; mkv.: 24; reženj: 3.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2477; kv.: 309; mkv.: 54; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 2438; kv.: 309; mkv.: 77; reženj: 1.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2603-3; kv.: 309; mkv.: 57; reženj: 3.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj rjavočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2470-3; kv.: 309; mkv.: 44; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2468-1; kv.: 309; mkv.: 41; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj sivordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2550-6; kv.: 309; mkv.: 45; reženj: 3.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2555-1; kv.: 309; mkv.: 51; reženj: 3.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-39; kv.: 309; mkv.: 52; reženj: 3.
13. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2599-4; kv.: 309; mkv.: 41; reženj: 3.
14. Frag. ustja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 2556; kv.: 309; mkv.: 52; reženj: 3.
15. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2554-2; kv.: 309; mkv.: 49; reženj: 3.

TABLA 57

1. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2603-1; kv.: 309; mkv.: 57; reženj: 3.
2. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2434-1; kv.: 309; mkv.: 26; reženj: 1.
3. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2584-1; kv.: 309; mkv.: 67; reženj: 3.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2471; kv.: 309; mkv.: 45; reženj: 2.
5. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2599-1; kv.: 309; mkv.: 41; reženj: 3.
6. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2432; kv.: 309; mkv.: 10; reženj: 1.
7. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2531-2; kv.: 309; mkv.: 53; reženj: 2.
8. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2462-1; kv.: 309; mkv.: 25; reženj: 2.
9. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2472-2; kv.: 309; mkv.: 49; reženj: 2.
10. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečerumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2482-1; kv.: 309; mkv.: 73; reženj: 2.

TABLA 58

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2599-2; kv.: 309; mkv.: 41; reženj: 3.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2484-1; kv.: 309; mkv.: 82; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2562; kv.: 309; mkv.: 85; reženj: 3.

4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2434-2; kv.: 309; mkv.: 32; reženj: 1.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj črnorumena; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2607-25; kv.: 309; mkv.: 72.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2482-3; kv.: 309; mkv.: 73; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; opomba: v ognju; inv. št. 2603-5; kv.: 309; mkv.: 57; reženj: 3.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2472-1; kv.: 309; mkv.: 49; reženj: 2.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2935; kv.: 309; mkv.: 40; reženj: 3.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2497; kv.: 309; mkv.: 52; reženj: 2.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2571; kv.: 309; mkv.: 78; reženj: 3.
12. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2503; kv.: 309; mkv.: 84; reženj: 2.
13. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2492-1; kv.: 309; mkv.: 45; reženj: 2.
14. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2441; kv.: 309; mkv.: 32; reženj: 1.
15. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2491-1; kv.: 309; mkv.: 44; reženj: 2.
16. Frag. ustja in ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rjavorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vtisi; inv. št. 2470-1; kv.: 309; mkv.: 44; reženj: 2.
17. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2582-3; kv.: 309; mkv.: 51; reženj: 3.
18. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2605-1; kv.: 309; mkv.: 57; reženj: 3.
19. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 2576; kv.: 309; mkv.: 43; reženj: 3.
20. Frag. rešetke?; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2521-2; kv.: 309; mkv.: 41; reženj: 2.
21. Frag. glinast predmet; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2555-7; kv.: 309; mkv.: 51; reženj: 3.

TABLA 59

1. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj rjavordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2523-1; kv.: 309; mkv.: 44; reženj: 2.
2. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno in rahlo izvlečeno rebro; inv. št. 2582-2; kv.: 309; mkv.: 51; reženj: 3.
3. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rjavorumena; površina gladka; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 2577-3; kv.: 309; mkv.: 45; reženj: 3.
4. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2522-1; kv.: 309; mkv.: 42; reženj: 2.
5. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj svetlosiva, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 2691-5; kv.: 309; mkv.: 55; reženj: 2.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 2582-7; kv.: 309; mkv.: 51; reženj: 3.
7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 2510; kv.: 309; reženj: 2.
8. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2594; kv.: 309; mkv.: 52; reženj: 3.
9. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2595; kv.: 309; mkv.: 62; reženj: 3.
10. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2544; kv.: 309; mkv.: 65; reženj: 2.
11. Vijček; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 2545; kv.: 309; mkv.: 93; reženj: 2.
12. Glinasta krogla; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 2591; kv.: 309; mkv.: 45; reženj: 3.
13. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 2455; kv.: 309; mkv.: 42; reženj: 1.
14. Skleda z ročajema; izdelana prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3520; kv.: 325; mkv.: 77; reženj: 3.

TABLA 60

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra in kanelura na ustju; inv. št. 3352; kv.: 325; mkv.: 86; reženj: 1.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3446; kv.: 325; mkv.: 64; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva,

znotraj rdeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3401-1; kv.: 325; mkv.: 36; reženj: 2.

4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3350; kv.: 325; mkv.: 83; reženj: 1.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3397-1; kv.: 325; mkv.: 25; reženj: 2.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3403; kv.: 325; mkv.: 38; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3413; kv.: 325; mkv.: 57; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3397-2; kv.: 325; mkv.: 25; reženj: 2.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3409-1; kv.: 325; mkv.: 46; reženj: 2.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3348; kv.: 325; mkv.: 76; reženj: 1.
11. Frag. ostenja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3524-1; kv.: 325; mkv.: 59; reženj: 3.
12. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3459-1; kv.: 325; mkv.: 14; reženj: 2.
13. Frag. ostenja z nastavkom za ročaj; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3477-1; kv.: 325; mkv.: 49; reženj: 2.
14. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3473-1; kv.: 325; mkv.: 45; reženj: 2.

TABLA 61

1. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3366; kv.: 325; mkv.: 93; reženj: 1.
2. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3435-2; kv.: 325; mkv.: 34; reženj: 2.
3. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3365; kv.: 325; mkv.: 91; reženj: 1.
4. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3426-1; kv.: 325; mkv.: 15; reženj: 2.
5. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3425; kv.: 325; mkv.: 8; reženj: 2.
6. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3511; kv.: 325; mkv.: 79; reženj: 3.

7. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3443-1; kv.: 325; mkv.: 54; reženj: 2.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3368-1; kv.: 325; mkv.: 96; reženj: 1.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3428-1; kv.: 325; mkv.: 18; reženj: 2.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: okrogla nalepka; inv. št. 3524-5; kv.: 325; mkv.: 59; reženj: 3.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena narezana rebra; inv. št. 3489-1; kv.: 325; mkv.: 78; reženj: 2.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena razčlenjena rebra; inv. št. 3468-4; kv.: 325; mkv.: 36; reženj: 2.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3465; kv.: 325; mkv.: 29; reženj: 2.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3463-1; kv.: 325; mkv.: 26; reženj: 2.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3457; kv.: 325; mkv.: 9; reženj: 2.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj sivordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3482-1; kv.: 325; mkv.: 64; reženj: 2.
17. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3445-1; kv.: 325; mkv.: 63; reženj: 2.
18. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3452-1; kv.: 325; mkv.: 76; reženj: 2.
19. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3426-4; kv.: 325; mkv.: 15; reženj: 2.
20. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3455-1; kv.: 325; mkv.: 97; reženj: 2.
21. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3426-3; kv.: 325; mkv.: 15; reženj: 2.
22. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rjavorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3436-3; kv.: 325; mkv.: 35; reženj: 2.
23. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3437-2; kv.: 325; mkv.: 36; reženj: 2.
24. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerumena, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3426-5; kv.: 325; mkv.: 15; reženj: 2.

25. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3437-1; kv.: 325; mkv.: 36; reženj: 2.

TABLA 62

1. Bronasta igla; inv. št. 3107; kv.: 326; mkv.: 6; reženj: 2.
2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnosiva, znotraj svetlosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3140-1; kv.: 326; mkv.: 65; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rumenočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3123; kv.: 326; mkv.: 35; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rumenordeča; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3099; kv.: 326; mkv.: 49; reženj: 1.
5. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3093; kv.: 326; mkv.: 64; reženj: 1.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3125; kv.: 326; mkv.: 39; reženj: 2.
7. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3131-1; kv.: 326; mkv.: 47; reženj: 2.
8. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3302; kv.: 326; mkv.: 12; reženj: 3.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3121; kv.: 326; mkv.: 31; reženj: 3.
10. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 3129-1; kv.: 326; mkv.: 45; reženj: 2.
11. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdeča, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3094; kv.: 326; mkv.: 70; reženj: 1.
12. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rdeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; opomba: v ognju; inv. št. 3135; kv.: 326; mkv.: 52; reženj: 2.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljena razčlenjena bradavica; inv. št. 3183-1; kv.: 326; mkv.: 5; reženj: 2.
14. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj temnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3187-3; kv.: 326; mkv.: 13; reženj: 2.
15. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3195-1; kv.: 326; mkv.: 31; reženj: 2.

TABLA 63

1. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3128-3; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.

2. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3128-4; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
3. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: fasetiranje na notranji strani; inv. št. 3128-11; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
4. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj rjavosiva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3128-1; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
5. Frag. ustja in ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivočrna, znotraj sivočrna; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: vrez po žganju; inv. št. 3253-1; kv.: 326; mkv.: 68; reženj: 3.
6. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3133-1; kv.: 326; mkv.: 49; reženj: 2.
7. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3165-1; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
8. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj sivočrna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3095; kv.: 326; mkv.: 55; reženj: 1.
9. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj črnorjava, znotraj črna; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3267; kv.: 326; mkv.: 61; reženj: 3.
10. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rjavordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3165-6; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
11. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3165-2; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
12. Frag. dna; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3313; kv.: 326; mkv.: 35; reženj: 3.

TABLA 64

1. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3301; kv.: 326; mkv.: 9; reženj: 3.
2. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj črna, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3117-1; kv.: 326; mkv.: 24; reženj: 2.
3. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3190-1; kv.: 326; mkv.: 18; reženj: 2.
4. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva, znotraj siva; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3205-1; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
5. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3200-8; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
6. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: vtisi; inv. št. 3188-2; kv.: 326; mkv.: 16; reženj: 2.

7. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj sivorjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: poševne kanelure; inv. št. 3192-1; kv.: 326; mkv.: 25; reženj: 2.
8. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečerjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3096; kv.: 326; mkv.: 7; reženj: 1.
9. Frag. ustja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rjavosiva; površina gladka; sestava drobnozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3200-4; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
10. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3200-2; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
11. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj rumenosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3187-2; kv.: 326; mkv.: 13; reženj: 2.
12. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva, znotraj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno rebro; inv. št. 3327-1; kv.: 326; mkv.: 49; reženj: 3.
13. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 3272-2; kv.: 326; mkv.: 18; reženj: 3.
14. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava, znotraj rumenorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljena rebra; inv. št. 3097; kv.: 326; mkv.: 8; reženj: 1.
15. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnosiva, znotraj rdečerjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3200-1; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
16. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivordeča, znotraj rjavordeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; brez inv. št.; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.
17. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj temnorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3204-4; kv.: 326; mkv.: 48; reženj: 2.
18. Frag. ostenja; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavordeča, znotraj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; okras: nalepljeno razčlenjeno rebro; inv. št. 3226-1; kv.: 326; mkv.: 95; reženj: 2.

TABLA 65

1. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3231-3; kv.: 326; mkv.: 13; reženj: 2.
2. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3230; kv.: 326; mkv.: 12; reženj: 2.
3. Utež; izdelana prostoročno; barva: zunaj sivorumena; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3233; kv.: 326; mkv.: 44; reženj: 2.

4. Frag. utež; izdelan prostoročno; barva: zunaj siva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3231-2; kv.: 326; mkv.: 13; reženj: 2.
5. Frag. uteži; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenordeča; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3231-1; kv.: 326; mkv.: 43; reženj: 2.
6. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3229-3; kv.: 326; mkv.: 78; reženj: 2.
7. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3229-4; kv.: 326; mkv.: 67; reženj: 2.
8. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3297-2; kv.: 326; mkv.: 68; reženj: 3.
9. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3229-2; kv.: 326; mkv.: 68; reženj: 2.
10. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3296; kv.: 326; mkv.: 29; reženj: 3.
11. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjavosiva; površina gladka; sestava grobozrnata; inv. št. 3229-5; kv.: 326; mkv.: 67; reženj: 2.
12. Glinasta krogla; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3297-1; kv.: 326; mkv.: 68; reženj: 3.
13. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj rdečesiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3229-1; kv.: 326; mkv.: 78; reženj: 2.
14. Frag. brus iz sivega peščenca; inv. št. 3298; kv.: 326; mkv.: 68; reženj: 3.
15. Brus iz peščenca; inv. št. 3234; kv.: 326; mkv.: 99; reženj: 2.
16. Frag. krogle iz gline; izdelan prostoročno; barva: zunaj rumenorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3075-2; kv.: 327; mkv.: 82; reženj: 3.
17. Frag. glinaste krogle; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava; površina hrapava; sestava drobnozrnata; inv. št. 3074; kv.: 327; mkv.: 72; reženj: 3.
18. Glinasta krogla; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3075-1; kv.: 327; mkv.: 82; reženj: 3.
19. Frag. ustja z ročajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorumena, znotraj sivorumena; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3033-1; kv.: 327; mkv.: 25; reženj: 2.
20. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj rjava, znotraj rjava; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3043; kv.: 327; mkv.: 64; reženj: 2.
21. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj rdeča; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3026; kv.: 327; mkv.: 71; reženj: 2.
22. Frag. ostenja z držajem; izdelan prostoročno; barva: zunaj sivorjava, znotraj črnosiva; površina hrapava; sestava grobozrnata; inv. št. 3065-1; kv.: 327; mkv.: 1; reženj: 3.
23. Frag. noge; izdelan prostoročno; barva: zunaj temnorjava, znotraj črna; površina gladka; sestava drobnozrnata; inv. št. 3020-1; kv.: 327; mkv.: 12; reženj: 2.

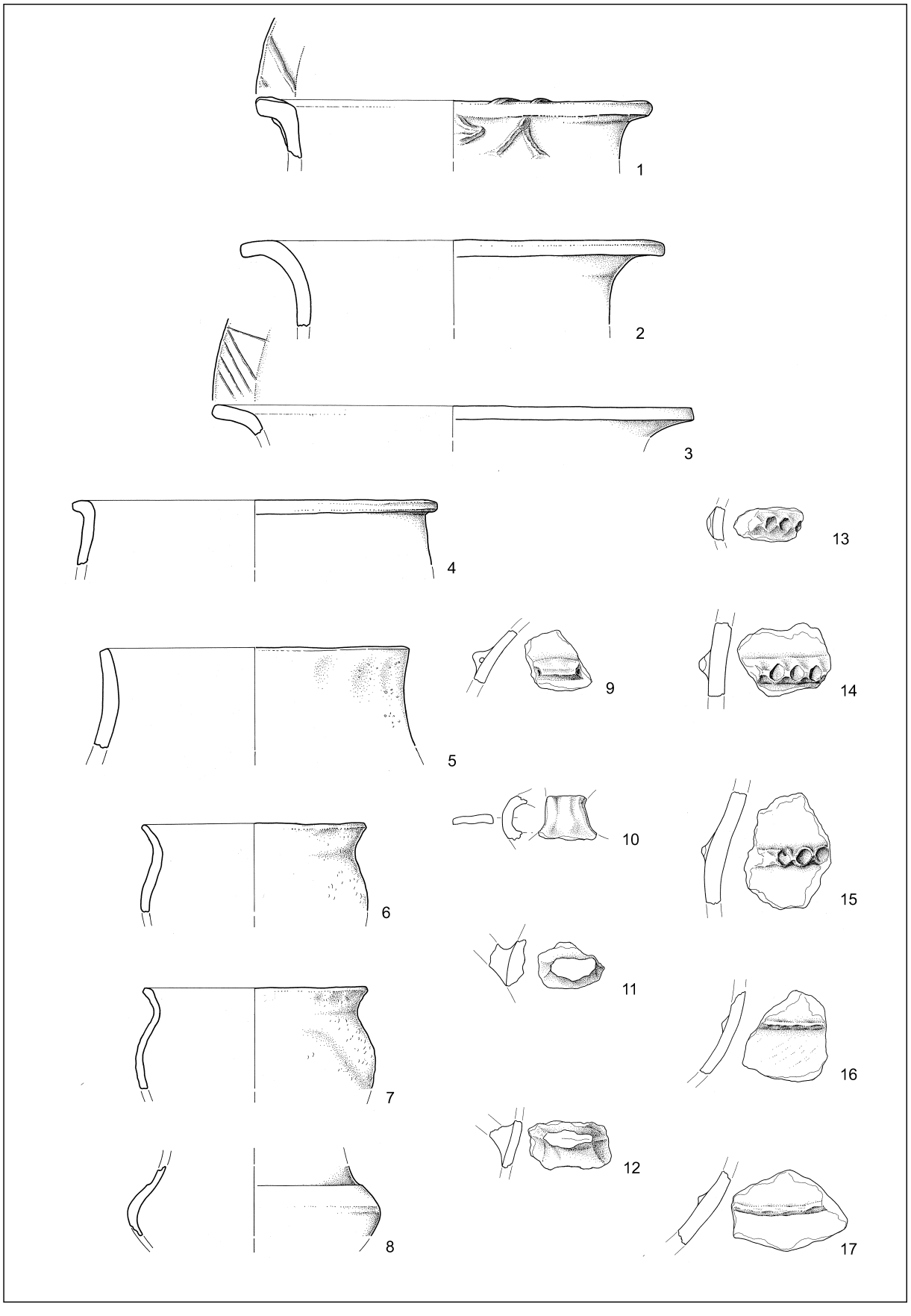

T. 1: Sonda 1, plast 4. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 1: Schnitt 1, Schicht 4. Alles Ton. M. = 1:4.

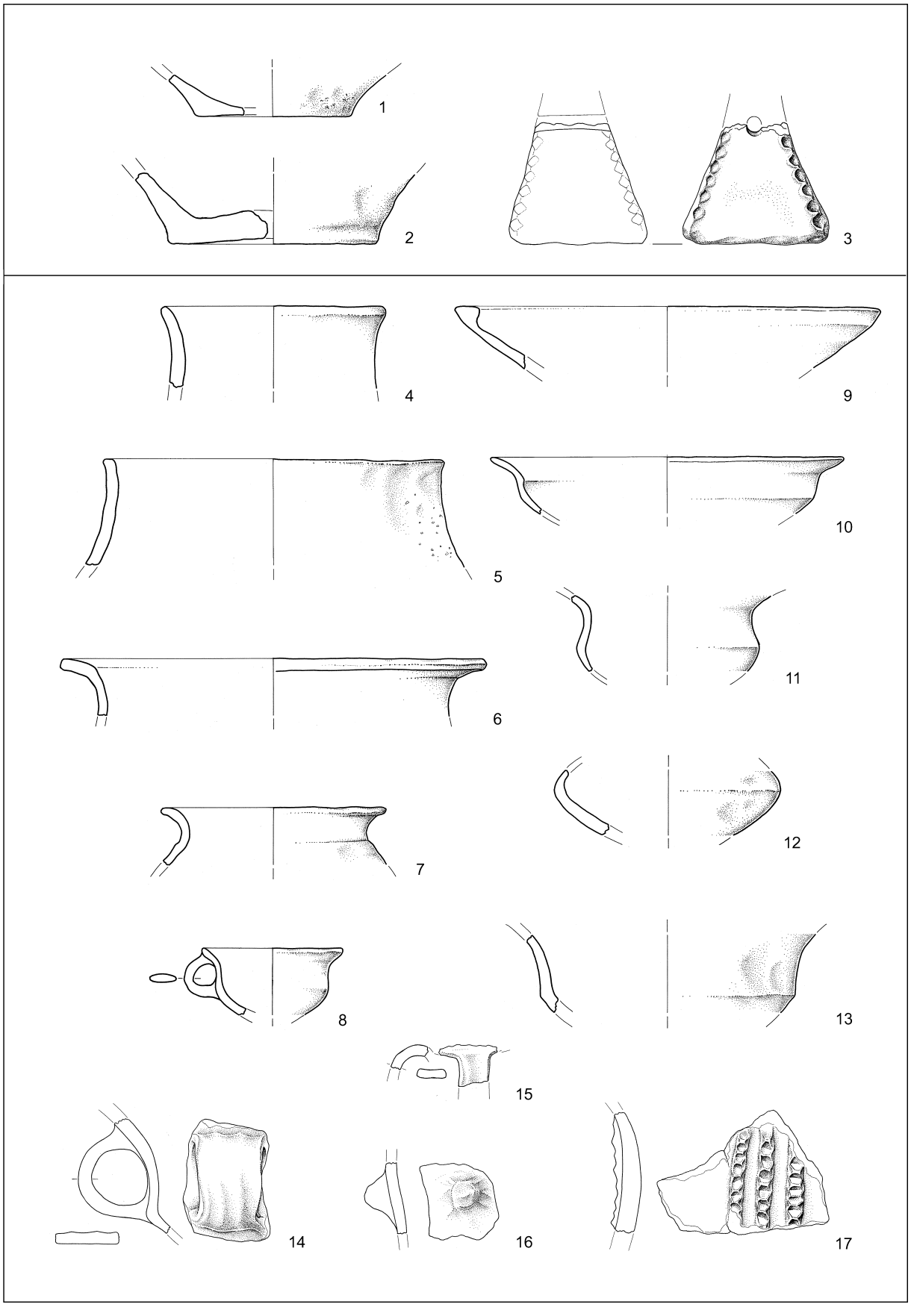

T. 2: 1-3 sonda1, plast 4; 4-17 sonda 1, plast 7. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 2: 1-3 Schnitt1, Schicht 4; 4-17 Schnitt 1, Schicht 7. Alles Ton. M. = 1:4.

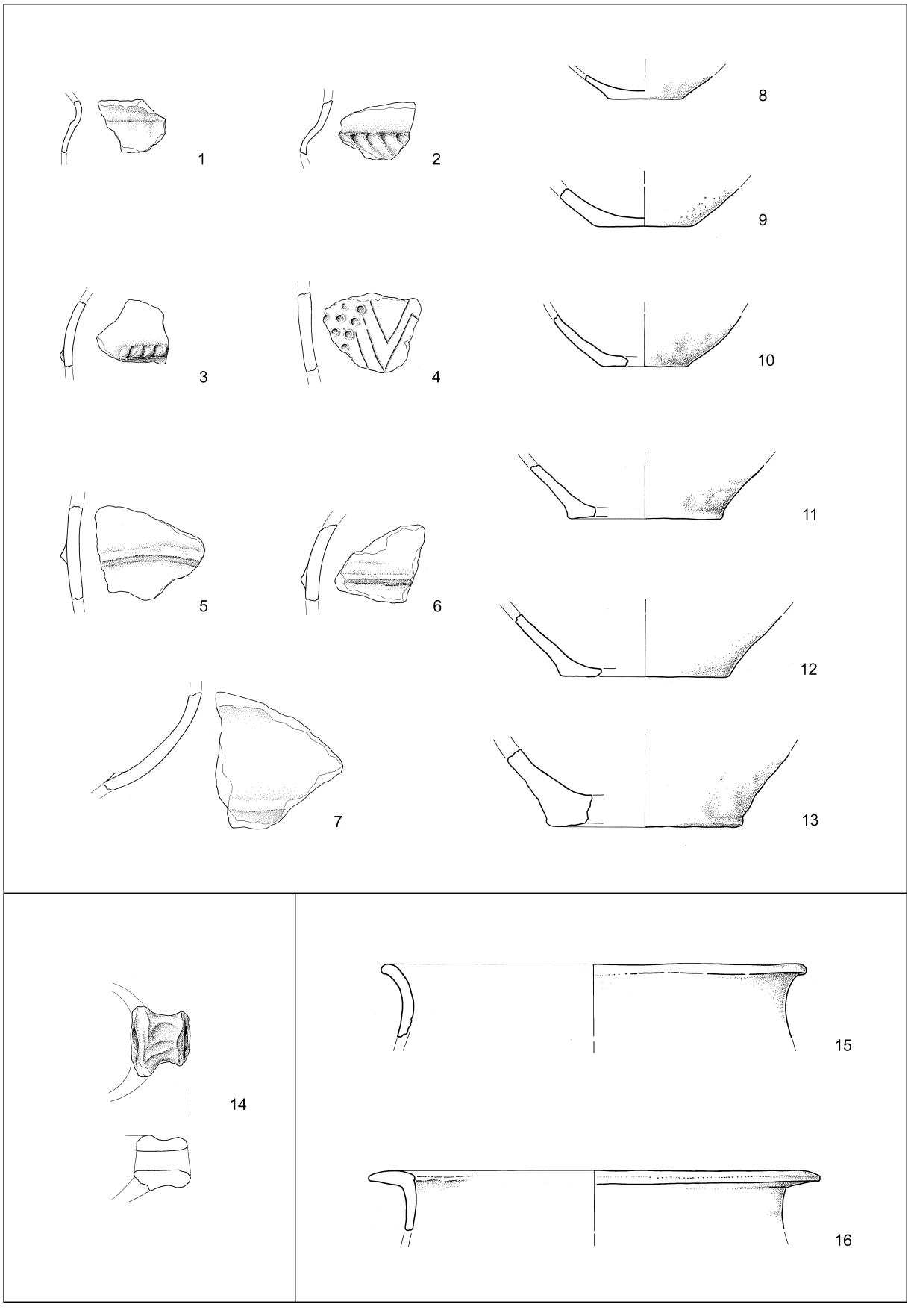

T. 3: 1-13 sonda 1, plast 7; 14 sonda 1, plast 8; 15,16 sonda 2, plast 2. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 3: 1-13 Schnitt 1, Schicht 7; 14 Schnitt 1, Schicht 8; 15,16 Schnitt 2, Schicht 2. Alles Ton. M. = 1:4.

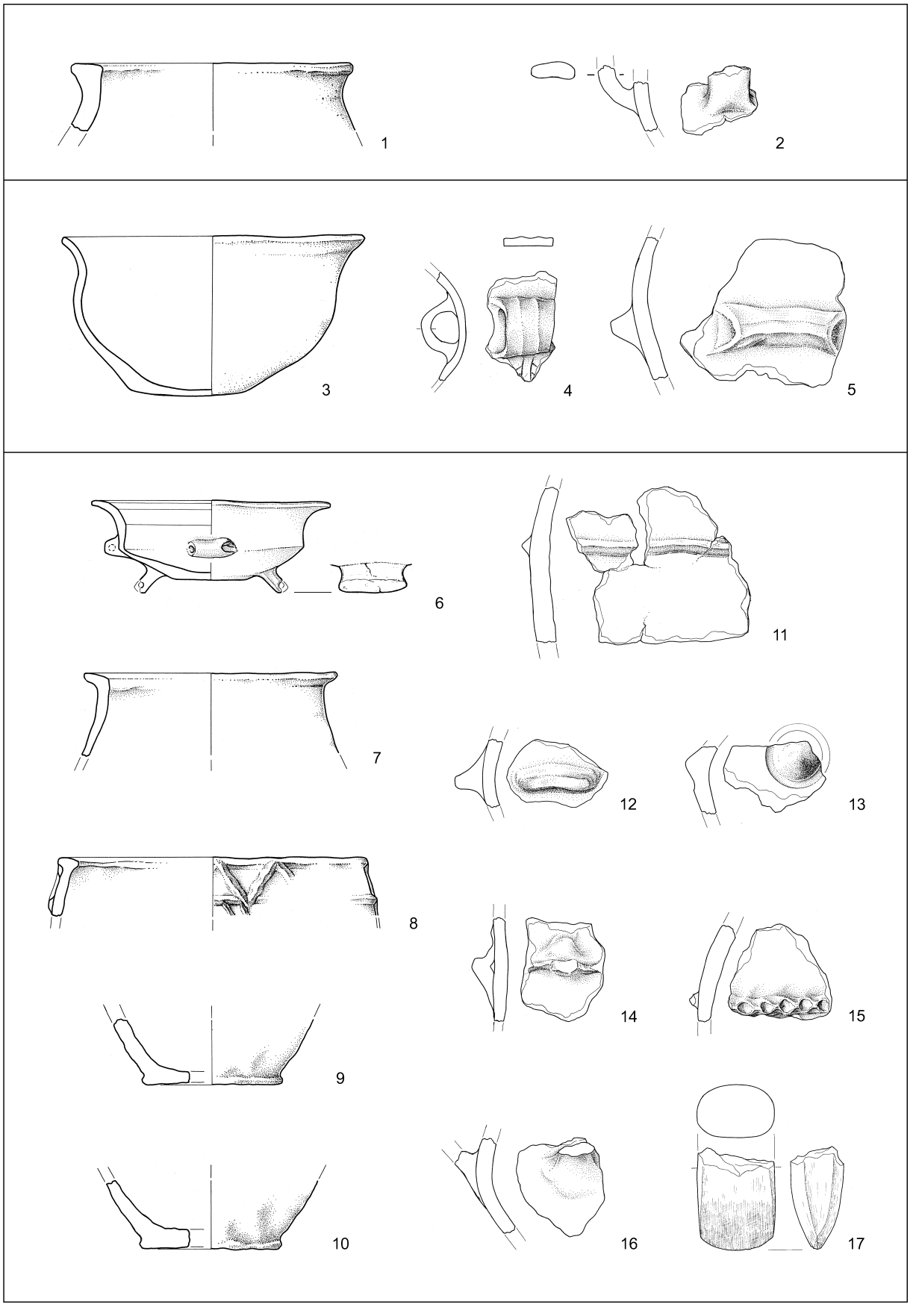

T. 4: 1,2 sonda 3; 3-5 sonda 3, na dnu vodnjaka; 6-17 sonda 3, plast 3. 1-16 keramika, 17 kamen. M. = 1:4.
T. 4: 1,2 Schnitt 3; 3-5 Schnitt 3, aus dem Brunnen; 6-17 Schnitt 3, Schicht 3. 1-16 Ton, 17 Stein. M. = 1:4.

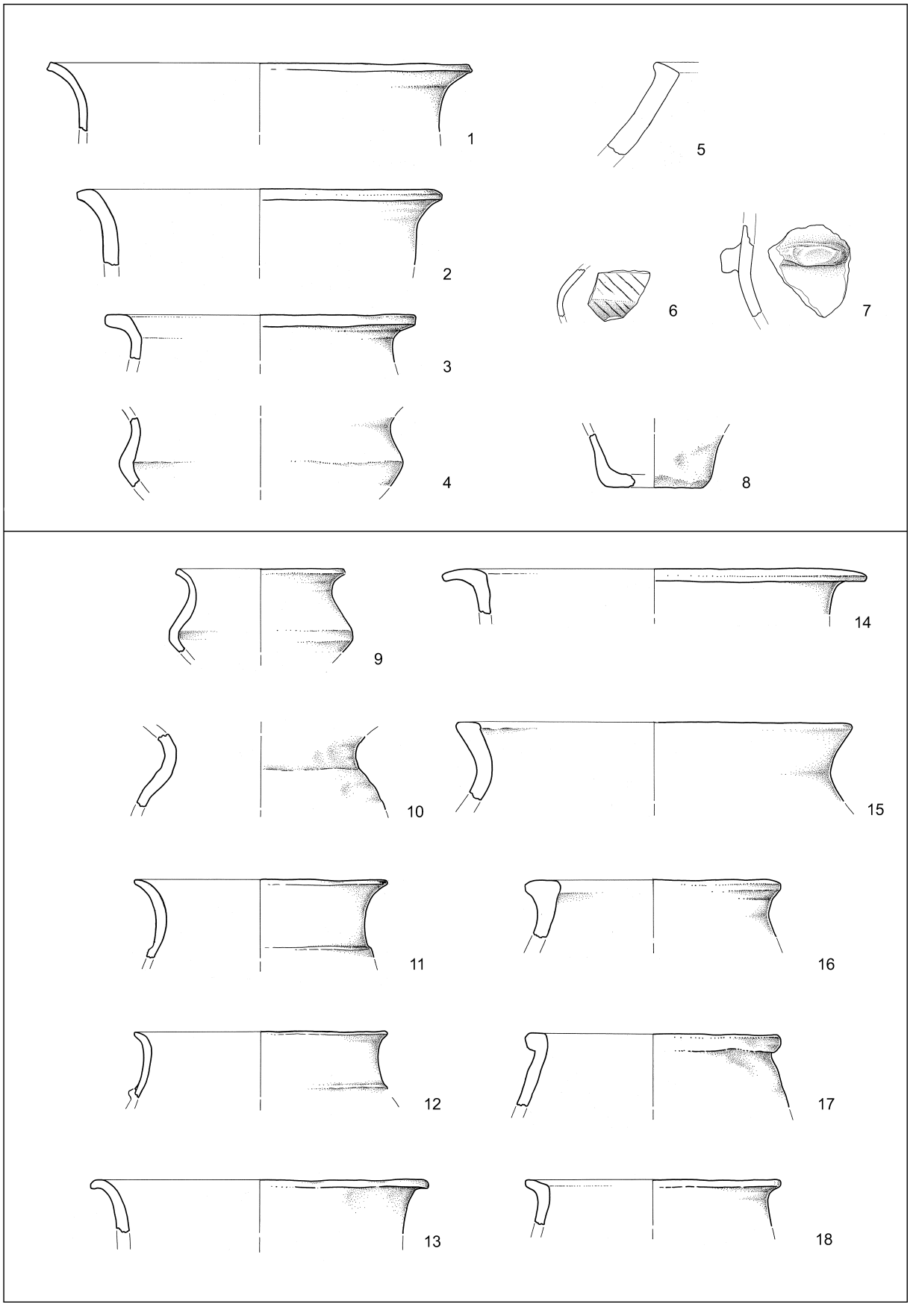

T. 5: 1-8 sonda 3, plast 4; 9-18 sonda 3, plast 5. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 5: 1-8 Schnitt 3, Schicht 4; 9-18 Schnitt 3, Schicht 5. Alles Ton. M. = 1:4.

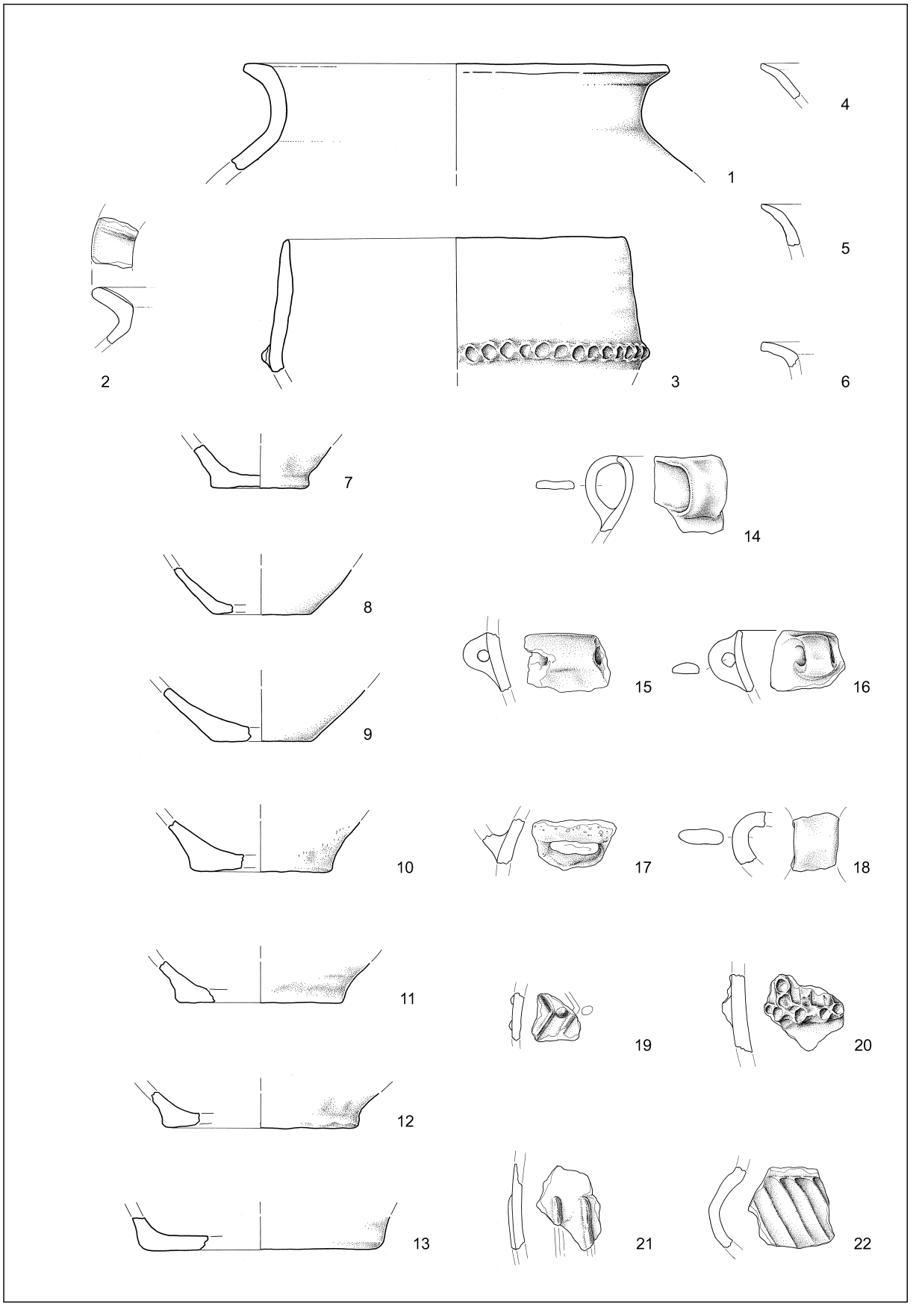

T. 6: Sonda 3, plast 5. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 6: Schnitt 3, Schicht 5. Alles Ton. M. = 1:4.

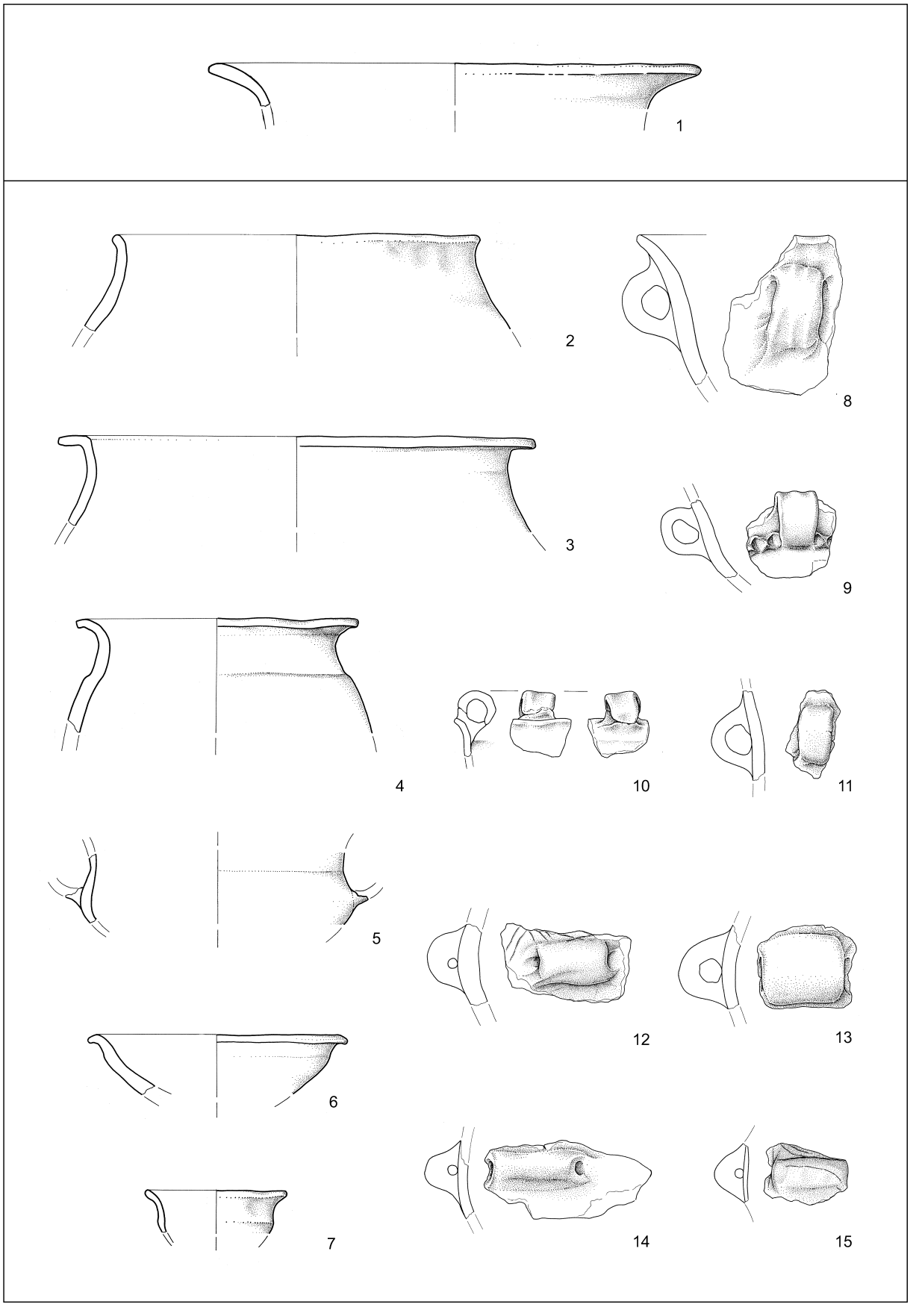

T. 7: 1 sonda 4; 2-15 sonda 4, plast 3. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 7: 1 Schnitt 4; 2-15 Schnitt 4, Schicht 3. Alles Ton. M. = 1:4.

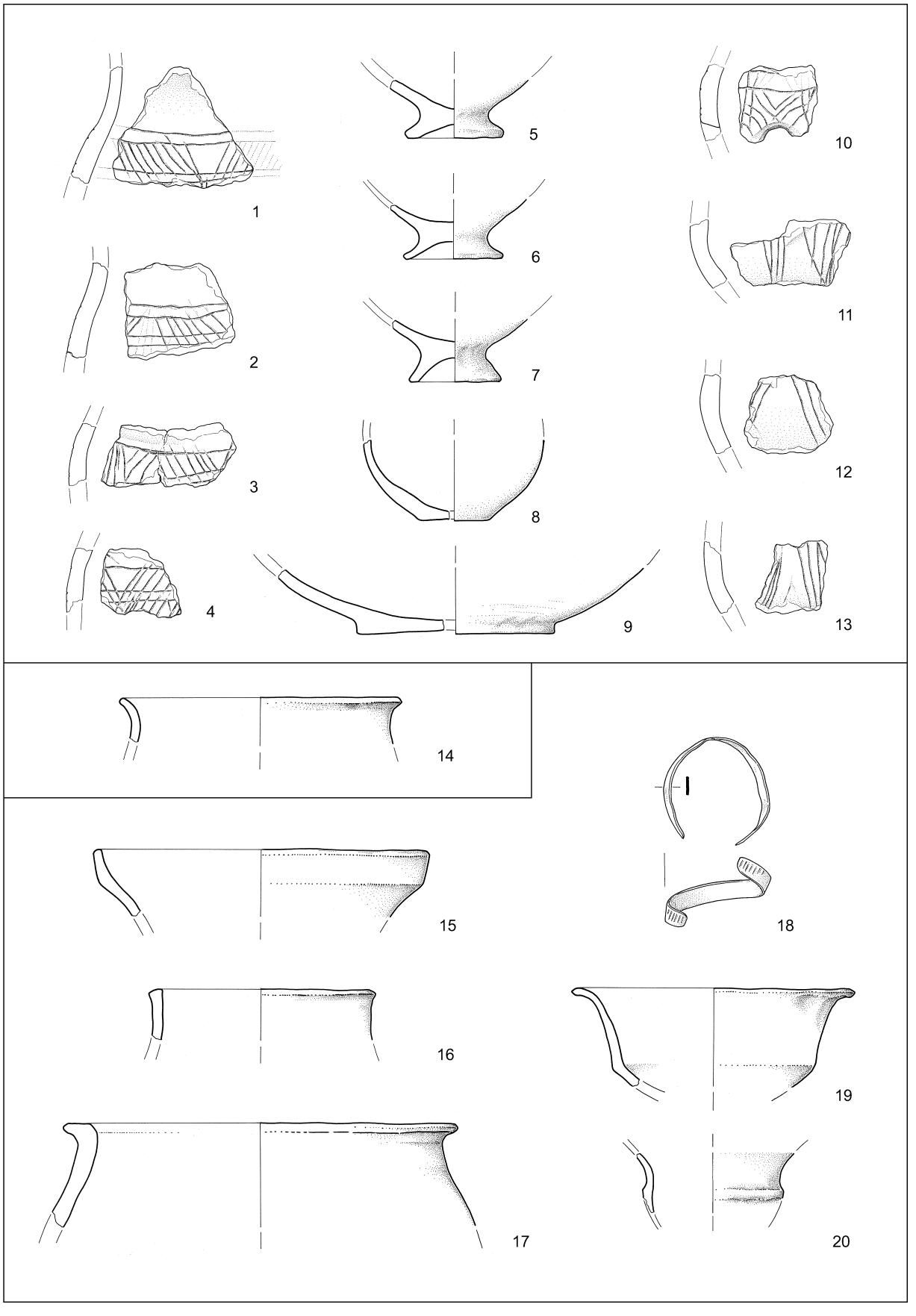

T. 8: 1-13 sonda 4, plast 3; 14 sonda 4, plast 4; 15-20 sonda 4, plast 5. 1-17,19,20 keramika, 18 bron. M. 18 = 1:2; 1-7,19,20 = 1:4.

T. 8: 1-13 Schnitt 4, Schicht 3; 14 Schnitt 4, Schicht 4; 15-20 Schnitt 4, Schicht 5. 1-17,19,20 Ton, 18 Bronze. M. 18 = 1:2; 1-7,19,20 = 1:4.

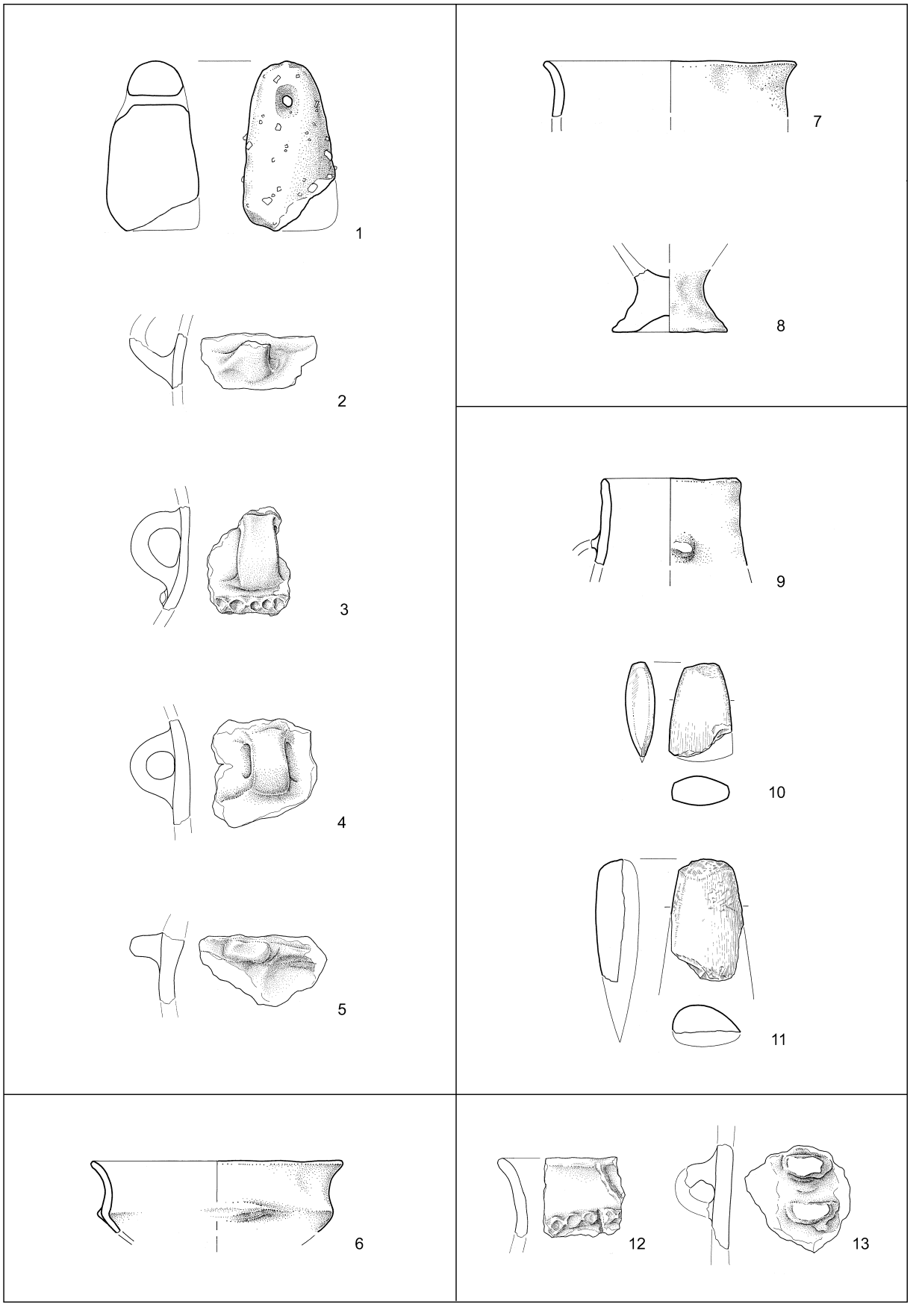

T. 9: 1-5 sonda 4, plast 5; 6 sonda 4, plast 7; 7,8 sonda 5, plast 2; 9-11 sonda 5, plast 3; 12,13 sonda 5, plast 4. 1-9,12,13 keramika, 10,11 kamen. M. 1:4.

T. 9: 1-5 Schnitt 4, Schicht 5; 6 Schnitt 4, Schicht 7; 7,8 Schnitt 5, Schicht 2; 9-11 Schnitt 5, Schicht 3; 12,13 Schnitt 5, Schicht 4. 1-9,12,13 Ton, 10,11 Stein. M. 1:4.

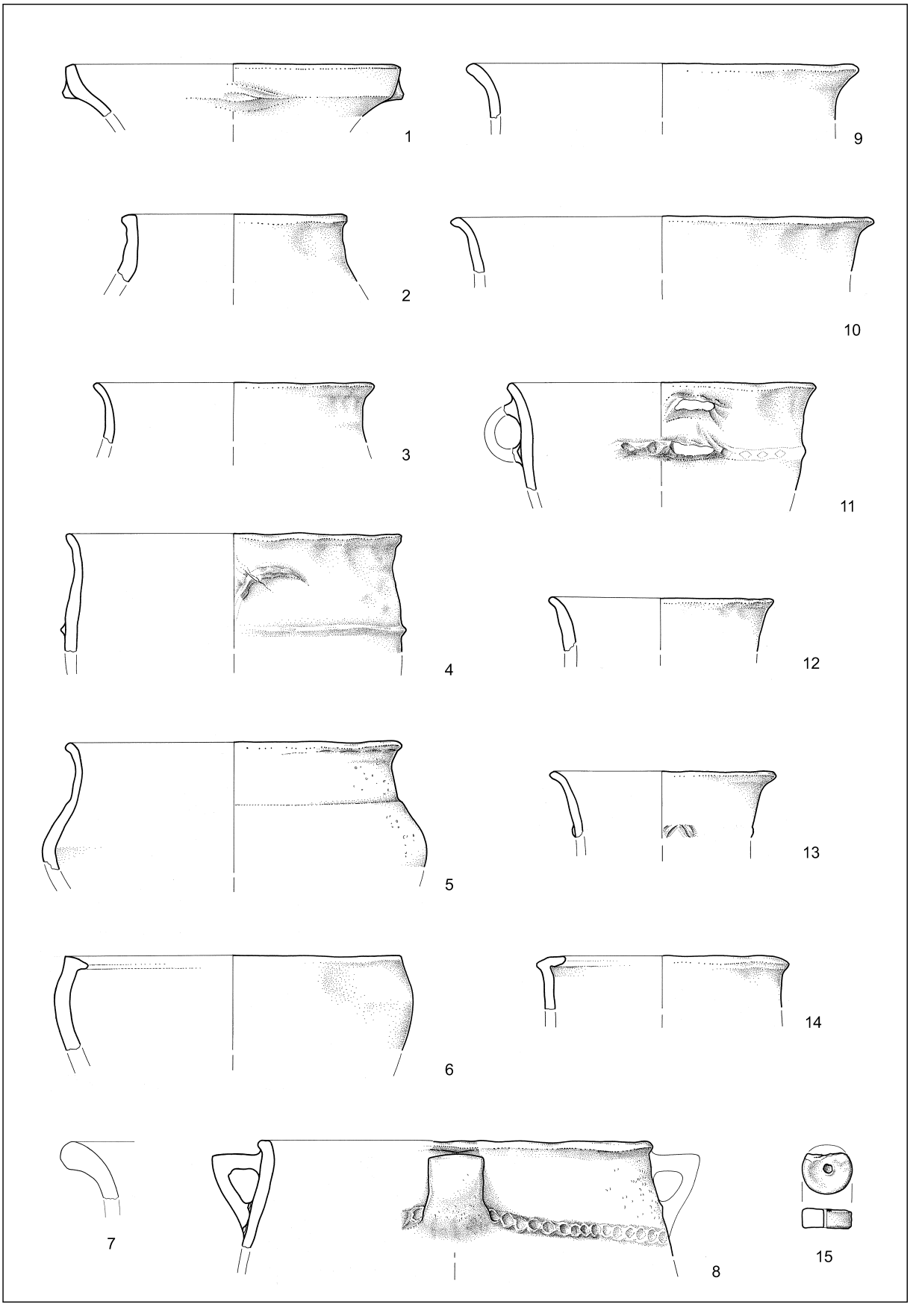

T.10: Sonda 5, plast 4. Vse keramika. M. = 1:4.
T.10: Schnitt 5, Schicht 4. Alles Ton. M. = 1:4.

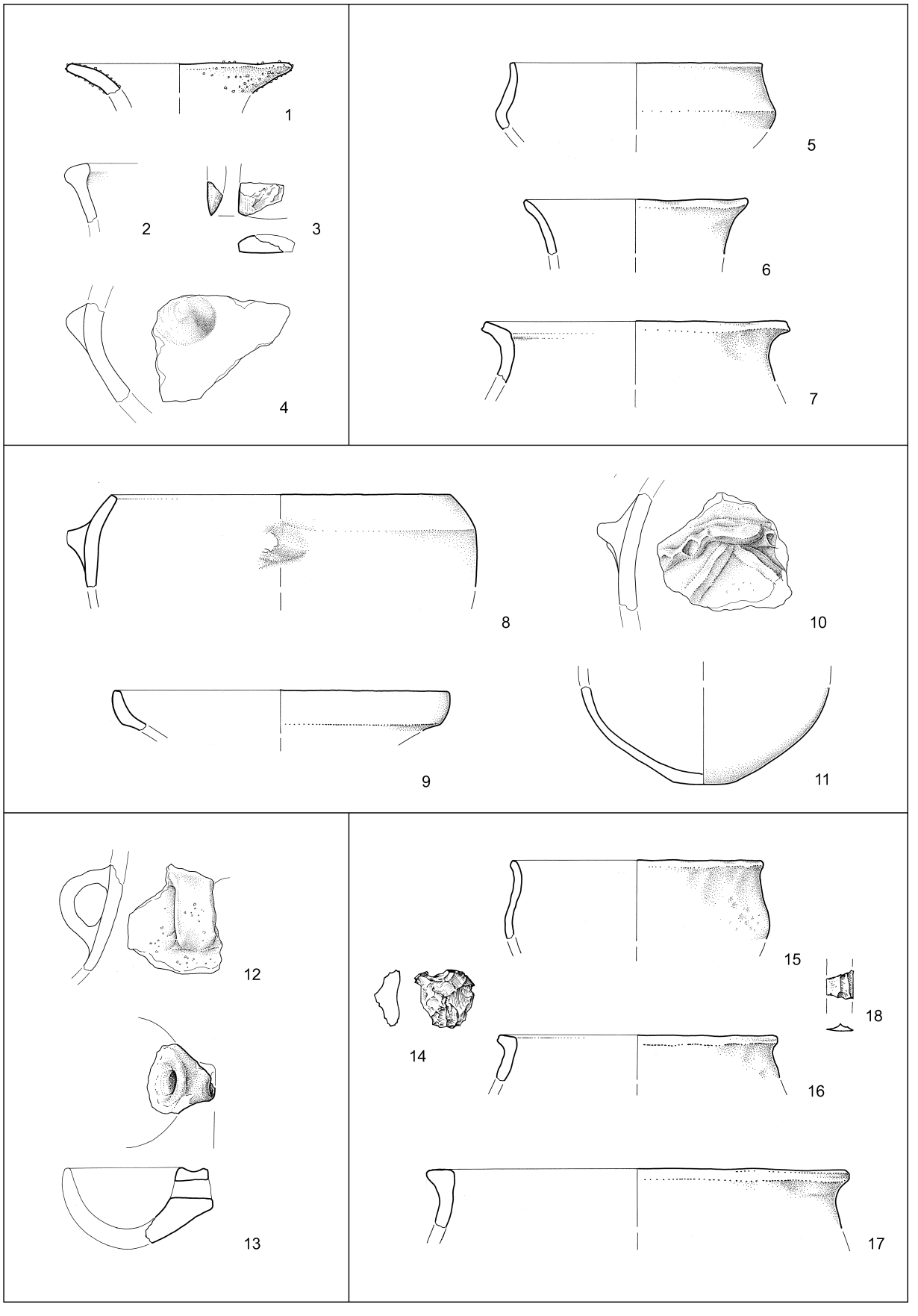

T. 11: 1-4 sonda 5, plast 5; 5-7 sonda 7, plast 4; 8-11 sonda 7, plast 2; 12,13 sonda 8; 14-18 sonda 9. 1,2,4-13,15-17 keramika, 3,14,18 kamen. M. 1-13,15-17 = 1:4; 14,18 = 1:2.

T. 11: 1-4 Schnitt 5, Schicht 5; 5-7 Schnitt 7, Schicht 4; 8-11 Schnitt 7, Schicht 2; 12,13 Schnitt 8; 14-18 Schnitt 9. 1,2,4-13,15-17 Ton, 3,14,18 Stein. M. 1-13,15-17 = 1:4; 14,18 = 1:2.

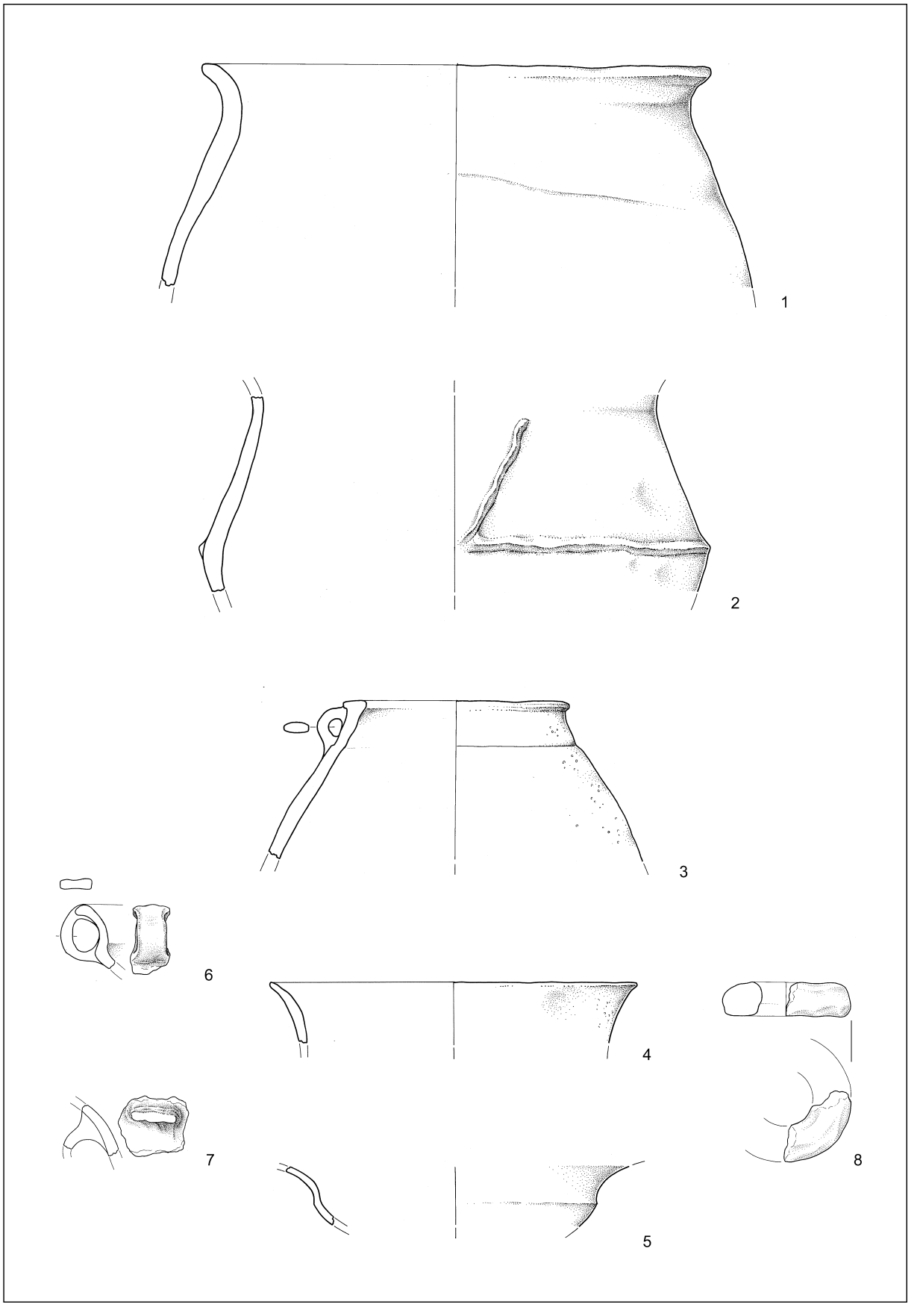

T. 12: Jama J-326. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 12: Grube J-326. Alles Ton. M. = 1:4.

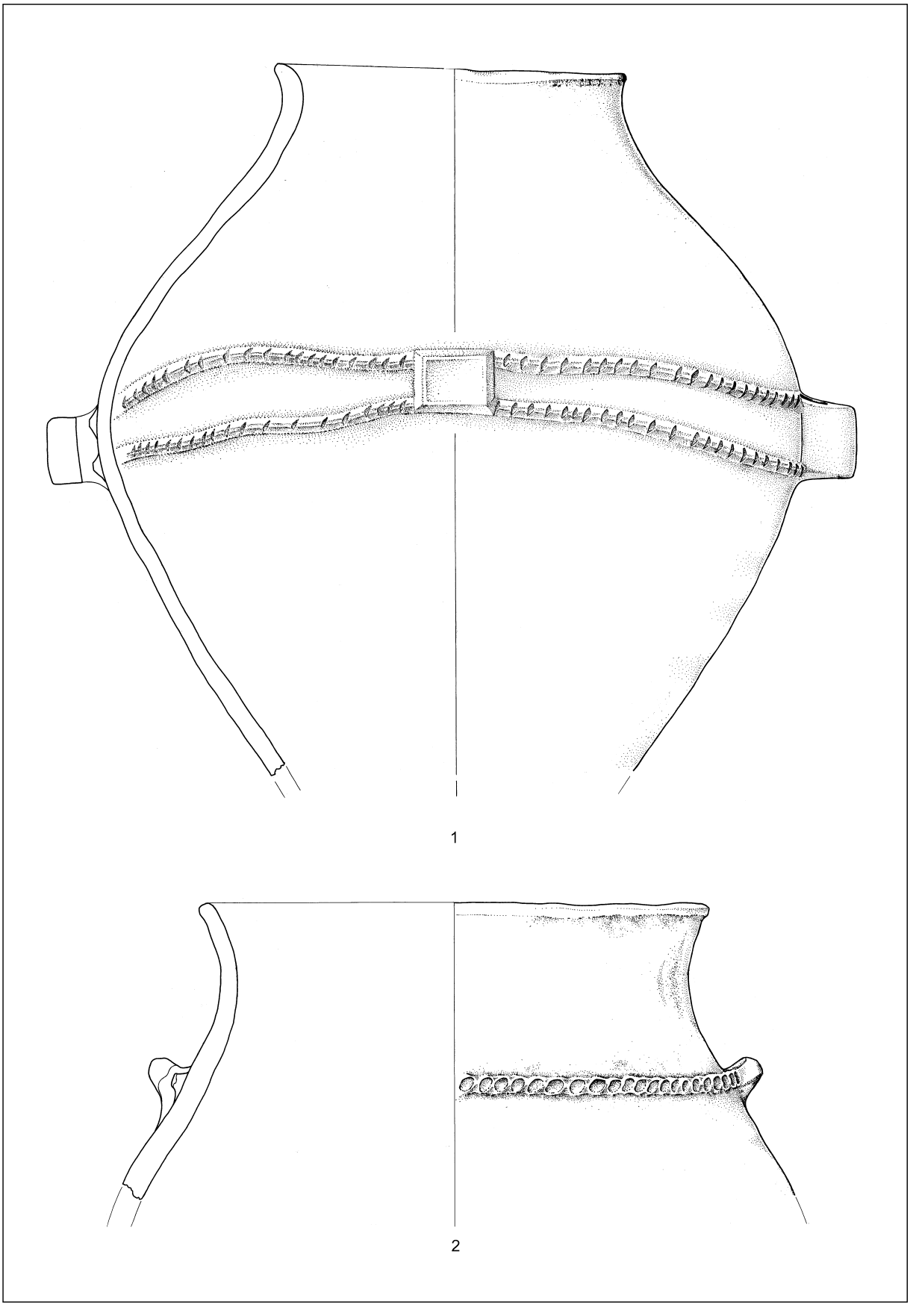

T. 13: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 13: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

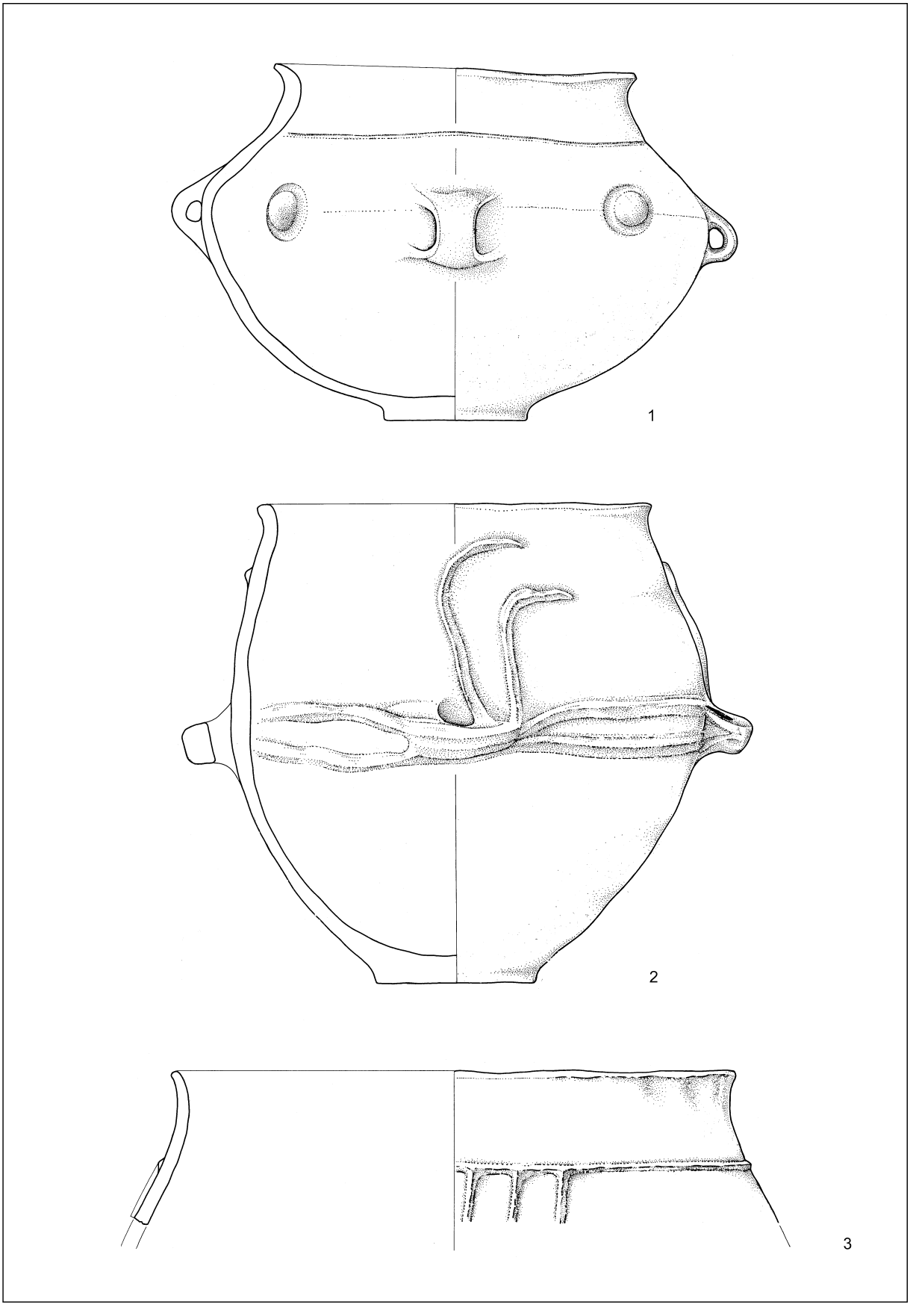

T. 14: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 14: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

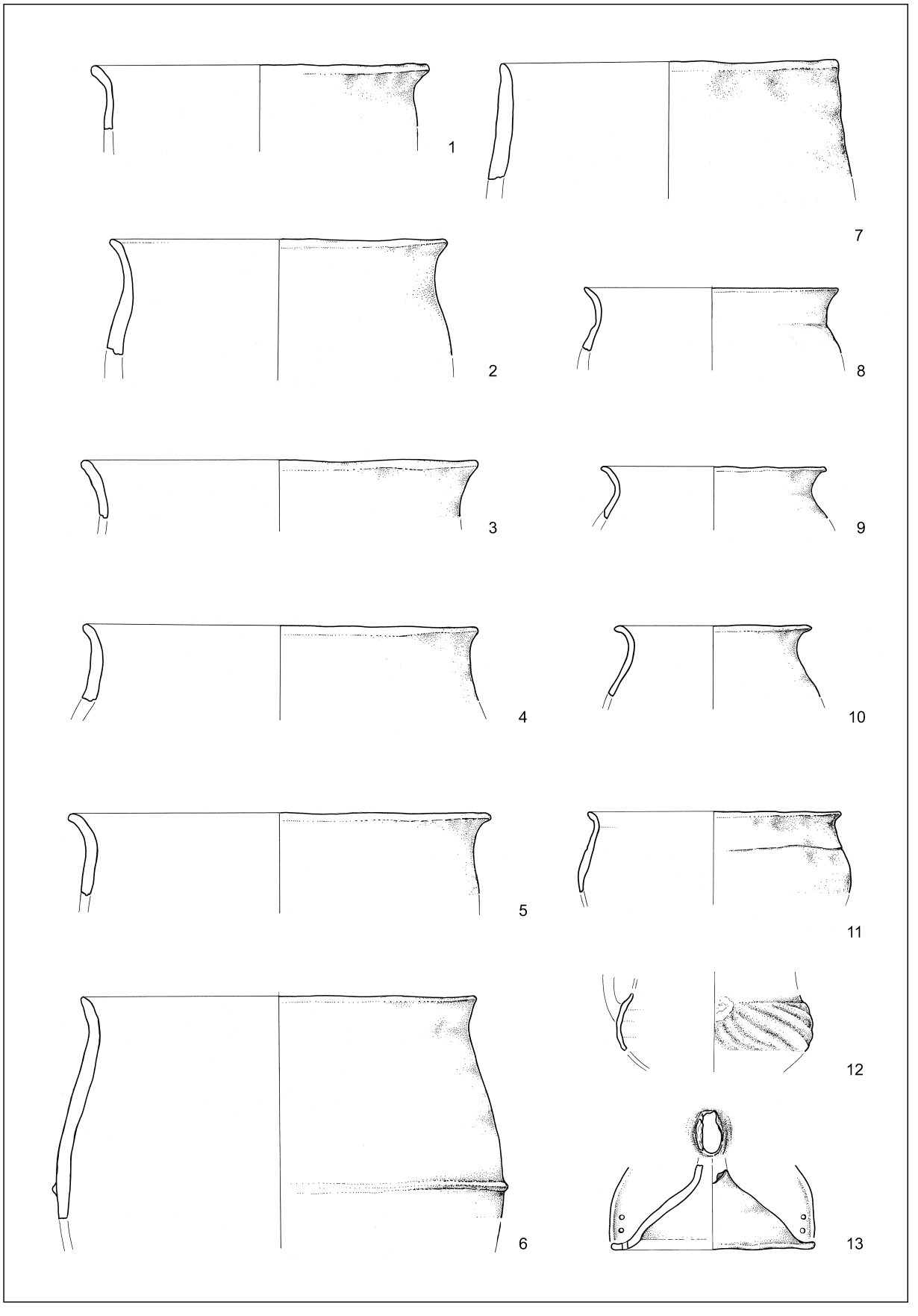

T. 15: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 15: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

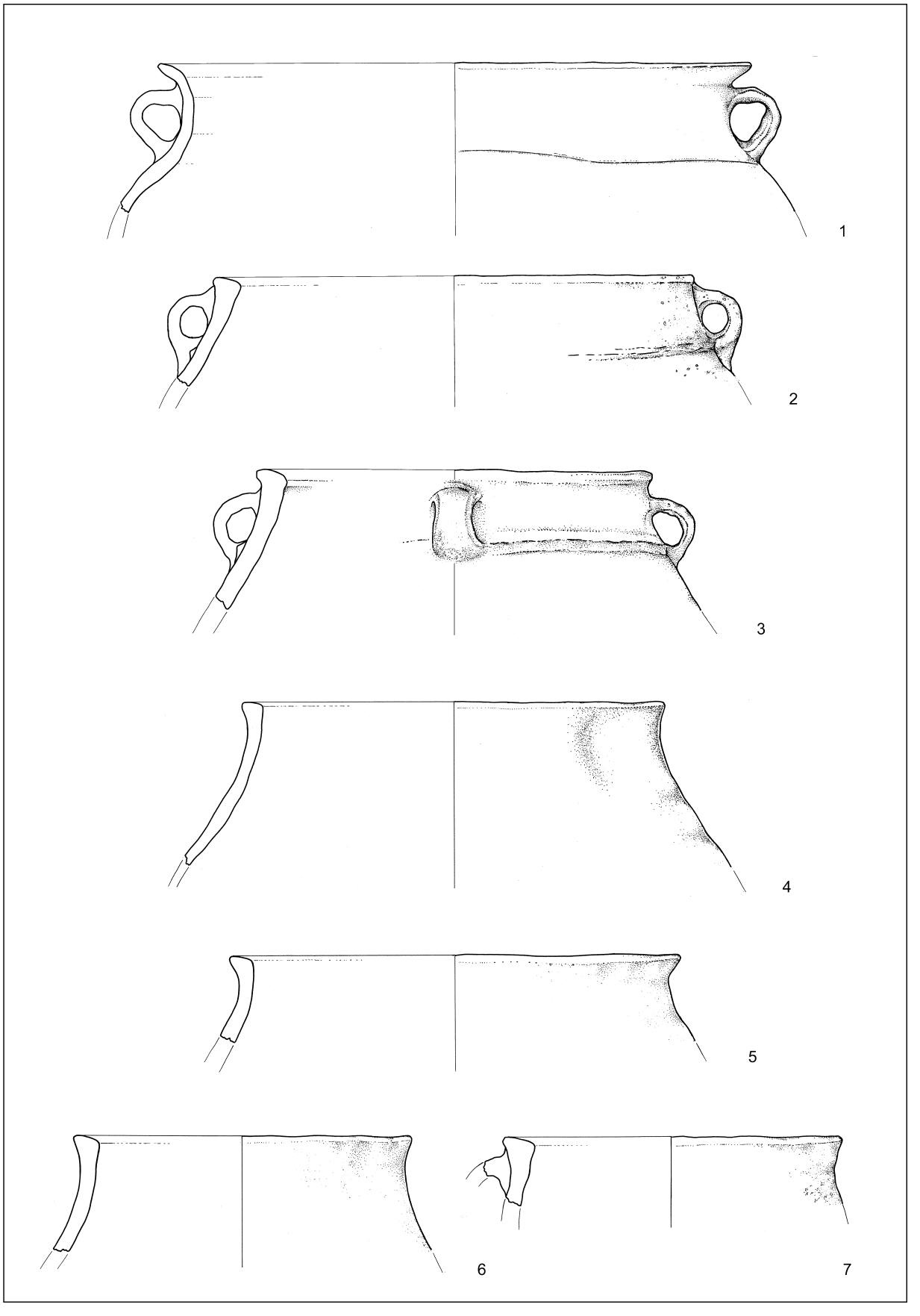

T. 16: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 16: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

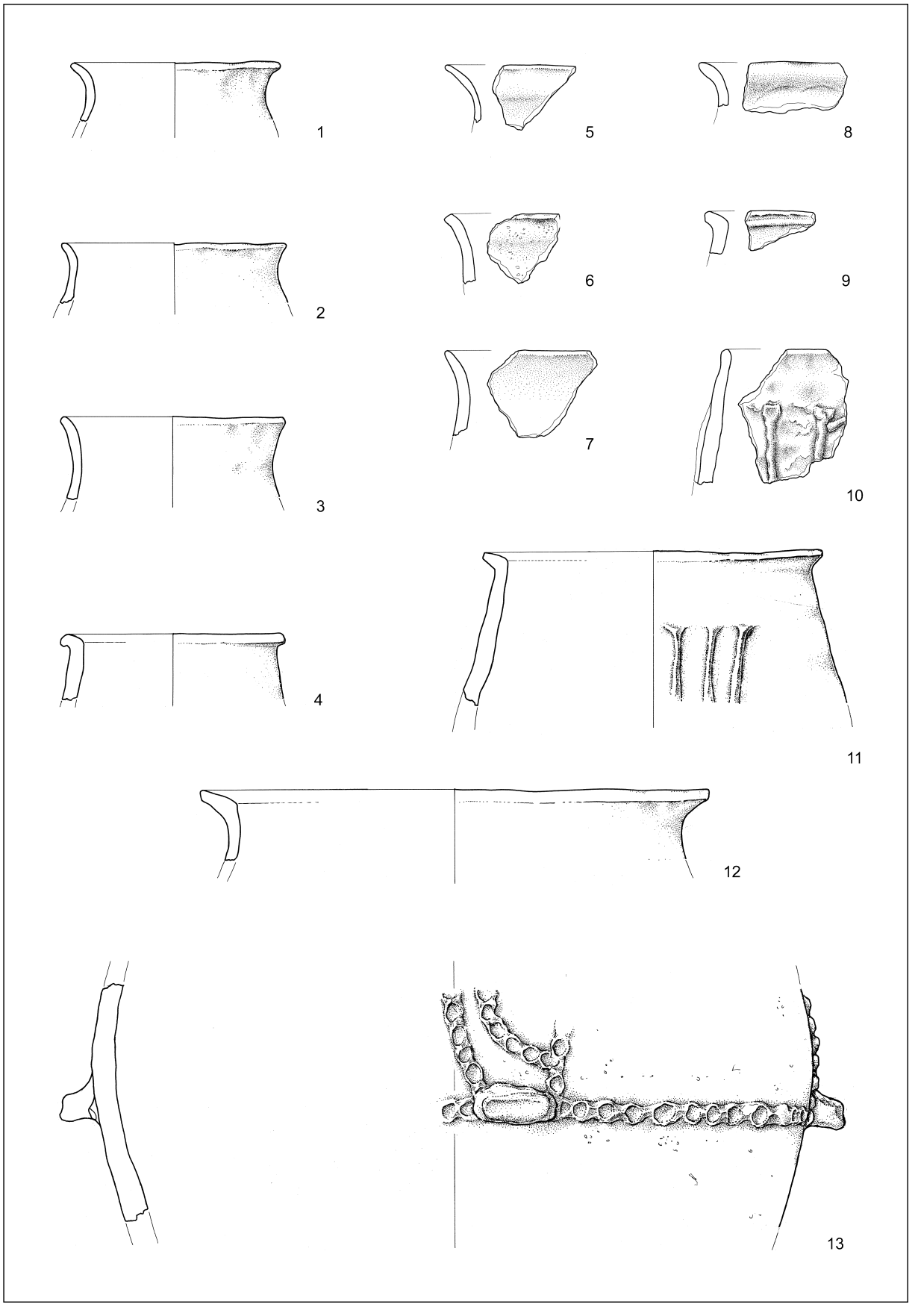

T. 17: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 17: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

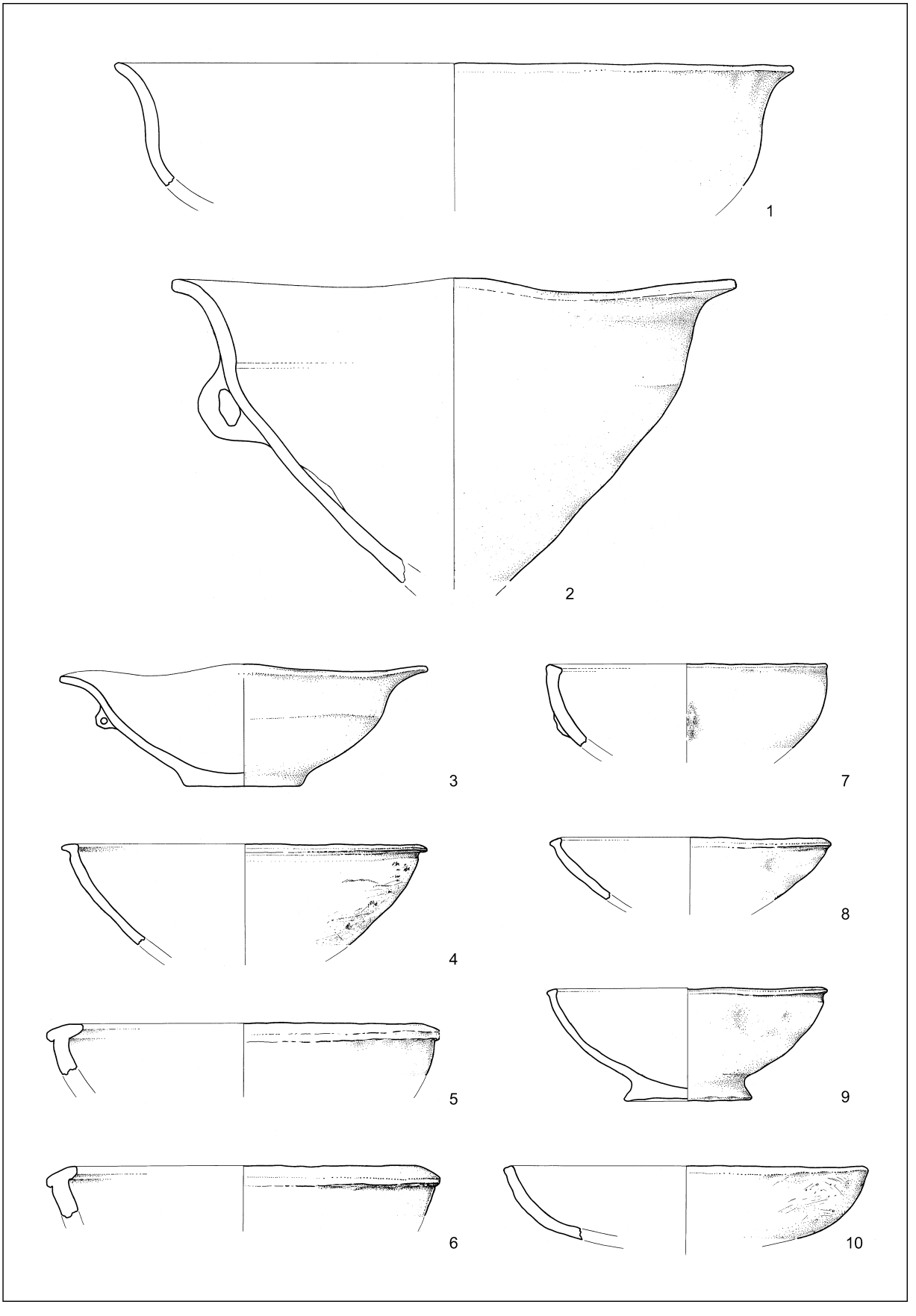

T. 18: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 18: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

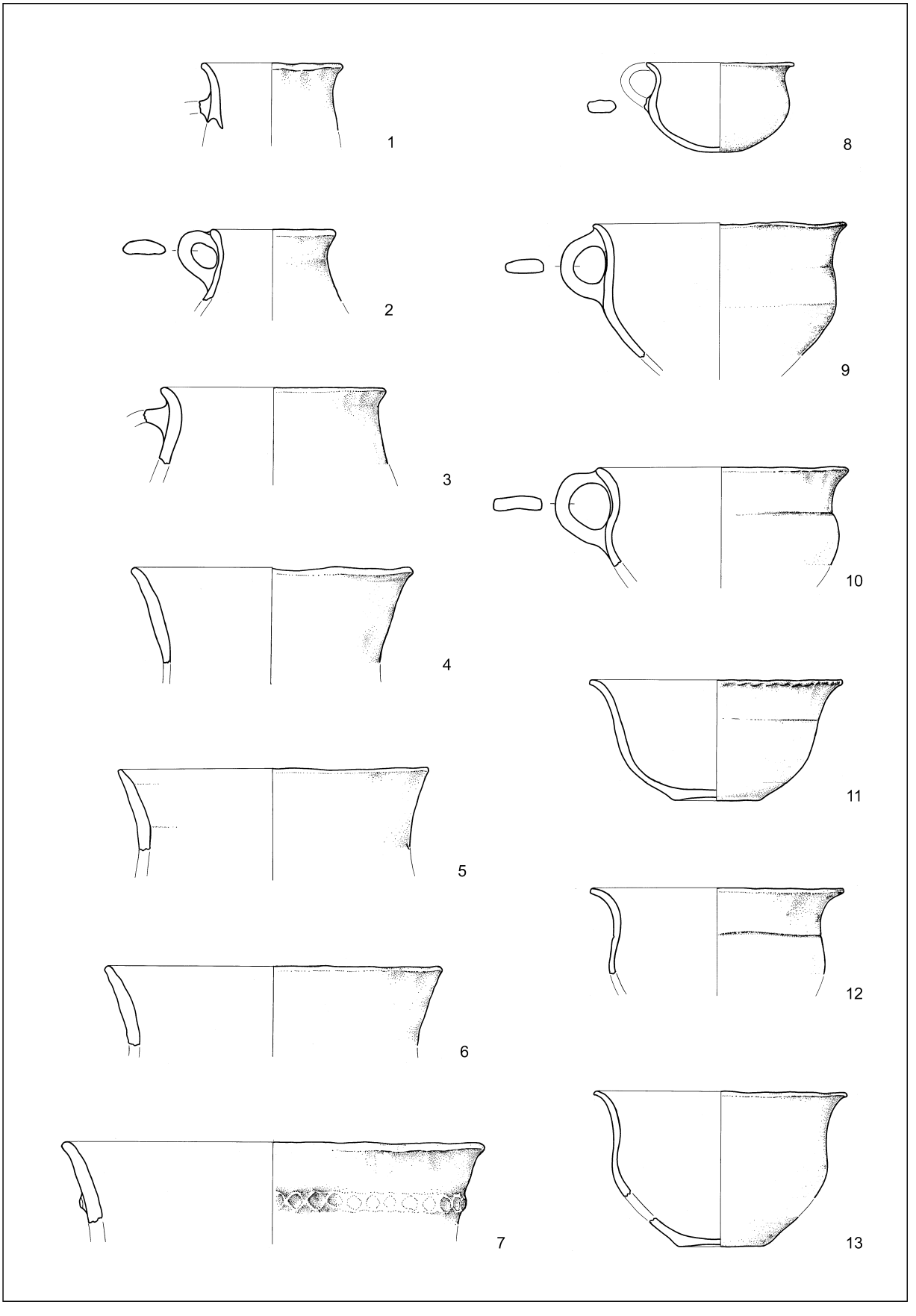

T. 19: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 19: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

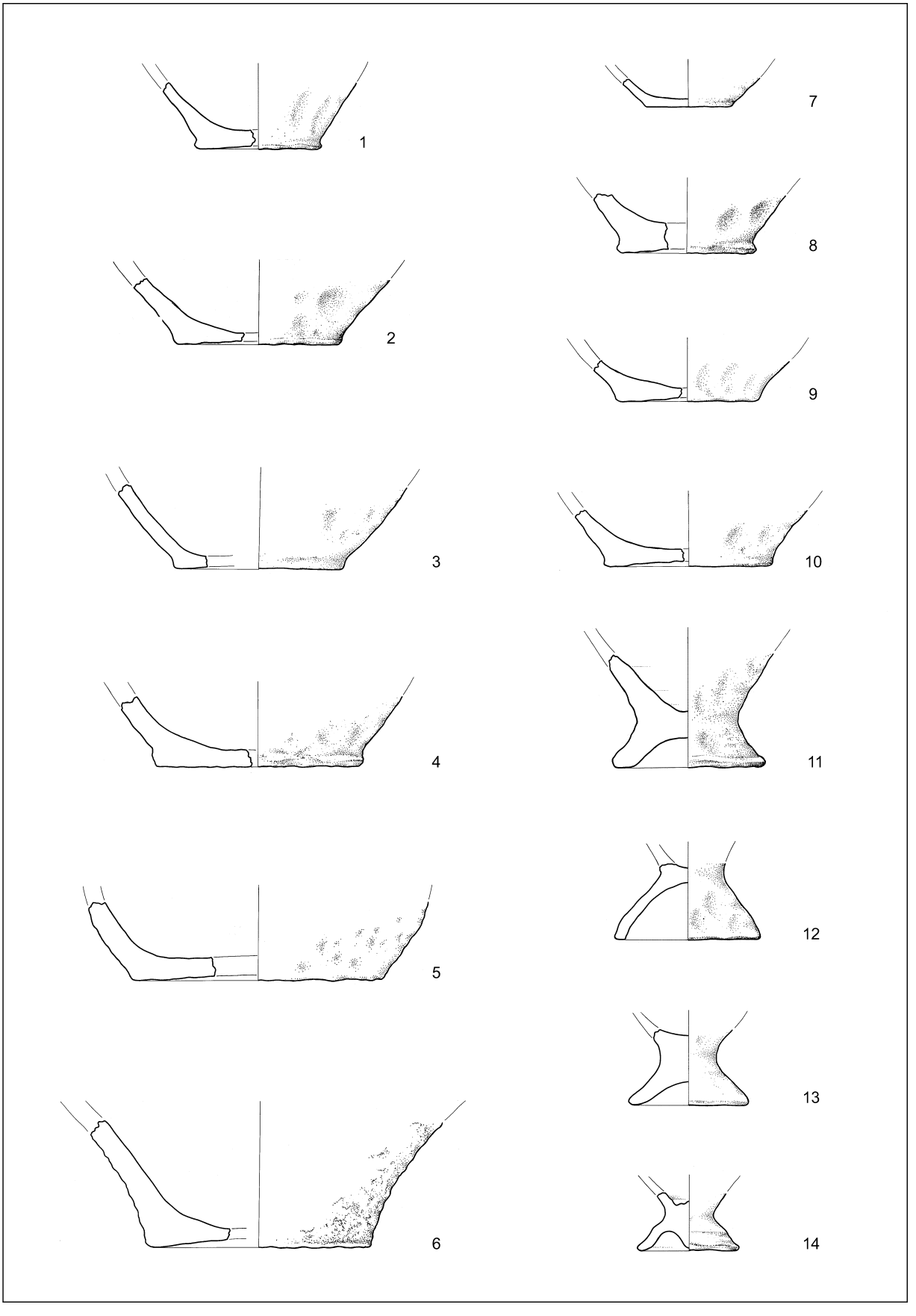

T. 20: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 20: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

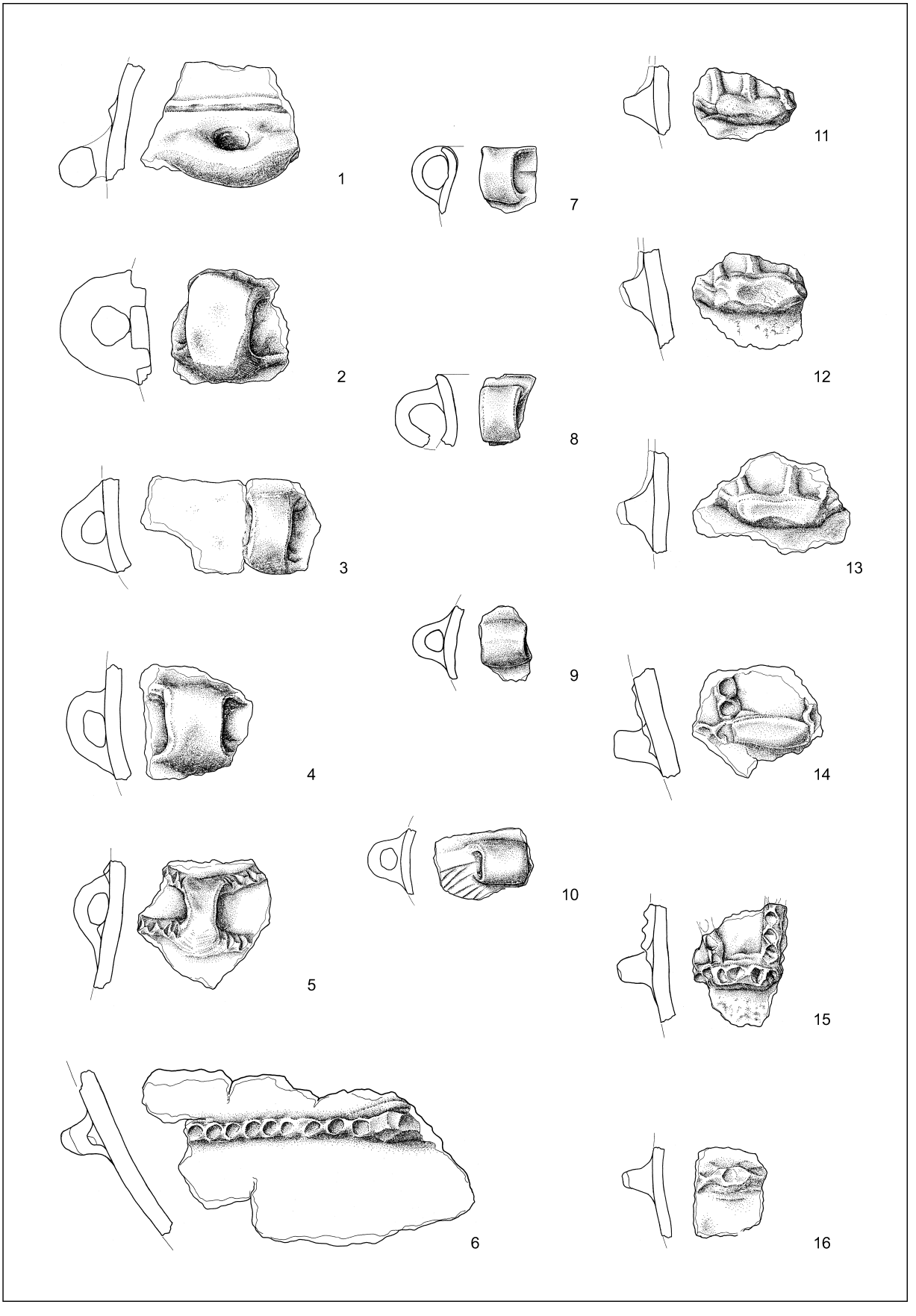

T. 21: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 21: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

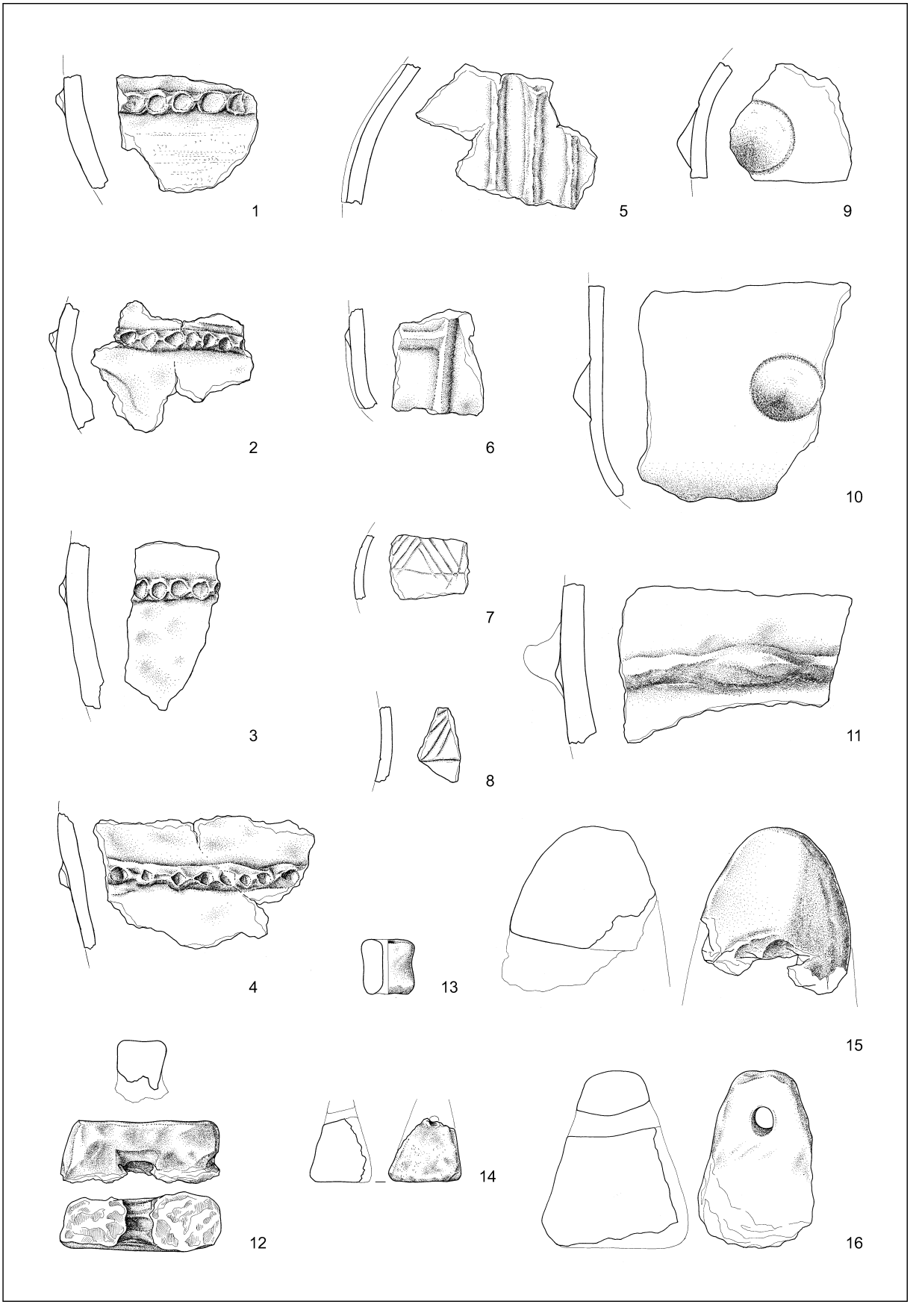

T. 22: Jama J-309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 22: Grube J-309. Alles Ton. M. = 1:4.

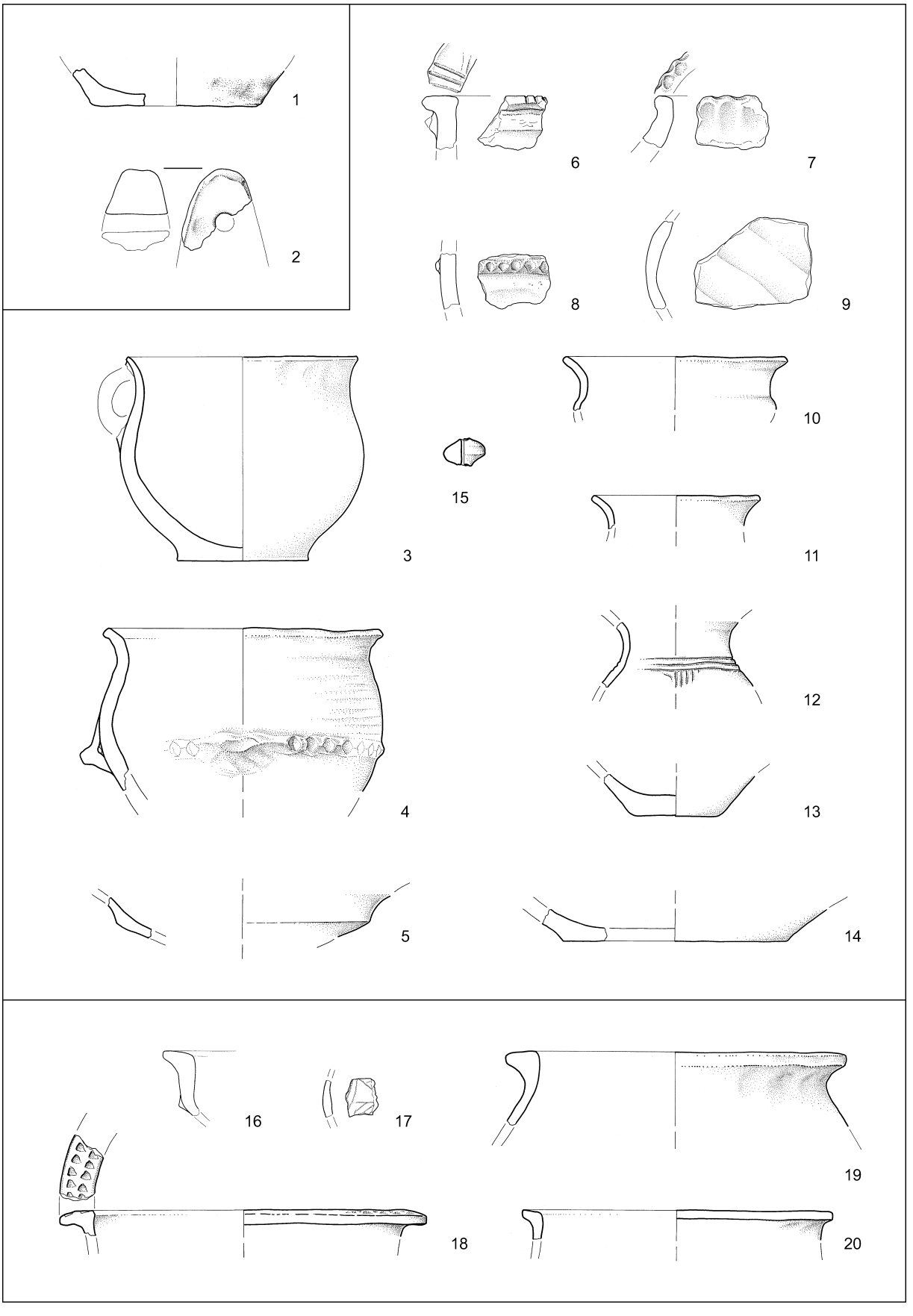

T. 23: 1,2 jama J-308; 3-15 jama J-96; 16-20 jarek. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 23: 1,2 Grube J-308; 3-15 Grube J-96; 16-20 Graben. Alles Ton. M. = 1:4.

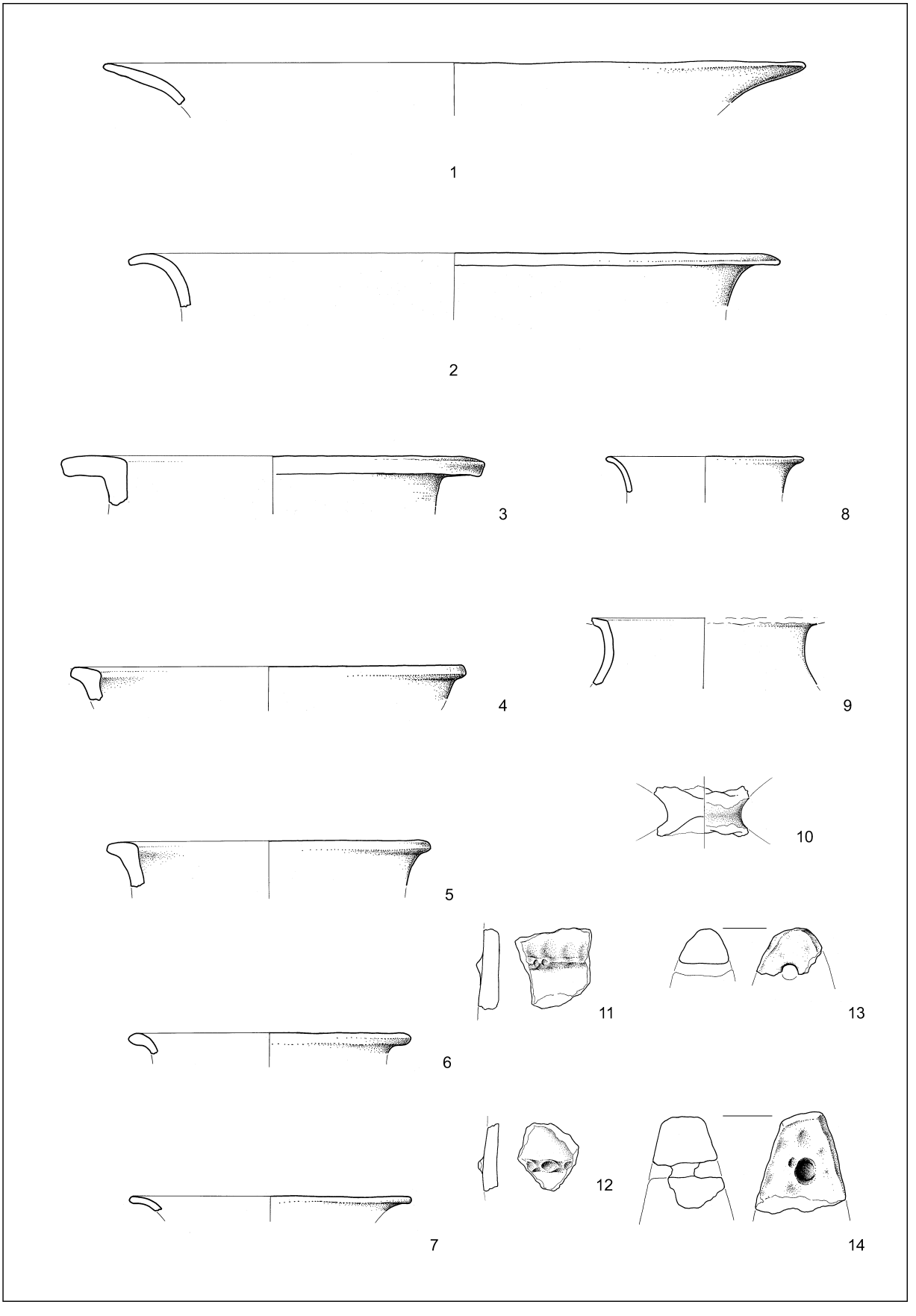

T. 24: Peč P-308. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 24: Ofen P-308. Alles Ton. M. = 1:4.

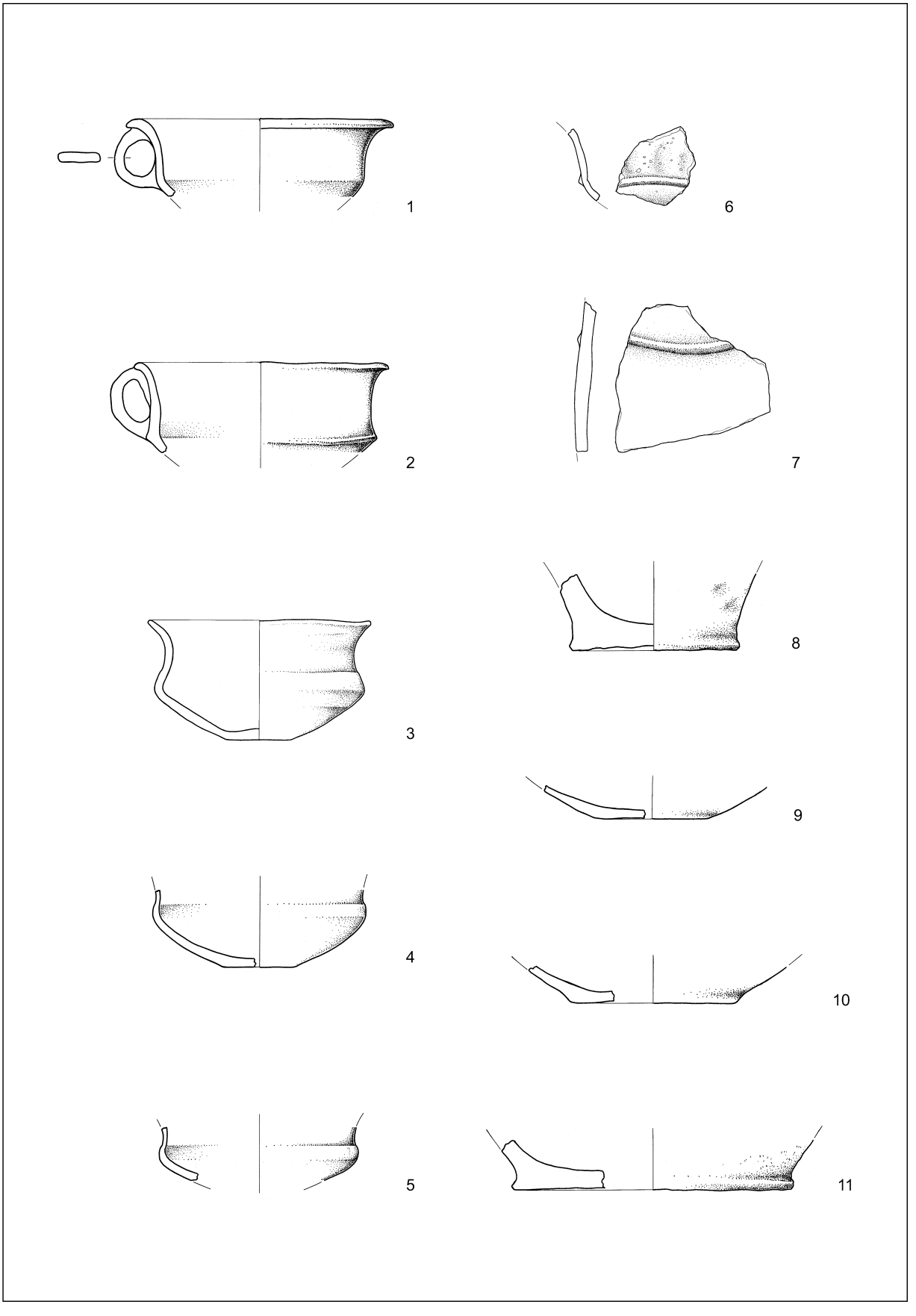

T. 25: Peč P-308. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 25: Ofen P-308. Alles Ton. M. = 1:4.

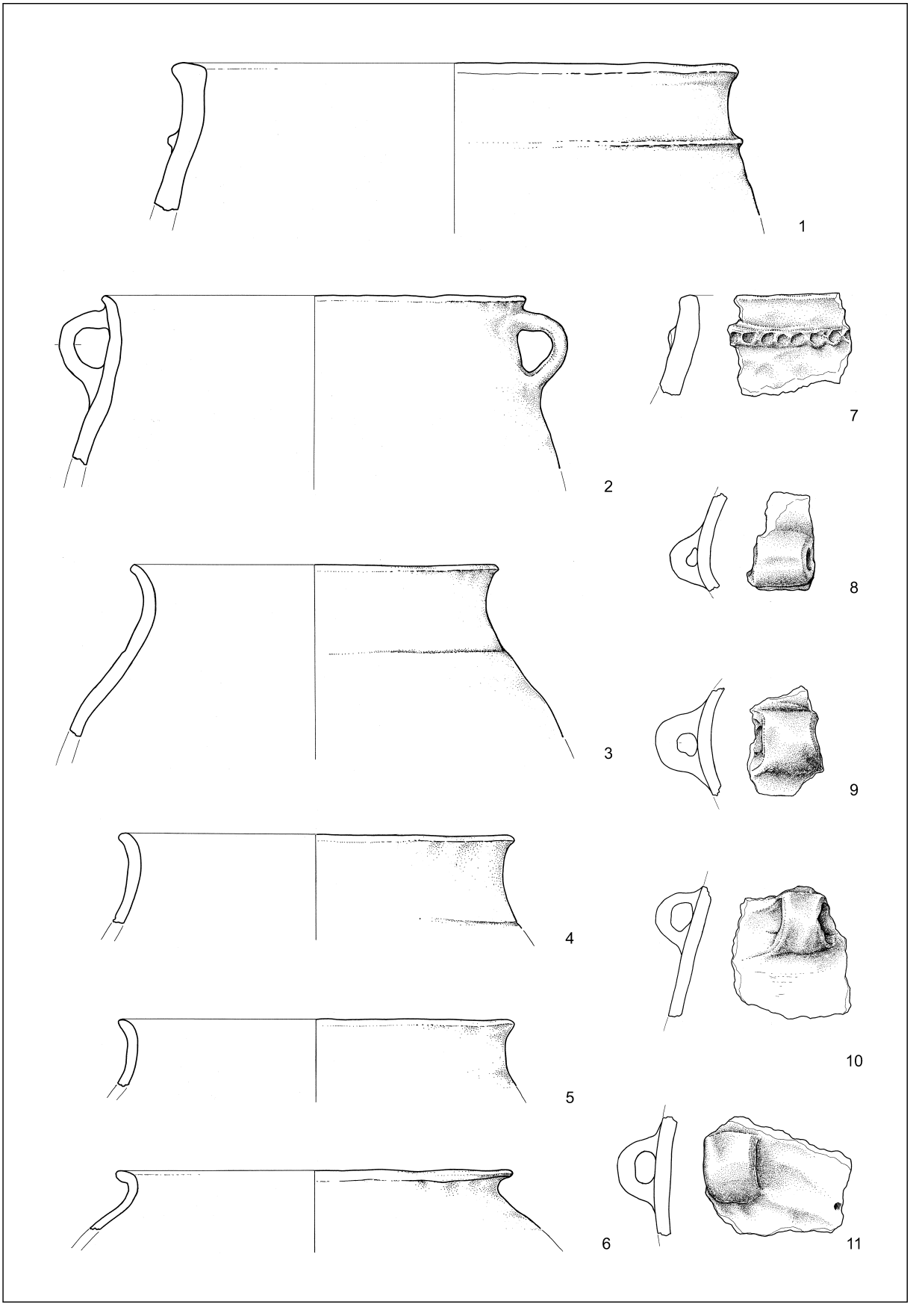

T. 26: Peč P-307. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 26: Ofen P-307. Alles Ton. M. = 1:4.

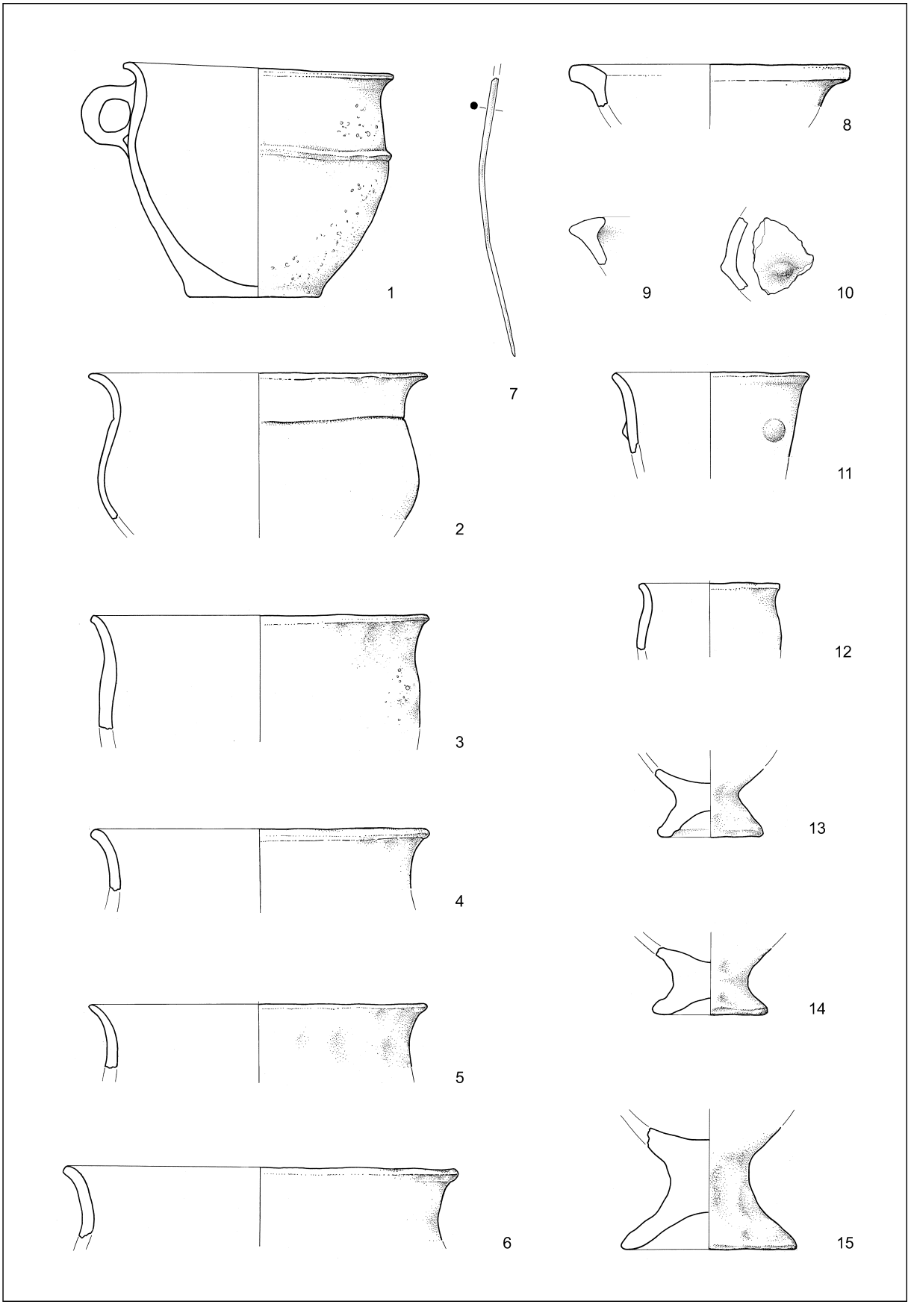

T. 27: Peč P-307. 1-6,8-15 keramika, 7 bron. M. 7 = 1:2; 1-6,8-15 = 1:4.
T. 27: Ofen P-307. 1-6,8-15 Ton, 7 Bronze. M. 7 = 1:2; 1-6,8-15 = 1:4.

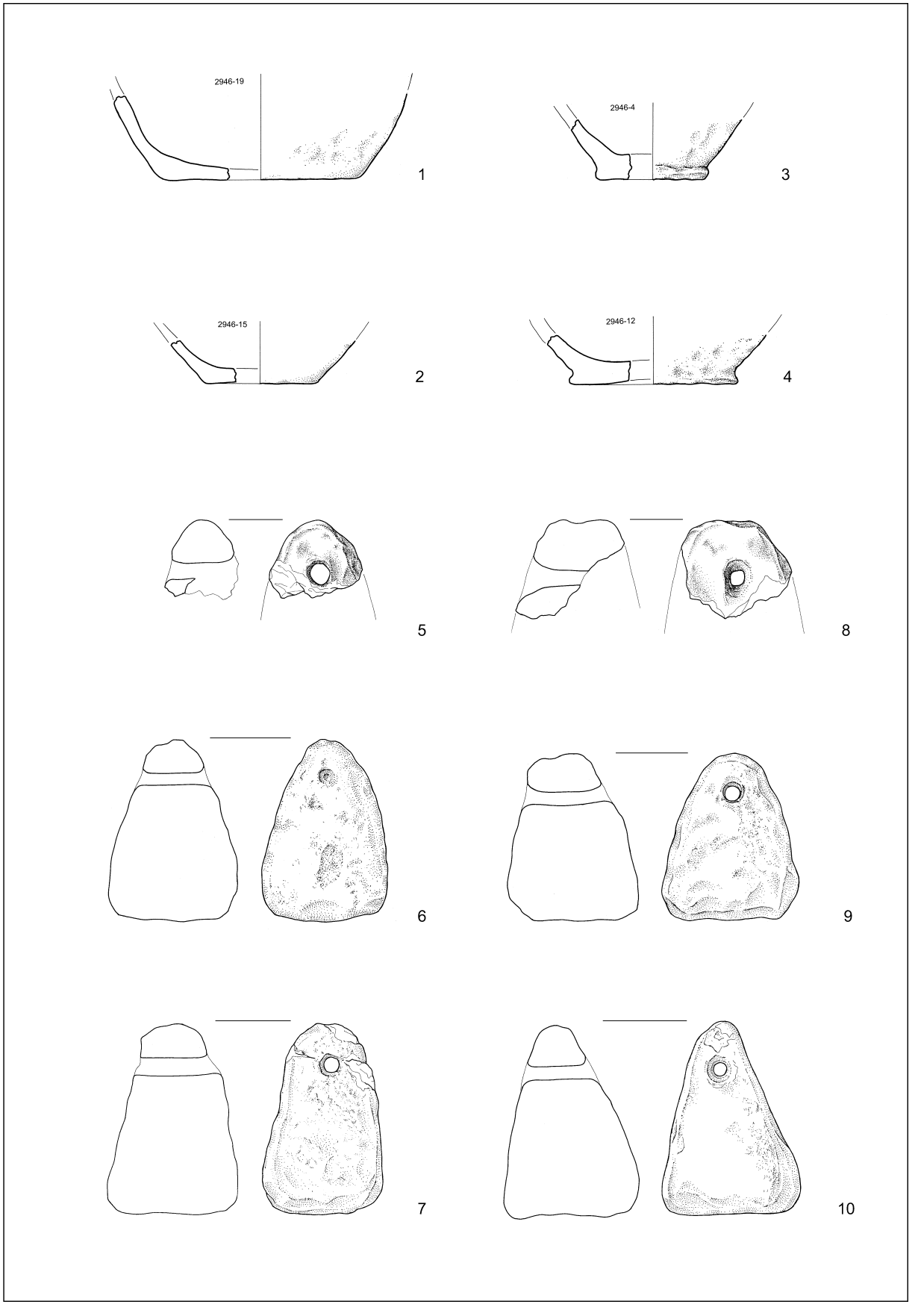

T. 28: Peč P-307. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 28: Ofen P-307. Alles Ton. M. = 1:4.

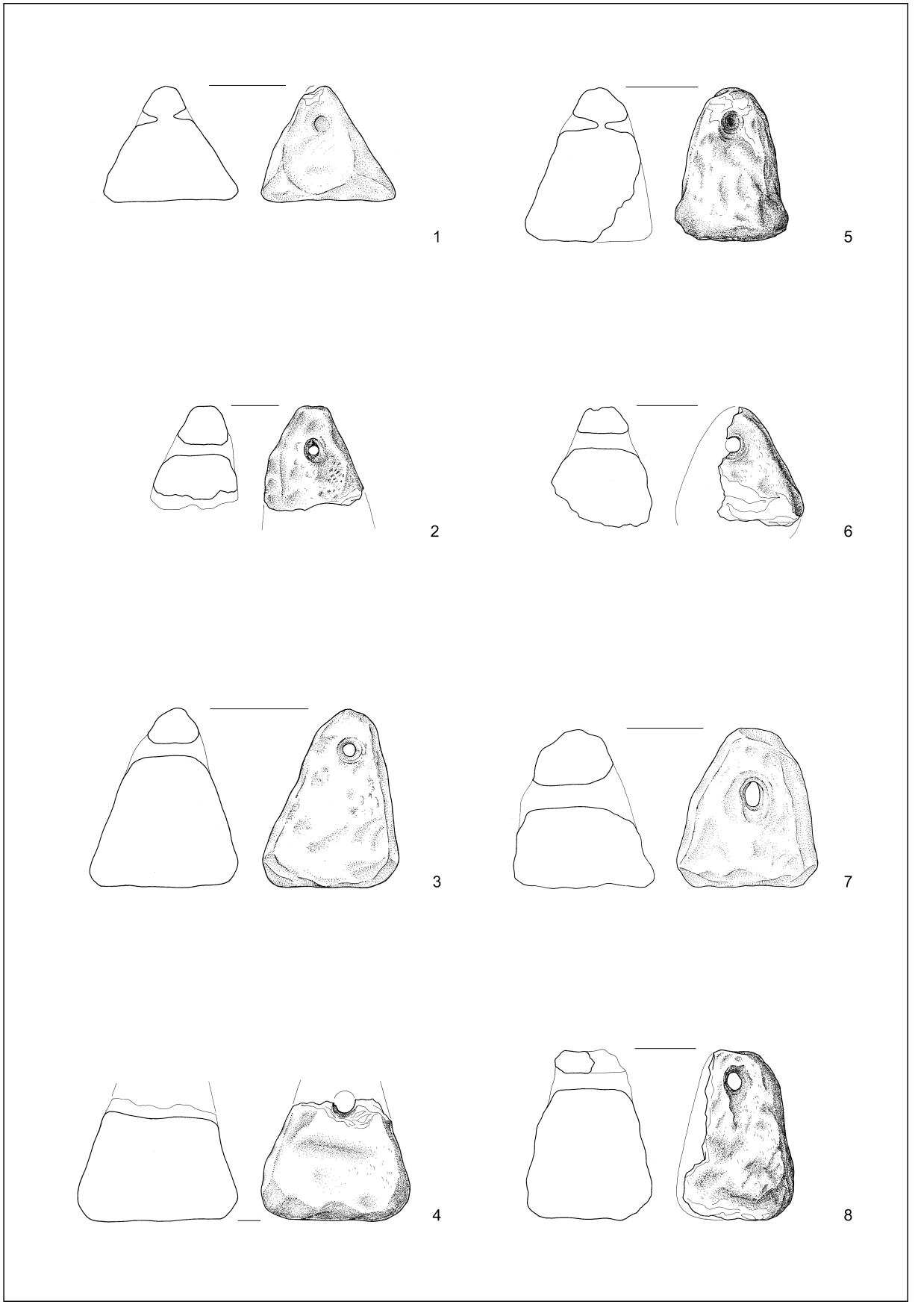

T. 29: Peč P-307. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 29: Ofen P-307. Alles Ton. M. = 1:4.

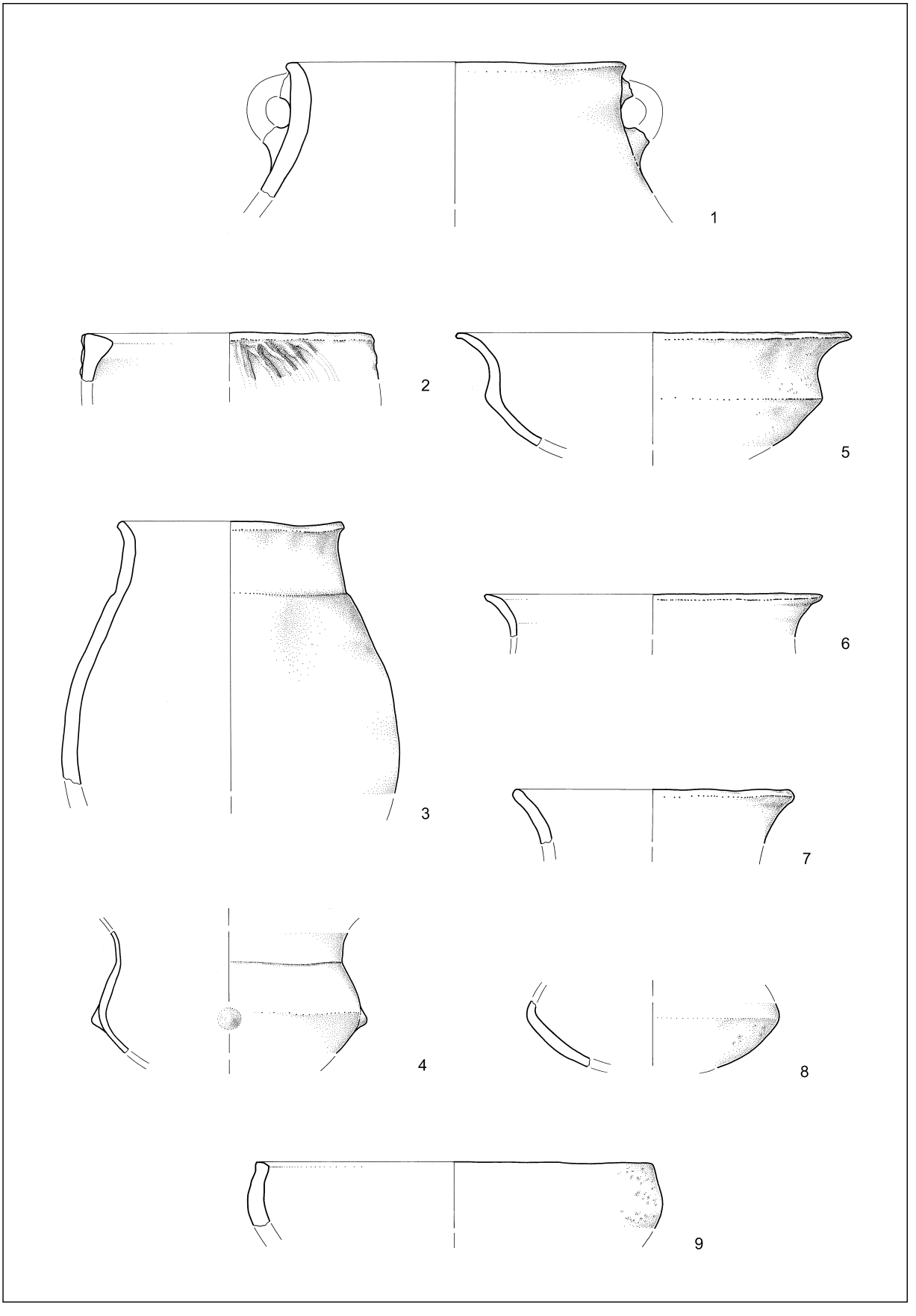

T. 30: Kvadrant 95. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 30: Quadrant 95. Alles Ton. M. = 1:4.

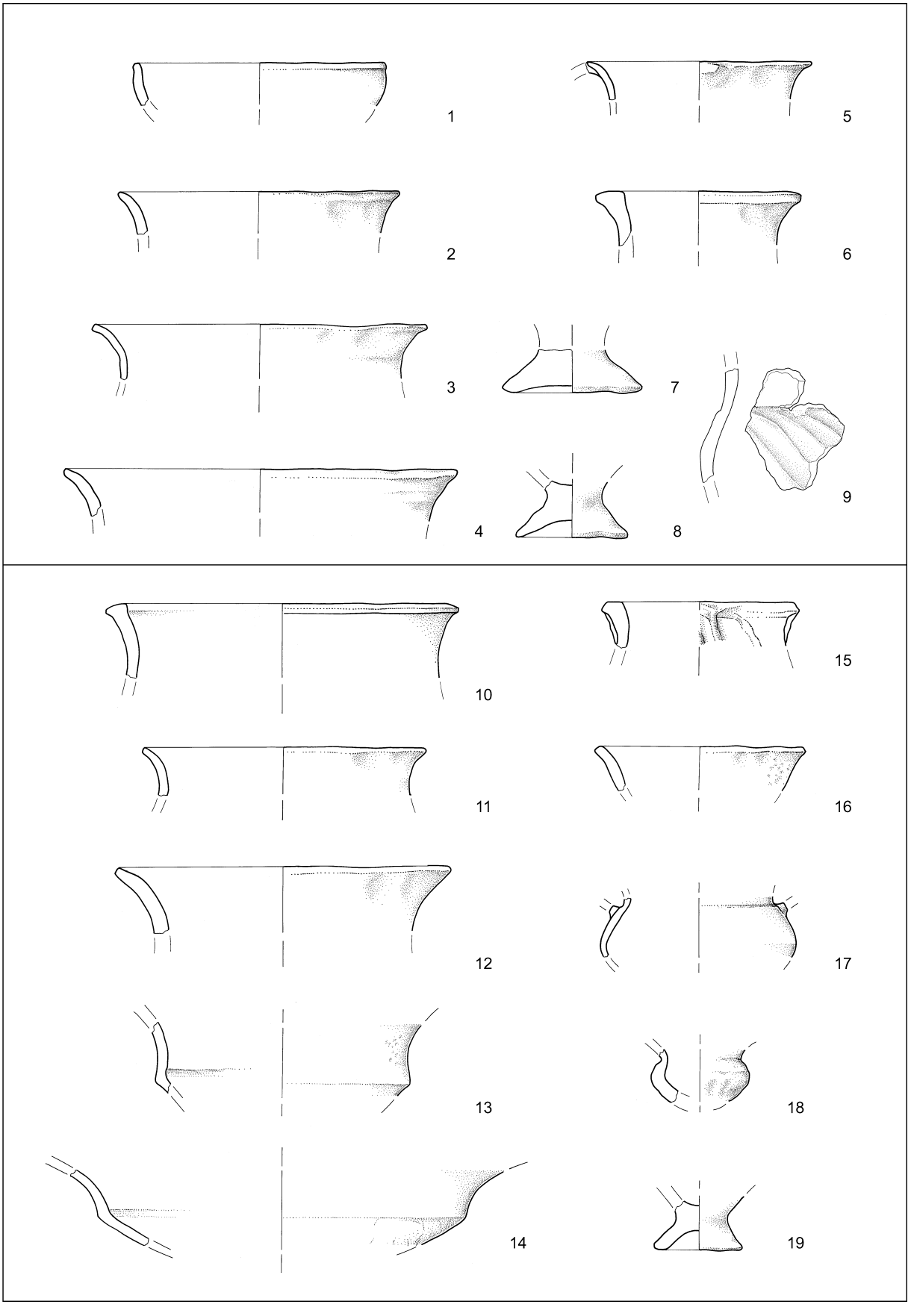

T. 31: 1-9 kvadrant 96; 10-19 kvadrant 97. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 31: 1-9 Quadrant 96; 10-19 Quadrant 97. Alles Ton. M. = 1:4.

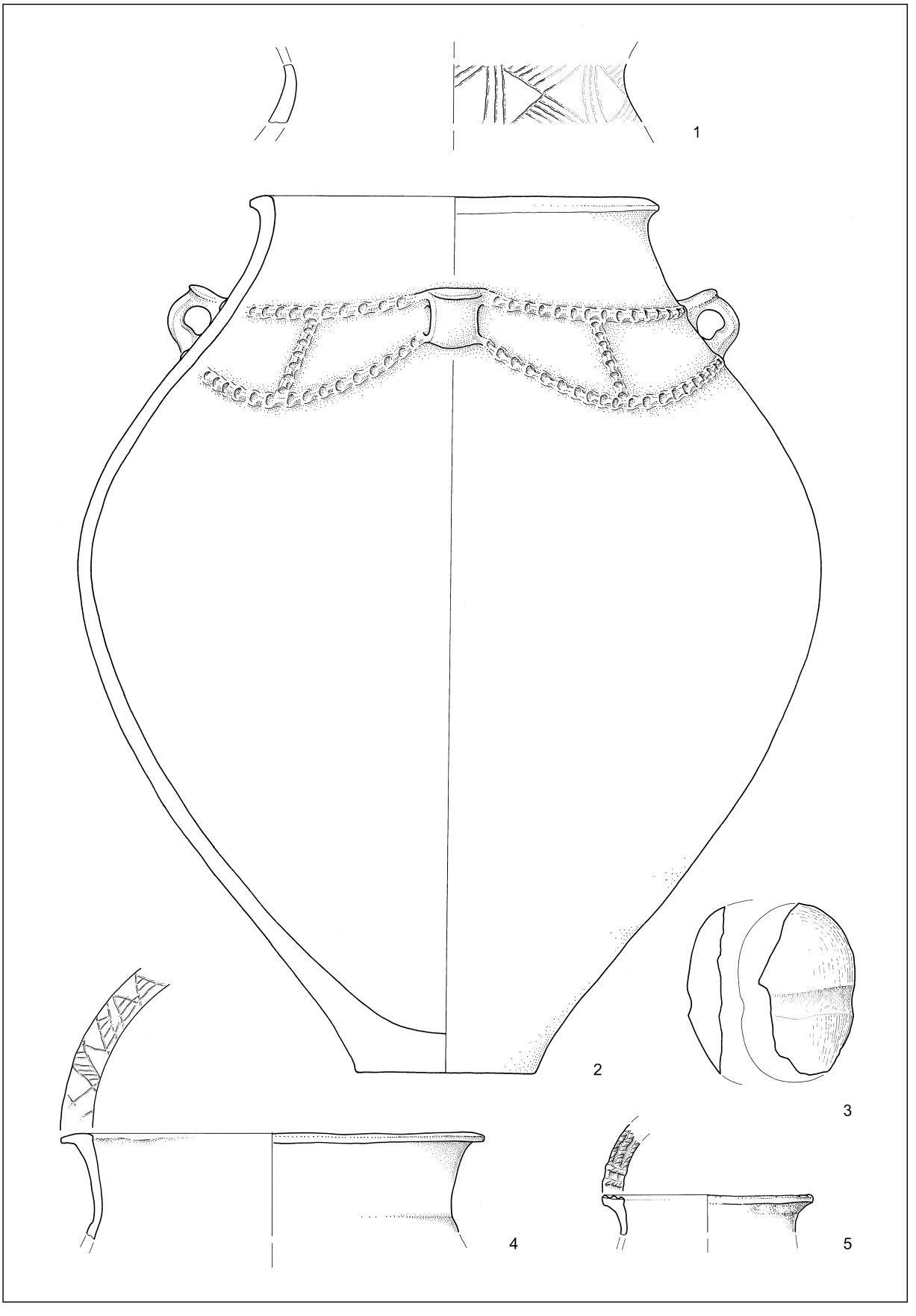

T. 32: Kvadrant 97. 1,2,4,5 keramika, 3 kamen. M. = 1:4.
T. 32: Quadrant 97. 1,2,4,5 Ton, 3 Stein. M. = 1:4.

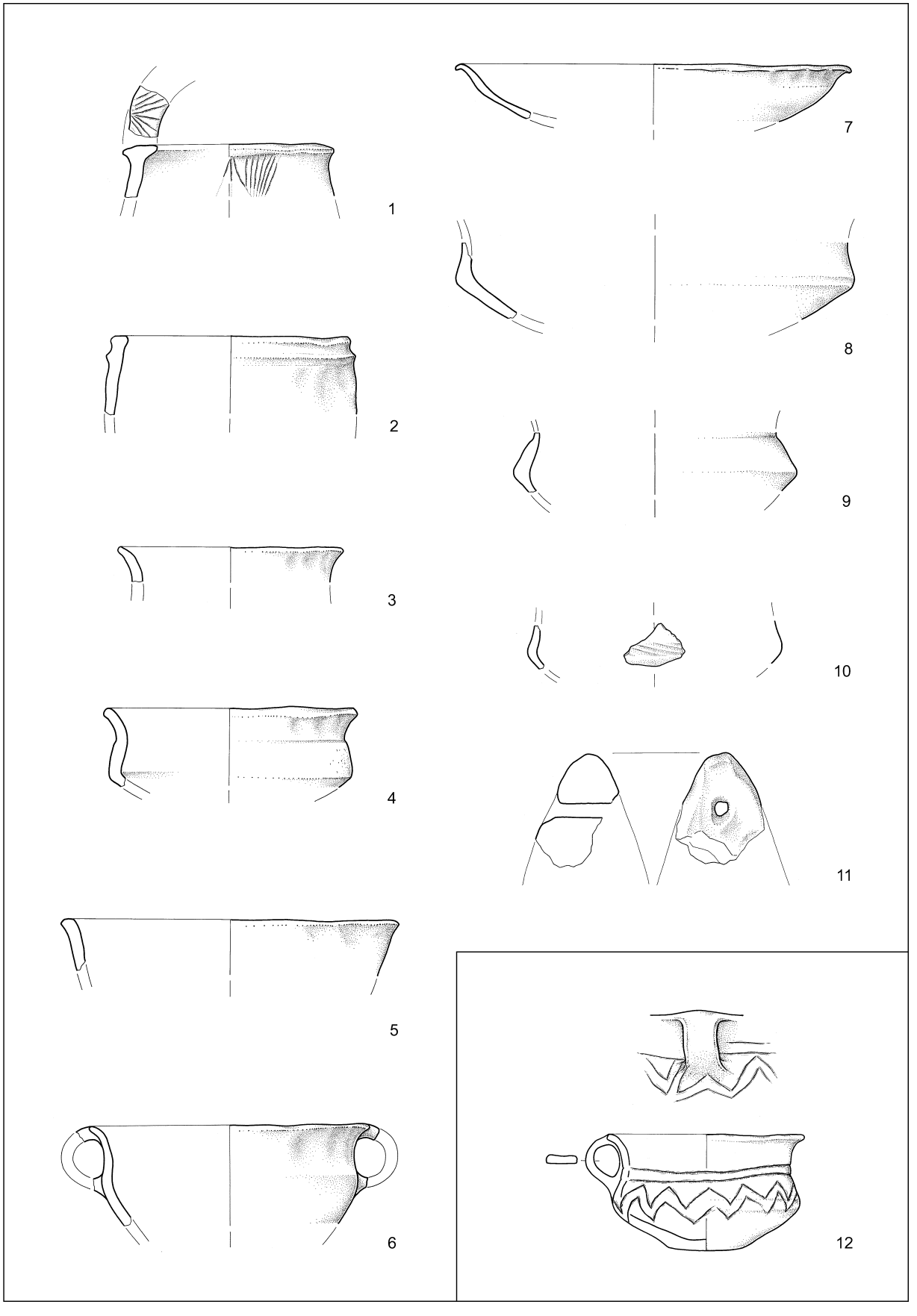

T. 33: 1-11 kvadrant 98; 12 kvadrant 192. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 33: 1-11 Quadrant 98; 12 Quadrant 192. Alles Ton. M. = 1:4.

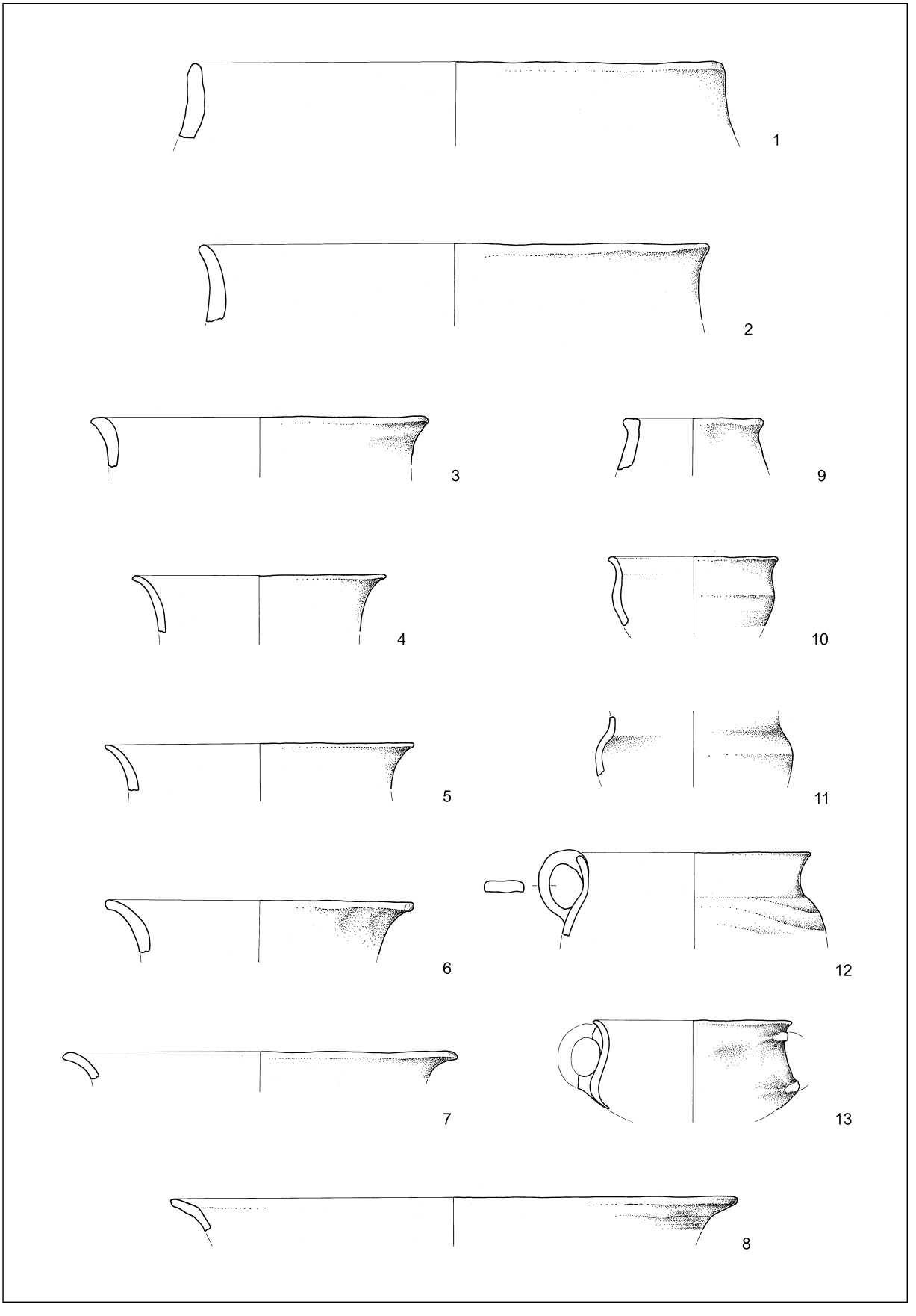

T. 34: Kvadrant 217. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 34: Quadrant 217. Alles Ton. M. = 1:4.

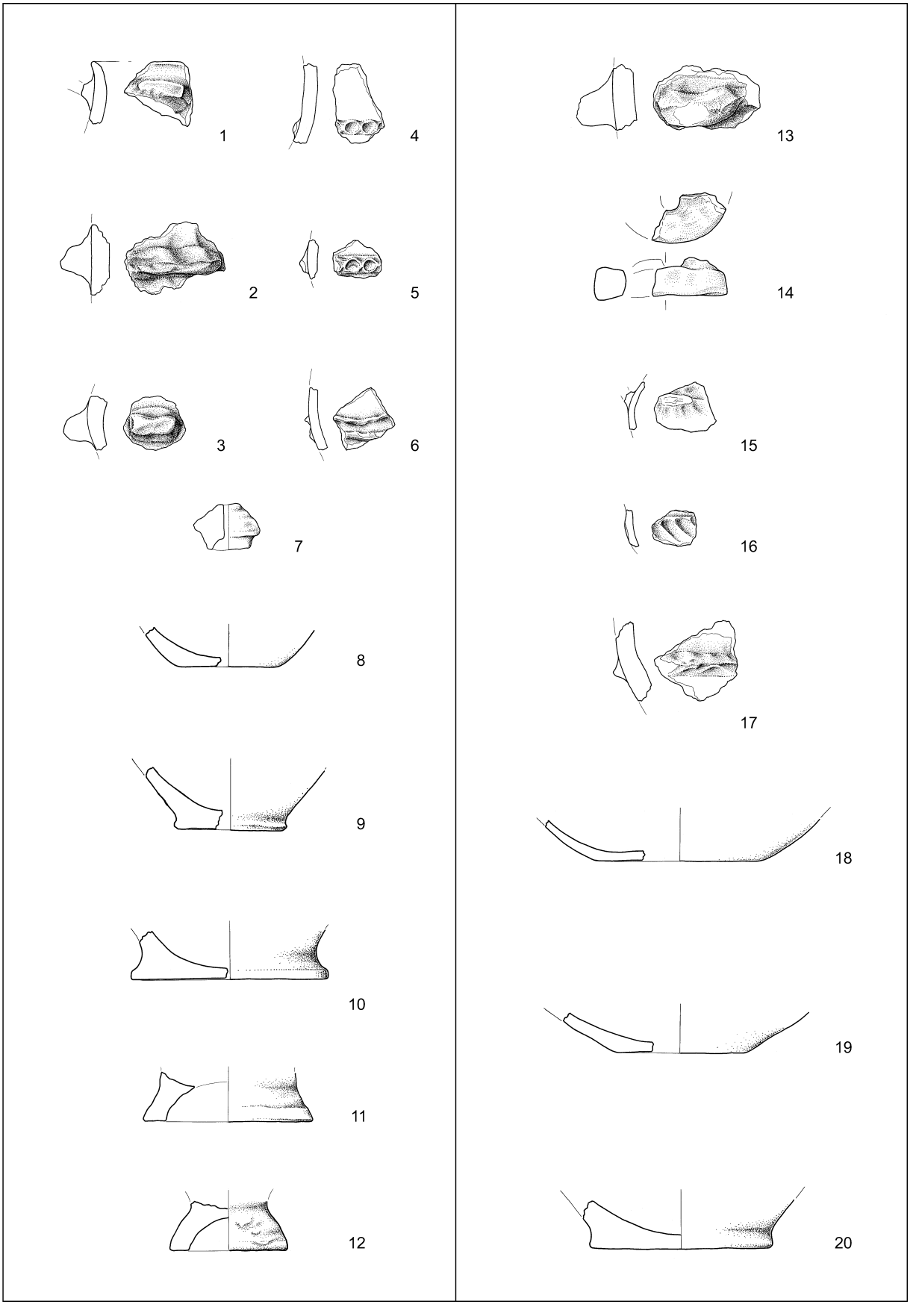

T. 35: 1-12 kvadrant 217; 13-20 kvadrant 244. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 35: 1-12 Quadrant 217; 13-20 Quadrant 244. Alles Ton. M. = 1:4.

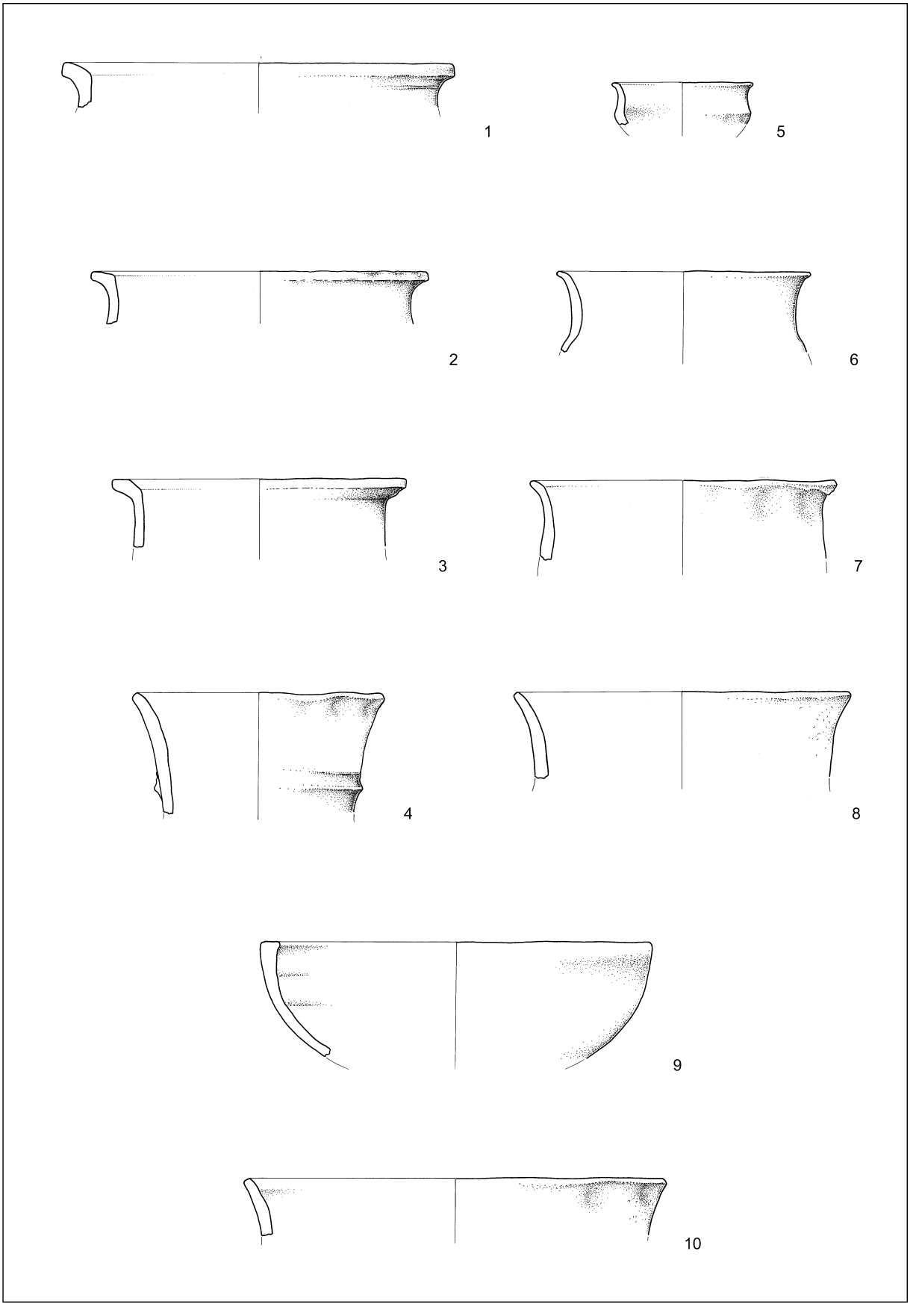

T. 36: Kvadrant 244. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 36: Quadrant 244. Alles Ton. M. = 1:4.

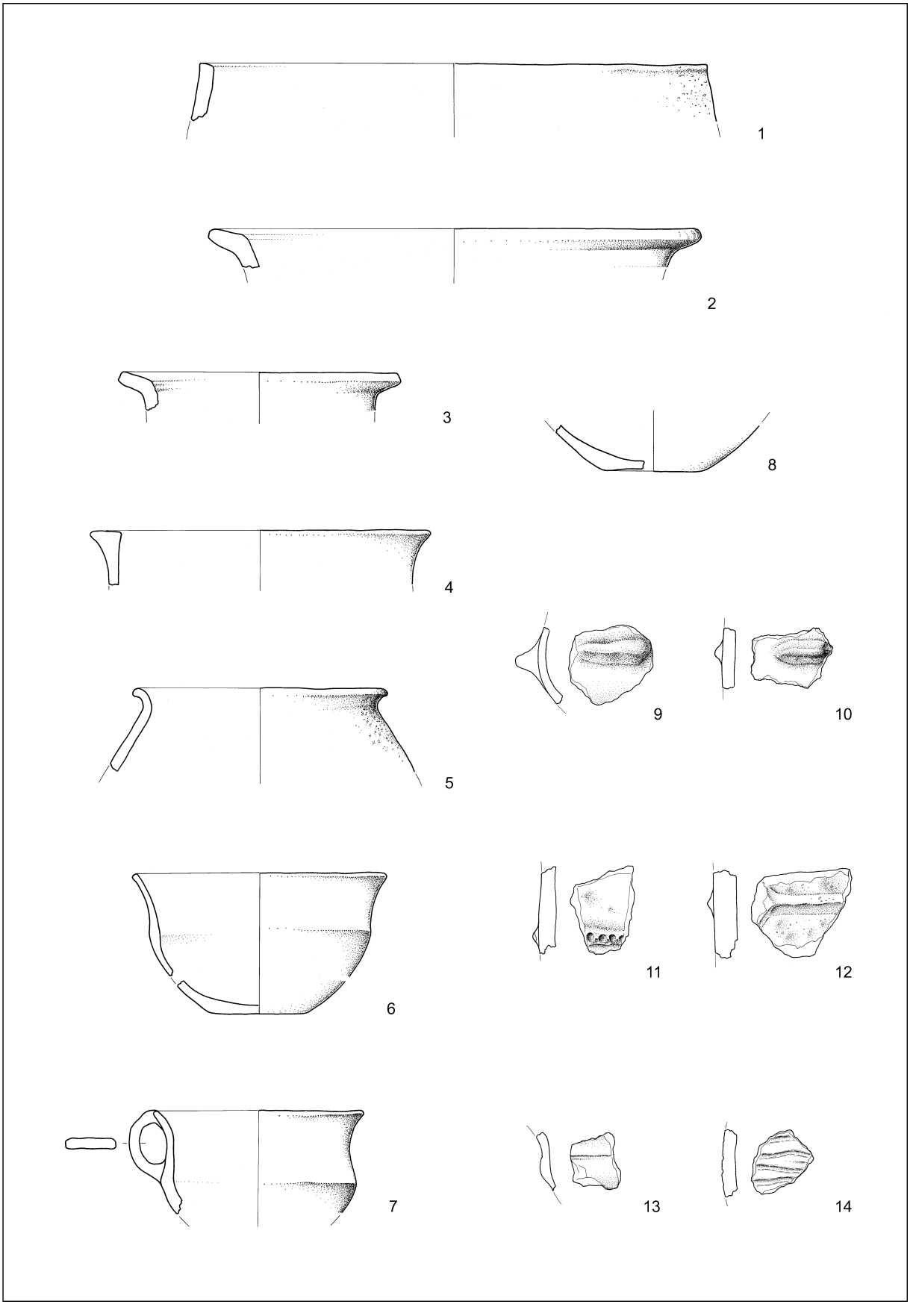

T. 37: Kvadrant 271. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 37: Quadrant 271. Alles Ton. M. = 1:4.

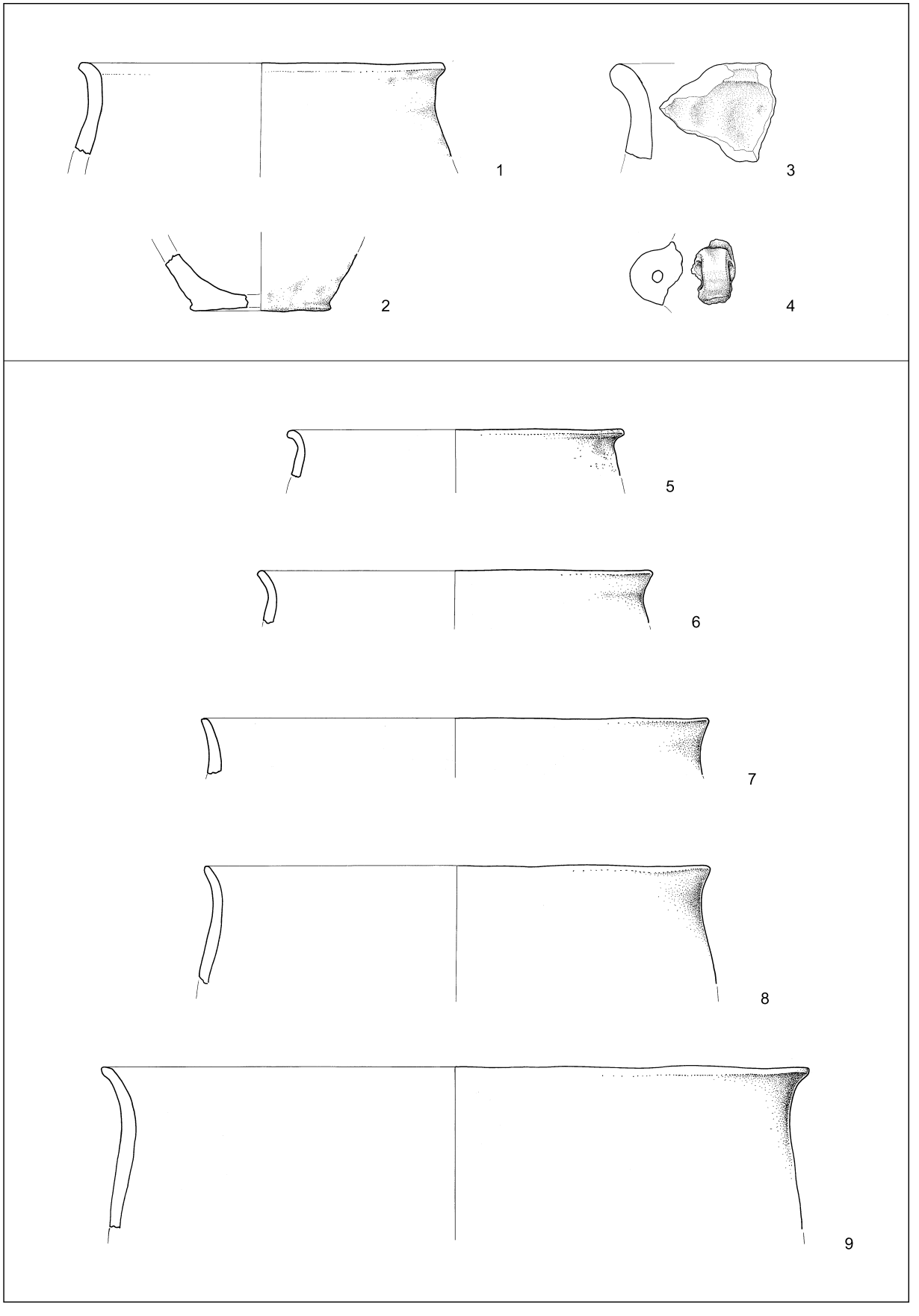

T. 38: 1-4 kvadrant 289; 5-9 kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 38: 1-4 Quadrant 289; 5-9 Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

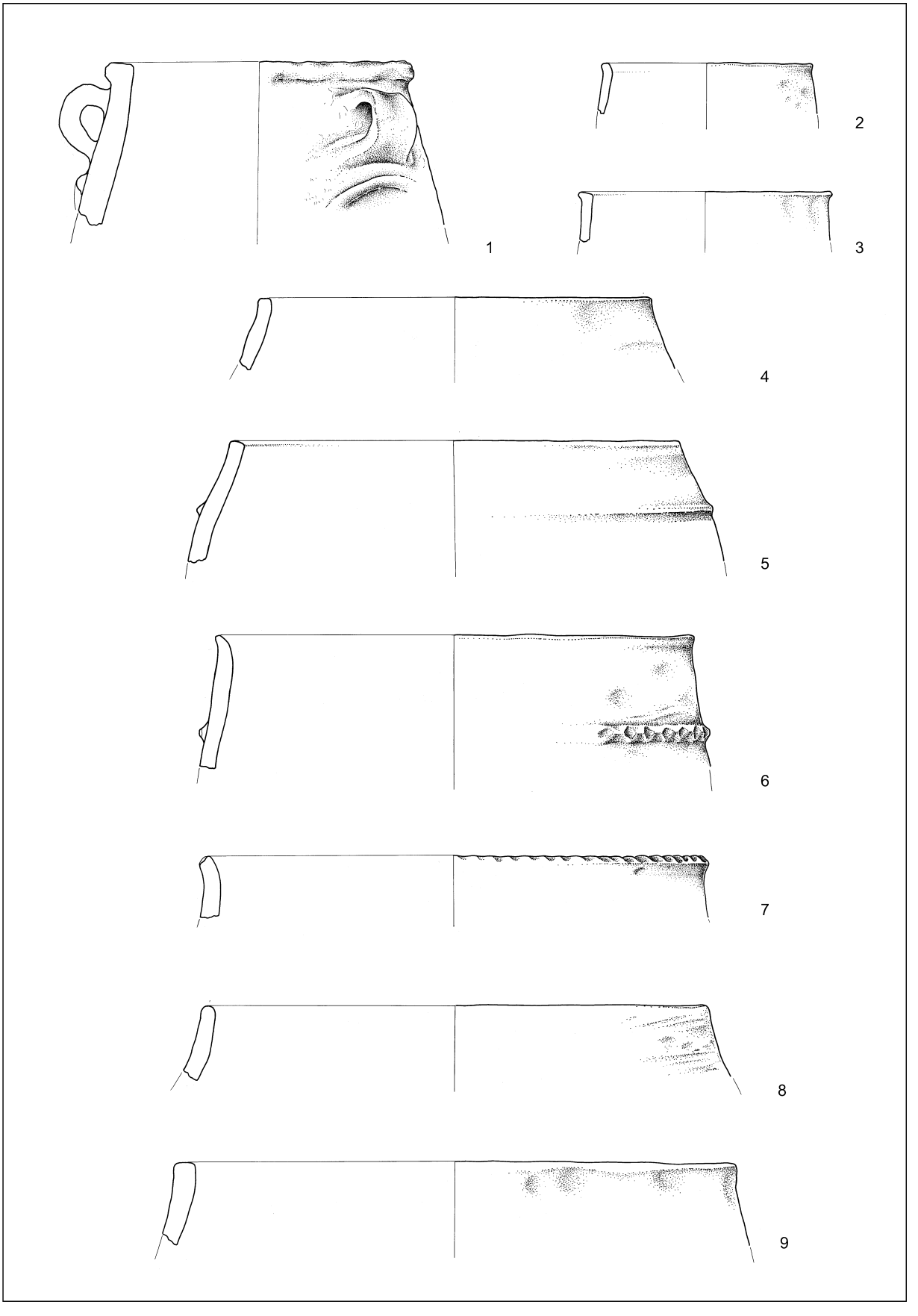

T. 39: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 39: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

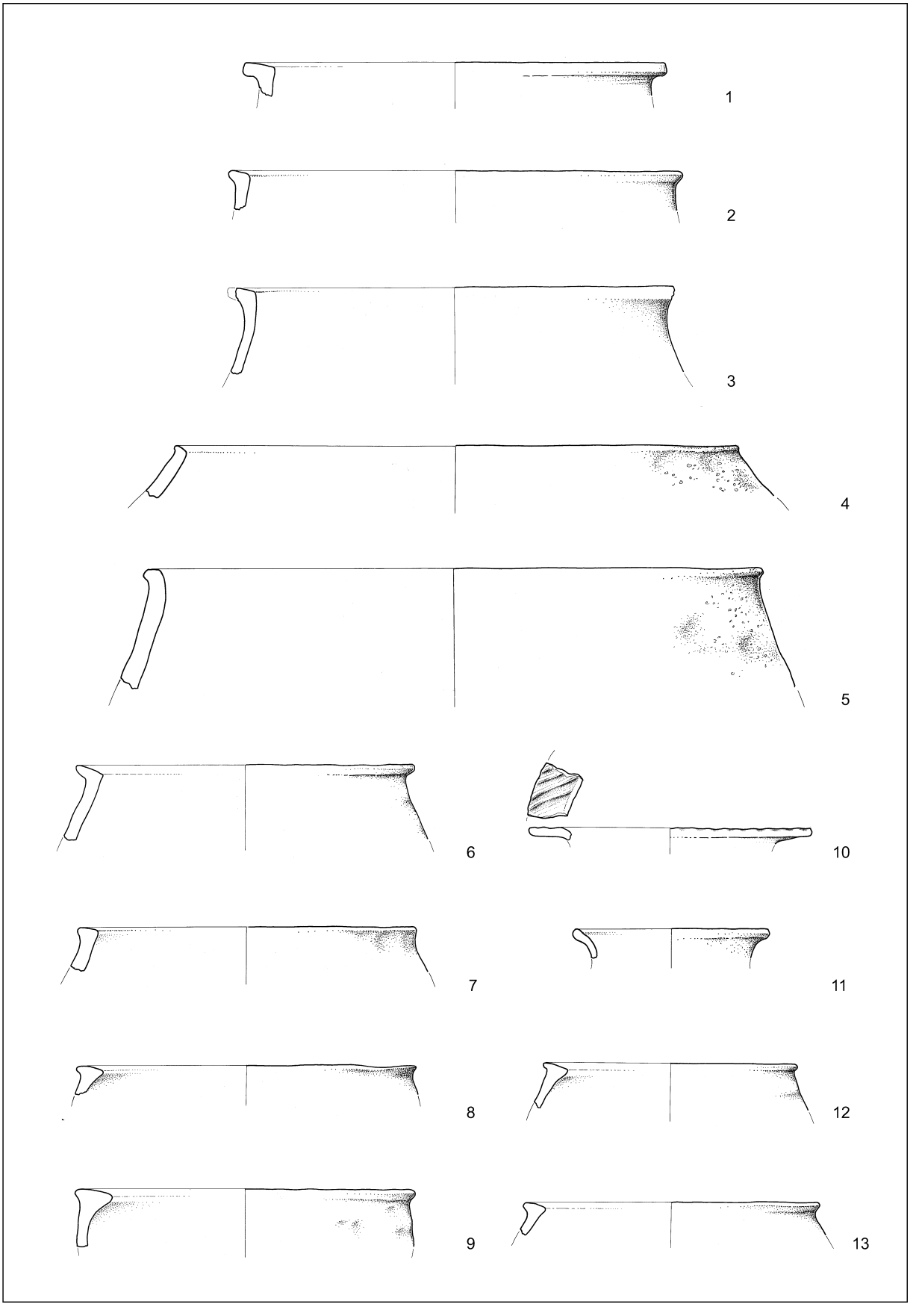

T. 40: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 40: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

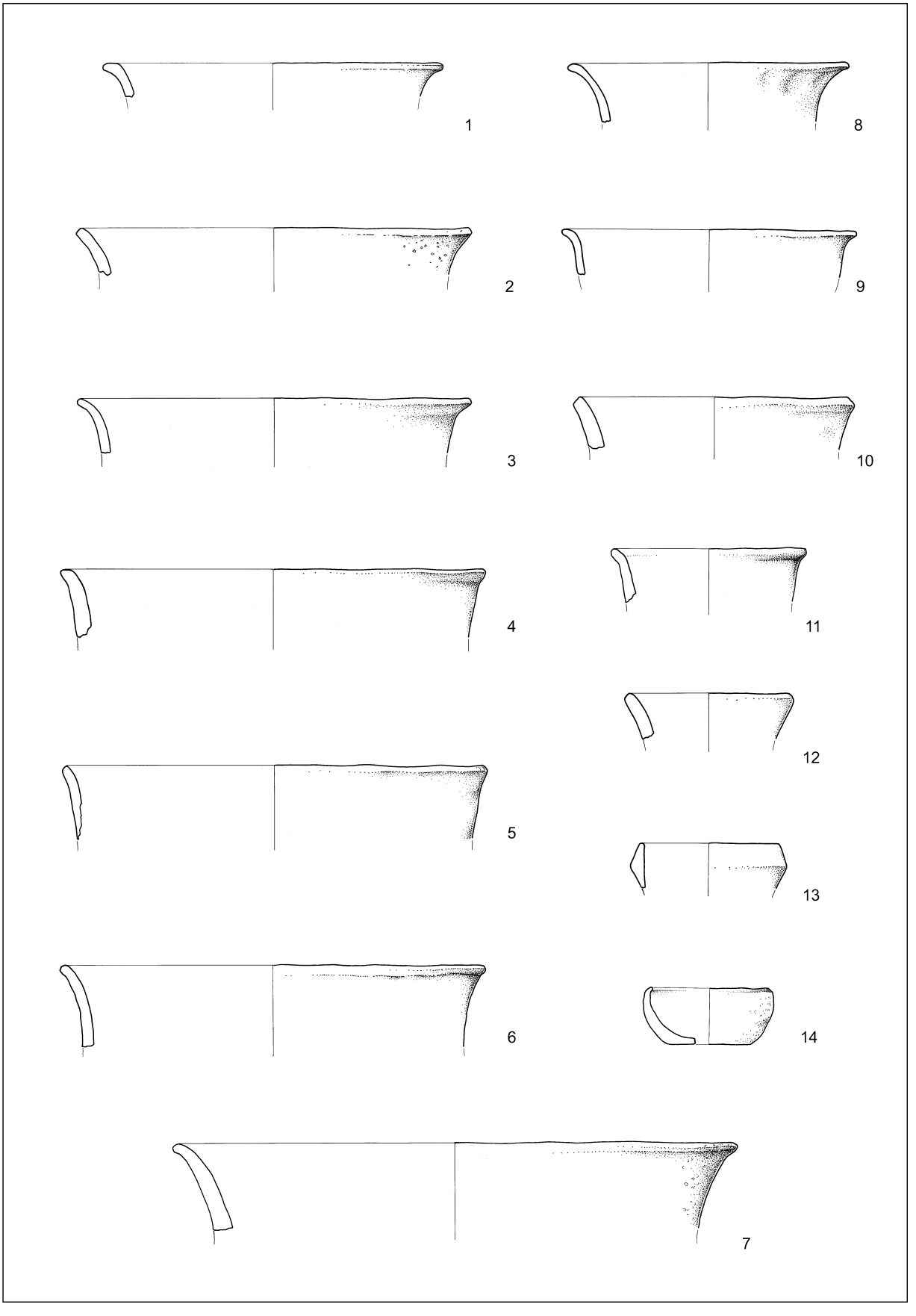

T. 41: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 41: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

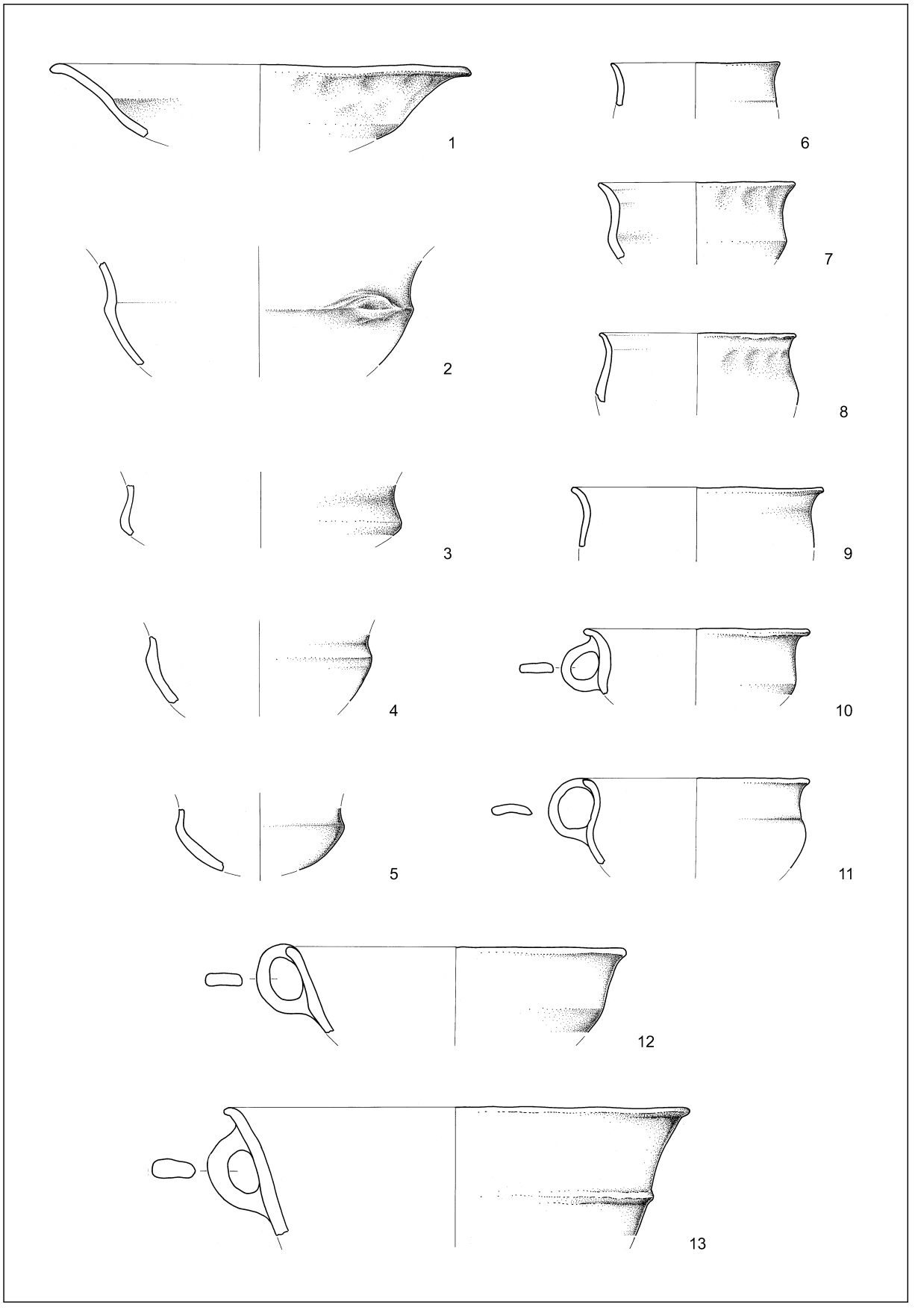

T. 42: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 42: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

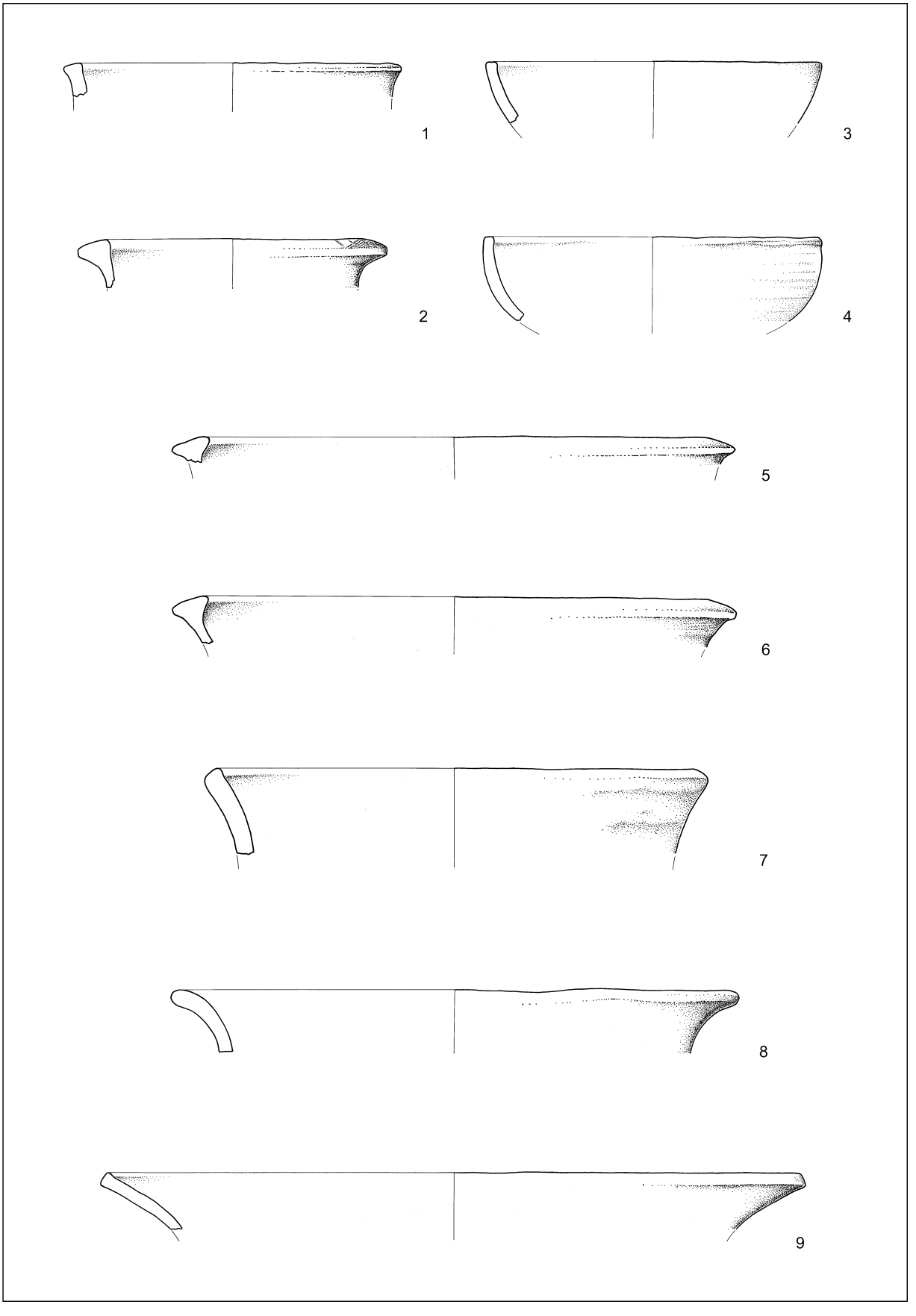

T. 43: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 43: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

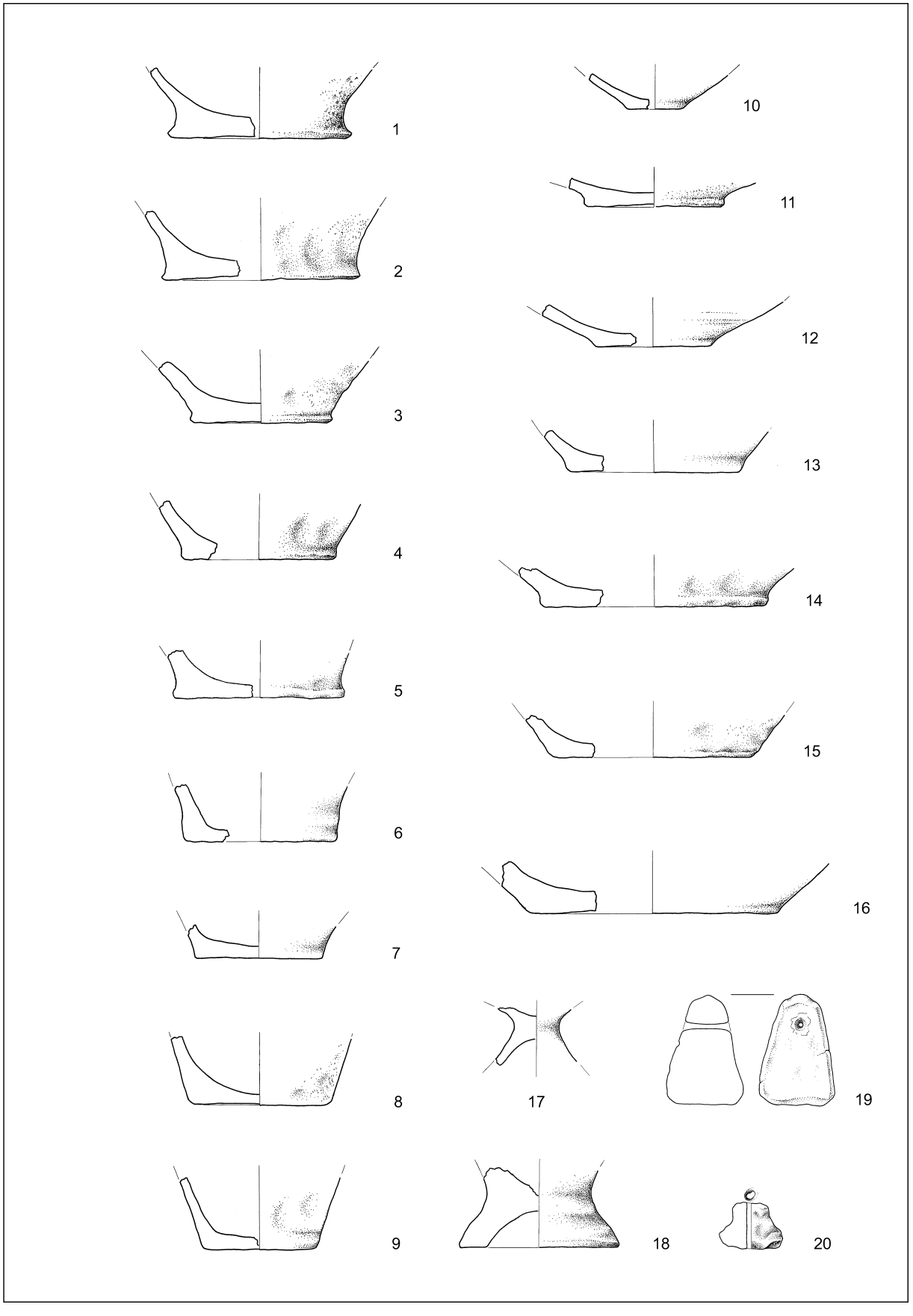

T. 44: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 44: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

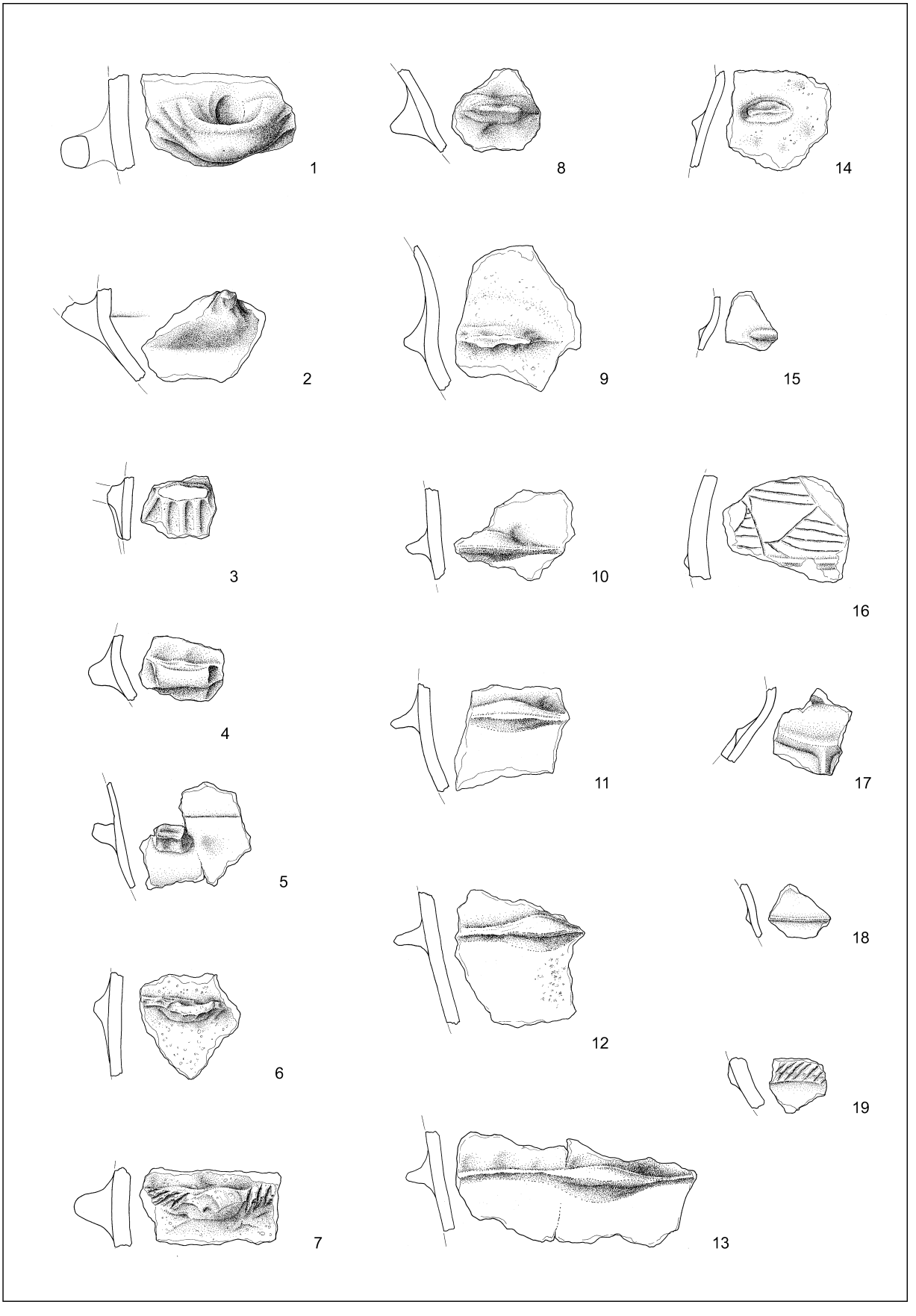

T. 45: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 45: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

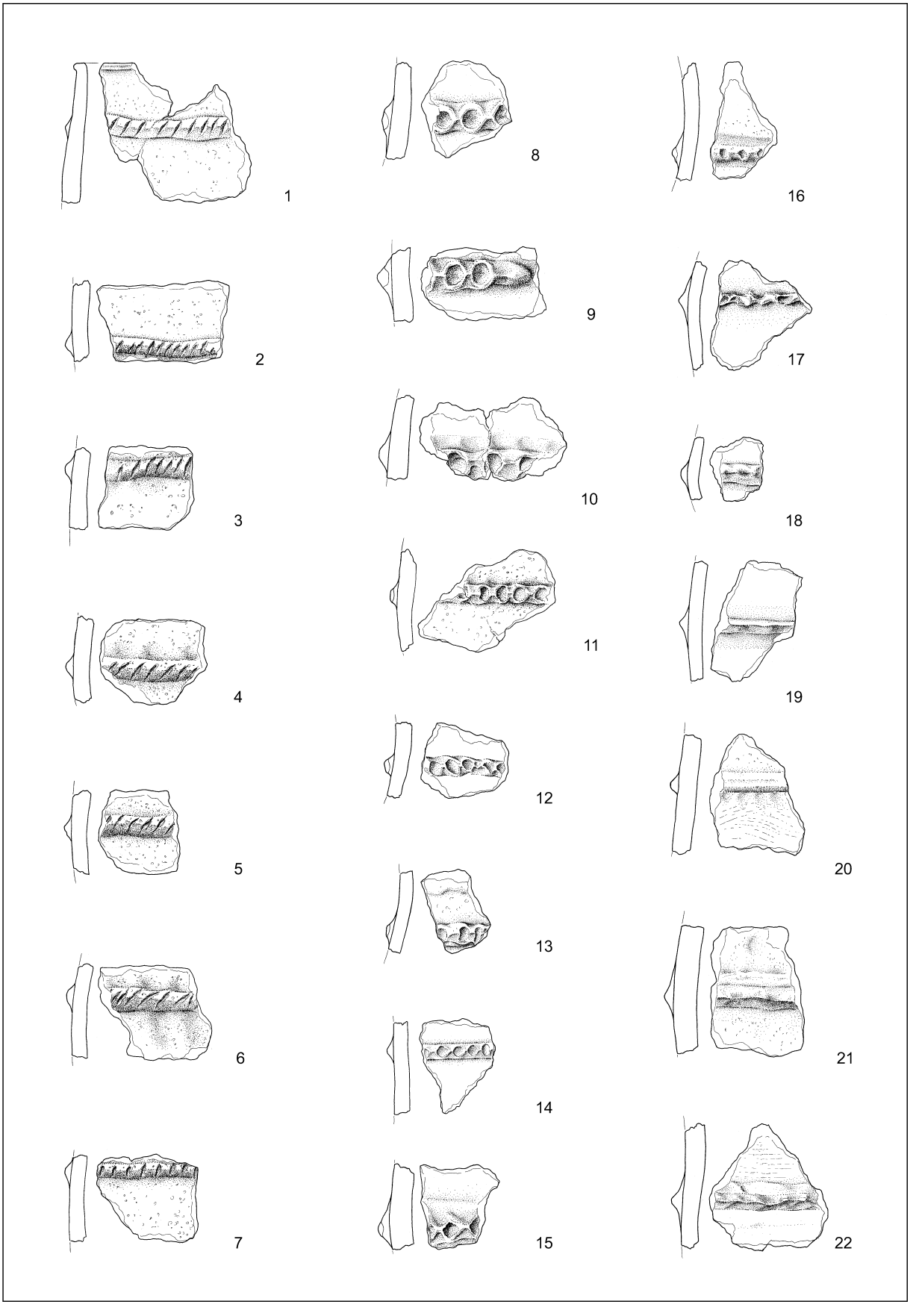

T. 46: Kvadrant 290. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 46: Quadrant 290. Alles Ton. M. = 1:4.

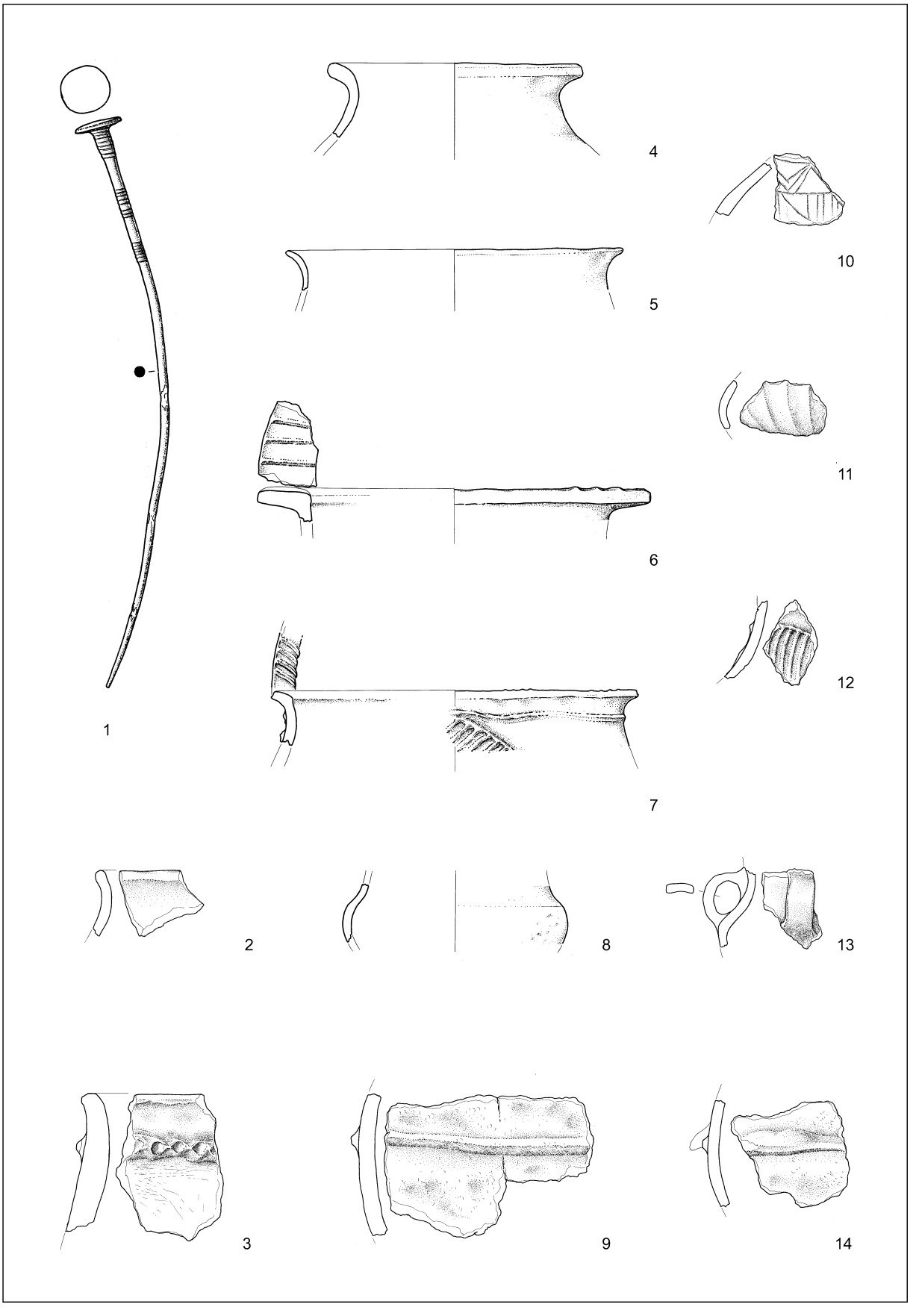

T. 47: Kvadrant 291. 1 bron; 2-14 keramika. M. 1 = 1:2; 2-14 = 1:4.
T. 47: Quadrant 291. 1 Bronze; 2-14 Ton. M. 1 = 1:2; 2-14 = 1:4.

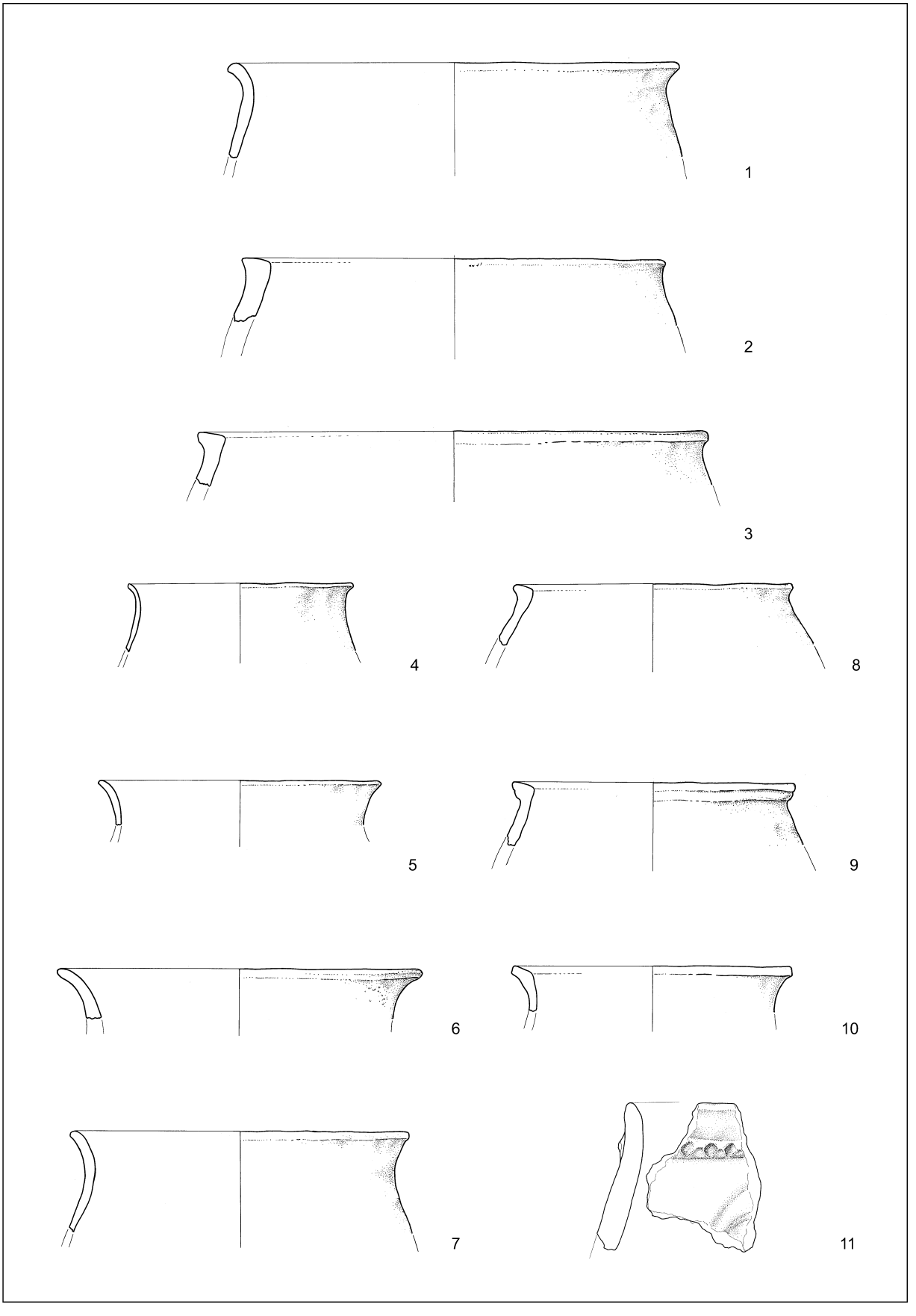

T. 48: Kvadrant 307. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 48: Quadrant 307. Alles Ton. M. = 1:4.

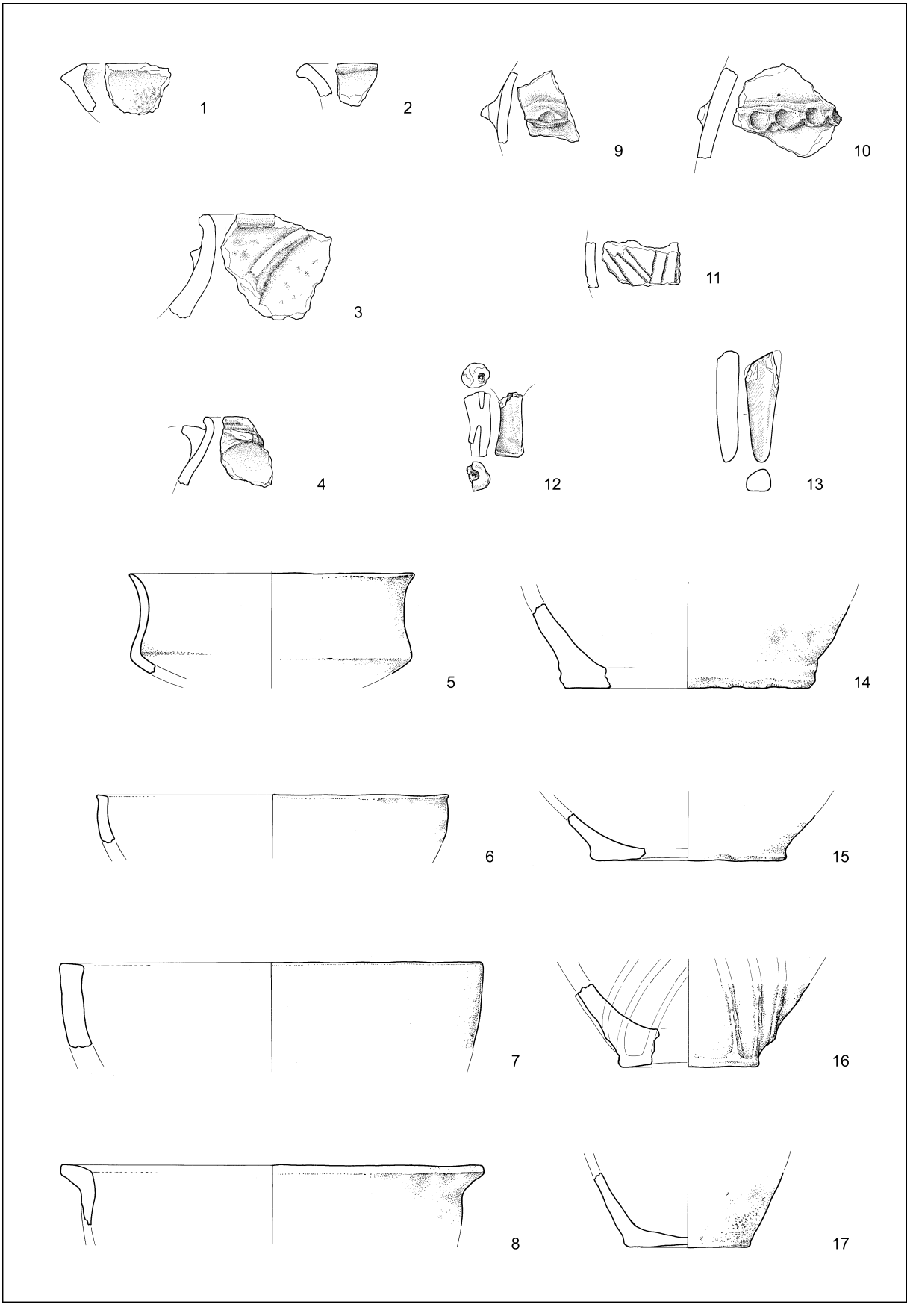

T. 49: Kvadrant 307. 1-12,14-17 keramika, 13 kamen. M. = 1:4.
T. 49: Quadrant 307. 1-12,14-17 Ton, 13 Stein. M. = 1:4.

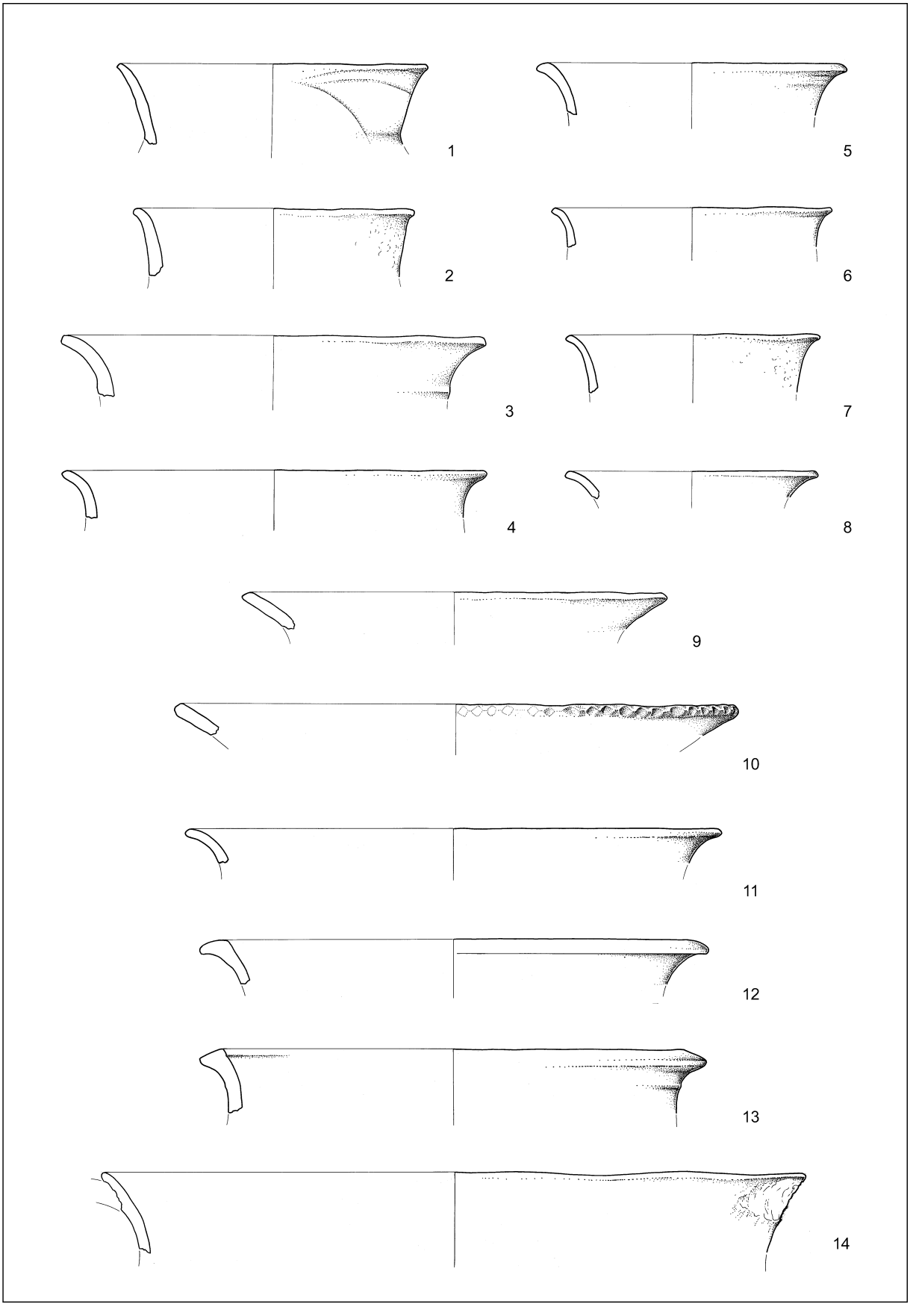

T. 50: Kvadrant 308. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 50: Quadrant 308. Alles Ton. M. = 1:4.

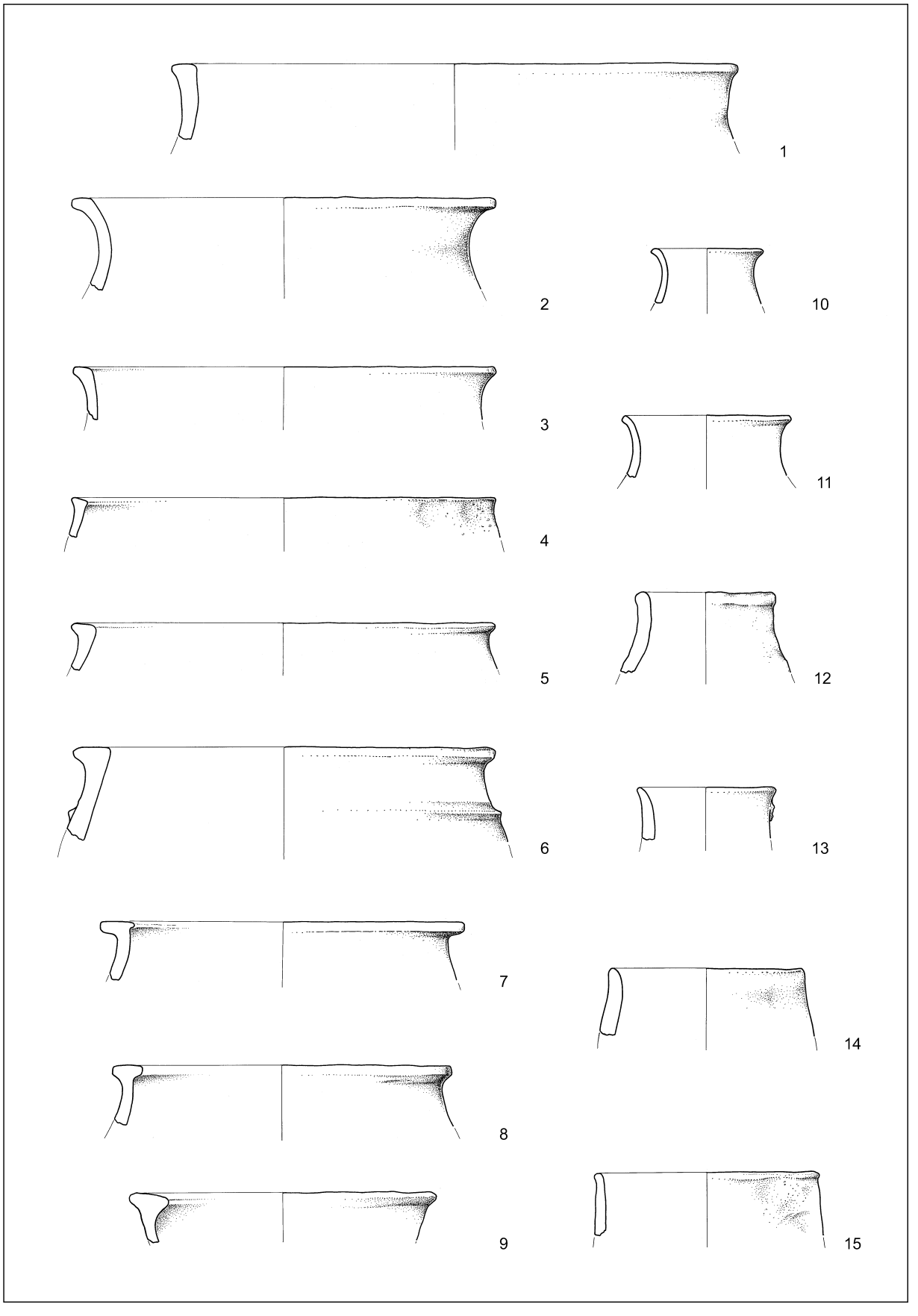

T. 51: Kvadrant 308. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 51: Quadrant 308. Alles Ton. M. = 1:4.

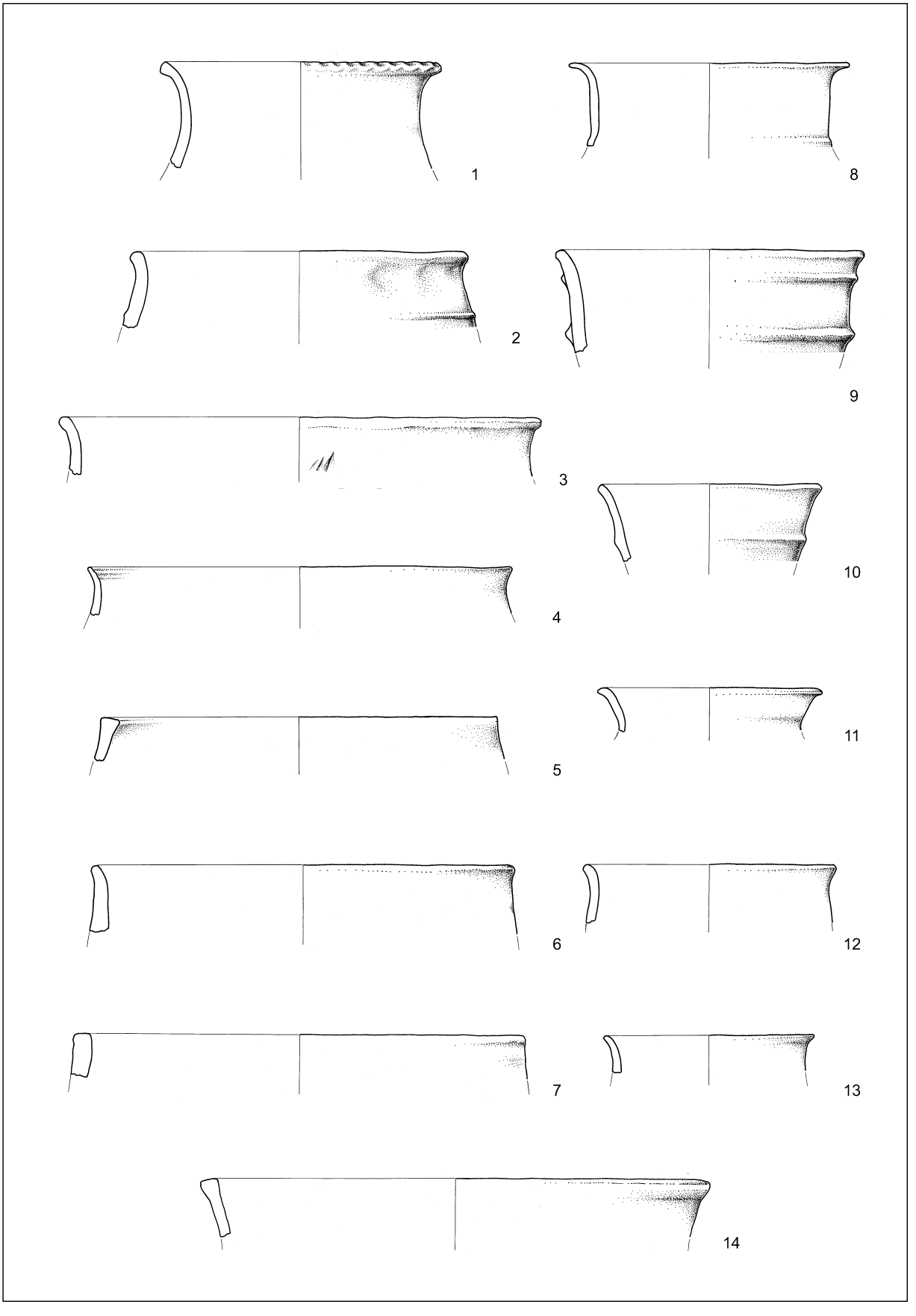

T. 52: Kvadrant 308. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 52: Quadrant 308. Alles Ton. M. = 1:4.

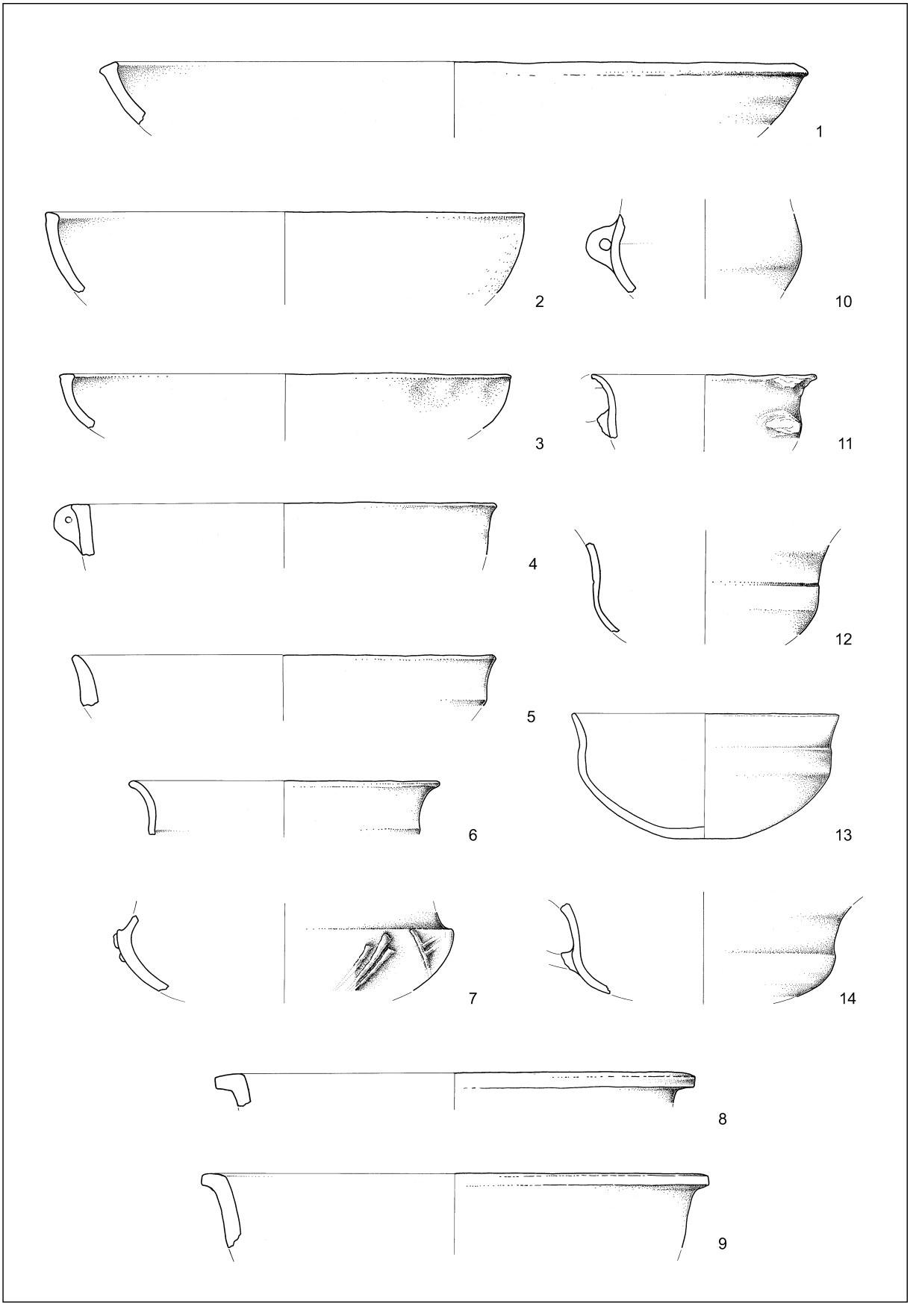

T. 53: Kvadrant 308. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 53: Quadrant 308. Alles Ton. M. = 1:4.

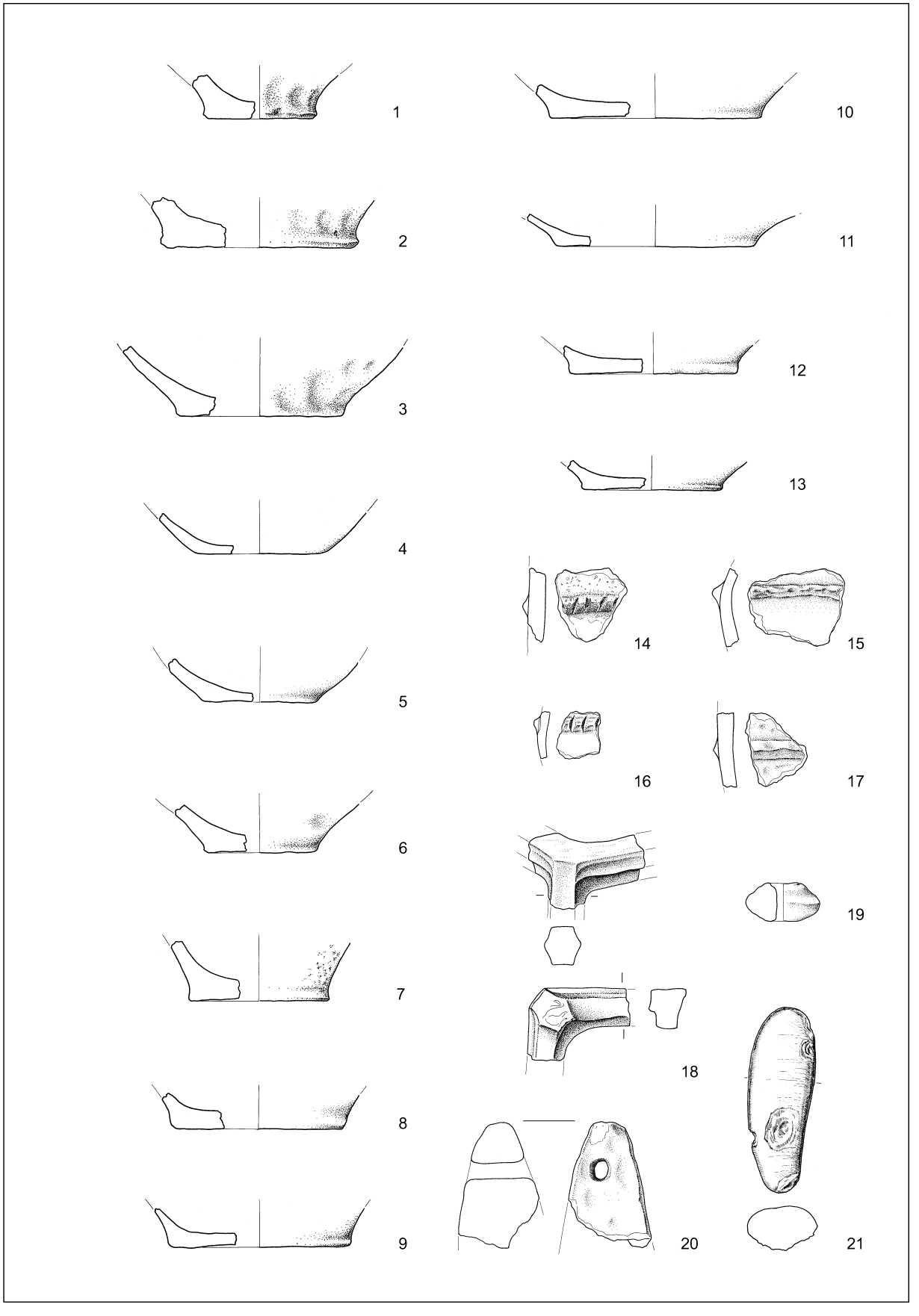

T. 54: Kvadrant 308. 1-20 keramika, 21 kamen. M. = 1:4.
T. 54: Quadrant 308. 1-20 Ton, 21 Stein. M. = 1:4.

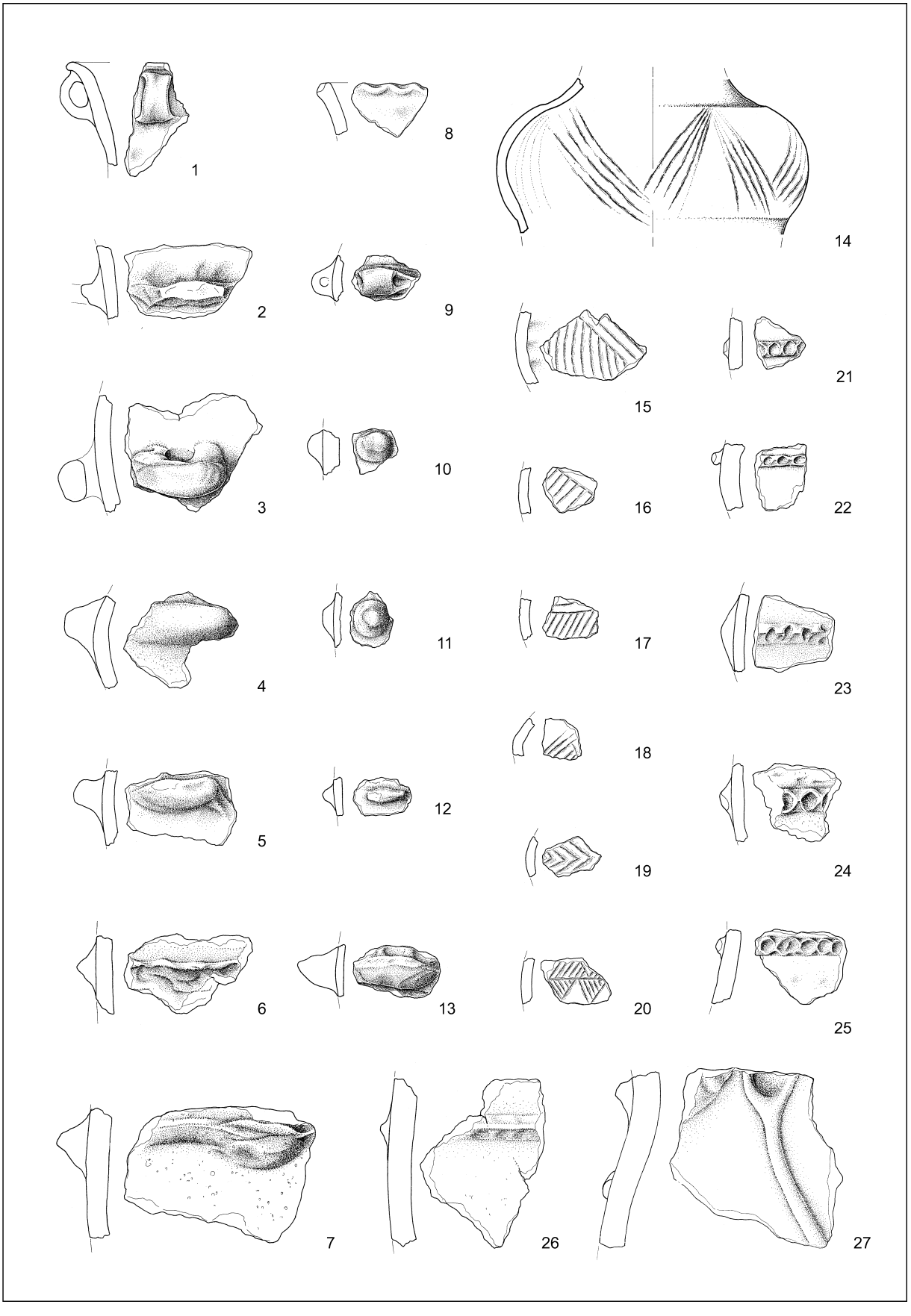

T. 55: Kvadrant 308. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 55: Quadrant 308. Alles Ton. M. = 1:4.

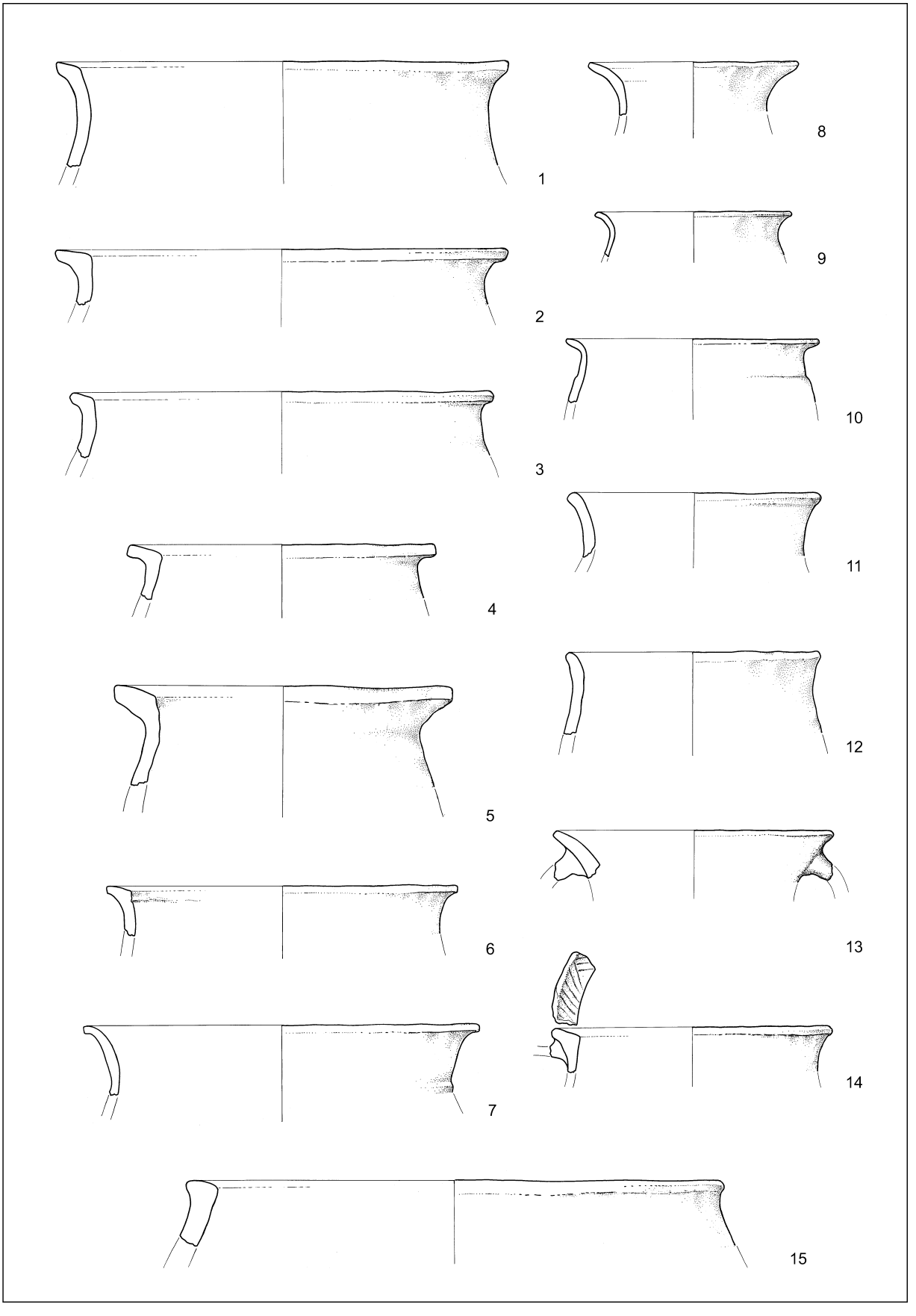

T. 56: Kvadrant 309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 56: Quadrant 309. Alles Ton. M. = 1:4.

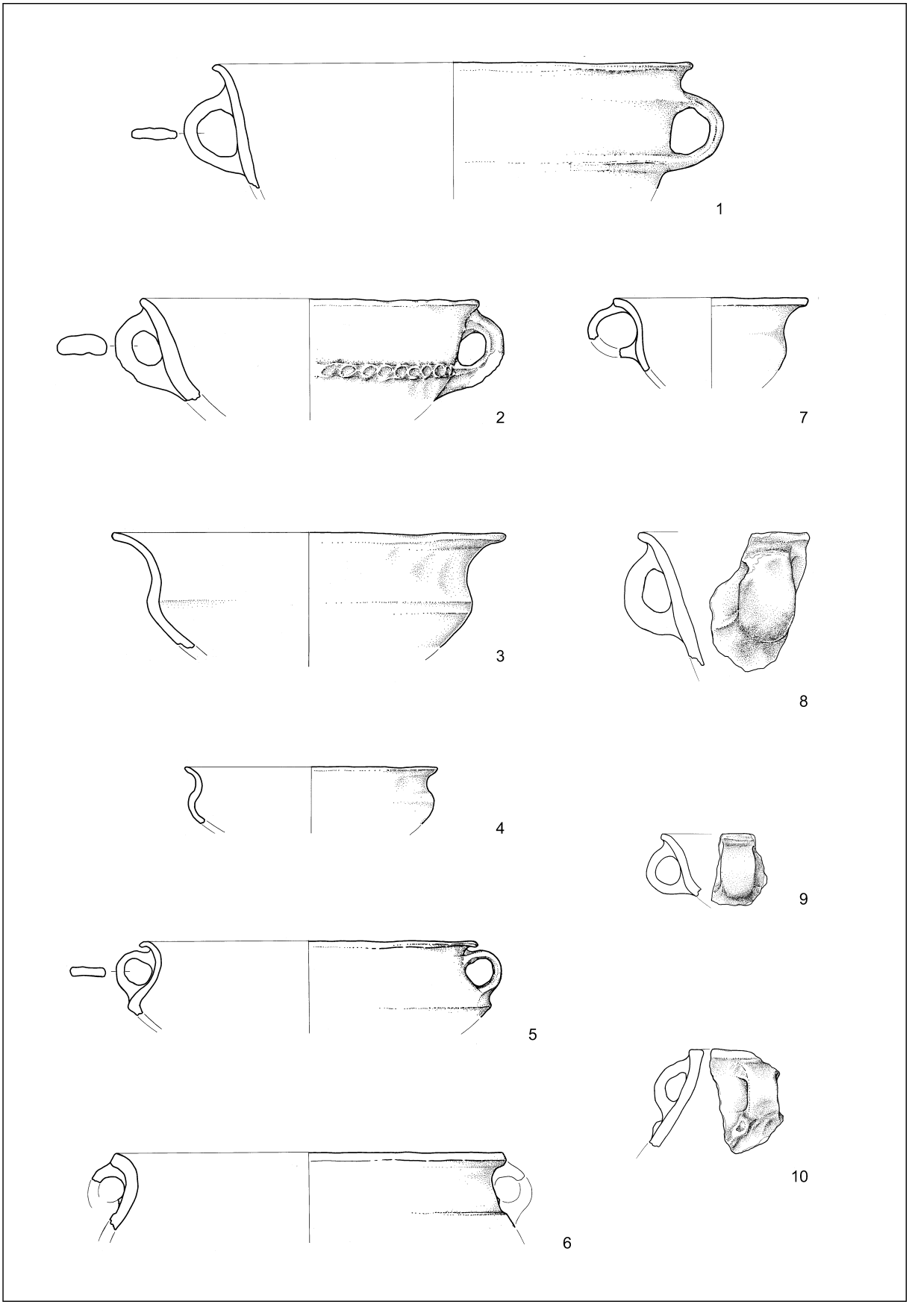

T. 57: Kvadrant 309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 57: Quadrant 309. Alles Ton. M. = 1:4.

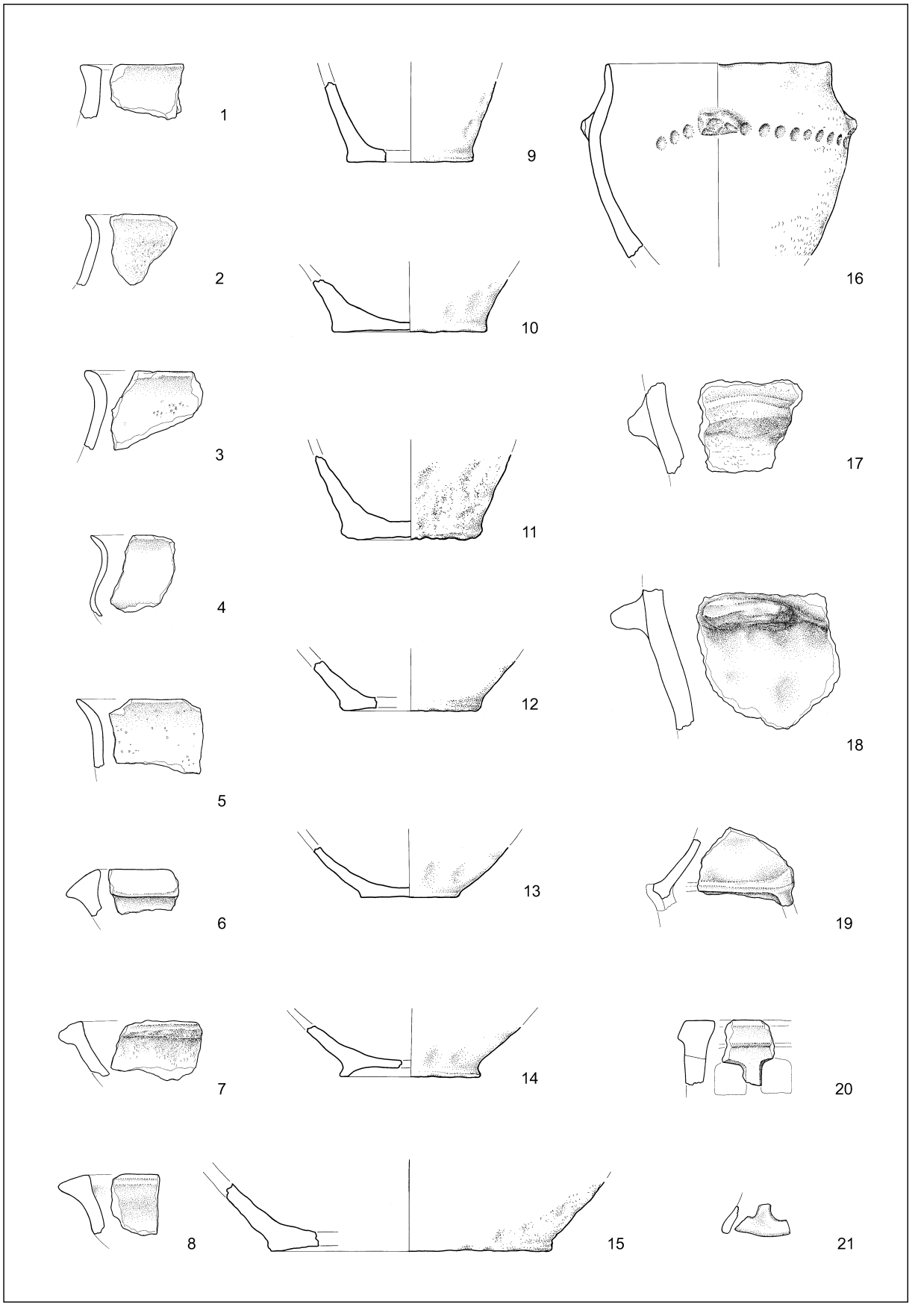

T. 58: Kvadrant 309. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 58: Quadrant 309. Alles Ton. M. = 1:4.

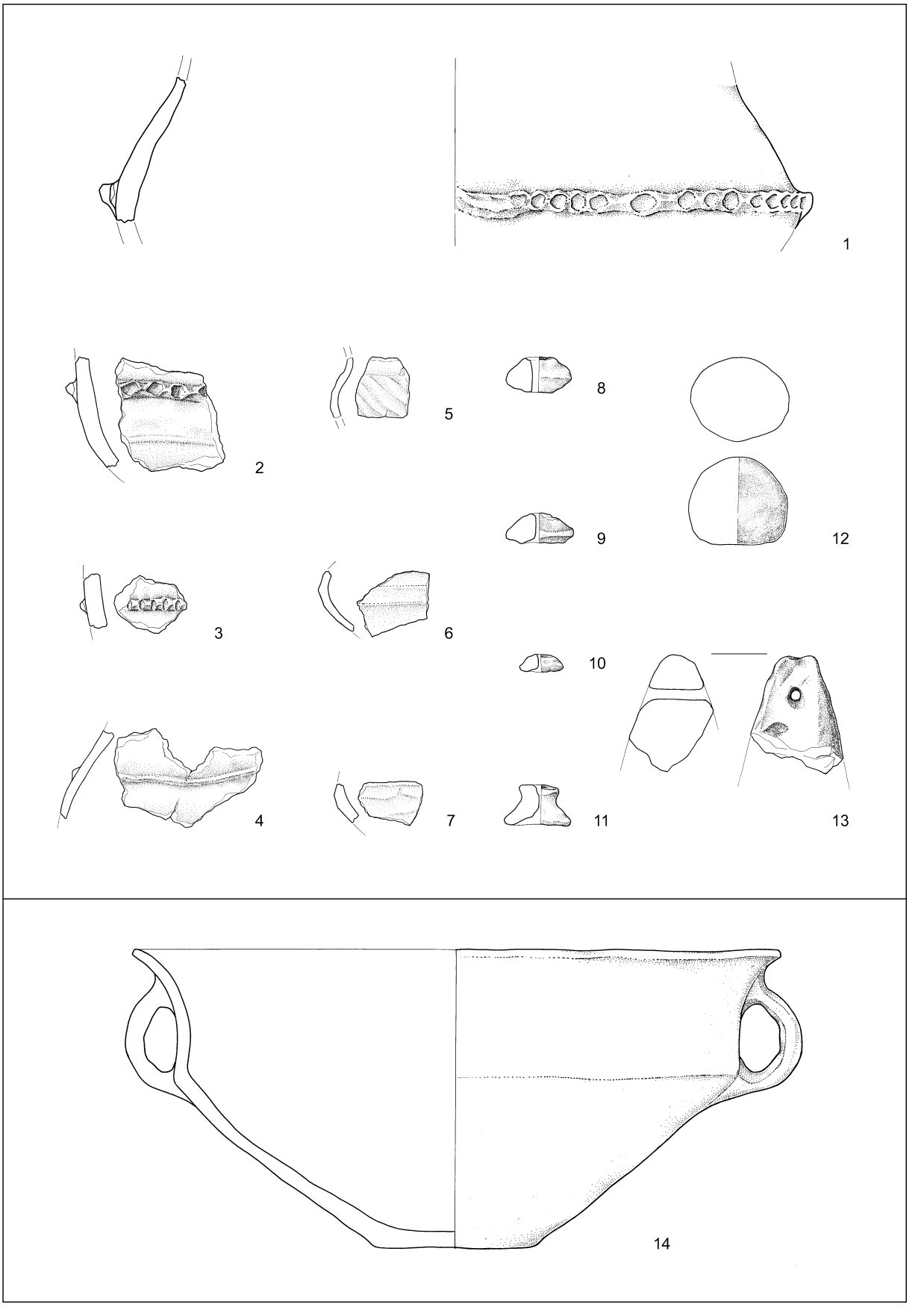

T. 59: 1-13 kvadrant 309; 14 kvadrant 325. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 59: 1-13 Quadrant 309; 14 Quadrant 325. Alles Ton. M. = 1:4.

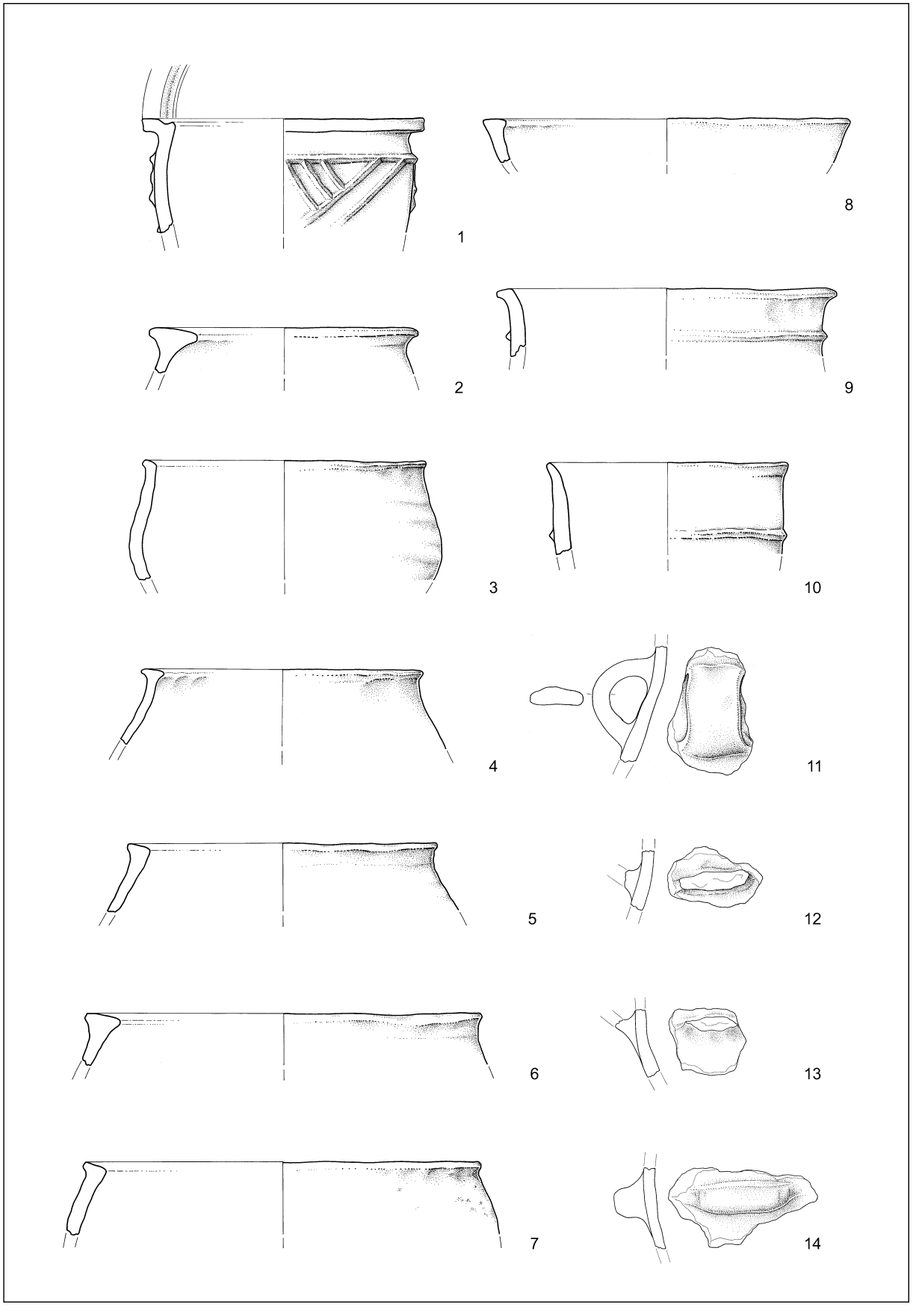

T. 60: Kvadrant 325. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 60: Quadrant 325. Alles Ton. M. = 1:4.

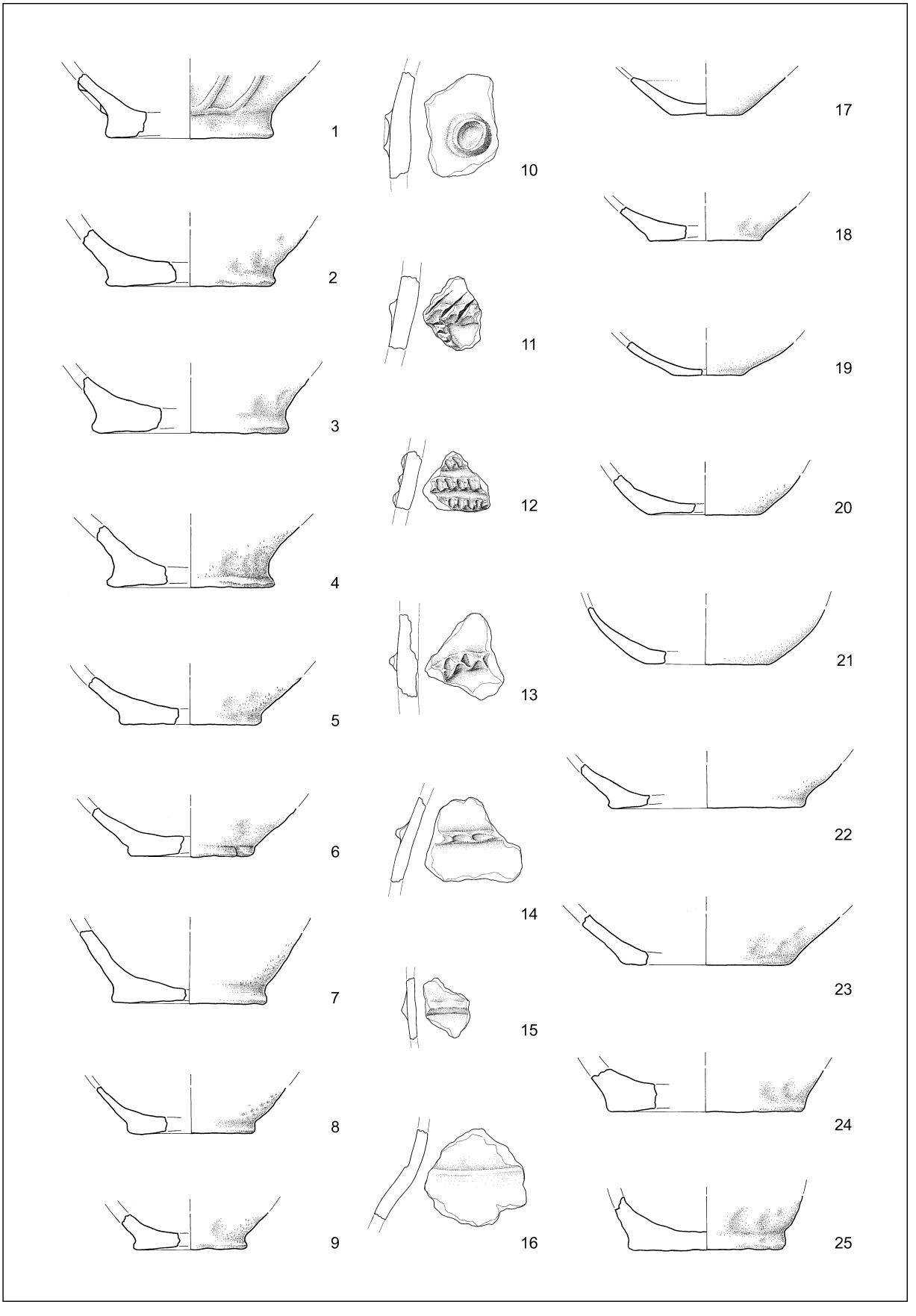

T. 61: Kvadrant 325. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 61: Quadrant 325. Alles Ton. M. = 1:4.

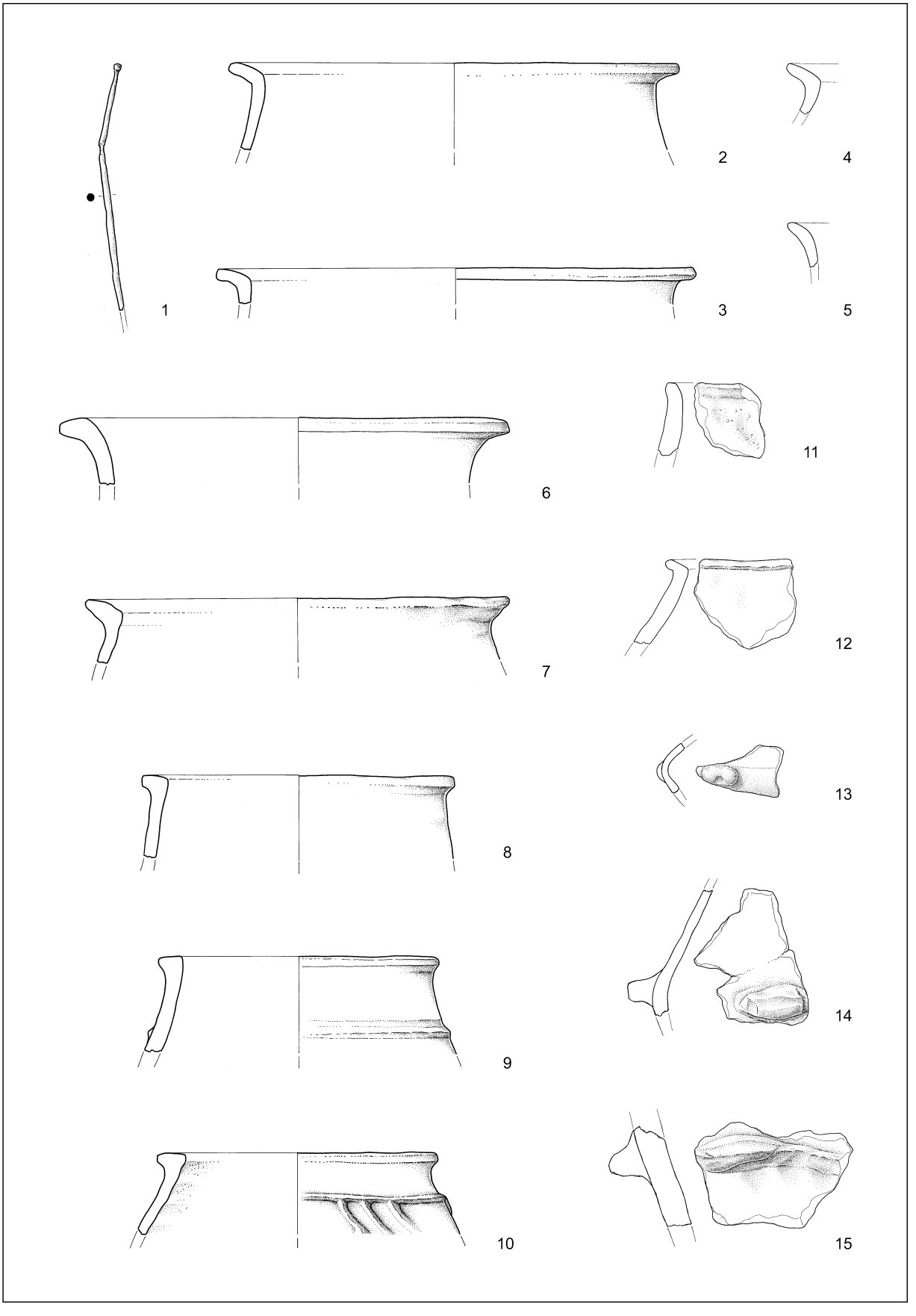

T. 62: Kvadrant 326. 1 bron, 2-15 keramika. M. 1 = 1:2; 2-15 = 1:4.
T. 62: Quadrant 326. 1 Bronze, 2-15 Ton. M. 1 = 1:2; 2-15 = 1:4.

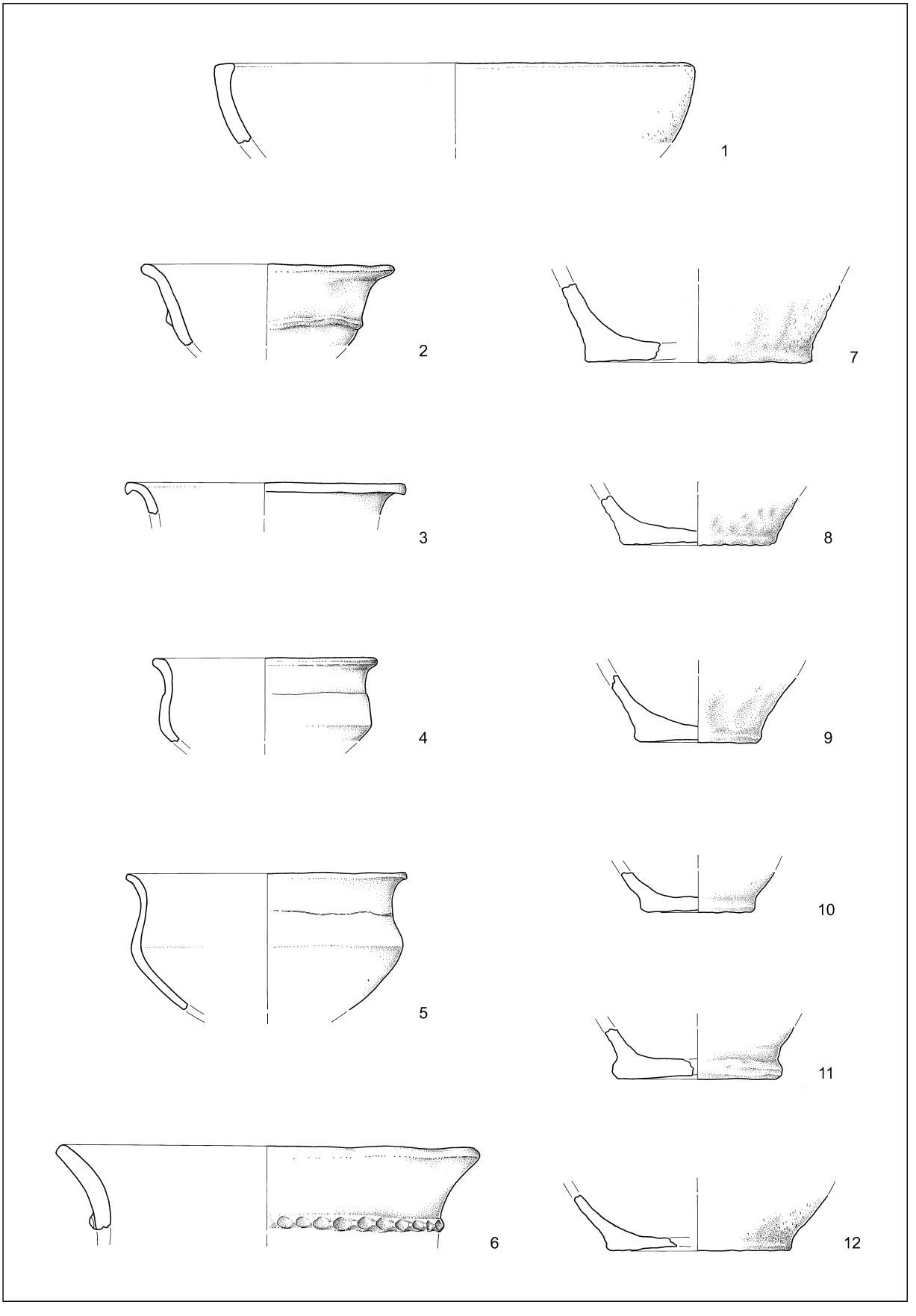

T. 63: Kvadrant 326. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 63: Quadrant 326. Alles Ton. M. = 1:4.

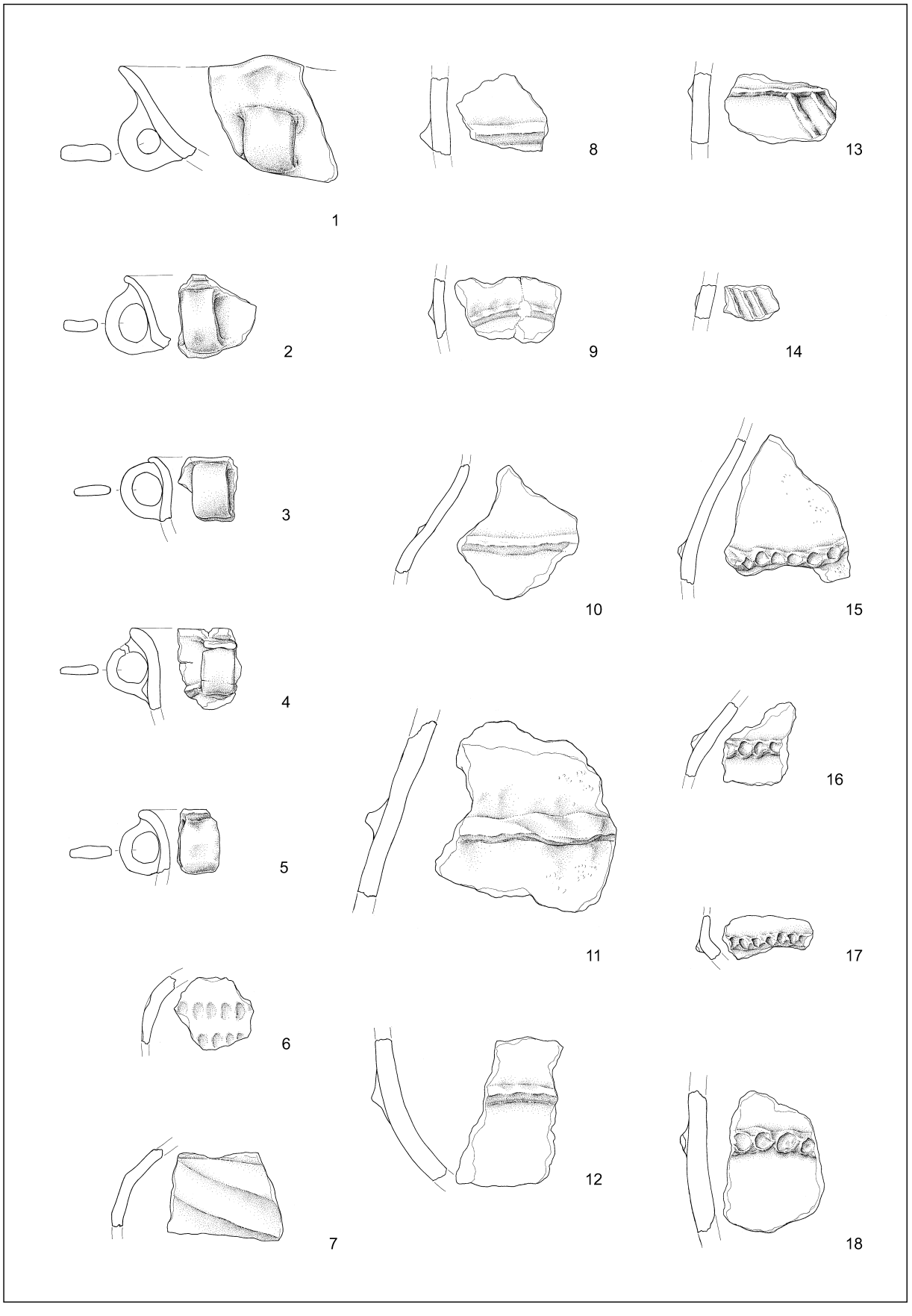

T. 64: Kvadrant 326. Vse keramika. M. = 1:4.
T. 64: Quadrant 326. Alles Ton. M. = 1:4.

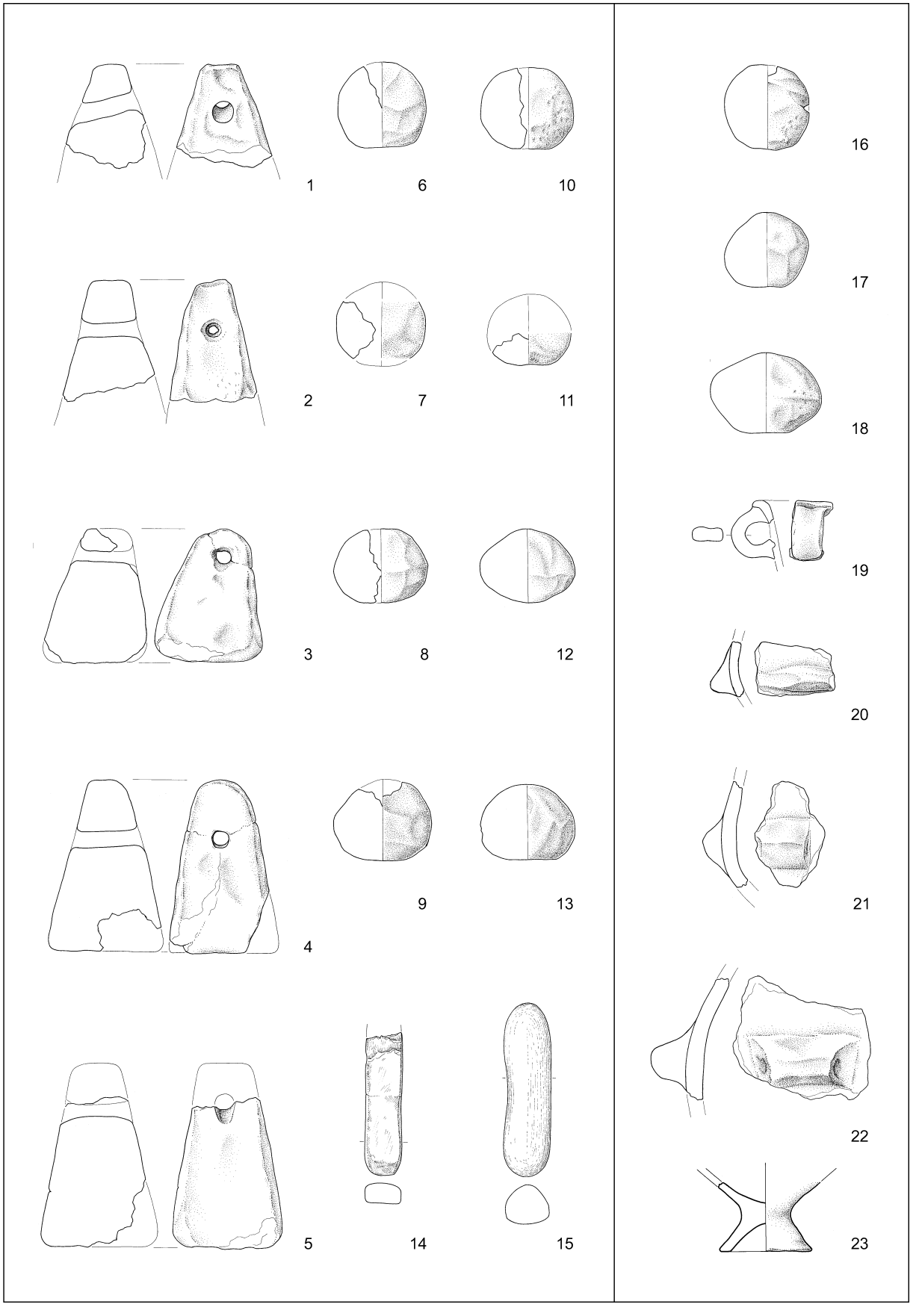

T. 65: 1-15 kvadrant 326; 16-23 kvadrant 327. 1-13,16-23 keramika, 14,15 kamen. M. = 1:4.
T. 65: 1-15 Quadrant 326; 16-23 Quadrant 327. 1-13,16-23 Ton, 14,15 Stein. M. = 1:4.

JANEZ DULAR

DOLNJI LAKOŠ IN MLAJŠA BRONASTA DOBA MED MURO IN SAVO

DOLNJI LAKOŠ UND DIE JUNGBRONZEZEIT ZWISCHEN DER MUR UND DER SAVE

Na tem mestu bi se rad zahvalil kolegom, ki so mi ljubeznivo omogočili ogled gradiva:
/An dieser Stelle möchte ich den Kollegen, die mir freundlicherweise die Besichtigung des Materials in den Museen ermöglicht haben, meinen Dank aussprechen:
D. Svoljšak (Ljubljana), M. Tomanič Jevremov (Ptuj), V Sokol (Sesvete), D. Balen-Letunić (Zagreb), dr. K. Minichreiter (Zagreb), mag. I. Pavišić (Zagreb), S. Honti (Kaposvár), dr. L. Horvát (Nagykanizsa), G. Ilon (Szombathely), dr. R. Müller (Keszthely), dr. Judit Regenye (Veszprém), dr. É. Petres (Székesfehérvár), dr. K. Kaus (Eisenstadt) in dr. D. Kramer (Graz).
Prisrčna hvala tudi kolegu dr. D. Božiču, ki je prevzel redakcijo knjige.

ŠTAJERSKA IN DOLENJSKA

V Sloveniji je bila bronasta doba z izjemo najmlajšega odseka, to je žarnogrobiščne dobe, zelo slabo poznana. Temu se ne smemo čuditi, saj so raziskavam bronastodobne poselitve v preteklosti posvečali malo pozornosti. Šele odkritje naselbine pri Dolnjem Lakošu, ki mu je sledilo najprej sondiranje, potem pa še petletno sistematično raziskovanje, je zanimanje za to dobo zopet nekoliko oživilo.

Oloris pri Dolnjem Lakošu v svojem okolju ni osamljen kulturni pojav. Že kmalu po začetku sistematičnih izkopavanj je bilo namreč ugotovljeno, da je naselje zelo blizu tistim najdiščem v medrečju Drave in Save, ki jih je Ksenija Vinski-Gasparini pred skoraj tremi desetletji združila pod imenom virovitiška skupina (Vinski-Gasparini 1973, 44). Na sorodnosti z Viroviticо so opozarjali tudi drugi avtorji, tako da se je postopoma izoblikovalo mnenje o razširjenosti te skupine vse do vzhodnih predelov Slovenije (Gabrovec 1983, 42 ss; isti, 1988-1989, 117; Teržan 1995, 324 ss; Dular 1999, 87 ss). Ob tem velja poudariti, da so bile takšne ugotovitve postavljene zgolj na osnovi bežnega vzporejanja gradiva, medtem ko resnejše primerjalne analize med posameznimi najdišči še niso bile opravljene. V nadaljevanju si bomo zato najprej podrobneje ogledali najdbe iz Dolnjega Lakoša, nato pa še gradivo s sorodnih najdišč v Sloveniji, zahodni Madžarski, severozahodni Hrvaški in v severni Bosni.

DOLNJI LAKOŠ

Kovinskih najdb je bilo v Dolnjem Lakošu najdenih le za vzorec, pa še od teh večine ni bilo mogoče uporabiti za kronološke analize. Omenimo lahko le tri igle (dve sta fragmentirani - *t. 27: 7; 47: 1; 62: 1*), zapestnico iz sonde 4 (*t. 8: 18*) in fragment bronastega bodala, ki je bil najden pri sondiranju leta 1975 (*sl. 1*).

Z izkopavanji je prišlo na dan tudi nekaj kamnitih predmetov, na primer brusni kamni (*t. 49: 13; 54: 21; 65: 14,15*) in fragmentiran tolkač z zajedo (*t. 32: 3*).[1]

ŠTAJERSKO UND DOLENJSKO

In Slowenien war die Bronzezeit sehr schlecht bekannt. Das ist nicht verwunderlich, weil man in der Vergangenheit den Erforschungen der bronzezeitlichen Besiedlung nur wenig Aufmerksamkeit schenkte. Erst die Entdeckung der Siedlung bei Dolnji Lakoš, der zunächst die Sondierung und dann noch eine fünfjährige systematische Erforschung folgte, hat das Interesse an dieser Zeit wieder etwas belebt.

Oloris bei Dolnji Lakoš ist in seiner Umgebung keine vereinzelte kulturelle Erscheinung. Schon bald nach Beginn der systematischen Grabungen stellte man nämlich fest, daß die Siedlung sehr nahe den Fundorten im Gebiet zwischen der Drau und der Save liegt, die Ksenija Vinski-Gasparini vor fast drei Jahrzehnten unter dem Namen Virovitica-Gruppe vereinte (Vinski-Gasparini 1973, 44). Auf die Ähnlichkeit mit Virovitica wiesen auch andere Autoren hin, so daß sich allmählich die Auffassung von der Verbreitung dieser Gruppe bis zu den östlichen Gebieten Sloweniens durchsetzte (Gabrovec 1983, 42 ff; ders. 1988-1989, 117; Teržan 1995, 324 ff; Dular 1999, 87 ff). Allerdings muß man hervorheben, daß solche Feststellungen nur auf der Grundlage eines flüchtigen Vergleichs des Materials beruhen, während ernstere Vergleichsanalysen zwischen den einzelnen Fundorten noch nicht durchgeführt wurden. Im folgenden werden wir deshalb zunächst die Funde von Dolnji Lakoš genauer betrachten, danach noch das Material von ähnlichen Fundorten in Slowenien, Westungarn, Nordwestkroatien und Nordbosnien.

DOLNJI LAKOŠ

Metallfunde wurden in Dolnji Lakoš nur sehr wenige entdeckt und davon war die Mehrzahl für chronologische Analysen nicht brauchbar. Erwähnen können wir nur drei Nadeln (zwei sind fragmentiert – *Taf. 27: 7; 47: 1; 62: 1*), ein Armring aus Schnitt 4 (*Taf. 8: 18*) und das Fragment eines Bronzedolches, das bei den

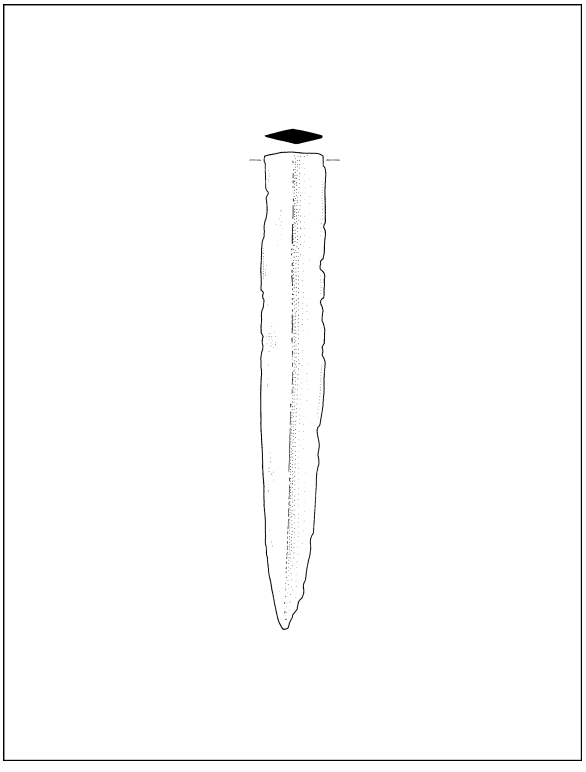

Sl. 1: Fragment bodala; najden pri sondiranju leta 1975.
Abb. 1: Dolchfragment; gefunden bei den Sondierungen im Jahre 1975.

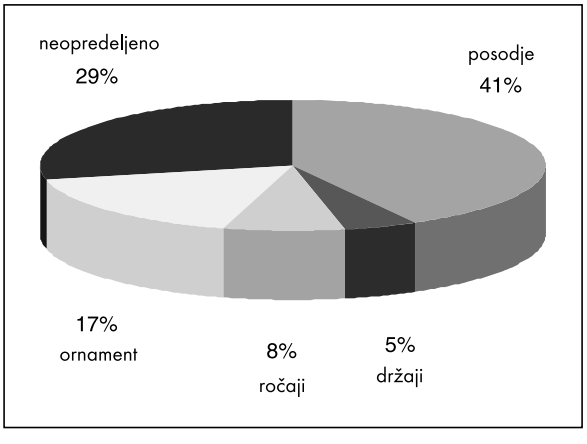

Sl. 2: Deleži tipološko opredeljenega gradiva.
Abb. 2: Anteile des typologisch eingeordneten Materials.

Večina najdb iz Dolnjega Lakoša pripada torej lončenini. Z oblikovne plati ni kdove kako pestra, zaradi slabe ohranjenosti pa je bilo mogoče v celoti rekonstruirati le nekaj posod.

[1] Za kamnite tolkače glej Rieser, Schrattenthaler 1998-1999, 152 ss.

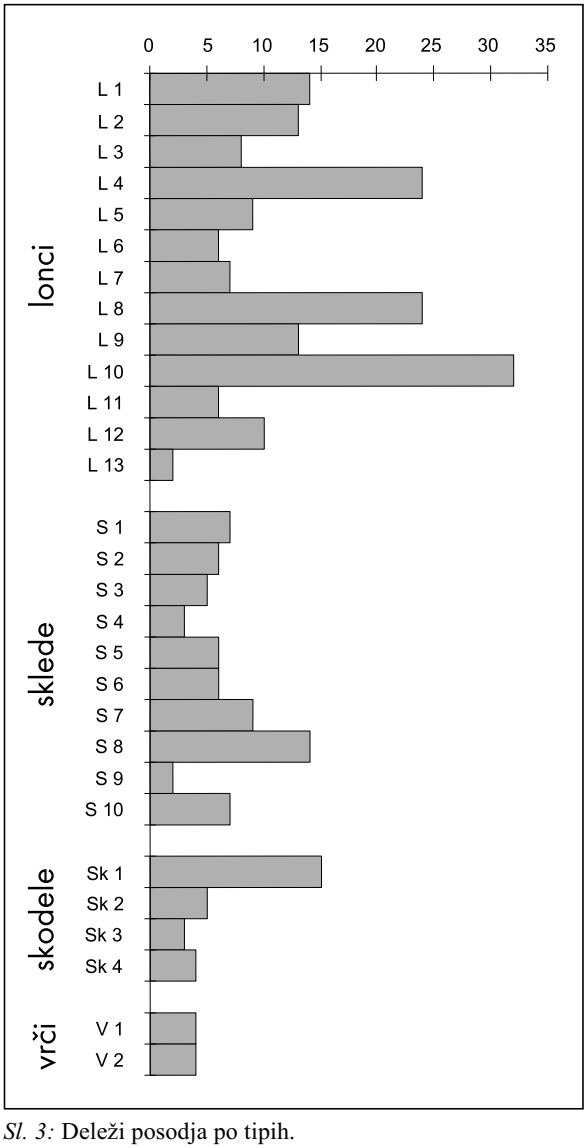

Sl. 3: Deleži posodja po tipih.
Abb. 3: Anteile der Geschirre nach den Typen.

Sondierungen im Jahre 1975 gefunden wurde (*Abb. 1*).

Durch die Grabungen kamen auch einige Steingeräte an den Tag, wie z. B. Schleifsteine (*Taf. 49: 13; 54: 21; 65: 14,15*) und ein fragmentierter Rillenschlägel (*Taf. 32: 3*).[1]

Die Mehrzahl der Funde von Dolnji Lakoš gehört also zur Keramik. Von der gestalterischen Seite ist sie nicht sehr vielfältig, wegen des schlechten Erhaltungszustandes konnte man nur einige Gefäße vollständig rekonstruieren.

[1] Zu den Steinschlägeln siehe Rieser, Schrattenthaler 1998-1999, 152ff.

TIPOLOGIJA KERAMIČNEGA GRADIVA

Tipologijo posodja otežuje v dobršnji meri fragmentarnost najdb, ki so jih povzročili postdepozicijski procesi. Kljub temu smo od nekaj manj kot 1000 fragmentov, ki smo jih vključili v analizo, uspeli tipološko razvrstiti čez 70 % gradiva (*sl. 2*). Največ tipov je definiranih z oblikami ustij posod, sledijo pa ornamenti, ročaji in držaji.

Med posodjem so s 63 % najštevilnejši lonci, ki smo jih glede na obliko ustij razvrstili v 13 tipov (*sl. 3*). Sledijo jim sklede s 24 % (10 tipov) in skodele z 10 % (4 tipi). Na koncu seznama so vrči, ki jih je le 3 %, pojavljajo pa se v dveh različicah. Kot rečeno, sloni tipološka analiza predvsem na oblikah ustij, ki pa v večini primerov ne dovoljujejo rekonstrukcij celotnih oblik posodja.

LONCI

Tip L 1

Oblika: Posode imajo zaobljeno rame in izvihano ustje. Njihova prostornina je različna, vendar pa gre v glavnem za večje posode. Nekateri lonci so okrašeni z nalepljenim vodoravnim rebrom (*sl. 4: L1*).

Izdelava: Oksidacijsko žganje, prevladujeta grobozrnata struktura in hrapava površina.

Tip L 2

Oblika: Posode imajo stožčast vrat in raven rob ustja. Nekatere so okrašene z nalepljenim vodoravnim rebrom (*sl. 4: L2*).

Izdelava: Oksidacijsko žganje, groba struktura in hrapava površina.

Tip L 3

Oblika: Od celotne oblike so ohranjena le ustja posod, ki so močno izvihana. Na nekaterih fragmentih so robovi ustij okrašeni z odtisi (*sl. 4: L3*).

Izdelava: Posode so oksidacijsko in redukcijsko žgane, imajo grobo ali drobnozrnato strukturo in so na površini bodisi gladke ali hrapave.

Tip L 4

Oblika: Posode imajo izvihano ustje, ki je v nekaterih primerih rahlo odebeljeno (*sl. 4: L4*).

TYPOLOGIE DES KERAMISCHEN MATERIALS

Die Typologie der Gefäße erschwert in großem Ausmaß der fragmentarische Charakter der Funde. Dennoch konnten wir von etwas weniger als 1000 Fragmenten, die wir in die Analyse einbezogen haben, über 70 % des Materials typologisch klassifizieren (*Abb. 2*). Die meisten Typen definieren die Mundsaumformen der Gefäße, es folgen die Ornamente, die Henkel und die Griffe.

Unter den Gefäßen sind mit 63 % die Töpfe am zahlreichsten, die wir im Hinblick auf die Form der Mundsäume in 13 Typen aufteilten (*Abb. 3*). Es folgen die Schüsseln mit 24 % (10 Typen) und die Schalen mit 10 % (4 Typen). Am Ende des Verzeichnisses stehen die Krüge, wovon es nur 3 % gibt, sie treten in zwei Varianten in Erscheinung. Wie gesagt, gründet die typologische Analyse vor allem auf den Mundsaumformen, die aber in der Mehrzal der Fälle keine Rekonstruktion der vollständigen Gefäßformen erlauben.

TÖPFE

Typ L 1

Form: Die Gefäße haben abgerundete Schultern und einen ausladenden Mundsaum. Ihr Volumen ist verschieden, allerdings handelt es sich hauptsächlich um größere Gefäße. Einige Töpfe zieren applizierte horizontale Tonleisten (*Abb. 4: L1*).

Herstellung: Oxidationsbrand, vorherrschend sind eine grobgemagerte Struktur und eine rauhe Oberfläche.

Typ L 2

Form: Die Gefäße haben einen kegelförmigen Hals und einen abgestrichenen Mundsaumrand. Einige sind mit einer applizierten horizontalen Tonleiste dekoriert. (*Abb. 4: L2*).

Herstellung: Oxidationsbrand, grobe Struktur und rauhe Oberfläche.

Typ L 3

Form: Von der ganzen Form sind nur die Mundsäume der Gefäße erhalten, die stark ausladend sind. An einigen Fragmenten sind die Mundsaumränder mit Abdrücken verziert (*Abb. 4: L3*).

Herstellung: Die Gefäße sind oxidierend und reduzierend gebrannt, sie haben eine grobe oder eine feingemagerte Struktur, an der Oberfläche sind sie entweder glatt oder rauh.

Typ L 4

Form: Die Gefäße haben einen ausladenden Mundsaum, der in einigen Fällen leicht verdickt ist (*Abb. 4: L4*).

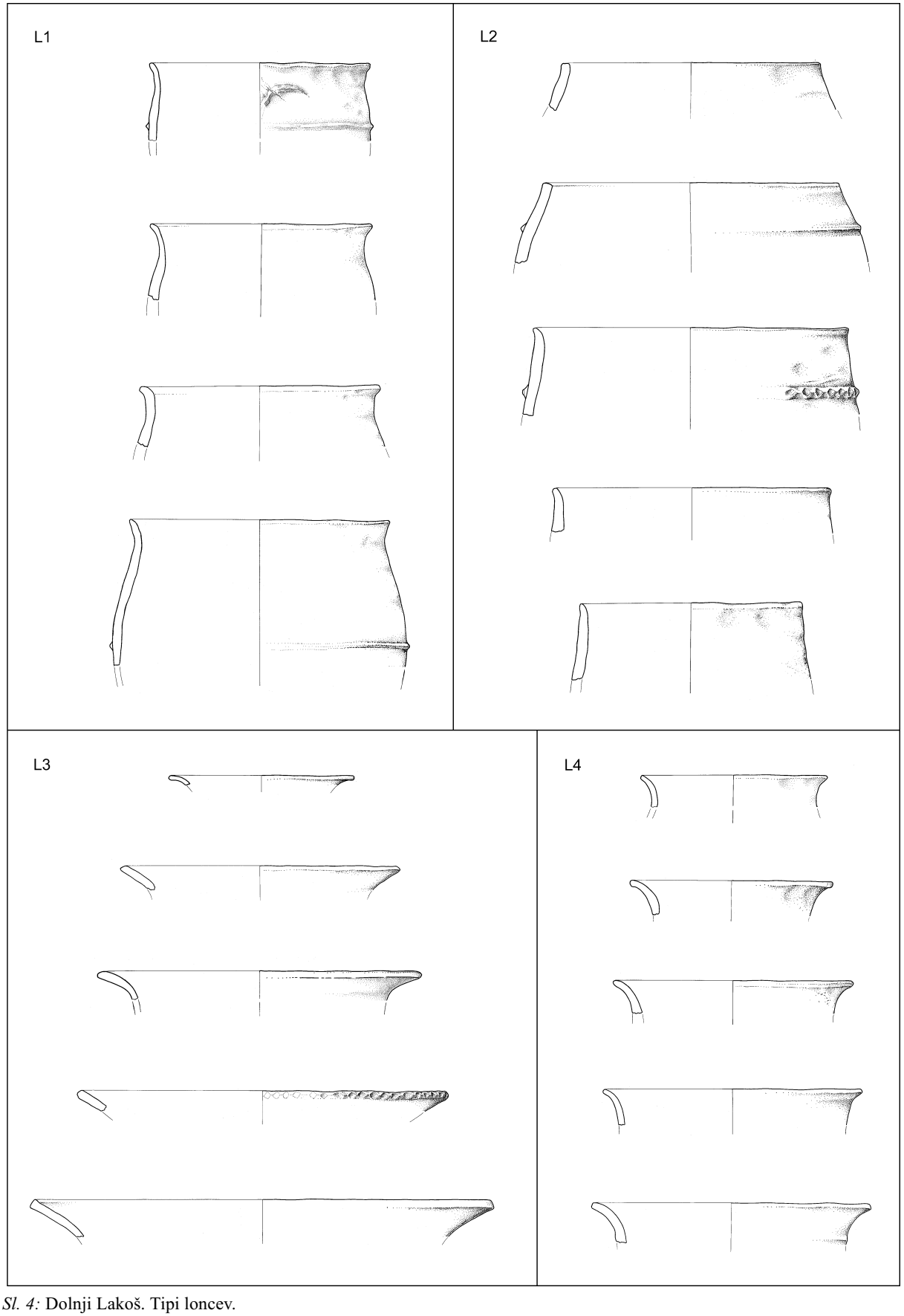

Sl. 4: Dolnji Lakoš. Tipi loncev.
Abb. 4: Dolnji Lakoš. Topftypen.

Izdelava: Večina posod je oksidacijsko žganih, imajo drobnozrnato strukturo in gladko površino.

Tip L 5

Oblika: Posode imajo izvihano ustje, ki ga od ramena loči rahel klek (*sl. 5: L5*).

Izdelava: Posode so bodisi oksidacijsko ali redukcijsko žgane, imajo drobnozrnato strukturo in gladko površino.

Tip L 6

Oblika: Posode so manjših dimenzij. Druži jih zaobljen trup, ki tekoče preide v izvihano ustje. Večinoma so neokrašene, na enem primerku pa je na ramenu vrezana plitva črta (*sl. 5: L6*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, drobnozrnata struktura in gladka površina.

Tip L 7

Oblika: Posode druži ozko izvihano ustje, ki tekoče preide v stožčast vrat. Nekateri robovi ustij so rahlo odebeljeni (*sl. 5: L7*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, prevladujoča drobnozrnata struktura in gladka površina.

Tip L 8

Oblika: Posode imajo stožčasto oblikovan vrat, ki se na vrhu zakjučuje z ostro izvihanim ustjem (*sl. 5: L8*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, grobozrnata ali drobnozrnata struktura in gladka oziroma hrapava površina.

Tip L 9

Oblika: Posode imajo stožčast oziroma valjast vrat in izvihano ustje, ki se zaključi z ravnim robom. Le-ta je večkrat okrašen z vrezanimi linijami, žigi ali nalepljenimi rebri (*sl. 6: L9*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, grobozrnata ali drobnozrnata struktura in gladka oziroma hrapava površina.

Tip L 10

Oblika: Posode imajo stožčast vrat, ki prehaja v betičasto oblikovan rob ustja. Nekateri primerki imajo vrat okrašen z nalepljenim rebrom (*sl. 6: L10*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, grobozrnata struktura in hrapava površina.

Herstellung: Die Mehrzahl der Gefäße ist oxidierend gebrannt, sie haben eine feingemagerte Struktur und eine glatte Oberfläche.

Typ L 5

Form: Die Gefäße haben einen ausladenden Mundsaum, den von den Schultern ein leichter Knick trennt (*Abb. 5: L5*).

Herstellung: Die Gefäße sind entweder oxidierend oder reduzierend gebrannt, sie haben eine feingemagerte Struktur und eine glatte Oberfläche.

Typ L 6

Form: Die Gefäße haben kleinere Dimensionen. Sie verbindet ein abgerundeter Gefäßkörper, der fließend in einen ausladenden Mundsaum übergeht. Sie sind größtenteils nicht verziert, bei einem Exemplar ist an der Schulter eine eingeritzte flache Linie angebracht (*Abb. 5: L6*).

Herstellung: Oxidationsbrand, feingemagerte Struktur und glatte Oberfläche.

Typ L 7

Form: Die Gefäße kennzeichnet ein schmaler ausladender Mundsaum, der fließend in einen kegelförmigen Hals übergeht. Einige Mundsaumränder sind leicht verdickt. (*Abb. 5: L7*).

Herstellung: Oxidationsbrand, vorherrschende feingemagerte Struktur und glatte Oberfläche.

Typ L 8

Form: Die Gefäße haben einen kegelförmigen Hals, der oben mit einem stark ausladenden Mundsaum abschließt (*Abb. 5: L8*).

Herstellung: Oxidationsbrand, grob- oder feingemagerte Struktur und glatte oder rauhe Oberfläche.

Typ L 9

Form: Die Gefäße haben einen kegel- oder walzenförmigen Hals und einen ausladenden Mundsaum, der mit einem abgestrichenen Rand abschließt. Dieser ist mehrmals mit eingeritzten Linien, Stempelzier oder applizierten Tonleisten dekoriert (*Abb. 6: L9*).

Herstellung: Oxidationsbrand, grob- oder feingemagerte Struktur und glatte oder rauhe Oberfläche.

Typ L 10

Form: Die Gefäße haben einen kegelförmigen Hals, der in einen kolbenförmigen Mundsaumrand übergeht. Den Hals einiger Exemplare zieren applizierte Tonleisten (*Abb. 6: L10*).

Herstellung: Oxidationsbrand, grobgemagerte Struktur und rauhe Oberfläche.

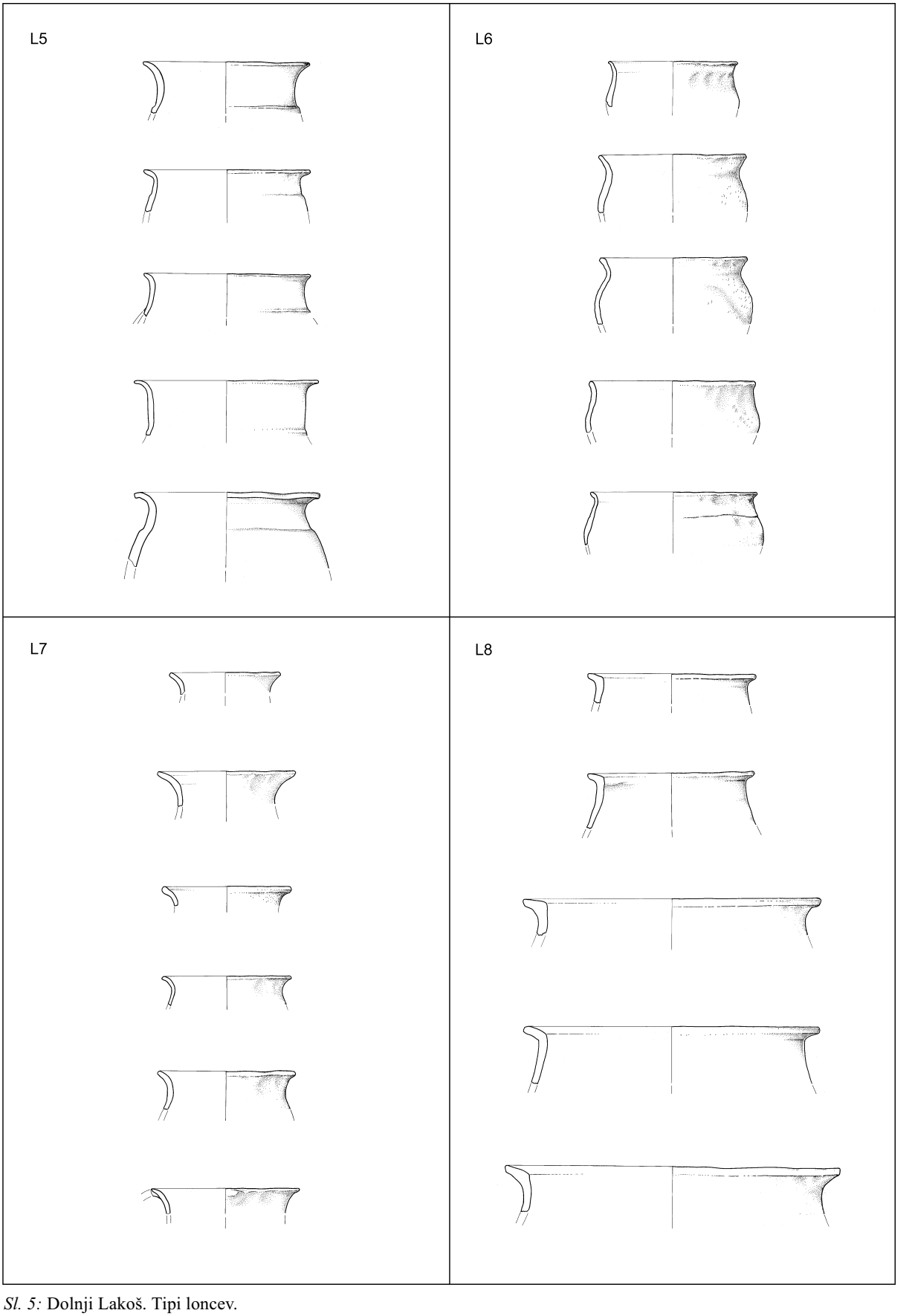

Sl. 5: Dolnji Lakoš. Tipi loncev.
Abb. 5: Dolnji Lakoš. Topftypen.

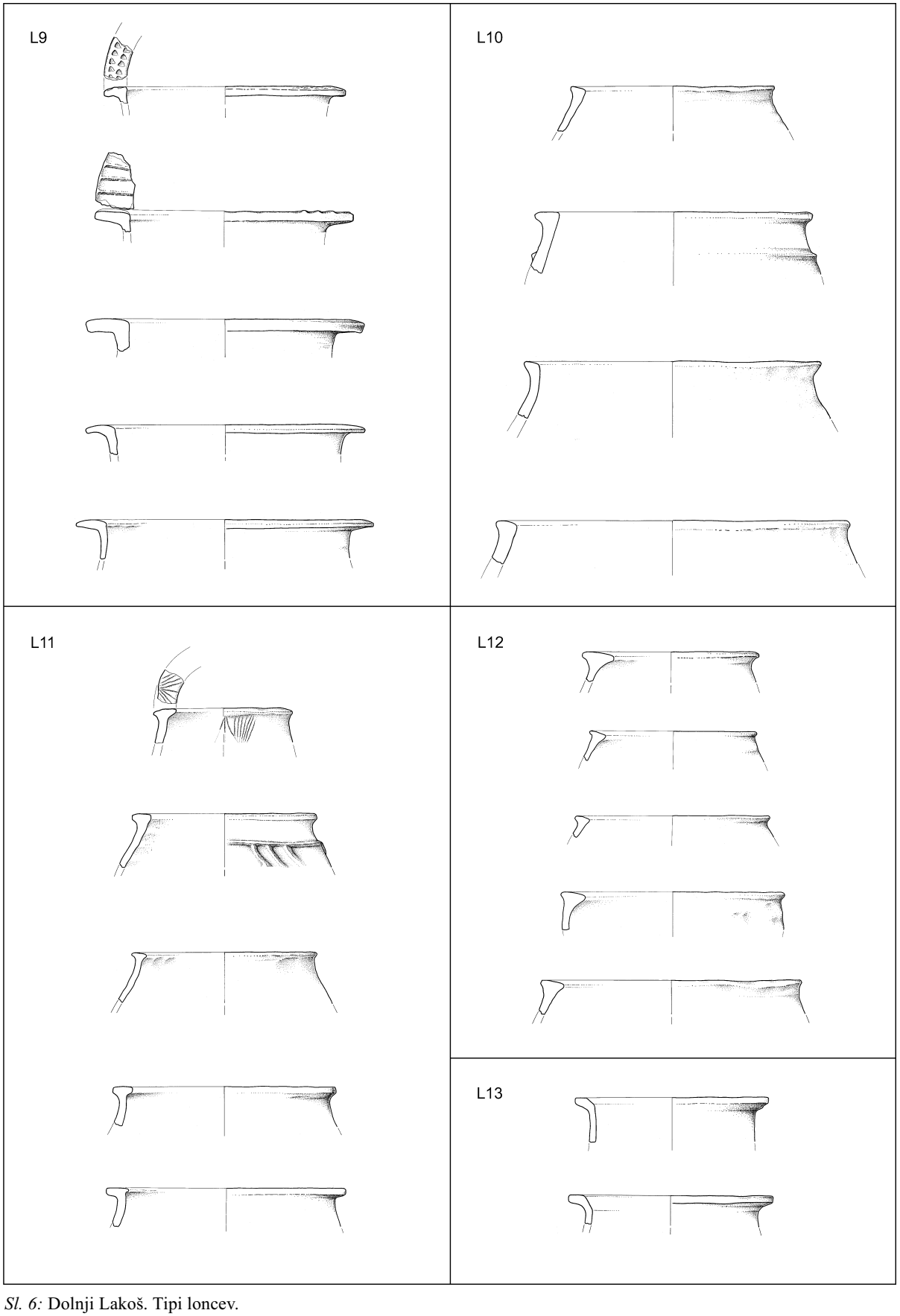

Sl. 6: Dolnji Lakoš. Tipi loncev.
Abb. 6: Dolnji Lakoš. Topftypen.

Tip L 11

Oblika: Posode imajo stožčast, v nekaterih primerih tudi rahlo usločen vrat, ustja pa se zaključujejo v T-oblikovanih robovih. Nekate posode imajo vrat okrašen z nalepljenimi rebri oziroma vrezi (*sl. 6: L11*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, grobozrnata struktura in hrapava površina.

Tip L 12

Oblika: Posode imajo stožčaste vratove, ustja pa se zaključujejo v močno profiliranih T- robovih (*sl. 6: L12*).

Izdelava: Prevladuje oksidacijski način žganja, posode pa imajo grobozrnato strukturo in hrapavo površino.

Tip L 13

Oblika: Posode družijo valjasto oblikovani vratovi in močno izvihana ustja, ki so na notranji strani fasetirana (*sl. 6: L13*).

Izdelava: Posode so bodisi oksidacijsko ali redukcijsko žgane, imajo drobnozrnato strukturo in gladko površino.

SKLEDE

Tip S 1

Oblika: Posode imajo polkroglasto oblikovan trup in široko odprtino, ustja pa imajo navznoter rahlo odebeljene robove (*sl. 7: S1*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, prevladujoča grobozrnata struktura ter gladka in hrapava površina.

Tip S 2

Oblika: Posode imajo lijakasto oblikovan trup, široko odprtino ter ustje z odebeljenim robom (*sl. 7: S2*).

Izdelava: Posode so bodisi oksidacijsko ali redukcijsko žgane, imajo drobnozrnato ali grobozrnato strukturo ter gladko ali hrapavo površino.

Tip S 3

Oblika: Zaradi slabe ohranjenosti fragmentov oblike vratu ni mogoče rekonstruirati. Posode pa so imele široko odprtino in T- oblikovan rob ustja (*sl. 7: S3*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, grobozrnata oziroma drobnozrnata struktura in hrapava površina.

Tip S 4

Oblika: Oblike trupa zaradi fragmentarnosti ni mogoče rekonstruirati. Posode so imele najverjetneje lija-

Typ L 11

Form: Die Gefäße haben einen kegelförmigen, in einigen Fällen auch einen sanft geschwungenen Hals, der Mundsaum schließt mit T-förmigen Rändern ab. Bei einigen Gefäßen ist der Hals mit applizierten Tonleisten oder eingeritzten Ornamenten verziert (*Abb. 6: L11*).

Herstellung: Oxidationsbrand, grobgemagerte Struktur und rauhe Oberfläche.

Typ L 12

Form: Die Gefäße haben kegelförmige Hälse, die Mundsäume schließen mit stark profilierten T-Rändern ab (*Abb. 6: L12*).

Herstellung: Vorherrschend ist der Oxidationsbrand, die Gefäße haben eine grobgemagerte Struktur und eine rauhe Oberfläche.

Typ L 13

Form: Die Gefäße kennzeichnen kegelförmige Hälse und stark ausladende Mundsäume, die an der Innenseite facettiert sind (*Abb. 6: L13*).

Herstellung: Die Gefäße sind entweder oxidierend oder reduzierend gebrannt, sie haben eine feingemagerte Struktur und eine glatte Oberfläche.

SCHÜSSELN

Typ S 1

Form: Die Gefäße haben einen halbkreisförmigen Körper und eine breite Öffnung, die Mundsäume haben nach innen leicht verdickte Ränder (*Abb. 7: S1*).

Herstellung: Oxidationsbrand, vorherrschende grobgemagerte Struktur und glatte und rauhe Oberfläche.

Typ S 2

Form: Die Gefäße haben einen trichterförmigen Körper, eine breite Öffnung und einen Mundsaum mit verdicktem Rand (*Abb. 7: S2*).

Herstellung: Die Gefäße sind entweder oxidierend oder reduzierend gebrannt, sie haben eine fein- oder grobgemagerte Struktur und eine glatte oder rauhe Oberfläche.

Typ S 3

Form: Wegen des schlechten Erhaltungszustandes der Fragmente kann man die Halsformen nicht rekonstruieren. Die Gefäße hatten eine breite Öffnung und einen T-förmigen Mundsaumrand (*Abb. 7: S3*).

Herstellung: Oxidationsbrand, grob- oder feingemagerte Struktur und rauhe Oberfläche.

Typ S 4

Form: Die Form des Gefäßkörpers ist aufgrund des schlechten Erhaltungszustandes nicht rekonstruier-

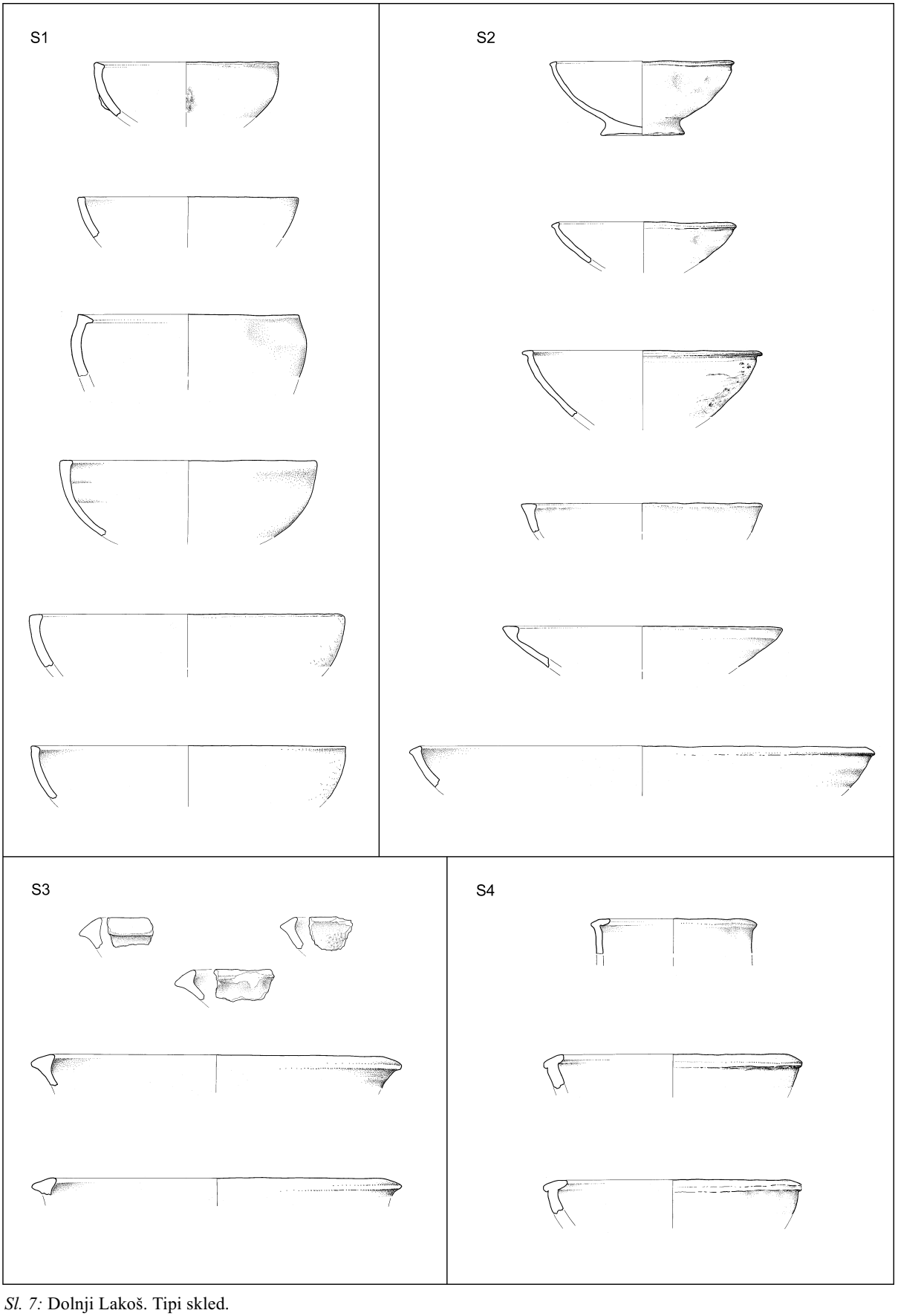

Sl. 7: Dolnji Lakoš. Tipi skled.
Abb. 7: Dolnji Lakoš. Schüsseltypen.

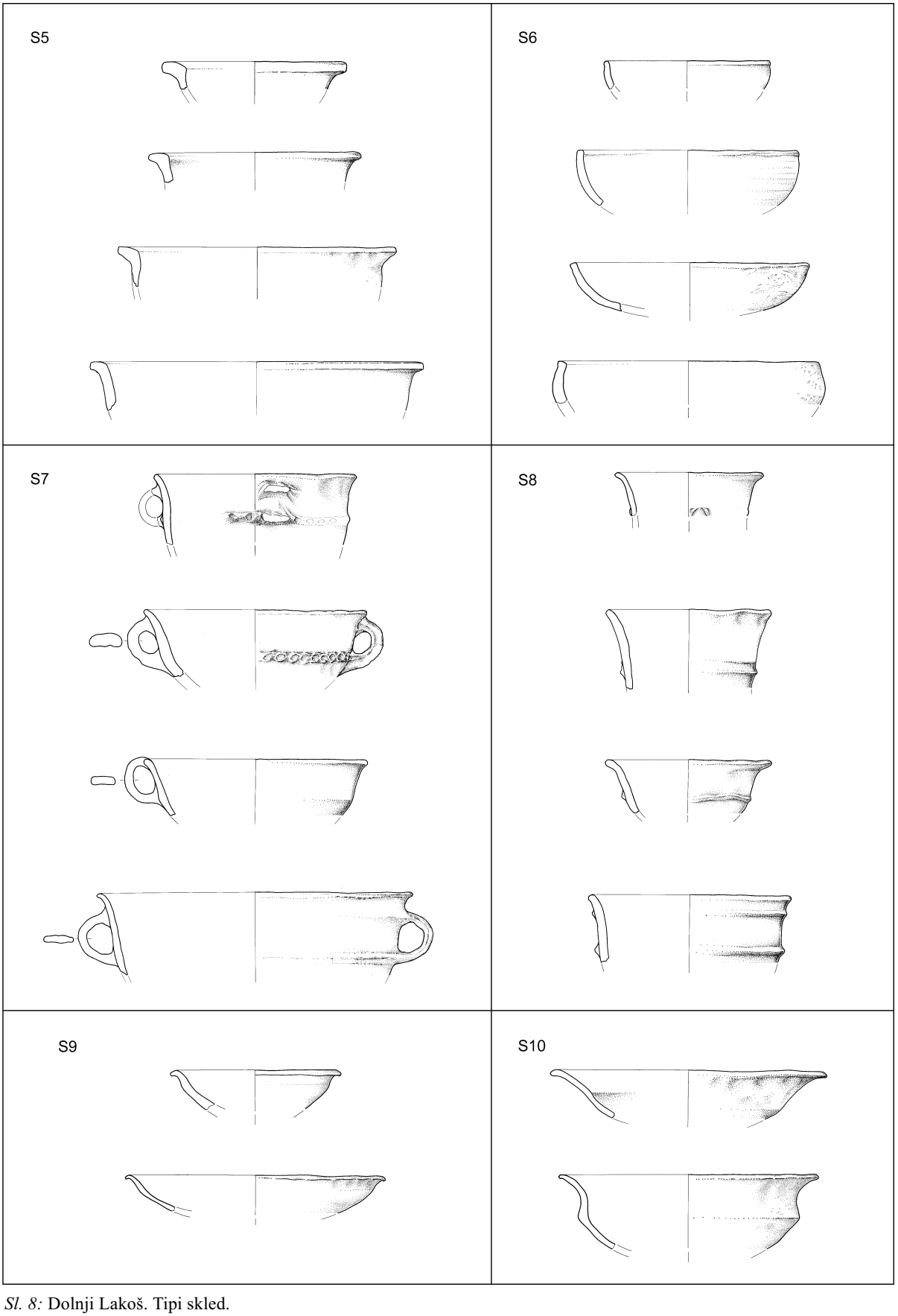

Sl. 8: Dolnji Lakoš. Tipi skled.
Abb. 8: Dolnji Lakoš. Schüsseltypen.

kast ali valjast trup, razmeroma široko odprtino in T-oblikovan rob ustja (*sl. 7: S4*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, drobnozrnata struktura in hrapava površina.

Tip S 5

Oblika: Za posode je značilno izvihano ustje, ki ima močno odebeljen rob (*sl. 8: S5*).

Izdelava: Posode so bodisi oksidacijsko ali redukcijsko žgane, imajo drobnozrnato ali grobozrnato strukturo ter gladko ali hrapavo površino.

Tip S 6

Oblika: Posode imajo polkroglast trup in široko odprtino. Rob ustja je v nekaterih primerih rahlo odebeljen (*sl. 8: S6*).

Izdelava: Posode so bodisi oksidacijsko ali redukcijsko žgane, imajo drobnozrnato ali grobozrnato strukturo ter gladko ali hrapavo površino.

Tip S 7

Oblika: Posode imajo lijakast trup in rahlo izvihano ustje, pod katerim je pritrjen en ali dva trakasta ročaja. Na obodu so običajno okrašene z nalepljenim rebrom, ki je bodisi gladko ali pa razčlenjeno z odtisi prstov (*sl. 8: S7*).

Izdelava: Oksidacijski ali redukcijski način žganja, grobozrnata struktura in prevladujoča hrapava površina.

Tip S 8

Oblika: Posode imajo lijakast trup in izvihano ustje. Običajno so okrašene z enim ali dvema nalepljenima rebroma (*sl. 8: S8*).

Izdelava: Oksidacijski ali redukcijski način žganja, grobozrnata struktura in prevladujoča hrapava površina.

Tip S 9

Oblika: Posode so zelo plitve in imajo izvihano ustje s poudarjenim robom (*sl. 8: S9*).

Izdelava: Redukcijski način žganja, drobnozrnata struktura ter hrapava ali gladka površina.

Tip S 10

Oblika: Posode so plitve in imajo izvihano ustje ter značilen klekast profil. Rob ustja je v nekaterih primerih rahlo odebeljen (*sl. 8: S10*).

bar. Die Gefäße hatten höchstwahrscheinlich einen trichter- oder walzenförmigen Körper, eine relativ breite Öffnung und einen T-förmigen Mundsaumrand (*Abb. 7: S4*).

Herstellung: Oxidationsbrand, feingemagerte Struktur und rauhe Oberfläche.

Typ S 5

Form: Kennzeichnend für die Gefäße ist der ausladende Mundsaum, dessen Rand stark verdickt ist (*Abb. 8: S5*).

Herstellung: Die Gefäße sind entweder oxidierend oder reduzierend gebrannt, sie haben eine fein- oder grobgemagerte Struktur und eine glatte oder rauhe Oberfläche.

Typ S 6

Form: Die Gefäße haben einen halbkugelförmigen Körper und eine breite Öffnung. Der Mundsaumrand ist in einigen Fällen leicht verdickt (*Abb. 8: S6*).

Herstellung: Die Gefäße sind entweder oxidierend oder reduzierend gebrannt, sie haben eine fein- oder grobgemagerte Struktur und eine glatte oder rauhe Oberfläche.

Typ S 7

Form: Die Gefäße haben einen trichterförmigen Körper und einen leicht ausladenden Mundsaum, unter dem ein oder zwei Bandhenkel befestigt sind. Am Bauch sind sie gewöhnlich mit einer applizierten Tonleiste dekoriert, die entweder glatt oder durch Fingereindrücke gegliedert ist (*Abb. 8: S7*).

Herstellung: Oxidations- oder Reduktionsbrand, grobgemagerte Struktur und vorherrschende rauhe Oberfläche.

Typ S 8

Form: Die Gefäße haben einen trichterförmigen Körper und einen ausladenden Mundsaum. Gewöhnlich sind sie mit einem oder zwei applizierten Tonleisten verziert (*Abb. 8: S8*).

Herstellung: Oxidations- oder Reduktionsbrand, grobgemagerte Struktur und vorherrschende rauhe Oberfläche.

Typ S 9

Form: Die Gefäße sind sehr flach und haben einen ausladenden Mundsaum mit hervorgehobenem Rand (*Abb. 8: S9*).

Herstellung: Reduktionsbrand, feingemagerte Struktur und rauhe oder glatte Oberfläche.

Typ S 10

Form: Die Gefäße sind flach, sie haben einen ausladenden Mundsaum und ein charakteristisches ge-

Izdelava: Oksidacijski način žganja, drobnozrnata struktura ter gladka oziroma hrapava površina.

VRČI

Tip V 1

Oblika: Posode imajo ozek usločen vrat in izvihano ustje. Trakast ročaj je ponavadi pritrjen na sam vrat ali tik pod ustje (*sl. 9: V1*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, drobnozrnata struktura in prevladujoča gladka površina.

Tip V 2

Oblika: Posode imajo stožčast ali usločen vrat, na katerem je pritrjen trakast ročaj (*sl. 9: V2*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, grobozrnata struktura in hrapava ali gladka površina.

SKODELE

Tip Sk 1

Oblika: Posode imajo klekast profil in izvihano ustje, pod katerim je pritrjen trakast ročaj (*sl. 9: Sk1*).

Izdelava: Večina posod je oksidacijsko žganih, so drobnozrnate strukture in imajo gladko površino.

Tip Sk 2

Oblika: Posode imajo zaobljen trup in izvihano ustje. Verjetno so imele pod ustjem tudi majhne trakaste ročaje, ki pa se žal niso ohranili (*sl. 9: Sk2*).

Izdelava: Oksidacijski ali redukcijski način žganja, drobnozrnata struktura in gladka površina.

Tip Sk 3

Oblika: Posode so manjših dimenzij in imajo zaobljen trup in izvihano ustje, pod katerim je trakast ročaj (*sl. 9: Sk3*).

Izdelava: Oksidacijski način žganja, drobnozrnata struktura ter gladka ali hrapava površina.

Tip Sk 4

Oblika: Posode imajo zaobljen trup in kratek usločen vrat, ki tekoče preide v izvihano ustje. Rame posod je od vratu jasno oddvojeno, pri čemer je lahko prehod poudarjen s plitvim žlebičem (*sl. 9: Sk4*).

knicktes Profil. Der Mundsaumrand ist in einigen Fällen leicht verdickt (*Abb.8: S10*).

Herstellung: Oxidationsbrand, feingemagerte Struktur und glatte oder rauhe Oberfläche.

KRÜGE

Typ V 1

Form: Die Gefäße besitzen einen engen geschwungenen Hals und einen ausladenden Mundsaum. Der Bandhenkel ist in der Regel am Hals befestigt oder unmittelbar unter dem Mundsaum (*Abb. 9: V1*).

Herstellung: Oxidationsbrand, feingemagerte Struktur und vorherrschende glatte Oberfläche.

Typ V 2

Form: Die Gefäße haben einen kegelförmigen oder geschweiften Hals, woran ein Bandhenkel befestigt ist (*Abb. 9: V2*).

Herstellung: Oxidationsbrand, grobgemagerte Struktur und rauhe oder glatte Oberfläche.

SCHALEN

Typ Sk 1

Form: Die Gefäße haben ein geknicktes Profil und einen ausladenden Mundsaum, unter dem ein Bandhenkel befestigt ist (*Abb. 9: Sk1*).

Herstellung: Die Mehrzahl der Gefäße ist oxidierend gebrannt, sie haben eine feingemagerte Struktur und eine glatte Oberfläche.

Typ Sk 2

Form: Die Gefäße haben einen abgerundeten Bauch und einen ausladenden Mundsaum. Wahrscheinlich hatten sie unter dem Mundsaum auch kleine Bandhenkel, die aber leider nicht erhalten sind (*Abb. 9: Sk2*).

Herstellung: Oxidations- oder Reduktionsbrand, feingemagerte Struktur und glatte Oberfläche.

Typ Sk 3

Form: Die Gefäße haben kleinere Dimensionen, einen abgerundeten Körper und einen ausladenden Mundsaum, worunter ein Bandhenkel angebracht ist (*Abb. 9: Sk3*).

Herstellung: Oxidationsbrand, feingemagerte Struktur und glatte oder rauhe Oberfläche.

Typ Sk 4

Form: Die Gefäße haben einen abgerundeten Gefäßkörper und einen kurzen geschweiften Hals, der fließend in einen ausladenden Mundsaum übergeht. Die Gefäßschulter ist vom Hals klar getrennt, wobei der

Izdelava: Posode so oksidacijsko žgane, imajo drobnozrnato strukturo in prevladujočo gladko površino.

ROČAJI

Ročaje smo razvrstili v tri skupine. Za prvo so značilni ročaji trakaste oblike, ki so postavljeni vertikalno na rame oziroma vrat posode (*sl. 10: R1*). Drugo skupino tvorijo ročaji svaljkaste oblike. Običajno jih najdemo na največjem obodu posode, zanje pa je značilno tudi to, da so vedno postavljeni v vodoravni legi (*sl. 10: R2*). Tretjo skupino predstavljajo tunelasti ročaji, ne glede na to, kako veliki so (*sl. 10: R3*).

DRŽAJI

Držaji so med lakoškim gradivom manj pogosti kot ročaji. Razlikujemo lahko štiri osnovne oblike. V prvo sodijo držaji, ki so bili modelirani kot nekoliko odebeljen del nalepljenega rebra (*sl. 10: D1*). Druga skupina združuje držaje, ki so obdani z rebri (*sl. 10: D2*). V tretjo skupino smo uvrstili držaje pretežno ovalnih oblik, ki so bili najpogosteje nalepljeni na največje obode posod (*sl. 10: D3*). Za četrto skupino pa je značilno, da posnemajo obliko tunelastih ročajev, le da so bolj oglati (*sl. 10: D4*).

ORNAMENTI

Za keramično posodje iz Doljnega Lakoša lahko rečemo, da je bilo skromno okrašeno. Več kot tri četrtine vsega okrasja (77 %) predstavljajo razne nalepke, dosti redkeje pa zasledimo vrezane (12 %), kanelirane (5 %) in vtisnjene (4 %) ornamente. Na zadnjem mestu je z bornima dvema odstotkoma fasetiranje.

Aplicirani ornamenti

Najpogostejši okras, ki ga zasledimo, so nalepljena rebra. Pojavljajo se v treh variantah, in sicer kot gladka (*sl. 11: O1*), razčlenjena s prstnimi odtisi (*sl. 11: O2*) ter prečno narezana z ostrim orodjem (*sl. 11: O3*).

Z nalepljenimi rebri so lahko izdelani tudi nekateri zahtevnejši ornamenti, ki so običajno kombinirani z držaji. Gre za paralelne ali usločene linije, ki pa jih zaradi fragmentarne ohranjenosti ne moremo povezati v celovite motive (*sl. 11: O4 in O5*). Nekoliko bolje je z apliciranimi rebri na ramenih oziroma vratovih po-

Übergang durch eine flache Rille hervorgehoben sein kann (*Abb. 9: Sk4*).

Herstellung: Die Gefäße sind oxidierend gebrannt, sie haben eine feingemagerte Struktur, die glatte Oberfläche ist vorherrschend.

HENKEL

Die Henkel haben wir in drei Gruppen eingeteilt. Für die erste sind Bandhenkel charakteristisch, die vertikal auf die Schulter oder den Gefäßhals gestellt sind (*Abb. 10: R1*). Die zweite Gruppe bilden wulstartige Henkel. Gewöhnlich finden wir sie am Gefäßbauch, bezeichnenderweise sind diese stets in horizontaler Lage angebracht (*Abb. 10: R2*). Die dritte Gruppe stellen tunnelartige Henkel dar, ungeachtet ihrer Größe (*Abb. 10: R3*).

GRIFFE

Die Griffe kommen unter dem Material von Dolnji Lakoš weniger häufig vor als die Henkel. Wir können vier Grundformen unterscheiden. Zur ersten gehören Griffe, die als etwas verdickter Teil einer applizierten Tonleiste modelliert wurden (*Abb. 10: D1*). Die zweite Gruppe bilden Griffe, die von Tonleisten umgeben sind (*Abb. 10: D2*). Der dritten Gruppe ordneten wir die Griffe von überwiegend ovalen Formen zu, die am häufigsten am Gefäßbauch angebracht waren (*Abb. 10: D3*). Für die vierte Gruppe ist die Nachahmung der tunnelartigen Henkel charakteristisch, allerdings sind sie kantiger (*Abb. 10: D4*).

ORNAMENTE

Die Keramikgefäße von Dolnji Lakoš waren bescheiden dekoriert. Mehr als drei Viertel der Gesamtverzierung (77 %) stellen verschiedene Appliken dar, viel seltener finden wir eingeritzte (12 %), kannelierte (5 %) und eingedrückte (4 %) Ornamente. An letzter Stelle steht mit nur zwei Prozent die Facettierung.

Applizierte Ornamente

Die häufigste Verzierung, die wir vorfinden, sind die applizierten Tonleisten. Sie treten in drei Varianten auf, und zwar als glatte (*Abb. 11: O1*), als Fingertupfenleiste (*Abb. 11: O2*) und als Tonleiste, die mit einem scharfen Gegenstand quer geritzt ist (*Abb. 11: O3*).

Mit applizierten Tonleisten können auch einige anspruchsvollere Ornamente angefertigt werden, die gewöhnlich mit Griffen kombiniert sind. Es handelt sich um parallele oder um geschweifte Linien, die wir aber infolge des fragmentarischen Erhaltungszustandes nicht

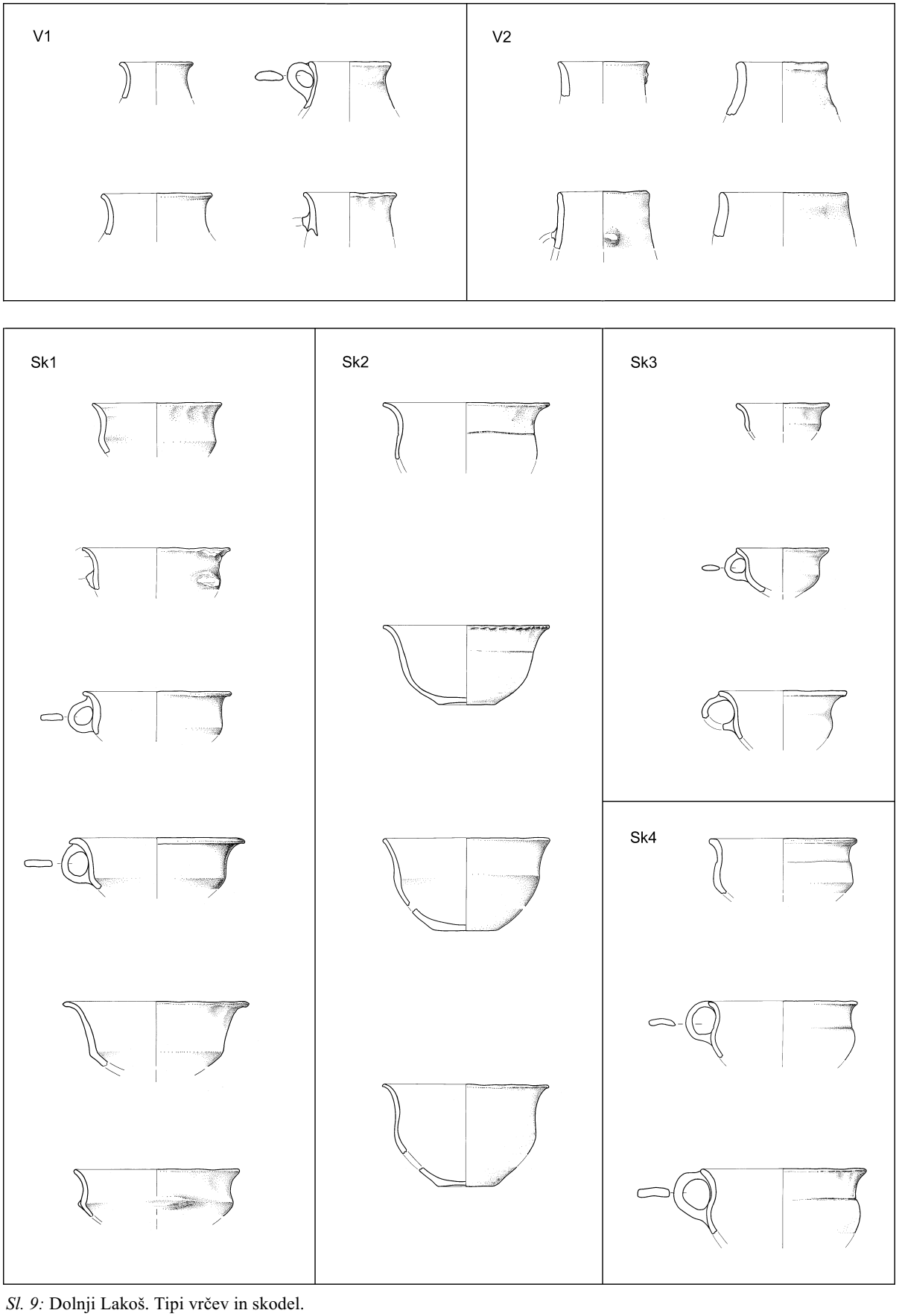

Sl. 9: Dolnji Lakoš. Tipi vrčev in skodel.
Abb. 9: Dolnji Lakoš. Krug- und Tassentypen.

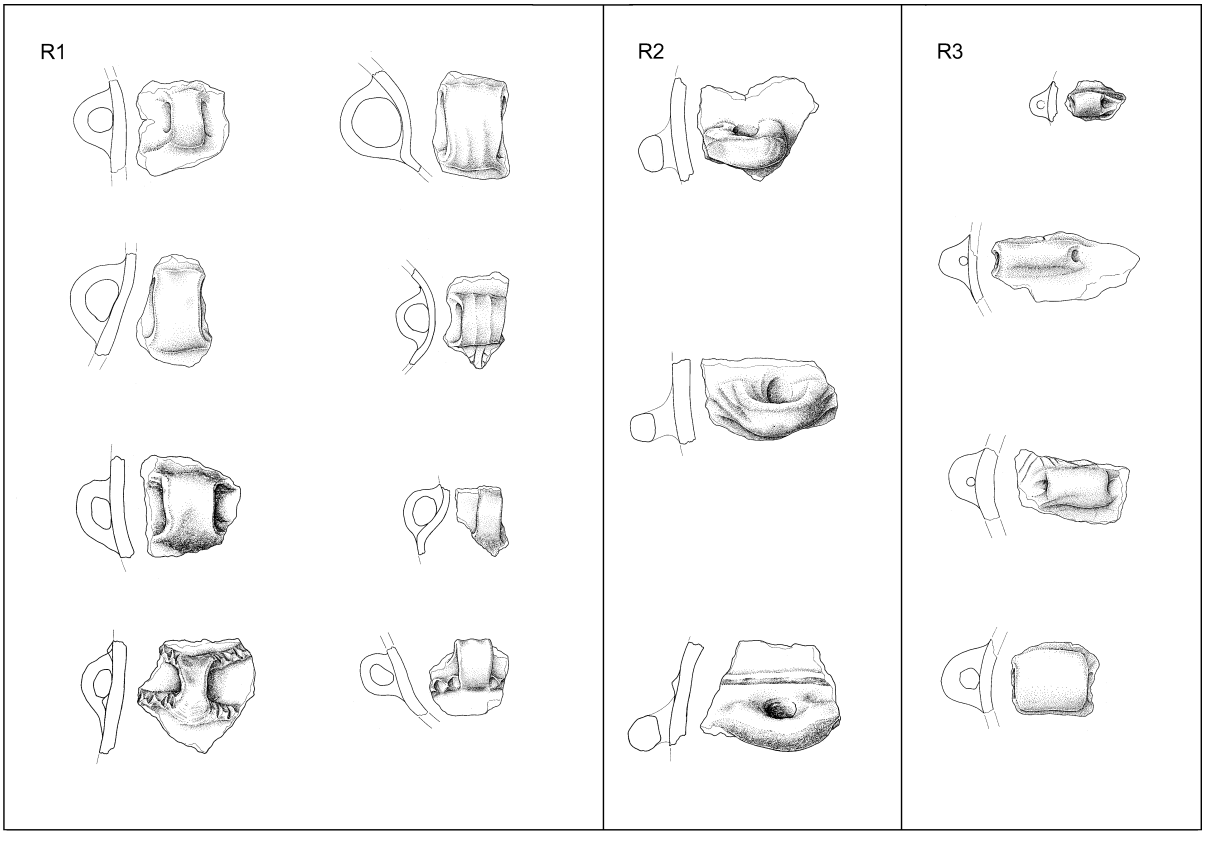

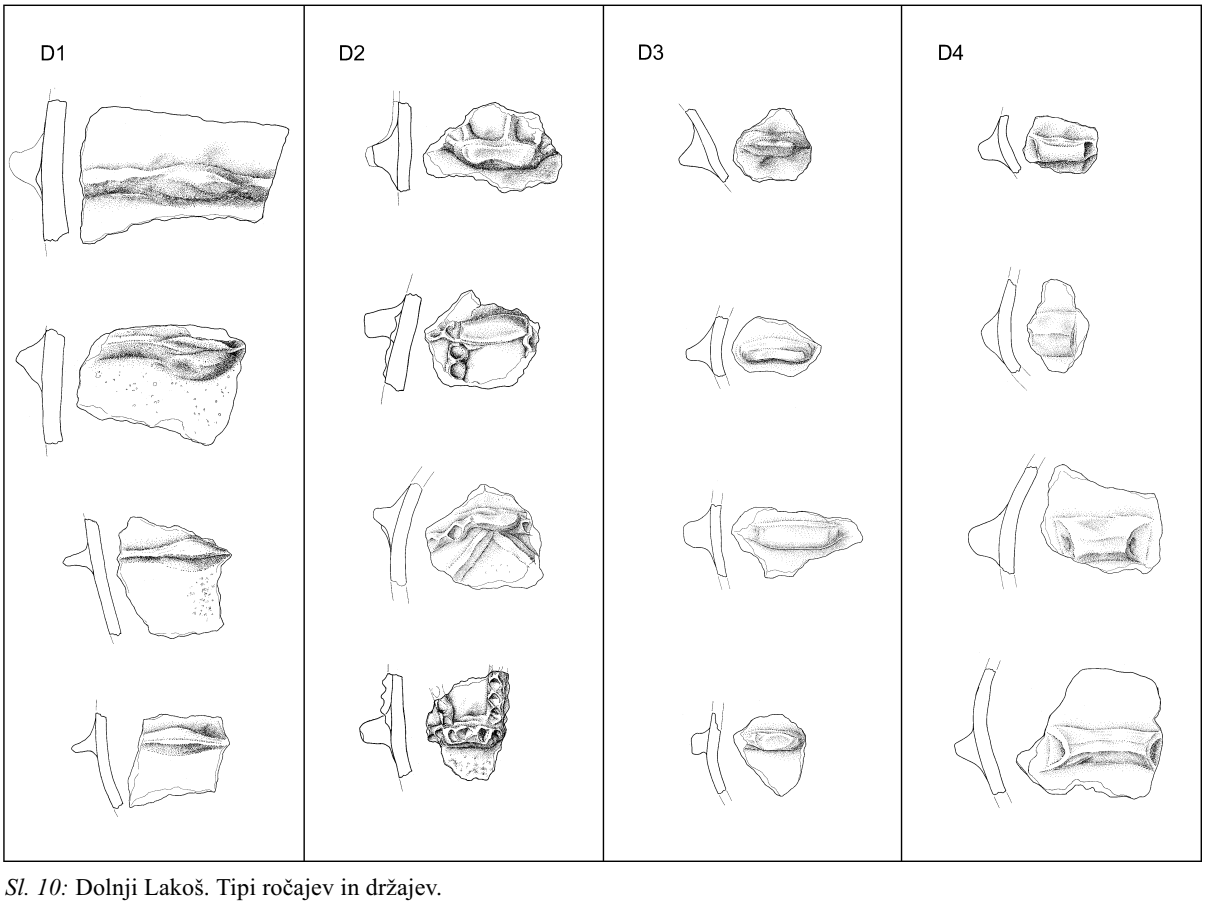

Sl. 10: Dolnji Lakoš. Tipi ročajev in držajev.
Abb. 10: Dolnji Lakoš. Henkel- und Grifftypen.

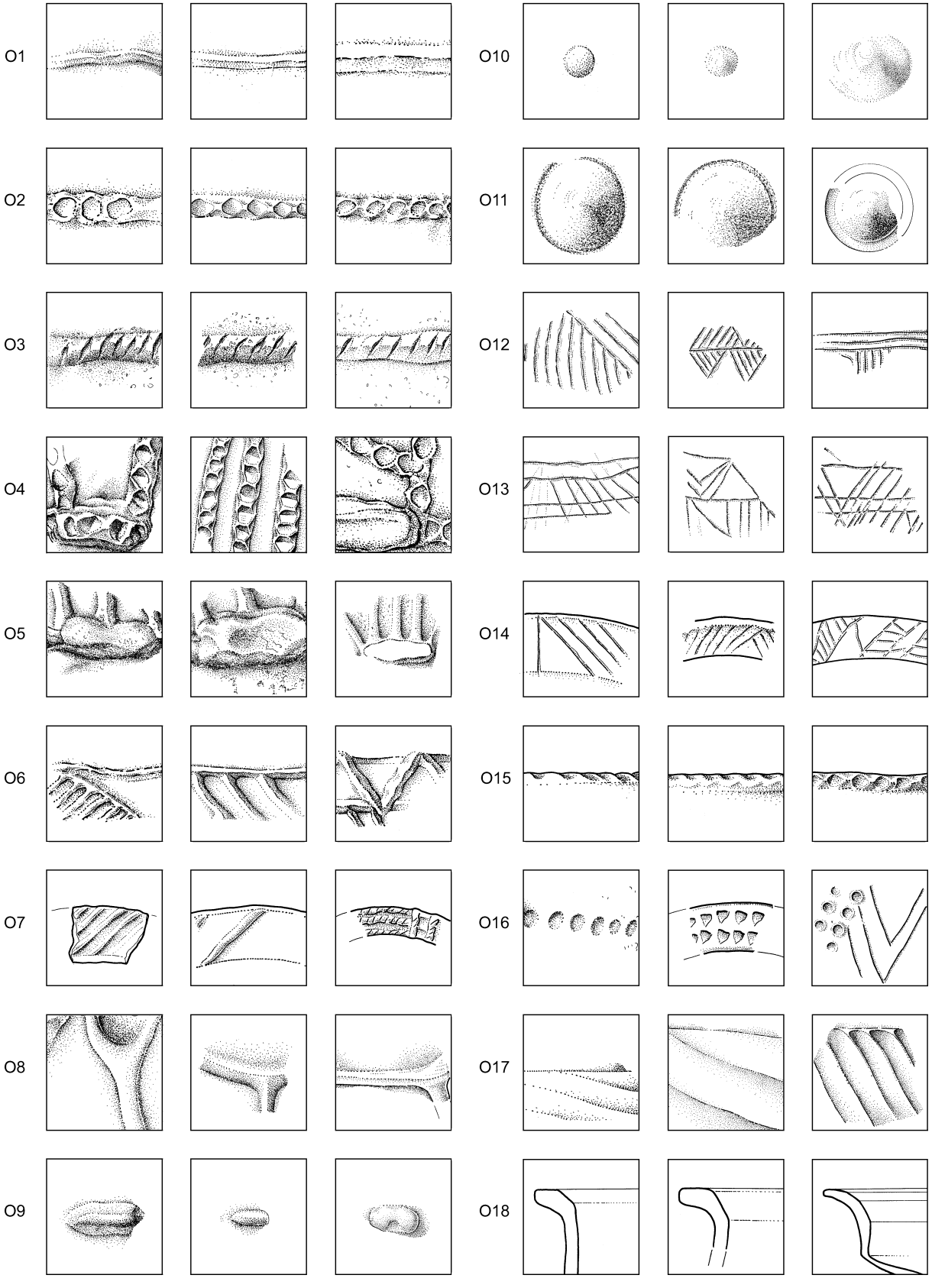

Sl. 11: Dolnji Lakoš. Tipi ornamentov.
Abb. 11: Dolnji Lakoš. Verzierungtypen.

sod, kjer srečamo različne kompozicije (*sl. 11: O6 in O8*).

Posebnost posodja iz Dolnjega Lakoša so tudi ornamentirani robovi ustij loncev. Tudi tu so motivi ornamentov različni, izvedeni pa so s snopi tangencialno, radialno in poševno nalepljenih reber (*sl. 11: O7*).

Naslednja skupina okrasja so aplicirane bradavice, ki so bodisi okroglih ali ovalnih oblik (*sl. 11: O9 in O10*). Pojavljajo se večinoma na ramenih posod. Na ramenu ali največjem obodu loncev so postavljene tudi bradavice oziroma izbokline, ki so obdane s krožno kaneluro (*sl. 11: O11*).

Vrezani ornamenti

Del lakoškega posodja je bil okrašen tudi z vrezanimi ornamenti, ki pa še zdaleč niso tako številni kot nalepke. Motivi, narejeni z vrezovanjem, so različni, omeniti pa velja predvsem snope poševnih in ravnih linij ter šrafirane trikotnike. Vrezi so lahko narejeni pred žganjem posod (*sl. 11: O12*) lahko pa tudi po njem (*sl. 11: O13*). S podobnimi motivi so okrašena tudi ustja nekaterih loncev (*sl. 11: O14*).

Vtisnjeni ornamenti

Zelo redke so posode, ki so bile okrašene z vtisnjenimi ornamenti. Z odtisi prsta so razčlenjeni robovi ustij loncev in skled (*sl. 11: O15*), z odtisi prsta ali posebnega orodja pa nekatera ostenja in ustja posod (*sl. 11: O16*).

Kaneliranje in fasetiranje

Kanelirani in fasetirani ornamenti so med gradivom iz Doljnega Lakoša redki. S poševnimi kanelurami so bila okrašena ramena oziroma največji obodi posod (*sl. 11: O17*), s fasetami pa notranja stran ustij (*sl. 11: O18*).

KERAMIKA V LAKOŠKEM NASELJU

Po razvrstitvi keramičnega gradiva iz Dolnjega Lakoša v posamične oblikovne tipe se samo po sebi postavlja vprašanje, kakšno je bilo njegovo mesto znotraj naselja. Najprej moramo ugotoviti, če se posamezni tipi glede na lego med seboj izključujejo in ali je mogoče keramično gradivo s pomočjo horizontalne stratigrafije razčleniti na posamezne skupine.

zu vollständigen Motiven verbinden können (*Abb. 11: O4 und O5*). Etwas besser verhält es sich mit den applizierten Tonleisten an den Schultern oder den Gefäßhälsen, wo wir verschiedene Kompositionen vorfinden (*Abb. 11: O6 und O8*).

Eine Besonderheit der Gefäße von Dolnji Lakoš sind auch die ornamentierten Mundsaumränder der Töpfe. Auch hier sind die Motive der Ornamente verschieden, ausgeführt sind sie in Büscheln von tangential, radial oder schräg applizierten Tonleisten (*Abb. 11: O7*).

Die folgende Ornamentgruppe sind applizierte Knubben, die entweder rund oder oval sind (*Abb. 11: O9 und O10*). Sie kommen größtenteils an den Gefäßschultern vor. An der Schulter oder am Gefäßbauch sind auch Knubben oder Buckel angebracht, die von einer kreisförmigen Kannelur umgeben sind (*Abb. 11: O11*).

Eingeritzte Ornamente

Ein Teil der Gefäße von Dolnji Lakoš war auch mit eingeritzten Ornamenten verziert, die aber bei weitem nicht so zahlreich sind wie die Appliken. Die durch Ritzung hergestellten Motive sind verschieden, erwähnenswert sind vor allem die Büschel der schrägen und geraden Linien sowie die schraffierten Dreiecke. Die Ritzungen können entweder vor dem Brand der Gefäße (*Abb. 11: O12*) oder auch danach (*Abb. 11: O13*) angebracht worden sein. Mit ähnlichen Motiven sind auch die Mundsäume einiger Töpfe verziert (*Abb. 11: O14*).

Eingedrückte Ornamente

Sehr selten sind Gefäße, die mit eingedrückten Ornamenten verziert waren. Mit Fingerabdrücken sind die Mundsaumränder der Töpfe und der Schüsseln gegliedert (*Abb. 11: O15*), mit Fingerabdrücken oder Abdrücken besonderer Geräte dagegen einige Gefäßwände oder –mundsäume (*Abb. 11: O16*).

Kannelierung und Facettierung

Kannelilerte und facettierte Ornamente sind unter dem Material von Dolnji Lakoš selten. Mit schrägen Kannelüren waren die Schultern oder die Gefäßbäuche verziert (*Abb. 11: O17*), mit Facetten indes die Innenseite der Mundsäume (*Abb. 11: O18*).

DIE KERAMIK IN DER SIEDLUNG VON DOLNJI LAKOŠ

Nach der Klassifikation des Keramikmaterials von Dolnji Lakoš in einzelne Formtypen erhebt sich von selbst die Frage, was für einen Platz es innerhalb der Siedlung einnahm. Zunächst müssen wir feststellen, ob sich einzelne Typen hinsichtlich der Lage untereinander ausschließen und ob es möglich ist, das Keramikmaterial mit Hilfe der horizontalen Stratigraphie in einzelne Gruppen zu gliedern.

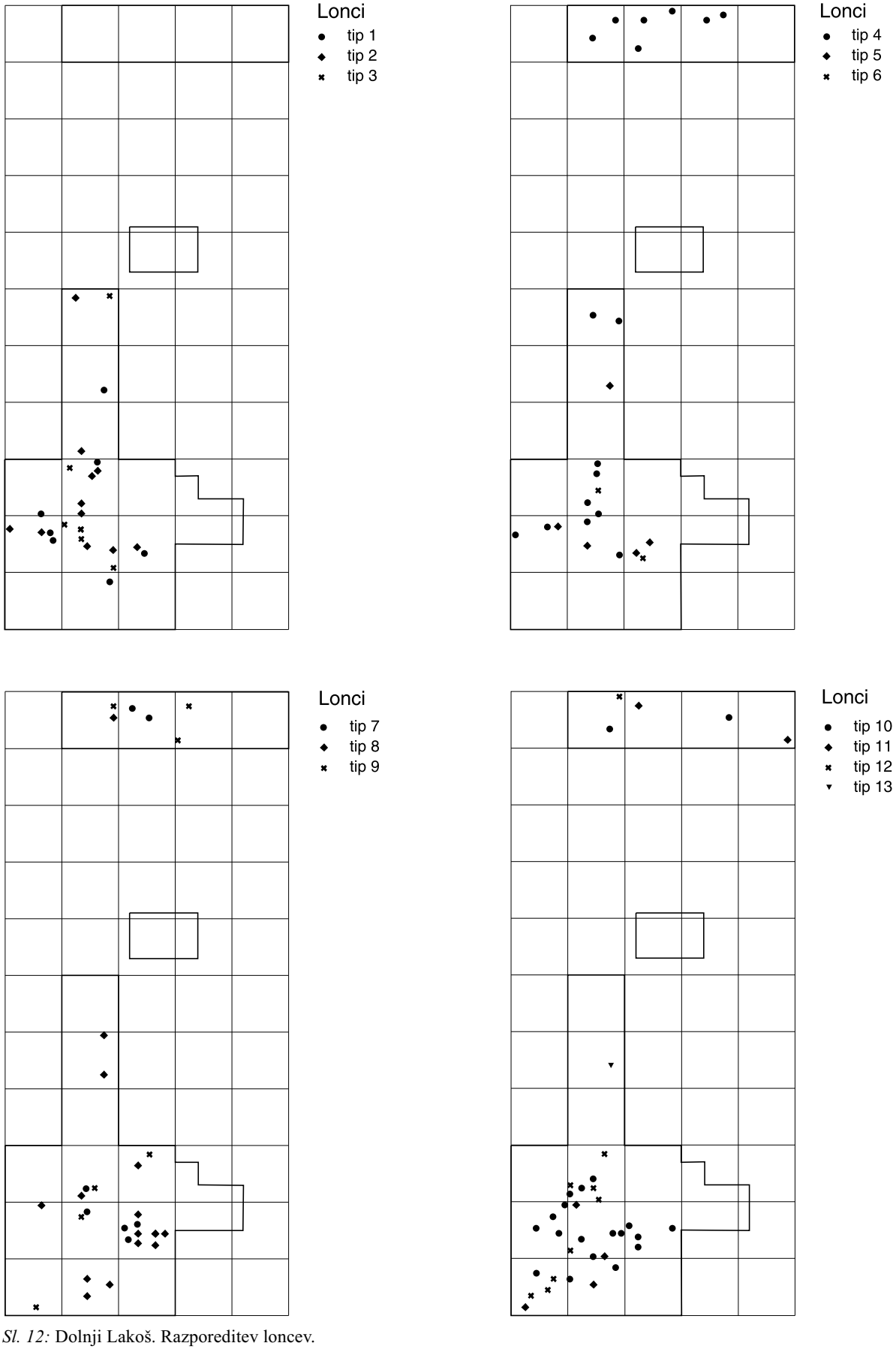

Sl. 12: Dolnji Lakoš. Razporeditev loncev.
Abb. 12: Dolnji Lakoš. Verteilung der Töpfe.

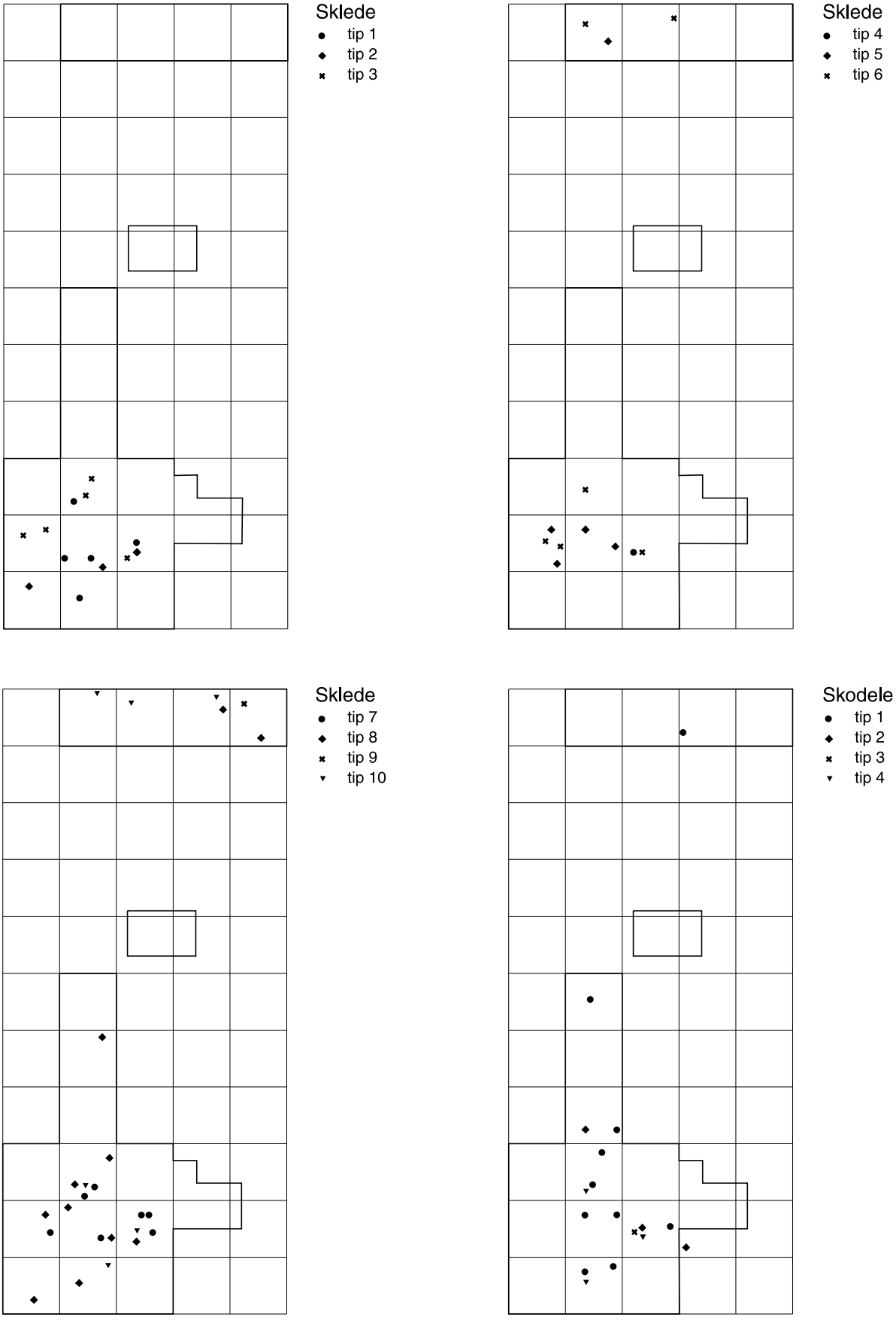

Sl. 13: Dolnji Lakoš. Razporeditev skled in skodel.
Abb. 13: Dolnji Lakoš. Verteilung der Schüsseln und Schalen.

A

Tip	J - 309	J - 326	P - 307	P - 308
L 1	6	2	1	
L 2	1		1	
L 3				2
L 4			4	
L 5	1		1	
L 6	1			
L 7	1			1
L 8	3			
L 9				1
L 10	6	1	1	
S 1	1			
S 2	3			
S 3			1	
S 4	2			
S 5			1	2
S 6	1			
S 8	2		1	
S 10	1	1		
Sk 1		1		2
Sk 2	3			
Sk 4	2			
V 1	2			
R 1	17	3	4	2
R 2	3			
R 3	1		2	
D 1	2			
D 2	6			
D 3	1			
O 1	3	1	2	3
O 2	8		1	1
O 4	4			
O 5	3			
O 6	4			
O 8	1			
O 10			2	
O 11	3			
O 12	3			
O 15	1			
O 17	1			

Sl. 14: *A:* Deleži posodja v jamah in pečeh.
B: Prepletanje tipov v objektih.
Abb. 14: *A:* Anteile der Gefäße in Öfen und Gruben.
B: Verflechtung der Typen in den Objekten.

B

Tip	J - 309	J - 326	P - 307	P - 308
L 1	x	x	x	
L 2	x		x	
L 5	x		x	
L 7	x			x
L 10	x	x	x	
S 8	x		x	
S 10	x	x		
R 1	x	x	x	x
R 3	x		x	
O 1	x	x	x	x
O 2	x		x	x

Kartiranje loncev je pokazalo, da se več kot polovica oblik pojavlja tako v severnem kot tudi južnem delu naselja, medtem ko so v južni polovici v razpršeni legi zastopani prav vsi tipi (*sl. 12*). Podoben rezultat je prineslo tudi kartiranje skled in skodel (*sl. 13*), zato lahko rečemo, da z analizo razprostranjenosti ni bilo mogoče izoblikovati jasnih in med seboj izključujočih se tipoloških skupin.

Pomagati si ne moremo niti z vertikalno stratigrafijo, saj smo že pri obravnavi terenskih izvidov ugotovili, da je imelo naselje eno samo kulturno plast, v kateri je neposredno nad sterilno ilovico ležala večina objektov in najdb. Razvrščanje gradiva s pomočjo stratigrafske metode torej v Dolnjem Lakošu ni dalo oprijemljivih rezultatov.

Die Kartierung der Töpfe hat ergeben, daß mehr als die Hälfte der Formen sowohl im nördlichen als auch im südlichen Teil der Siedlung auftreten, während in der Südhälfte alle Typen verstreut sind (*Abb. 12*). Ein ähnliches Resultat ergab auch die Kartierung der Schüsseln und der Schalen (*Abb. 13*), deswegen war es nicht möglich mit der Verbreitungsanalyse klare und sich gegenseitig ausschließende typologische Gruppen zu bilden.

Wir können uns nicht eimal mit der vertikalen Stratigraphie behelfen, denn wir stellten schon bei der Behandlung der Befunde fest, daß die Siedlung nur eine einzige Kulturschicht hatte, worin unmittelbar über sterilem Lehm die Mehrzahl der Objekte und der Funde lag. Die Einteilung des Materials mit Hilfe der stratigraphischen Methode hat also in Dolnji Lakoš keine greifbaren Resultate erbracht.

Es bleibt uns noch die Möglichkeit, die Angaben vom Auftreten einzelner Typen in abgeschlossenen stratigraphischen Einheiten zu überprüfen. Wir haben vier analysiert, davon zwei Gruben und zwei Öfen. Alle Objekte waren unbeschädigt, deswegen ist ihr Inhalt

Ostane nam še možnost, da preverimo podatke o pojavljanju posameznih tipov v zaključenih stratigrafskih enotah. Analizirali smo štiri, od tega dve jami in dvoje peči. Vsi objekti so bili nepoškodovani, zato njihova vsebina ni sporna. Kot lahko razberemo iz tabele (*sl. 14a*), sta bila v jami J-326 dva tipa loncev ter po en tip sklede in skodele. Podobna je bila vsebina peči P-308, kjer najdemo tri tipe loncev ter po en tip sklede in skodele. Bogatejša z inventarjem je bila peč P-307. Vsebovala je namreč kar pet tipov loncev, tri tipe skled, prav tako pa je bil v treh variantah zastopan tudi ornament.

Po oblikovni pestrosti pa je bila najbogatejša velika jama J-309. Ker jo je prekrivala podrta stena iz prežganega ometa, o njeni intaktnosti ne gre dvomiti. Skupaj je vsebovala kar 32 različnih tipov, od tega sedem loncev, šest skled, dve skodeli in en vrč. Ročaji so zastopani v vseh oblikah, medtem ko se ornament pojavlja v desetih tipoloških različicah. Jama J-309 pa je zelo dobro povezana tudi z ostalimi tremi objekti. Tako jo z jamo J-326 druži pet tipov, s pečjo P-307 devet in s pečjo P-308 štirje tipi (*sl. 14b*).

Pregled vsebine jam in peči je torej pokazal, da se večina oblik posodja in ornamentov pojavlja skupaj. To ugotovitev lepo dopoljnjujejo najdbe iz zanesljivih plasti, ki smo jih ugotovili s sondiranji na obodu naselja. Izven zaključenih celot (jam, peči in intaktnih plasti) je ostalo le osem tipov: dva lonca (L 11 in L 13), en vrč (V 2), ena skodela (Sk 3), en držaj (D 4) in trije ornamenti (O 3, O 9 in O 16). Rezultat naše analize je torej jasen: keramičnega gradiva, ki smo ga glede na obliko in ornament razvrstili v 54 tipov, s stratigrafsko metodo ni mogoče zadovoljivo razčleniti.

RABELČJA VAS

Med najdišči iz Slovenije je za proučevanje bronastodobne poselitve poleg Dolnjega Lakoša zanesljivo najpomembnejše naselje, ki je bilo odkrito v Rabelčji vasi. Nanj so zadeli pri gradnji temeljev za novi srednješolski center na levem bregu potoka Grajene. Z zaščitnimi izkopavanji so ugotovili, da je bil prostor poseljen v več obdobjih: najprej v eneolitiku, nato v bronasti dobi in na koncu še v rimskem času. Bronastodobno naselje je zavzemalo površino približno 4500 m^2. Bilo je precej poškodovano, saj so v rimskem času čezenj izkopali več širokih jarkov. Od nekdanje arhitekture so se ohranili le obrisi lukenj za stojke, ki pa jih zaradi slabe ohranjenosti in dolgotrajne uporabe zemljišča ni bilo mogoče povezati v zanesljive tlorise. Njihove usmeritve kažejo, da so imele hiše pravokotne tlorise z enim ali dvema prostoroma. Naselje je imelo eno samo kulturno plast. Širilo se je na območju nekdanje eneo-

nicht strittig. Wie wir aus der Tabelle (*Abb. 14a*) ersehen können, lagen in der Grube J-326 zwei Topftypen und je ein Schüssel- und ein Schalentyp. Ähnlich war der Inhalt in Ofen P-308, wo wir drei Topftypen und je einen Schüssel- und einen Schalentyp vorfinden. Reicher an Inventar war der Ofen P-307. Er enthielt nämlich fünf Topftypen, drei Schüsseltypen, desgleichen war in drei Varianten auch die Verzierung vertreten.

Nach der Formenvielfalt war die große Grube J-309 am reichsten. Weil sie die eingestürzte Wand aus gebranntem Verputz bedeckte, ist ihre Intaktheit nicht zu bezweifeln. Insgesamt enthielt sie 32 verschiedene Typen, davon sieben Töpfe, sechs Schüsseln, zwei Schalen und einen Krug. Die Henkel sind in allen Formen vertreten, die Verzierung tritt dagegen in zehn Varianten auf. Die Grube J-309 steht auch mit den übrigen drei Objekten in enger Beziehung. So verbinden sie mit Grube J-326 fünf Typen, mit dem Ofen P-307 neun und mit dem Ofen P-308 vier Typen (*Abb. 14b*).

Die Übersicht über den Inhalt der Gruben und der Öfen hat also ergeben, daß die Mehrzahl der Gefäß- und Ornamentformen zusammen vorkommt. Diese Feststellung ergänzen gut die Funde aus den zuverlässigen Schichten, die wir durch Sondierungen an der Umrandung der Siedlung festgestellt haben. Außerhalb geschlossener Einheiten (Gruben, Öfen und intakter Schichten) blieben nur acht Typen: zwei Töpfe (L 11 und L 13), ein Krug (V 2), eine Schale (Sk 3), ein Griff (D 4) und drei Ornamente (O 3, O 9 und O 16). Das Ergebnis unserer Analyse ist demnach klar: Das Keramikmaterial, das wir nach Form und Verzierung in 54 Typen klassifiziert haben, läßt sich mit der stratigraphischen Methode nicht zufriedenstellend gliedern.

RABELČJA VAS

Unter den Fundorten in Slowenien ist für die Erforschung der bronzezeitlichen Besiedlung neben Dolnji Lakoš mit Sicherheit die Siedlung am wichtigsten, die in Rabelčja vas entdeckt wurde. Man stieß darauf bei der Errichtung des Fundaments für das neue Mittelschulzentrum am linken Ufer des Grajena-Baches. Durch Rettungsgrabungen stellte man fest, daß der Bereich in mehreren Epochen besiedelt war: zunächst im Äneolithikum, dann in der Bronzezeit und schließlich noch in der römischen Zeit. Die bronzezeitliche Siedlung nahm eine Fläche von ca. 4500 m^2 ein. Sie war ziemlich stark beschädigt, weil in der römischen Zeit darüber mehrere breite Gräben ausgehoben wurden. Von den ehemaligen Bauwerken sind nur die Umrisse der Pfostenlöcher erhalten, die man aber wegen des schlechten Erhaltungszustandes und der langandauernden Nutzung des Grundstücks nicht zu zuverlässigen Grundrissen verbinden

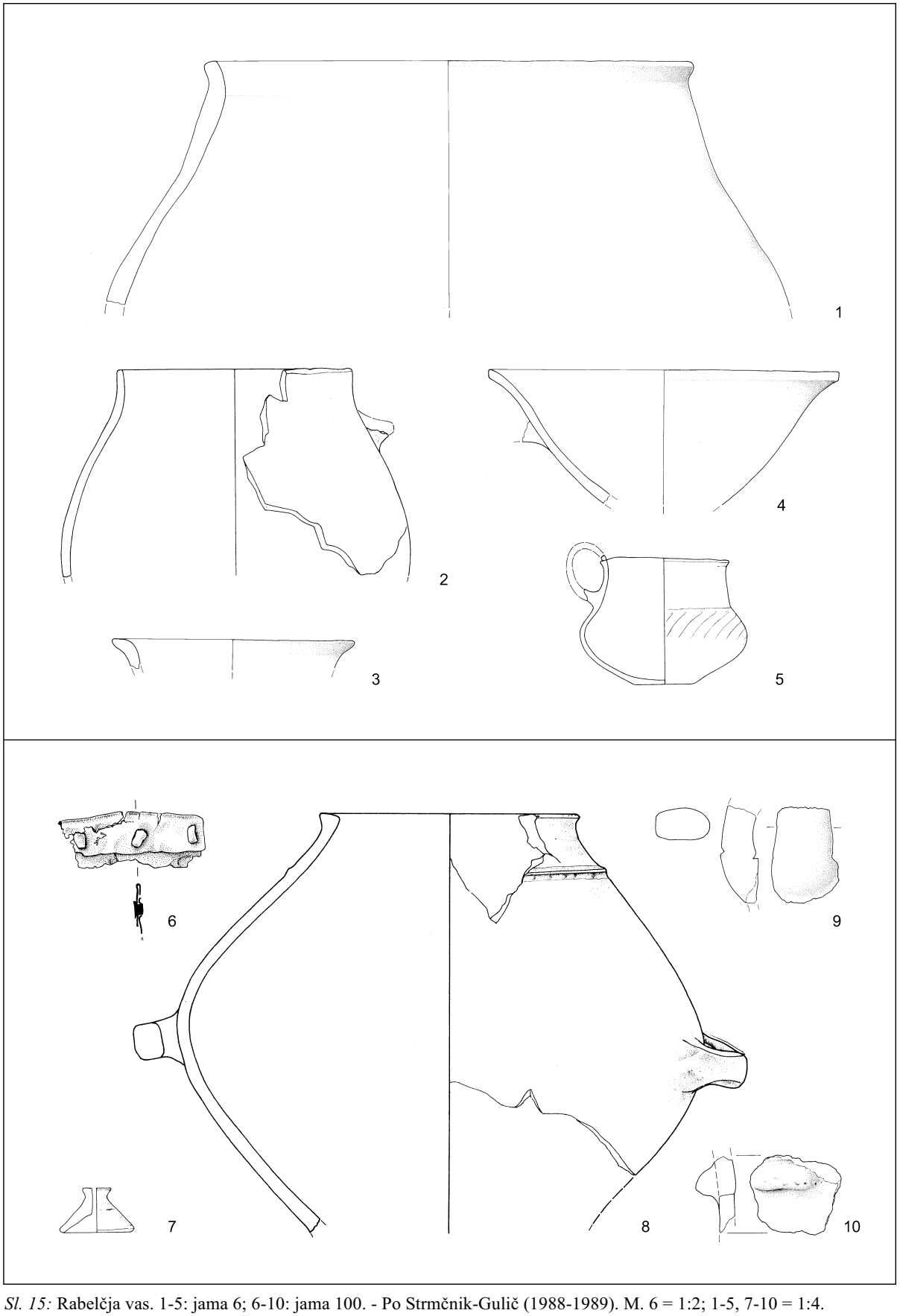

Sl. 15: Rabelčja vas. 1-5: jama 6; 6-10: jama 100. - Po Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. 6 = 1:2; 1-5, 7-10 = 1:4.
Abb. 15: Rabelčja vas. 1-5: Grube 6; 6-10: Grube 100. - Nach Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. 6 = 1:2; 1-5, 7-10 = 1:4.

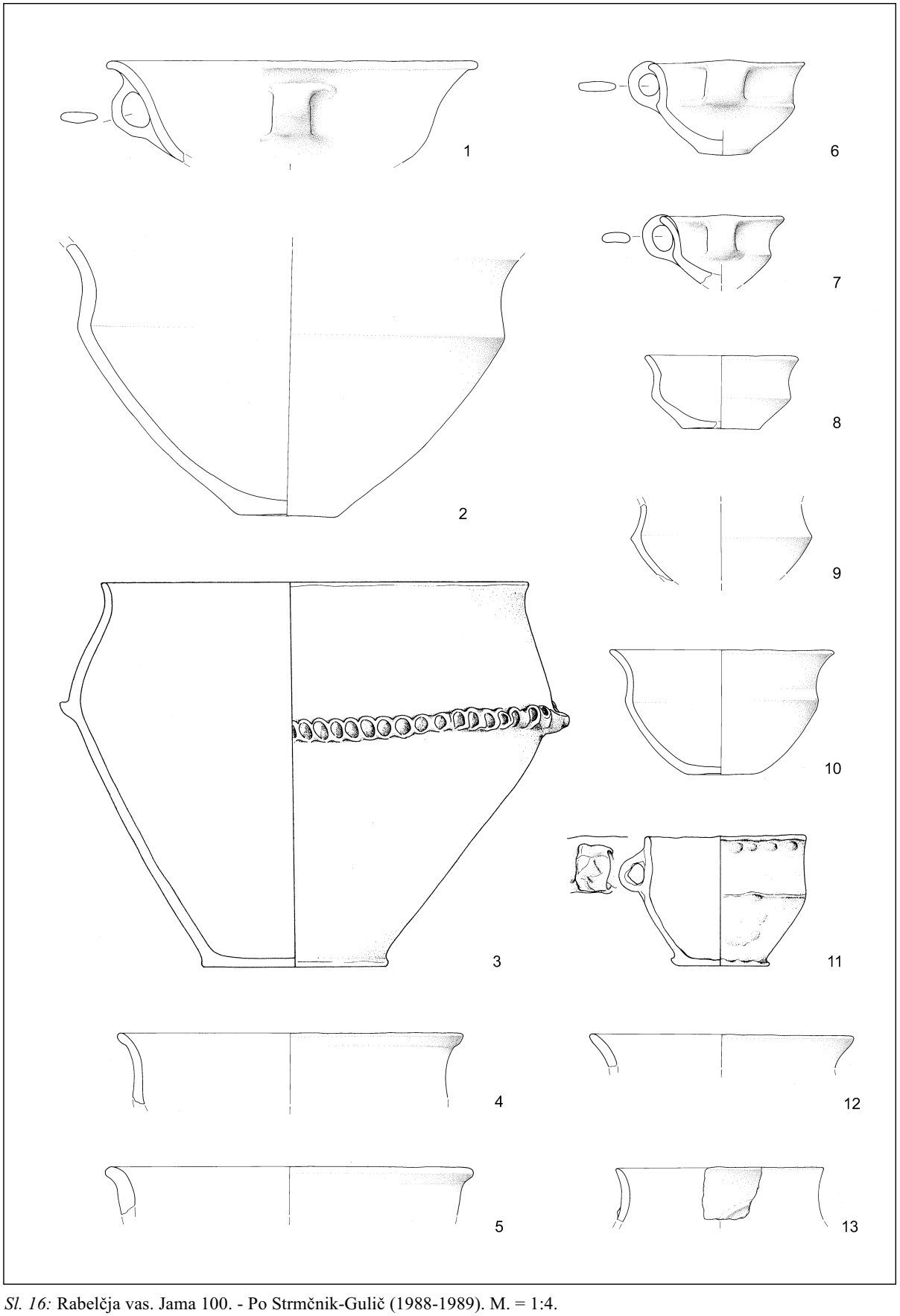

Sl. 16: Rabelčja vas. Jama 100. - Po Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:4.
Abb. 16: Rabelčja vas. Grube 100. - Nach Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:4.

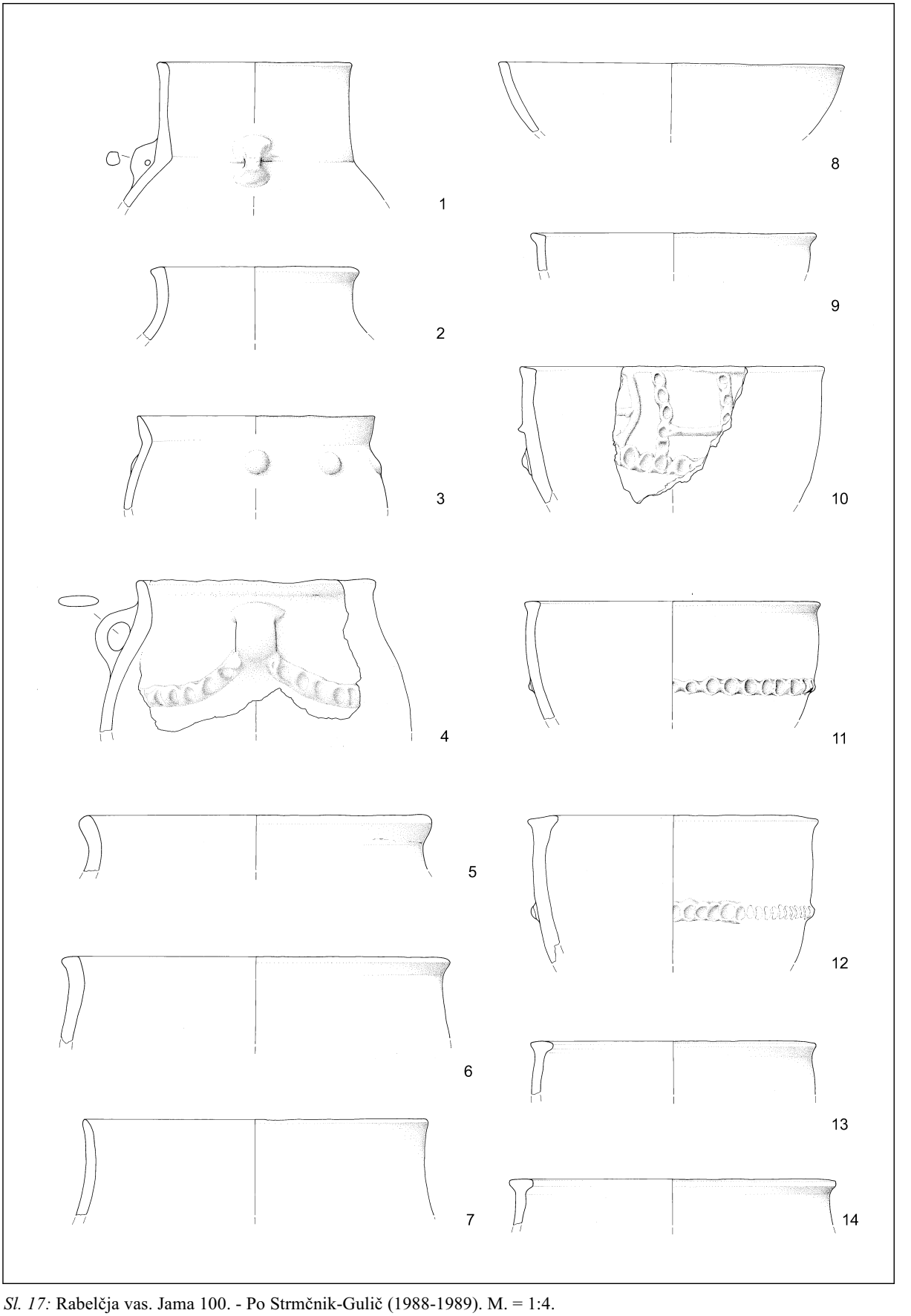

Sl. 17: Rabelčja vas. Jama 100. - Po Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:4.
Abb. 17: Rabelčja vas. Grube 100. - Nach Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:4.

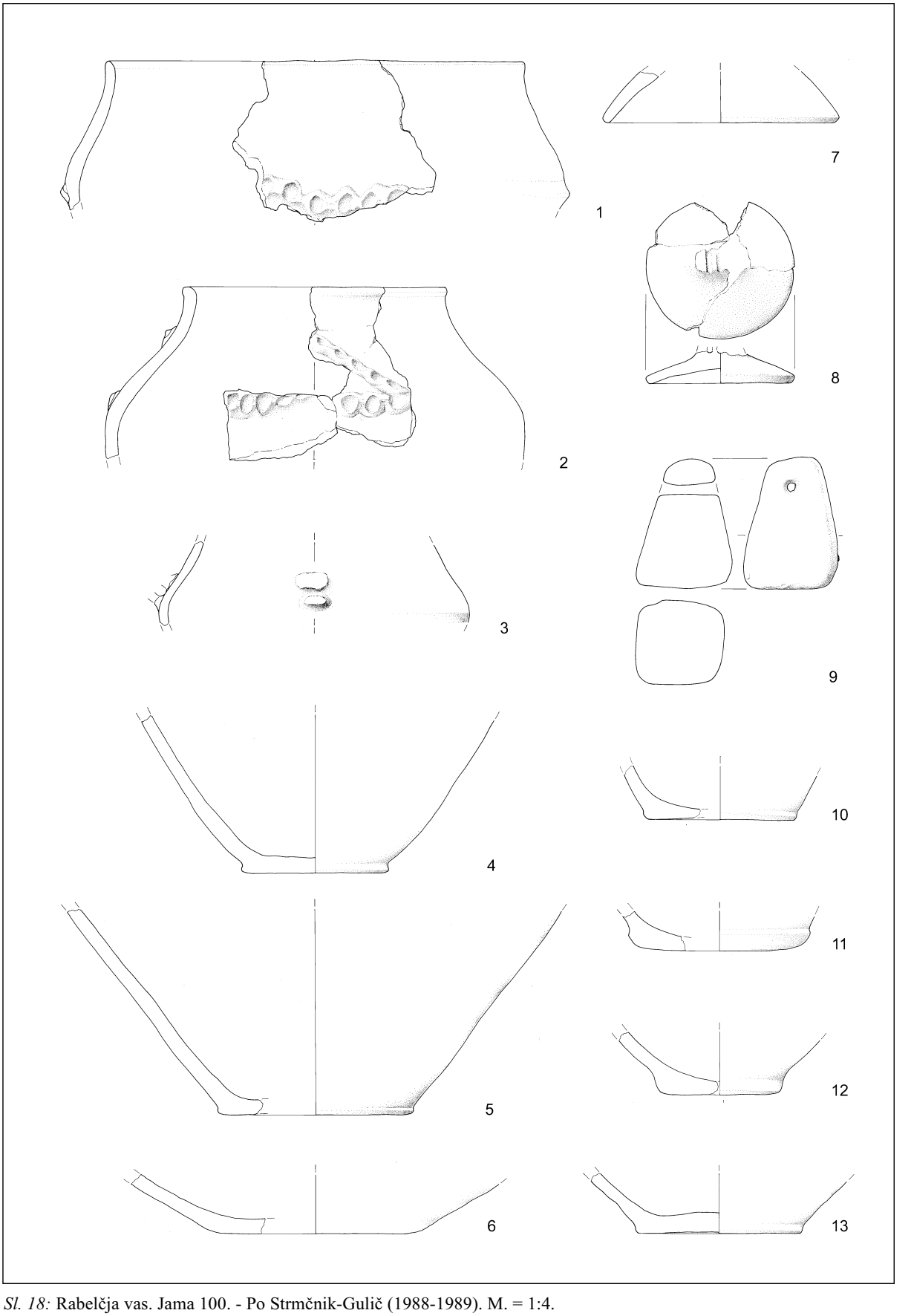

Sl. 18: Rabelčja vas. Jama 100. - Po Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:4.
Abb. 18: Rabelčja vas. Grube 100. - Nach Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:4.

litske poselitve, pa tudi po položnem bregu v smeri proti zahodu in severu. Poleg lukenj za kole so odkrili tudi več shrambnih jam, najbogatejša med njimi (jama 100) pa je vsebovala precej keramičnega gradiva. Obsežen izbor najdb je v predhodnem poročilu objavila Mira Strmčnik-Gulič, ki je naselje okvirno datirala na konec srednje in začetek pozne bronaste dobe (MD III – SD I), kot jo je za Karpatsko kotlino definiral Hänsel (Strmčnik-Gulič 1988-1989, 160).

PRIMERJAVA RABELČJE VASI Z DOLNJIM LAKOŠEM

Večina keramičnih oblik iz Rabelčje vasi je bila najdena v jami 100 (*sl. 15: 6-10; sl. 16-18*). To seveda pomeni, da se je v Rabelčji vasi ponovila situacija iz Dolnjega Lakoša, kjer smo ugotovili, da s stratigrafsko metodo keramičnega gradiva ni mogoče časovno razčleniti. Kakšen rezultat pa nam pokaže primerjava posodja med obema najdiščema?

Kot lahko razberemo iz pregledne tabele (*sl. 19*), druži obe najdišči šest tipov loncev, trije tipi skled in dva tipa skodel. Sorodnost lahko nazorno dokažemo tudi z nekaj unikatnimi kosi, na primer velikima pitosema, skledama in loncema, ki imata pod ustjem majhen trakast ročaj (*sl. 20*).

Vendar pa je med gradivom iz Dolnjega Lakoša tudi veliko takšnih oblik, ki jih Rabelčja vas ne pozna. Med njimi naj omenimo zlasti lonce z močno izvihanimi ustji (*sl. 4: L 3*), posode, ki imajo izvihana ustja, katerih vrat od ramen loči rahel klek (*sl. 5: L 5*), posode s stožčastimi vratovi, ki se na vrhu zaključujejo z ostro izvihanimi ustji (*sl. 6: L 9*) in posode s cilindrično oblikovanimi vratovi in ustji, ki so na notranji strani fasetirana (*sl. 6: L 13*).

V Rabelčji vasi manjka tudi sedem tipov lakoških skled (S 2, S 3, S 4, S 6, S 8, S 9, S 10), dva tipa skodel (Sk 3, Sk 4) in obe obliki vrčev (V 1, V 2). Veliko skromnejši je tudi izbor ornamentov, saj so posode običajno okrašene le z nalepljenimi rebri.

Vzroke za razlike moramo iskati v lokalnih posebnostih, predvsem pa v večji količini gradiva, ki je bilo izkopano v Dolnjem Lakošu. Sicer je res, da bi skromnejši izbor keramičnih oblik iz Rabelčje vasi lahko kazal na krajšo obljudenost naselja, vendar pa prepletanje tipov v zaključenih stratigrafskih enotah nasprotuje takšni razlagi. Vse značilnejše oblike keramičnih posod so namreč zastopane v obeh naseljih. Podobnosti lahko opazimo tudi v načinu izdelave, ki je večinoma oksidacijsko žgana in čvrste fakture, zato lah-

konnte. Wie ihre Ausrichtungen zeigen, hatten die Häuser rechteckige Grundrisse mit einem oder zwei Räumen. Die Siedlung hatte nur eine Kulturschicht. Sie breitete sich im Bereich der ehemaligen äneolithischen Siedlung aus, wie auch am sanftgeneigten Hang in West- und Nordrichtung. Neben Pfostenlöchern entdeckte man auch mehr Vorratsgruben, die reichste davon (Grube 100) enthielt ziemlich viel Keramikmaterial. Eine große Auswahl an Funden hat in einem Vorbericht Mira Strmčnik-Gulič veröffentlicht, die die Siedlung annähernd in das Ende der Mittel- und den Beginn der Spätbronzezeit (MD III – SD I nach Hänsel) datierte (Strmčnik-Gulič 1988-1989, 160).

EIN VERGLEICH VON RABELČJA VAS UND DOLNJI LAKOŠ

Die Mehrzahl der Keramikformen von Rabelčja vas wurde in Grube 100 entdeckt (*Abb. 15: 6-10; Abb. 16-18*). Das bedeutet natürlich, daß sich in Rabelčja vas die Situation von Dolnji Lakoš, wo wir festgestellt haben, daß mit der stratigraphischen Methode das Keramikmaterial nicht zeitlich zu gliedern ist, wiederholte. Zu welchem Ergebnis führt nun ein Vergleich der Gefäßformen von den beiden Fundorten?

Wie wir der Übersichtstabelle (*Abb. 19*) entnehmen können, verbinden beide Fundorte sechs Topftypen, drei Schüsseltypen und zwei Schalentypen. Die Ähnlichkeit können wir anschaulich auch mit einigen unikalen Stücken beweisen, beispielsweise mit den großen Pythoi, Schüsseln und Töpfen, die unter dem Mundsaum einen kleinen Bandhenkel haben (*Abb. 20*).

Jedoch gibt es unter dem Material von Dolnji Lakoš auch viele solcher Formen, die in Rabelčja vas nicht vorkommen. Darunter seien vor allem die Töpfe mit den stark ausladenden Mundsäumen erwähnt (*Abb. 4: L 3*), die Gefäße, die einen ausladenden Mundsaum haben, deren Hals durch einen sanften Knick vom Hals getrennt ist (*Abb. 5: L 5*), die Gefäße mit kegelförmigem Hals, die oben mit einem stark ausladenden Mundsaum abgeschlossen sind (*Abb. 6: L 9*), und Gefäße mit zylinderförmigen Hälsen und Mundsäumen, die an der Innenseite facettiert sind (*Abb. 6: L 13*).

In Rabelčja vas fehlen auch sieben Schüsseltypen von Dolnji Lakoš (S 2, S 3, S 4, S 6, S 8, S 9, S 10), zwei Schalentypen (Sk 3, Sk 4) und beide Krugformen (V 1, V 2). Viel bescheidener ist auch die Auswahl der Ornamente, denn die Gefäße sind gewöhnlich nur mit applizierten Tonleisten verziert.

Die Gründe für die Unterschiede müssen wir in den lokalen Besonderheiten suchen, vor allem aber in der größeren Menge des Materials, das in Dolnji Lakoš ausgegraben wurde. Allerdings könnte eine bescheidenere Auswahl der Gefäßformen von Rabelčja vas in

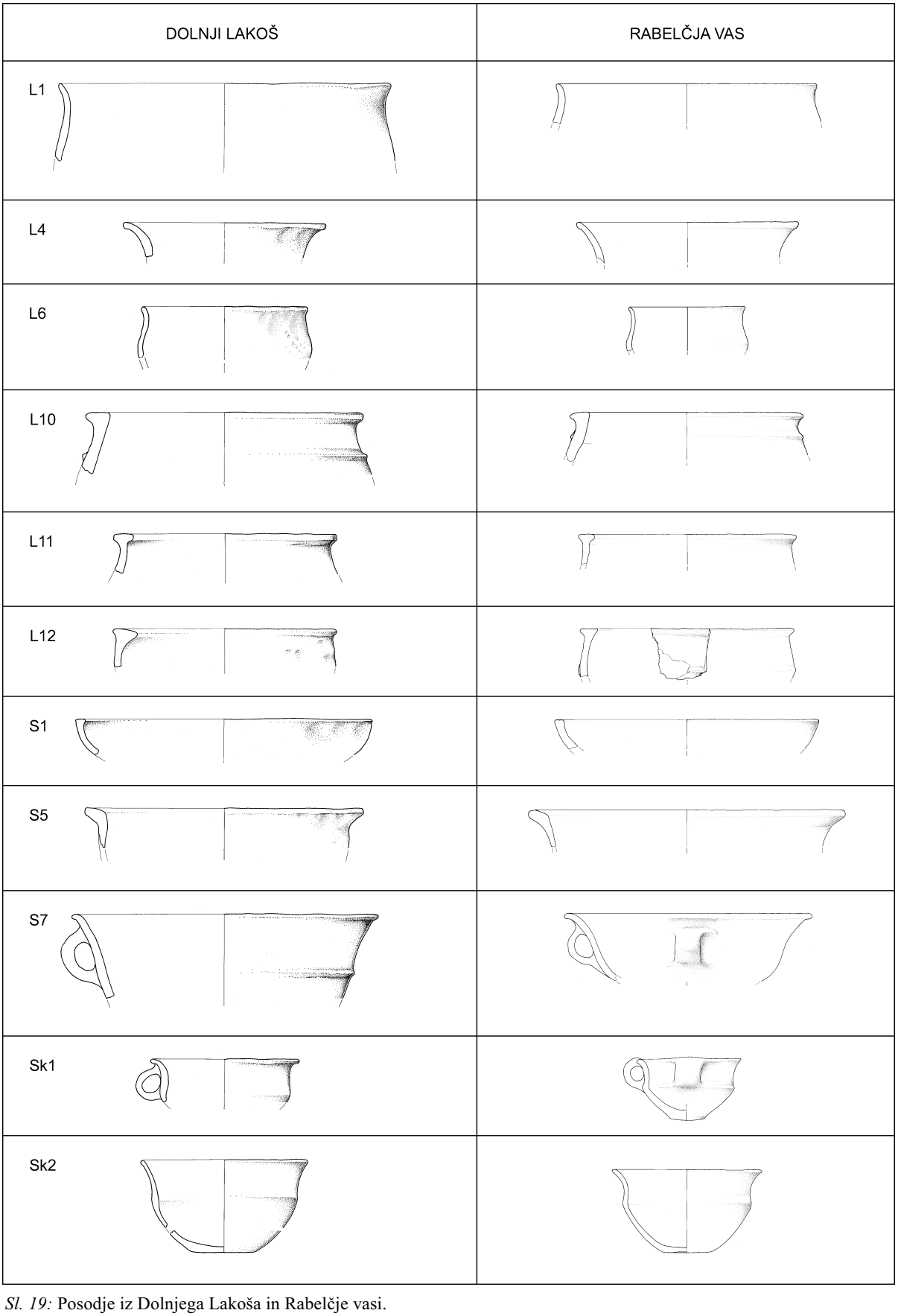

Sl. 19: Posodje iz Dolnjega Lakoša in Rabelčje vasi.
Abb. 19: Die Gefäße aus Dolnji Lakoš und Rabelčja vas.

ko rečemo, da sta si bili naselji, vsaj kar se lončarske proizvodnje tiče, zelo blizu.

ČASOVNA UVRSTITEV NASELIJ V DOLNJEM LAKOŠU IN RABELČJI VASI

Primerjanje najdb iz Dolnjega Lakoša in Rabelčje vasi je pokazalo, da obstaja med keramičnim gradivom obeh najdišč vrsta stičnih točk, natančnih kronoloških razmerij med njima pa nismo uspeli ugotoviti. Kdaj se torej prične in kdaj konča življenje v obeh naseljih?

Odgovor na vprašanje ni lahek, saj pri nas ne poznamo podobnih najdišč. Pri analizi se bomo zato naslonili na najdbe iz Madžarske, Slovaške in Moravske, kjer se v grobiščih pojavlja sorodno gradivo, ki je dobro razmejeno v posamezne časovne horizonte.

Keramičnih oblik, ki pridejo v poštev za analizo, ni veliko. Vzrok tiči v dejstvu, da se naselbinska lončenina močno razlikuje od posodja z grobišč, kar seveda otežuje primerjavo. Moderno objavljenih naselbin s kronološko dobro opredeljenim gradivom, pa tudi na območju zahodne Madžarske, Slovaške in Avstrije praktično ni.

Med najstarejše keramične oblike sodi vsekakor fragmentirana amfora iz jame 100 v Rabelčji vasi (*sl. 17: 1*). M. Strmčnik jo je upravičeno vzporejala s podobnim primerkom iz groba 9 na grobišču Salka I ob reki Ipoly na južnem Slovaškem, ki je z žebljičasto iglo, podobno, kot jo poznamo iz Dolnjega Lakoša, dobro datiran v klasično stopnjo karpatske kulture gomil - Bd C (Točík 1964, 6, t. 9: 1; cfr. še Furmánek, Veliačik 1980, 166). V srednjo bronasto dobo sodijo tudi primerki iz Smolenic (Dušek 1980, t. 3: 1; 9: 15), Mezőcsáta (Hänsel, Kalicz 1986, t. 8: 73a; 10: 74c) in Pittna (Hampl, Kerchler, Benkovsky-Pivovarova 1978-1981, t. 229: 8), medtem ko so podobne amfore iz Blučine datirane na prehod med srednjo in mlajšo bronasto dobo (stopnja Blučina-Kopčany - cfr. Říhovský 1982, 36, 172, t. 36: 3; 39: 16).

Iz stopnje Blučina-Kopčany je tudi oblika skled, ki smo jih združili v tip S 10 (*sl. 8: S10*). Takšno posodje poznamo iz naselij Strachotín in Blučina na Moravskem (ib. 172 s, t. 28: 2-4,7; 45: 7,9,15).

Oblika sklede z rahlo rogljičastim robom ustja iz Dolnjega Lakoša (*t. 18: 2,3*) ima svoje korenine prav

der Tat auf eine kürzere Dauer der Siedlung deuten, jedoch widerspricht die Verflechtung der Typen in abgeschlossenen stratigraphischen Einheiten einer solchen Erklärung. Alle charakteristische Gefäßformen sind nämlich in beiden Siedlungen vertreten. Ähnlichkeiten können wir auch in der Herstellungsweise feststellen, wobei es sich größtenteils um Oxidationsbrand und eine gute Tonqualität handelt, deswegen waren die Siedlungen, was zumindest die Töpferproduktion anbelangt, einander sehr ähnlich.

DATIERUNG DER SIEDLUNGEN IN DOLNJI LAKOŠ UND RABELČJA VAS

Der Vergleich der Funde von Dolnji Lakoš und Rabelčja vas hat ergeben, daß es beim Keramikmaterial beider Fundorte eine Reihe von Berührungspunkten gibt, die genauen chronologischen Verhältnisse zwischen den beiden konnten allerdings nicht festgestellt werden. Wann beginnt nun und wann endet das Leben in beiden Siedlungen?

Die Antwort auf diese Frage ist nicht leicht, weil in Slowenien keine ähnlichen Fundorte bekannt sind. Bei der Analyse werden wir uns deshalb auf Funde aus Ungarn, der Slowakei und aus Mähren stützen, wo in den Fundorten ähnliches Material auftritt, das gut in die einzelnen Zeithorizonte abgegrenzt ist.

Gefäßformen, die für die Analyse in Frage kommen, gibt es nicht viele. Der Grund liegt in der Tatsache, daß sich die Siedlungskeramik von der Grabkeramik stark unterscheidet, was natürlich den Vergleich erschwert. Moderne Veröffentlichungen von Siedlungen mit chronologisch gut bestimmtem Material sind im Gebiet von Westungarn, der Slowakei und von Österreich gewissermaßen nicht vorhanden.

Zu den ältesten Keramikformen gehört auf jeden Fall die fragmentierte Amphore aus Grube 100 in Rabelčja vas (*Abb. 17: 1*). M. Strmčnik verglich sie zu Recht mit einem ähnlichen Exemplar aus Grab 9 auf dem Gräberfeld Salka I am Fluß Ipoly in der Südslowakei, das mit einer Nagelkopfnadel, einer ähnlichen, wie wir sie von Dolnji Lakoš kennen, gut in die klassische Stufe der karpatischen Hügelgräberkultur (Bz C) datiert ist (Točík 1964, 6, Taf. 9: 1; vgl. noch Furmánek, Veliačik 1980, 166). In die Mittelbronzezeit fallen auch die Exemplare von Smolenice (Dušek 1980, Taf. 3: 1; 9: 15), Mezőcsát (Hänsel, Kalicz 1986, Taf. 8: 73a; 10: 74c) und Pitten (Hampl, Kerchler, Benkovsky-Pivovarova 1978-1981, Taf. 229: 8), während ähnliche Amphoren von Blučina in den Übergang von der Mittel- zur Jungbronzezeit datiert sind (Stufe Blučina-Kopčany – vgl. Říhovský 1982, 36, 172, Taf. 36: 3; 39: 16).

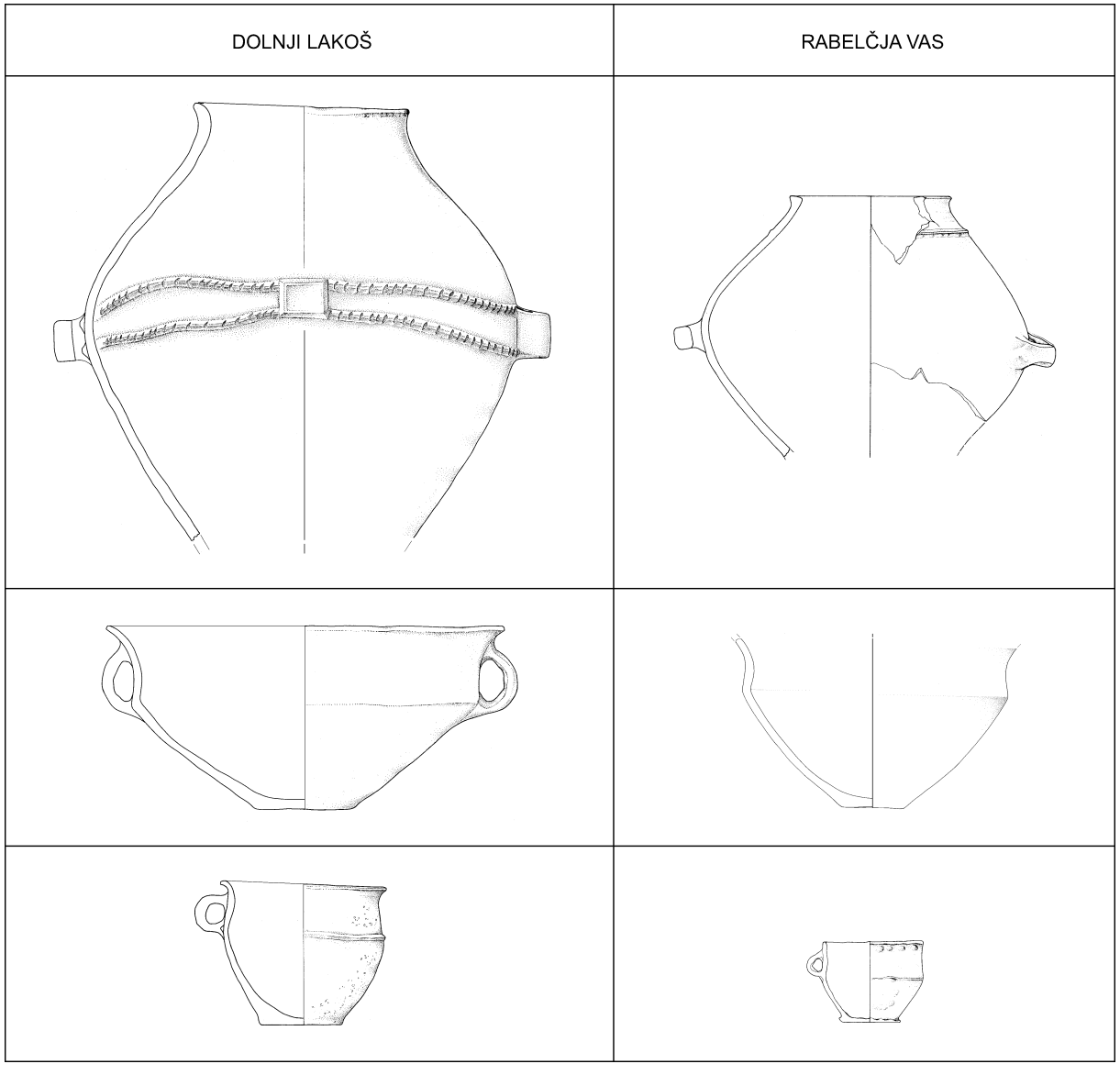

Sl. 20: Posodje iz Dolnjega Lakoša in Rabelčje vasi.
Abb. 19: Die Gefäße aus Dolnji Lakoš und Rabelčja vas.

tako v srednji bronasti dobi (npr. Bošovice: Říhovský 1982, 170, t. 20: 1), vendar pa ji lahko poiščemo dobre paralele tudi v nekoliko mlajših najdiščnih kontekstih. Omenimo naj le podobne primerke z gomilnih grobišč Dedinka (Paulík 1984, sl. 11: 1), Čaka (Točík, Paulík 1960, sl. 25: 1) in Bakonyszucs-Százhalom (Patek 1970, t. 4: 4), ki so tipični predstavniki horizonta Čaka.

Na območju pogorja Bakony najdemo primerjave tudi za skledo iz plasti neposredno nad vodnjakom v Dolnjem Lakošu (*t. 4: 6*) in za obliko skodel, ki smo jih združili v tip Sk 1 (*sl. 9: Sk1*). Naštejemo naj le primerke iz najdišč Jánosháza (Jankovits 1992 a, sl. 37: 8; 38: 3), Bakonyjákó (Jankovits 1992b, sl. 22: 1, 38: 1, 40: 1) in Németbánya (Ilon 1986, t. 2: 3), kjer se

Aus der Stufe Blučina-Kopčany stammen auch die Formen der Schüsseln, die wir als Typ S 10 definiert haben (*Abb. 8: S10*). Solche Gefäße sind von den Siedlungen Strahotín und Blučina in Mähren bekannt (ebd. 172 f, Taf. 28: 2-4,7; 45: 7,9,15).

Die Form der Schüssel mit Zipfenrand von Dolnji Lakoš (*Taf. 18: 2,3*) hat ihre Wurzeln ebenfalls in der Mittelbronzezeit (z. B. Bošovice: Říhovský 1982, 170, Taf. 20: 1), gute Parallelen dazu gibt es allerdings auch in etwas jüngeren Fundkontexten. Erwähnt seien nur die ähnlichen Exemplare von den Hügelgräberfeldern Dedinka (Paulík 1984, Abb. 11: 1), Čaka (Točík, Paulík 1960, Abb. 25: 1) und Bakonyszűcs-Százhalom (Patek 1970, Taf. 4: 4), die typische Vertreter des Čaka-Horizontes sind.

Im Bereich des Bakony-Gebirges finden wir auch Parallelen zu der Schüssel aus der Schicht unmittelbar über dem Brunnen in Dolnji Lakoš (*Taf. 4: 6*) und zu den Formen der Schalen, die wir als Typ Sk 1 definiert

pojavljajo tako v starejši, kot tudi v mlajši fazi tamkajšnjih gomilnih grobišč (Bd D in Bd D-Ha A1; cfr. Jankovits 1992 a, 76 s). Na Slovaškem so take oblike posod domače v horizontu Čaka (npr. Dedinka: Paulík 1984, sl. 10: 16).

Med keramiko horizontov Predčaka in Čaka na Slovaškem zasledimo tudi primerjave za sklede S 2 in S 3 iz Dolnjega Lakoša (*sl. 7: S2; S3*). V glavnem gre za naselbinske najdbe (npr. Branč: Paulík 1963, sl. 14: 11; Bučany: ib., sl. 15: 4; Horné Lefantovce: ib., sl. 20: 4).

V nasprotju s pravkar omenjenimi oblikami posod pa so lonci z močno izvihanimi ustji (*sl. 6: L9*) omejeni predvsem na mlajši horizont (Bd D - Ha A1). To dokazujejo primerjave iz številnih grobišč, na primer iz Čake (Točík, Paulik 1960, sl. 25: 4), Baierdorfa (Lochner 1986, t. 8: 7), Getzersdorfa (Kaus 1971, t. 1: 1,2; Maurer 1971, sl. 6), Gusna (Trnka 1992, t. 15: 7) in Horna (Lochner 1991, t. 8: 1). Mlada so tudi fasetirana ustja loncev (*sl. 6: L13*), ki jih prav tako poznajo vsa zgoraj omenjena najdišča.

Ornamentom na posodju iz Dolnjega Lakoša in Rabelčje vasi težko najdemo ustrezne paralele. Izjema so seveda razni vrezi in nalepljena gladka ali razčlenjena rebra, ki pa za kronološko vzporejanje niso zanimivi. Tako si bomo nekoliko podrobneje ogledali le dva motiva in sicer krašenje posod z izboklinami, ki so obdane s kaneluro ter kaneliranje.

Izbokline s kaneluro (*sl. 11: O11*) poznamo le iz Dolnjega Lakoša, pa še tu so bili najdeni komaj štirje primerki. Bolj so znane z nekaterih hrvaških najdišč (npr. Moravče, Mala Pupelica in Sirova Katalena), zato veljajo za eno od prepoznavnih oblik virovitiške skupine. Krašenje posod z izboklinami ima staro tradicijo, njegove korenine pa segajo v starejšo bronasto dobo. Za naše analize ti primerki niso zanimivi, pomembno pa je, da se pojavlja keramika z izboklinami tudi ob koncu srednje bronaste dobe, in sicer na najdiščih, ki smo jih že primerjali z Rabelčjo vasjo in Dolnjim Lakošem. Omenimo naj le posode z izboklinami iz južnoslovaškega grobišča Salka I (Točík 1964, t. 28: 2; 30: 12) ter iz naselbin Lednice, Moravský Žižkov in Jezeřany-Maršovice na Moravskem, s katerimi je Říhovský označil mlajšo oziroma pozno razvojno stopnjo srednjepodonavske kulture gomil (Říhovský 1982, 170, t. 10: 3; 12: 4,5; 33: 5,7). V Bd C sodi tudi fragment posode z izboklinami, ki je bil najden v naselju Balatonmagyaród-Hídvégpuszta jugovzhodno od Blatnega jezera (Horváth 1994, sl. 3: 5), razmeroma stara pa sta tudi primerka iz naselij Branč in Čaka na Slovaškem (Paulík 1963, 295 s, sl. 14: 18; 16: 5). Izbokline s kaneluro iz Dolnjega Lakoša se od zgoraj navedenih primerov sicer nekoliko razlikujejo (krožne kanelure so nekoliko ožje in bolj plitve), kar pa verjetno ni zadosten razlog, da ne bi smeli tudi na tem najdišču izbokline na posodah označiti za staro okrasno maniro.

haben (*Abb. 9: Sk1*). Erwähnt seien nur die Exemplare von den Fundorten Jánosháza (Jankovits 1992a, Abb. 37: 8; 38: 3), Bakonyjákó (Jankovits 1992b; Abb. 22: 1; 38: 1; 40: 1) und Németbánya (Ilon 1986, Taf. 2: 3), wo sie sowohl in der älteren als auch in der jüngeren Phase der dortigen Hügelgräberfelder auftreten (Bz D und Bz D-Ha A1; vgl. Jankovits 1992a, 76 f). In der Slowakei sind solche Gefäßformen im Horizont Čaka heimisch (z. B. Dedinka: Paulík 1984, Abb. 10: 16).

Unter der Keramik der Horizonte Vor-Čaka und Čaka in der Slowakei finden wir auch Vergleichstücke für die Schüsseln S 2 und S 3 von Dolnji Lakoš (*Abb. 7: S2; S3*). Es handelt sich hauptsächlich um Siedlungsfunde (z. B. Branč: Paulík 1963, Abb. 14: 11; Bučany: ebd., Abb. 15: 4; Horné Lefantovce: ebd., Abb. 20: 4).

Im Gegensatz zu den eben erwähnten Gefäßformen sind Töpfe mit stark ausladendem Mundsaum (*Abb. 6: L9*) vor allem auf den jüngeren Horizont (Bz D-Ha A1) begrenzt. Das beweisen Vergleiche von zahlreichen Gräberfeldern, z. B. von Čaka (Točík, Paulík 1960, Abb. 25: 4), Baierdorf (Lochner 1986, Taf. 8: 7), Getzersdorf (Kaus 1971, Taf. 1: 1,2; Maurer 1971, Abb. 6), Gusen (Trnka 1992, Taf. 15: 7) und Horn (Lochner 1991, Taf. 8: 1). Jung sind auch die facettierten Topfmundsäume (*Abb. 6: L13*), die auch alle oben angeführten Fundorte kennen.

Zu den Gefäßornamenten von Dolnji Lakoš und Rabelčja vas finden wir schwer entsprechende Parallelen. Eine Ausnahme bilden natürlich verschiedene eingeritzte Verzierungen und applizierte glatte Tonleisten oder Kerbleisten, die aber für die chronologische Einordnung nicht interessant sind. So werden wir nur zwei Motive etwas genauer betrachten, und zwar die Verzierung von Gefäßen mit Buckeln, die von einer Kannelüre umgeben sind, und die Kannelierung.

Die Buckel mit Kannelüre (*Abb. 11: O11*) kennen wir nur von Dolnji Lakoš, und noch hier wurden kaum vier Exemplare gefunden. Bekannter sind sie von einigen kroatischen Fundorten (z. B. Moravče, Mala Pupelica und Sirova Katalena), deshalb sind sie eine der Erkennungsformen der Virovitica-Grupe. Die Dekorierung der Gefäße mit Buckeln hat eine alte Tradition, ihre Wurzeln reichen zurück in die Altbronzezeit. Für unsere Analysen sind diese Exemplare nicht interessant, wichtig ist allerdings, daß die Keramik mit Buckeldekor auch am Ende der Mittelbronzezeit auftritt, und zwar in den Fundorten, die wir schon mit Rabelčja vas und Dolnji Lakoš verglichen haben. Erwähnt seien nur die Buckelgefäße vom südslowakischen Gräberfeld Salka I (Točík 1964, Taf. 28: 2; 30: 12) sowie aus den Siedlungen Lednice, Moravský Žižkov und Jezeřany-Maršovice in Mähren, womit Říhovský die jüngere bzw. die späte Entwicklungsstufe der mitteldanubischen Hügelgräberkultur bezeichnet hat (Říhovský 1982, 170, Taf. 10: 3; 12: 4,5; 33: 5,7). Zur Stufe Bz C gehört auch das Fragment eines

Kaneliranje, ki ga poznata tako Dolnji Lakoš (*sl. 11: O17*) kot tudi Rabelčja vas (*sl. 15: 5*) pa je mlajše. Posodje, okrašeno z vodoravnimi ali poševnimi kanelurami, je namreč eden od prepoznavnih znakov skupin Čaka na Slovaškem in Baierdorf v Avstriji (cfr. Paulik 1963, 288 ss; Lochner 1986, 271 ss; Helgert 1995, 212 ss; Novotná 1995, 374 ss). Kanelirana keramika je značilna tudi za mlajši horizont grobov z gomilnih grobišč v pogorju Bakony (Jankovits 1992a, 71 ss).

Od kovinskih najdb, pomembnih za kronološko analizo, pridejo v poštev le trije predmeti. Igla iz Dolnjega Lakoša (*t. 47: 1*) sodi med tako imenovane žebljičaste igle, ki veljajo za značilne predstavnike srednje bronaste dobe. V Spodnji Avstriji in na Moravskem sodijo v srednje in mlajše obdobje gomilnih grobišč (stopnji Pitten-Sieding in Maisbirbaum-Zohor; cfr. Říhovský 1979, 62 s), na Slovaškem pa jih srečamo od stopnje Smolenice do stopnje Zohor. Hänsel je igle z žebljičasto glavico označil kot značilne predstavnike svoje stopnje MD III, z analizo grobišča Mezőcsát, kjer najdemo igli iz Dolnjega Lakoša nekaj odličnih paralel, pa je njihovo uporabo v Karpatski kotlini preciziral predvsem v drugo polovico omenjene stopnje - MD III-spät (Hänsel 1968, 88 ss; Hänsel, Kalicz 1986, 62 ss, t. 7: 37b; 11: 86a).

Igli iz Rabelčje vasi, ki sta bili najdeni izven zaključenih celot, pa sta mlajši. Prva (*sl. 21: 1*) sodi v skupino igel s kijasto glavico, za katere velja, da se najpogosteje pojavljajo v starejši žarnogrobiščni dobi (Říhovský 1979, 151). Dobro lahko datiramo tudi iglo s plosko kroglasto glavico (*sl. 21: 2*). Kot pogost pridatek velikih depojev medrečja Drave in Save (Vinski-Gasparini 1973, 77 ss, t. 28: 25; 30: 13; 44: 15 itd.) sodi v Ha A horizont. To datacijo podpirata tudi igli iz depoja Draßburg na Gradiščanskem (Pittioni 1954, sl. 286: 8,9; Říhovský 1979, 5 ss).

Analiza najdb iz Dolnjega Lakoša in Rabelčje vasi je torej pokazala, da moramo iskati njun začetek ob koncu srednje bronaste dobe, to je v času iztekajoče se srednjepodonavske kulture gomil. Najstarejše najdbe iz Dolnjega Lakoša in Rabelčje vasi lahko postavimo že v drugo polovico Hänslove stopnje MD III, kar ustreza Reineckejevi stopnji Bd C 1. Vendar pa je večina gradiva zanesljivo mlajša, saj smo mu našli dobre paralele predvsem v horizontih Predčaka in Čaka na Slovaškem oziroma v stopnjah Blučina-Kopčany in Baierdorf-Lednice na Moravskem in v Spodnji Avstriji. Na območju pogorja Bakony severno od Blatnega jezera je to čas starejše in mlajše stopnje tamkajšnjih gomilnih grobišč (Bd D oziroma Bd D - Ha A1). Po tem obdobju naselje v Dolnjem Lakošu ni bilo več obljudeno.

Na vprašanje, kdaj je zamrlo življenje v Rabelčji vasi, pa težje odgovorimo. Ne smemo namreč prezreti, da v tem najdišču ni mlajših ornamentov in keramičnih oblik, kakršne poznamo iz Dolnjega Lakoša (npr.

Buckelgefäßes, das in der Siedlung Balatonmagyaród-Hídvégpuszta südöstlich vom Plattensee entdeckt wurde (Horváth 1994, Abb. 3: 5), relativ alt sind auch die Exemplare aus den Siedlungen Branč und Čaka in der Slowakei (Paulík 1963, 295 f, Abb. 14: 18; 16: 5). Die Buckel mit Kannelüre von Dolnji Lakoš unterscheiden sich zwar ein wenig von den oben angeführten Exemplaren (die Kreiskannelüren sind etwas schmaler und flacher), was aber wahrscheinlich kein hinreichender Grund ist, daß wir nicht auch in diesem Fundort die Buckel an den Gefäßen als alte Dekormanier bezeichnen dürften.

Die Kannelierung von Dolnji Lakoš (*Abb. 11: O17*) und Rabelčja vas (*Abb. 15: 5*) ist allerdings jünger. Die Gefäße, die mit horizontalen oder schrägen Kannelüren verziert sind, stellen nämlich eines der Erkennungszeichen der Gruppen Čaka in der Slowakei und Baierdorf in Österreich dar (vgl. Paulík 1963, 288 ff; Lochner 1986, 271 ff; Helgert 1995, 212 ff; Novotná 1995, 374 ff). Kannelierte Keramik ist auch für den jüngeren Horizont der Hügelgräber im Gebirge Bakony charakteristisch (Jankovits 1992a, 71 ff).

Von den Metallfunden, die für die chronologische Analyse wichtig sind, kommen nur drei Gegenstände in Frage. Die Nadel von Dolnji Lakoš (*Taf. 47: 1*) gehört zu den sogenannten Nagelkopfnadeln, die als typische Vertreter der Mittelbronzezeit betrachtet werden. In Niederösterreich und in Mähren gehören sie zur mittleren und jüngeren Hügelgräberzeit (Stufen Pitten-Sieding und Maisbirbaum-Zohor; vgl. Říhovský 1979, 62 f), in der Slowakei sind sie von der Stufe Smolenice bis zur Stufe Zohor anzutreffen. Hänsel bezeichnete die Nagelkopfnadeln als charakteristische Vertreter seiner Stufe MD III, mit der Analyse des Gräberfeldes Mesőcsát, wo wir für die Nadel von Dolnji Lakoš einige vorzügliche Parallelen finden, präzisierte er ihre Verwendung im Karpatenbecken vor allem in die zweite Hälfte der besagten Stufe – MD III-spät (Hänsel 1968, 88 ff; Hänsel, Kalicz 1986, 62 ff, Taf. 7: 37b; 11: 86a).

Die Nadeln von Rabelčja vas, die außerhalb von abgeschlossenen Einheiten entdeckt wurden, sind indes jünger. Die erste (*Abb. 21: 1*) gehört zur Gruppe der Keulenkopfnadeln, die am häufigsten in der älteren Urnenfelderzeit auftreten (Říhovský 1979, 151). Gut datierbar ist auch die abgeflachte Kugelkopfnadel (*Abb. 21: 2*). Als häufige Beigabe großer Hortfunde des Gebietes zwischen der Drau und der Save (Vinski-Gasparini 1973, 77 ff, Taf. 28: 25; 30: 13; 44: 15 usw.) gehört sie zum Horizont Ha A. Diese Datierung stützen auch die beiden Nadeln vom Hortfund Draßburg im Burgenland (Pittioni 1954, Abb. 286: 8,9; Říhovský 1979, 5 ff).

Wie die Analyse der Funde von Dolnji Lakoš und Rabelčja vas ergeben hat, müssen wir ihren Beginn ans Ende der Mittelbronzezeit setzen, und zwar in die Zeit der ausgehenden mitteldanubischen Hügelgräberkultur.

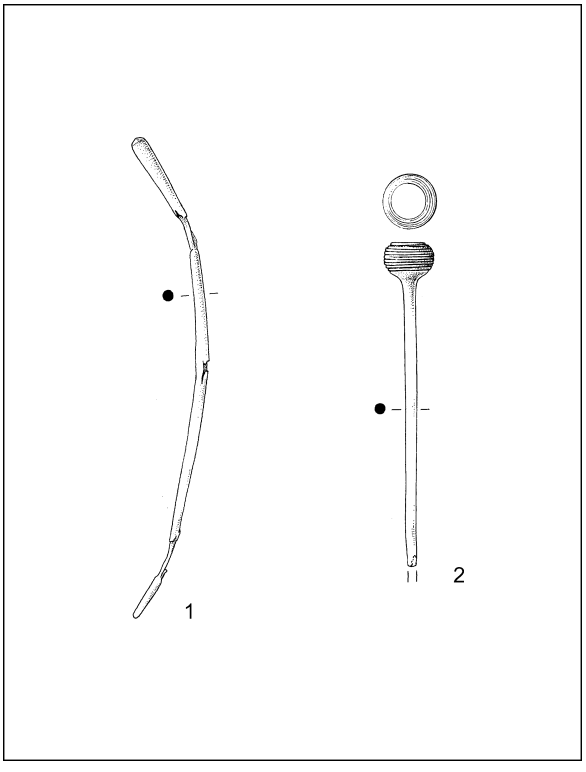

kanelure, tipi loncev L9 in L13). Na drugi strani pa sta prav igli s plosko kroglasto in s kijasto glavico dober dokaz, da je bilo naselje v Rabelčji vasi v času II. horizonta depojev oziroma v stopnji Ha A po Müller-Karpeju še obljudeno. Problem dodatno zaplete kaneliran vrč iz jame 6 (*sl. 15: 5*). Oblika je namreč značilna za grobišča ruške skupine (cfr. Müller-Karpe 1959, t. 114: G2; 115: B), ne pa za Dolnji Lakoš in sočasna najdišča. Ali to pomeni, da je naselje v Rabelčji vasi segalo tudi v mlajši žarnogrobiščni čas? Vprašanje je vsekakor zanimivo, vendar pa nanj težko odgovorimo. Jama 6 bi lahko bila tudi naknaden vkop na območju starejšega naselja.

OSTALA NAJDIŠČA V SLOVENIJI

NIŽINSKA NASELJA

Razen v Dolnjem Lakošu in Rabelčji vasi so bila v Sloveniji pri zaščitnih izkopavanjih odkrita še tri naselja, o katerih pa vemo zelo malo, saj gradivo še ni bilo objavljeno.

Naselje Šiman pri Gotovljah se je razprostiralo na manjši terasi v dolžini 150 metrov. Bilo je zelo slabo ohranjeno, saj so razmeroma tanko kulturno plast uničili z globokim oranjem. Od ugotovljenih struktur mo-

Sl. 21: Rabelčja vas. Bronasti igli. - Po Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:2.
Abb. 21: Rabelčja vas. Bronzenadeln. - Nach Strmčnik-Gulič (1988-1989). M. = 1:2.

Die ältesten Funde von Dolnji Lakoš und Rabelčja vas können wir schon in die zweite Hälfte von Hänsels Stufe MD III datieren, was Reineckes Stufe Bz C 1 entspricht. Jedoch ist die Mehrzahl der Funde mit Sicherheit jünger, weil wir dafür gute Parallelen vor allem in den Horizonten Vor-Čaka und Čaka in der Slowakei bzw. in den Stufen Blučina-Kopčany und Baierdorf-Lednice in Mähren und in Niederösterreich gefunden haben. Im Bereich des Bakony-Gebirges nördlich des Plattensees ist dies die Zeit der älteren und der jüngeren Stufe der dortigen Hügelgräberfelder (Bz D bzw. Bz D-Ha A1). Nach dieser Zeit war die Siedlung in Dolnji Lakoš nicht mehr bewohnt.

Die Frage, wann das Leben in Rabelčja vas erlosch, ist dagegen schwerer zu beantworten. Wir dürfen nämlich nicht außer acht lassen, daß es in diesem Fundort keine jüngeren Ornamente und keine Gefäßformen gibt, wie wir sie von Dolnji Lakoš her kennen (z. B. Kannelüren, Topftypen L9 und L13). Auf der anderen Seite sind die abgeflachte Kugelkopfnadel und die Keulenkopfnadel ein guter Beweis dafür, daß die Siedlung in Rabelčja vas in der Zeit des II. Horizontes der Hortfunde d. i. in der Stufe Ha A nach Müller-Karpe noch bewohnt war. Das Problem erschwert zusätzlich der kannelierte Krug aus Grube 6 (*Abb. 15: 5*). Die Form ist nämlich für die Gräberfelder der Ruše-Gruppe charakteristisch (vgl. Müller-Karpe 1959, Taf. 114: G2; 115: B), aber nicht für Dolnji Lakoš und zeitgleiche Fundorte. Bedeutet dies, daß die Siedlung in Rabelčja vas auch in die jüngere Urnenfelderzeit reichte? Die Frage ist auf jeden Fall interessant, aber schwer zu beantworten. Grube 6 könnte auch nachträglich im Bereich der älteren Siedlung ausgehoben worden sein.

DIE ÜBRIGEN FUNDORTE IN SLOWENIEN

FLACHSIEDLUNGEN

Außer in Dolnji Lakoš und Rabelčja vas wurden in Slowenien bei Rettungsgrabungen noch drei Siedlungen entdeckt, wovon wir nur sehr wenig wissen, denn das Material ist noch nicht veröffentlicht worden.

Die Siedlung Šiman bei Gotovlje erstreckte sich auf einer kleineren Terrasse in einer Länge von 150 m. Sie war sehr schlecht erhalten, denn die relativ dünne Kulturschicht wurde durch tiefes Pflügen zerstört. Von

ramo omeniti le nekaj jam, medtem ko tlorisov hiš niso zasledili. Med najdbami prevladuje keramika, našli pa so tudi nekaj kamnitih artefaktov (puščične konice).[2]

Natančna časovna opredelitev naselja bo možna šele po objavi gradiva, že sedaj pa lahko rečemo, da je bil Šiman pri Gotovljah zanesljivo poseljen v bronasti dobi. Keramično gradivo kaže veliko podobnost z Dolnjim Lakošem, ta ugotovitev pa velja za vse zvrsti posodja. Med oblikami iz Šimana najdemo kar pet tipov lakoških loncev, šest tipov skled in dva tipa skodel.[3] Stične točke obstajajo tudi v ornamentih[4], zato v sočasnost obeh naselij ne kaže dvomiti.

Skromni naselbinski ostanki so znani tudi iz Črnolice pri Šentjurju. Nanje so naleteli pri zaščitnih izkopavanjih železnodobne gomile, ki je bila postavljena na območje nekdanjega bronastodobnega naselja (Vogrin 1986). Gradivo z izjemo ene same posode še ni bilo objavljeno (*sl. 22: 4*), v njem pa ni težko prepoznati oblikovnih potez, kot jih ima posodje iz Rabelčje vasi in Dolnjega Lakoša.

V Podsmreki pri Višnji Gori so leta 1999 pri gradnji avtoceste naleteli na ostanke naselja, ki se je širilo na levem, položnem bregu potoka Višnjica. Tlorisi stavb so bili slabo razpoznavni, pravzaprav se jih je dalo le slutiti na osnovi večjih koncentracij keramičnih najdb. Na območju naselja so bili odkriti tudi štirje žgani grobovi. Kalcinirane kosti so bile položene v posode, ki so jih pokrili z večjimi črepinjami.

Najdbe iz Podsmreke so zelo skromne, značilnih kosov, ki bi nam bili v pomoč za primerjave, pa skorajda ni. Med keramičnim gradivom, ki smo si ga lahko ogledali še pred objavo,[5] naj omenimo le dva fragmenta ustij s T- oblikovanimi robovi in majhen lonček z ročajem. Ustji imata dobre paralele v loncih tipa L 11 oziroma L 12 iz Dolnjega Lakoša, sorodne lončke pa najdemo na grobišču Drljanovac pri Bjelovarju (*sl. 37: 6*) in v gomili Farkasgyepű-Pöröserdő I v pogorju Bakony (Jankovits 1992a, sl. 17: 3). Podobnost z Dolnjim Lakošem in virovitiško skupino potrjuje tudi nekaj tunelastih ročajev. Bolj izpovedne so najdbe iz štirih žarnih grobov, ki so bili odkriti na območju naselja. Gre namreč za skoraj identičen grobni ritual, kot ga poznamo z grobišča Moravče pri Sesvetah (pokrivanje žare s črepinjo – cfr. Sokol 1992, sl. 14), podobna pa je tudi oblika posod (npr. vrči, okrašeni z izboklinami - *sl. 38: 12,13*).

[2] Keramično gradivo je v diplomski nalogi obdelala S. Tomažič (Keramika s prazgodovinskega najdišča Šiman pri Gotovljah, Ljubljana 2000).

[3] Lonci: L 2, L 4, L 5, L 10, L 11; sklede: S 1, S 2, S 3, S 4, S 5, S 7; skodele: Sk 1, Sk 4.

[4] O 1, O 2, O 4, O 8, O 12, O 14, O 17 itd.

[5] Ogled gradiva je ljubeznivo omogočil D. Svoljšak.

den festgestellten Strukturen seien nur einige Gruben erwähnt, Grundrisse von Häusern wurden nicht entdeckt. Unter den Funden ist Keramik vorherrschend, man hat auch einige Steinartefakte (Pfeilspitzen) gefunden.[2]

Eine genaue Datierung der Siedlung wird erst nach Veröffentlichung des Materials möglich sein, schon jetzt können wir aber sagen, daß Šiman bei Gotovlje mit Sicherheit in der Bronzezeit besiedelt war. Das Keramikmaterial weist große Ähnlichkeiten mit demjenigen von Dolnji Lakoš auf, diese Feststellung trifft für alle Formengruppen zu. Unter den Formen von Šiman finden wir fünf Topftypen von Dolnji Lakoš, sechs Schüssel- und zwei Schalentypen.[3] Berührungspunkte sind auch bei den Ornamenten vorhanden[4], deswegen ist die Gleichzeitigkeit beider Siedlungen nicht zu bezweifeln.

Bescheidene Siedlungsreste sind auch von Črnolica bei Šentjur bekannt. Darauf stieß man bei den Rettungsgrabungen des eisenzeitlichen Grabhügels, der im Bereich der ehemaligen bronzezeitlichen Siedlung lag (Vogrin 1986). Das Material wurde mit Ausnahme eines einzigen Gefäßes noch nicht veröffentlicht (*Abb. 22: 4*), es ist nicht schwer, darin die gestalterischen Züge wiederzuerkennen, wie sie die Gefäße von Rabelčja vas und Dolnji Lakoš aufweisen.

In Podsmreka bei Višnja Gora stieß man im Jahre 1999 beim Autobahnbau auf die Reste einer Siedlung, die sich am linken, sanftgeneigten Ufer des Višnjica-Baches erstreckte. Die Grundrisse der Gebäude waren schwer erkennbar, eigentlich konnte man sie nur auf der Grundlage einer größeren Konzentration von Keramikfunden erahnen. Im Bereich der Siedlung wurden auch vier Brandgräber entdeckt. Die kalzinierten Knochen wurden in Gefäße gelegt, die man mit größeren Scherben bedeckte.

Die Funde von Podsmreka sind sehr bescheiden, typische Stücke, die uns bei Vergleichen behilflich wären, sind nahezu nicht vorhanden. Unter dem Keramikmaterial, das wir noch vor der Publikation einsehen konnten,[5] seien nur zwei Mundsaumfragmente von T-förmigen Rändern und ein kleiner Topf mit Henkel erwähnt. Gute Parallelen zu den Mundsäumen findet man bei den Töpfen vom Typ L 11 und L 12 von Dolnji Lakoš, ähnliche kleine Töpfe sind auch auf dem Gräberfeld Drljanovac bei Bjelovar (*Abb. 37: 6*) und im Grabhügel Farkasgyepű-Pöröserdő I im Bakony-Gebirge zu finden (Jankovits 1992a, Abb. 17: 3). Die

[2] Das Keramikmaterial bearbeitete in ihrer Diplomarbeit S. Tomažič (Keramika s prazgodovinskega najdišča Šiman pri Gotovljah, Ljubljana 2000).

[3] Töpfe: L 2, L 4, L 5, L 10, L 11; Schüsseln: S 1, S 2, S 3, S 4, S 5, S 7; Schalen: Sk 1, Sk 4.

[4] O 1, O 2, O 4, O 8, O 12, O 14, O 17 usw.

[5] Die Einsicht ermöglichte freundlicherweise D. Svoljšak.

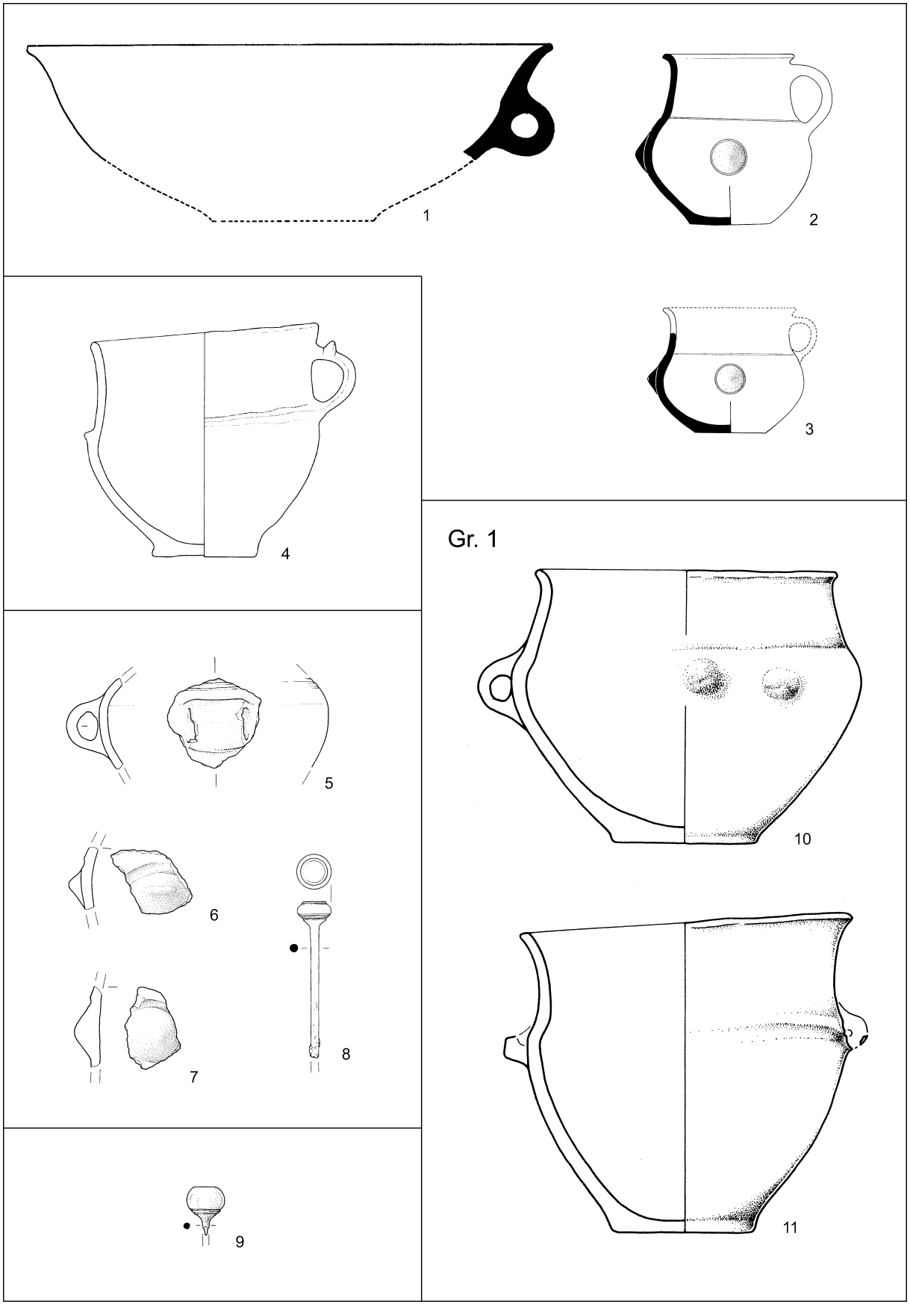
1
2
3
4
Gr. 1
5
6
7
8
9
10
11

Sl. 22: 1-3: Brinjeva Gora. Naselje. - Po Pahič (1981). 4: Črnolica. Naselje. - Po Vogrin (1986). 5-8: Veliki Korinj. Naselje. - Po Dular et al. (1995). 9: Semenič nad Gabrom pri Semiču. Naselje. 10-11: Ptuj. Grobišče. - Po Jevremov (1988-1989). M. 8,9 = 1:2, ostalo 1:4.

VIŠINSKA NASELJA

Poleg poselitve v ravninah pa poznamo iz tega časa tudi nekaj višinskih naselij. Med najbolj znanimi je vsekakor Brinjeva gora pri Zrečah, kjer so med prevladujočim žarnogrobiščnim gradivom (stopnji Ha A in Ha B) našli tudi nekaj značilnih kosov, ki so jih povezovali z virovitiško skupino (Pahič 1981, 115 ss). Med doslej objavljenim gradivom naj omenimo zlasti skledo z ročajem (*sl. 22: 1*), ki ima odlične paralele tako v Dolnjem Lakošu (tip S 10) kot tudi v Rabelčji vasi (*sl. 16: 1*). Po Pahiču naj bi bila stara tudi oba vrča, okrašena z izboklinami s kaneluro (*sl. 22: 2,3*), čemur pa je kasneje oporekala B. Teržan. Postavila ju je v horizont Ha B (Teržan 1990, 38). Podobne vrčke poznamo s Ptuja (*sl. 23: 2*) in iz Moravč (*sl. 38: 1,13*), torej z najdišč, ki so jih povezovali z virovitiško skupino. Pahičeve datacije vrčev zato ne gre povsem zavreči. Sicer pa lahko že na osnovi skled ugotovimo, da je bila Brinjeva gora zanesljivo poseljena tudi v mlajši bronasti dobi.

Značilno mlajšebronastodobno gradivo je znano tudi z Velikega Korinja. Našli so ga pri izkopavanju poznoantične postojanke, ki je stala na Korinjskem hribu severno od vasi (Dular et. al. 1995, 91 ss). Najdb ni bilo veliko, značilni tunelasti ročaji in ostenja posod z izboklinami s kaneluro (*sl. 22: 5-7*) pa govore, da imamo tudi tu opravka z višinskim naseljem, ki je bilo obljudeno v času mlajše bronaste dobe. To datacijo dobro podpira igla s plosko kroglasto glavico (*sl. 22: 8*).

Podobno iglo poznamo tudi z višinskega naselja Semenič nad Gabrom pri Semiču (*sl. 22: 9*). Verjetno bodo bodoča raziskovanja število višinskih naselij še pomnožila, že sedaj pa lahko rečemo, da so bile višine najverjetneje obljudene le občasno. Dokaz za to niso le razmeroma redke najdbe, ampak tudi skromne naselbinske plasti.

GROBIŠČA

Pripadajočih grobišč k obravnavanim naseljem v Sloveniji praktično ne poznamo. Izjema so štirje še neobjavljeni grobovi iz Podsmreke pri Višnji Gori in trije

Abb. 22: 1-3: Brinjeva Gora. Siedlung. - Nach Pahič (1981). 4: Črnolica. Siedlung. - Nach Vogrin (1986). 5-8: Veliki Korinj. Siedlung. - Nach Dular et al. (1995). 9: Semenič oberhalb von Gaber pri Semiču. Siedlung. 10-11: Ptuj. Gräberfeld. - Nach Jevremov (1988-1989). M. 8,9 = 1:2, sonst 1:4.

Ähnlichkeit mit Dolnji Lakoš und der Virovitica-Gruppe bestätigen auch einige tunnelartige Henkel. Aufschlußreicher sind die Funde von vier Urnengräbern, die im Bereich der Siedlung entdeckt wurden. Es handelt sich nämlich um ein fast identisches Grabritual, wie wir es vom Gräbferfeld Moravče bei Sesvete kennen (Zudecken der Urne mit einer Scherbe – vgl. Sokol 1992, Abb. 14), ähnlich ist auch die Gefäßform (z. B. buckelverzierte Krüge – *Abb. 38: 12,13*).

HÖHENSIEDLUNGEN

Neben den Flachsiedlungen kennen wir aus dieser Zeit auch einige Höhensiedlungen. Zu den bekanntesten gehört zweifellos Brinjeva gora bei Zreče, wo wir unter dem vorherrschenden urnenfelderzeitlichen Material (Stufe Ha A und Ha B) auch einige typische Stükke gefunden haben, die man mit der Virovitica-Gruppe in Beziehung setzte (Pahič 1981, 115 ff). Unter dem bisher veröffentlichten Material sei vor allem die Schüssel mit Henkel (*Abb. 22: 1*) erwähnt, wofür es ausgezeichnete Parallelen sowohl in Dolnji Lakoš (Typ S 10) als auch in Rabelčja vas (*Abb. 16: 1*) gibt. Nach Pahič sollen auch beide Krüge alt sein, die mit einer Kannelüre umgebene Buckel zieren (*Abb. 22: 2,3*), dieser Behauptung widersprach aber später B. Teržan. Sie datierte sie in den Horizont Ha B (Teržan 1990, 38). Ähnliche Krüge sind auch von Ptuj (*Abb. 23: 2*) und Moravče (*Abb. 38: 1,13*) her bekannt, also von Fundorten, die man mit der Virovitica-Gruppe in Beziehung setzte. Die von Pahič aufgestellte Datierung der Krüge ist also nicht gänzlich zu verwerfen. Übrigens können wir schon auf der Grundlage der Schüsseln feststellen, daß die Brinjeva gora mit Sicherheit auch in der Jungbronzezeit besiedelt war.

Typisch jungbronzezeitliches Material ist auch von Veliki Korinj her bekannt. Gefunden wurde es bei den Ausgrabungen der spätantiken Anlage, die auf dem Korinjski hrib nördlich des Dorfes lag (Dular u. a. 1995, 91 ff). Es gab nicht viele Funde, die typischen tunnelartigen Henkel und die Wandscherben mit Buckeln, die von Kannelüren umgeben sind (*Abb. 22: 5-7*), sprechen aber auch hier für eine Höhensiedlung, die in der Jungbronzezeit bewohnt war. Diese Datierung stützt gut die abgeflachte Kugelkopfnadel (*Abb. 22: 8*).

Eine ähnliche Nadel ist auch von der Höhensiedlung Semenič oberhalb von Gaber pri Semiču her bekannt (*Abb. 22: 9*). Wahrscheinlich werden künftige Grabungen die Zahl der Höhensiedlungen noch vermehren, allerdings können wir schon jetzt sagen, daß die Anhöhen nur gelegentlich besiedelt waren. Ein Beweis hierfür sind nicht nur die seltenen Funde, sondern auch die bescheidenen Besiedlungsschichten.

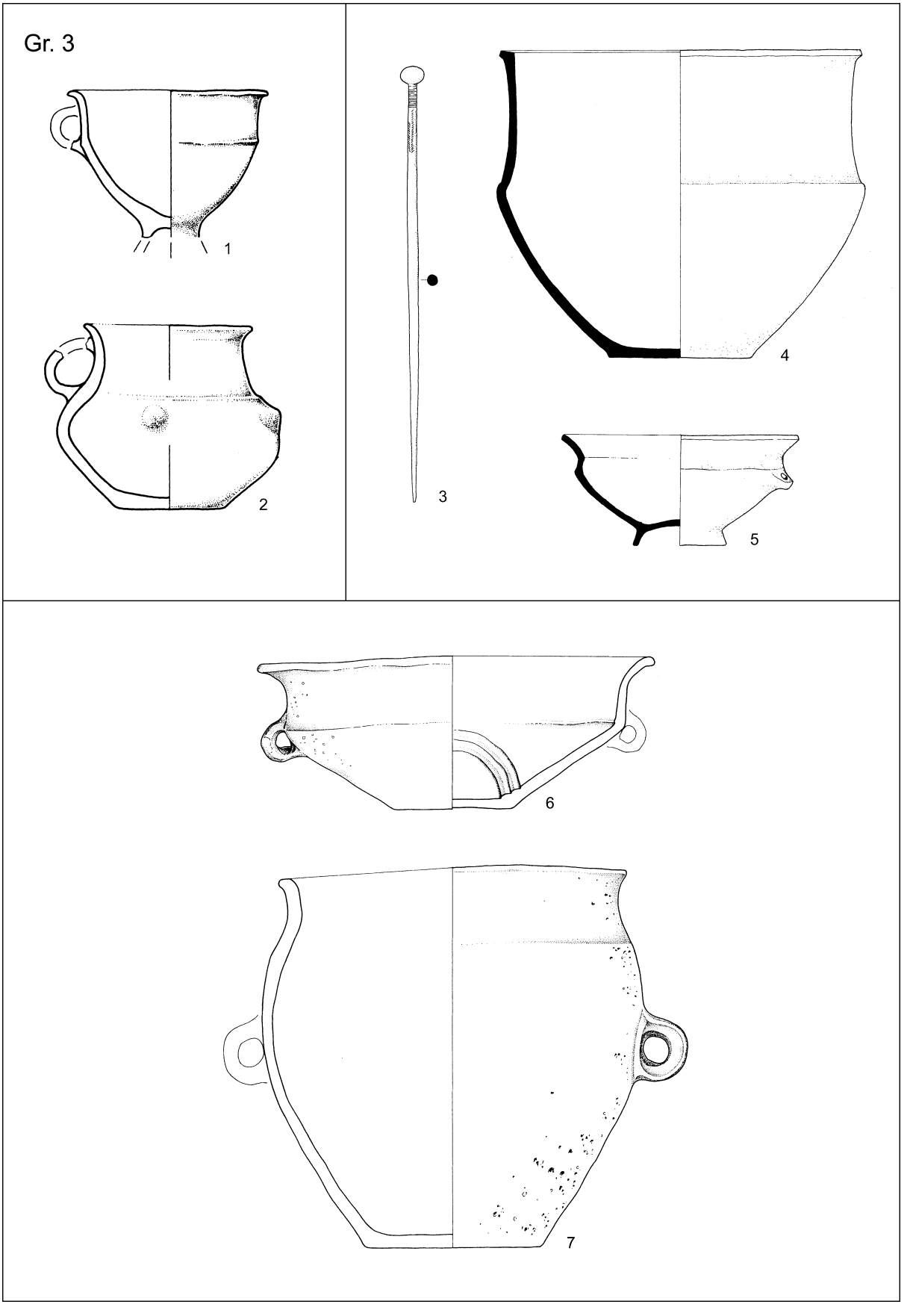
Gr. 3
1
2
3
4
5
6
7

Sl. 23: 1-2: Ptuj. Grobišče. - Po Jevremov (1988-1989). 3-5: Kamnik. Grob. - Po Gabrovec (1985). 6-7: Ljubljanica. Posamična najdba. - Po Potočnik (1988-1989). M. 1 = 1:2, ostalo 1:4.

grobovi s Potrčeve ceste na Ptuju. Slednji so najverjetneje pripadali naselju v Rabelčji vasi. Grobovi s Ptuja (Jevremov 1988-1989) so bili žgani, vsebovali pa so le keramično posodje. Žari iz groba 1 (*sl. 22: 10*) najdemo dobre paralele v Moravčah, Virovitici in Sirovi Kataleni (*sl. 34: 4; 35: 3,9; 36: 2; 38: 4*) , podobna posoda pa je bila najdena tudi na grobišču Sármelék-Repülőtér na zahodnem robu Blatnega jezera (Patek 1968, t. 50: 2). V krogu virovitiške skupine je doma tudi oblika kupe na nogi iz ptujskega groba 3 (*sl. 23: 1*). Najdemo jo v Virovitici, Sirovi Kataleni in Gređanih (*sl. 34: 3; 35: 7; 36: 7; 41: 7*), poznajo pa jo tudi madžarska najdišča (npr. Gelsesziget - *sl. 25: 5*).

Izrazito lokalne poteze pa ima keramični inventar žganega groba iz Kamnika (*sl. 23: 3-5*). Obe posodi je Gabrovec vzporejal s kupami na nogi oziroma žarami iz Virovitice (Gabrovec 1983, 70 s; isti 1985, 7, op. 12), vendar pa primerjava ni najbolj ustrezna. Kamniški posodi moramo zato razumeti kot lokalni produkt, ki ima z virovitiškim keramičnim repertoarjem bolj malo skupnih značilnosti.[6] Razmeroma mlada je tudi igla (*sl. 23: 3*), zato se postavlja vprašanje, če grob sploh sodi v krog virovitiške skupine. Igla ima namreč najboljše paralele v Italiji (tip Sover), ki ga Carancini postavlja v protovilanovski čas (Carancini 1975, 52 s).

Na koncu si oglejmo še najdbo s Krke, kjer so pri gradbenih delih zadeli in zdrobili več keramičnih posod. Žal zaradi uničenosti njeno tolmačenje ni povsem jasno. Verjetno gre za grob, čeprav niso našli ob posodah nobenih kosti ali žganine. Iz pobranih črepinj so uspeli prepoznati tri posode, in sicer velik pitos, ki je na ramenih okrašen z izboklinami, fragmente še ene podobno okrašene posode ter široko skledo z rogljičasto oblikovanim robom ustja (*sl. 24: 1-3*).

Najdbe so že ob odkritju povezovali z Dolnjim Lakošem in virovitiško skupino (Gabrovec 1991, 200; Teržan 1995, 362, št. 3), kjer najdemo dobre primerjave zlasti za skledo z rogljatim robom ustja (*sl. 38: 10; 41: 1,11*). Drugače pa je z velikim pitosom (*sl. 24: 1*). Takšnih posod ne poznata niti Dolnji Lakoš in ne Rabelčja vas, tuje pa so tudi virovitiški skupini. Na nekoliko drugačen način so izdelane tudi izbokline, ki jih na pitosih iz Krke obdaja zelo široka oziroma dvojna kanelura (*sl. 24: 1,2*).

[6] Podobno skledo so našli v naselju Šiman pri Gotovljah (neobjavljeno).

Abb. 23: 1-2: Ptuj. Gräberfeld. - Nach Jevremov (1988-1989). 3-5: Kamnik. Grab. - Nach Gabrovec (1985). 6-7: Ljubljanica. Einzelfund. - Nach Potočnik (1988-1989). M. 1 = 1:2, sonst 1:4.

GRÄBERFELDER

Die zu den behandelten Siedlungen in Slowenien gehörenden Gräberfelder sind gewissermaßen nicht bekannt. Eine Ausnahme sind nur vier noch nicht publizierte Gräber von Podsmreka bei Višnja Gora und drei Gräber von der Potrčeva cesta in Ptuj. Die letzteren gehörten höchstwahrscheinlich zur Siedlung in Rabelčja vas. Die Gräber von Ptuj (Jevremov 1988-1989) waren Brandgräber, sie enthielten nur Gefäße. Gute Parallelen zur Urne von Grab 1 (*Abb. 22: 10*) finden wir in Moravče, Virovitica und Sirova Katalena (*Abb. 34: 4; 35: 3,9; 36: 2; 38: 4*). Ein ähnliches Gefäß wurde auch auf dem Gräberfeld Sármelék-Repülőtér am Westrand des Plattensees entdeckt (Patek 1968, Taf. 50: 2). Im Kreis der Virovitica-Gruppe ist auch die Form des Fußbechers vom Ptujer Grab 3 (*Abb. 23: 1*) heimisch. Wir finden sie in Virovitica, Sirova Katalena und Gređani (*Abb. 34: 3; 35: 7; 36: 7; 41: 7*), er kommt aber auch in ungarischen Fundorten vor (z. B. Gelsesziget – Abb. 25: 5).

Ausgesprochen lokale Züge weist dagegen das Keramikinventar des Brandgrabes von Kamnik auf (*Abb. 23: 3-5*). Beide Gefäße setzte Gabrovec mit den Fußbechern bzw. den Urnen von Virovitica in Beziehung (Gabrovec 1983, 70 f; ders. 1985, 7, Anm. 12), jedoch ist der Vergleich nicht am passendsten. Die beiden Gefäße von Kamnik müssen wir deshalb als lokales Produkt verstehen, das mit dem Keramikrepertoire von Virovitica eher wenig gemeinsame Merkmale aufweist.[6] Relativ jung ist auch die Nadel (*Abb. 23: 3*), deswegen erhebt sich die Frage, ob das Grab überhaupt zum Kreis der Virovitica-Gruppe gehört. Die besten Parallelen zur Nadel findet man nämlich in Italien - Typ Sover, den Carancini in die Protovillanova-Stufe datiert (Carancini 1975, 52 f).

Betrachten wir schließlich noch die Funde von der Krka, wo man bei Bauarbeiten auf mehrere Keramikgefäße stieß und zerbröckelte. Leider kann man sie infolge dieser Zerstörung nicht klar interpretieren. Wahrscheinlich handelt es sich um ein Grab, obwohl man neben den Gefäßen keine Knochen oder keinen Brand fand. In den aufgelesenen Scherben konnte man drei Gefäße wiedererkennen, und zwar einen großen Pythos, dessen Schultern mit Buckeln verziert sind, die Fragmente eines ähnlich verzierten Gefäßes und eine breite Zipfenrandschüssel (*Abb. 24: 1-3*).

Die Funde setzte man schon bei der Entdeckung mit Dolnji Lakoš und der Virovitica-Gruppe in Beziehung (Gabrovec 1991, 200; Teržan 1995, 362, Nr. 3), wo wir gute Vergleichsstücke vor allem für die Zipfenschüssel (*Abb. 38: 10; 41: 1,11*) finden. Anders verhält es sich mit dem großen Pythos (*Abb. 24: 1*).

[6] Eine ähnliche Schüssel fand man in der Siedlung Šiman bei Gotovlje (unveröffentlicht).

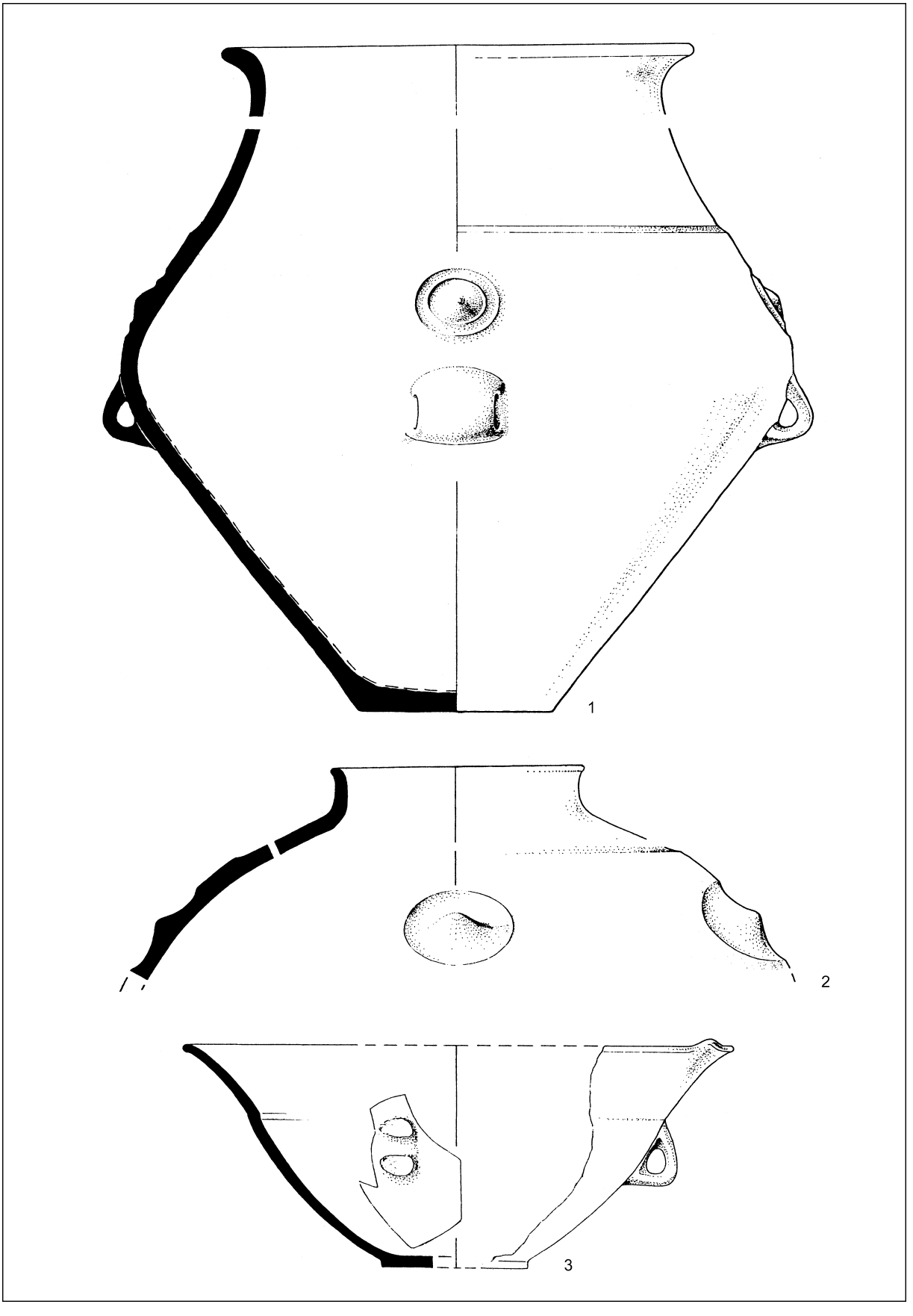
1
2
3

Sl. 24: Krka. Grob? - Po Gabrovec (1991). M. = 1:6.
Abb. 24: Krka. Grab? - Nach Gabrovec (1991). M. = 1:6.

Omenili smo že, da poznajo tako okrašeno posodje nekatera naselja na Moravskem (npr. Lednice, Jezeřany-Maršovice), s katerimi je Říhovský označil mlajšo oziroma pozno stopnjo srednjepodonavske kulture gomil (Říhovský 1982, 170, t. 10: 3; 33: 5,7). Na severovzhodu moramo iskati tudi analogije za obe obliki pitosov. Podobne posode so našli v naselju Moravský Žižkov na Moravskem (ib., t. 12: 4,5) in v grobišču Tiszafüred v Potisju (Kovács 1975, t. 28: 300/1), ki s svojimi konteksti potrjujejo zgoraj omenjeno datacijo. Domnevni grob iz Krke se torej dobro vključuje v krog Lakošu sočasnih najdišč in skupaj s podvodnimi najdbami iz Ljubljanice (*sl. 23: 6,7*) ponovno dokazuje, da so se vplivi iz severovzhoda širili vse do Ljubljanske kotline.

Solche Gefäße kommen weder in Dolnji Lakoš noch in der Virovitica-Gruppe vor. Auf eine etwas andere Art und Weise sind auch die Buckel hergestellt, die an den Pythoi von der Krka eine sehr breite bzw. doppelte Kannelüre umgibt (*Abb. 24: 1,2*).

Wie schon erwähnt, kennen derart verzierte Gefäße einige Siedlungen in Mähren (z. B. Lednice, Jezeřany-Maršovice), womit Říhovský die jüngere bzw. späte Stufe der mitteldanubischen Hügelgräberkultur kennzeichnete (Říhovský 1982, 170, Taf. 10: 3; 33: 5,7). Im Nordosten müssen wir auch Analogien für beide Pythosformen suchen. Ähnliche Gefäße fand man in der Siedlung Moravský Žižkov in Mähren (ebd. Taf. 12: 4,5) und im Gräberfeld Tiszafüred im Theißgebiet (Kovács 1975, Taf. 28: 300/1), die mit ihren Kontexten die obige Datierung bestätigen. Das mutmaßliche Grab aus der Krka fügt sich also gut in den Kreis der mit Dolnji Lakoš zeitgleichen Fundorte und beweist zusammen mit den Wasserfunden aus der Ljubljanica (*Abb. 23: 6, 7*), daß sich die Einflüsse von Nordosten bis zum Ljubljanaer Becken ausbreiteten.

ZAHODNA TRANSDANUBIJA

Transdanubijski prostor je s svojimi kulturnimi pojavi za pravilno razumevanje bronastodobnega naselja v Dolnjem Lakošu ključnega pomena. Zavedati se moramo, da leži naselje komaj šestdeset kilometrov zahodno od Blatnega jezera, zato je na dlani, da ima lahko s tamkajšnjimi najdišči vrsto stičnih točk. Pri tem seveda ne mislimo zgolj na materialno kulturo ampak tudi na sorodnosti v načinu poselitve, na kar je vplivalo podobno okolje in klimatske razmere.

Mlajša bronasta doba zahodnega dela Transdanubije je bila vse do nedavna slabo poznana. Vzrok moramo pripisati predvsem skromnim objavam gradiva, kar velja še posebej za naselbinske najdbe, ki so za primerjalne analize z Dolnjim Lakošem najbolj pomembne (cfr. Kemenczei 1990).

Za razumevanje mlajše bronaste dobe zahodne Transdanubije so zelo važne raziskave F. Kőszegija. Po njegovi zaslugi vemo, kako je potekal razvoj od iztekajoče se kulture gomil v žarnogrobiščni čas. Kőszegi je ugotovil, da je moč gradivo z nekaterih najdišč (npr. Csabrendek, Jánosháza-Farkasgyepü, Koroncó) razčleniti v dve kronološki fazi, pri čemer je starejšo vzporejal z Reineckejevo stopnjo Bd D, medtem ko je mlajšo postavil ob bok Ha A 1 (Kőszegi 1960, 176 ss). V kulturnozgodovinskem smislu je gradivo označil kot zapuščino naprej živeče kulture gomil, ki je brez večjih pretresov prešla v kulturo žarnih grobišč.

Drugi pregled kulture žarnih grobišč je za transdanubijski prostor napisala E. Patek. Delo se naše problematike dotika le obrobno, pomembno pa je predvsem zaradi tega, ker prinaša veliko novega gradiva (Patek 1968). Najdišča je Patekova razvrstila v dve periodi, starejšo, ki zaobjame Bd D in prvo polovico Ha A ter mlajšo, ki naj bi bila vzporedna z drugo polovico Ha A in Ha B. Nekoliko drugačna je tudi njena kulturnozgodovinska interpretacija. Za razliko od Kőszegija je namreč smatrala, da prežitki kulture gomil niso tako izraziti, da bi lahko govorili o njenem neprekinjenem trajanju v žarnogrobiščni čas. Začetek kulture žarnih grobišč v Transdanubiji je povezovala s priseljevanjem novih etničnih skupin, ki naj bi v ta prostor prišle iz severozahoda (o. c. 116).

WESTTRANSDANUBIEN

Der transdanubische Raum ist mit seinen Kulturphänomenen für das richtige Verständnis der bronzezeitlichen Siedlung in Dolnji Lakoš von ausschlaggebender Bedeutung. Wir müssen uns dessen bewußt sein, daß die Siedlung kaum 60 km westlich vom Plattensee liegt, deswegen liegt es auf der Hand, daß sie mit den dortigen Fundorten eine Reihe von Gemeinsamkeiten hat. Dabei denken wir natürlich nicht nur an die materielle Kultur, sondern auch an die Ähnlichkeiten bei der Besiedlungsweise, worauf die ähnliche Umgebung und die klimatischen Verhältnisse Einfluß nahmen.

Die Jungbronzezeit des westlichen Teils von Transdanubien war bis vor kurzem schlecht bekannt. Der Grund dafür liegt in der bescheidenen Publikation des Materials, was insbesondere für die Siedlungsfunde zutrifft, die für Vergleichsanalysen mit Dolnji Lakoš am bedeutendsten sind (vgl. Kemenczei 1990).

Für das Verständnis der Jungbronzezeit Transdanubiens sind die Forschungen F. Kőszegis sehr wichtig. Es ist sein Verdienst, daß wir wissen, wie die Entwicklung von der ausgehenden Hügelgräberkultur zur Urnenfelderzeit verlief. Wie Kőszegi feststellte, ist es möglich, das Material von einigen Fundorten (z. B. Csabrendek, Jánosháza-Farkasgyepü, Koroncó) in zwei chronologische Phasen zu gliedern, wobei er die ältere mit Reineckes Stufe Bz D gleichsetzte, während er die jüngere mit der Stufe Ha A 1 verglich (Kőszegi 1960, 176 ff). In kulturhistorischer Hinsicht bezeichnete er das Material als Nachlaß der weiterlebenden Hügelgräberkultur, die ohne größere Erschütterungen zur Urnenfelderkultur überging.

Den zweiten Überblick über die Urnenfelderkultur Transdanubiens schrieb E. Patek. Das Werk berührt unsere Problematik nur am Rande, wichtig ist es aber vor allem deshalb, weil es viel neues Material vorstellt (Patek 1968). Die Fundorte teilte Patek in zwei Perioden, eine ältere, die die Stufe Bz D und die erste Hälfte der Stufe Ha A umfaßt, und eine jüngere, die parallel zur zweiten Hälfte von Ha A und zur Stufe Ha B exisitiert haben soll. Etwas anders ist auch ihre kulturhistorische Interpretation. Im Unterschied zu Kőszegi war sie nämlich der Ansicht, daß die Überreste der

F. Kőszegi je svoje poglede na pozno bronasto dobo v Transdanubiji predstavil še enkrat v samostojni publikaciji (Kőszegi 1988). Starih ugotovitev glede začetka kulture žarnih grobišč ni veliko spreminjal, saj je ostal pri mnenju, da je nastala iz etničnih in kulturnih osnov razvite kulture gomil zahodne Madžarske. V nasprotju s staro dvodelno razdelitvijo pa je tokrat razvoj kulture žarnih grobišč v Transdanubiji razčlenil v pet kronoloških faz. Za našo problematiko sta zanimivi začetni dve: prvo, ki jo zaznamujejo močne poteze Bd C obdobja, je Kőszegi vzporejal s horizontom Predčaka na Slovaškem, stopnjo Blučina-Kopčany na južnem Moravskem in z virovitiško skupino v severozahodni Hrvaški. Razvoj v drugo fazo je potekal brez večjih prelomov. S pomočjo značilnega gradiva jo je Kőszegi označil za sočasno s horizontom Čaka na Slovaškem, skupino Baierdorf v Avstriji, Lednice na Moravskem in Zagreb-Vrapče v severozahodni Hrvaški (Kőszegi 1988, 58, 60).

Pomembna je tudi ugotovitev, da kultura žarnih grobišč v Transdanubiji ni bila enotna, ampak da lahko že v času prve razvojne faze razlikujemo več skupin (Kőszegi 1988, 20 ss). Za analiziranje kulturnih in kronoloških povezav s slovenskimi najdišči sta zanimivi dve: prva se je širila na območju pogorja Bakony, zanjo pa so značilna gomilna grobišča. Druga skupina pozna plane nekropole. Njena najdišča so zgoščena ob severozahodnem robu Blatnega jezera v porečju Zale (cfr. Horváth 1996).

SKUPINA BAKONY

Pogorje Bakony sodi med bolje raziskana transdanubijska območja. Seveda pa velja ta ugotovitev le za tamkajšnja mlajšebronastodobna gomilna grobišča, medtem ko so naselja slabše poznana. S topografskimi obhodi so uspeli registrirati čez sto najdišč s približno 1500-2000 gomilami, ki so že v prejšnjem stoletju pritegnile radovednost izkopavalcev. Prva sistematična izkopavanja so bila opravljena šele po drugi svetovni vojni, ko je bila natančneje raziskana tudi zgradba gomil.

Najdbe starih izkopavanj je pred slabim desetletjem zbrala in izvrednotila K. Jankovits. Iz njenih objav

Hügelgräberkultur nicht so ausgeprägt sind, daß man von ihrem lückenlosen Übergang zur Urnenfelderzeit sprechen könnte. Der Beginn der Urnenfelderkultur in Transdanubien setzte sie mit der Zuwanderung neuer ethnischer Gruppen in Beziehung, die in diesen Raum von Nordwesten eingewandert sein sollen (ebd. 116).

F. Kőszegi stellte seine Ansichten zur Spätbronzezeit in Transdanubien noch einmal in einer selbständigen Publikation vor (Kőszegi 1988). Die alten Feststellungen zu den Anfängen der Urnenfelderkultur hat er nicht viel verändert, denn er blieb der Ansicht, daß sie aus den ethnischen und kulturellen Grundlagen der entwickelten Hügelgräberkultur Westungarns entstanden ist. Im Gegensatz zur alten zweistufigen Einteilung gliederte er diesmal die Entwicklung der Urnenfelderkultur in Transdanubien in fünf chronologische Phasen. Für unsere Problematik sind die beiden Anfangsphasen interessant: Die erste, die ausgeprägte Züge der Stufe Bz C charakterisieren, verglich Kőszegi mit dem Horizont Vor-Čaka in der Slowakei, der Stufe Blučina-Kopčany in Südmähren und der Virovitica-Gruppe in Nordwestkroatien. Die Entwicklung zur zweiten Phase verlief ohne größere Brüche. Mit Hilfe des typischen Materials bezeichnete sie Kőszegi als zeitgleich mit dem Horizont Čaka in der Slowakei, der Gruppe Baierdorf in Österreich, Ledenice in Mähren und Zagreb-Vrapče in Nordwestkroatien (Kőszegi 1988, 58, 60).

Wichtig ist auch die Feststellung, daß die Urnenfelderkultur in Transdanubien nicht einheitlich war, sondern schon in der Zeit der ersten Entwicklungsphase mehrere Gruppen zu unterscheiden sind (Kőszegi 1988, 20 ff). Für die Analyse der kulturellen und der chronologischen Verbindungen mit den slowenischen Fundorten sind zwei interessant: Die erste erstreckte sich im Bereich des Bakony-Gebirges, dafür sind die Hügelgräberfelder charakteristisch. Die zweite Gruppe kennt flache Nekropolen. Ihre Fundorte konzentrieren sich am Nordwestrand des Plattensees im Zala-Einzugsgebiet (vgl. Horváth 1996).

BAKONY-GRUPPE

Das Bakony-Gebirge gehört zu den besser erforschten transdanubischen Gebieten. Natürlich trifft diese Feststellung nur für die dortigen jungbronzezeitlichen Hügelgräberfelder zu, während man die Siedlungen weniger gut kennt. Mit topographischen Begehungen gelang es über hundert Fundorte mit ca. 1500-2000 Grabhügeln zu registrieren, die schon im vorigen Jahrhundert die Aufmerksamkeit der Ausgräber erweckten. Die ersten systematischen Forschungen wurden erst nach dem Zweiten Weltkrieg durchgeführt, als auch die Konstruktion der Grabhügel genauer erforscht wurde.

(Jankovits 1992 a; ista 1992 b) lahko razberemo, da so bila grobišča različno velika. Štela so lahko le nekaj gomil, znane pa so tudi večje nekropole. Nasutja gomil so praviloma pokrivala več grobov, ki so bili žgani, kar je značilnost skupine Bakony. Gomile so bile različno grajene. Jankovitseva razlikuje dva tipa in sicer enostavne gomile ter gomile s kamnito konstrukcijo. Teh pa je zopet več vrst: tako poznamo gomile s kamnitim plaščem, s kamnitim vencem, dokaj pogoste pa so bile v gomilah tudi kamre iz kamnitih plošč (Jankovits 1992 a, 57 ss; glej tudi Ilon 1986, sl. 4). Gomilne nekropole v pogorju Bakony so po načinu pokopa in z najdbami najožje povezane s skupino Čaka na Slovaškem, zato ni čudno, da je Müller-Karpe v svojem pregledu mlajše bronaste dobe zahodno Transdanubijo in južno Slovaško obravnaval kot skupni kulturni prostor (Müller-Karpe 1980, 236 ss).

Najdbe iz gomil so bogate. To velja tako za kovinsko gradivo kot za keramično posodje, ki je zelo pestrih oblik. Prav s pomočjo kovinskih najdb je bilo mogoče izpeljati tudi razmeroma natančno kronološko analizo. K. Jankovits je grobove oziroma gomile razvrstila v dve fazi, pri čemer se je v dobršnji meri naslonila na razdelitev, ki jo je predlagal F. Kőszegi. Prvo fazo je vzporejala z Bd D, drugo pa je postavila na prehod med Bd D in Ha A 1.

V nasprotju z nekropolami pa so naselja v pogorju Bakony slabo poznana. F. Kőszegi sicer našteva skoraj trideset najdišč, ki pa so bila večinoma dokumentirana le s pomočjo površinskih najdb in manjših izkopavanj. Gradivo iz njih ni objavljeno, zato jih žal ne moremo vključiti v obravnavo (Kőszegi 1988, 22, karta 1 in 3).

SKUPINA BALATON

F. Kőszegi je v svoji monografiji o Transdanubiji v pozni bronasti dobi označil najdišča v okolici zahodnega dela Blatnega jezera oziroma v porečju Zale kot posebno skupino Balaton (Kőszegi 1988, 20 s). Najdišč, ki jih našteva, je veliko, le redka med njimi pa so bila moderno izkopana in objavljena (ib. karta 1 in 2). Še največkrat se v literaturi omenja Csabrendek, grobišče s skeletnimi in žganimi grobovi, ki bi bilo zaradi širokega časovnega razpona zelo pomembno za razume-

Die Funde von alten Grabungen hat vor knapp einem Jahrzehnt K. Jankovits gesammelt und ausgewertet. Ihren Publikationen (Jankovits 1992a; dies. 1992b) können wir entnehmen, daß die Gräberfelder verschieden groß waren. Sie konnten nur einige Grabhügel zählen, bekannt sind aber auch größere Nekropolen. Die Aufschüttungen bedeckten in der Regel mehrere Brandgräber, was ein Kennzeichen der Bakony-Gruppe darstellt. Die Tumuli waren verschieden gebaut. Jankovits unterscheidet zwei Typen, und zwar einfache Grabhügel und Tumuli mit Steinkonstruktion. Von diesen gibt es wiederum mehrere Arten: So kennen wir Grabhügel mit Steinmantel oder Steinkranz, ziemlich häufig befanden sich in den Tumuli auch Kammern aus Steinplatten (Jankovits 1992a, 57 ff; siehe auch Ilon 1986, Abb. 4). Hügelnekropolen im Bakony-Gebirge stehen mit der Bestattungsweise und den Funden am engsten mit der Gruppe Čaka in der Slowakei in Beziehung, deswegen ist es nicht verwunderlich, daß Müller-Karpe in seinem Überblick über die Jungbronzezeit Westtransdanubien und die Südslowakei als gemeinsamen Kulturraum behandelte (Müller-Karpe 1980, 236 ff).

Die Funde aus den Hügelgräbern sind reich. Das trifft sowohl für die Metallfunde als auch für die Keramikgefäße zu, deren Formen sehr vielfältig sind. Gerade mit Hilfe der Metallfunde war es möglich, auch eine relativ genaue chronologische Analyse durchzuführen. K. Jankovits gliederte die Gräber bzw. die Tumuli in zwei Phasen, wobei sie sich in ziemlich großem Ausmaß auf die Periodeneinteilung stützte, die F. Kőszegi vorgeschlagen hatte. Die erste Phase verglich sie mit der Stufe Bz D, die zweite setzte sie indes an den Übergang von der Stufe Bz D zur Stufe Ha A 1.

Im Gegensatz zu den Nekropolen sind die Siedlungen im Bakony-Gebirge schlecht bekannt. F. Kőszegi zählt zwar fast 30 Fundorte auf, die aber größtenteils nur mit Hilfe von Oberflächenfunden und kleineren Grabungen dokumentiert waren. Das Material ist nicht veröffentlicht, dewesegen können wir sie in die Behandlung leider nicht mit einbeziehen (Kőszegi 1988, 22, Karte 1 und 3).

BALATON-GRUPPE

F. Kőszegi bezeichnete in seiner Monographie die Fundorte in der Umgebung des Westteils des Plattensees bzw. im Einzugsgebiet des Zala-Flusses als Gruppe Balaton (Kőszegi 1988, 20 f). Es gibt viele Fundorte, die er aufzählt, aber nur wenige davon sind modern ausgegraben und publiziert worden (ebd. Karte 1 und 2). Am meisten wird in der Literatur Csabrendek erwähnt, ein Gräberfeld mit Skelett- und Brandbestattungen, das wegen der großen Zeitspanne sehr bedeu-

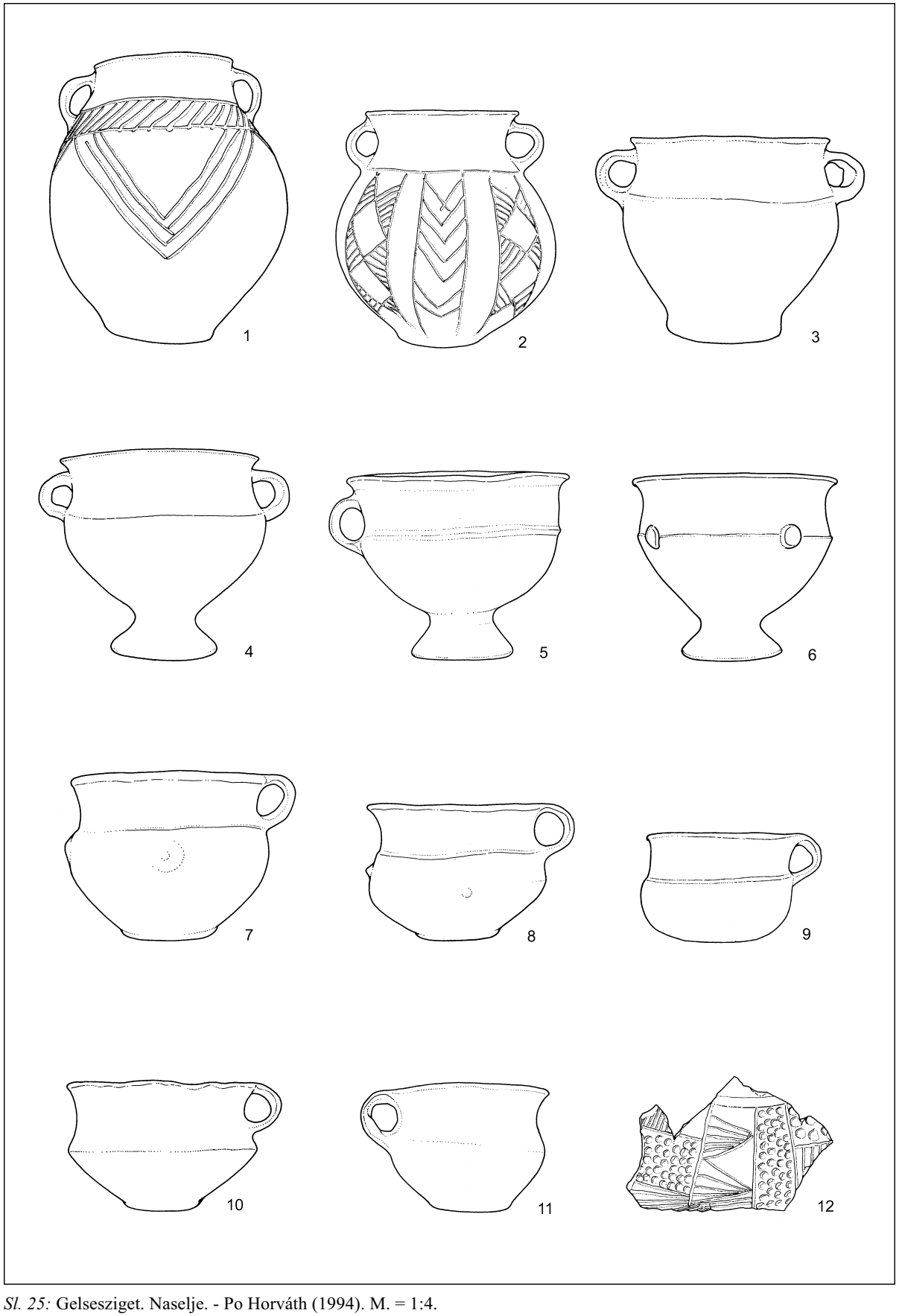

Sl. 25: Gelsesziget. Naselje. - Po Horváth (1994). M. = 1:4.
Abb. 25: Gelsesziget. Siedlung. - Nach Horváth (1994). M. = 1:4.

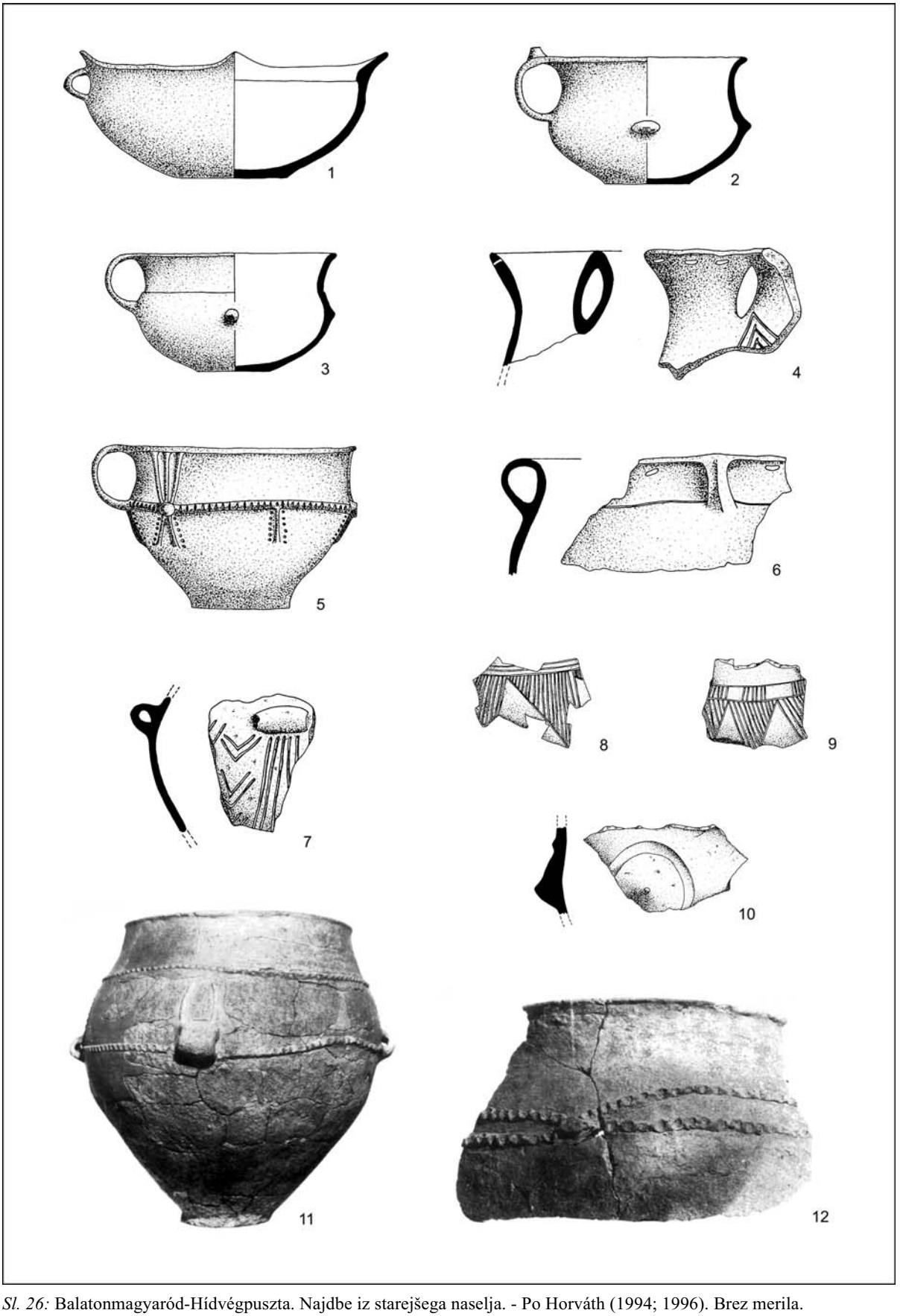

Sl. 26: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Najdbe iz starejšega naselja. - Po Horváth (1994; 1996). Brez merila.
Abb. 26: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Funde aus der älteren Siedlung. - Nach Horváth (1994; 1996). Ohne Maßstab.

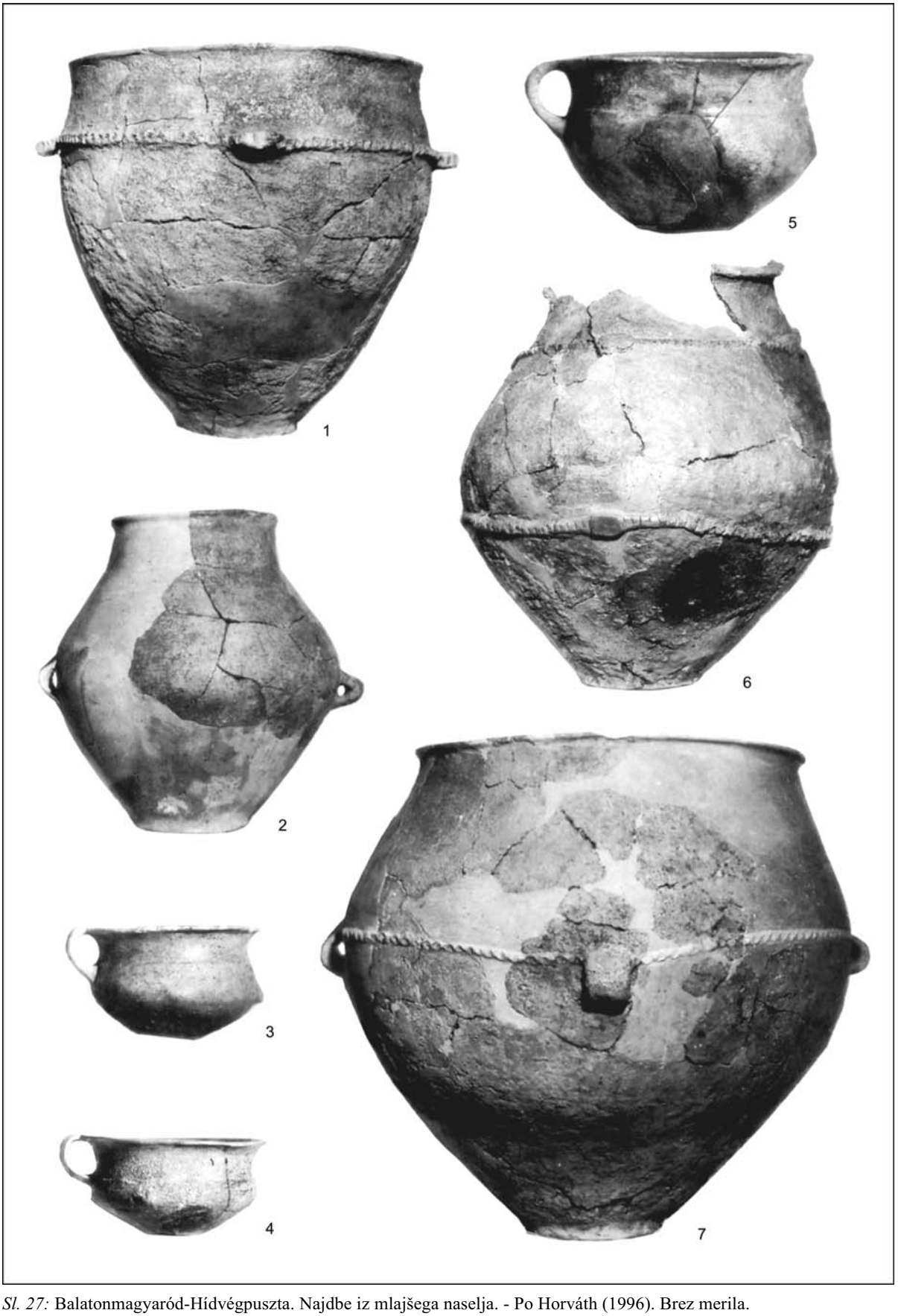

Sl. 27: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Najdbe iz mlajšega naselja. - Po Horváth (1996). Brez merila.
Abb. 27: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Funde aus der jüngeren Siedlung. - Nach Horváth (1996). Ohne Maßstab.

Gr. 9

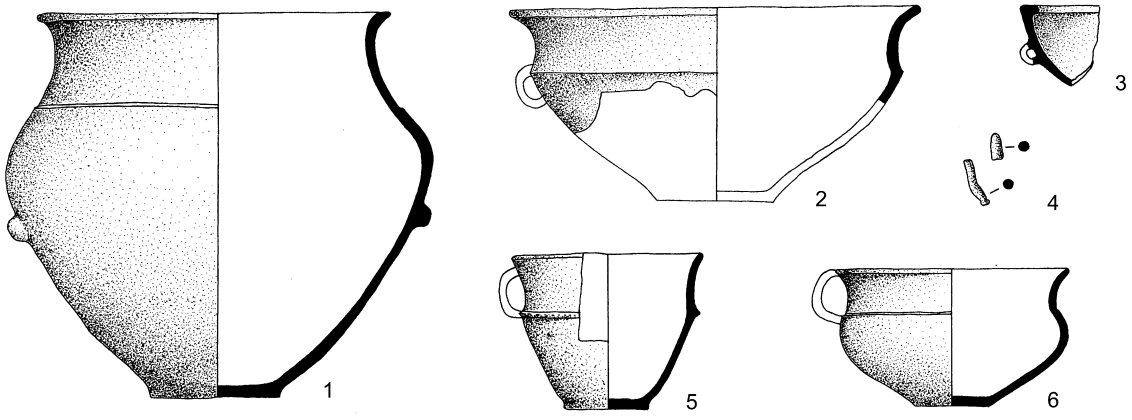

Gr. 12

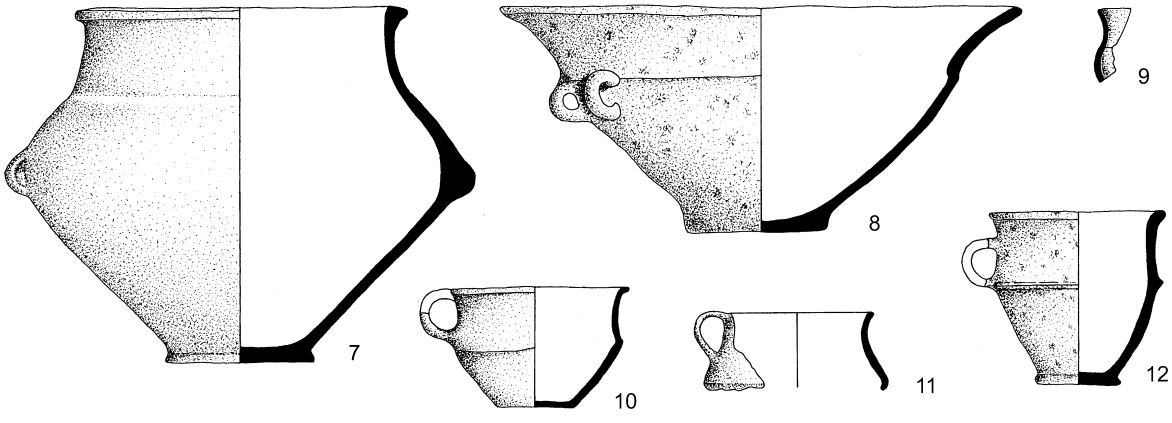

Gr. 22

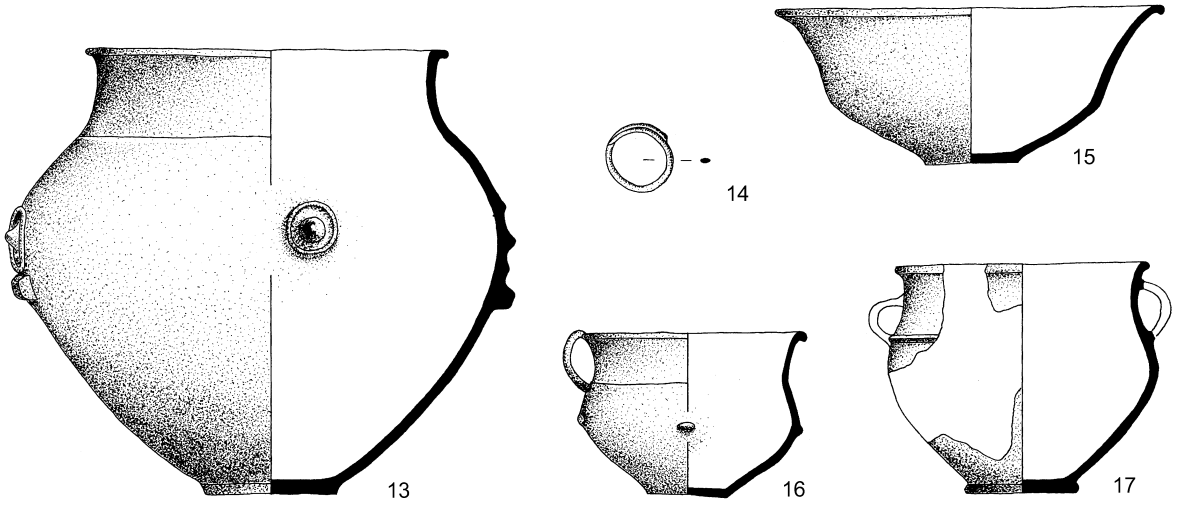

Sl. 28: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Grobišče. - Po Horváth (1994). M. 4,14 = 1:2, ostalo 1:6.
Abb. 28: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Gräberfeld. - Nach Horváth (1994). M. 4,14 = 1:2, sonst 1:6.

vanje prehoda iz srednje v mlajšo bronasto dobo, vendar pa nima ohranjenih grobnih celot (Darnay 1899). Nove pomembne podatke so tako prinesla šele zaščitna izkopavanja na območju Malega Balatona, ki jih že več kot dve desetletji uspešno vodijo sodelavci muzejev iz Kaposvára, Keszthelyja, Nagykanizse in Zalaegerszega. Med raziskanimi najdišči je tudi več naselij in grobišč iz srednje, mlajše in pozne bronaste dobe, kar omogoča nov vpogled v kulturni razvoj celotnega porečja Zale.

Za problematiko Dolnjega Lakoša so najpomembnejši rezultati izkopavanj na najdišču Balatonmagyaród-Hídvégpuszta na skrajnem severnem koncu ozkega polotoka, kjer je bil star prehod preko reke Zale. Tu naj bi že v času srednje bronaste dobe (Bd C) stalo naselje, ki pa ga poznamo le iz predhodnih poročil (Horváth 1994, 221; isti 1996, 57 ss). Objavljeno gradivo (*sl. 26*) je z nekaterimi formami dobro povezano s najdiščem Gelsesziget, ki leži severno od Nagykanizse. V Gelseszigetu je L. Horváth odkril 10 m x 20 m veliko stavbo z bogatim inventarjem, med katerim velja omeniti zlasti bronaste igle, bodali in lončenino, od katere pa je objavljeno le nekaj celih posod (*sl. 25;* cfr. še Horváth 1994, 219).

Pomembno je, da so v Hídvégpuszti na istem mestu, kjer je v srednji bronasti dobi stalo naselje, odkrili tudi žarno grobišče. Stratigrafski odnos med obema poselitvenima strukturama je jasen: grobišče je nastalo po opustitvi naselja, ki so ga prestavili nekoliko vstran na novo lokacijo. Odkritje dveh stratigrafsko dobro ločenih naselij je seveda pomembno, saj nudi možnost, da spremljamo razvoj poselitve in materialne kulture iz srednje v mlajšo bronasto dobo. Objavljenega gradiva je le za vzorec, že sedaj pa lahko rečemo, da obstaja med posodjem starejšega in mlajšega naselja vrsta stičnih točk. Omenimo naj le velike shrambne posode, ki so odličen dokaz nadaljevanja stare lončarske tradicije (prim. *sl. 26: 11-12 in sl. 27: 6,7*). Isto velja za skodele z ročajem (prim. *sl. 26: 2-3 in sl. 27: 3-5*), kaj več pa bo o tej pomembni problematiki možno reči šele takrat, ko bo objavljeno vse gradivo.

Važne rezultate je dalo tudi grobišče, ki je bilo od sočasnega naselja ločeno z dvojnim jarkom (Horváth 1994, sl. 7). Horváth je dobro pokazal, da je mogoče grobišče razdeliti na dve fazi. Za starejšo je značilno, da se v grobovih pojavlja gradivo, ki kaže močne poteze kulture gomil. To velja tako za sklede in skodele,

tend für das Verständnis vom Übergang von der Mittel- zur Jungbronzezeit wäre, jedoch sind keine Grabeinheiten erhalten (Darnay 1899). Neue wichtige Informationen erbrachten so erst die Rettungsgrabungen im Bereich von Klein-Balaton, die schon über zwei Jahrzehnte die Mitarbeiter der Museen von Kaposvár, Keszthely, Nagykanizsa und Zalaegerszeg erfolgreich leiten. Unter den Erforschungen der Fundorte gibt es auch mehrere Siedlungen und Gräberfelder aus der Mittel-, der Jung- und der Spätbronzezeit, was einen neuen Einblick in die kulturelle Entwicklung des gesamten Einzugsgebietes der Zala ermöglicht. Für die Problematik von Dolnji Lakoš sind die Resultate der Grabungen im Fundort Balatonmagyaród-Hídvégpuszta im äußersten Ende der schmalen Halbinsel, wo der alte Furt über den Zala-Fluß lag, am bedeutendsten. Hier soll schon in der Mittelbronzezeit (Bz C) eine Siedlung gelegen haben, die wir nur von Vorberichten her kennen (Horváth 1994, 221; ders. 1996, 57 ff). Einige Formen des veröffentlichten Materials (*Abb. 26*) haben gute Parallelen im Fundort Gelsesziget, der nördlich von Nagykanizsa liegt. In Gelsesziget entdeckte L. Horváth ein 10 m x 20 m großes Gebäude mit reichem Inventar, wovon vor allem die Bronzenadeln, zwei Dolche und die Keramik erwähnt seien, von diesen sind allerdings nur einige ganze Gefäße veröffentlicht (*Abb. 25*; vgl. noch Horváth 1994, 219).

Bedeutsamerweise hat man in Hídvégpuszta an derselben Stelle, wo in der Mittelbronzezeit eine Siedlung stand, auch ein Urnengräberfeld entdeckt. Die stratigraphischen Beziehungen zwischen den beiden Besiedlungsstrukturen sind klar: Das Gräberfeld entstand nach Aufgabe der Siedlung, die man etwas abseits an einen neuen Ort verlegte. Die Entdeckung zweier stratigraphisch gut voneinander getrennter Siedlungen ist natürlich von Bedeutung, denn sie bietet die Möglichkeit, die Entwicklung der Besiedlung und der materiellen Kultur von der Mittel- zur Jungbronzezeit zu verfolgen. Von dem publizierten Material gibt es nur wenig, aber schon jetzt können wir sagen, daß es zwischen den Gefäßen der älteren und der jüngeren Siedlung eine Reihe von Berührungspunkten gibt. Erwähnt seien nur die großen Vorratsgefäße, die ein hervorragender Beweis für die Fortsetzung der alten Töpfereitradition sind (vgl. *Abb. 26: 11-12 und Abb. 27: 6,7*). Dasselbe trifft für die Schalen mit Griff zu (vgl. *Abb. 26: 2-3 und Abb. 27: 3-5*), etwas mehr wird man über diese wichtige Problematik erst dann sagen können, wenn das gesamte Material veröffentlicht sein wird.

Wichtige Resultate hat auch das Gräberfeld ergeben, das von der zeitgleichen Siedlung durch einen doppelten Graben getrennt war (Horváth 1994, Abb. 7). Horváth hat gut gezeigt, daß es möglich ist, das Gräberfeld in zwei Phasen zu teilen. Charakteristisch für die ältere ist, daß in den Gräbern Material auftritt, das ausgeprägte Züge der Hügelgräberkultur aufweist.

Gr. 13

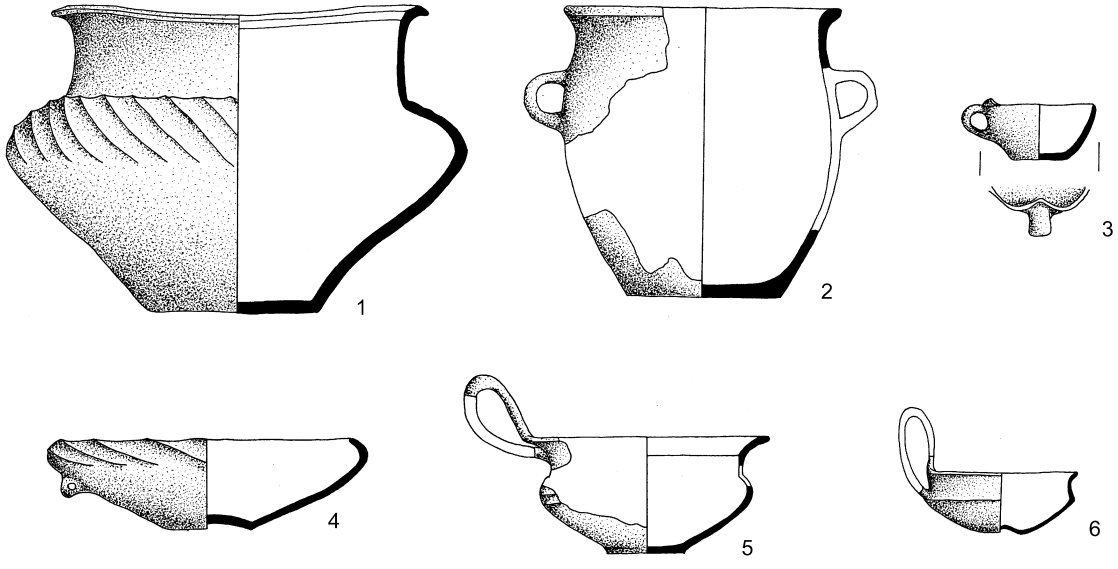

Gr. 3

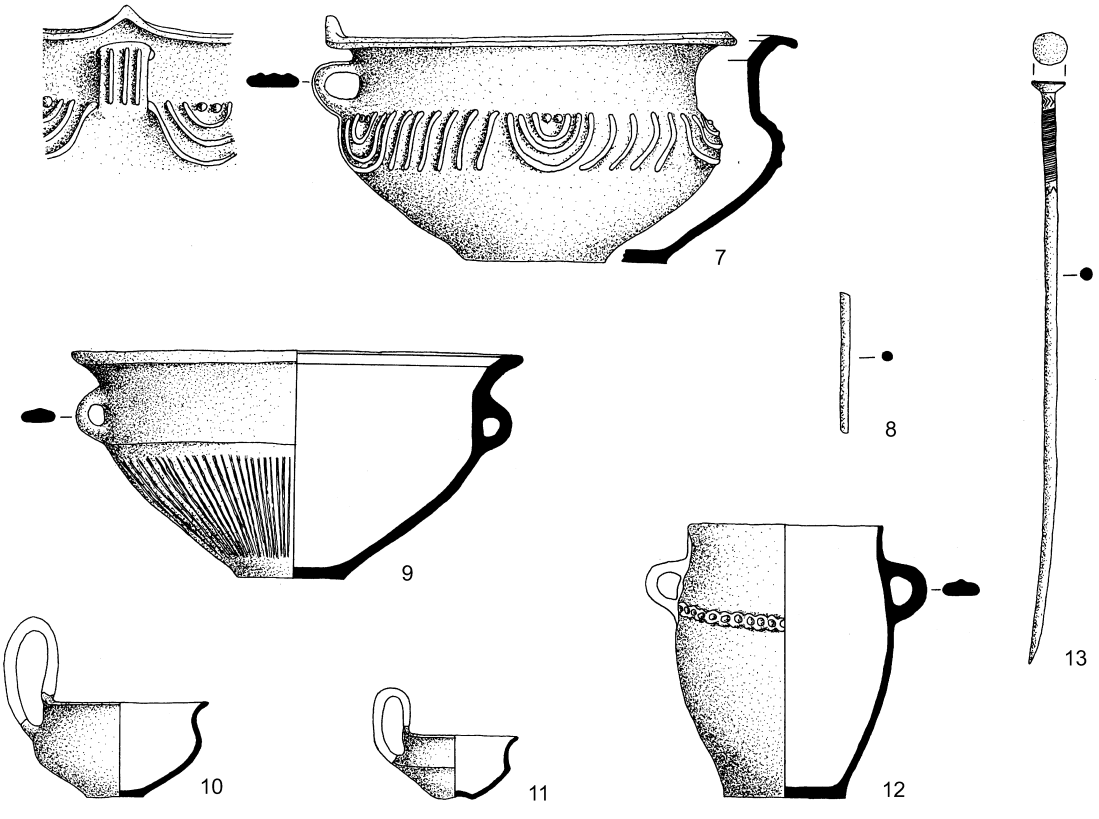

Sl. 29: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Grobišče. - Po Horváth (1994). M. 8,13 = 1:2, ostalo 1:6.
Abb. 29: Balatonmagyaród-Hídvégpuszta. Gräberfeld. - Nach Horváth (1994). M. 8,13 = 1:2 sonst 1:6.

kot tudi za velike žare (*sl. 28: 1-17*). Lončenina, ki je bila priložena v mlajše grobove, pa je drugačna. Pravzaprav lahko rečemo, da je prišlo v oblikovanju posod do popolnega preloma s staro tradicijo. Žare so okrašene s kanelurami, posode imajo fasetirana ustja in profili skodel kažejo ostre prehode (*sl. 29: 1-13*). Vse to pa so elementi, ki jih zasledimo v horizontu Čaka na južnem Slovaškem in stopnji Baierdorf v spodnji Avstriji, zato o sočasnosti z omenjenimi kulturnimi pojavi skoraj ne more biti dvoma. Sicer pa grobišče v Hídvégpuszti ni imelo horizontalne stratigrafije. Skupine, ki jih je opaziti znotraj grobišča, vsebujejo namreč grobove iz obeh faz. Horváth jih razlaga kot parcele manjših družin, na katerih so pokopavali ves čas uporabe grobišča (Horváth 1994, 221, sl. 8 in 9).

Raziskave v Balatonmagyaród-Hídvégpuszti so torej pokazale, da je bil kraj obljuden od srednje bronaste pa vse do razvite žarnogrobiščne dobe. Poselitev se je pričela s starejšim naseljem (Bd C), nadaljevala pa z mlajšim naseljem in pripadajočim grobiščem, ki ga je bilo moč še dodatno razčleniti v dve fazi (Bd D in Ha A 1).

Drug sklop pomembnih najdišč je bil odkrit na vzhodnem obrežju Malega Balatona v bližini naselja Vörs. Raziskave je vodila S. Honti, ki je o tem objavila nekaj predhodnih poročil.

Grobišče Vörs-Papkert B je obsegalo 71 grobov. Pokopi so bili bodisi v žarah, ali pa so bile kosti skupaj z žganino nasute v grobne jame. Tudi na tem grobišču je moč razlikovati dve kronološki fazi. Za starejše grobove je značilno, da se na oblikah posod še čuti gomilnogrobiščna tradicija (Honti 1993, 147 ss). Žare, lonci in drugo posodje je pogosto okrašeno z nalepljenimi rebri, izboklinami in vrezi (*sl. 30: 1-5*), ki kasneje izginejo iz uporabe. Na konec starejše faze postavlja Hontijeva grob 26 (*sl. 30: 6-18*), ki je z iglo tipa Paudorf (cfr. Říhovský 1979, 92) dobro datiran v zgodnjo žarnogrobiščno dobo. Prehod v mlajšo fazo grobišča je tekoč, vendar se uveljavijo nove oblike posodja. Žal pa gradivo iz mlajših grobov še ni objavljeno, zato ni mogoče reči o oblikovnem repertoarju te faze nič določnejšega. Vsekakor pa sodi nekaj grobov še v horizont Ha A 2, ko so na grobišču Vörs-Papkert B prenehali pokopavati (Honti 1996a, 73).

Druga nekropola je Vörs-Battyáni disznólegelő (Honti 1993, 149 ss; ista 1996a, 73, št. 138). Njen za-

Das trifft sowohl für die Schüsseln als auch Schalen und die großen Urnen zu (*Abb. 28: 1-17*). Die Keramik, die den jüngeren Gräbern beigegeben wurde, ist aber anders. In der Gestaltung der Gefäße war es eigentlich zu einem völligen Bruch mit der alten Tradition gekommen. Die Urnen sind mit Kannelüren verziert, die Gefäße haben einen facettierten Mundsaum und die Profile der Schalen weisen scharfe Übergänge auf (*Abb. 29: 1-13*). All das sind Elemente, die wir im Horizont Čaka in der Südslowakei und in der Stufe Baierdorf in Niederösterreich vorfinden, deswegen ist die Gleichzeitigkeit mit den besagten Kulturphänomenen kaum noch zu bezweifeln. Übrigens hatte das Gräberfeld in Hídvégpuszta keine horizontale Stratigraphie. Die Gruppen, die man innerhalb der Gräberfelder beobachten kann, enthalten nämlich Gräber von beiden Phasen. Horváth erklärt sie als Parzellen kleinerer Familien, wo man die ganze Zeit der Gräberfeldnutzung die Toten begrub (Horváth 1994, 221, Abb. 8 und 9).

Die Erforschungen in Balatonmagyaród- Hídvégpuszta haben also ergeben, daß der Ort von der Mittelbronzezeit zur entwickelten Urnenfelderzeit besiedelt war. Die Besiedlung begann mit der älteren Siedlung (Bz C), sie setzte sich mit der jüngeren Siedlung und dem dazugehörigen Gräberfeld fort, das man noch in zwei weitere Phasen (Bz D und Ha A 1) gliedern konnte.

Der zweite Komplex bedeutender Fundorte wurde am Ostufer des Klein-Balaton in der Nähe der Siedlung Vörs entdeckt. Die Forschungen leitete S. Honti, die davon einige Vorberichte veröffentlichte.

Das Gräberfeld Vörs-Papkert B umfaßte 71 Gräber. Es handelte sich entweder um Urnengräber oder wurden die Knochen zusammen mit dem Brand in die Grabgruben geschüttet. Auch auf diesem Gräberfeld kann man zwei chronologische Phasen unterscheiden. Typisch für die älteren Gräber ist, daß man an den Gefäßformen noch die Hügelgräbertradition spürt (Honti 1993, 147 ff). Die Urnen, die Töpfe und die anderen Gefäße sind häufig mit applizierten Tonleisten, Buckeln und Ritzen verziert (*Abb. 30: 1-5*), die später außer Gebrauch kommen. In das Ende der älteren Phase datiert Honti Grab 26 (*Abb. 30: 6-18*), das mit einer Nadel vom Typ Paudorf (vgl. Říhovský 1979, 92) gut in die frühe Urnenfelderzeit datiert ist. Der Übergang zur jüngeren Phase des Gräberfeldes ist fließend, jedoch setzen sich neue Gefäßformen durch. Leider ist das Material aus den jüngeren Gräbern noch nicht veröffentlicht, deswegen kann man über das Formenrepertoire dieser Phase nichts Bestimmteres sagen. Auf jeden Fall gehören einige Gräber noch zum Horizont Ha A 2, als man auf dem Gräberfeld Vörs-Papkert B mit den Bestattungen aufhörte (Honti 1996a, 73).

Die zweite Nekropole ist Vörs-Battyáni disznólegelő (Honti 1993, 149 ff; dies. 1996a, 73, Nr. 138). Ihr Beginn soll in die Zeit Bz D zurückreichen, jedoch ist die Mehrzahl der Gräber jünger. Das bezeugen die

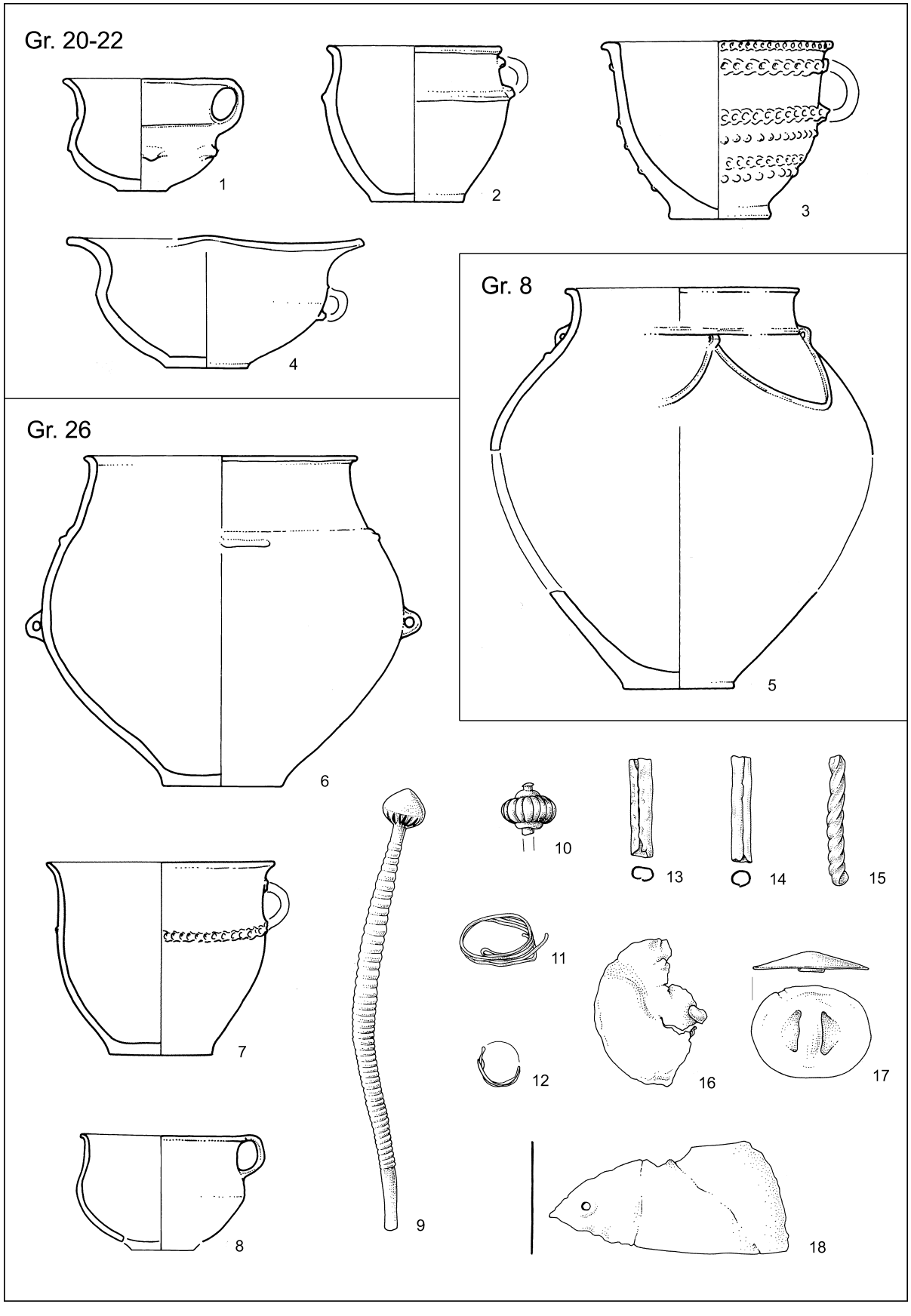

Sl. 30: Vörs-Papkert B. Grobišče. – Po Honti (1993). – M. 1-8 = 1:6; 9-18 = 1:2.
Abb. 30: Vörs-Papkert B. Gräberfeld. – Nach Honti (1993). – M. 1-8 = 1:6; 9-18 = 1:2.

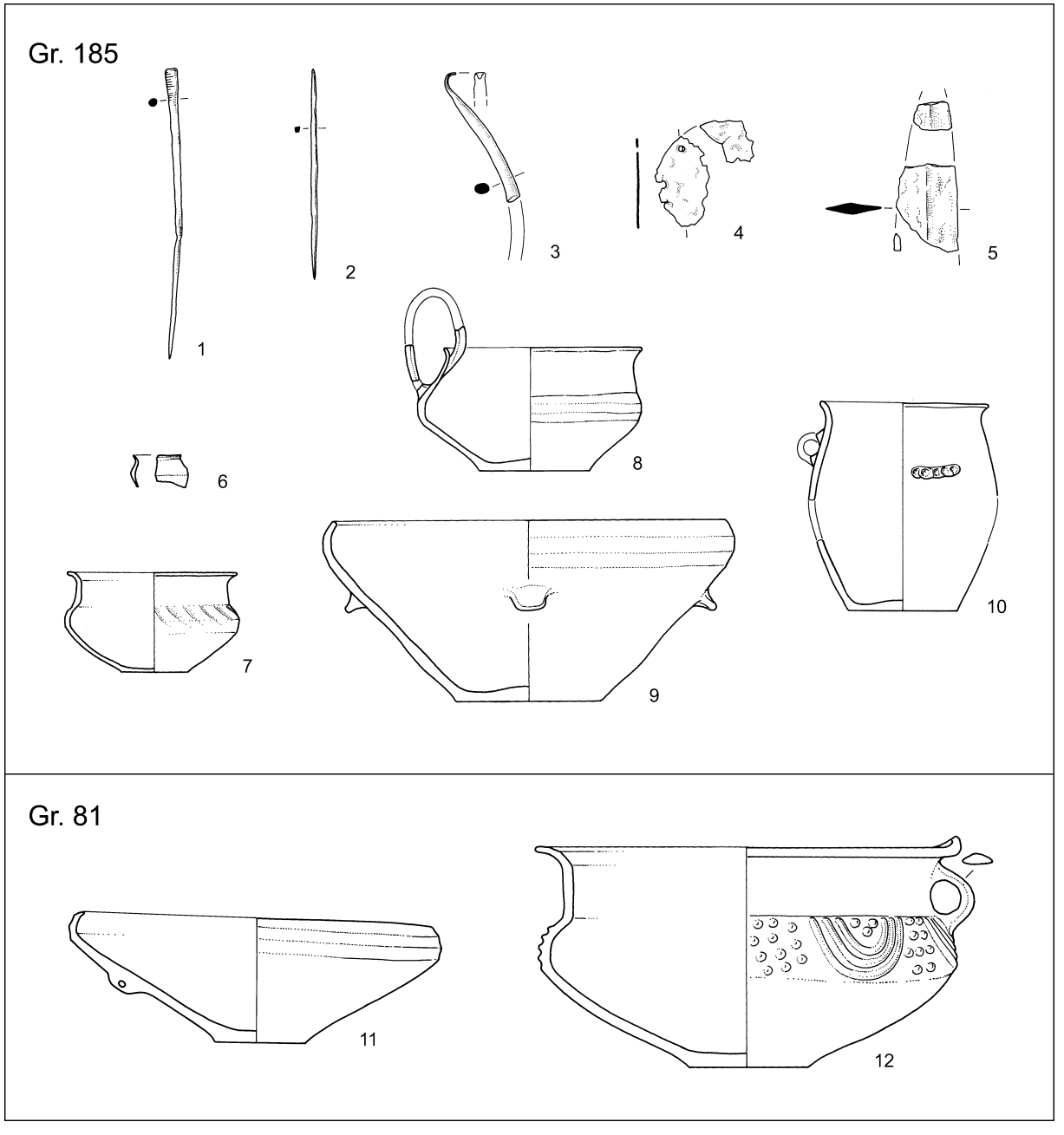

Sl. 31: Vörs-Battyáni disznólegelő. Grobišče. – Po Honti (1993). M. 1-5 = 1:2; 6-12 = 1:6.
Abb. 31: Vörs-Battyáni disznólegelő. Gräberfeld. – Nach Honti (1993). M. 1-5 = 1:2; 6-12 = 1:6.

četek naj bi segal v čas Bd D, vendar pa je večina grobov mlajših. To dokazujejo z nalepkami okrašene žare, fasetirane latvice, skodele in kanelirane sklede (*sl. 31: 7-12*), ki imajo dobre paralele v gradivu mlajših grobov iz Balatonmagyaród-Hídvégpuszte. Drugačna je tudi tehnika izdelave posod, ki so večinoma oksidacijsko in čvrsto žgane. Podobno kot nekropola Vörs-Papkert B seže tudi grobišče Vörs-Battyáni disznólegelő z nekaj grobovi v horizont Ha A 2 (Honti 1996a, 73).

mit Appliken verzierten Urnen, die facettierten Einzugsschalen, die Schalen und die kannelierten Schüsseln (*Abb. 31: 7-12*), wozu es gute Parallelen im Material der jüngeren Gräber von Balatonmagyaród- Hídvégpuszta gibt. Anders ist auch die Herstellungstechnik der Gefäße, die größtenteils oxidierend und hart gebrannt sind. Ähnlich wie die Nekropole Vörs-Papkert Bereicht auch das Gräberfeld Vörs-Battyáni disznólegelő mit einigen Gräbern in den Horizont Ha A 2 (Honti 1996a, 73).

Unseren Spaziergang durch die Fundorte des Klein-Balaton schließen wir mit dem Gräbhügel Sávoly-Babócsa ab, das in den 90er Jahren S. Honti erforschte. Darin fand sie sieben Brandgräber (Honti 1996b). Die Gefäße von Sávoly-Babócsa sind den

Naš sprehod po najdiščih Malega Balatona zaključujemo z gomilo Sávoly-Babócsa, ki jo je v devetdesetih letih raziskala S. Honti. V njej je našla sedem žganih grobov (Honti 1996b). Posodje iz Sávoly-Babócse je zelo podobno keramičnim najdbam iz najstarejših grobov v grobiščih Vörs-Papkert B in Balatonmagyaród-Hídvégpuszta, zato o sočasnosti z obema nekropolama ne more biti dvoma. Hontijeva sicer predpostavlja, da so najzgodnejši pokopi v gomili nekoliko starejši od začetkov obeh nekropol (Honti 1996b, 242), vendar pa bo te trditve moč zanesljivo preveriti šele takrat, ko bo objavljeno vse gradivo. Zelo zanimiv pa je seveda pojav gomile, saj je bil v porečju Zale ob koncu srednje in v mlajši bronasti dobi običaj pokopavati na planih grobiščih. Če imamo tudi v Sávoly-Babócsi podobno kot v skupini Bakony opravka s staro gomilnogrobiščno tradicijo, bodo pokazala bodoča raziskovanja.

Raziskave na območju Malega Balatona so torej pokazale, da je potekal razvoj iz srednje v mlajšo bronasto dobo brez večjih pretresov. Starejše naselje v Balatonmagyaród-Hídvégpuszti sodi še v gomilnogrobiščni čas (Bd C). Ko je bilo opuščeno, se je življenje premaknilo nedaleč stran na novo lokacijo, mesto, kjer je stalo staro naselje, pa so uporabili za grobišče. Starejši del grobov iz Hídvégpuszte in Papkerta B ter gomila Sávoly-Babócsa predstavljajo bolj ali manj zaključen časovni horizont, ki ga lahko dobro vzporejamo s prvo razvojno fazo, kot jo je za transdanubijski prostor definiral F. Kőszegi. V drugo fazo sodijo mlajši grobovi iz Hídvégpuszte in Papkerta B ter večina grobov z nekropole Vörs-Battyáni disznólegelő. Verjetno bo možno tako skicirano kronološko delitev po objavi celotnega gradiva še precizneje razčleniti in utemeljiti.

PRIMERJAVA DOLNJEGA LAKOŠA Z NAJDIŠČI SKUPIN BAKONY IN BALATON

Primerjava naselbinskih najdb iz Dolnjega Lakoša in Rabelčje vasi s posodjem z gomilnih grobišč skupine Bakony ni enostavna, saj gre za različni zvrsti lončenine, ki imata običajno bolj malo stičnih točk. Vendar pa nam je uspelo med keramiko iz tamkajšnjih nekropol kjub vsemu najti nekaj sorodnih oblik, ki smo jih delno omenili že v poglavju o časovni uvrstitvi lakoškega naselja. Mednje zanesljivo sodijo skodele z izvihanimi ustji in klekastimi profili (tip Sk1 in Sk2) (*sl. 32: 1-4 in 6-9*). Zelo zanimiv je tudi okras, ki je narejen s kombinacijo vrezanih linij in vtisnjenih pik. Z njim je bila v Dolnjem Lakošu okrašena ena od črepinj iz sonde 1, v gomili Farkasgyepű-Pöröserdő I pa manjša skodela

Keramikfunden von den ältesten Gräbern in den Nekropolen Vörs-Papkert B und Balatonmagyaród- Hídvégpuszta sehr ähnlich, deswegen ist die Gleichzeitigkeit mit beiden Gräberfeldern nicht zu bezweifeln. Honti setzt zwar voraus, daß die frühesten Gräber im Grabhügel etwas älter sind als der Bestattungsbeginn in beiden Nekropolen (Honti 1996b, 242), jedoch wird man diese Behauptung erst dann zuverlässig überprüfen können, wenn das gesamte Material veröffentlicht sein wird. Höchst interessant ist natürlich das Auftreten eines Grabhügels, denn im Einzugsgebiet der Zala war es Brauch, die Toten in Flachgräberfeldern zu bestatten. Ob wir es auch in Sávoly-Babócsa ähnlich wie in der Bakony-Gruppe mit einer alten Hügelgräbertradition zu tun haben, werden künftige Forschungen zeigen.

Wie die Forschungen im Bereich des Klein-Balaton ergeben haben, verlief die Entwicklung von der Mittel- zur Jungbronzezeit ohne größere Erschütterungen. Die ältere Siedlung in Balatonmagyaród-Hídvégpuszta gehört noch in die Hügelgräberzeit (Bz C). Als die Bewohner sie verlassen hatten, ließen sie sich unweit davon an einem neuen Ort nieder, den Bereich, wo die alte Siedlung gestanden hatte, benutzten sie dagegen als Gräberfeld. Der ältere Teil der Gräber von Hídvégpuszta und Pakert B wie auch der Tumulus Sávoly-Babócsa stellen einen mehr oder weniger geschlossenen Zeithorizont dar, den wir gut zur ersten Entwicklungsphase in Parallele setzen können, wie sie für den transdanubischen Raum F. Kőszegi definierte. Zur zweiten Phase gehören die jüngeren Gräber von Hídvégpuszta und Papkert B sowie die Mehrzahl der Gräber von der Nekropole Vörs-Battyáni disznólegelő. Wahrscheinlich wird man die so skizzierte chronologische Gliederung nach der Publikation des gesamten Materials noch präziser gliedern und begründen können.

VERGLEICH ZWISCHEN DOLNJI LAKOŠ UND DEN FUNDORTEN DER GRUPPEN BAKONY UND BALATON

Ein Vergleich der Siedlungsfunde von Dolnji Lakoš und Rabelčja mit den Gefäßen der Hügelgräber der Bakony-Gruppe ist nicht einfach, denn es handelt sich um zwei verschiedene Keramikarten, die gewöhnlich nur wenige gemeinsame Merkmale haben. Dennoch gelang es uns, unter der Keramik von den dortigen Nekropolen einige verwandte Formen zu finden, die wir zum Teil schon im Kapitel über die Datierung der Siedlung von Dolnji Lakoš erwähnt haben. Dazu gehören sicherlich die Schalen mit ausladendem Mundsaum und geknicktem Profil (Typ Sk1 und Sk2) (*Abb. 32: 1-4 und 6-9*). Sehr interessant ist auch die Verzierung, bei der die eingeritzten Linien mit eingedrückten Punkten kombiniert sind. Damit

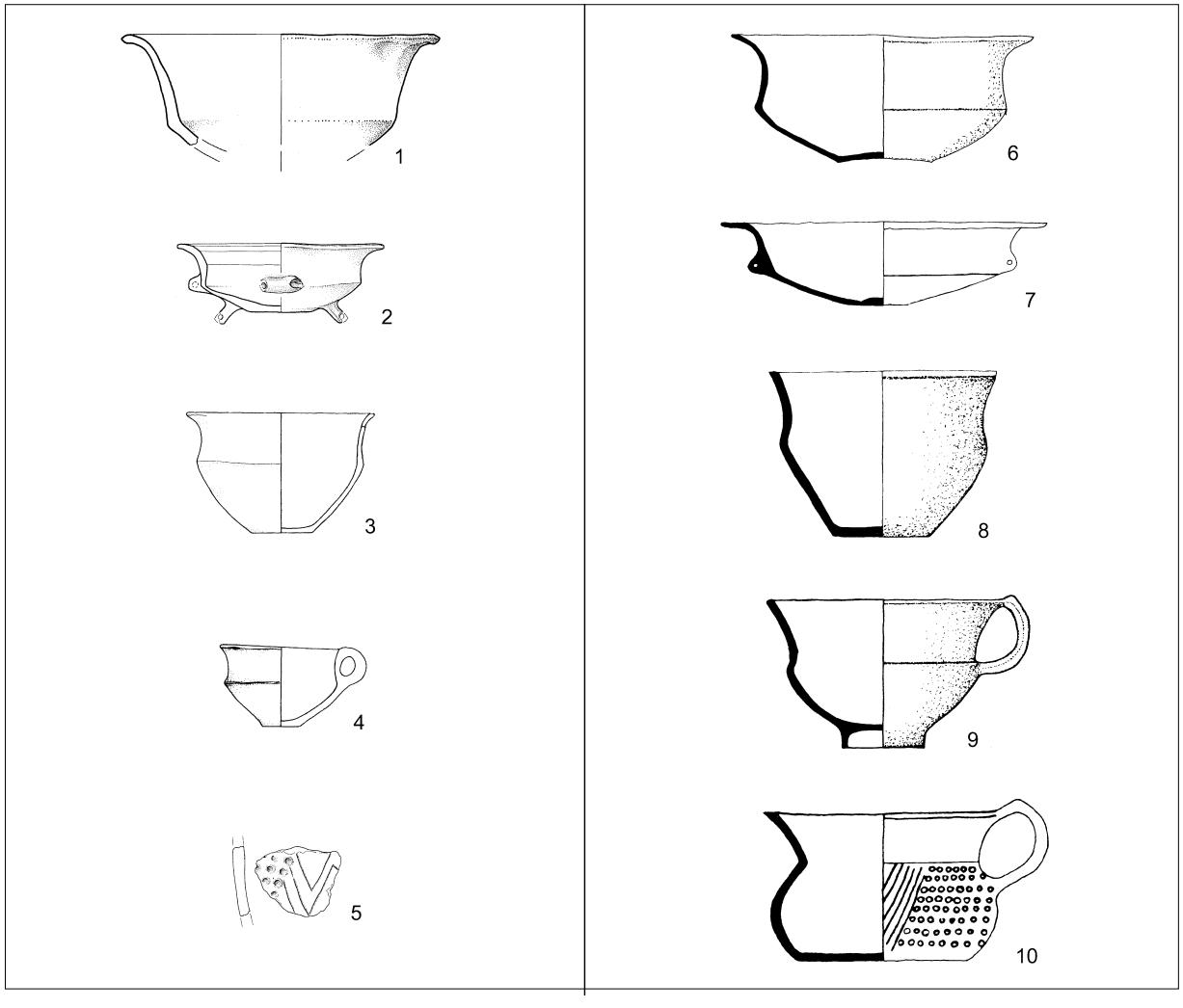

Sl. 32: Posodje iz Dolnjega Lakoša, Rabelčje vasi in Bakony skupine.
Abb. 32: Gefäße aus Dolnji Lakoš, Rabelčja vas und der Bakony-Gruppe.

(*sl. 32: 5,10*). Posode, ki smo jih navedli, se v grobiščih skupine Bakony pojavljajo v starejši in mlajši fazi, s čimer je znova potrjen razmeroma širok časovni razpon naselij v Dolnjem Lakošu in v Rabelčji vasi.

Bistveno več sorodnosti kot z najdišči skupine Bakony pa ima lakoško gradivo s posodjem iz naselij in grobišč na Malem Balatonu. Tako ima na primer pitos iz kv. 97 (*t. 32: 2*) odlično paralelo v Vörsu (*sl. 30: 5*), shrambni posodi iz jame J-309 (*t. 13: 1,2*) pa v Balatonmagyaród-Hídvégpuszti (*sl. 26: 12; 27: 6,7*).[7] Podobne lonce z ročajem in rebrom na obodu, kot je bil najden v Dolnjem Lakošu (*t. 27: 1*), poznata tako Vörs-Papkert B (*sl. 30: 2, 7*) kot Balatonmagyaród-Hídvégpuszta (*sl. 28: 5, 12*). Tu najdemo dobro paralelo tudi za skodelo tipa Sk1 iz Rabelčje vasi (prim *sl.*

[7] Muzej v Keszthelyju hrani iz Balatonhidvéga še eno popolnoma enako okrašeno posodo (inv. št. R 8633.1).

war in Dolnji Lakoš eines der Fragmente von Schnitt 1 verziert, im Tumulus Farkasgyepű-Pöröserdő I hingegen eine kleinere Schale (*Abb. 32: 5,10*). Die angeführten Gefäße treten in den Gräberfeldern der Bakony-Gruppe in der älteren und in der jüngeren Phase auf, womit die relativ breite Zeitspanne der Siedlung in Dolnji Lakoš und Rabelčja vas erneut bestätigt ist.

Wesentlich mehr Ähnlichkeiten als mit den Fundorten der Bakony-Gruppe hat dagegen das Material von Dolnji Lakoš mit den Gefäßen aus den Siedlungen und Gräberfeldern am Klein-Balaton. So hat beispielsweise der Pythos aus dem Quadranten 97 (*Taf. 32: 2*) ein ausgezeichnetes Vergleichsstück in Vörs (*Abb. 30: 5*) und die beiden Vorratsgefäße aus Grube J-309 (*Taf. 13: 1,2*) in Balatonmagyaród-Hídvégpuszta (*Abb. 26: 12; 27: 6,7*).[7] Ähnliche Töpfe mit Henkel und einer Tonleiste am Bauch, wie er in Dolnji Lakoš gefunden wurde (*Taf. 27: 1*) sind sowohl in Vörs-Papkert B (*Abb. 30: 2,7*) als auch in Balatonmagyaród-Hídvégpuszta vorhanden (*Abb. 28: 5, 12*). Hier finden wir eine gute Paral-

[7] Im Museum in Keszthely ist aus Balatonhídveg noch ein ganz gleich verziertes Gefäß (Inv.-Nr. R 8633.1) aufbewahrt.

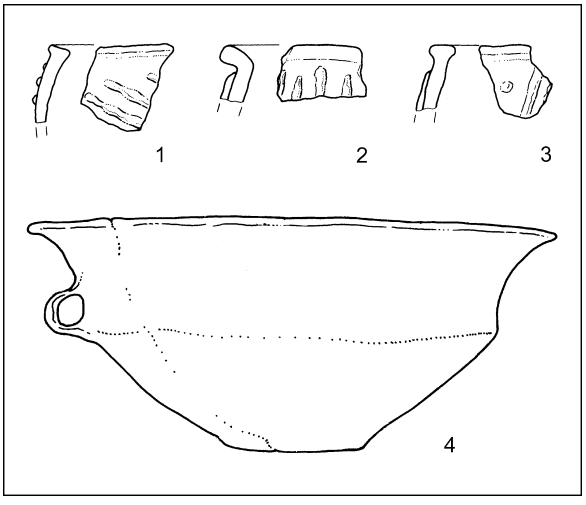

Sl. 33: 1-3: Alsóbaránd-Zalavar. Naselje. (izkopavanje J. Csalloga) 4: Cserzegtomaj. Grobišče. - Po MRT (1966).
Abb. 33: 1-3: Alsóbaránd-Zalavar. Siedlung. (Ausgrabung J. Csallog) 4: Cserzegtomaj. Gräberfeld - Nach MRT (1966).

16: 6 in sl. 28:10). Podobna kupa na nogi, kot jo poznamo s Ptuja (*sl. 23: 1*), je bila najdena v naselju Gelsesziget (*sl. 25: 5*).

Veliko sorodnosti je opaziti tudi pri skledah. Posodi iz Dolnjega Lakoša, in Rabelčje vasi (*t. 59: 14 in sl. 16: 2*) lahko primerjamo s skledo iz Cserzegtomaja (*sl. 33: 4*), skledam z izvihanim ustjem in klekastim profilom – tip S10 (*t. 30: 5; 57: 3*) pa je zelo podobna posoda z grobišča Vörs-Papkert B (*sl. 30: 4*). V Hídvégpuszti najdemo primerjavo tudi za lakoške sklede z odebeljenimi robovi ustij – tip S1 in S2 (prim. *t. 18: 7-9; 36: 9; 60: 8 in sl. 28: 3*).

Zelo razširjena je bila oblika skodel, ki smo jih združili v tip Sk 4 (*sl. 9*). V porečju Zale jih najdemo na več najdiščih, na primer v naselju Gelsesziget (*sl. 25: 7,8*), v naselju in na grobišču Balatonmagyaród-Hídvégpuszta (*sl. 27: 4 in 28: 6*) in v gomili Sávoly-Babócsa (Honti 1996b, sl. 4: 8).

Prav tako kot z oblikami posod je gradivo iz Dolnjega Lakoša dobro povezano z najdišči na Malem Balatonu tudi z ornamenti. Na izbokline, ki so obdane s kaneluro (*sl. 11: O11*) smo že opozorili, temu pa lahko dodamo še rebra nad držaji (prim. *t. 21: 11-13 in sl. 26: 5*), navpična ali poševna rebra pod ustji posod (prim. *t. 4: 8; 30: 2; 62: 10 in sl. 33: 1-3*) ter vodoravna razčlenjena rebra ob ročajih in držajih (prim. *t. 10: 8; 13: 1,2; 17: 13; 59: 1 in sl. 26: 11-12; 27: 1,6,7*).

Podobnosti je opaziti tudi pri vrezanih ornamentih, da omenimo le trikotnike (prim. *t. 22: 7,8; 45: 16; 55: 20 in sl. 26: 8,9*) in z vrezi okrašena ostenja ob tunelastih ročajih (prim. *t. 7: 12; 21: 10 in sl. 26: 7*).

Na koncu naj omenimo še kanelirane ornamente. V lakoškem naselju jih ni veliko, z njimi pa so običajno okrašeni največji obodi posod (npr. *sl. 11: O17*). Na transdanubijskih najdiščih je kaneliranje značilnost druge faze tamkajšnjih grobišč in v mlajših grobovih se tako okrašena lončenina pojavlja tudi na Malem Balatonu (prim. *sl. 29: 1,4; 31: 7*). Dolnji Lakoš je z Vörsom in Balatonmagyaród-Hídvégpuszto povezan tudi s kaneliranimi trakastimi ročaji velikih skled (prim. *t. 4: 4 in sl. 29: 7*).

lele auch zu der Schale vom Typ Sk1 von Rabelčja vas (vgl. *Abb. 16: 6 und Abb. 28: 10*). Ein ähnlicher Fußbecher, wie er von Ptuj her bekannt ist (*Abb. 23: 1*), wurde auch in der Siedlung Gelsesziget (*Abb. 25: 5*) entdeckt.

Eine große Ähnlichkeit ist auch bei den Schüsseln zu beobachten. Die Gefäße von Dolnji Lakoš und Rabelčja vas (*Taf. 59: 14 und Abb. 16: 2*) können wir mit der Schüssel von Cserzegtomaj (*Abb. 33: 4*) vergleichen, den Schüsseln mit ausladendem Mundsaum und geknicktem Profil – Typ S10 (*Taf. 30: 5; 57: 3*) – ist dagegen ein Gefäß vom Gräberfeld Vörs-Papkert B (*Abb. 30: 4*) sehr ähnlich. In Hídvégpuszta finden wir auch ein Vergleichsstück für die aus Dolnji Lakoš stammenden Schüsseln mit verdickten Mundsaumrändern – Typ S1 und S2 (vgl. *Taf. 18: 7-9; 36: 9; 60: 8 und Abb. 28: 3*).

Sehr verbreitet war die Form der Schüsseln, die wir als Typ Sk 4 (*Abb. 9*) bestimmt haben. Im Zala-Einzugsgebiet sind sie an mehreren Fundorten zu finden, wie z. B. in der Siedlung Gelsesziget (*Abb. 25: 7,8*), in der Siedlung und im Gräberfeld Balatonmagyaród-Hídvégpuszta (*Abb. 27: 4 und 28: 6*) und im Grabhügel Sávoly-Babócsa (Honti 1996b, Abb. 4: 8).

Gute Parallelen zwischen Dolnji Lakoš und den Fundorten am Klein-Balaton gibt es nicht nur bei den Gefäßformen, sondern auch bei den Ornamenten. Auf die von Kannelüren umgebenen Buckel (*Abb. 11: O11*) haben wir schon hingewiesen, ähnlich sind noch die Tonleisten über den Griffen (vgl. *Taf. 21: 11-13 und Abb. 26: 5*), die senkrechten oder schrägen Tonleisten unter den Gefäßmundsäumen (vgl. *Taf. 4: 8; 30: 2; 62: 10 und Abb. 33: 1-3*) und die horizontalen Fingertupfenleisten an den Henkeln und Griffen (vgl. *Taf. 10: 8; 13: 1,2; 17: 13; 59: 1 und Abb. 26: 11-12; 27: 1,6,7*).

Ähnlichkeiten sind auch bei den eingeritzten Ornamenten zu beobachten, erwähnt seien nur die Dreiecke (vgl. *Taf. 22: 7,8; 45: 16; 55: 20 und Abb. 26: 8,9*) und die mit Ritzen verzierten Wandfragmente (vgl. *Taf. 7: 12; 21: 10 und Abb. 26: 7*).

Am Ende seien noch die kannelierten Ornamente erwähnt. (z. B. *Abb. 11: O17*). In den transdanubischen Fundorten ist die Kannelierung ein Merkmal der zweiten Phase der dortigen Gräberfelder und in den jüngeren Gräbern kommt die Kanelurverzierung auch am Klein-Balaton vor (vgl. *Abb. 29: 1,4; 31: 7*). Dolnji Lakoš ist mit Vörs und Balatonmagyaród-Hídvégpuszta auch durch die kannelierten Bandhenkel der großen Schüsseln verbunden (vgl. *Taf. 4: 4 und Abb. 29: 7*).

POREČJE DRAVE IN SAVE

EINZUGSGEBIET DER DRAU UND DER SAVE

SKUPINA VIROVITICA

Kot smo že omenili, so naselje Oloris pri Dolnjem Lakošu največkrat povezovali z virovitiško skupino, s katero je K. Vinski-Gasparini označila najstarejši del kulture žarnih grobišč v medrečju Drave in Save. Skupina je bila definirana z gradivom iz dveh v pretežni meri uničenih nekropol in sicer Sirove Katalene in Virovitice, ki ju druži podobna materialna kultura in soroden način pokopa (Vinski-Gasparini 1973, 37 ss). V obeh primerih gre za plano grobišče z žganimi grobovi, ki so bili narejeni tako, da so na dno grobne jame najprej položili črepinje posod, na njih pa žaro s kalciniranimi kostmi. Žare so bile večkrat pokrite s skledami.

Pridatki v grobovih so bili omejeni skoraj izključno na keramično gradivo. Kovinskih predmetov je bilo najdenih le za vzorec. Omenimo lahko le majhno trikotno bodalo in štiri bronaste igle iz Virovitice, ki pa izvirajo iz uničenih grobov (Vinski-Gasparini 1973, t. 10: 10-15; 11: 4). Tako ne preseneča, da se je K. Vinski-Gasparini pri časovnem opredeljevanju grobišč oprla predvsem na posodje (Vinski-Gasparini 1983, 555 ss). Ustrezne paralele mu je skušala poiskati v dobro datiranih naselbinskih kompleksih in grobiščih na Moravskem in Slovaškem, oziroma v tamkajšnjih horizontih Blučina in Predčaka (cfr. Řihovský 1982 in Paulík 1963). Virovitiško skupino je tako okvirno datirala v Bd D.

Časovna opredelitev virovitiške skupine vse do danes ni doživela bistvenih sprememb, pač pa je bilo v tem času odkritih nekaj novih najdišč. Med grobišči moramo najprej omeniti Drljanovac, kjer so uspeli rešiti deset grobov. V njih je prevladovalo posodje (lonci in sklede), vrednost grobišča pa se je pokazala zlasti v tem, da ga je bilo moč razčleniti v dve kronološki fazi (Majnarić-Pandžić 1988).

Naslednje zanimivo grobišče je bilo odkrito pri vasi Moravče. Bilo je majhno, saj je obsegalo le 10 grobov, v katerih so bili izključno lončeni pridatki (Sokol 1992). Sežgane kosti so bile shranjene v loncih, ki so jih pokrili s skledami ali ploščami iz peščenca, v dveh primerih (grob 3 in 8) pa so bili ostanki pod po-

VIROVITICA-GRUPPE

Wie schon erwähnt, hat man die Siedlung Oloris bei Dolnji Lakoš am häufigsten mit der Virovitica-Gruppe in Beziehung gebracht, womit K. Vinski Gasparini den ältesten Teil der Urnenfelderkultur im Gebiet zwischen der Drau und der Save bezeichnet hat. Die Gruppe definiert das Material von zwei überwiegend zerstörten Nekropolen, und zwar Sirova Katalena und Virovitica, die beide eine ähnliche materielle Kultur und Bestattungsweise aufweisen (Vinski-Gasparini 1973, 37 ff). In beiden Fällen handelt es sich um ein Flachgräberfeld mit Brandbestattungen, die so hergestellt wurden, daß man auf den Boden der Grabgrube zunächst Gefäßscherben legte und darauf die Urne mit den kalzinierten Knochen. Die Urnen wurden häufig mit Schüsseln bedeckt.

Die Grabbeigaben waren nahezu ausschließlich auf Keramikmaterial begrenzt. Metallgegenstände wurden nur sehr wenige entdeckt. Erwähnt sei nur ein kleiner dreieckiger Dolch und vier Bronzenadeln, die aber aus zerstörten Gräbern stammen (Vinski-Gasparini 1973, Taf. 10: 10-15; 11: 4). So überrascht es keineswegs, daß sich K. Vinski-Gasparini bei der Zeitbestimmung der Gräberfelder vor allem auf die Gefäße stützte (Vinski-Gasparini 1983, 555 ff). Entsprechende Parallelen suchte sie in gut datierten Siedlungskomplexen und Gräberfeldern in Mähren und in der Slowakei zu finden, bzw. in den dortigen Horizonten Blučina und Vor-Čaka (vgl. Říhovský 1982 und Paulík 1963). Die Virovitica-Gruppe datierte sie so annähernd in die Zeit Bz D.

Die Datierung der Virovitica-Gruppe erlebte bis heute keine wesentlichen Veränderungen, allerdings wurden in dieser Zeit einige neue Fundorte entdeckt. Unter den Gräberfeldern müssen wir zunächst Drljanovac erwähnen, wo man zehn Gräber retten konnte. Darin waren Gefäße (Töpfe und Schüsseln) vorherrschend, der Wert des Gräberfeldes stellte sich vor allem in dieser Hinsicht heraus, daß man es in zwei chronologische Phasen gliedern konnte (Majnarić-Pandžić 1988).

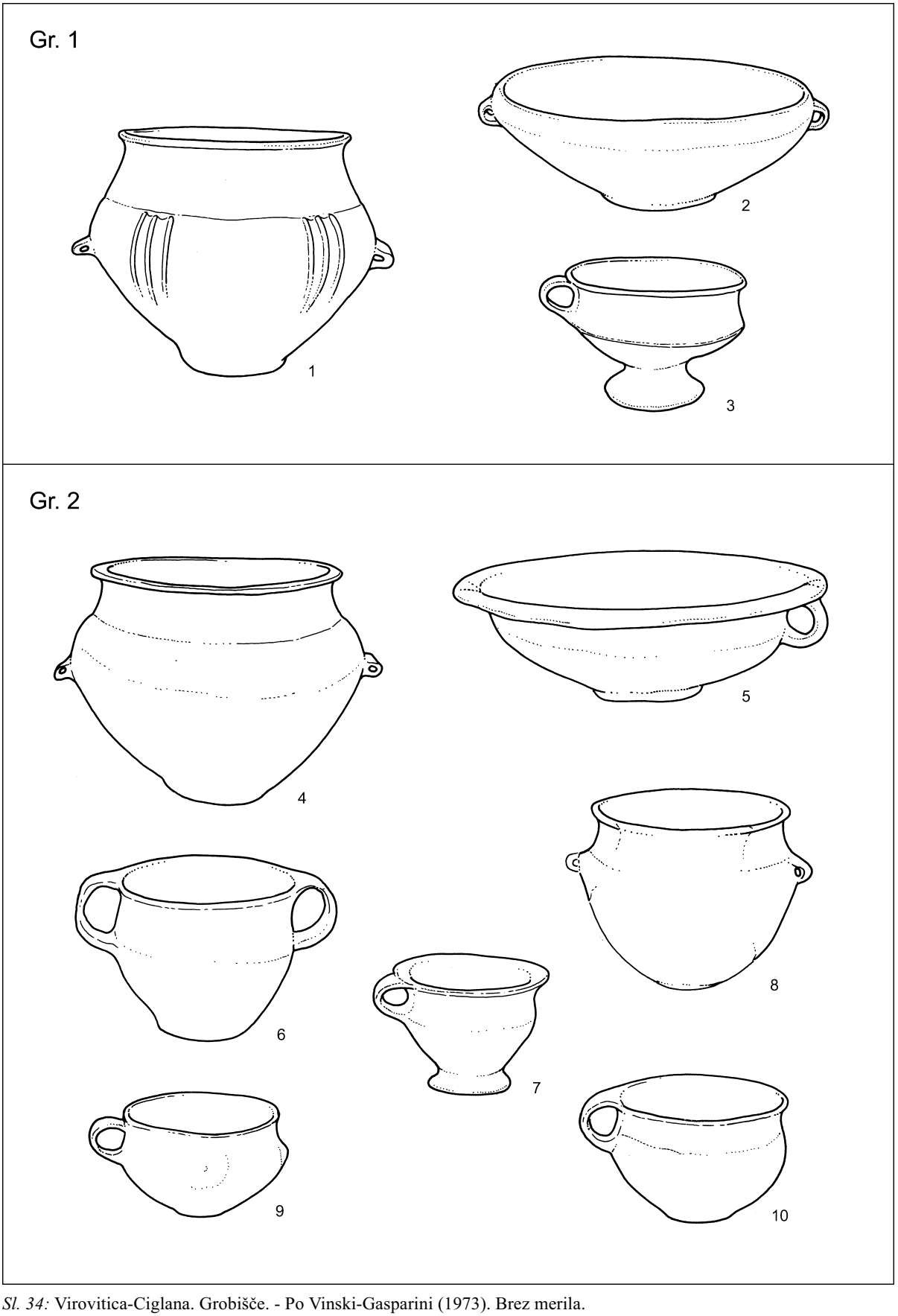

Sl. 34: Virovitica-Ciglana. Grobišče. - Po Vinski-Gasparini (1973). Brez merila.
Abb. 34: Virovitica-Ciglana. Gräberfeld. - Nach Vinski-Gasparini (1973). Ohne Maßstab.

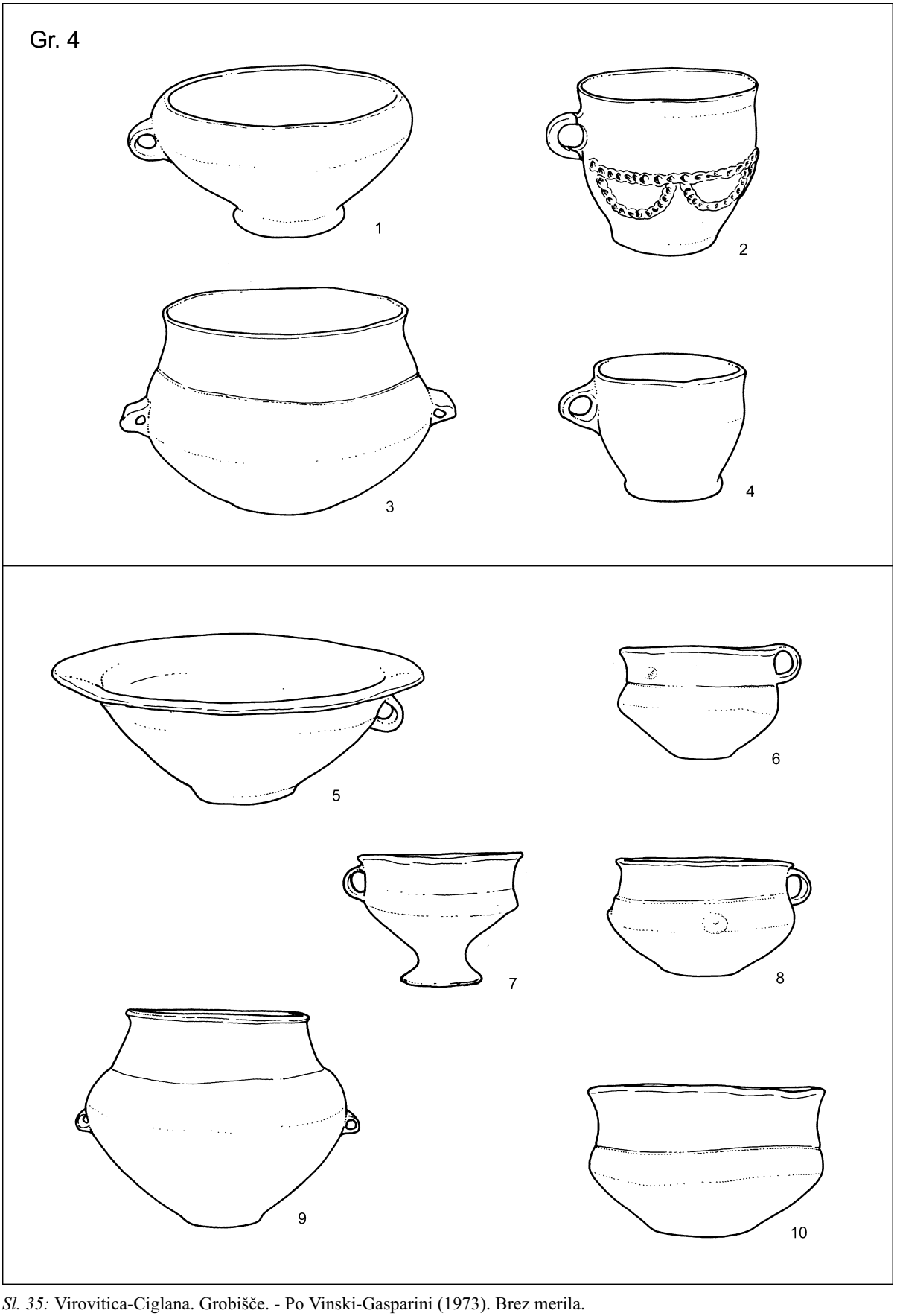

Sl. 35: Virovitica-Ciglana. Grobišče. - Po Vinski-Gasparini (1973). Brez merila.
Abb. 35: Virovitica-Ciglana. Gräberfeld. - Nach Vinski-Gasparini (1973). Ohne Maßstab.

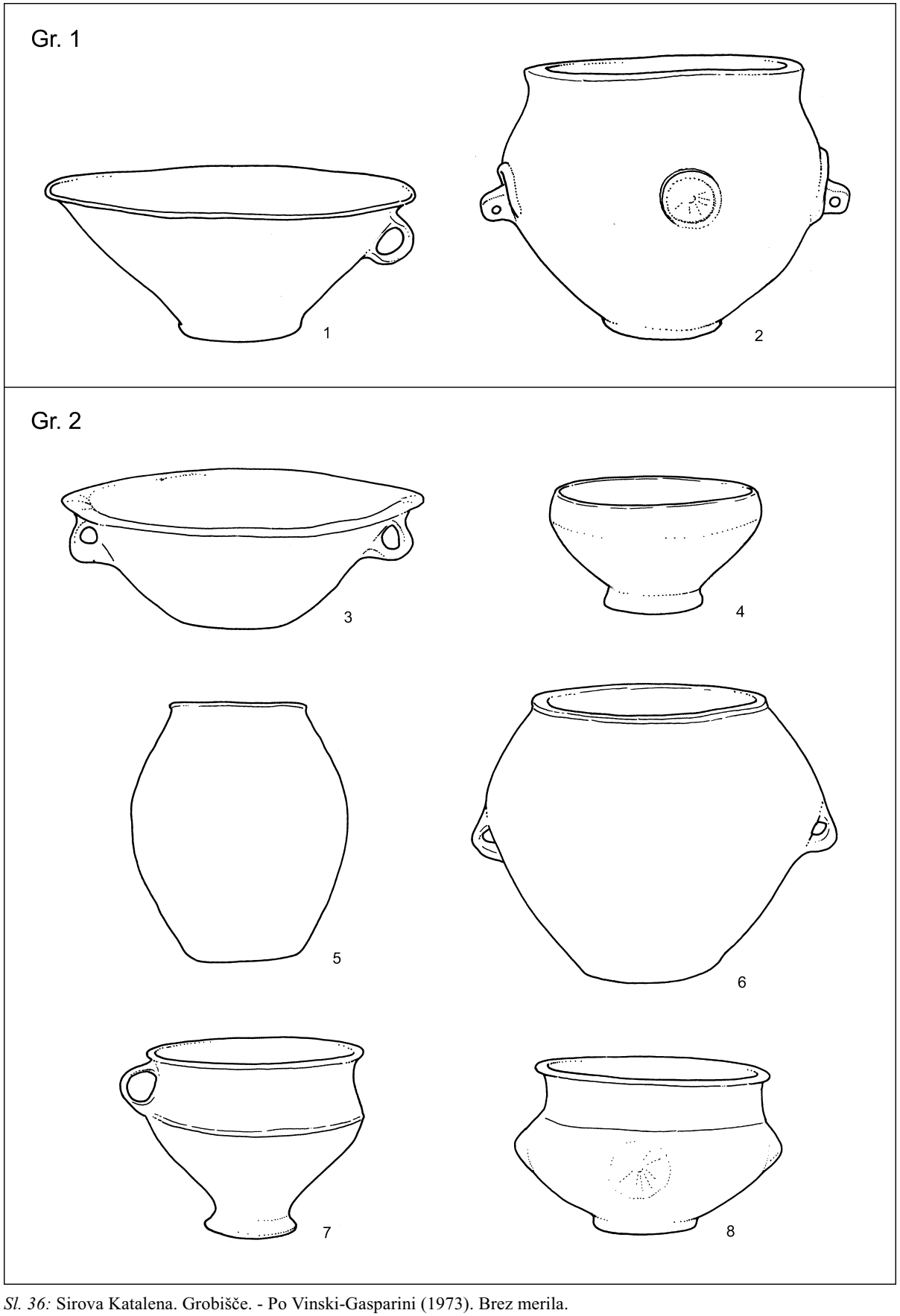

Sl. 36: Sirova Katalena. Grobišče. - Po Vinski-Gasparini (1973). Brez merila.
Abb. 36: Sirova Katalena. Gräberfeld. - Nach Vinski-Gasparini (1973). Ohne Maßstab.

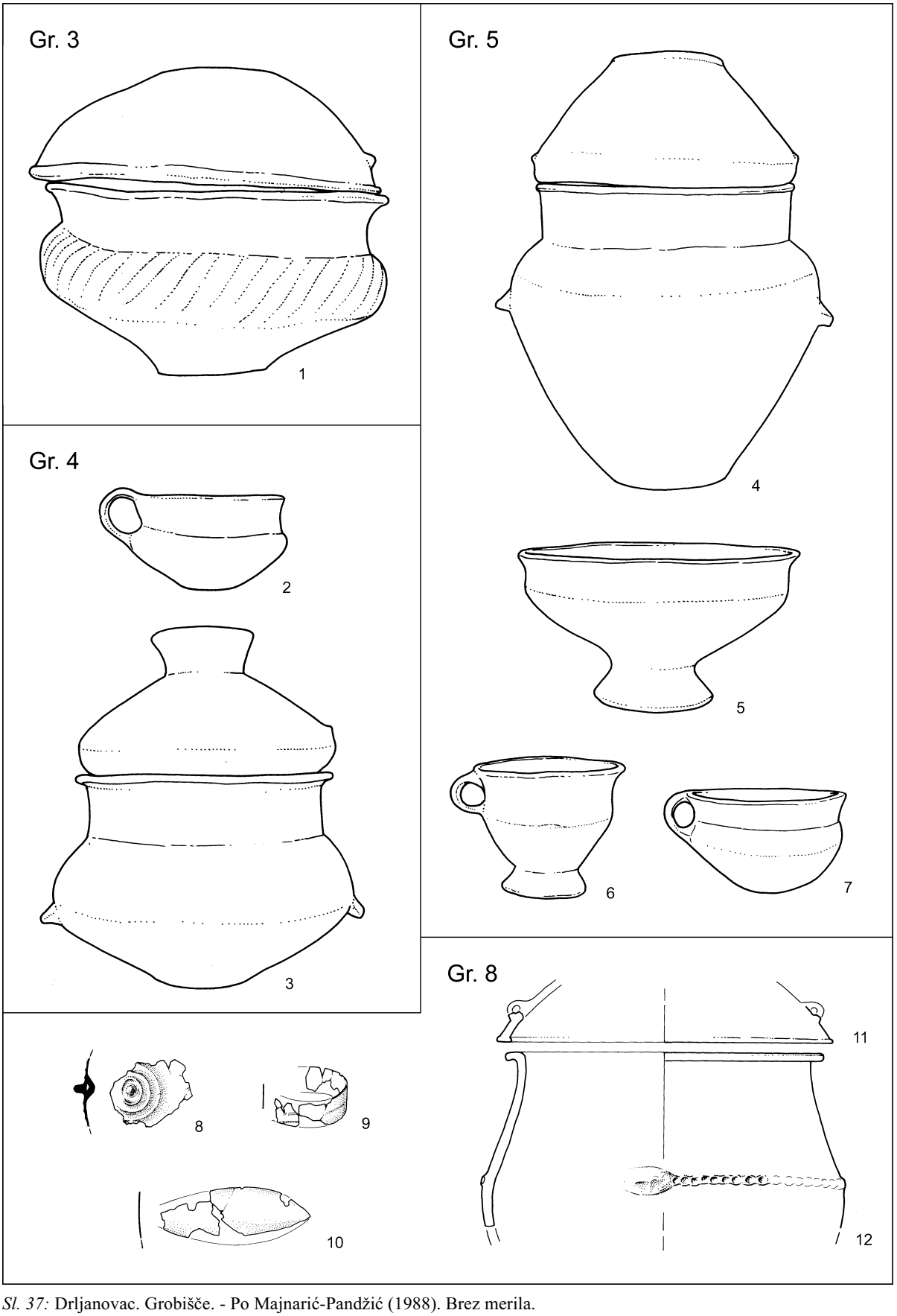

Sl. 37: Drljanovac. Grobišče. - Po Majnarić-Pandžić (1988). Brez merila.
Abb. 37: Drljanovac. Gräberfeld. - Nach Majnarić-Pandžić (1988). Ohne Maßstab.

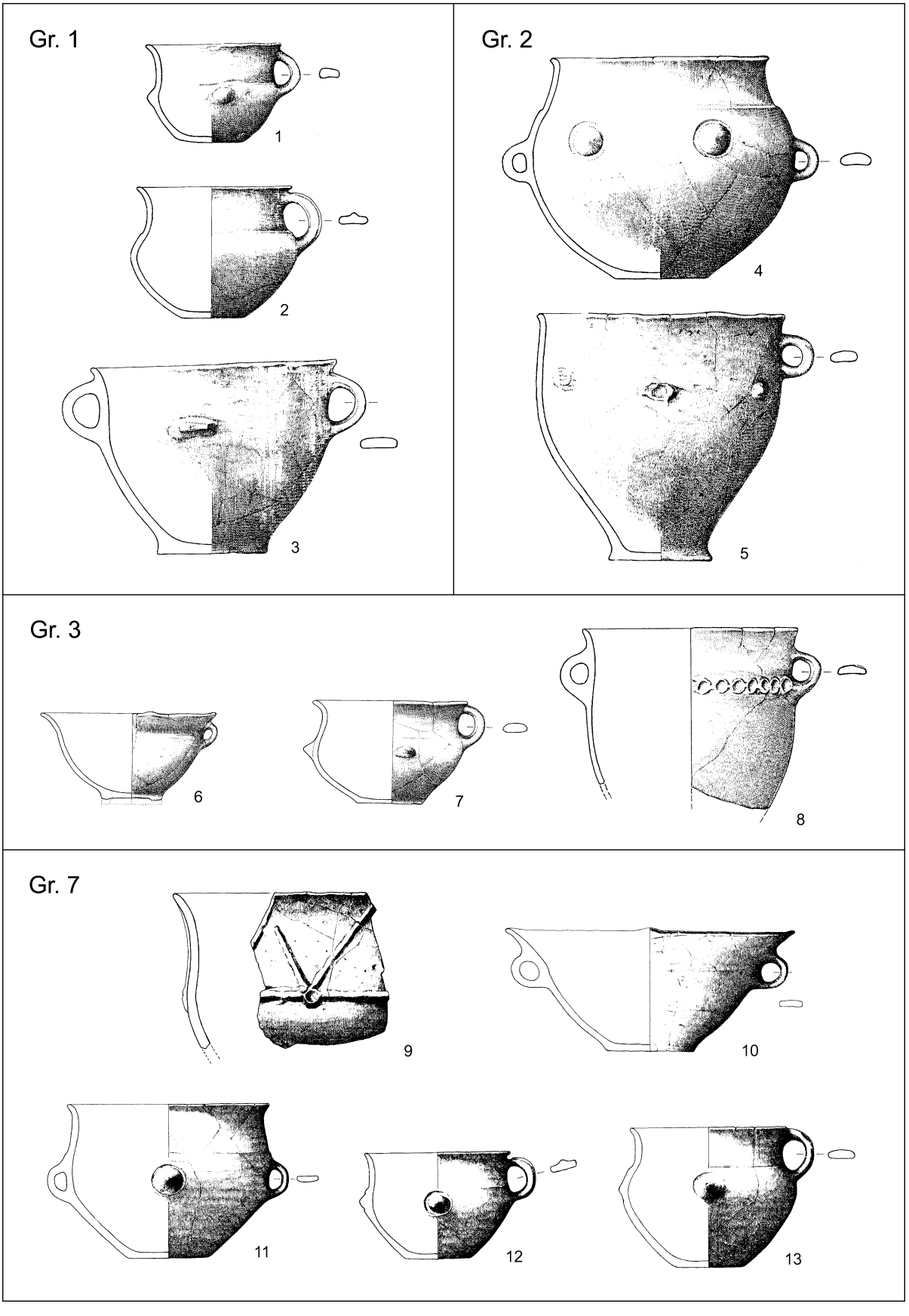

Sl. 38: Moravče. Grobišče. - Po Sokol (1992). M. = 1:6.
Abb. 38: Moravče. Gräberfeld. - Nach Sokol (1992). M. = 1:6.

veznjeno posodo. To je vsekakor zanimivo, saj je taka oblika pokopa značilna za nekropolo v Gređanih.

Na koncu naj omenimo še naselja. K. Vinski-Gasparini jih v svojem pregledu virovitiške skupine ne omenja, saj takrat še niso bila znana (K. Vinski-Gasparini 1983, 552). Vendar pa je bilo v osemdesetih letih s terenskimi pregledi v okolici Virovitice zbranega nekaj zanimivega gradiva, ki potrjuje njihov obstoj (Minichreiter 1986, 86). Doslej je bil objavljen le manjši izbor površinskih najdb iz Gaćišta, Spišić Bukovice in Antunovca (Pavišić 1991; ista 1992; ista 1993), sicer pa

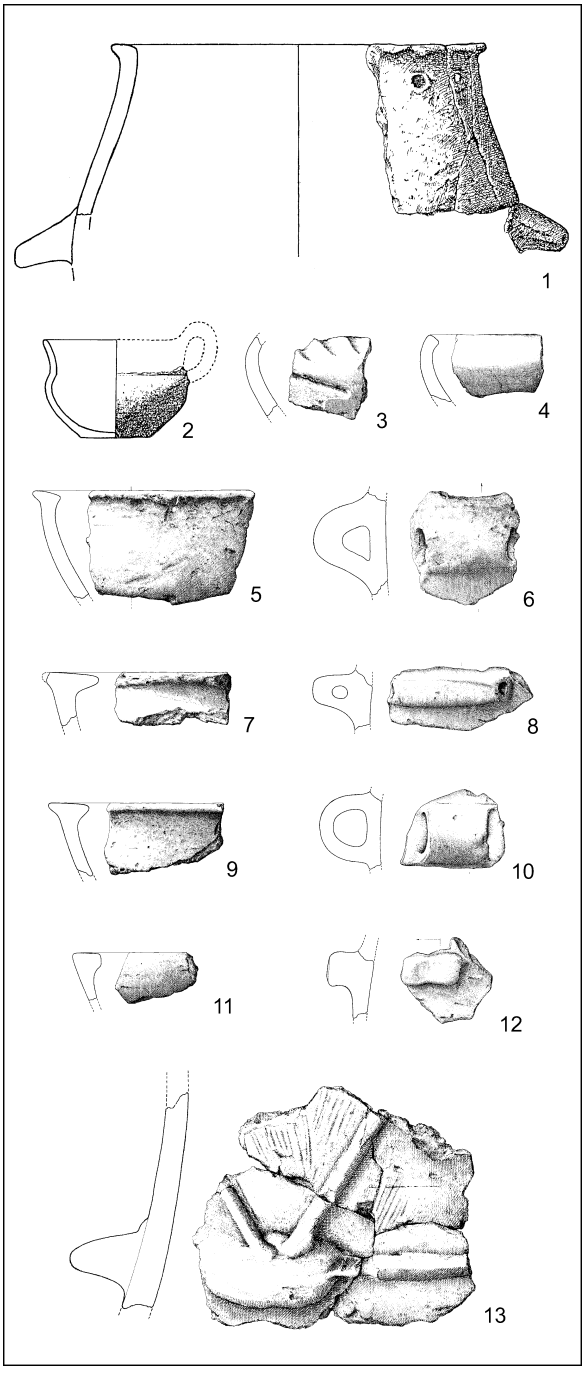

Das folgende interessante Gräberfeld wurde in der Nähe des Dorfes Moravče entdeckt. Es war klein, denn es umfaßte nur zehn Gräber, worin ausschließlich Keramikbeigaben vorhanden waren (Sokol 1992). Die verbrannten Knochen wurden in Gefäßen aufbewahrt, die man mit Schüsseln oder Sandsteinplatten bedeckte, in zwei Fällen (Grab 3 und 8) lagen die Überreste unter einem umgestülpten Gefäß. Das ist auf jeden Fall interessant, denn eine solche Grabform ist für die Nekropole in Gređani charakteristisch.

Schließlich seien noch die Siedlungen erwähnt. K. Vinski-Gasparini hat sie in ihrem Überblick über die Virovitica-Gruppe nicht erwähnt, weil sie damals noch nicht bekannt waren (K. Vinski-Gasparini 1983, 552). Jedoch wurde in den 80er Jahren bei Geländebegehungen in der Umgebung von Virovitica interessantes Material gesammelt, das ihre Existenz bestätigt (Minichreiter 1986, 86). Bislang wurde nur eine kleinere Auswahl der Oberflächenfunde von Gaćište, Spišić Bukovica und Antunovac veröffentlicht (Pavišić 1991; dies. 1992; dies. 1993), ansonsten wurde keine Siedlung systematisch erforscht. Über ihre Struktur und materielle Kultur ist nur sehr wenig bekannt, unter dem veröffentlichten Material können wir allerdings einige typische Formen finden, die auch die Siedlung in Dolnji Lakoš kennt (*Abb. 39: 1-13*).

Wie bereits erwähnt, bestimmte K. Vinski-Gasparini die Virovitica-Gruppe als älteste Manifestation der Urnenfelderkultur im Gebiet zwischen der Save und der Drau (Phase I) und datierte sie annähernd in die Zeit Bz D. Dieser Bestimmung ist nichts hinzuzufügen, denn sie bestätigen auch neue gut datierte Funde aus Siedlungskomplexen und Gräberfeldern im Bakony-Gebirge und am Klein-Balaton, die in letzter Zeit ungarische Archäologen veröffentlicht haben. Obwohl in den Gräbern von Virovitica, Sirova Katalena, Drljanovac und Moravče lokale Gefäßformen vorherrschend sind, befinden sich darunter auch einige solche Formen, die gute Vergleiche mit ungarischen Fundorten ermöglichen. Unter den Formen seien vor allem die großen Töpfe bzw. Urnen erwähnt (z. B. *Abb. 34: 1,4; 35: 3,9; 36: 2; 37: 3*), wozu Parallelen in den Gräberfeldern Balatonmagyaród-Hídvégpuszta (*Abb. 28: 1,7,13*), Vörs-Papkert B (*Abb. 30: 6*) und Sármellék-Repülőtér (Patek 1968, Taf. 50: 1, 2) zu finden sind. In beiden Gebieten sind auch die Schalen mit ausladenden Mundsäumen (*Abb. 25: 7-11; 26: 2,3; 27: 5; 28: 6,16; 34: 9,10; 35: 6,8; 37: 2,7; 38: 1,7*), die Fußbecher (*Abb. 25: 5,6,; 34: 3; 35: 7; 36: 7*) und die großen

Sl. 39: 1: Virovitica-Antunovac. Naselje. 2-13: Spišić Bukovica. Naselje. - Po Pavišić (1991; 1993). M. = 1:4.
Abb. 39: 1: Virovitica-Antunovac. Siedlung. 2-13: Spišić Bukovica. Siedlung. - Nach Pavišić (1991; 1993). M. = 1:4.

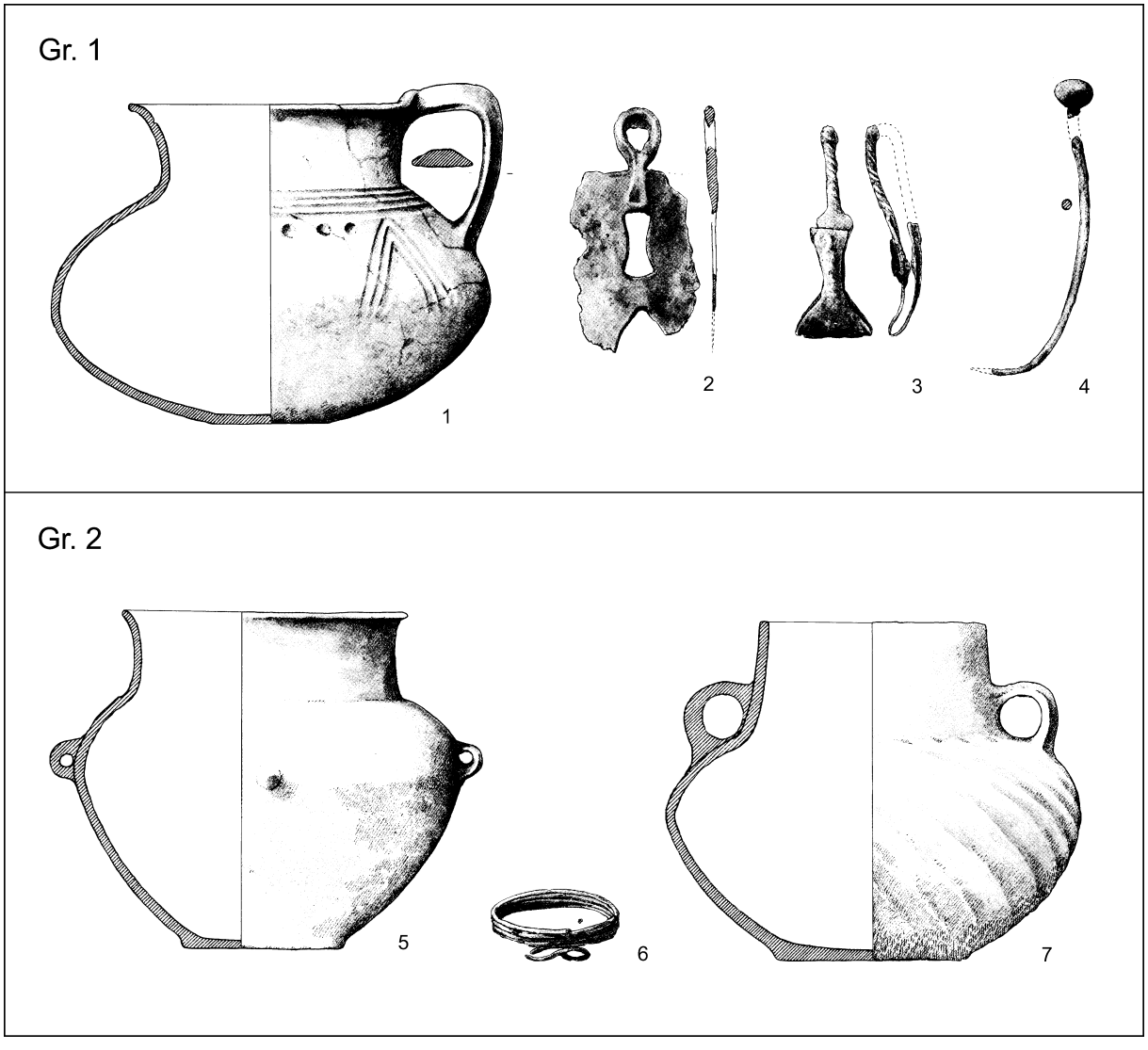

Sl. 40: 1-7: Zageb-Vrapče. Grobišče. - Po Vinski-Gasparini (1983). M. 2-4,6 = 1:2; 1,5,7 = 1:4.
Abb. 40: 1-7: Zageb-Vrapče. Gräberfeld. - Nach Vinski-Gasparini (1983). M. 2-4,6 = 1:2; 1,5,7 = 1:4.

ni bilo nobeno od naselij sistematično raziskovano. O njihovi strukturi in materialni kulturi je znanega zelo malo, med objavljenim gradivom pa lahko zasledimo nekaj značilnih oblik, ki jih pozna tudi naselje v Dolnjem Lakošu (*sl. 39: 1-13*).

Rekli smo že, da je K. Vinski-Gasparini virovitiško skupino opredelila kot najstarejšo manifestacijo kulture žarnih grobišč v medrečju Save in Drave (faza I), ter jo okvirno postavila v Bd D. Tej opredelitvi ni kaj dodati, saj jo potrjujejo tudi nove, dobro datirane najdbe iz naselbinskih kompleksov in z grobišč v pogorju Bakony in na Malem Balatonu, ki so jih v zadnjem času objavili madžarski arheologi. Čeprav prevladuje v grobovih iz Virovitice, Sirove Katalene, Drljanovca in Moravč posodje lokalnih oblik, pa je vmes tudi nekaj takšnih form, ki omogočajo z madžarskimi najdišči dobre primerjave. Med oblikami velja omeniti zlasti velike lonce oziroma žare (npr. *sl. 34: 1, 4; 35: 3, 9; 36: 2; 37: 3*), ki jim najdemo analogije na grobiščih Balatonmagyaród-Hídvégpuszta (*sl. 28: 1,7,13*), Vörs-Papkert B (*sl. 30: 6*) in Sármellék-Repülőtér (Patek 1968, t. 50:

Schüsseln (*Abb. 28: 2,8; 34: 5; 35: 5; 36: 3; 38: 10*) heimisch. Die Vergleiche bestätigen also die Gleichzeitigkeit von Virovitica, Sirova Katalena, Drljanovac und Moravče mit den älteren Gräbern von den Nekropolen im Zala-Einzugsgebiet, bzw. mit dem älteren Horizont der Gräber aus den Tumuli im Bakony-Gebirge (vgl. Jankovits 1992a und 1992b). Die Datierung des ältesten Teils der Virovitica-Gruppe in der Zeit Bz D ist deswegen durchaus begründet.

Was unklar bleibt, betrifft die Frage, bis wann die Virovitica-Gruppe dauerte. K. Vinski-Gasparini setzte ihr Ende in der zweiten Hälfte der Stufe Bz D, als ihre Entwicklung die Expansion aus dem Kulturkreis Baierdorf-Velatice unterbrochen haben soll, die zur Formierung einer neuen Gruppe (sog. Zagreb-Gruppe)

1,2). Na obeh območjih so domače tudi skodele z izvihanimi ustji (*sl. 25: 7-11; 26: 2,3; 27: 5; 28: 6,16; 34: 9,10; 35: 6,8; 37: 2,7; 38: 1,7*), kupe na nogi (*sl. 25: 5,6; 34: 3; 35: 7; 36: 7*) in velike sklede (*sl. 28: 2,8; 34: 5; 35: 5; 36: 3; 38: 10*). Primerjave torej potrjujejo sočasnost Virovitice, Sirove Katalene, Drljanovca in Moravč s starejšimi grobovi z nekropol v porečju Zale, prav tako pa tudi s starejšim horizontom grobov iz gomil v pogorju Bakony (cfr. Jankovits 1992 a in 1992 b). Datacija starejšega dela virovitiške skupine v Bd D je zato povsem utemeljena.

Kar ostaja nepojasnjeno, pa zadeva vprašanje, do kdaj je trajala virovitiška skupina. K. Vinski-Gasparini je videla njen konec v drugi polovici Bd D, ko naj bi njen razvoj naglo prekinila ekspanzija iz kulturnega kroga Baierdorf-Velatice, ki je pripeljala do formiranja nove skupine, zaobjete z imenom Zagreb. S skupino Zagreb je K. Vinski-Gasparini definirala tudi II. razvojno fazo kulture žarnih grobišč v severni Hrvaški (Vinski-Gasparini 1983, 566 in 582 ss).

Takšno razlago pa postavljajo pod vprašaj nekatere nove ugotovitve. Že skromno kovinsko gradivo iz Virovitice namreč kaže, da so vmes predmeti (npr. igla s kijasto glavico in igla s plosko kroglasto glavico - cfr. Vinski-Gasparini 1973, t. 10: 11,15), ki se pojavljajo predvsem v mlajših najdiščnih kontekstih (npr. v depojih II. faze kulture žarnih grobišč medrečja Drave in Save). Za pojasnjevanje te problematike so zelo pomembni tudi grobovi iz Drljanovca, ki jih je že N. Majnarić-Pandžić razvrstila v tri časovne skupine (Majnarić-Pandžić 1988, 19 s), po našem mnenju pa sta v grobišču prepoznavni le dve jasni kronološki fazi. Starejšo predstavljajo grobovi z značilno virovitiško keramiko (*sl. 37: 2-7*), mlajšo pa kanelirano posodje (*sl. 37: 1*). Mešanje obeh oblikovnih prvin je opaziti tudi med pridatki groba 2 z eponimnega grobišča Zagreb-Vrapče (*sl. 40: 5,7*), zato se kar samo po sebi postavlja vprašanje, če ne predstavlja skupina Zagreb, kot jo je definirala K. Vinski-Gasparini, le mlajšo fazo v razvoju virovitiške skupine. Na ta problem je prvi opozoril P. Turk, ki je dobro pokazal, da pojav kanelirane keramike ni zadosten razlog za tezo o prodoru nosilcev skupine Baierdorf proti jugu, ampak da je takšno posodje pravzaprav integralni del oblik, ki so značilne za virovitiško skupino (Turk 1996, 118 s). Kanelirana keramika je namreč v času Bd D-Ha A splošno razširjena, njen pojav pa tudi na madžarskih najdiščih ne predstavlja ostre kulturnozgodovinske prelomnice. Razvoj med starejšo in mlajšo fazo gomilnih grobišč Bakony skupine je namreč tekoč, kontinuiran potek pokopov pa so ugotovili tudi na planih nekropolah na Malem Balatonu (npr. Balatonmagyaród-Hídvégpuszta in Vörs-Papkert B).

Razlogov za trditev, da je virovitiška skupina trajala dalj časa in da je moč njen razvoj razčleniti v dve fazi, je torej dovolj. Naša izvajanja lahko sklenemo z naslednjo ugotovitvijo: virovitiška skupina sega s svo-

geführt hatte. Mit der Zagreb-Gruppe definierte K. Vinski-Gasparini auch die II. Entwicklungsphase der Urnenfelderkultur in Nordkroatien (Vinski-Gasparini 1983, 566 und 582 ff).

Eine solche Erklärung stellen aber einige neue Feststellungen in Frage. Schon das bescheidene Metallmaterial von Virovitica zeigt nämlich, daß sich darunter Gegenstände (z. B. Keulenkopfnadel und abgeflachte Kugelkopfnadel – vgl. Vinski-Gasparini 1973, Taf. 10: 11, 15) befinden, die vor allem in den jüngeren Fundortkontexten (z. B. in den Hortfunden der II. Phase der Urnenfelderkultur im Gebiet zwischen der Drau und der Save) auftreten. Für die Aufklärung dieser Problematik sind auch die Gräber von Drljanovac sehr bedeutend, die schon N. Majnarić-Pandžić in drei Stufen gliederte (Majnarić-Pandžić 1988, 19 f), unserer Ansicht nach sind aber nur zwei chronologische Phasen erkennbar. Die ältere stellen die Gräber mit typischer Virovitica-Keramik dar (*Abb. 37: 2-7*), die jüngere indes die kannelierten Gefäße (*Abb. 37: 1*). Die Verflechtung beider Formelemente ist auch bei den Beigaben von Grab 2 vom eponymen Gräberfeld Zagreb-Vrapče zu beobachten (*Abb. 40: 5,7*), deswegen erhebt sich von selbst die Frage, ob die Zagreb-Gruppe, wie sie K. Vinski-Gasparini definiert hat, nicht nur die jüngere Phase in der Entwicklung der Virovitica-Gruppe darstellt. Auf dieses Problem wies als erster P. Turk hin, der gezeigt hat, daß die Erscheinung der kannelierten Keramik kein hinlänglicher Grund für die These vom Einbruch der Träger der Baierdorf-Gruppe nach Süden ist, sondern daß solche Gefäße eigentlich einen integralen Teil der Formen bilden, die für die Virovitica-Gruppe charakteristisch sind (Turk 1996, 118 f). Die kannelierte Keramik ist nämlich in der Stufe Bz D-Ha A allgemein verbreitet, ihre Erscheinung stellt auch in den ungarischen Fundorten keine scharfen kulturhistorischen Brüche dar. Die Entwicklung zwischen der älteren und der jüngeren Phase der Hügelgräberfelder der Bakony-Gruppe ist nämlich fließend, einen kontinuierlichen Verlauf der Bestattungen entdeckte man auch auf den Flachgräberfeldern am Klein-Balaton (z. B. Balatonmagyaród-Hídvégpuszta und Vörs-Papkert B).

Gründe für die Feststellung, daß die Virovitica-Gruppe länger dauerte und daß man ihre Entwicklung in zwei Phasen teilen kann, gibt es also genug. Unsere Ausführungen können wir mit der folgenden Feststellung abschließen: Die Virovitica-Gruppe reicht mit ihren Anfängen ins Ende der Mittelbronzezeit (Bz C) zurück und endet in der ersten Hälfte der Stuffe Ha A.[8]

[8] An dieser Stelle erscheint es angebracht, noch auf die Problematik der Kulturbestimmung des Gräberfeldes Zagreb-Horvati hinzuweisen, womit K. Vinski-Gasparini den jüngeren Teil ihrer Gruppe Zagreb definierte (vgl. Vinski-Gasparini 1983, 574 f). Unseres Ermessens gehört das Grä-

jimi začetki v konec srednje bronaste dobe (Bd C), zaključi pa v prvi polovici Ha A.[8]

SKUPINA GREĐANI

Skupino je definirala K. Minichreiter, ime pa je dobila po grobišču Gređani zahodno od Nove Gradiške. Raztezalo se je na rahlo dvignjeni, gomili podobni vzpetini, kjer so izkopali 71 grobov (Minichreiter 1982/1983). Način pokopa je bil standardiziran: na dno grobne jame so položili sežgane kosti pokojnika, jih poklopili s skledo, okoli pa raztresli črepinje posod. V grobovih so bili najdeni le keramični pridatki. Prevladujejo sklede in skodele, manjkajo pa veliki lonci oziroma žare, ki so tako značilne za Virovitico in Sirovo Kataleno. Prav po načinu pokopa obstajajo med omenjenimi najdišči največje razlike, zato ne čudi, da je K. Minichreiter nekropole v okolici Slavonskega Broda definirala kot posebno kulturno skupino. Poleg Gređanov je bilo namreč v Slavoniji odkritih še nekaj manjših grobišč (npr. Slavonska Požega, Oriovac, Perkovci), ki so si po načinu pokopa in materialni kulturi zelo podobna. Med njimi velja omeniti zlasti grobišče v Perkovcih (Minichreiter 1982/1983, 57 ss), saj je bilo v tamkajšnjih grobovih najdeno tudi nekaj kovinskih predmetov (npr. igle s kijasto glavico), ki so seveda pomembni za časovno opredelitev drugih najdb.

K. Minichreiter je dobro pokazala, da ima gradivo iz Gređanov najboljše paralele v žarnih grobiščih severne Bosne, med katerimi naj omenimo predvsem Barice pri Gornji Orahovici, Malo Brusnico, Batković in Grabovico. Raziskanih najdišč je seveda več, žal pa so vsa po vrsti slabo objavljena.

Nekropole severne Bosne je K. Vinski-Gasparini združila v posebno skupino, ki naj bi nastala z infiltracijo virovitiške skupine na to območje (Vinski-Gasparini 1983, 623). Pri tem velja poudariti, da je smatrala kot virovitiško skupino pravzaprav Gređane in ostala slavonska najdišča, ki pa se od Virovitice vendarle razlikujejo tako po materialni kulturi kot po načinu pokopa.

Žarna grobišča severne Bosne je z Gređani in drugimi nekropolami na levem bregu Save povezal tudi B. Čović. Za celotno skupino je predlagal skupno ime

[8] Na tem mestu se nam zdi potrebno opozoriti še na problematičnost kulturne opredelitve grobišča Zagreb-Horvati, s katerim je K. Vinski-Gasparini definirala mlajši del svoje skupine Zagreb (cfr. Vinski-Gasparini 1983, 574 s). Po našem mnenju sodi grobišče Zagreb-Horvati v krog skupine Dobova/Velika Gorica, dokaz za to pa je keramično gradivo, ki ima paralele prav na dobovskem grobišču (prim. Vinski-Gasparini 1973, t. 93: 1-4 in Stare 1975, t. 12: 9; 38: 4; 43: 1,6; 56: 4).

GREĐANI-GRUPPE

Die Gruppe hat K. Minichreiter definiert, benannt wurde sie nach dem Gräberfeld Gređani westlich von Nova Gradiška. Es erstreckte sich auf einer leicht erhobenen, tumulusähnlichen Anhöhe, wo man 71 Gräber freilegte (Minichreiter 1982/1983). Die Bestattungsweise war standardisiert: Auf den Boden der Grabgrube legte man die verbrannten Knochen, bedeckte sie mit einer Schüssel und verstreute Gefäßscherben herum. In den Gräbern wurden nur keramische Beigaben gefunden. Vorherrschend sind Schüsseln und Schalen, es fehlen aber große Töpfe bzw. Urnen, die für Virovitica und Sirova Katalena so typisch sind. Gerade in der Bestattungsweise bestehen zwischen den besagten Fundorten die größten Unterschiede, deswegen ist es nicht verwunderlich, daß K. Minichreiter die Nekropolen in der Umgebung von Slavonski Brod als selbständige Gruppe definierte. Neben Gređani wurden nämlich in Slawonien noch einige kleinere Gräberfelder entdeckt (z. B. Slavonska Požega, Oriovac, Perkovci), die nach Bestattungsweise und materieller Kultur einander sehr ähneln. Davon ist vor allem das Gräberfeld in Perkovci erwähnenswert (Minichreiter 1982/1983, 57 ff), denn in den dortigen Gräbern wurden auch einige Metallgegenstände gefunden (z. B. Keulenkopfnadel), die für die Zeitbestimmung der anderen Funde von Bedeutung sind.

Wie K. Minichreiter gezeigt hat, hat das Material von Gređani die besten Parallelen in den Urnennekropolen Nordbosniens, wovon vor allem Barice bei Gornja Orahovica, Mala Brusnica, Batković und Grabovica erwähnt seien. Es gibt natürlich mehr erforschte Fundorte, aber leider sind alle der Reihe nach schlecht veröffentlicht.

Die Nekropolen Nordbosniens faßte K. Vinski-Gasparini in einer Sondergruppe zusammen, die durch die Infiltration der Virovitica-Gruppe in diesen Bereich entstanden sein soll (Vinski-Gasparini 1983, 623). Bezeichnenderweise betrachtete sie als Virovitica-Gruppe eigentlich Gređani und die übrigen slawonischen Fundorte, die sich aber von Virovitica sowohl in der materiellen Kultur als in der Bestattungsweise unterscheiden.

Die Urnenfelder Nordbosniens setzte mit Gređani und anderen Nekropolen am linken Ufer der Save auch B. Čović in Beziehung. Für die gesamte Gruppe schlug er den Namen Barice-Gređani vor. Die Genese der Gruppe ist seiner Auffassung nach nicht klar. Sie soll

berfeld Zagreb-Horvati in den Kreis der Gruppe Dobova/Velika Gorica, einen Beweis dafür liefert das Keramikmaterial, wozu es Parallelen im Gräberfeld von Dobova gibt (vgl. Vinski-Gasparini 1973, Taf. 93: 1-4 und Stare 1975, Taf. 12: 9; 38: 4; 43: 1, 6; 56: 4).

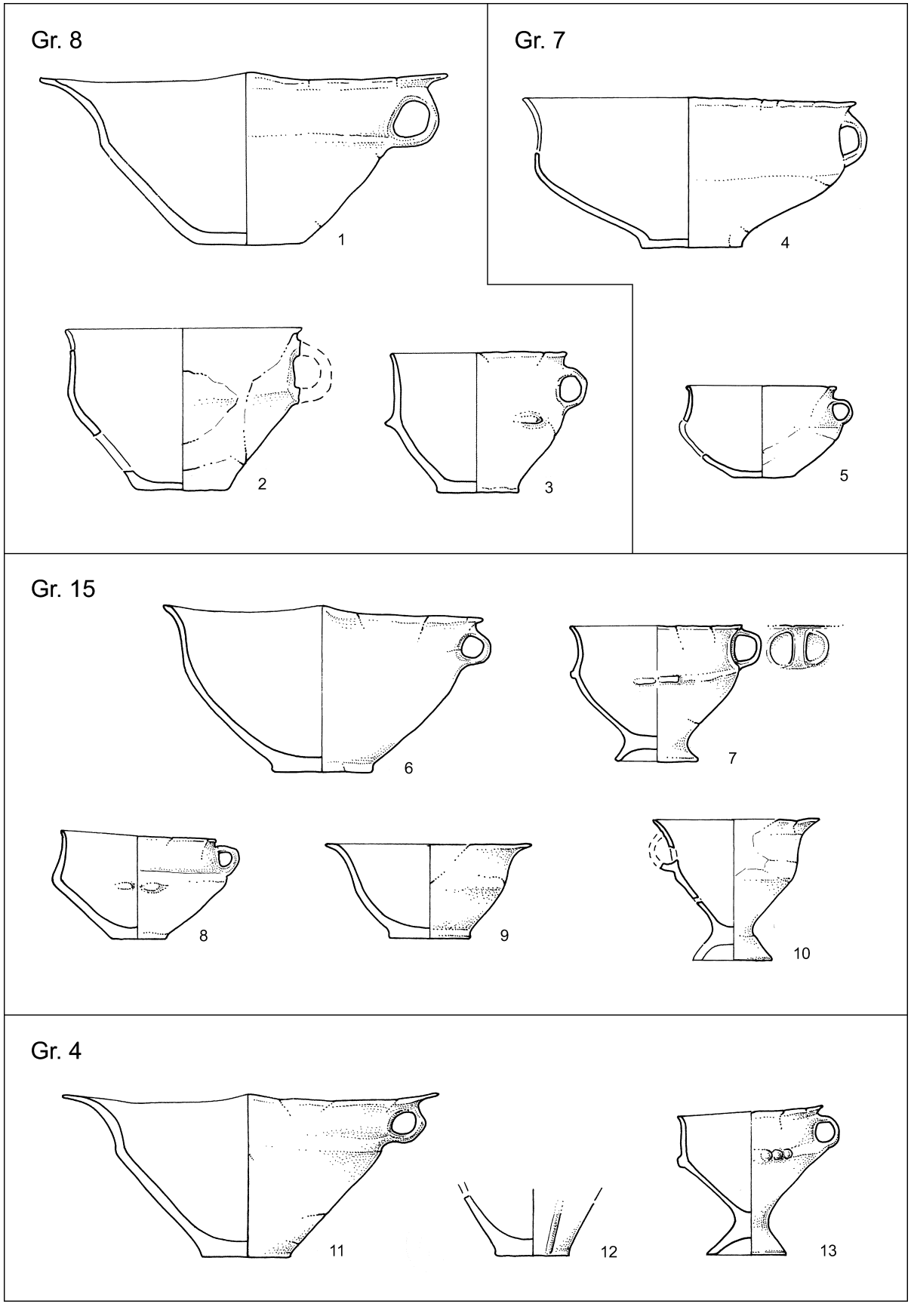

Sl. 41: Gređani. Grobišče. - Po Minichreiter (1982-1983). M. = 1:6.
Abb. 41: Gređani. Gräberfeld. - Nach Minichreiter (1982-1983). M. = 1:6.

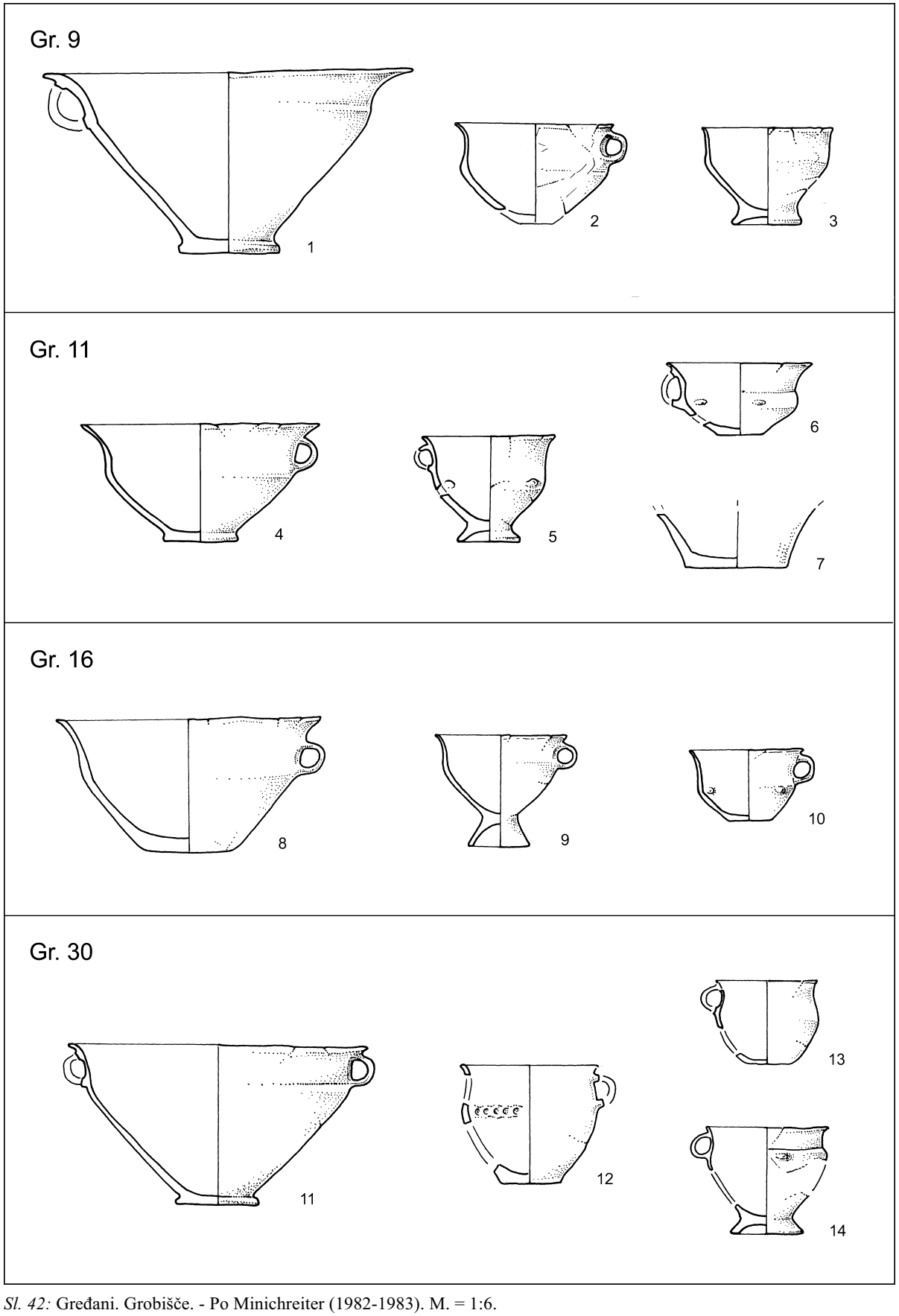

Sl. 42: Gređani. Grobišče. - Po Minichreiter (1982-1983). M. = 1:6.
Abb. 42: Gređani. Gräberfeld. - Nach Minichreiter (1982-1983). M. = 1:6.

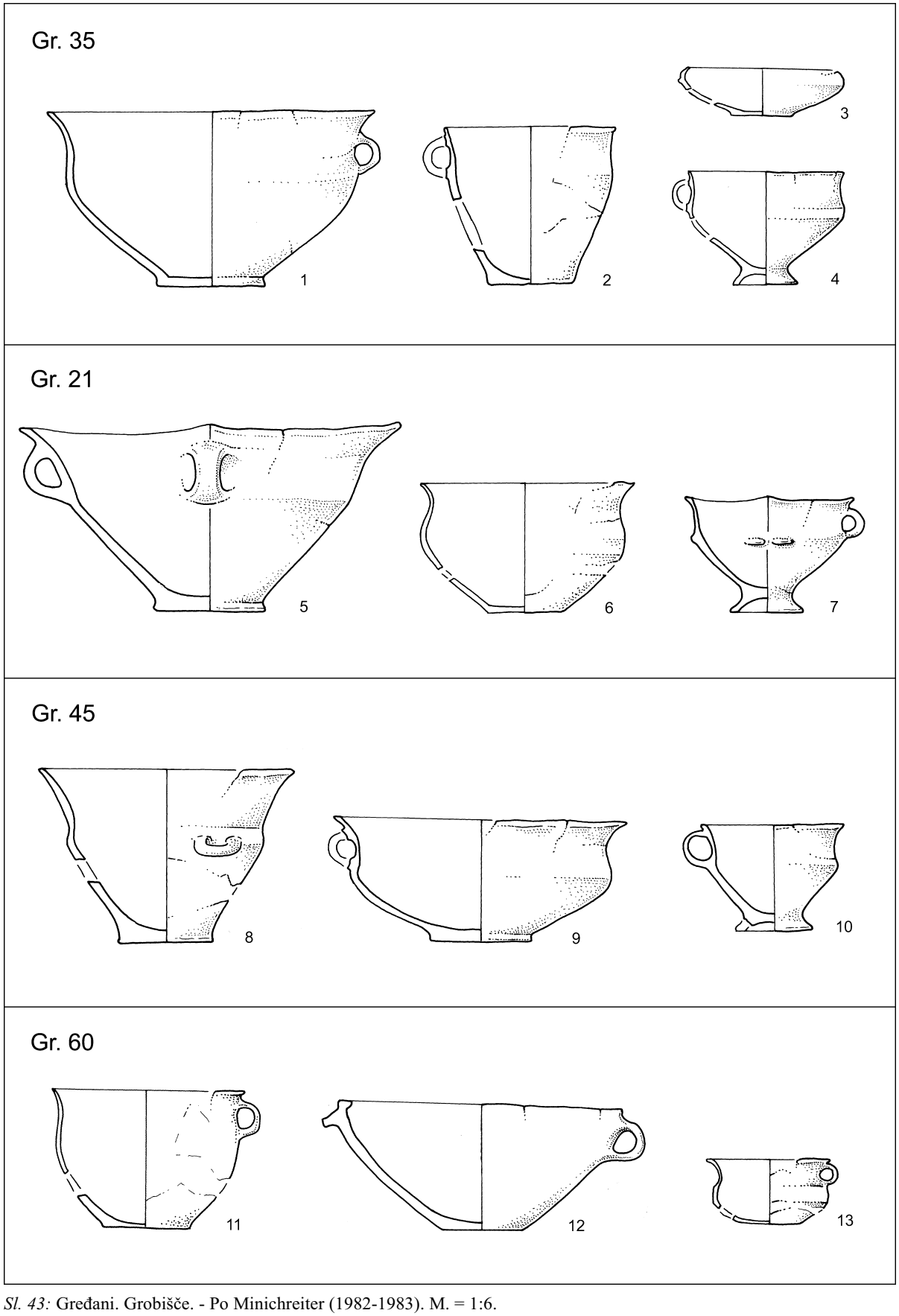

Sl. 43: Gređani. Grobišče. - Po Minichreiter (1982-1983). M. = 1:6.
Abb. 43: Gređani. Gräberfeld. - Nach Minichreiter (1982-1983). M. = 1:6.

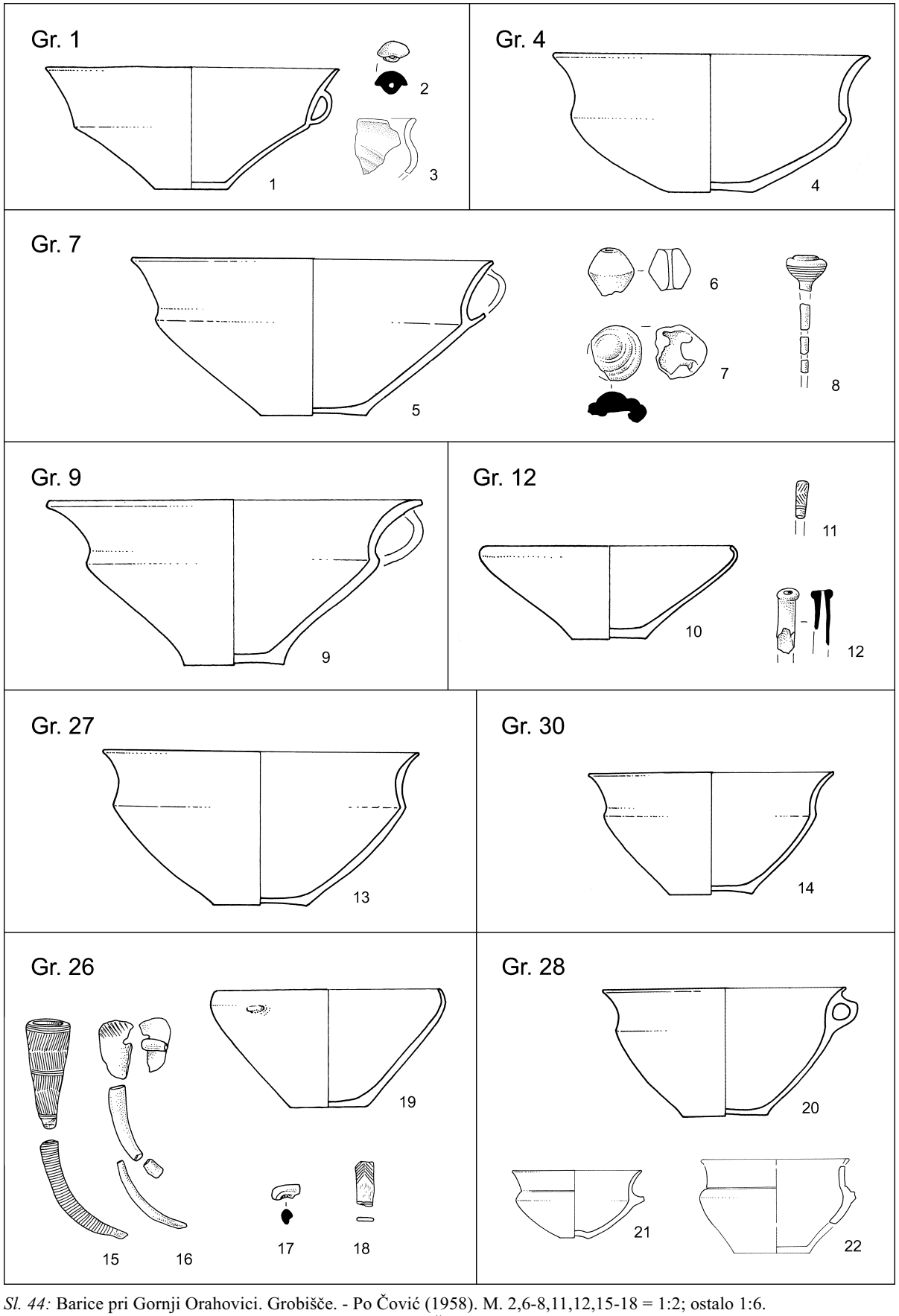

Sl. 44: Barice pri Gornji Orahovici. Grobišče. - Po Čović (1958). M. 2,6-8,11,12,15-18 = 1:2; ostalo 1:6.
Abb. 44: Barice bei Gornja Orahovica. Gräberfeld. - Nach Čović (1958). M. 2,6-8,11,12,15-18 = 1:2; ostalo 1:6.

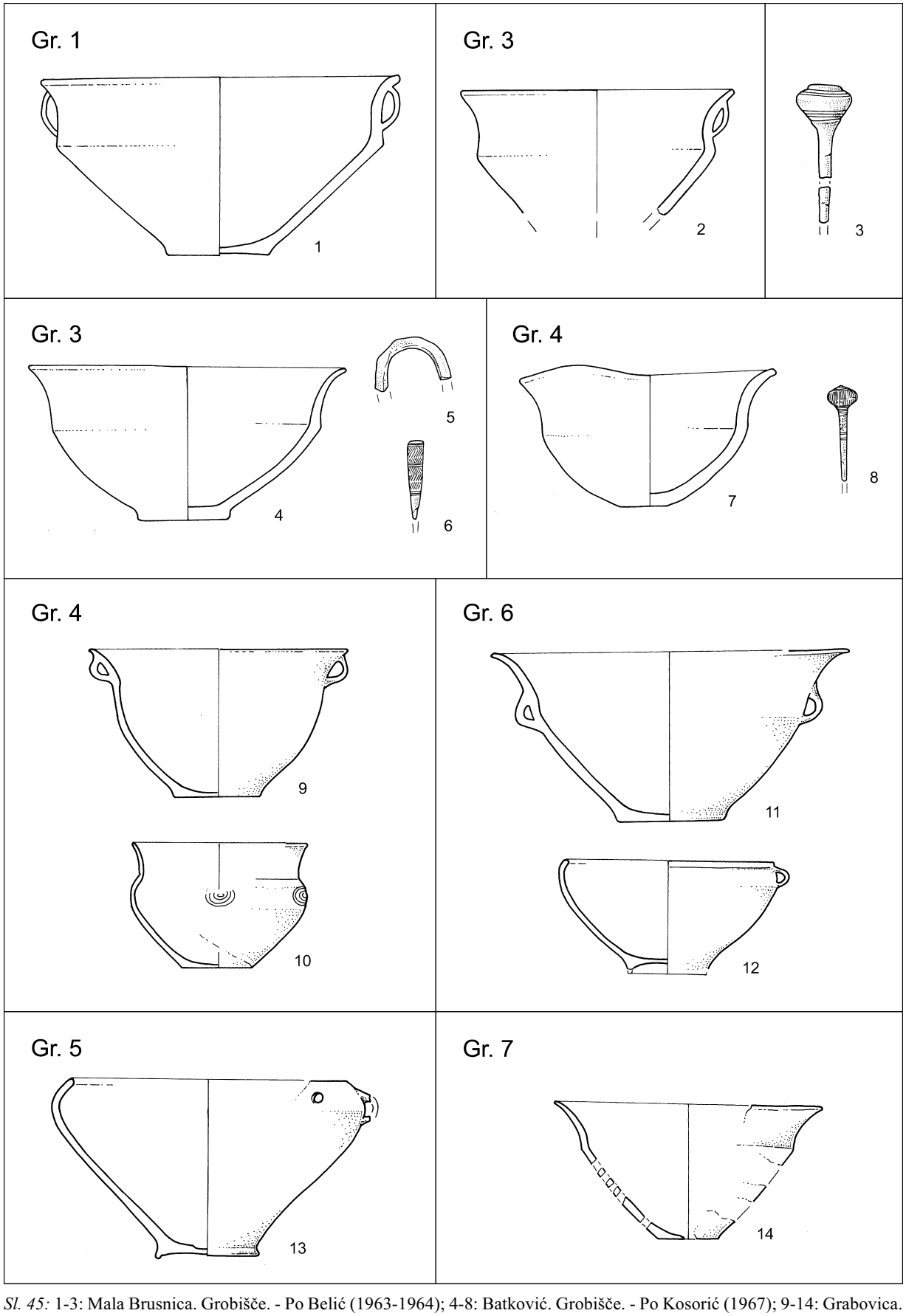

Sl. 45: 1-3: Mala Brusnica. Grobišče. - Po Belić (1963-1964); 4-8: Batković. Grobišče. - Po Kosorić (1967); 9-14: Grabovica. Grobišče. - Po Belić (1966). M. 3,5,6,8 = 1:2, ostalo 1:6.
Abb. 45: 1-3: Mala Brusnica. Gräberfeld. - Nach Belić (1963-1964); 4-8: Batković. Gräberfeld. - Nach Kosorić (1967); 9-14: Grabovica. Gräberfeld. - Nach Belić (1966). M. 3,5,6,8 = 1:2, sonst 1:6.

Barice-Gređani. Geneza skupine po njegovem mnenju ni jasna. Nastala naj bi iz »avtohtonega substrata zgodnje bronaste dobe, se kristalizirala v srednji bronasti dobi in se nato razvijala naprej v pozni bronasti dobi.« Po Čovićevem mnenju je mogoče razvoj skupine razčleniti v dve fazi. Starejša naj bi zaobjela srednjo in začetek pozne bronaste dobe (Bd B, Bd C in začetek Bd D), mlajša pa naj bi v glavnem ustrezala II. fazi kulture žarnih grobišč, kot jo je za medrečje Drave in Save definirala K. Vinski-Gasparini (Čović 1988, 60).

Način pokopa se ves čas ni bistveno spreminjal. Sežgane ostanke pokojnika so skupaj z močno poškodovanimi pridatki položili v plitvo jamo, vse skupaj pa pokrili z obrnjeno skledo. V starejši fazi je bilo v navadi pokopavati v nizke gomile, v mlajši pa so postopoma prevladale manjše plane nekropole (Čović 1988, 61).

Da moramo grobišča v Slavoniji in severni Bosni obravnavati kot enotno kulturno skupino, sta dobro pokazala že K. Minichreiter in B. Čović. Podobnosti je veliko, med najbolj izrazitimi pa velja omeniti prav način pokopa, ki je enak na obeh straneh reke Save. Podobna je tudi materialna kultura. Vodilna oblika, ki jo poznajo skoraj vsa grobišča, je široka skleda z majhnim trakastim ročajem (npr. *sl. 41: 1,11; 43: 5; 44: 1,5,9*). Temu lahko dodamo še latvice (npr. *sl. 43: 12; 45: 12*) in skodele z izvihanimi ustji (*sl. 41: 2; 42: 2,6; 44: 21,22*).

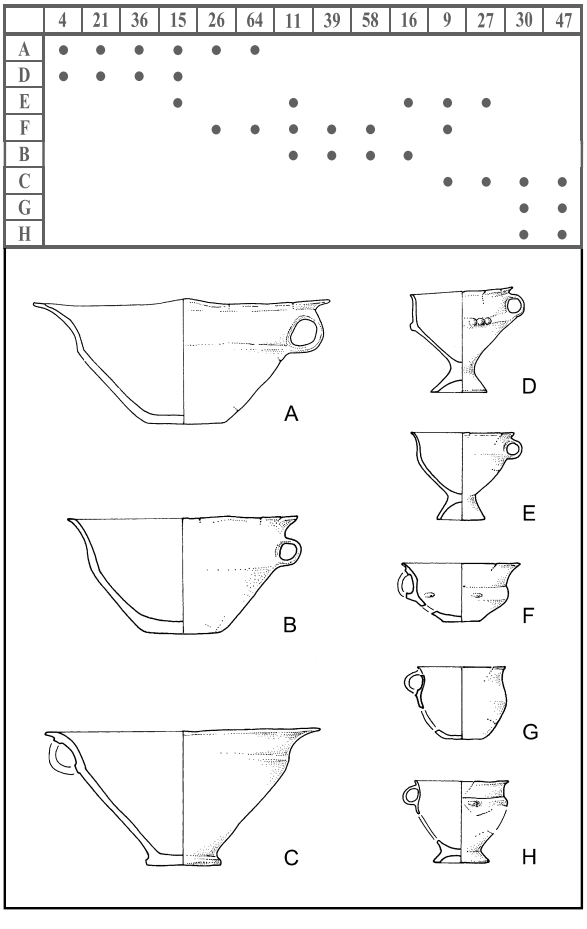

aus „authochthonem Substrat der Frühbronzezeit entstanden sein, sich in der Mittelbronzezeit herauskristallisiert und sich danach in der Spätbronzezeit weiterentwickelt“ haben. Nach Čovićs Ansicht kann man die Entwicklung der Gruppe in zwei Phasen teilen. Die ältere soll die Mittel- und den Beginn der Spätbronzezeit (Bz B, Bz C und den Beginn von Bz D) umfassen, die jüngere soll hauptsächlich der II. Phase der Urnenfelderkultur entsprechen, wie sie für das Gebiet zwischen der Drau und der Save K. Vinski-Gasparini definiert hat (Čović 1988, 60).

Die Bestattungsweise hatte sich während der ganzen Zeit nicht wesentlich verändert. Die Brandreste des Verstorbenen legte man zusammen mit den stark beschädigten Beigaben in eine flache Grube und bedeckte alles zusammen mit einer umgestülpten Schüssel. In der älteren Phase war es Brauch, die Toten in flachen Grabhügeln zu bestatten, in der jüngeren herrschten dagegen allmählich Flachgräberfelder vor (Čović 1988, 61).

Daß wir die Gräberfelder in Slawonien und in Nordbosnien als einheitliche Kulturgruppe behandeln müssen, haben schon K. Minichreiter und B. Čović gezeigt. Ähnlichkeiten gibt es viele, von den am meisten ausgeprägten verdient gerade die Bestattungsweise, die an beiden Ufern der Save gleich ist, besondere Erwähnung. Ähnlich ist auch die materielle Kultur. Die führende Form, die fast alle Gräberfelder kennen, ist die breite Schüssel mit kleinem Bandhenkel (z. B. *Abb. 41: 1,11; 43: 5; 44: 1,5,9*). Hinzufügen können wir noch die Einzugsschalen (z. B. *Abb. 43: 12; 45: 12*) und die Schalen mit ausladendem Mundsaum (*Abb. 41: 2; 42: 2,6; 44: 21,22*).

Doch gibt es unter den Fundorten auch Unterschiede. So finden wir beispielsweise unter dem bislang veröffentlichten Material von Nordbosnien keine Töpfe und Fußbecher, während solche Gefäße in Gređani und auf anderen slawonischen Gräberfeldern eine gewöhnliche Erscheinung sind (Becher: *Abb. 41: 7,10,13; 42: 3,5,9*; Töpfe: *42: 12; 43: 2,11*). Ein auffallender Unterschied besteht auch darin, daß an den Gefäßen aus Bosnien viel häufiger die Kannelierung bzw. die Facettierung anzutreffen ist, die beispielsweise in Gređani an nur einem Gefäß (*Abb. 43: 13*) zu finden ist. Ob sich hinter diesen Besonderheiten auch chrono-

Sl. 46: Gređani. Seriacija grobov.
Abb. 46: Gređani. Seriation der Gräber.

Vendar pa je treba povedati, da obstajajo med najdišči tudi razlike. Tako na primer med doslej objavljenim gradivom iz severne Bosne ne zasledimo loncev in kup na nogi, medtem ko je takšno posodje v Gređanih in na drugih slavonskih grobiščih običajen pojav (kupe: *sl. 41: 7,10,13; 42: 3,5,9;* lonci: *42: 12; 43: 2,11*). Opazna razlika je tudi v tem, da se na posodju iz Bosne dosti bolj pogosto pojavljata kaneliranje in fasetiranje, ki ga na primer v Gređanih zasledimo samo na eni posodi (*sl. 43: 13*). Če se med temi posebnostmi skrivajo tudi kronološke razlike pa je seveda težko reči. Časovna razčlenitev skupine namreč ni enostavna, saj je med gradivom zelo malo kovinskih najdb. Sodeč po iglah s kijasto in plosko kroglasto glavico ter bronastih kavljih (*sl. 44: 8,11,15,16; 45: 3,6*) sočasnost skupine z II. fazo depojev ne more biti sporna, težje pa je preveriti Čovićevo trditev o njenih začetkih v srednji bronasti dobi (Bd B). Tu bo vsekakor potrebno počakati na sistematično objavo bosanskih najdišč, saj z doslej znanim gradivom ni mogoče izpeljati resnejših analiz.

Razmeroma skromne rezultate je dal tudi poskus seriacije najdb iz grobišča Gređani. Tipološko smo lahko razvrstili nekaj več kot 40% gradiva, grobove pa je bilo moč razčleniti v tri kolikor toliko jasne skupine. Za prvo je značilno druženje rogljičastih skled in ostro profiliranih kup (*sl. 46: A,D*), za drugo skled, skodel in kup zaobljenih profilov (*sl. 46: B,E,F*), medtem ko sestavljajo tretjo skupino ostro profilirane sklede z ravnimi ustji, kroglaste skodele in kupe s poudarjenimi ustji (*sl. 46: C,G,H*). Seveda ni nujno, da se v takšni členitvi odražajo tudi kronološke razlike, čeprav je po drugi strani res, da veljajo sklede z rogljičastimi ustji za razmeroma staro oblikovno prvino. Časovna vzporednost skupine Gređani tudi s starejšo fazo virovitiške skupine se zdi torej verjetna, za potrditev takšne teze pa bo treba počakati na novo, bolj izpovedno gradivo.

PRIMERJAVA DOLNJEGA LAKOŠA Z NAJDIŠČI SKUPINE VIROVITICA IN GREĐANI

Ker je objavljenega gradiva iz naselij zelo malo, lahko navedemo le nekaj primerjav. Lonec iz Antunovca v Virovitici (*sl. 39: 1*) sodi med oblike, ki smo jih v Dolnjem Lakošu združili v tip L 10. Sklede iz Spišić Bukovice z odebeljenimi oziroma T- oblikovanimi robovi ustj (*sl. 39: 5,7,9,11*) imajo natančne paralele v lakoških skledah S 2 in S 3.[9] V Lakošu najdemo tudi primerjave za ročaje (*sl. 39: 6,8,10*) in nekatere ornamente (prim. *t. 11: 10 in sl. 39: 13*), zato lahko rečemo,

[9] Odebeljene oziroma T- oblikovane robove ustij posod sre-

logische Unterschiede verbergen, kann man natürlich nur schwer sagen. Die zeitliche Gliederung der Gruppe ist nämlich nicht einfach, denn unter dem Fundstoff sind nur wenige Metallfunde vorhanden. Den Keulenkopfnadeln, den abgeflachten Kugelkopfnadeln und den Bronzehacken nach zu urteilen (*Abb. 44: 8,11,15, 16; 45: 3,6*), kann die Gleichzeitigkeit mit der II. Phase der Hortfunde nicht strittig sein, schwerer ist allerdings Čovićs Behauptung von ihren Anfängen in der Mittelbronzezeit (Bz B) zu überprüfen. Hier wird es auf alle Fälle nötig sein, auf die systematische Veröffentlichung der bosnischen Fundorte zu warten, denn mit dem bislang bekannten Material ist es nicht möglich, ernstere Analysen durchzuführen.

Relativ bescheidene Resultate hat auch der Versuch der Seriation der Funde vom Gräberfeld Gređani ergeben. Typologisch konnten wir etwas mehr als 40 % des Materials definieren, die Gräber konnte man in drei mehr oder weniger klare Gruppen gliedern. Charakteristisch für die erste ist die Verbindung von Zipfenschüsseln und scharf profilierten Bechern (*Abb. 46: A,D*), für die zweite die Verbindung von Schüsseln, Schalen und Bechern von abgerundeten Profilen (*Abb. 46: B,E,F*), während die dritte Gruppe scharf profilierte Schüsseln mit geradem Mundsaum, kugelförmige Schüsseln und Becher mit hervorgehobenem Mundsaum bilden (*Abb. 46: C,G,H*). Natürlich müssen sich in einer solchen Gliederung nicht unbedingt auch die chronologischen Unterschiede widerspiegeln, obwohl andererseits in der Tat die Schüsseln mit Zipfenrändern als relativ altes Formelement betrachtet werden. Die Gleichzeitigkeit der Gređani-Gruppe mit der älteren Phase der Virovitica-Gruppe erscheint also wahrscheinlich, für die Bestätigung einer solchen These wird man aber auf neues, aufschlußreicheres Material warten müssen.

VERGLEICH ZWISCHEN DOLNJI LAKOŠ UND DEN FUNDORTEN DER VIROVITICA- UND DER GREĐANI-GRUPPE

Weil es sehr wenig veröffentlichtes Material von den Siedlungen gibt, können wir nur einige Vergleiche anführen. Der Topf von Antunovac in Virovitica (*Abb. 39: 1*) gehört zu den Formen, die wir in Dolnji Lakoš als Typ L 10 zusammengefaßt haben. Genaue Parallelen zu den Schüsseln mit verdickten oder T-förmigen Mundsaumrändern von Spišić Bukovica (*Abb. 39: 5,7,9,11*) sind die von Dolnji Lakoš stammenden Schüssel S 2 und S 3.[9] In Lakoš finden wir auch Vergleiche

[9] Verdickte oder T-förmige Mundsaumränder von Gefäßen

da obstaja med naselbinsko lončenino obeh območij kar nekaj stičnih točk.

Težje je izpeljati primerjavo s keramiko z grobišč. Iz Dolnjega Lakoša lahko navedemo le dve obliki, in sicer skodelico (*t. 19: 9,10*) in rogljato skledo (*t. 18: 2*), ki sta na nekropolah virovitiške skupine oziroma v Gređanih pogost inventar (*sl. 34: 10; 35: 6,8; 37: 7; 41: 1,11*). Več stičnih točk lahko pričakujemo med grobiščno keramiko. Dokaz za to so na primer posode iz grobov na Ptuju, za katere smo že ugotovili, da imajo dobre paralele prav v inventarju nekropol virovitiške skupine (glej str. 179).

čamo na širokem prostoru od Transdanubije do severne Italije (za Italijo cfr. Càssola Guida, Borgna 1994, 164 ss, sl. 46: 141; 47: 144; 49: 162; Moretti 1978, sl. 2: 10,13; Montagnari Kokelj, Crismani 1997, sl. 22: 194,195).

für die Henkel (*Abb. 39: 6,8,10*) und einige Ornamente (vgl. *Taf. 11: 10 und Abb. 39: 13*).

Schwieriger durchzuführen ist der Vergleich mit der Keramik der Gräberfelder. Von Dolnji Lakoš können wir nur zwei Formen anführen, und zwar eine Schale (*Taf. 19: 9,10*) und eine Zipfenrandschüssel (*Taf. 18: 2*), die in den Nekropolen der Virovitica-Gruppe bzw. in Gređani ein häufiges Inventar sind (*Abb. 34: 10; 35: 6,8; 37: 7; 41: 1,11*). Mehrere Gemeinsamkeiten können wir bei der Grabkeramik erwarten. Ein Beweis dafür liefern beispielsweise die Gefäße aus den Gräbern in Ptuj, wozu es, wie wir schon festgestellt haben, gute Parallelen gerade im Inventar der Nekropolen der Virovitica-Gruppe gibt (siehe S. 179).

finden wir im weiten Gebiet von Transdanubien bis Norditalien (für Italien vgl. Càssola Guida, Borgna 1994, 164 ff, Abb. 46: 141; 47: 144; 49: 162; Moretti 1978, Abb. 2: 10,13; Montagnari Kokelj, Crismani 1997, Abb. 22: 194,195).

SKLEP

SCHLUSSWORT

Projekt *"Dolnji Lakoš"* je nastal iz potrebe, da bi končno tudi pri nas dobili kaj več podatkov o tem, kako je potekalo življenje v bronasti dobi. To obdobje je bilo namreč v Sloveniji med slabše raziskanimi, zato smo usmerili aktivnosti v eno od naselij, ki so vzbujala naj-

Das Projekt „Dolnji Lakoš" entstand aus dem Bedürfnis, endlich auch in Slowenien etwas mehr Angaben darüber zu erhalten, wie das Leben in der Bronzezeit verlief. Diese Zeit gehörte nämlich in Slowenien zu den schlechter erforschten, deswegen konzentrierten wir unsere Tätigkeit auf eine der Siedlungen, die die größte Hoffnung auf Erfolg erweckten. Nach den Sondierungen, die in der Nähe des Dorfes Dolnji Lakoš das Regionalmuseum Murska Sobota durchführte, begannen wir mit den systematischen Ausgrabungen. Sie dauerten fünf Jahre (1981-1985). Wie wir schon bald

Sl. 47: Razprostranjenost virovitiške skupine (•) in skupine Gređani (▲) (gl. seznam 1).

Abb. 47: Verbreitung der Virovitica- (•) und der Gređani-Gruppe (▲) (s. Liste 1).

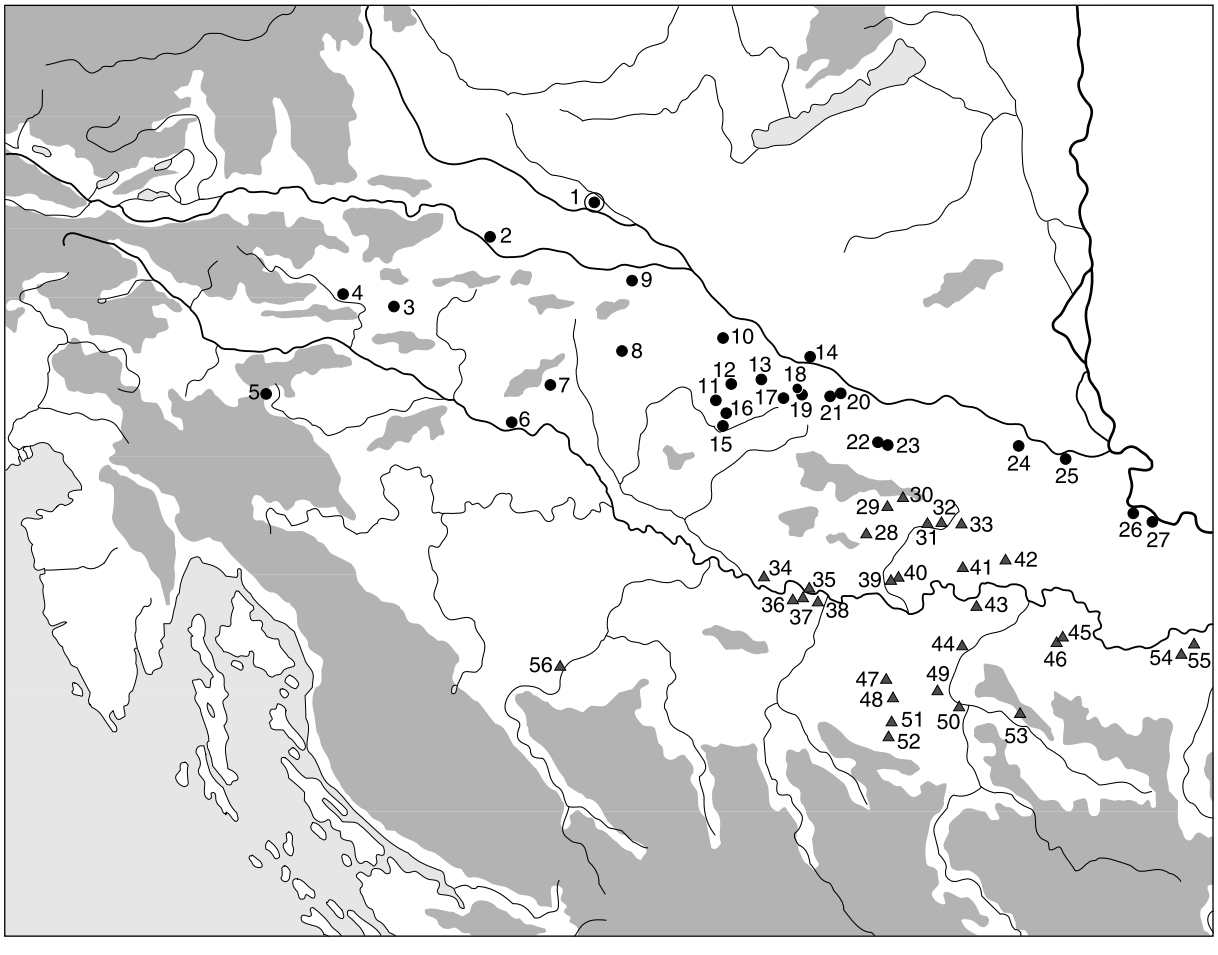

več upov za uspeh. Po predhodnih sondiranjih, ki jih je blizu vasi Dolnji Lakoš opravil Pokrajinski muzej iz Murske Sobote, smo se lotili sistematičnih izkopavanj. Trajala so pet let (1981-1985). Že kmalu po začetku del pa smo ugotovili, da naselje na Olorisu kljub vsemu ni bilo tako dobro ohranjeno, kot smo pričakovali na osnovi rezultatov predhodnih sondiranj. Globoko oranje je namreč načelo kulturne ostaline, zato smo dobili o pozidavi le skromne informacije. Nanašajo se na velikost in usmerjenost hiš, položaj ognjišč v njih in na drobne detajle o tem, kako so bile zgrajene stene.

Bogatejša je bila bera keramičnega gradiva, ki na Olorisu prevladuje, saj se kostni ostanki v ilovanati zemlji niso ohranili, medtem ko je bilo kovinskih predmetov najdeno le za vzorec. Tipološka analiza je pokazala, da oblikovni spekter posodja ni velik. Enako velja za ornamentiko, ki je v pretežni meri zreducirana na nalepljena rebra in preproste vreze, med katerimi zasledimo le nekaj zahtevnejših motivov.

Z objavo lakoškega gradiva smo dobili dober vpogled v materialno kulturo mlajše bronaste dobe severovzhodne Slovenije. Pričakovali smo, da bo imelo naselje na Olorisu stratigrafijo, ki bo omogočila kronološko razvrstitev keramičnih oblik. Žal se naša pričakovanja niso izpolnila, zato smo se morali pri časovnem opredeljevanju lončenine nasloniti na gradivo s sosednjih območij.

Dragocene podatke je dalo sondiranje obodnega jarka, ki smo ga raziskali s šestimi sondami. Izkazalo se je, da je naselje obdajal lesen plot, stavbe pa so ponekod stale tik ob jarku. Pomembno je bilo odkritje bronastodobnega kasetnega vodnjaka, ki je bil zgrajen iz klanih hrastovih desk.

Z dvema manjšima sondama smo preverjali tudi ustno izročilo o obstoju gomilnega grobišča na levem bregu jarka. Poskus ni dal pozitivnega rezultata.

*

Analiza je pokazala, da ima keramično gradivo iz Dolnjega Lakoša več stičnih točk s posodjem iz zahodne Transdanubije, severozahodne Hrvaške in severne Bosne. Gre za najdišča (v glavnem so poznane nekropole), ki sodijo na začetek žarnogrobiščne dobe, ko pride na tem območju do pomembnih sprememb. Povsod se namreč uveljavi žgan pokop, opaziti pa je tudi novosti v poselitvi. V materialni kulturi se uveljavijo nekatere nadregionalne forme, kar kaže na dobro medsebojno povezanost omenjenih pokrajin.

Kljub sorodnostim pa obstajajo med najdišči tudi pomembne razlike, zato porečij Mure, Drave in Save nikakor ne gre obravnavati kot enoten kulturni prostor. Skupina Bakony v ta krog ne sodi, v obravnavo pa smo jo pritegnili le zaradi sorodnih, dobro datiranih najdb.

nach Beginn der Arbeiten festgestellt haben, war die Siedlung auf dem Oloris trotz allem nicht so gut erhalten, wie wir es auf der Grundlage der Resultate der Probeschnitte erwartet haben. Das tiefe Pflügen hat nämlich die Kulturreste beschädigt, weswegen wir nur bescheidene Informationen zur Bebauung erhielten. Sie beziehen sich auf die Größe und die Ausrichtung der Häuser, die Lage der darin befindlichen Herdstellen und die kleinen Details, wie die Wände gebaut waren.

Reicher war die Sammlung des Keramikmaterials, das in Oloris vorherrschend ist, denn die Knochenreste sind im Lehmboden nicht erhalten und es wurden nur sehr wenige Metallgegenstände gefunden. Wie die typologische Analyse ergeben hat, war das Formenspektrum der Gefäße nicht groß. Das gleiche trifft für die Ornamentik zu, die überwiegend auf applizierte Tonleisten und einfache Ritzungen reduziert ist, worunter wir nur wenige anspruchsvollere Motive antreffen.

Mit der Veröffentlichung des Materials von Dolnji Lakoš haben wir einen guten Einblick in die materielle Kultur der Jungbronzezeit Nordostsloweniens erhalten. Nach unseren Erwartungen sollte die Siedlung Oloris eine Stratigraphie haben, die die chronologische Gliederung der Keramikformen ermöglichen sollte. Leider gingen unsere Erwartungen nicht in Erfüllung, deswegen mußten wir uns bei der Zeitbestimmung der Keramik auf das Material von den Nachbargebieten stützen.

Wertvolle Angaben ergaben die Sondierungen des Grabens, den wir mit sechs Schnitten erforschten. Wie sich herausstellte, war die Siedlung von einem Holzzaun umgeben, die Gebäude standen mancherorts unmittelbar am Graben. Bedeutend war die Entdeckung eines bronzezeitlichen Kastenbrunnens, der aus gespaltenen Eichenbrettern errichtet worden war.

Mit zwei kleineren Schnitten haben wir auch die mündliche Überlieferung von der Existenz eines Hügelgräberfeldes am linken Ufer des Grabens überprüft. Der Versuch ergab kein positives Resultat.

*

Die Analyse hat ergeben, daß das Keramikmaterial von Dolnji Lakoš mehrere Berührungspunkte mit den Gefäßen aus Westtransdanubien, Nordwestkroatien und Nordbosnien aufweist. Es handelt sich um Fundorte (in der Hauptsache sind die Nekropolen bekannt), die zum Beginn der Urnenfelderzeit gehören, als es in diesem Bereich zu wichtigen Veränderungen kam. Überall setzte sich nämlich die Brandbestattung durch, zu erkennen sind auch einige Neuheiten in der Besiedlung. In der materiellen Kultur setzten sich einige überregionale Formen durch, was auf eine gute gegenseitige Verbindung der besagten Regionen deutet.

Trotz der Ähnlichkeiten gibt es unter den Fundorten auch wichtige Unterschiede, deswegen sind die Einzugsgebiete von Mur, Drau und Save keineswegs

BAVARSKA Torbrügge 1959	JUŽNA MORAVSKA SPODNJA AVSTRIJA Říhovský 1979, 1982	JUGOVZHODNA SLOVAŠKA Novotná 1980	KARPATSKA KOTLINA Hänsel 1968 Hänsel, Kalicz 1986	ZAHODNA TRANSDANUBIJA Kőszegi 1988	SEVEROZAHODNA HRVAŠKA Vinski-Gasparini 1973	MEDREČJE DRAVE IN SAVE
Bd C1	Pitten-Siedling	Salka	MD III (spät)			
Bd C2	Maisbirbaum-Zohor Strachotin-Velké Hostěrádky		SD I			
Bd D	Blučina-Kopčany	(Vor-Čaka)	↓	Faza I	Virovitica	Virovitica I
Ha A1	Baierdorf-Lednice Velatice	Čaka Velatice I		Faza II	Zagreb-Vrapče	Virovitica II
Ha A2	Oblekovice	Velatice II		Faza III	Zagreb-Horvati	Dobova/Velika Gorica I

Sl. 48: Kronološka tabela.
Abb. 48: Kronologische Vergleichstabelle.

Za skupino so značilni žgani grobovi v gomilah, ki se južno od Blatnega jezera praviloma ne pojavljajo. Tu so namreč običajna plana grobišča, njihova gostota in povezanost v materialni kulturi pa je bila dovolj trdna osnova, da so jih madžarski arheologi združili v samostojno kulturno skupino (cfr. Kőszegi 1988, 20 ss).

Skupino Gređani sta definirala že K. Minichreiter in B. Čović. Širila se je v Slavoniji in severni Bosni, na zahod pa je morda segla vse do reke Une.

Jedro virovitiške skupine je bilo v Podravini, s svojimi vplivi pa je na vzhodu verjetno segla do Donave, na severu v južne dele Transdanubije in na zahodu do Štajerske in Dolenjske (*sl. 47*). Seveda pa je potrebno poudariti, da se z oddaljenostjo od njenega središča večajo tudi razlike v materialni kulturi. Že nekropola v Moravčah ima precej lokalnih oblik, še večji pa je razkorak s slovenskimi najdišči. Problem, kako jih opredeliti, tiči predvsem v neraziskanosti, čeprav je res, da

als einheitlicher Kulturraum zu behandeln. Die Bakony-Gruppe gehört nicht in diesen Kreis, in die Erörterung haben wir sie nur wegen der ähnlichen, gut datierten Funde mit einbezogen. Für die Gruppe sind die Brandgräber in den Tumuli charakteristisch, die südlich des Plattensees in der Regel nicht auftreten. Hier kommen gewöhnlich Flachgräberfelder vor, ihre Dichte und Verbindung in der materiellen Kultur war eine genügend feste Grundlage, daß sie die ungarischen Archäologen zu einer selbständigen Kulturgruppe zusammenfaßten (vgl. Kőszegi 1988, 20 ff).

Die Gređani-Gruppe haben schon K. Minichreiter und B. Čović definiert. Sie erstreckte sich in Slawonien und in Nordbosnien, im Westen reichte sie vielleicht bis zum Una-Fluß.

Der Kern der Virovitica-Gruppe lag in der Podravina, mit ihren Einflüssen reichte sie im Osten wahrscheinlich bis zur Donau, im Norden in die südlichen Teile Transdanubiens und im Westen bis nach Štajersko und Dolenjsko (*Abb. 47*). Freilich steigen mit der Entferung von ihrem Zentrum auch die Unterschiede in der materiellen Kultur an. Schon die Nekropole in

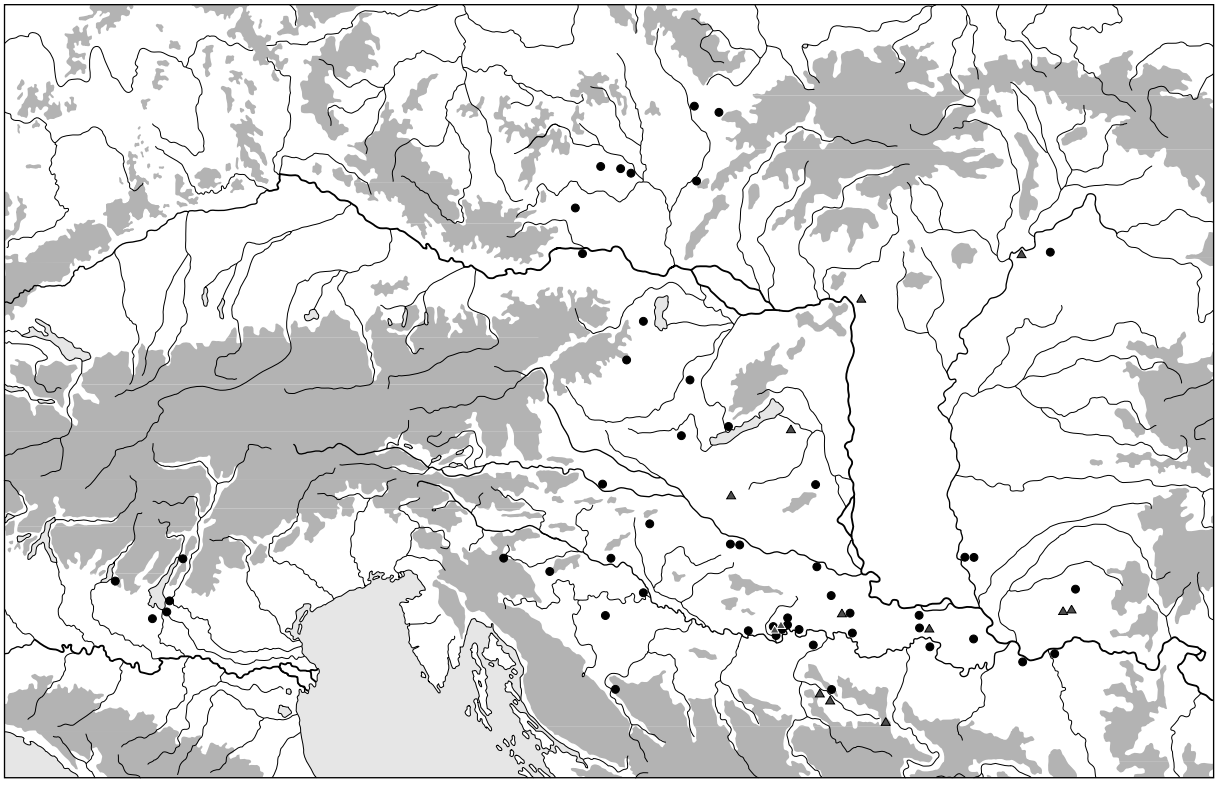

Sl. 49: Razprostranjenost igel s sploščeno kroglasto glavico (•) in bronastih nastavkov (▲) (gl. seznam 2).
Abb. 49: Verbreitung der Nadeln mit abgeflachtem Kugelkopf (•) und der Bronzeaufsätze (▲) (s. Liste 2).

gradivo iz Podsmreke in Ptuja ne more zatajiti podobnosti z Moravčami oziroma Virovitico. Še težje se je odločiti, kam uvrstiti Rabelčjo vas in Dolnji Lakoš. Obe naselji poznata oblike, ki jih srečamo tako v Virovitici kot tudi v naseljih in grobiščih na Malem Balatonu. Uvrstitev najdišč iz Slovenije v krog virovitiške skupine (slika 47) moramo zato smatrati le kot začasno rešitev. Natančnejša in bolj zanesljiva opredelitev bo možna šele takrat, ko bodo objavljena tudi madžarska najdišča.

*

Nastanek omenjenih skupin ni najbolje pojasnjen. Izjema je le skupina Bakony, za katero predvidevajo, da je nadaljevanje srednjebronastodobne kulture gomil (Kőszegi 1960, 181 ss). Vendar pa moramo tudi tukaj ugotoviti, da predstavlja njen pojav v pogorju Bakony novo kolonizacijsko dejanje v do takrat prazno območje (cfr. Jankovits 1992 a, 77). V porečju Drave in Save pa je srednja bronasta doba zelo slabo poznana, zato ni mogoče reči o genezi nič zanesljivega. Na osnovi trenutnega stanja raziskav lahko ugotovimo le to, da so bile ob koncu srednje oziroma na začetku mlajše bronaste dobe skupine že formirane. Njihov nadaljnji raz-

Moravče hat ziemlich viele lokale Formen, noch größer ist die Abweichung von den slowenischen Fundorten. Das Problem, wie man sie bestimmen sollte, liegt vor allem in der Nichterforschung, obwohl das Material von Podsmreka und Ptuj in der Tat die Ähnlichkeit mit Moravče bzw. Virovitica nicht verbergen kann. Noch schwieriger ist die Entscheidung, wie man Rabelčja vas und Dolnji Lakoš einordnen sollte. Beide Siedlungen kennen die Formen, die wir sowohl in Virovitica als auch in den Siedlungen und Nekropolen am Klein-Balaton finden. Die Einordnung der Fundorte von Slowenien in den Kreis der Virovitica-Gruppe (*Abb. 47*) müssen wir deshalb nur als präliminare Lösung betrachten. Eine präzisere und zuverlässigere Definition wird erst dann möglich sein, wenn auch die ungarischen Fundorte publiziert sein werden.

*

Die Entstehung der besagten Gruppen ist nicht hinlänglich aufgeklärt. Eine Ausnahme bildet nur die Bakony-Gruppe, die vermutlich eine Fortsetzung der mittelbronzezeitlichen Hügelgräberkultur ist (Kőszegi 1960, 181 ff). Jedoch müssen wir auch hier feststellen, daß ihr Auftreten im Bakony-Gebirge eine neue Kolonisation in dem damals leeren Gebiet darstellt (vgl. Jankovits 1992a, 77). Im Einzugsgebiet der Drau und der Save ist die Mittelbronzezeit dagegen sehr schlecht bekannt. Deswegen kann man über die Genese nichts Zuverlässiges sagen. Auf der Grundlage des augenblicklichen Forschungsstandes können wir nur feststel-

voj je potekal bolj ali manj sinhrono skozi dve kronološki fazi (*sl. 48*). Za prvo je značilna dobra medsebojna povezanost, ki se odraža v številnih podobnostih nekaterih oblik posodja. Prehod v drugo fazo je zaznamovala vrsta novosti. V keramični proizvodnji je najbolj prepoznavno uvajanje novega ornamentalnega stila (fasetiranje in kaneliranje), vedno bolj pa prihajajo do izraza tudi lokalne oblike posodja.

Če se v nadaljevanju omejimo na širše območje virovitiške skupine, moramo povedati, da je prišlo v času njenega trajanja do nekaterih poselitvenih sprememb. Skromni podatki sicer ne dovoljujejo trdnejših zaključkov, vendar pa najdbe z višinskih naselij v Sloveniji (Brinjeva gora, Semenič, Veliki Korinj) in severozahodni Hrvaški (Igrišče) kažejo, da so bile vsaj občasno obljudene tudi vzpetine. Žal natančnih kronoloških razmerij med naselji v nižini in gradišči ni mogoče ugotoviti, čeprav se v njih pojavlja podobno gradivo. Proučevanje poselitvenih struktur ostaja zato ena od prednostnih nalog bodočih raziskav.

Odnos virovitiške skupine do depojev s širšega območja Caput Adriae je analiziral P. Turk, ki je menil, da je I. horizont depojev z virovitiško skupino vzporeden, v času II. horizonta pa je le-ta prenehala obstajati (Turk 1996, 117 ss). Tak pogled je potrebno nekoliko precizirati. Zdi se, da obstajajo dobri argumenti, na osnovi katerih lahko rečemo, da je mlajši del s virovitiške kupine z II. horizontom depojev vsaj delno vzporeden in da so se tudi zgoraj omenjene spremembe v poselitvenih strukturah (pojav višinskih naselij) odvile znotraj II. horizonta.

Za ugotavljanje relacij med obema kulturnima fenomenoma so zelo pomebne igle s plosko kroglasto oziroma s plosko bikonično glavico (*sl. 22: 8, 9*), ki so bile razširjene po širokem prostoru od Karpatske kotline, medrečja Drave in Save pa vse do severne Italije (*sl. 49*). Glede na to, kako imajo okrašeno glavico, lahko ločimo tri variante: v prvo sodijo neokrašeni primerki, v drugo igle z narebreno glavico in v tretjo igle, ki imajo glavico okrašeno z vrezi. Med vsemi tremi variantami ni mogoče ugotoviti bistvenih kronoloških razlik, za njihovo sočasnost pa govori tudi dejstvo, da se v nekaterih zaključenih celotah pojavljajo skupaj (npr. v depojih Pričac, Novi Bečej in Salaš Noćajski). Igle s plosko kroglasto oziroma s plosko bikonično glavico so namreč pogost pridatek velikih depojev II. horizonta v medrečju Drave in Save, zato njihova uporaba v času Ha A ni sporna. To datacijo potrjujeta tudi igli iz depoja Draßburg na Gradiščanskem (Pittioni 1954, sl. 286: 8,9; Říhovský 1979, 3 s).

Zanimivo pa je, da najdemo igle s plosko kroglasto glavico tudi v virovitiški skupini in sicer na grobiščih, v nižinskih naseljih in na gradiščih. Poznajo jih tudi nekatere nekropole severne Bosne, zato so dober dokaz za časovno vzporednost obeh kulturnih fenomenov. To, kar smo rekli za igle, velja tudi za bronaste

len, daß am Ende der Mittelbronzezeit bzw. zu Beginn der Jungbronzezeit die Gruppen schon formiert waren. Ihre weitere Entwicklung verlief mehr oder weniger synchron durch zwei chronologische Phasen (*Abb. 48*). Für die erste ist eine gute gegenseitige Verbindung charakteristisch, die sich in zahlreichen Ähnlichkeiten einiger Gefäßformen widerspiegelt. Den Übergang zur zweiten Phase kennzeichnete eine Reihe von Neuheiten. In der Keramikproduktion ist die Einführung eines neuen ornamentalen Stils (Facettierung und Kannelierung) erkennbar, immer mehr kommen auch die lokalen Formen der Gefäße zum Ausdruck.

Wenn wir uns in der Fortsetzung auf den breiteren Raum der Virovitica-Gruppe beschränken, müssen wir erwähnen, daß es in der Zeit ihrer Dauer zu einigen Besiedlungsveränderungen kam. Die bescheidenen Angaben erlauben zwar keine endgültigen Schlüsse, jedoch deuten die Funde von den Höhensiedlungen in Slowenien (Brinjeva gora, Semenič, Veliki Korinj) und Nordwestkroatien (Igrišče) darauf hin, daß wenigstens zeitweilig auch die Anhöhen besiedelt waren. Leider kann man die genauen chronologischen Verhältnisse zwischen den Flach- und Höhenburgen nicht feststellen, obwohl darin ähnliches Material vorkommt. Die Erforschung der Besiedlungsstrukturen bleibt deshalb eine der vorrangigen Aufgaben zukünftiger Erforschungen.

Das Verhältnis der Virovitica-Gruppe zu den Hortfunden vom weiteren Gebiet Caput Adriae analysierte P. Turk. Nach dessen Ansicht verläuft der I. Horizont der Hortfunde parallel zur Virovitica-Gruppe, in der Zeit des II. Horizontes hörte diese auf zu bestehen (Turk 1996, 117 ff). Eine solche Ansicht wird man noch etwas präzisieren müssen. Es scheinen gute Argumente zu existieren, auf deren Grundlage wir behaupten können, daß der jüngere Teil der Virovitica-Gruppe zum II. Horizont der Hortfunde mindestens zum Teil parallel gesetzt werden kann und daß auch die oben erwähnten Veränderungen in den Besiedlungsstrukturen (Auftreten der Höhensiedlungen) innerhalb des II. Horizontes verliefen.

Für die Feststellung der Beziehungen zwischen den beiden Kulturphänomenen sind die abgeflachten Kugelkopfnadeln sehr bedeutend (*Abb. 22: 8, 9*), die im großen Gebiet vom Karpatischen Becken, dem Einzugsgebiet der Drau und der Save bis nach Norditalien verbreitet waren (*Abb. 49*). Im Hinblick auf die Art und Weise ihrer Kopfverzierung können wir drei Varianten unterscheiden: Zur ersten gehören die nichtverzierten Exemplare, zur zweiten die Nadeln mit geripptem Kopf und zur dritten die Nadeln, deren Kopf mit Ritzen verziert ist. Zwischen allen drei Varianten sind keine wesentlichen chronologischen Unterschiede festzustellen, für ihre Gleichzeitigkeit spricht auch die Tatsache, daß sie in einigen abgeschlossenen Einheiten zusammen auftreten (z. B. in den Hortfunden Pričac, Novi Bečej und Salaš Noćajski). Abgeflachte Kugelkopfnadeln sind

nastavke (*sl. 44: 15,16*), ki jih prav tako najdemo na grobiščih in v depojih (*sl. 49*).

Vzporednost mlajšega dela virovitiške skupine z II. horizontom depojev (po Turku) torej ni sporna. Vendar pa moramo to vzporednost dojeti le kot linijo, saj je njena kronološka globina preslabo poznana. Povedano drugače: v času II. horizonta depojev (Ha A) je virovitiška skupina še živela, vendar pa moramo v okviru istega časovnega horizonta iskati tudi njen konec. Da je bil Ha A čas korenitih sprememb, je pokazal že P. Turk, ki je postavil tezo, da moramo iskati ločnico, s katero so običajno razmejevali starejšo in mlajšo kulturo žarnih grobišč, prav znotraj II. horizonta depojev (Turk 1996, 119 s). Menimo, da njegovo tezo dobro podpirajo tudi višinska naselja, saj se v njihovem nastanku praviloma odražajo procesi globjih družbenih sprememb. Konec virovitiške skupine vidimo zato znotraj horizonta Ha A. Na jugovzhodnem koncu Slovenije in v sosednjem hrvaškem Turopolju jo nasledi skupina Dobova/Velika Gorica, katere začetek pa je očitno nekoliko kasnejši, kot smo ga določili pri analizi dobovske nekropole (Dular 1978). Problematičnost predlagane kronološke členitve Dobove se kaže zlasti pri definiranju njenih začetnih faz, saj so v prvi le ženski, v drugi pa moški grobovi (cfr. Teržan 1995, 338 s). Rešitev iz zagate je njihova združitev v enotno kronološko fazo, kot je to nakazal že P. Turk (Turk 1996, 119 s).

nämlich eine häufige Beigabe der großen Hortfunde des II. Horizontes im Einzugsgebiet der Drau und der Save, deswegen ist ihre Verwendung in der Stufe Ha A nicht strittig. Diese Datierung bestätigen auch die beiden Nadeln vom Hortfund Draßburg im Burgenland (Pittioni 1954, Abb. 286: 8, 9; Říhovský 1979, 3 f).

Interessanterweise finden wir abgeflachte Kugelkopfnadeln auch in der Virovitica-Gruppe, und zwar auf den Gräberfeldern, in den Flachsiedlungen und auf den Höhenanlagen. Sie kennen auch einige Nekropolen Nordbosniens, deswegen sind sie ein guter Beweis für die Gleichzeitigkeit beider Kulturphänomene. Was wir über die Nadeln gesagt haben, trifft auch für die Bronzeaufsätze zu (*Abb. 44: 15,16*), die wir desgleichen auf den Gräberfeldern und in den Hortfunden entdecken (*Abb. 49*).

Die Gleichzeitigkeit des jüngeren Teils der Virovitica-Gruppe und des II. Horizontes der Hortfunde (nach Turk) ist also nicht strittig. Jedoch müssen wir diese Parallelität nur als Linie betrachten, weil ihre chronologische Tiefe zu wenig bekannt ist. Anders ausgedrückt: In der Zeit des II. Horizontes der Hortfunde (Ha A) war die Virovitica-Gruppe noch lebendig, jedoch müssen wir im Rahmen desselben Zeithorizontes auch ihr Ende suchen. Daß Ha A eine Zeit der grundlegenden Veränderungen war, zeigte schon P. Turk, der die These aufstellte, daß wir die Trennlinie, mit der man gewöhnlich die ältere von der jügeren Urnenfelderzeit abgrenzte, gerade innerhalb des II. Horizontes der Hortfunde suchen müssen (Turk 1996, 119 f). Unserer Auffassung nach wird seine These auch gut von den Höhensiedlungen unterstützt, denn in ihrer Entstehung spiegeln sich in der Regel die Prozesse der tieferen gesellschaftlichen Veränderungen wider. Das Ende der Virovitica-Gruppe betrachten wir deshalb innerhalb des Horizontes Ha A. Im südöstlichen Teil Sloweniens und im benachbarten kroatischen Turopolje folgt darauf die Gruppe Dobova/Velika Gorica, deren Beginn offensichtlich etwas später ist, als wir ihn bei der Analyse der Nekropole von Dobova angesetzt haben (Dular 1978). Der problematische Chrakter der vorgeschlagenen chronologischen Gliederung von Dobova zeigt sich vor allem bei der Definierung ihrer Anfangsphasen, denn in der ersten kommen nur Frauen- und in der zweiten nur Männergräber vor (vgl. Teržan 1995, 338 f). Die Lösung bietet ihre Verbindung in einer einheitlichen chronologischen Phase, wie sie schon P. Turk angedeutet hat (Turk 1996, 119 f).

SEZNAMI H KARTAM RAZPROSTRANJENOSTI

LISTEN ZU DEN VERBREITUNGSKARTEN

Karta razprostranjenosti 1 (sl. 47)
Verbreitungskarte 1 (Abb. 47)

Virovitiška skupina
(Virovitica-Gruppe)

1. Dolnji Lakoš (naselje).
2. Rabelčja vas, Ptuj (naselje, grobišče): Strmčnik-Gulič 1988-1989; Jevremov 1988-1989.
3. Črnolica, Šentjur (naselje): neobjavljeno.
4. Šiman, Gotovlje (naselje): neobjavljeno.
5. Podsmreka, Višnja Gora (naselje, grobišče): neobjavljeno.
6. Zagreb-Vrapče (grobišče): Vinski-Gasparini 1973, 187, t. 24: 1-6.
7. Moravče, Sesvete (grobišče): Sokol 1992, 29 ss.
8. Križevci-Ciglana (naselje): Homen 1982.
9. Martijanec, Ludbreg (grob): Vinski-Gasparini 1973, 182, t. 25: 5-9.
10. Sirova Katalena, Đurđevac (grobišče): Vinski-Gasparini 1973, 184, t. 12-16.
11. Severin, Bjelovar (grobišče): Majnarić-Pandžić 1988, 21 ss., sl. 4: 1; t. 1: 2-3.
12. Mala Pupelica, Bjelovar (grobišče): Majnarić-Pandžić 1988, 23, sl. 4: 2-3; sl. 5; t. 2: 1.
13. Sedlarica, Pitomača (grob): Vinski-Gasparini 1973, 184, t. 16. 5.
14. Barcs-Pusztabarcs (grobišče): Honti 1993, 147 ss, sl. 6.
15. Orlovac, Bjelovar (grob): Majnarić-Pandžić 1988, 24 ss.
16. Drljanovac, Bjelovar (grobišče): Majnarić-Pandžić, Drljanovac 1981, 34 s; Majnarić-Pandžić 1986, 55 s; Majnarić-Pandžić 1988, 10 ss., sl. 2, 3; t. 1: 1, 4; 2: 2-3; 3; 4: 1-2, 4-6; 6.
17. Špišić Bukovica, Virovitica (naselje): Pavišić 1991, 5 ss., t: 1-5.
18. Virovitica-Ciglana (grobišče): Vinski-Gasparini 1973, 186 s, t. 7-11.
19. Virovitica-Antunovac (naselje): Pavišić 1993, 23 ss, t. 1-2.
20. Gaćište, Suhopolje (naselje, grobišče ?): Pavišić 1992, 49 ss., t: 1-6.
21. Lipovac, Suhopolje (posamične najdbe): Pavišić 1993, 23 ss, t. 3.
22. Nova Bukovica, Podravska Slatina (grobišče); neobjavljeno: Minichreiter 1982/1983, 68; Minichreiter 1984, 91.
23. Aleksandrovac, Podravska Slatina (grobišče), neobjavljeno: Minichreiter 1984, 91.
24. Satnica, Osjek (grobišče): Vinski-Gasparini 1973, 184, t. 18: 2-5.
25. Osjek (grobišče): Bulat 1977, 13 ss., sl. 1-2, t. 3.
26. Vukovar-Desna bara (grobišče): Vinski-Gasparini 1973, 187, t. 17: 1-4.
27. Sotin, Vukovar (posamične najdbe): Vinski-Gasparini 1973, 184, t. 17: 5-9.

Skupina Gređani
(Gređani-Gruppe)

28. Slavonska Požega (grobišče): Minichreiter 1982/1983, 67, t. 19: 1-5; Minichreiter 1984, 93.
29. Vetovo, Kutijevo (grob): Vinski-Gasparini 1973, 186, t. 17: 13.
30. Mitrovac, Kutijevo (grob): Vinski-Gasparini 1973, 182, t. 16: 7.
31. Grabarje, Kutijevo (grobišče); neobjavljeno: Minichreiter 1982/1983, 67 s; Minichreiter 1984, 93.
32. Vlatkovac, Slavonska Požega (grobišče): Minichreiter, D. Sokač-Štimac 1998, 34 ss.
33. Breznica Đakovačka, Đakovo (posamična najdba): Vinski-Gasparini 1973, 179, t. 16: 6.
34. Gređani, Nova Gradiška (grobišče): Minichreiter 1982/1983, 9 ss., t. 1-18; Minichreiter 1984, 93.
35. Mačkovac, Nova Gradiška (naselje): Vrdoljak 1997, 61 ss.
36. Dubrave, Bosanska Gradiška (grobišče); neobjavljeno: Đurđević 1988 a, 49.
37. Laminci, Bosanska Gradiška (grobišče); neobjavljeno: Đurđević 1986, 50 s.

38. Laminci-Dubrave, Bosanska Gradiška (grobišče); neobjavljeno: Đurđević 1988 b, 53.
39. Oriovac, Slavonski Brod (grobišče): Minichreiter 1982/1983, 63 ss., t. 19: 6-8, 20: 1-5; Minichreiter 1984, 92.
40. Brodski Stupnik, Slavonski Brod (grob): Vinski-Gasparini 1973, 178, t. 17: 10-12.
41. Vranovci, Slavonski Brod (grobišče); neobjavljeno: Minichreiter 1982/1983, 66 s; Minichreiter 1984, 91 s.
42. Perkovci, Djakovo (grobišče): Minichreiter 1982/1983, 57 ss., t. 21-22; Minichreiter 1984, 92 s., sl. 6: 5-15.
43. Mala Brusnica, Bosanski Brod (grobišče): Belić 1963/1964, 19 ss.
44. Podnovlje, Doboj (grobišče); neobjavljeno: Belić 1966, 27 s.
45. Pelagićevo-Šaš bara, Gradačac (grobišče); neobjavljeno: Belić 1988, 79.
46. Pelagićevo-Vučići, Gradačac (grobišče); neobjavljeno: Belić 1988, 80.
47. Štrpci-Ruževci, Prnjavor (grobišče); neobjavljeno: Belić 1988, 54.
48. Kulaši, Prnjavor (grobišče): Belić 1963/1964, 27 ss.
49. Grabovica, Doboj (grobišče): Belić 1966, 33 ss.
50. Doboj (naselje); neobjavljeno: Belić 1966, 29 ss.
51. Čečava, Teslić (grobišče): Basler 1988, 117.
52. Liplje, Teslić (grobišče); neobjavljeno: Belić 1964, 24 s.
53. Gornja Orahovica, Gračanica (grobišče): Čović 1958, 77 ss
54. Batković, Bijeljina (grobišče): Kosorić 1967, 29 ss.
55. Dvorovi, Bijeljina (grobišče); neobjavljeno: Marić 1960, 47 s; Kosorić 1965, 83 ss.
56. Ljusina, Bosanska Krupa (naselje); neobjavljeno: Raunig 1986, 54.

Karta razprostranjenosti 2 (sl. 49)
Verbreitungskarte 2: (Abb. 49)

Igle s sploščeno kroglasto glavico
(Nadlen mit abgeflachtem Kugelkopf)

Slovenija
Rabeljčja vas: Strmčnik-Gulič 1988-1989, t. 4: 25.
Veliki Korinj: Dular et. al. 1995, t. 2: 5.
Semenič nad Gabrom pri Semiču: neobjavljeno.

Hrvatska
Bošnjaci: Vinski-Gasparini 1973, t. 30: A 13, 17.
Brodski Stupnik: Vinski-Gasparini 1973, t. 17: 12.
Brodski Varoš: Vinski-Gasparini 1973, t. 52: 30-31, 33; t. 53: 1-2.
Gaćište: Pavišić 1992, t. 4: 1.
Gornja Vrba: Vinski-Gasparini 1973, t. 51: 19.
Gornji Slatnik: Vinski-Gasparini 1973, t. 69: 8.
Kalnik pri Križevcih: Majnarić-Pandžić 1992, t. 1: 3.
Križevci: Homen 1982, t. 2: 1.
Malička: Balen-Letunić 1985, t. 2: 4.
Osjek: Šimić 1998, 237 s.
Otok-Privlaka: Vinski-Gasparini 1973, t. 28: 25.
Poljanci I: Vinski-Gasparini 1973, t. 48: 13.
Poljanci II: Bulat 1973-75, t. 13: 10-11.
Pričac: Vinski-Gasparini 1973, t. 71: 18-19.
Sisak: Vinski-Gasparini 1973, t. 26: 5-6.
Slavonski Brod: Jančevski 1983, t. 1: 1.
Veliko-Nabrđe: Vinski-Gasparini 1973, t. 44: 15.
Virovitica: Vinski-Gasparini 1973, t. 10: 15.
Zagreb-Vrapče: Vinski-Gasparini 1973, t. 23: 4.

Jugoslavija
Bingula-Divoš: Vinski-Gasparini 1973, t. 85: 17, 22.
Borjaš: Milleker 1940, t. 14: 17.
Brestovik: Garašanin D. 1975, t. 7: 9.
Dubravica: Jacanović in Đorđević 1989-1990, t. 75: 5.
Nova Bingula: Popović 1975 a, t. 35: 1.
Novi Bečej: Nađ 1955, t. 3: 3,4,6.
Salaš Noćajski: Popović 1964, t. 1: 2-5.
Šimanovci: Popović 1975 b, t. 44: 4.
Veliko Središte: Milleker, 1940, t. 21.

Bosna in Hercegovina
Gornja Orahovica: Čović 1958, sl. 3: c.
Mala Brusnica: Belić 1963-1964, sl. 2.
Ripač: Čurčič, 1912 3: 17.

Češka
Křepice: Říhovský 1979, t. 39: 865.
Oplocany: Říhovský 1979, t. 39: 866.
Rakšice: Říhovský 1979, t. 37: 749.
Rymice: Říhovský 1979, t. 39: 867.
Strážnice: Říhovský 1979, t. 39: 850.
Vedrovice: Říhovský 1979, t. 39: 853.

Avstrija
Draßburg: Pittioni 1954 sl. 286: 8, 9; Říhovský 1972, t. 38: 21.
Gemeinlebarn: Říhovský 1979, t. 39: 854.
Horn: Lochner 1991, t. 29: 4.
Limberg: Říhovský 1979, t. 37: 754.
Wels: Pittioni 1954, sl. 331: 12.

Madžarska
Badacsonytomaj: Mozsolics 1985, t. 236: 5.
Bonyhád: Wosinsky 1890, t. 3: 49; Mozsolics 1985, t. 39: 27.
Kemecse: Kemenczei 1984, t. 172: 52.
Pölöske: Mozsolics 1985, t. 128: 22.

Sághegy: Patek 1968, t. 28:48.
Velemszentvid: Miske 1908, t. 12: 1, 19; Říhovský, 1983, t. 9: 162-163.

Italija
Barche di Solferino: Carancini 1975, t. 54: 1737.
Cisano: Carancini 1975, t. 54: 1743.
Iseo: Carancini 1975, t. 54: 1739.
Pesciera del Garda: Carancini 1975, t. 54: 1738, 1744-1745.
Tragno: Carancini 1975, t. 54: 1740.

Bronasti nastavki
(Bronzeaufsätze)

Bosna in Hercegovina
Boljanić: R. Jovanović 1958, sl. 44 a-b.
Gornja Orahovica: B. Čović 1958, sl. 9: a; 19: a-f.
Peringrad: Fiala 1894, t. 1: 8.

Hrvatska
Brodski Varoš: K. Vinski-Gasparini 1973, t. 63: 19.
Gornji Slatnik: K. Vinski-Gasparini 1973, t. 69: 11.
Otok-Privlaka: K. Vinski-Gasparini 1973, t. 28: 24.

Jugoslavija
Bingula-Divoš: K. Vinski-Gasparini 1973, t. 87: 7-8.
Majdan: R. Rašajski 1988, sl. 32.
Markovac-Grunjac: neobjavljeno; cfr. R. Rašajski 1988, 23.

Madžarska
Balsa: T. Kemenczei 1984, t. 165: 24.
Püspökhatvan: T. Kemenczei 1984, t. 114: 33; A. Mozsolics 1985, t. 140: 19.
Keszőhidegkút: Mozsolics 1985, t. 35: 12.

Romunija
Suseni: M. Petrescu-Dîmbovita 1977, t. 189: 15.

SEZNAM LITERATURE LITERATURVERZEICHNIS

BALEN-LETUNIĆ, D. 1985, *Ostava kasnog brončanog doba iz Maličke usjeverozapadnoj Hrvatskoj (Hortfund aus der Spätbronzezeit in Malička in Nordwestkroatien).* - Vjesnik Arh. muz. Zagreb, 3. ser. 18, 1985, 35 ss.

BASLER, Đ. 1988 a, *Crkvište, Čečava, Teslić.* - V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 117.

BASLER, Đ. 1988 b, *Mala Gradina, Kulaši, Prnjavor.*- V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 52 s.

BELIĆ, B. 1963-1964, *Prilozi za poznavanje kasnog bronzanog doba severne Bosne.* - Zbornik krajiških muz. 2, 1963-1964, 19 ss.

BELIĆ, B. 1964, *Bare, Liplje, Teslić - nekropola kasnog bronzanog doba.* - Arh. pregled 6, 1964, 24 s.

BELIĆ, B. 1966 a, *Doboj, Centar - naselje bronzanog doba.* - Arh. pregled 8, 1966, 29 ss.

BELIĆ, B. 1966 b, *Grabovica, Doboj - nekropola bronzanog doba.* - Arh. pregled 8, 1966, 33 ss.

BELIĆ, B. 1966 c, *Greda u Podnovlju kod Doboja - nekropola bronzanog doba.* - Arh. pregled 8, 1966, 27 s.

BELIĆ, B. 1988 a, *Bare, Grabovica, Doboj.* – V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 62.

BELIĆ, B. 1988 b, *Poljce, Štrpci, Ruževci, Prnjavor.* – V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 54.

BELIĆ, B. 1988 c, *Šaš bara, Pelagićevo, Gradačac.* – V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 79.

BELIĆ, B. 1988 d, *Vučići, Pelagićevo-Četnica, Gradačac.* – V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 80.

BOUDET, R. 1996, *Rituels celtes d'Aquitaine.* - Paris 1996.

BULAT, M. 1973-1975, *Kanobrončanodobni depo iz Poljanaca na Savi (Spätbronzezeitliches Depot aus Poljanci an der Sawe).* - Osječki zbornik 14-15, 1973-1975, 3 ss.

BULAT, M. 1977, *Nalazi s donjogradskog pristaništa u Osijeku (Die Funde vom Anlegeplatz in Osijek Unterstadt).* - Osječki zbornik 16, 1977, 11 ss.

CÀSSOLA GUIDA, P. in E. BORGNA 1994, *Pozzuolo del Friuli – I. I resti della tarda età del bronzo in località Braida Roggia*. – Stud. e ricer. di protost. mediterr. 2, Roma 1994.

CARANCINI, G. L. 1975, *Die Nadeln in Italien. Gli spilloni nell'Italia continentale.* - Prähist. Bronzefunde XIII, 2, 1975.

ČOVIĆ, B. 1958, *Barice, nekropola kasnog bronzanog doba kod Gračanice (Barice – ein spätbronzezeitliches Urnenfeld bei Gračanica).* - Glasnik Zem. muz. n. s. 13, 1958, 77 ss.

ČOVIĆ, B. 1988, *Barice-Gređani – kulturna grupa.* - V: Arheološki leksikon Bosne i Hezcegovine 1, Sarajevo 1988, 60 s.

ČURČIĆ, V. 1912, *Der prähistorische Pfahlbau der Bronzezeit in Ripač bei Bihać in Bosnien.* - Wiss. Mitt. Bos. Herz. 12, 1912, 3 ss.

DARNAY, K. 1899, *Sümegh és vidékének őskora.* - Arch. közl. 22, 1899, 5 ss.

DULAR, J. 1978, *Poskus kronološke razdelitve dobovskega žarnega grobišča (Versuch einer Einteilung des Urnenfeldes in Dobova).* - Arh. vest. 29, 1978, 36 ss.

DULAR, J. 1999, *Ältere, mittlere und jüngere Bronzezeit in Slowenien - Forschungsstand und Probleme.* - Arh. vest. 50, 1999, 81 ss.

DULAR, J., B. KRIŽ, D. SVOLJŠAK in S. TECCO HVALA 1995, *Prazgodovinska višinska naselja v Suhi krajini (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Suha krajina).* - Arh. vest. 46, 1995, 89 ss.

DUŠEK, M. 1980, *Pohrebisko l'udu stredodunajskej mohylovej kultúry v Smoleniciach (Gräberfeld der Träger der mitteldonauländischen Hügelgräberkultur in Smolenice).* - Slov. arch. 28/2, 1980, 341 ss.

ĐURĐEVIĆ, M. 1986, *Barice/Laminci. Bronzanodobno naselje i nekropola (Bronze Age Settlement and Cemetery).* - Arh. pregled 27, 1986, 50 s

ĐURĐEVIĆ, M. 1988 a, *Dubrave, Dubrave, Bosanska Gradiška.* – V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 49.

ĐURĐEVIĆ, M. 1988 b, *Mokreš, Laminci-Dubrave, Bosanska Gradiška.* – V: Arheološki leksikon Bosne i Hecegovine 2, Sarajevo 1988, 53.

FEHRING, G. P. 1979, *Der Burgbrunnen zu Lübeck von 1155 und seine Funde.* - Arch. Korrbl. 9, 1979, 451 ss.

FIALA, F. 1894, *Prehistoričke bilješke.* – Glas. Zem. muz. 6, 1894, 329 ss.

FURMÁNEK, V. in L. VELIAČIK 1980, *Doba bronzová (Die Bronzezeit).* - Slov. arch. 28/1, 1980, 159 ss.

GABROVEC, S. 1983, *Jugoistočnoalpska regija.* – V: Praistorija jugoslavenskih zemalja 4, Bronzano doba, Sarajevo 1983, 19 ss.

GABROVEC, S. 1985, *Mesto Kamnika v prazgodovini Slovenije.* - V: Kamnik 1229-1979, Ljubljana 1985, 5 ss.

GABROVEC, S. 1988-1989, *Bronasta doba v Sloveniji, stanje raziskav in problemi (Die Bronzezeit in Slowenien – Forschungsstand und Probleme).* - Arh. vest. 39-40, 1988-1989, 115 ss.

GABROVEC, S. 1991, *Krka*. - Varstvo spom. 33, 1991, 200 s.

GARAŠANIN, D. 1975, *Ostava iz Brestovika I.* – V: Praistorijske ostave u Srbiji i Vojvodini 1. Arheološka građa Srbije, ser. 1, knj. 1, 1975, 8 s.

GEORGES-LEROY, M. 1991, *Un cuvelage en bois du début du IIe sciècle après JC découvert à Metz, rue Taison (Moselle).* - Trierer Zeitschr. 54, 1991, 107 ss.

HAMPL, F., H. KERCHLER in Z. BENKOVSKY-PIVOVAROVA 1978-1981. *Das mittelbronzezeitliche Gräberfeld von Pitten in Niederösterreich*. - Mitt. Prähist. Komm. 19-20, 1978-1981.

HÄNSEL, B. 1968, *Beiträge zur Chronologie der mittleren Bronzezeit im Karpatenbecken*. - Beitr. z. ur- u. frühgesch. Arch. d. Mittelmeer-Kulturraumes 7-8, 1968.

HÄNSEL, B. in N. KALICZ 1986, *Das bronzezeitliche Gräberfeld von Mezocsát.* - Ber. Röm.-Germ. Komm. 67, 1986, 5 ss.

HEIRLI, J. 1907, *Die bronzezeitliche Quellfassung von St. Moritz.* – Anz. schweiz. Altertumskunde N. F. 9, 1907, 265 ss.

HELGERT, H. 1995, *Grabfunde der Čaka-Kultur (Bz D/Ha A1 – Übergangsperiode) aus Zurndorf, p. B. Neusiedl am See, Burgenland. Ein Beitrag zur weiblichen Totentracht.* – Arch. Austr. 79, 1995, 197 ss.

HERKLOTZ, L. in STUCHLY, D. 1987, *Frühschlawischer Kastenbrunnen mit Holzfunden aus Eythra, Kr. Leipzig-Land.* - Arbeits- u. Forschber. Sächs. Bodendenkmalpfl. 31, 1987, 219 ss.

HINZ, H. 1981, *Brunnen; Vorgesch. und germ. B*. - V: Reallexikon der Germanischen Alterthumskunde 4, 1981, 7 ss.

HOMEN, Z. 1982, *Novi kasnobrončanodobni lokalitet u Križevcima.* – Muz. vjesnik 5, 1982, 18 ss.

HONTI, SZ. 1993, *Angaben zur Geschichte der Urnenfelder-Kultur in Südwest-Transdanubien*. - Actes du XIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques 3, Bratislava 1993, 147 ss.

HONTI, SZ. 1996 a, *Késő bronzkori temetkezési szokások*. - V: Évezredek üzenete a láp világából, Kaposvár-Zalaegerszeg 1996, 66 ss.

HONTI, SZ. 1996 b, *Ein spätbronzezeitliches Hügelgrab in Sávoly-Babócsa.* - Acta musei Papensis 6, 235 ss.

HORVÁTH, L. 1994, *Adatok Délnyugat-Dunántúl későbronzkorának történetéhez (Angaben zur Geschichte der Spätbronzezeit in SW-Transdanubien).* - Zalai múzeum 5, 1994, 219 ss.

HORVÁTH, L. 1996, *Késő bronzkor.* - V: Évezredek üzenete a láp világából. Kaposvár-Zalaegerszeg 1996, 57 ss.

HORVAT-ŠAVEL, I. 1980, *Rezultati sondiranja v Dolnjem Lakošu (Results of an Exploratory Sounding in Dolnji Lakoš)*. - Situla 20-21, 1980, 51 ss.

HORVAT-ŠAVEL, I. 1988-1989, *Bronastodobna naselbina Oloris pri Dolnjem Lakošu (Die bronzezeitliche Siedlung Oloris bei Dolnji Lakoš)*. - Arh. vest. 39-40, 1988-1989, 127 ss.

ILON, G. 1986, *Egy sírépítménytípus a Bakony-vidéki későbronzkorban (Ein Grabbau-Typ in der Spätbronzezeit der Bakony-Gegend).* - Veszprém Megyei Múz. Közl. 18, 1986, 83 ss.

ILON, G. 1989, *Adatok az északnyugat-Dunántúl későbronzkorának bronzművességéhez (Angaben über das Bronzehandwerk aud der Spätbronzezeit nordwestlich jenseits der Donau).* – Acta musei Papensis 2, 1989, 15 ss.

ILON, G. 1992, *Újabb későbronzkori halomsírok Ugod-Katonavágásról (Neue jungbronzezeitliche Hügelgräber aus Ugod-Katonavágás)*. - Acta musei Papensis 3-4, 1992, 85 ss.

JACANOVIĆ, D. in A. ĐORĐEVIĆ 1989-1990, *Višeslojno praistorijsko nalazište "Orašje" u Dubravici (Multi-layer prehistoric find »Orašje« in Dubravica).* - Viminacium 4-5, 1989-1990, 7 ss.

JANČEVSKI, S. 1983, *Novi arheološki lokaliteti i nalazi.* - Vjesti 7, 1983, 123 ss.

JANKOVITS, K. 1992 a, *Spätbronzezeitliche Hügelgräber in der Bakony-Gegend.* - Acta Arch. Acad. Sc. Hung. 44, 1992, 3 ss.

JANKOVITS, K. 1992 b, *Spätbronzezeitliche Hügelgräber von Bakonyjákó.* - Acta Arch. Acad. Sc. Hung. 44, 1992, 261 ss.

JEVREMOV, B. 1988-1989, *Grobovi z začetka kulture žarnih grobišč iz Ptuja (Gräber vom Anfang der Urnenfelderkultur aus Ptuj)*. - Arh. vest. 39-40, 1988-1989, 171 ss.

JOVANOVIĆ, R. 1958, *Dve preistoriske ostave iz severoistočne Bosne (Zwei prähistorische Depots aus Nordostbosnien).* - Članci građa kult. ist. Ist. Bosne 2, 1958, 23 ss.

KAUS, K. 1971, *Das Hallstatt-A-Gräberfeld von Getzersdorf, p. B. St. Pölten, NÖ.* - Arch. Austr. 50, 1971, 68 ss.

KEMENCZEI, T. 1984, *Die Spätbronzezeit Nordostungarns.* - Arch. Hung. 51, 1984.

KEMENCZEI, T. 1990, *Der ungarische Donauraum und seine Beziehungen am Ende der Hügelgräberbronzezeit.* – V: Beiträge zur Geschischte und Kultur der mitteleuropeischen Bronzezeit. Teil I, 1990, 207 ss.

KOSORIĆ, M. 1965, *Praistorijska nekropola u selu Dvorovima kod Bijeljine (Die vorgeschichtliche Nekropole in Dvorovi bei Bijeljina).* – Članci građa kult. ist. Ist. Bosne 6, 1965, 83 ss.

KOSORIĆ, M. 1967, *Praistorijska nekropola kod Bijeljine (Vorgeschichtliche Nekropole bei Bijeljina).* – Članci građa kult. ist. Ist. Bosne 7, 1967, 29 ss.

KŐSZEGI, F. 1960, *Beiträge zur Geschichte der ungarischen Urnenfelderzeit (H A-B).* - Acta Arch. Acad. Sc. Hung. 12, 1960, 137 ss.

KŐSZEGI, F. 1988, *A Dunántúl története a késobronzkorban (The History of Transdanubia during the Late Bronze Age).* - Budapest 1988.

KOVÁCS, T. 1975, *Tumulus Culture Cemeteries of Tiszafüred.* - Rég. Füzetek ser. II, 17, 1975.

LOCHNER, M. 1986, *Das frühurnenfelderzeitliche Gräberfeld von Baierdorf, Niederösterreich - eine Gesamtdarstellung.* - Arch. Austr. 70, 1986, 263 ss.

LOCHNER, M. 1991, *Ein Gräberfeld der älteren Urnenfelderzeit aus Horn, Niederösterreich.* - Arch. Austr. 75, 1991, 137 ss.

MAIER, F., U. GEILENBRÜGGE, E. HAHN, H.-J. KÖHLER in S. SIEVERS 1992, *Ergebnisse der Ausgrabungen 1984-1987 in Manching.* - Die Ausgrabungen in Manching 15, 1992.

MAJNARIĆ-PANDŽIĆ, N. 1981, *Drljanovac, Nova Rača, Bjelovar - kasnobrončanodobna žarna nekropola.* - Arh. pregled 22, 1981, 34 s.

MAJNARIĆ-PANDŽIĆ, N. 1986, *Drljanovac. Kasnobrončanodobna žarna nekropola (Late Bronze Age Cemetery).* – Arh. pregled 27, 1986, 55 s.

MAJNARIĆ-PANDŽIĆ, N. 1988, *Prilog poznavanju kasnoga brončanog doba u sjeverozapadnoj Hrvatskoj (A Contribution to the Knowledge of the Late Bronze Age in North-West Croatia).* - Arh. rad. raspr. 11, 1988, 9 ss.

MAJNARIĆ-PANDŽIĆ, N. 1992, *Ljevaonica brončanih predmeta u kasnobrončanodobnom naselju na Kalniku kod Križevaca (Die Giesserei von Bronzegegenständen in der spätbronzezeitlichen Siedlung Kalnik bei Križevci).* - Opusc. arch. 16, 1992, 57 ss.

MARIĆ, Z. 1960, *Praistorijski nalazi i lokaliteti iz Triješnice i Dvorova kod Bjeljine (Prähistorische Funde und Fundstätten in Triješnica und Dvorovi bei Bijeljina (Nordostbosnien).* - Članci građa kult. ist. Ist. Bosne 4, 1960, 43 ss.

MAURER, H. 1971, *Ein urnenfelderzeitliches Brandgrab aus Getzersdorf, p. B. St. Pölten, NÖ.* - Arch. Austr. 50, 1971, 115 ss.

MILLEKER, F. 1940. *Vorgeschichte des Banats.* - Starinar 15, 1940, 3 ss.

MINICHREITER, K. 1982-1983, *Pregled istraživanja nekropola grupe "Gređani" u Slavoniji (Research Survey of Necropoles of »Gređani« Group in Slavonia).* - Anali Zavoda za znanstveni rad JAZU u Osijeku 2, 1982-1983, 7 ss.

MINICHREITER, K. 1984, *Brončanodobne nekropole s paljevinskim grobovima grupe Gređani u Slavoniji (Bronzezeitliche Nekropolen mit Urnengräbern der Gruppe Gređani in Slawonien).* – V: Arheološka istraživanja u istočnoj Slavoniji i Baranji, Izdanja Hrv. arh. društva 9, 1984, 91 ss.

MINICHREITER, K. 1986, *Pregled arheoloških nalaza na području općine Virovitica (Archeological Finds in the Virovitica region).* - Virovitički zbornik 1234-1984, 1986, 81 ss.

MINICHREITER, K. 1996-1997, *Zoomorfna idolplastika obredno-ukopnog prostora starčevačkog lokaliteta na Galovu u Slavonskom Brodu (Zoomorphic Idols of the Starčevo Ceremonial and Burial Area Site at Galovo, Slavonski Brod.* - Prilozi Inst. Arh. Zagreb 13-14, 1996-1997, 7 ss.

MINICHREITER, K. in D. SOKAČ-ŠTIMAC 1998, *Brončanodobni nalazi nekropole grupe Gređani-Barice u Vlatkovcu istočno od Požege (Bronze Age finds of the necropolis group Gređani-Barice in Vlatkovac south of Požega).* - Obavijesti Hrv. arh. dr. 30/1, 1998, 34 ss.

MISKE, K. 1908, *Die prähistorische Ansiedelung Velem St. Vid.* - Wien 1908.

MONTAGNARI KOKELJ, E. in A. CRISMANI 1996, *La Grotta del Mitreo nel Carso Triestino*. - Atti Soc. Preist. Protost. 10, 7 ss.

MORETTI, M. 1978, *Complessi dai castellieri di Nivize e Monte Grisa*. - V: I castellieri di Nivize, Monte Grisa, Ponte S. Quirino. Complessi dell'età del Bronzo, Monogr. di Preist. d. Atti Civ. Mus. St. Arte 2, 1978, 9 ss.

MOZSOLICS, A. 1985, *Bronzefunde aus Ungarn.* - Budapest 1985.

MRT 1966, *Veszprém megye régészeti topográfiája.* Magyarország régészeti topográfiája 1, Budapest 1966.

MÜLLER-KARPE, H. 1959, *Beiträge zur Chronologie der Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen.* - Rom. Germ. Forsch. 22, 1959.

MÜLLER-KARPE, H. 1980, *Handbuch der Vorgeschichte Bd. 4/1, Bronzezeit.* – München 1980.

NAĐ, Š. 1955, *Bronzana ostava iz Novog Bečeja (Der Bronze-Hortfund aus Novi Bečej).* - Rad vojv. muz. 4, 1955, 43 ss.

NOVOTNÁ, M. 1980, *Die Nadeln in der Slowakei*. - Prähist. Bronzefunde XIII, 6, 1980.

NOVOTNÁ, M. 1995, *Stand und Aufgaben der Urnenfelderforschung in der Slowakei und angrenzenden Gebieten.* – V: Beiträge zur Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen. Monogr. Röm.-Germ. Zentmus. Mainz 35, 1995, 373 ss.

PAHIČ, S. 1981, *Brinjeva gora 1953*. - Arh. vest. 32, 1981, 71 ss.

PATEK, E. 1968, *Die Urnenfelderkultur in Transdanubien.* - Arch. Hung. 44, 1968.

PATEK, E. 1970, *Ein spätbronzezeitliches Grab in Bakonyszűcs-Százhalom.* - Acta Arch. Acad. Sc. Hung. 22, 1970, 41 ss.

PAULÍK, J. 1963, *K problematike čakanskej kultúry v Karpatskej kotline (Zur Problematik der Čaka-Kultur im Karpatenbecken).* - Slov. arch. 11/2, 1963, 269 ss.

PAULÍK, J. 1984, *Čačianska mohyla v Dedinke, okres Nové Zámky (II) (Ein Hügelgrab der Čaka-Kultur in Dedinka, Bez. Nove Zámky [II]).* - Zbornik Slov. nár. múz. Histór. 24, 1984, 27 ss.

PAVIŠIĆ, I. 1991, *Prapovijesno nalazište Mali Zagreb u Špišić Bukovici - prilog poznavanju virovitičke grupe (The Prehistoric Site of Mali Zagreb – a Contribution to the Knowledge of the Virovitica Group).* - Prilozi Inst. Arh. Zagreb 8, 1991, 5 ss.

PAVIŠIĆ, I. 1992, *Neki novi nalazi Virovitičke grupe iz Gaćišta kod Virovitice (Einige neue Funde der Virovitica-Gruppe von Gaćište bei Virovitica).* - Prilozi Inst. arh. Zagreb 9, 1992, 49 ss.

PAVIŠIĆ, I. 1993, *Kasnobrončanodobni nalazi s područja Virovitičko -podravske županije (Spätbronzezetliche Funde aus dem Areal des Virovitica und Draulandkomitats).* - Prilozi Inst. arh. Zagreb 10, 1993, 23 ss.

PETRESCU-DÎMBOVIȚA, M. 1977, *Depozitele de bronzuri din România.* - Biblioteca de arheologie 30, 1977.

PITTIONI, R. 1954, *Urgeschichte des österreichischen Raumes.* - Wien 1954.

PLETERSKI, A. 1986, *Male Dole pri Stehanji vasi*. - Varstvo spom. 28, 1986, 244 s.

POPOVIĆ, D. 1964, *Ostava iz Salaša Noćajskog (Der Depotfund aus Noćaj-Salaš).* - Rad vojv. muz. 12-13, 1964, 5 ss.

POPOVIĆ, D. 1975 a, *Ostava iz Nove Bingule.* - V: Praistorijske ostave u Srbiji i Vojvodini I. Arheološka građa Srbije, ser. 1, knj. 1, 1975, 34 ss.

POPOVIĆ, D. 1975 b, *Bronzana ostava iz Šimanovaca.* - V: Praistorijske ostave u Srbiji i Vojvodini 1, Arheološka građa Srbije, ser. 1, knj. 1, 1975, 43 ss.

POTOČNIK, M. 1988-1989, *Bakreno- in bronastodobne podvodne najdbe iz Bistre in Ljubljanice na Ljubljanskem barju (Die kupfer- und bronzezeitlichen Flussfunde aus dem Bach Bistra und dem Fluss Ljubljanica im Gebiet von Ljubljansko barje).* - Arh. vest. 39-40, 1988-1989, 387 ss.

RAŠAJSKI, R. 1988, *Ostava bronzanih predmeta iz Majdana kraj Vršca Le trésor des objets de bronze de Majdan près de Vršac).* - Starinar 39, 1988, 15 ss.

RAUNIG, B. 1986, *Crno Polje/Ljusina. Bronzanodobno naselje (Bronze Age Settlement).* - Arh. pregled 27, 1986, 54.

RIESER, B. in H. SCHRATTENTHALER 1998-1999, *Urgeschichtlicher Kupferbergbau im Raum Schwaz-Brixlegg, Tirol.* – Arch. Austr. 82-83, 1998-1999, 135 ss.

RICHTER, J. 1923, *Zur vorgeschichtlichen Brunnenkunde.* – Mitt. Anthr. Ges. 53, 1923, 49 ss.

ŘÍHOVSKÝ, J. 1972, *Die Messer in Mähren und dem Ostalpengebiet.* - Prähist. Bronzefunde VII, 1, 1972.

ŘÍHOVSKÝ, J. 1979, *Die Nadeln in Mähren und im Ostalpengebiet*. - Prähist. Bronzefunde XIII, 5, 1979.

ŘÍHOVSKÝ, J. 1982, *Základy stredodunajských popelnicových polí na Morave (Grundzüge der mitteldonauländischen Urnenfelderkultur in Mähren).* - Studie Arch. úst. ČSAV 10, 1, 1982.

ŘÍHOVSKÝ, J. 1983, *Die Nadeln in Westungarn*. - Prähist. Bronzefunde XIII, 10, 1983.

SOKOL, V . 1992, *Nekropola kulture žarnih polja u Moravču kod Sesveta (Die Nekropole der Urnenfelderkultur in Moravče bei Sesvete).* – V: Arheološka istraživanja u Zagrebu i zagrebačkoj regiji i arheologija i obnova. Izdanja Hrv. arh. društva 17, 1992, 29 ss.

STARE, F. 1975, *Dobova*. - Posavski muz. Brežice 2, 1975.

STRMČNIK-GULIČ, M. 1980, *Žarno grobišče iz Rabeljčje vasi v Ptuju (Das Urnengräberfeld in Rabeljčja vas in Ptuj)*. - Situla 20-21, 1980, 61 ss.

STRMČNIK-GULIČ, M. 1988-1989, *Bronastodobni naselitveni kompleks v Rabelčji vasi na Ptuju (Der bronzezeitliche Siedlungskomplex in Rabelčja vas auf Ptuj).* - Arh. vest. 39-40, 1988-1989, 147 ss.

SZÁNTÓ, I. 1953, *A cserszegtomaji (Veszprém m.) koravaskori és koracsászárkori urnatemető (Ein Urnenfriedhof in Cserszegtomaj [Komitat Veszprém] aus der Früheisenzeit und aus den Anfängen der Kaiserzeit).* - Arch. ért. 80, 1953, 53 ss.

ŠAVEL, I. 1994, *Prazgodovinske naselbine v Pomurju*. - Murska Sobota 1994.

ŠIMIĆ, J. 1998, *Istraživanje lokaliteta Retfala u Osi-*

jeku. Kasnobrončano doba istočne Slavonije (Explorations of Retfala locality in Osijek. The Late Bronze Age in Eastern Slavonia). – V: Područje šibenske županije od pretpovjesti do srednjeg vijeka. Izdanja Hrv. arh. društva 19, 1998, 235 ss.

TERŽAN, B. 1990, *Starejša železna doba na Slovenskem Štajerskem (The Early Iron Age in Slovenian Styria).* - Kat. in monogr. 25, 1990.

TERŽAN, B. 1995, *Stand und Aufgaben der Forschungen zur Urnenfelderzeit in Jugoslawien.* - V: Beiträge zur Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen, Monogr. Röm.-Germ. Zentmus. 35, 1995, 323 ss.

TOČÍK, A. 1964, *Die Gräberfelder der karpatenländischen Hügelgräberkultur.* - Fontes Arch. Prag. 7, 1964.

TOČÍK, A. in J. PAULÍK 1960, *Výskum mohyly v Čake v rokoch 1950-51 (Die Ausgrabung eines Grabhügels in Čaka in den Jhren 1950-51).* - Slov. arch. 8/1, 1960, 59 ss.

TRIER, B. 1993, *Bericht über die Tätigkeit des Westfälischen Museums für Archäologie - Amt für Bodendenkmalpflege - im Jahr 1992.* - Neujahrsgruss 1993, 3 ss.

TRNKA, G. 1992, *Das urnenfelderzeitliche Gräberfeld von Gusen in Oberösterreich.* Arch. Austr. 76, 1992, 47 ss.

TURK, P. 1996, *Datacija poznobronastodobnih depojev (The Dating of Late Bronze Age Hoards)*. - V: B. Teržan (ed.), Depojske in posamezne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem 2 (Hoards and Individual Metal Finds from the Eneolithic and Bronze Ages in Slovenia 2), Kat. in monogr. 30, 1996, 89 ss.

VINSKI-GASPARINI, K. 1973, *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj (Die Urnenfelderkultur in Nordkroatien)*. - Monografije 1, Zadar 1973.

VINSKI-GASPARINI, K. 1983, *Kultura polja sa žarama sa svojim grupama*. - V: Praistorija jugoslavenskih zemalja 4, Bronzano doba, Sarajevo 1983, 547 ss.

VOGRIN, A. 1986, *Črnolica pri Rifniku. Gomila iz starejše železne dobe (Early Iron Age Tumulus).* - Arh. pregled 27, 1986, 68.

VRDOLJAK, S. 1994, *Tipološka klasifikacija kasnobrončanodobne keramike iz naselja Kalnik-Igrišče (SZ Hrvatska) (Die typologische Klassifikation der spätbronzezeitlichen Keramik aus der Siedlung Kalnik-Igrišče (NW Kroatien).* - Opusc. arch. 18, 1994, 7 ss.

VRDOLJAK, S. 1997, *Pokusno sondiranje nalazišta Mačkovac-Crišanj.* - Obavijesti Hrv. arh. dr. 29/3, 1997, 61 ss.

WALLER, K. 1929, *Der Stickenbütteler Brunnen.* - Praehist. Zeitschr. 20, 1929, 250 ss.

WEINER, J. 1992, *Die älteste erhaltene Holzbau der Welt: Ein Brunnen der Linearbandkeramik aus Erkelenz-Kückhoven.* – Arch. in Deutschland 1, 1992, 54 s.

WIELAND, G. 1999, *Die keltischen Viereckschanzen von Fellbach-Schmieden (Rems-Mur-Kreis) und Ehlingen (Kreis Böblingen).* - Forsch. u. Ber. z. Vor- u. Frühgesch. in Baden-Württemberg 80, 1999.

WINDL, H. 1995, *Die ältesten Holzwerke der Welt?* - NÖ Kulturberichte, Juli/August 1995, 16 s.

WOSINSZKY, M. 1890, *A bonyhádvidéki bronzlelet.* – Arch. ért. 10, 1890, 29 ss.

ZIPPELIUS, A. 1954, *Vormittelalterliche Zimmerungstechnik in Mitteleuropa.* – Rhein. Jahrb. f. Volkskunde 5, 1954, 7 ss.

ISBN 961-6358-42-1
9 789616 358422